

НА
СЛУЖБІ
РІДНОГО
НАРОДУ

**НА СЛУЖБІ РІДНОГО НАРОДУ
ЮВІЛЕЯ ЗБІРНИК ОУК**

IN SERVICE OF OUR HOMELAND

THE UKRAINIAN WOMEN'S
ORGANIZATION OF CANADA
— 25TH ANNIVERSARY —
(1930-1955)

Edited by IRENE KNYSH

PUBLISHED BY THE UKRAINIAN WOMEN'S
ORGANIZATION OF CANADA

WINNIPEG

НА СЛУЖБІ РІДНОГО ЦАРОДУ

**ЮВІЛЕЙНИЙ ЗВІРНИК
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК
КАНАДИ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ
У 25-РІЧЧЯ ВІД ЗАІСНУВАННЯ
(1930—1955)**

За редакцією ІРЕНИ КНИШ

**ВИДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ**

ВІННІПЕГ

Resumé — pages 495-496

Printed in Canada

Друкарня "Hosoro Hlaxxy", 184 Alexander Ave., Winnipeg 2, Manitoba

ОЛЪГА ЛЕВНИЦКА-ВАСАРЪВ
(1889 — 1934)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Свіжий подув націоналістичних ідей загорнув під свої етиши багато українок у Канаді, так тих, що вже давніше тут проживали, як і тих, що приїздили сюди після українських визвольних змагань 1917-1920 років. Де лише вони могли й мали нагоду, там українські жінки й дієвата не оставалися позаду своїх головівік і братів, разом з ними ставали до праці кувати кращу долю України. А що найбільш яскравим виразником націоналістичних прямивань серед української громадськості в Канаді була на той час "Українська Стрілецька Громада", вони вклиювалися в її організаційні рами та проробили там великої ваги допоміжну суспільно-заритативну й організаційно-освітню роботу.

Швидко ці рами показались за вузькі для жіноцтва, що в міжчасіросло чисельно й скріплювалося ідейно. Постала пекуча потреба оформитися в окрему жіночу організацію, щоб подолити завданням, які висувала нова доба.

Перший крок на тому шляху зроблено 30 листопада 1930 року в Вінніпегу. На той день заповіджено велике протестаційне жіноче віге проти польського терору в Західній Україні. У підготові й переведенні цього віге під патронатом "Української Стрілецької Громади" взяло громадну участь теж українське жіноцтво, що гуртувалося при тій організації, та після того вирішило заснувати свою окрему організацію. Незабаром після того віге по всій Канаді погали вистати Жіночі Відділи або Гуртки, що згодом прийняли назву "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Так покладено угодний камінь під велику будівлю нашої організації, що двадцять п'ять років вірно служила своему народові, ніколи не покинула свого прапору й ні разу не зійшла з обраного шляху: праці для України і для прибраної батьківщини — Канади.

Нашим обов'язком — утримувати сліди перших організаційних зусиль українського жіноцтва, зберегти пам'ять про них для історії й закріпити їхні національні надбання. Нехай нові покоління укра-

Степанія Савчук

інських жінок, переймаючи на свої плечі тягар дальшої праці, ідуть назустріч життю озброєні досвідом своїх попередниць.

Для тієї цілі служитиме цей Ювілейний Збірник, що його вийшло в світ у двадцять'ячиріззя першого організованого погону українського жіноцтва, згуртованого пізніше в ряди "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Працю над його виданням заохочувала ще попередня Центральна Управа ОУК.

Чверть століття буднього життя великої організації не могла спити на сторінках одного тільки збірника. Зібрано багаточисний матеріал у споминах, згадках з праці, пресовій хроніці і в світлинах. Тільки невелика його частина змогла зміститися в нашому Збірнику. Тому водночас провадимо вибаження, що не всі статті й не всі світлини ввійшли до цього ювілейного видання. Будуть вони використані іншим способом на сторінках нашої преси.

Для упорядкування й редакції Ювілейного Збірника запрошено паню Ірену Книш, що має вже за собою кілька праць з історії українського жіночого руху.

На порозі другого чвертьстоліття нашого організаційного існування нехай цей Збірник буде виявом нашого признання й нашої вдячності для тих українок, що піонерською своєю працею клали підвалини під "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб". Віддаймо геть тим, що їм доля дала дожити хвилини ювілейних святкувань, щирим нашим голом перед ними, що відійшли з наших радів у вічність.

Степанія Савчук

Голова
Центральної Управи
"Організації Українок Канади
ім. Ольги Басараб"

ВІД РЕДАКТОРКИ

Історія українського жіночого руху в Канаді така ще пера свого дослідника. Щоб відтворити повний образ життя наших попередниць, ніяк не можна, що кидати перші зерна на незораний ґрунт — треба б довгого часу, багатьох мандрівок по давніх осередках нашого поселення й пильного студіювання газет, брошур, листівок і інших видань тих часів.

Скрізь бо, де діяли українські культурні, релігійні та суспільні організації, знаходимо й жінок, що працювали на повних правах членів, а часом виконували окрему допоміжну роботу.

Про тягу жінок до власної організації говорять їхні гаслі дописи у давніх річниках газетників, наприклад у "Канадійському Фармері" з 18. V. 1910 р. якась "Членкиня" подала вістку про створення "Дівочього Союзу" в Монреалі. Проте "Дівочий Союз" мав більше клубовий характер, де сходилися дієгата шукаючи рідного українського середовища в широкому морі великоміського життя.

Сильний поштовх організаційній ініціативі українського жіноцтва дало схвалення в січні 1916 р. в Манітобській Законодатній Палаті в Вінніпегу виборчого права жінкам. За Манітобою небагато пішли інші провінції. В тому ж 1916 році 3 грудня в тодішній столиці канадійського українства, Вінніпегу в залі Українського Народного Дому на основуємих зборах створено "Українське Жіноче Просвітне Товариство". Була це правдоподібно перша самостійна жіноча організація, що існувала на власних статутах, виступила з власною програмою, побудованою на загальній, а не партійній платформі нашого національного життя з метою об'єднати всіх українських жінок та поширити свій рух на інші місцевості. Можливо, що нові знахідки в архівах старих товариств, у бібліотеках найстаріших українських домогосподарств у Канаді пересунуть цю дату в дальше минуле.

Ближче до нас роки принесли розвиток і зрізненнявання організованого руху українського жіноцтва в Канаді і для його відтворення знайдеться потрібний матеріал в публікаціях окремих організацій.

Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб (в скороченні ОУК) за двадцять п'ять років її діяльності лишила незатертий слід в історії українського жіночого руху в Канаді. Вклад її праці в різні ділянки національного життя української спільноти в Канаді, допомога вільним змаганням України, участь у загальних культурних, політичних і громадських акціях української еміграції в світі, співпраця з іншими жіночими організаціями в Канаді й поза її ме-

Ірина Климчук

жамі, все те ділянки, що заслуговують на утривання їх для нашої пам'яті, й для прикладу молодшим поколінням.

Ювілейний Збірник, з яким оце виступає перед громадянством Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб зібраними підсумки своєї 25-річної праці далеко небезгрішний і неоновий. Не всі потрібні джерела збереглися. В гасі поєвн в Вінніпегу потерпіли архів організації з багатим листуванням і іншими документами. Не в усіх Відділах заховалися повністю книги й записки з давніших часів. Проте всі важливі матеріали й наведені цитати в статтях збергані й перевірені з таких основних джерел: протокольні книги, об'їзники, переписка й ін. матеріали архіву Центральної Управи ОУК, журнал "Стрілецькі Вісті" (Вінніпег, 1930 і 1931 рр.), протоколи перших років діяльності "Української Стрілецької Громади" та 25 річниця газети "Новий Шлях" (від 1930 до 1955 рр.). Історії Відділів зладжені на підставі книг їхнього діловодства й особистих спогадів, а невідписані є вислідом збірної праці членок. Вакрує звітмовленнє з багатьох давніх активних Відділів.

Узглядити в цілій розтягності весь матеріал, розміщений тільки на жіночих сторінках "Нового Шляху" з усіма подрібними звітмовленнями кожної окремої акції поодиноких Відділів як і всі поєви Центральної Управи незмірно розширило б рамки призначені для Збірника. З тих причин замість хронологічного викладу про історію й розвиток організації — у п'яти перших розділах розміщено статті, що систематичним порядком відносяться до головніших родів діяльності ОУК в наступному згідно по собі часових етапів: від організаційних поєвків до створення крайового проводу, довоєвний період, підчас війни, післявоєвний акції, діяльність останніх років. В шостому розділі представлена праця в поодиноких Відділах, а наступний розділ амічає вибрані з підготовки й перебігу ювілейної крайової конференції в Торонті 1955 р. Особисті спогади піонерок і новіших членок зібрані в восьмому розділі; останній призначений на резолюції, склад Центральних Управ, передруки вибраних статей, промов дописів, віршів і т. п. матеріалів, щедро розкинутих на давніх сторінках "Нового Шляху". З усіх тих рядків та щирих хоч і несправною рукою писаних віршів пробивається панівне поєвання глибокого патріотизму.

Такий уклад матеріалу ясно ілюструють і документують світлини, яких обильна кількість не тільки унаглядює стиль роботи ОУК, але й доказує, як дорожили членки тою працею. Ми баємо їх при організаційних поєвках ще зовсім молодими та в середніх роках і зрілому віці пізніших етапів.

Спромогтися на таке кошовне видання в гасах байдужості до книжки й нехтування нею — додає ще один успіх у показнику осягів ОУК, який з адекватністю повинні зустріти майбутні дослідники українського жіночого руху в Канаді.

На кінець складаю мою подяку всім, хто приєвнявся до збагачення редакційного матеріалу, зокрема висловлюю адекватність Центральної Управи й Відділам ОУК за їхню співпрацю при виготовленні Ювілейного Збірника, а Видавництву "Новий Шлях" за можливість покористуватися річницями його газети.

Ірена Книш

I.

За зов Рідного Краю

ЄВДОКІЯ СТАХОВА

Ольга Басараб - Патронка ОУК

Більше як тридцять років минуло від смерті Ольги Басараб, а пам'ять про неї не тільки не гасне, навпаки, кожний новий рік додає свіжого проміння до ореолу слави, що вінчає її чоло, приносить нові деталі до історії її багатогранного життя і вище підносить її постать на п'єдесталі. З перспективи років її світлий образ не то що не блідне, він набирає більшої виразності і сили.

Щороку жіноча і загальна українська преса присвячує їй свої сторінки, відзначаючи річницю її смерті, а жіночі і юнацькі організації влаштовують святочні сходни й академії в її честь. Бо такі неймовірно жакливі були обставини, серед яких вона зложила своє життя на жертівнику Батьківщини. Бо до такої міри страшний був злочин польської поліції над освіченою, загальношанованою жінкою і громадською діячкою. Такий великий і сильний був гарт її духа, що наказував скоріше прийняти муки і смерть від ворога, як зрадити покладене на неї довір'я "Української Військової Організації".

Пригадаймо докладніше про трагічну подію. Дня 3 лютого 1924 року польська поліція привела Ольгу Басараб до своєї станиці при вулиці Яхонича у Львові. Це сталося після переведеного трусу, в часі якого знайдено папери, що вказували на її зв'язок з УВО. Поліція намагалася вийняти від неї, хто дав їй ці матеріали і з якими членами Організації вона зв'язувалася. Ольга рішуче відмовляла всяких зізнань. Головинний допит під проводом відомого садиста, комісара Кайдана, відбувся 12 лютого, а вночі з 12 на 13 лютого, серед найстрашніших тортур, закінчила Ольга своє життя. Після того її тіло повішено на ґратах тюремного вікна, щоб звести в оману, наче б вона сама наклала на себе руки. Потім тіло закопано потайки від родини в невідомому місці, як якусь Юлію Варавську, думаючи, що ніхто за неї не впімнеться.

Та не так сталося. Заходами родини й української громадськості віднайдено тайний гріб Ольги і через прокуратуру в Варшаві досягну-

Могила Ольги Васараб на Янівському кладовищі у Львові.

Вістка про мученицьку смерть Ольги з Левицьких Васараб рознеслася широким відгомонам по світі. В Канаді і ЗДА відбулися демонстрації з протестами проти терору польської влади та жорстокості її поліції. Українське зорганізоване жіноцтво винесло справу Ольги на терен міжнародних жіночих організацій.

Річницю смерті Ольги Васараб святкують не лише рідні й друзі, культ її перебісся на широкі кола української громадськості, а в першу чергу плачуть його жіночі організації і молоде покоління, що відноситься до неї з особливим пієтизмом. Во вона була перша в тих лавах, що пішли на безпощадну підпільну боротьбу з ворогом.

Немало жіночих українських організацій і товариств на еміграції обрали її за свою патронку, щоб виявити тим способом особливу до неї пошану. Перші зробили це Відділи "Організації Українок Канади". Тепер, коли "Організація Українок Канади" видає свій альманах і робить підсумки діяльності за чверть століття свого існування, треба це підкреслити, що справді трудно було обрати собі в тому часі кращий патронат.

Годі насвітлити на цьому місці всі сторінки багатогранного П і значного з кожного боку життя¹⁾, поставмо собі перед очі, як зразок, одну тільки діянку — громадської роботи, в якій вона показала себе майстром. Привітна й товариська у взаєминах з людьми, вона чудово зміла приховати в суспільних організаціях. Суспільну працю зачала дуже скоро, бо ще як учениця середньої школи в перемиському Дівочому Інституті стає вона ініціаторкою "Освітнього Гуртка" та співредакторкою газетки учениць. Під впливом патріотичного виконання в домі батьків та в Інституті, вже тоді родяться в П душі невільно-незалежницькі думки і вона переконливо висловлює їх перед товаришками. Заробляючи пенсіями на своє утримання в Інституті, вона без жалю віддає частину грошей на незалежницько-політичні акції. За П власними словами, бажання змагатися за волю свого народу зродилося в неї ще в дитинстві, під впливом зворушливого оповідання Бориса Грінченка "Олеся", де мала дівчинка ціною власного життя спасає рідне село від татар.

В Відні, як курсантка Торговельної Академії вступає в члени студентського товариства "Січ" і там пропагує ідеї, що весь час горіли в П душі.

Вернувшись до Львова, працює в "Дністрі", а потім у "Земельному Банку Гіпотечному" і по восьмигодинній праці кожного дня все ще знаходить час на сходинах в товаристві студенток, на працю в "Жіночій Громаді", на ведення курсів грамоти в "Просвіті" і на руханку в "Соколі".

В 1914 році, разом з іншими дівчатами й жінками засновує жіночу чету "Українських Січових Стрільців"²⁾.

Коли ж після вибуху війни Галичину займають московські війська, переїжджає до Відні.

Втрата дорогого чоловіка, інж. Дмитра Васараба та некорисні для України події не заломлюють П сильного духа. З подиву гідною енергією кидається вона в вир самаританської праці для равених і хворих українських воїнів, розкиданих по шпиталях у Відні. Опікується ними, потішає, приносить газети і книжки, заступає їм родину.

Коли Україна приступила до відновлення своєї державності, Ольга стає в ряди П будівничих. На якийсь час вона є секретаркою українського посольства в Фінляндії. Листопадові Дні кличуть П до праці для новоствореної Західньо-Української Народньої Республіки в П посольстві у Відні і там вона веде цю працю

Ольга Левицка-Бесараб
в однострою Січ. Стр. П.

¹⁾ Народилася 1889 р. в селі Підгородді к. Рогатина в традиційній священничій родині Левицьких і Стрільбицьких (по матері). Га. стаття брата Ольги, Северина Левицького, Жіночий Світ, лютий 1956.

²⁾ Пор. Олена Степанів "На передодні великих подій", Львів, 1930. (стор. 35, 41).

впродовж чотирьох років, найперше, як урядовець, а потім, як радник, від 1919 до 1922 року.

Крім того бере вона жваву участь у різних діяннях праці "Українського Жіночого Союзу", що відіграв важливу роль у житті української еміграції у Відні. Його ціллю була культурно-освітня праця для своїх членок, для молоді й дітей. Засобами до того служили курси й доповіді для старших, а для дітей наук української мови, читання й виставки. Ольга весь час була в Управі Союзу, найперше, як скарбничка, а потім, як бібліотекарка. До Союзу належали українки з різних земель України і коли з того приводу виникали якісь непорозуміння, Ольга, як правдива соборничка, лагідними розходження, заодно підкреслюючи, що не сміють нас різнити залишки польського і московського виховання, нас мусять єднати спільні прикмети української вдачі.

З успіхом прапрос вона теж у ділянці зв'язків Союзу з міжнародними жіночими організаціями, помагає виготовляти відозви, інформаційні листки й об'явки для познайомлення тих організацій з політичним положенням на українських землях. Жінки з Союзу приготували теж участь українок, як делегаток на міжнародні жіночі з'їзди, в чому завжди щиро помагала Ольга. Вона належала до основниць української "Секції Ліги Мира і Свободи" у Відні, якої головою була письменниця Валерія О. Коннор-Вілінська, колишня членка Центральної Ради в Києві. Доля судила, що три основниці тієї Секції, Ольга Басараб, Харитя Кононенко і Ліда Суровцева загинули від брутальної сили тих, що на всіх землях України нехтували Вожі і людські права.

Ольга Леонтьєва-Басараб

Ольга Басараб помагала теж організувати військові відділи з тих полонених українців, що верталися додому з різних країн. Для них збиралися зброя і санітарний матеріал, це відсклалося на фронт.

Коли 1920 рік привів ліквідацію фронтів, а вслід за тим і української державности, Євген Коновалець створив "Українську Військову Організацію" для збройної підпільної боротьби з усіми окупантами України. Ольга стає її членом. Влітку 1923 року приїжджає до Галичини, як зв'язкова УВО, наладити контакти з колишніми військовиками і помагати ставити організаційну сітку. Багато знайомств з воїками, що були під її опікою в віденських шпиталях, об'легчували їй цю роботу, вона добре справлялася зо своїм завданням, склала звіт з нього і небагом вернулася до Львова на постійне з новими дору-

ченнями, що про них знало тільки невеличке число людей. З того часу віддала себе вповні на службу УВО.

Що даліше сталося — знаємо. Ревізія в її кімнаті при вулиці Висп'янського ч. 34, арешт дня 9 лютого, жакляві допшти 12 лютого і трагічна мученицька смерть вночі з 12 на 13 лютого 1924 року.

Участь Ольги Басараб у діях УВО та її передчасна смерть з руки ворога ставлять її в рядях перших героїсських постатей українського підпілля. Такою перейшла вона в історію визвольної боротьби українського народу, такою бачуть її пізніші покоління українських жінок, а с. п. Олена Теліга писала про неї, що призначенням її було "з мечем в руках і блискавками гніву, військовим кроком, з поглядом лонця їти відважно крізь вогонь і зливу".

В громадську працю, що виповнила велику частину її життя, вклала вона свою душу, любов, знання й енергію, увесь свій вільний час.

"Організація Українок Канади" прийняла с. п. Ольгу Басараб за патронку Організації. Не тільки, як вияв своєї пошани до мучениці за волю України, але і як символ щоденної громадської праці української жінки, щоб її членки брали собі приклад з життя Ольги Басараб, складаючи жертву праці для свого народу. Кожного року ціла Організація врочисто святкує пам'ять своєї патронки, в її честь відбуваються святочні сходина й академії, виголошуються реферати. Центральна Управа ОУК видала своїм коштом драму Олександра Лугового п. н. Ольга Басараб, що здобула велику популярність в Канаді і кілька літ не сходила зо сцен аматорських гуртів.

На II. Крайовій Конференції ОУК, дня 5 липня 1936 року, при нагоді святочного відкриття погруддя с. п. Ольги Басараб, тодішня Голова Центральної Управи ОУК, сьогодні вже покійна Анастасія Павличенко, склала в іменні Організації приречення:

Наша Велика Патронко!

Перед Твоїми духовними очима зібраних тут доньки української нації, за якої добро Ти віддала своє життя й талант. В їх іменні прийми сьогодні наше шире і тверде приречення:

Ми, українські націоналістки, горді з Твоїх діл моральною силою, обізнані поряд Тобою і Твою великою жертвою мучениці непохитно, щоранню і до кінця нашого життя боротимеся і не відступати від тієї Ідеї, за яку Ти славно згинула. Боже нам допоможі!

Ольга Левківка-Басараб

“Українська Стрілецька Громада” та українське жіноцтво в Канаді

Коли почала діяти “Українська Стрілецька Громада” в Канаді, її статутово-організаційні форми не давали спочатку багато місця для тих українців, що не брали безпосередньо чи посередньо участі в низьовільних змаганнях 1917—1921 років. Її завданням, перш за все, було зібрати разом давніх товаришів зброї.

Однак цілі нової організації і рухливість перших її членів з'єднали собі швидко симпатії всього свідомого й патріотичного українства в Канаді, що шукало способів підтримати почин УСГ і допомогти закріпитися новому товариству серед канадійської української суспільності. В тому намаганні не осталися позаду теж українські дівчата й жінки.

Дуже скоро в різних виявах діяльності “Української Стрілецької Громади” бачимо жінок. Ця співпраця жіноцтва з УСГ йшла двома шляхами:

а) організованою акцією тих українських жінок і дівчат, що вже оформилися в самостійні товариства, переважно місцевого характеру,

б) участю в організаційній, суспільній, добродійній і політичній роботі УСГ жінок, що з тих чи інших причин ще не належали до ніяких українських товариств.

В першій категорії слід відмітити товариство “Канадійське Українське Жіноцтво” в Вінніпегу, що на його чолі стояла відома українська патріотка та суспільна діячка, Анна Йонкер. Таких товариств, розсіяних по всіх більших скупченнях української еміграції в Канаді, було багато більше, для прикладу наведемо деякі з них, як от “Товариство ім. Ольги Басараб” у Вінніпегу, “Товариство ім. Лесі Українки” в Калгуні, Алберта, “Товариство ім. Ольги Кобилянської” в Ред-вотері, Алберта та інші. Деякі з них зіллялися пізніше з “Організацією Українок Канади”, інші існують самостійно до сьогодні, а спільною рисою більшості з них у тих часах було те, що вони — незалежно від власних своїх статутових цілей — прихильно ставилися до ідеології українського націоналізму, репрезентованої тоді в Канаді “Українською Стрілецькою Громадою” та ставали їй у допомогу в різних культурних і суспільних імпрезах. Переглядаючи річнісні “Стрілецьких Вістей” і “Нового Шляху” з тих років, ми майже в кожному числі стрічаємо сліди тієї дружньої співпраці, де українське організоване жіноцтво віддавало до розпорядимості УСГ свої сили і свій організаційний досвід. Про те згадують дошвен читачів “Нового Шляху”, членів УСГ і членок тих жіночих товариств. В офіційних звітах Загальних Зборів Гуртків УСГ і в протоколах Крайових З'їздів УСГ на-

трапляємо на подяки керівних органів "Української Стрілецької Громади" за допомогу в базарах, спільних Свят-Вечорах і Свячених, програмах національних свят, добродійно-харитативних акціях і культурній роботі. Неможливо зібрати в статистичних цифрах усе ту велику допоміжну роботу українського жіноцтва для УСГ, зокрема на неї один промінь світла, користуючися звітом секретаря Осідного Гуртка УСГ в Вінніпегу, Д. Микитюка, в "Новому Шляху" ч. 4 з 28 січня 1932 року. За один тільки 1931 рік, в одному лише місті Вінніпегу, одне тільки товариство "Канадійське Українське Жіноцтво":

а) допомогло влаштувати базар, що дав поважний на час депресії чистий дохід дол. 100.00,

б) влаштувало разом з Дівочим Відділом при УСГ спільний Свят-Вечір і спільне Свячене для членів УСГ,

в) сдало одноразову допомогу дол. 30.00 на кухню-харчівню для безробітних членів УСГ і її прихильників,

г) причинилося до збагачення програми Листопадової Академії виступами своїх членок,

г) через свою секретарку, Євгенію Ситник, започаткувало щоп'ятиниці доповіді з історії України".

І так у кожній місцевості, де діяла чи тільки перші кроки ставила "Українська Стрілецька Громада". Тому не дивно, що зберегла вона довгі відячності для українського жіноцтва й устами чільних своїх провідних членів згадує про те при всяких нагодах.

Рівнобіжно з тим тяготіють до "Української Стрілецької Громади" жінки й дівчата, ще не зорганізовані в місцевих товариствах.

Їхня участь у праці Гуртків УСГ дуже давня, сягає самих початків заложення "Української Стрілецької Громади". Сказати треба, що характер тієї праці не був чисто лише виконний. Дівчата й жінки спільно зі своїми товаришами-членами УСГ беруть участь у засіданнях і нарадах та спільно з ними вирішують усілякі біжучі справи з діяльності Товариства. Це залишилося не тільки в спогадах учасників та учасниць тої праці. Найстарші документарні сліди організованої праці жінок і дівчат у рамках УСГ збереглися в книзі протоколів "Гуртка УСГ, ч. 1 в Торонто" ще з 1929—1930 років. Читаємо там нпр., що 28 березня 1929 року постановлено відіграти театральну виставу "Софія Галечко" при співучасті організованих в УСГ дівчат¹⁾, а 23 лютого 1930 року Місячні Збори УСГ одноголосно прийняли внесення членки Ольги Сенюти, щоб давати чайні вечори на допомогу безробітним стрільцям²⁾. Два місяці пізніше, 6 квітня 1930 року, знаходимо там згадку про те, що жінки при УСГ на окремих своїх сходинах обрали з-поміж себе представниць до Комітету для перемедлення спільного Свяченого³⁾. В тому ж році вони зорганізували свій окремий хор.

Напевно і в інших місцевостях Канади, де вже діяли Гуртки УСГ, ішла співпраця з жінками таким самим шляхом, як це діялося в Торонто.

Для навітлення тої сторінки послужимося словами Ірини Михайлівни-Дячу, колишньої голови й секретарки "Жіночого Відділу ім.

¹⁾ Протокол ч. 4, ст. 15.

²⁾ Протокол ч. 13, ст. 38.

³⁾ Протокол ч. 14, ст. 43-44.

ЖІНОЧИЙ ХОР ПРИ УСТ В ТОРОНТО 1930 РОКУ

Зліва зверху: Степанія Фабіян, Степанія Савчук. Сидять у першому ряді зліва до права: Степанія Дмитрух-Баран, Ядвіґа Курчак, дриґент Степан Курчак, Ольга Семюта, Марія Балкан. Стоять у другому ряді зліва до права: Крестина Петричак, Ольга Запир, Василина Ландрига, Марія Вурда, Софія Вояр.

Ольги Басараб при Осідньому Гуртку УСТ" в Вінніпегу. В "Короткому перегляді діяльності Жіночого Відділу" ("Новий Шлях", ч. 23, з 28 червня 1932) пише вона, як "бувши секретарка":

"Для нас, бездомних дівчат, що покинули свою рідню ген там далеко на Рідній Землі, годі було стрічати весело Великдень... В той час з нас товаришок мало хто належав до тутешніх товариств, а то з різних причин. Не ознайомлення з людьми, незнання на початках ідеологій вініпезьких українських товариств, а далі погоня за луском хліба відбирали нам можливість вступлення до будьогорого з товариств... Ми мали змогу ближче зацікавитися з ідеологією Стрілецької Громади, що про неї деякі з нас уже чували і в Старому Краю... Нашим завданням уже на початках було працювати спільно з членами Стрілецької Громади для добра нашого загалу, як у Канаді, так і в Україні... Хотімо довести ділом, не словами, що українська жінка не може бути байдужа ні все те, за що зараз борються наші брати і сестри в Україні. Своєю працею хочемо дати заперіку нашим борцям за Свату Ідею, що ми, жінки, оцінюємо їхню жертву і старасмося по змозі своїх сил спільно з членами УСТ допомагати їм у тій боротьбі..."

"Українська Стрілецька Громада", як авангард українського націоналістичного руху в Канаді, дістала в той спосіб свіжий приплив сил і енергії. Участь жіноцтва в її діяльності внесла відразу розмах в організаційній роботі і велику різноманітність в її зв'язках. Всю ділянку товариського життя відразу перебрали в свої руки жінки. Спільні Свят-Вечори і Свечене, товариські обіди й вечери, чайні вечори підтримують традиції українського побуту і вносять родинку атмосферу в життя товариства. Попри те стали вони знаменитим пропагандним засобом, що з'єднував "Українській Стрілецькій Громаді" симпатії неорганізованих ще українців, заохочував їх ближче зв'язуватися з організацією.

Перед культурною роботою УСГ розкрилися нові горизонти. Участь жінок у цій роботі дала можливість посилити діяльність аматорських гуртків, неувичайно важливого в тих часах способу з'єднувати собі прихильників публіки. Відразу теж піднісся мистецький рівень хороних та інструментальних виступів товариства. Згадаймо хочби факт, що мішаний хор Гуртка УСГ ч. 1. в Торонто здобув на концертному виступі нагороду срібного пугару від університету музики і мов у Торонто, як це читаємо в "Стрілецьких Вістях" (Blinkier, 1931 р.)⁴⁾.

Деякі зв'язи діяльності УСГ були б просто неможливі без участі жіноцтва. Візьмім допомогну акцію в часах безробіття. УСГ старалася організувати харчіни для безробітних своїх членів і тут вели перед жінки. В місті Вінніпегу всі жінки й дівчата, прихильниці УСГ, що мали сталу працю, оподатковували себе постійними місячними датками на втримання тієї харчіни, щоб дати можливість своїм товаришам перетримати алідді і не припиняти організаційної роботи.

Тому, що саме постанови УСГ, а ще більше понадпартійна і понадконфесійна її діяльність не дуже подобалися деяким українським колам, що лякалися через те послаблення своїх впливів у суспільності, вони не жаліли своєї критики під адресою УСГ. Одним з їхніх замітів було, що УСГ переступила засяг своєї діяльності, поширюючи своє членство теж і на особи, що не брали активної участі в визвольних змаганнях. Не минули при тому й жінки, що їх називали "стрілчинями", вкладаючи в це слово іронічну закраску, будьто б вони не служили в українському війську, а хочуть належати до організації колишніх військовиків. Поміняючи на боці правно-формальну сторінку справи — участь жінок в УСГ була цілком оправдана і допущена статутом організації — самий факт, що критика спрямувала своє вістрі проти приналежності жінок до УСГ стверджує посередньо ту велику роль, що її відігравали жінки в початках організації УСГ.

З кожним місяцем більшас число жінок і дівчат, згуртованих при "Українській Стрілецькій Громаді" і в парі з тим зростає питома вага їхньої діяльності в рамках організації. Вже і неможливо і несправедливо було б тримати їх у стані прихильниць тільки, виявляється потреба з'єднати їх тісними статутними зв'язками з організацією, в розбудову якої вкладали вони стільки праці. Виринає ідея формувати окремі "Жіночі Відділи" при Гуртках УСГ, що знайшла своє визнання й завершення на III. Крайовому З'їзді "Української Стрілецької Грома-

⁴⁾ Світлина: хору на стор. 20.

Мішанний хор УСР в Торонто, що здобула срібний пугар від університету музики й мов у Торонто. В першому ряді з прелеза до ліва: 7-ий диригент хору Паламо Сача держить здобуту нагороду. (Сліва направо в подільній групі була помічена поперез цієї сторінки місцевих "Супервайзів Нот" ч. 2. з 1931 р.)

ди", що відбувся для 11 січня 1931 року в Вінніпегу. "Стрілецькі Вісті" з Вінніпегу подають у числі 3 з 1931 року на дев'ятій сторінці текст протоколу того З'їзду і там читаємо:

"Тов. Дикстро Геріч: По двох Гуртках андемічно справу формування Жіночих Відділів при Гуртках УСГ. Маємо багато випадків, що жінки зголошувалися в члени УСГ, а звідси їхняльність з них працює в співацько-драматичних секціях наших Гуртів. Тому ставилося питання, щоб створити окремі "Жіночі Відділи при Гуртках УСГ".

Над тим питанням вислізалися дискусії і рішено цю справу передати Головному Управлінню".

Головна Управа позитивно вирішила це питання і впродовж 1931 року майже при всіх Гуртках УСГ постанали їхні Жіночі Відділи.

СВГЕНІЯ СИТНИК

ПАМ'ЯТНЕ ЖІНОЧЕ ВІЧЕ В ВІННІПЕГУ В 1930 РОЦІ

Тисяча дев'ятьсот тридцятий рік був особливо важитий багатьма протестаційними вічнями, як відгомін польського й більшовицького терору на українських землях. Перед у цей протестаційний акції вела "Українська Стрілецька Громада", а не легко їй було притягнути до цієї справи всю українську громадськість у Канаді. Інші середовища або стояли осторонь, або ставили всілякі перепони, щоб спільно перенести ту важливу акцію.

Найшпиріше поставилося до цієї справи товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" в Вінніпегу, воно не тільки не відмовлялося, але з цілою енергією пішло назустріч починам "Української Стрілецької Громади", що закінчувала під осін 1930 року велике масове жіноче протестаційне віче проти польських знущань над українським народом. Жінки, що гуртувалися при "Українській Стрілецькій Громаді", не могли перебрати на себе ініціативи, їм бракувало ще власного організаційного оформлення, власної так сказати б "фірми", що під нею можна б скласти віче. Цю роль перебрало на себе товариство "Канадійське Українське Жіноцтво".

Досі не висвітлена як слід роль "Канадійського Українського Жіноцтва" в загальному жіночому українському русі в Канаді, тим більше заслуговує воно на окрему згадку в історії нового руху, що почав єднати в своїх гуртах Стрілецьких Громад патріотичне українське жіноцтво. Одна з більших самостійних жіночих організацій у Канаді,

Анна Йонкер, голова товариства "Канадійське Українське Жіноцтво", (з права) з секретаркою Е. Ситник.

"Канадійське Українське Жіноцтво", відразу ввійшла в найтісніший зв'язок зі стрільцтвом, що пропагувало кличі визволення України з-під займайців. На чолі товариства безперерійно стояла жінка великого українського серця, незабуття Анна Йонкер, з роду Гуменілович. Здобула вона собі почесну назву опікунки й заступниці цього стрільцтва. Вона виступала дозволи на винаєм залі для їхніх імпрез, власними коштами влаштувала Свят-Вечорі і Свячене для позбавлених своєї домівки стрільців, вона пела перед в їхніх збірках на допомогу рідному краю. Вона справила своїм коштом прийняття на першому З'їзді УСГ в Вінніпегу і відома була широко за своїх численних дарів на цілі визвольної української боротьби. Тому нічого дивного, що "Українська Стрілецька Громада" в своїх загально-громадських починах шукала опори в "Канадійському Українському Жіноцтві", а зокрема завжди тісно співпрацювала з тим товариством в усіх жіночих справах. Це тим більше, що дівчата й молоді жінки, що гуртувалися при УСГ, були водночас нерідко активними членами "Канадійського Українського Жіноцтва", а з другого боку його голова, Анна Йонкер, обрана була в 1934 році в члени першої Центральної Управи ОУК у Саскатуні.

"Канадійське Українське Жіноцтво", за ініціативою і допомогою УСГ склиало масове протестаційне жіноче віче і разом з тими дівчатами й жінками, що стояли близько до УСГ, докладало всіх старань, щоб віче відбулося імпозантно, щоб залишило по собі сильний відгомін і щоб принесло добрі політичні й фінансові наслідки. Їхні старання не залишилися без успіхів і це віче справді відбулося дня 30 листопада 1930 року. Предсідницею віча була Анна Йонкер, секретарювала Євгенія Ситник. Промовляли: Євгенія Ситник, д-р Іван Гуляй, Марія Дима, голова "Місцевої Ради Жінок" Мензі і голова "Гом Велфер Асоціацішен" Дик. Часопис "Канадійський Фармер" з Вінніпегу в числі з дня 3 грудня 1930 року на першій сторінці такими словами описує цю важливу подію в політичній ації українського жіноцтва Канади:

"Заходом "Канадійського Українського Жіноцтва" відбулося дня 30 листопада в Інституті Просвіти в Вінніпегу масове жіноче протестаційне віче проти знущань ляхо-верверів над українським населенням Галичини. Велика зала Інституту по берегах висповнилася українськими жінками. На тижні місць не було ажі одного порожнього. Можна зовсім широко сказати, що

подібного віча українського жіноцтва не було ще досі ні в Вікніпегу ні на цілій віхній землі Канади. Почуваючи плач і зойк українського жіноцтва на його рідній землі від побоїв, знущань і тортур польських варварів у військово-дермавинних одностроках, почуваючи про невинно проплату українську кров — все свідоме жіноцтво Вікніпегу й околиці війшлося, щоб спільно порадитися, яку акцію підняти в обороні катованого і тортурованого українського народу на його рідній землі. І урядили, щоб замість видавати гроші на протестаційні заклики й телеграми до Ліги Націй та до різних урядів — вислати їх до "Української Військової Організації" на закуплю зброї й амуніції проти ляхів.

На вічу зібрано поважну, як на теперішні часи, суму грошей...

...Виголосила надзвичайно інтересну промову п-і Мензі. Вона розказала, як то цього літа вона їздила до Відня на конгрес міжнародного жіноцтва, де було 800 делегаток, що репрезентували 43 держави і на якому вона представила дійсне положення українців під польською окупацією. Говорючи про Галичину, п-і Мензі сказала, що те, що діється тепер у Галичині, не є вже більше національна справа, це справа цілого світа... Ліга Націй, казала вона, мусить виконати свій обов'язок і зобов'язання супроти національних меншин, вона мусить направити положення українців, до якого допустила занедбаням своїх обов'язків відносно національних меншин. Своєю бесідою закінчила пані Мензі словами: "Свої протести підтримайте ділом!"

Другою англійською бесідицею була пані Дик, голова "Том Велфер Асошіейшн" у Вікніпегу. Вона, між іншим, сказала, що канадійські укра-

Управа Товариства "Канадійське Українське Жіноцтво" в Вікніпегу, з Оленою Кисілевською (сидить друга зправа з пенсне) і з дітями англійських організацій, у 1929 році. Сидить зліва до права: М. Мендґрегор, секретарка "Місцевої Жіночої Ради", Анна Йонкер, голова, Р. Ф. Мендвілленс, делегатка на засіданнях Ліги Націй, Олена Кисілевська, Дм. Дик, голова гуманітарного жіночого товариства, що промовляла на українському жіночому вічу. Стоять перша зліва Євгенія Саткина, секретарка.

Імці повинні засипувати поштів в Оттаві протестами проти польських заступів над українцями в Галичині. "Помагати українцям на їхній рідній землі, — казала пані Дик, — мусимо через Оттаву, через Лігу Націй".

Після того відбувалися бесіди представниць різних жіночих товариств і відстоювання протесту панією Є. Ситник. Віче закінчилося відспіванням українського й англійського національних гімнів".

Це віче мало дуже велике значення не тільки тим, що стягнуло понад тисячу учасниць, що зібрано на ньому більшу суму на визвольний український фонд, що взяли в ньому участь представниці організованого англійського жіноцтва в Канаді і тим самим відбулося воно голосним відгомном в англійській канадській пресі. Значення його полягало найперше на тому, що воно виявило дві речі, що на них досі не завжди зверталася увага, а саме:

1. організаційний хист жінок, що потрапили підготувати й перевести найбільше віче з усієї протестаційної акції в Канаді, подбали про масову участь жінок, про його політичну капіталізацію, про розголос між українською й англійською суспільностями в Канаді,

2. силу українського жіноцтва, що заімпонувала своєю масовою участю в політичній акції провідним колам української суспільности в Канаді, своїм зацікавленням організаційними і політичними справами та можливостями посилення цілого українського організованого життя в Канаді через залучення до нього жіноцтва.

Висновки з того витягнуто дуже скоро, бо вже на найближчому Кризовому З'їзді "Української Стрілецької Громади" в січні чергового року поставлено на денний порядок справу оформлення жіноцтва в тіснішому організаційному зв'язку з УСГ. Можна сказати, що імпонуюче віче з дня 30 листопада 1930 року було тим останнім імпульсом, що спонукав Головну Управу УСГ створити правно-статутові підстави до заіснування Жіночих Відділів при "Українській Стрілецькій Громаді".

ІРЕНА КНИШ

РОСТУТЬ НОВІ КАДРИ

До 1931 року потуємо тільки перші спроби жінок організуватися, спочатку — як прихильниці "Української Стрілецької Громади" при П Гуртках, пізніше — в окремих Відділах при Гуртках УСГ, одначе ще не оформлених статутowo і діючих під впливом життєвих потреб у діяльності УСГ та під кутом посилення роботи в Гуртках УСГ. Жінки організуються спонтанно і самочинно, їхні Відділи і праця в них має характер переважно місцевий, у тому значенні, що на першому плані стоять місцеві справи і нема ще думки про те, щоб покрити мережею жіночих товариств цілу Канаду від океану до океану.

Разом з тим у місцевостях, де ще не заіснувала "Українська Стрілецька Громада", а де зважилися ініціативні жінки, постають окремі

жіночі товариства під різними назвами, деякі з них існували вже в часі, заки покликано до життя перше стрілецьке товариство. Багато з тих самостійних жіночих товариств тяготіли ідейно до "Української Стрілецької Громади" й орієнтувалися на її діяльність, вони згодом зовсім попали в орбіту впливів українського націоналістичного руху та зілилися з ОУК.

Після того, коли збільшилося число організованих жінок і коли вони виявили свою активність у громадській праці на різних її ділянках, прийшла друга стадія в організації українського націоналістичного жіноцтва в Канаді. Першим кроком до того було схвалення III. Крайового З'їзду "Української Стрілецької Громади" в Вінніпегу дня 11 січня 1931 року, передати Головній Управі УСГ справу оформлення згуртованих при УСГ жінок в окремі "Жіночі Відділи при Гуртках УСГ". Щоправда, вже й до того часу тут і там такі Відділи *фактично* існували, однак щойно від весни 1931 року почалася організована акція творити статутово-правні форми для українського жіноцтва, що орієнтувалося на український націоналістичний рух та його ідеологію. Тепер ця акція не йде вже самотинно і знизу, тільки організовано і згори, як наслідок свідомо подуманої організаційної діяльності, при чому в тій справі заінтересована була вся українська громадськість, не лише самі жінки, бо в перших організаційних поїздках та в основних зборах деяких жіночих товариств були помічними теж члени УСГ.

ЧЛЕНКИ ЖІНОЧОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАВ І УСГ В ВИНДСОР
1931 РОКУ

По середині перший голова УСГ в Виндсор, В. Гулевич. Сидить зліва до пра-
ва: А. Пристаська, А. Войтаківна, С. Козаль-Лиса, Надія Марцінік, Хр. Лиса-
Мартинюк, Ю. К. Мартинюк-Яворська, С. Вербеваць, Н. Ніком, Висзу: А.
Адамчук і Т. Різник.

Наслідком тієї організаційної акції в роках 1931—1934 ціла Канада покривається сіткою жіночих організаційних клітин. В цій акції можна визначити три етапи, з яких перші два чергувалися по собі хронологічно, а третій ішов увесь час паралельно:

1. Найперше оформлено в окремі Відділи жінок і дівчат, що вже гуртувалися при "Українській Стрілецькій Громаді". Назви тут вживалися різні, як "Жіночий Відділ", "Дівочий Відділ", "Кружок Дівчат", "Жіноче Товариство". Часом до того доходило ім'я патронки, напр. Жіноче Товариство ім. Ганни Барвінок, а найбільше — імені Ольги Басараб. Цей стан тривав до осені 1932 року.

Причина поставання жіночих товариств у тому періоді здебільша — потреба посилення діяльності УСТ і використання жіночих сил для тих загально-українських і канадійсько-українських цілей, що їх поставила перед собою "Українська Стрілецька Громада".

2. Дня 17 липня 1932 року заснувалася в Канаді організація "Українське Національне Об'єднання Канади". Від того часу, а ще більше після того, коли устійнено взаємовідносини поміж "Українською Стрілецькою Громадою" та "Українським Національним Об'єднанням Канади", нові жіночі товариства постають уже не при УСТ, тільки при УНО. Від того ж часу всі новостворені жіночі товариства приймають за свою патронку Ольгу Басараб.

Організація жіноцтва в тому періоді проходить під кличем важливості ролі жінок в суспільності, потреби залучити жіноцтво в суспільно-політичну працю для визволення України і для добра української національної спільноти в Канаді. Це пробивається з промов організаторок і з аргументації чільних жіночих постатей тієї доби. Для прикладу:

1. На організаційних жіночих зборах у Торонто 23 березня 1932 року головний промовець, Степанія Савчук, доказувала жінкам konieczність організуватися такими тезами своєї промови:

- світова війна, попри всі свої страхіння, принесла одне добре, зрівняння в правах чоловіків і жінок,
- український нарід потребує ідейного жіноцтва. Жінки виховують нову генерацію і тим самим суспільність. Вони стають характерні і плекають героїзм,
- боротьба українського народу за політичну незалежність не буде успішна, коли не включаться в неї жінки,
- суспільна праця завжди буде недомагати, коли жінки будуть триматися осторонь від неї. ("Новий Шлях", 3 травня 1932),

2. На основних загальних зборах Жіночого Відділу УСТ в Содбурі дня 18 жовтня 1932 року, перша голова Відділу, Ольга Заяць, підкресляла в програмовій промові:

- в визвольних змаганнях 1917—1921 років українські жінки не взяли масової участі і це дуже заважило на výsledі боротьби,
- наказом сучасної хвилі мусить бути розбуджувати серед українського жіноцтва зацікавлення національно-політичними і суспільними справами,

МІШАНИЙ ХОР УСГ В СОДБУРІ 1931 РОКУ

— засобом до того мусять бути жіночі організації, де жінки стануть в активній суспільній праці поруч чоловіків. ("Новий Шлях", 25 жовтня 1932).

3. На сходинах УСГ в Едмонтоні 16 жовтня 1932 року Іванна Пученело виголосила реферат п. н. Українська жінка, і в ньому:

- подала історичний перегляд участі жінок у культурному й політичному житті інших народів,
- перевела порівняння поміж працею для свого народу жінок України та інших країн,
- як на необхідний висновок з того вказала на konieczність організуватися жінкам, щоб використати їхню працю й енергію для добра українського народу. ("Новий Шлях", 8 листопада 1932).

Отже в цьому періоді завважується знаменний зворот: наголос пересувається з допоміжності жінок у суспільній праці інших товариств на самостійність тієї праці у власних товариствах. Це відразу стає помітне теж у самому змісті роботи. Всі ті пікніки, базари, товариські імпрези в роді чайних вечорів, спільних Свят-Вечорів і Святченого — переводять жінки власними силами, з власної ініціативи і під власним керівництвом. Через те і кількість тих імпрез непомірно зроста і моральний та фінансовий успіхи піднялися. В загально-громадських українських і канадійських суспільних і політичних акціях жінки в особах голов своїх товариств чи делегаток від тих організацій беруть рівнорядну участь і перебирають на себе рівнорядні завдання.

Було б перетомою для читачів вилічувати на цьому місці, скільки цей чи той Відділ у цій чи іншій місцевості влаштував виступів різного характеру чи скільки доларів зібрав він на вільну боротьбу українського народу чи на інші національні цілі. Тут ідеться тільки про те, щоб підкреслити усамостійнення жінок у суспільній ініціативі при дружній співпраці і гармонійній координації своєї діяльності з УСГ та з УНО. При тому вже тепер зарисовується засада, що лягла

пізніше в основу діяльності "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб": міцно зростати в канадійський ґрунт і щільно звертатися поглядом в сторону українського народу. Українські жінки стають до праці на зов рідного краю, не забуваючи водночас на країну свого поселення.

Цей організаційний стан тривав до половини 1934 року, коли кількість жіночих товариств настільки зросла і стільки жіноцтва з'єднала в своїх організаційних рамках, що показалася потреба створити для них спеціальний центральний керівний орган, що й постав під назвою "Центральна Управа Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

3. Увесь цей час, від 1931 до 1934 року йдуть намагання скоординувати ідейно й організаційно ті самостійні жіночі товариства, що сприймали ідеологію українського націоналізму, як і УНО, але або існували вже давніше, або в тих місцевостях Канади, де ще не було ані УСГ ані УНО.

Для історії українського жіночого руху в Канаді було б справою великої ваги по змозі найточніше устійнити дати, коли й де поставали всі ці організаційні клітини, як теж піонерську роботу перших ініціативних одиниць, що своїми трудами поклали підвалини під цю велику суспільну будову. На жаль, це дуже й дуже важко. Багато з них уже відійшли у вічність і не можуть промовити до нас. До того їхня праця припадала на неймовірно тяжкі часи економічної депресії в Канаді, коли український елемент був веначе в стані перманентної плинності, люди мандрували з заходу на схід і навпаки, шукаючи за працею і прожитком, в одному місці збиралося зупинення української громади на те, щоб якийсь час пізніше розійтися і відшукувати себе деінде. Такий стан дуже не сприяв збереженню протоколів, організаційних записок і документів.

Секретарський звіт на I. Крайовій Конференції ОУК у 1935 році подає, що ще до заіснування Центральної Управи ОУК було чинних 18 жіночих товариств з понад 500 членками, а звіт організаторки Центральної Управи, Степанії Савчук, доповнює, що від того часу прибуло 8 нових Відділів з провінції Онтаріо, у тому 3 новозаложені. На підставі дописів, звідомлень з відбух Загальних Зборів і кореспонденцій у "Стрілецьких Вістях" та в "Новому Шляху" можна бодай частинно відтворити собі образ тієї організаційної роботи, в міру того, як поставали щораз то нові організаційні жіночі клітини:

1. Весною 1931 року, на другий день після спільного Свяченого в УСГ, відбулися організаційні збори жінок і заложено тоді "Кружок Дівчат при УСГ". Основницями були: Анна Музика, пізніше одружена Мота, Анна Наумик, пізніше одружена Стоділка, Ольга Гупалівська, пізніше одружена Стебницька, Сабіна Гренчук одружена Рабець, Наталія Гренчук, пізніше одружена Кобилянська, М. Небесна, Марія Лежанська-Дунець, Ірина Михалович, пізніше одружена Дячук, М. Вілоус, Софія Липова, одружена Проців та А. Семенюк. До заложення товариства причинялася також Євгенія Ситник, тодішня секретарка товариства "Канадійське Українське Жіноцтво". (гл. Є. Ситник: 3 історії української націоналістичної жіночої організації в Вінніпегу, Новий Шлях, 4 лютого 1936).

ДИВОЧИЙ ВІДДІЛ УСГ В ВІННІПЕГУ 1932 РОКУ

Сидять зліва до права: Анна Науменко-Стоділка, Анна Музика-Мота, Ольга Гупаліська-Стебиківська (інструкторка міжклеричних справ), Марія Леманська-Думець, Наталія Дучак-Ведрій. Стоять: Марія Науменко, Сабіна Грешук-Рабець, Анна Відочка, Тетяна Найчук, Ксенія Сухоща-Демчук, Софія Липова-Проція, Анастасія Семенюк-Кобзар, Степанія Валух-Довбенко, Марія Небесна-Ремінська.

2. Дня 11 жовтня 1931 року постало "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб" у Петфайндер, Алберта. На Голову обрано п-ю Савурин, в організації товариства помагав Богдан Зелений. (Новий Шлях, ч. 49, 26 листопада 1931).

3. В повідомленні про Загальні Збори Гуртка УСГ в Едмонтоні, дня 27 грудня 1931 року поставлено окрему точку: створення Жіночої Секції при Гуртку. Ще перед тим було рішення приймати жінок, як членів-прихильників. Перші вісті з діяльності неоформленої ще остаточно Жіночої Секції припадають на місяць жовтень 1931. "Жіноча Секція УСГ" перетворилася на "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб при УНО" на зборах 23 березня 1933 року в доміні "Нового Шляху". До Управи обрали: голова — Софія Романюк, заступниця голови — Слюзар, секретарка — Стадниківна, скарбничка — Іванна Пучентело. (Новий Шлях, 26 листопада 1931, 8 листопада 1932 і 4 квітня 1933).

4. Дня 27 грудня 1931 року постало "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб" у Віндзор. Підготовка до того йшла вже кілька місяців. На зборах обрано першу Управу Товариства в складі: голова — Юлія Казимира Мартинюк, одружена Яворська, заступниця голови — Христя Лиса, одружена Мартинюк, секретарка — Надія Марцінів, скарбничка — Анна Войтаківна, господиня — Наталія Ніжко.

5. В Гейффорд, Саскчеван, існувало "Жіноче Товариство ім. Лесі Українки". Після того, як постав там Гурток "Української Спрілець-

кої Громади" під головством Василя Гулятя, обидва товариства надзвичайно дружно співпрацювали в усіх ділянках. (Новий Шлях, ч. 2, 14 січня 1932).

6. "Жіночий Відділ при УСГ" в Торонто фактично діяв від самих початків заснування Гуртка УСГ, але оформився організаційно на перших жіночих організаційних зборах для 27 березня 1932 у приватності 28 членок. Товариство очолила Степанія Савчук, секретаркою обрало Марію Грицьку. (Новий Шлях, 3 травня 1932).

7. "Дівочий Відділ при Гуртку УСГ" в Мирнам, Алберта, організовано з початком квітня 1932 року. В організації помагав Богдан Зелений. Відділ розвинув активну діяльність в аматорському гуртку. (Новий Шлях, ч. 15, 12 квітня 1932).

"ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ОЛЬГИ ВАСАРАВ" У ВИНДСОР

Перша світлина з 1932 р. Зліва до права горішній ряд: М. Мельник, М. Боднар, Т. Амброзак, М. Андрушко, Ю. Санчук, М. Гутник, О. Лисак, К. Кіндрак. Другий ряд: Францис, Р. Григоріа, В. Касюрак, А. Вазилук, Т. Дуган, М. Галиш. Третій ряд: А. Войтахілка, Н. Марцінік, Ю. К. Яворська, Хр. Мартинюк, Н. Ніком. В допінжі: А. Адамчук і С. Лиса.

8. Згадку про "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Віммер, Саскечеван, стрічаємо перший раз на весні 1932 року. (Новий Шлях, ч. 17, 26 квітня 1932).

9. Перші організаційні збори "Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб при УСТ" в Саскатуні, Саскечеван, відбулися 18 червня 1932. Управа складалася з таких осіб: голова — Ендерсон, заступниця голови — Р. Калін, секретарка — Кузіл, скарбничка — Великач. Відразу вписалося туди 18 членок. (Новий Шлях, 15 листопада 1932).

10. "Жіночий Відділ при Гуртку УСТ" в Содбурі створився 18 жовтня 1932 року. До першої Управи звійшли: голова — Ольга Залць, заступниця голови — М. Андрухія, секретарка — А. Ковалишин, скарбничка — Ірена Никільчук.

11. Основні організаційні збори "Жіночої Секції ім. Ольги Басараб при Філії УНО" в Реджайні відбулися 22 січня 1933. Управа: голова — Іваніцька, заступниця голови — Ольга Корпус, секретарка — Бабій, скарбничка — Лизен, режисерка — Стойко. Давніше існувало там "Товариство ім. княгині Ольги".

12. В Вінфайт, Саскечеван, промалює свою діяльність жіноче "Товариство ім. Ганни Барвінок". Разом з УСТ співпрацює воно в ділянці допомоги українським політичним в'язням, інвалідам українських армій, "Українській Військовій Організації" та в акції збирання уділового капіталу для часопису "Новий Шлях". (Новий Шлях, ч. 9, 1 березня 1932).

13. "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Монреалі знайшло свій початок на основних загальних зборах дня 7 травня 1933 року. Голова — Ірина Михалович, заступниця голови — Анастасія Вілик, секретарка — Рожа Ковальська, скарбничка — Маруся Чайковська. (Новий Шлях, 4 липня 1933).

14. В Редбері, Саскечеван, діяло "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб". В 1933 році стрічаємо в пресі кілька згадок про його діяльність спільно з місцевою Філією УНО (Новий Шлях, 9 травня 1933).

15. В Еспаноло, Онтаріо, теж існувало жіноче товариство, воно стояло в зв'язку з недалекими Содбурами. Пізніше з нього розвинувся Відділ ОУК.

МІЖНОРУЧНІ ВПРАВИ "ДІВОЧОГО ВІДДІЛУ ПРИ УСТ" В ВІННІПЕГУ ЛІТОМ 1932 РОКУ

Стоять сліпком разом зліва до права: Тетяна Везалева, Софія Липова-Проща, Марія Леманська-Душеня, Ольга Гупаліська-Стебенська, Юстина Дуцях-Бедрій, Марія Небесна-Роздільська, Сабіла Грешук-Рабеша, Анастасія Семенюк-Кобзар.

Жін. Тов. О. ВАСАРАБОВОЇ при У.С.Г. Ч.З. в МОНТРЕАЛІ, 1933.

З ліва до права сидять: А. Пеняло, М. Чайківська, А. Вілки, Ір. Дачун, Р. Дрезини (Ковальська), О. Ішкова, 2-ий ряд: Ю. Стечишин, А. Шалагам, А. Корнієвська, М. Урбан, А. Гаргонієвська, С. Павличини, С. Мерещан, 3-ий ряд: А. Дубас, С. Гемгалю, К. Стечишин, М. Вугай, М. Мамдик, О. Вартка, С. Рибачен.

16. Дня 19 грудня 1933 року постає "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб" у Кіркланд Лейк, Онтаріо, голова — Євгенія Лазар, заступниця голови — Розалія Несторовська, секретарка — Софія Воробець, скарбничка — Анна Фенюк, членка Управи — Софія Голубець.

17. У Виткові, Саскечеван, "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб" діяло вже кілька років до постаття Центральної Управи ОУК, однак годі устійнити точну дату його заіснування. Провідною діячкою була тут Анна Васараба.

18. "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб" у Норт Ветелфорд, Саскечеван, зорганізувалося при місцевій Філії УНО. На перших зборах було 14 членок. До Управи обрані: голова — Катерина Войтович, заступниця голови — Марія Коваль, секретарка — Михайлина Овчарчин, скарбничка — Степанія Сагальська, господиня — Ірина Габришини. (Новий Шлях, 17 квітня 1934).

19. Жіноцтво в Лімінгтон, Онтаріо, зорганізувалося в своє товариство після спільного Свяченого 15 квітня 1934 року.

20. В Ведфордвіл, Саскечеван, існувало від травня 1931 р. "Товариство ім. Олени Кисілевської", в його Управі були Катерина Кравець (основниця), Катерина Смицнюк, Обух та інші¹⁾.

21. При Гуртку УСГ в Марлін, Саскечеван, теж існувало "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб".

¹⁾ Світлана членок з того року знішена на початку VI розділу при історії Відділу ОУК в Айтумі-Белфордвіл.

22. В місцевині Айтун, Саскечеван, також дуже швидко зродилася тяга до організованості у співпраці з жіночим гуртом у Ведфордвіл та проіснувала вона до сьогодні, як Відділ ОУК в Айтуні-Ведфордвіл, помимо того, що інші Братні Організації з системи УНО пізніше припинили там свою діяльність.

Коли додамо ще 23) — Торолд, Онтаріо, і 24) — Муз Джо, Саскечеван, дістаємо цифру 24 жіночих гуртів, що в хвилині створення спільної для них централі з більшим чи меншим успіхом розгортали свою діяльність у Канаді. Цифра та далеко не повна, все ж таки дає можливий образ організаційних початків українського жіночого націоналістичного руху в Канаді.

На початку всі ті жіночі товариства діяли окремо, в тому аначенні, що не стояли в безпосередньому зв'язку з собою. В'язала їх спільна програма праці і вироблені в УСТ, а пізніше в УНО методи діяльності. В тій стадії розвитку жіночої організації важливу роль відіграла національна преса, а в першу чергу часопис "Новий Шлях". На його сторінках жінки ділилися своїм досвідом, дописали з місць порівнювали свій організаційний стан, розробляли свою організаційну й ідеологічну проблематику. Не диво, що "Новий Шлях" здобув собі такі великі симпатії в українського жіноцтва. Воно взялося за збірку уділового капіталу для "Нового Шляху", прислужувало йому передплатників та збирало на пресовий фонд, влаштувало різні імпрези в користь "Нового Шляху" і здобувало йому фінансову базу системою викликів на змагання поміж різними місцевостями Канади.

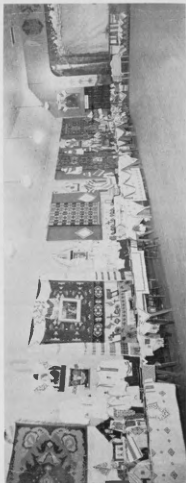
Скоро прийшов час, коли не вистачало вже загальна інформаційна роль "Нового Шляху", тоді це завдання перебрала окрема жіноча сторінка в "Новому Шляху", що довгі роки служила орієнтаційним прапором для жіноцтва.

В половині 1934 р. з'явилася ситуація, коли годі було продовжувати організаційну працю старими методами і в старих формах. Виявилася необхідність створити єдиний, scentралізований провід для всієї організаційної будови. Тоді покликано до життя Центральну Управу "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" (в скороченні ОУК) і з тим моментом історія українського націоналістичного жіночого руху входить на нові рейки.

ВІПРАВИ ВІДДІЛУ В ТОРОНТО, ЛІТОМ 1933 РОКУ

Софія Лихова-Пронца, провідниця, за нею зліва до права: Сабіна Гренцх, Марія Грицька-Гумай, Євгенія Байтала, Ірена Байтала, Степанія Кухарук, Ажжа Волішек, Ірена Савич, Марія Демчук.

Виставка преси й народного мистецтва в залі Українського Національного Дому в Торонті 1959 р.

II. Під проводом ОУК

СТЕПАНІЯ САВЧУК

ІДЕЙНІ ПРЯМУВАННЯ ОУК

I.

Проїшла перша світова війна. Витворила новий політичний стан у світі, перевела розмежування по лінії переможців і переможених. Не тільки на полі бою, але теж за круглими столами дипломатичних конференцій вирішувалося майбутнє країн і народів — і склалося так, що доля показалася лукава для України, не принесла їй зизволення, перекреслила надії народу.

Однак український народ не попав у зневіру, швидко отрясся з отупіння подоланих у боротьбі і ступив на нові шляхи праці й змагання за свої політичні права, за долю своїх синів і доньок, за славу своєї країни. Відновили свою діяльність старі політичні сили, що їх приглушив на момент бризкіт зброї, і творяться нові суспільно-політичні рухи, що в опорі на минуле зверталися своїм обличчям у майбутнє.

І коли розвіявся туман на побосинищах України, коли втишпилися пристрасті й заспокоївся жаль — показалося, що наші визвольні змагання покищо випадді не принесли сподіваного кінця, але викрили й усвідомили багато дрімаючих і призабутих у національній душі цінностей, витворили нові якості й поставили нові факти та через те безмірно скріпили наш нарід у його історичній боротьбі.

У міркуваннях про причини нашої збройної і, ще більше, політичної невдачі в визвольних змаганнях, в аналізі пройдених подій, у підсумках і висновках з найновішої історії України почав родитися й зростати новий ідейно-політичний рух, що з неймовірною швидкістю заволодів душами мільйонів українців по цілому світі, для якого не було ні політичних кордонів ні регіональних чи конфесійних бар'єр — це вийшов на арену історії український націоналістичний рух, що своєю ідеологією віри в силу й велич української нації, безмежною відданістю

для Батьківщини аж до саможертви й самовідречення полонили найкращі очиниці нашого народу та щораз глибше запускали коріння в українській національній гущі.

Колискою нового руху була українська земля, там на українському чорноземі випускав він перші свої парості, там наливався живою кров'ю і звідтіля рупив на підбій цілої нації. Його зичні клячі, його бойовий дух в активній поставі до життя й життєвих вимог відбився голосною луною в світі і знайшов відгук у серці кожного щиро українця. Промостив він собі шлях і до сердець заокеанських українців та знайшов адячний ґрунт для розвитку серед тисячів людей, що їх невідрадіні політичні й економічні відносини примусили покидати рідний край.

Під впливом свіжого подуву нових ідей пробудилося заокеанське українство до іншого життя. На підмогу йому прийшли тисячі братів і сестер, що своїми стопами пройшли широку українську землю, власними очима оглядали величні хвали підйому національного духа, переживали й Перший Листопад і Двадцять Другий Січня — і понесли це з собою в світ як заповіт свого народу.

І тоді вишло на яву, що війна принесла вправді невимовні жахоти, забрала життя мільйонам людей, але український нарід виїшов з неї загартований духом і скріплений морально та фізично. Морально — бо ясно освідомив собі свою політичну мету, закуштувавши вільного, незалежного державного життя і фізично — бо до слова зголосилася ціла його одна половина, що досі незначну тільки участь у суспільно-політичній роботі принімала, до голосу прийшло теж українське жіноцтво, якому — як майже в цілому світі — великі воєнні потрясення принесли зривання в політичних правах, а тим самим наклали на нього теж нові обов'язки супроти своєї нації.

II.

Українські жінки в Канаді станули в обличчі такої ж самої, а не раз і тяжчої, боротьби за існування, як і мужчини. Спільність долі, спільні цілі в особисто - родинному й національному житті серед суспільних умовин буття в Новому Світі однаково заставляли напружувати свої фізичні сили й свої духові спроможності так мужчин як і жінок. Отже однакові вихідні позиції на порозі нового життя мусіли дати й однакові наслідки, і коли почали творитися нові форми організованого українського життя в Канаді, вже не могло забракнути там жінок. Від перших початків по сьогоднішній день, ось уже третій десяток років минає, відколи українські жінки в Канаді станули під прапором ідеології українського націоналізму та йшли під ним від перемоги до перемоги.

В своїй організаційній праці та індивідуальній організаційній роботі сприяло українське жіноцтво, згуртоване в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", ось такі начала націоналістичного світосприймання:

1. Одиниця може повністю виявити себе та сповнити Богом і людьми наложені на неї обов'язки тільки в гурті. Одиничне, індивідуальне життя сприяє еґотистичним нахилам людини, а через те пропадає багато

ВІДДІЛ "ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ ІМ. ОЛЬГИ ВАСАРАБ"
У ТОРОНТО, 18 Листопада 1934 року

Сидять зліва до права: Степанія Кухарчук-Гевчук, Ярослав Петришанин (скарбінчик), Марія Савицька (заступниця голови), Степанія Салчук (голова), Євгенія Байтала-Волошкин (секретарка), Марія Яворіська, Марія Гринька-Гультай. Другий ряд, стоїть зліва до права: Леона Романька, Федка, Марія Леманська-Душець, Софія Лихова-Проща, Анна Нецілка, Марія Карась, Ірина Байтала-Олексів. Третій ряд стоїть зліва до права: Анастасія Теребунь, Захарч, Степанівська, Параскевія Захарчук, Степанія Хакула, Марія Дорук, Марія Онисько. Четвертий ряд зліва до права: Лайкіш, Гаврилюк, Марія Сич, Василина Пандига, Марія Джала, Катерина Цудна, Анастасія Кризовчук.

енергії на задоволення правдивих чи ілюзоричних потреб для власного щастя, без користі для своєї нації. Тому нація, як найвища форма людського співіснування, висувається в дочасному житті людини на перше й найважливіше місце — і звідтіля родиться принцип: нація понад усе.

Ніхто краще від жінки не сприймає тієї правди цілою своєю істотою. Жінка з природи тягнута до родинного життя, а через те в неї краще розуміння потреб і обов'язків усякої людської збірноти, від найпримітивнішого до найвищого типу. Навіть там, де не усвідомиле собі вона ще того розумово, веде її неомисливий інстинкт. Виявив він себе теж в організованих формах, у товариствах і організаціях жіночих, що могли мати успіхи в діяльності менші чи більші, могли не бути вільні від загальних соціологією визнаних слабостей характеру суспільно - орга-

нізаційного життя, однак ніколи не зазнавали таких внутрішніх потрясень, що могли б до основ захитати організацією та загрожувати самому її існуванню.

Українська жінка, з'єднавшись в своїй "Організації Українок Канади", чесно й вірно відстоювала перший свій ідейно-програмний наголос, що — нація понад усе!

2. Нічого не прийшло легко українському народові, а зокрема українській жінці. Що тільки досягнула вона в житті, до чого тільки могла добитися й що дано їй було долею здобути — це було наслідком тяжкої й безперервної праці: праці над самою собою, праці над вихованням нового покоління, праці серед власної громадськості і для неї. Хто покладає надії на чужу ласку й чуже розуміння справедливості, а сам сидить згорнувши руки, тому до суду-віку не визволитися з кайдан, той відітме самий і запропащує долю власних своїх дітей. Сила народу лежить у ньому самому, в його синах і доньках, у їхній охоті до праці й волі, до боротьби за краще завтра. Тільки твердо прийнявши в основу свого світогляду віру в свої власні сили й сили цілого свого народу може українська жінка сподіватися, що слабкий промінь надії, який в кожному людському серці жевріє, розгориться колись буйним полум'ям національної волі й особистого щастя в рамках вільного і славного народу. "Наша сила в нас самих" — це друга заповідь, що її виписав на своїх прапорах український націоналізм. Прийняла цей світоглядний принцип теж "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб", а два з половиною десятиліття на її організаційно-життєвому шляху з гордістю виправдовують його діяння. Організація наша може не зробила всього, що було б за даних умовин можливе, однак все, що вона адіяла — зробила власними силами, твердою вірою і жерт-

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ В СОДБУРІ (1940 р.)

Мішаній Хор Вратіях Організацій (ОУК, УНО, УСТ і МУН) з директором, проф. Богданом Ковальським.

вентною працею своїх членок і прихильниць нашого жіночого націоналістичного руху.

3. Тільки астижня постава до життя може рахувати на перемогу в життєвій борні. Це неправда, що жінки взагалі, чи українська жінка зокрема засуджені природою сприймати пасивно удари долі, зносити їх з терпеливістю і з покорою. Старі правди українського народу: "не рада й — а здобувай", "не плачем — лиш мечем" припали шилом у півторастолітній неволі, але видвинув їх на денне світло український націоналізм і пригадав світові, що від найдавніших часів нашої праісторії жінки йшли і стояли поруч своїх чоловіків в обороні свого житла, свого села, свого народу. А коли впав її чоловік — вона брала його шаблю в свої руки — аж донки не підросли нею породжені й нею виховані сини. І не тільки на окраїнах землі української, не лише в давні історичні часи, а повсякчас і кожного дня змагалася українська жінка в щоденній праці для своєї родини, бо доля не була для неї ласкава і в скорботному житті народу українського рівні нимогі ставилися і до чоловіків і до жінок.

Навіть побіжно кинувши оком на працю "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у Канаді — а вона нитерню представлена на інших місцях цієї книги — ми на кожному кроці і в кожній місцевості бачимо, що наша Організація почванитися може ініціативністю, організаційною меткістю й активністю своїх членок, вихованих довголітною й наполегливою працею свого організаційного проводу в душі націоналістичної правди, що "лиш хто борець — той здобуває світ".

Це не припадок, що "Організація Українок Канади" обрала собі за патронку сл. п. Ольгу Басараб. Во ця жінка цілим своїм життям доназала й мученичою смертю засвідчила найосновніші ідеологічні правди нашої організації: примат національного над персональним аж до піддачі свого життя за Україну, діянням в оперті на власні сили народу й активною боротьбою в рамках "Української Військової Організації".

Хор ОУЖ на академії в честь Ольги Басараб у Саскатуні, 1952.

З такими світоглядними гаслами вступила в життя "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб".

III.

На цій ідеологічній підбудові розгорнула "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" практично - програмові цілі й методи своєї діяльності серед українського жіноцтва Канади.

Суспільно - програмові завдання нашої Організації поділяються на дві основні категорії: *внутрішні й зовнішні*. Перші з них розпадаються знову ж на місцеві й т. зв. *крайові*, а по часі свого здійснювання одні й другі означити можемо або як *безпосередньо-діючі* чи *обраховані на досягу мету*.

На перший план поставлено виховну й самовиховну працю. Тільки та жінка може бути доброю й корисною членкою своєї організації, а в парі з тим і своєї суспільності, котра свідомо свого призначення в нації, своїх прав і обов'язків супроти суспільності взагалі і своєї вузкої організації зокрема. Виховання свого членства в організаційній дисципліні дає в наслідок могутній інструмент суспільної й національно - політичної роботи. Тому "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" момент самовиховання й національного перевиховання свого членства утримувала зараз у першому пункті своїх статутних завдань. Організаційне виховання членок мусить стати плідним ґрунтом, що на ньому колись буйно розростеться ціла організація, ніяка праця, ніякий труд вложений у справу виховання членства ніколи не буде даремний. Хоч може наслідок виховної діяльності не відразу кидаються в вічі, однак вона — невід'ємна konieczність і найтривішіша цінність в організації. Сильна своїм національним і особистим характером членка — це цінність, що дає дивіденду на кожній, яка б то не була, ділянці організаційної роботи. Не вистає сама здібність, уміння й охота виконувати громадсько - організаційну працю. Це речі, що правда, дуже важні, та минулі, сьогодні вони є, а завтра їх нема, один тільки стійкий і непохитний характер гарантує безперервність у роботі, це сила, що на ній, як на найтвердшому фундаменті побудована сила й тривкість кожної організації. Щойно коли її досягнути, щойно, коли організація диспонує кадрами національно виробленого й організаційно дисциплінованого членства — може вона думати про дальші свої завдання.

Власне, цей етап організаційної праці ніколи не вгаває. Це повсякчасний фактор, що діє все, всюди й за всяких умовин і ніколи його не слід припиняти. Тільки безнастанною працею над собою, безперервним удосконалюванням себе, як одиниці й суми одиниць, як організації, можна утримати організацію в "формі", щобто в здатності до діяння і впливання на громадськість. Життя повне спокус і небезпек, воно ломить нераз і найтвердіші характери і ніхто ніколи не може бути певний, що встоїть серед бур і негоди. Тому не тільки на нових і свіжих членок розчислена виховна робота, але й продовжується вона в відношенні навіть до своїх піонерок.

Виховна й самовиховна праця не кінчиться на сталенні характерів членок. Новітня суспільність вимагає від своїх членок деякого рівня

культурного, суспільного й політичного знання і вироблення, а його тільки в організації можна набути і тільки в збірній організаційній роботі виявити. Самими доповідями, рефератами, збірним читанням і дебатами над прочитаним — не все можна досягнути. Вракувало б тут пристичної заправи, здійснювання й виконання теоретично набутого знання, вироблення в собі провідницького хисту і почуття громадської відповідальності — а якраз організація дає тисячі і тисячі нагод, від найдрібніших аж до всекрайового масштабу, на кожному кроці ставить до своїх членок вимоги чинно засвідчити те, чого вчили їх в організації словом, ділом і прикладом інших.

До внутрішніх завдань "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" доходить теж співпраця в ділянці виховання молоді. Зайво говорити тут про роль і можливості жінки, як виховниці. В усіх часах і в усіх народів, від первісного суспільства аж до наймодерніших націй — вони колосальні. Навіть у соціалістично побудованих громадських устроїх визнано за матір'ю найосновніші права і обов'язки в вихованні молодого покоління. Що й казати про ті вимоги, що їх до української жінки, та ще й членки патріотичної української організації, ставлять сучасні умови існування українського народу. Напроти всіх сил потрібно, щоб заповнити брак дії національно-державної сис-

Членство ОУК і УНО перед неавібудованою домівкою в Лискинґтон, літню 1933 року.

теми виховання української дітвори, шкільної і дошкільної, левина частина того мусить спадати тягарем на жіночі плечі і річчю "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" своїх членок до тих завдань і тієї відповідальності підготувати. Досвід вказав, що наше організоване жіноцтво завжди виявляло жваву ініціативу в творенні "Рідних Шкіл" та в організуванні виховної справи взагалі, важливість тієї справи підкреслювали: "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" заявами свого проводу, деклараціями керівних своїх органів різного ступня, схваленнями й резолюціями своїх Крайових Конференцій.

В ширшому розумінні внутрішні завдання ОУК розтягаються на всю допоміжну діяльність в рамках "Українського Національного Об'єднання Канади" та його Братніх Організацій. Та це вводить нас у сферу організаційної практики і віддалює від основної теми — скоптити ідеологічно-програмові настанови "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Зовнішні завдання ОУК і її членок — це ті, що впливають з відношення їх до позаорганізаційного життя. Живучи в канадійській державі і серед канадійської суспільності, членки ОУК як і всі інші українки й українці, визначають себе і свою працю в залежності від того факту. Неможлива і непотрібна ізоляція організації від різних суспільних організованих і спонтанно діючих явищ у Канаді. Серед них є такі, що вимагають постійної співпраці, як ось акція "Канадійського Червоного Хреста", різні центральні надбудови жіночих організацій загальних і професійних тощо, як теж такі, що постають на довший чи коротший час під впливом деяких подій, як нпр. в часі війни або під час житлових катастроф. Українська жінка мусить бути підготована до того рода праці, щоб не посоромити себе і свого народу, навпаки, щоб видавньою і прикладною роботою здобути признання для нього. Тут їй дуже в пригоді стає її власна організація, озброєна досвідом минулих років і звичнувана постійними добросусідськими зв'язками з різними вилами іншого суспільного життя в Канаді.

Основна база діяльності "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб," — це Канада, беручи територіально, та українська національна збірнота в Канаді, беручи справу з суспільно-громадського боку. Доля дала, що в Канаду кількома напливами приїхала українська еміграція з різного краю, осіла тут на стало і з цією країною зв'язала майбутнє своє та своїх дітей. Серед неї, як і в кожній іншій суспільності, життя видавляє тисячі проблеми щодня й щогодини, від розв'язки яких залежить її ріст і розвиток, втримання її при вірі, мові й культурі своїх батьків і дітів. Для тієї суспільності і серед неї ведеться щоденна громадська праця кожної організації, а в тому й "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Не тільки біжучі шоденні культурні й національні потреби української національної збірноти мусять бути заспокоєні, якщо має вона зберегтися при житті, але й на довгий час наперед потрібно розпланувати працю, якщо хочемо мати справді гідні уваги досягнення.

Все ж такі ми, членки "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" завжди здавали і завжди здавати собі будемо справу з того, що світ наш не кінчається на бережжях Атлантику і Пацифіку, чи

на канадійсько-американській суходільній границі. Ми виїхали з народу, що стоїть у першій лінії найважчої боротьби не тільки за власне своє існування, а за вільне життя широкого на християнській культурі світу. Помимо всіх ворожих затій щораз більше доходить це до свідомості всього вільного світу, що з подивом глядить на наших братів і сестер, які єдині на увесь світ досі не скапітулювали в затяжній боротьбі. Якщо б ми забули про наріз свій український — стягнули б на себе погорду людську і гнів Божий, і "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" ніколи не зійшла з позицій активної підтримки визвольного націоналістичного руху в Україні. Не було ні одної політичної чи фінансової акції в користь визвольної української справи, щоб у ній чинно себе не заманіфестувала ОУК. В її програмі поставлено, як одну з підставових точок діяльності, активну допомогу українському націоналістичному рухові, популяризація ідей "Українського Визвольного Фонду" і підсилювання його збірками, плекання культу героїнь і героїв української нації. Самостійну фінансову допомогу визвольним українським змаганням веде ОУК при допомозі спеціально поставленої акції в рамках фонду "Українського Золотого Хреста". З цілого світогляду нашої Організації це випливає, під впливом потреб допомоги визвольній боротьбі в Україні ставила вона перші свої кроки, має за собою велику самаританську, фінансову і політичну роботу в тому напрямі, і ніколи ні вона, як ціла Організація, ні її провід, ані її віддані членки не зійшли з обраного шляху, своїми ділами засвідчили вірність Україні і своєму народові та як довго ще судилося існувати "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", так довго передові бійці за національно-політичне визволення України можуть бути певні допомоги своїх сестер з далекої Канади.

IV.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" сильна своїм минулим. Вона сміливо може витримати порівняння з усіма іншими жіночими українськими організаціями.

Однак сила нашої організації не в її заслугах для свого народу в минулому. Її ідеї так само свіжі тепер, якими були і перед двадцятьма роками. Як тоді, так і тепер здатні вони мобілізувати українське жіноцтво під своїм стягом і опромінювати жертвенним патріотизмом їхні серця. Роля її і завдання далеко ще не за нею.

На цьому континенті перед нею плекання культу рідних традицій для збереження молодого українського покоління в Канаді, перед нею політична праця серед кол канадійської суспільності, куди легший доступ жінкам, а надієсе — ніколи не може вона скласти рук, як довго стоять її брати й сестри в керівній боротьбі з ворогом України. І коли прийде Великий День Волі, там, на Софійській Площі в Києві і на Святоюрській Горі у Львові, засядуть колись і делегатки "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", щоб разом з вільними своїми сестрами в Україні бути свідками тріумфу ідеї українського націоналізму, завершеної в вільній, незалежній, соборній українській державі.

Центральна Управа ОУК

I.

В міру того, як більшало число членок-прихильниць "Української Стрілецької Громади", як почали з них творитися Дівочі й Жіночі Відділи УСГ, а ще більше після того, коли при новоствореній організації "Українське Національне Об'єднання" стали гуртуватися Жіночі Товариства ім. Ольги Басараб — виявилась пекуча потреба створити організаційну надбудову для жіночих організаційних починів. Справа ця дискутувалася при різних нагодах, була однозгідність щодо самої доцільності, думки різнилися тільки щодо того, де мав би бути осідок централі. До уваги бралися більші українські осередки, як в Едмонтоні, Вінніпегу чи в Торонто.

В половині 1934 року настав час, коли вже не можна було довше відкладати тієї справи і під впливом зібраного на I. Крайовій Конференції УНО жіноцтва, в Саскатуні дня 28 липня 1934 року, схвалено низку резолюцій, що стали вихідною базою для дальшої організаційної діяльності жіноцтва:

1. На домагання делегаток Жіночих Товариств З'їзд творить Централью Жіночих Товариств при Крайовій Екзекутиві УНО з осідлом у Саскатуні та визнає всі Жіночі Товариства наві'язати зв'язки зо своєю Центральною.

2. З'їзд визнає українське жіноцтво, що багаче помогти визвольним змаганням Рідного Краю, так морально як і матеріально, та поширити український націоналістичний рух у Канаді, гуртуватися в українські Жіночі Товариства, бо тільки шляхом організованої планової праці зможе воно виконати ту роботу, якої вимагає від нього сьогоднішній час та українська нація.

3. З'їзд визнає потребу покликати до життя окремі реферантури та наві'язати зв'язки з іншими канадськими жіночими організаціями в цілі інформування їх про українську справу.

4. З'їзд визнає українське жіноцтво йти за ланцем "свої справи берім у власні руки" та поширвати його розуміння і підтримувати наші українські підприємства, зокрема український кооперативний рух у Канаді.

Того самого дня обрано Секцію Жіночих Товариств у складі: Степанія Вубнюк, д-р Іван Гуляй, Катерина Кравець, Анастасія Павличенко, Михайло Погорельський і Софія Романюк. Тому, що створена Централь Жіночих Товариств покищо не мала своєї правової особовості і статутно-формально діяла в рамках УНО, а саме при його найвищому виконному органі, Крайовій Екзекутиві, завданням Секції Жіночих Товариств було співдіяти з рамені Крайової Екзекутиви в справі переведення всіх досі діючих організаційних жіночих клітин при УСГ та при УНО на шлях самостійної жіночої організації, як одної з Братніх Організацій УНО.

А для фактичного ведення справ Жіночих Товариств обрано їхню Централью, що складалася з таких осіб:

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Анастасія Укрінець — Едмонтон
Секретарка: Степанія Вубнюк — Саскатун
Заступниця секретарки: Анна Романів — Саскатун
Скарбоничка: Ф. Коссар — Саскатун

Перша Центральна Управа ОУК (з неопановану складі).

Провірна Комісія:

Анастасія Божок — Саскатун
Марія Григорович — Саскатун
Іванна Пуцентаво — Едмонтон

Судова Комісія:

Анна Йонкер — Вінніпег
Софія Романюк — Едмонтон
О. Слюсаренко — Едмонтон

Організатори:

Софія Романюк — на Алберту
Анна Басараба — на Саскатван
Евгенія Ситник — на Манітобу
Степанія Савтун — на Онтаріо
Роза Дрежняк-Ковальська — на Квебек.

На засіданні дня 18 вересня 1934 року Центральні Жіночих Товариств ім. Ольги Басараб перебрала себе на "Центральну Управу Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і повідомила про своє заіснування та про свій склад обійзником ч. 1. з дня 4. жовтня 1934 року.

Ось так розпочала своє діяння установа, що від тоді вела одну з найбільших українських жіночих організацій у Канаді, вложила великий вклад праці в українську національну спільноту Канади і записала славу сторінку в історії громадського українського життя поза межами Рідного Краю.¹⁾

Її діяльність, — якщо розглядати її з історичного боку, — можна поділити, як досі, на чотири головні періоди:

I. — Від заіснування до I. Крайової Конференції ОУК дня 13 липня 1935 року.

II. — Від I. Крайової Конференції ОУК до вибуху другої світової війни в вересні 1939 року.

III. — Від вибуху другої світової війни до її закінчення в 1945 році.

IV. — Від закінчення другої світової війни по сьогодні.

Власне, цілі й методи праці залишаються незмінні від самого початку по сьогоднішню хвилину, цей поділ узасаднений більше змістом виконуваної праці, відповідно до вимог часу.

Предметом цієї статті є діяльність Центральної Управи ОУК в обидвох перших періодах. Діяння її в воєнних роках і в повоєнній діяльності настільки розгалужуються в своїй багатогранності, що майже неможливо схопити його в коротких рамках однієї лише статті. Тому буде воно обговорене систематичним порядком у низці статей, що відносяться до окремих родів діяльності ОУК.

II.

В першому періоді Центрального Управи ОУК стоїть у трохи незручному становищі. Вона має очолювати всі вже досі існуючі Жіночі Товариства, але ще сама організаційно не існує самостійно. Опорою для неї є Крайова Екзекутива УНО, що має власний орган для співпраці в тім

¹⁾ Список усіх Центральних Управ ОУК, від дня заіснування аж по кінець квітня цього року 1955, знайдуть читачі при кінці цієї книги.

ВІДДІЛ ОУЖ У САСКАТУНІ В 1934 РОЦІ

З ліва до права, перший ряд знизу: Євдія Погорецька, Вронислава Боднарчук, Амастасія Вожок, Амастасія Пашкевичко (голова ЦУ ОУЖ), Демія Ендерсон (голова Відділу), Степанія Вубнюк, Розалія Малюк, З. Замистон. Другий ряд: Вікторосюк, Юзюк, М. Григорюк, О. Коменка, К. Горюхівська, Цебрикська, А. Войчук, Н. Сенюк. Третій ряд: А. Кардаш, П. Вудз, Лесюк, К. Шевчук, С. Величак, М. Топицька.

ділявці, Секцію Жіночих Товариств. Тому першим і найголовнішим завданням Центральної Управи став сформування з усіх діючих Жіночих Товариств одну сцентралізовану організацію і підготувати її до організаційного усамостійнення в загальних рамках УНО, на зразок інших Братніх Організацій.

Для тієї цілі потрібна найперше свого рода інвентаризація організаційного стану, щобто ствердження й охоплення цього стану, щоб його пізніше поширити творенням нових організаційних клітин. Це зроблено крор і справно. Коли в хвилі створення Центральної Управи існувало тільки 10 Жіночих Товариств, то вже рік пізніше, в часі I. Крайової Конференції ОУЖ, число їх підскочило до 18, з тим, що додатково ще чотири були в стадії організаційного оформлювання.

Вслід за тим іде уніфікація Організації. Всі Жіночі Товариства приймають назву "ім. Ольги Басараб", хоч дозволено їм було залишитися при старій назві, якщо вони вже мали її і якщо б того хотіли. Введено культ сл. п. Ольги Басараб, як патронки Організації, з обов'язком відзначувати кожного року роковини її смерті, розіслано всім Товариствам зразковий реферат про неї, надруковано й розіслано портрети.

Для всіх Жіночих Товариств, де б вони перше не існували, як не називалися б і на яких би основах діяли, виготовлено спільний статут, на основі якого всі вони разом творили "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб", що скрізь по Канаді мала свої "Філії ОУЖ".

Назву "Філії" взято по аналогії з УНО, пізніше на II місце прийшла назва "Відділ", що затрималася по сьогодні. Цей статут прийняли всі Жіночі Товариства на своїх Загальних Зборах і він мав обов'язувати тимчасово, доки його не потвердить і не схвалить майбутня Крайова Конференція ОУК.

Таким чином зроблено перші кроки в напрямі ідейного й організаційного оформлення неохопленого досі і доволі строкатого стану Жіночих Товариств на місцях.

Для більшого зовнішнього їхнього уподібнення введено однакову форми печатини в усіх Жіночих Товариствах, а для підкреслення тіснішого організаційного зв'язку встановлено однородні членські внески та їхній розподіл на місцеві потреби і потреби Центральної Управи.

На час діяння першої Центральної Управи припадає кілька справ, що опісля звійшли в постійний звичай і стали атрибутом кожної Центральної Управи, як верховної виконної влади в Організації.

Найперше, опрацьовано інструкцію, як закладати Місцеві Філії та як вести працю на місцях. В той спосіб перший раз в історії ОУК з'являється момент пліновості, що виходить згори, розходить по цілій Організації і там виконується, а потім назад вертається в формі звітів з виконаної заплинованої праці.

Це відноситься до внутрішньої діяльності в Організації. А далі, видано обіжником інструкцію "Як ставити перед чужинцями українську справу", чим з одного боку заповнено дуже важливу прогалину, а з другого введено однастайність у методику інформації зовнішнього світу про Україну, в той час як досі кожен у тій ділянці робив, як умів і хотів.

З природи речі справи організаційного характеру нисувалися в цьому періоді наперед, все ж таки Центральна Управа не забуває і про зміст праці на місцях. Введено обов'язок всіляко підтримувати видавництво "Новий Шлях" та вести фінансові ації в користь "Визвольного Фонду". Від того часу по сьогодні обидві ці справи не сходять з поля заінтересування ОУК.

Для пропаганди українського народного мистецтва заохочувано вести науку писання писанок і потім продавати їх в англійських крамницях.

Швидко минув рік серед розгару тієї праці і дня 13 липня 1935 року в Саскатуні Перша Центральна Управа склала свою думісію в руки I. Крайової Конференції О. У. К. Так закінчився перший період діяльності Центральної Управи. Коли зважити, що не мала вона ані своєї домівки, ані навіть машинки до писання, що всю працю мусіла вести по приватним хатам і абсолютно без ніякіських засобів — можна тільки подивляти палку віру, безприкладне завзяття і глибоку ідейність тих жінок. Своєю працею втворювали вони стільк діяння Центральної Управи ОУК, що не змінявся й до сьогодні.

III.

Другий період діяльності Центральної Управи ОУК проходить під знаком росту Організації ширини і поглиблення змісту її роботи.

На кожній Крайовій Конференції — а їх на цей період припадає

чотири²⁾ — обираються організаторки на окремі провінції Канади, на якийсь певний час Центральна Управа ангажує постійну організаторку, Ромжу Древиш-Ковальську. Наслідком діяльності організаторок під керівництвом Центральної Управи кількість Відділів ОУК зростає з року на рік і на V. Крайовій Конференції в липні 1939 року доходить до 33.

Разом з тим на Центральну Управу спадє обов'язок керувати роботою Відділів, спрямовуючи її в одне спільне русло Організації, та координувати висліді цієї роботи.

Крайові Конференції відбуваються щороку і щороку наново обирається Центральна Управа, але хоч міняються окремі особи, що входять в її склад, завжди частина лишається і в той спосіб зберігається тяглість праці і набутого досвіду.

Роботою в ОУК керує Центральна Управа при допомозі планування і звітування: щопівроку розсилаються по Відділам плани праці з розложенням її на кожен місяць, і щороку Відділи звітують про її виконання. Організаторки звітують частіше, звичайно після кожної поїздки.

Для ідейного зв'язку в праці Відділів служить сторінка ОУК у "Новому Шляху", що її в тому часі веде звичайно кількочленна Редакційна Колегія.

ВІДДІЛ ОУК У КІРКЛЕНД ЛЕЙК 1934 РОКУ

З ліва до права: Р. Несторовська, А. Фенюк, М. Данишук, Р. Древиш-Ковальська (організаторка ЦУ), С. Гелубець (голова), М. Радун (заступниця голови), М. Добровольська (секретарка).

²⁾ Список Крайових Конференцій ОУК поміщений при кінці книги.

Тепер уже Центральна Управа ОУК виступає, як рівнорядний керівний орган поруч з Крайовою Екзекутивною УНО та керівними органами інших Вратніх Організацій.

Зникає пестрість Організації з перших років існування Жіночих Товариств, однородність Організації переведена повністю і Центральна Управа на її чолі здобуває собі щораз більший авторитет в очах української і загально-канадійської громадськості.

Це золота доба ОУК. Зміст її діяльності, по висловкам Центральної Управи, іде переважно в напрямі виконання обов'язків супроти України і сплати довгу адячності супроти Рідного Краю.

На інших місцях — а саме в історії окремих Відділів ОУК і в статтях, що відносяться до окремих ділянок праці ОУК — широко зображений зміст і засяг тієї організаційної, суспільної, політичної, культурної та філантропійної діяльності ОУК і було б зайвим це ще раз тут повторювати. Згадаємо тільки про роди тієї праці, так як їх ініціювала Центральна Управа і наскільки це потрібно, щоб зрозуміти духа тієї доби.

Цей другий період праці Центральної Управи ОУК припадає на тридцять років, роки насилення революційної дії націоналістичної організації в Україні. Центральна Управа ОУК в своїх обіймах і в листуванні з Відділами, в промовах своїх членок при нагоді організаційних поїздок і на З'їздах чи Крайових Конференціях закликає до активної підтримки тієї боротьби. Це переливається через цілу Організацію в формі збірок на політичних в'язнів, на інвалідів і на Визвольний Фонд, а політично виявляється в протестних акціях і вічах, наприклад з нагоди засуду націоналісток Дарії Гнатківської і Катерини Зарицької в варшавському процесі ОУН, проти недопущення польським урядом делегаток "Союзу Українок" на Міжнародний Жіночий Конгрес у Царгороді, проти розв'язання "Союзу Українок" на ЗУЗ і проти конфіскації площі Сокола-Ватка у Львові, з нагоди штучного голоду в Україні, вбивства полковника Євгена Коновальця та в маніфестаціях з приводу державного відродження Карпатської України.

Центральна Управа ОУК дбає теж про підготовку свого членства на випадок воєнних подій, щоб дати тоді чинну поміч Україні. Організується Український Червоний Хрест, для тої справи видано регулямін, постають Підвідділи Українського Червоного Хреста, перейменовані пізніше на Підвідділи Першої Помочі (ППП) і ще пізніше на Український Золотий Хрест (УЗХ).

Вона починається теж до втримання української літунської школи в Ошаві і до закупу для неї двох літаків.

З її ініціативи відбуваються збірки на закуп будинку з городом у Калуші, родинному місті Анни Йонкер, щоб там примістити сирітський захист, названий її іменем, та на викуп родинного дому Лесі Українки.

В ділянці культури на перше місце висувається опіка над Рідною Школою. Освітня діяльність серед власних членок іде на "Самоосвітніх Вечірках", що їх Центральна Управа доручає відбувати спершу щодвятижні, а потім щомісяця, в осінньому та зимовому сезонах. Для сходки усього членства розсилаються реферати з найрізнішою тематикою, а головню зв'язану з жіночим рухом і з визначними жіночими українськими постаттями.

Членики Союзу Українок у Калущі (Зах. Україна) перед анжуплежним домом
Анни Яонкер (п'ята з права — Олена Кисілевська).

Видаються теж дві драми Олександра Лутового — "Ольга Басараб" і "Віра Бабенко" — у видавництві Центральної Управи ОУК. Власна бібліотека Центральної Управи нараховує в тому часі понад 300 цінних і рідкісних книжок жіночої і дитячої літератури.

Центральна Управа дбає про поширення доброї української книжки і націоналістичної літератури та преси. З її доручення влаштовуються кожного року "Свята Книжки", часом получені з чайним прийняттям а часом з виставкою преси і книжки. Вона збиває до постійного кольпортажу таких видань, як "Самостійна Думка" з Чернівців, "Наш Клич" з Аргентини, "Націоналіст" (видавання ОДВУ), "Дешева Книжка" з Львова, жіночі часописи "Жіноча Доля", "Жінка", "Нова Хата" — не згадуючи вже про постійну підтримку "Новому Шляхові".

Не випускала теж з-під уваги Центральна Управа "Українського Національного Музею" при Центральних Установах в Саскатуні, при всяких нагодах закликала членок ОУК збагачувати його вишивками, предметами українського народного мистецтва й іншими експонатами.

В цьому періоді Центральна Управа ОУК вводить на постійне святкування "Дня Матері" в Організації, а також — на підставі порозуміння з Крайовою Екзекутивною УНО — звичай ходити членкам ОУК зощедрівкою, (коляда залишається за УНО), та влаштовувати "Шедрі Вечорі" для плекання рідної традиції.

Замикається цей період на V. Крайовій Конференції ОУК у Саскатуні 29 липня 1939 року і тодішня Голова Центральної Управи з радістю і з гордістю могла сказати в своєму звіті:

"П'ять років тому ми рішались на оснування організації українського націоналістичного жіноцтва, не маючи інших даних на її дальший розвиток, крім глибокого переконання в konieczності такої організації та ще глибшої віри в велич тієї ідеї, за яку вона мала служити...

Розвиток ОУК за короткий час її існування перевищив сподівання її основоположниць...

Будьмо, як бджоли, і працюймо по їх прикладі, а досягнемо їхніх цінних наслідків — ідеально зорганізовані, віддані й примірні, гарні працівниці".

Духові провідниці в самоосвітній праці ОУК

Самоосвітня діяльність Організації Українок Канади, це одна з важливіших ділянок її багатогранної праці. І тому цій діяльності наша Організація прикладає багато уваги.

Виплидається вона в формі концертів, академій, святочних сходів, рефератів і гутірок. До самоосвітньої діяльності можна теж зарахувати редагування жіночої преси й видавництво книжок.

Хто не доцінює самоосвітньої праці — робить велику помилку. Бо хто не працює над своєю освітою, не здобуває нічого нового, позовлі забуває і те, чого навчився

давніше. А що нам допоможе йти наперед у нашій освіті? Чи театр, кіно, радіо, телевізія, бібліотеки, багаті літературні видавництва, як це буває в вільних культурних народів? Авжеж, ці засоби здобування самоосвіти допомагають нам заспокоювати голод знання, пізнати й побачити багато цікавих речей з цілого світу, з різномірних ділянок життя. Але бажання пізнати рідний край, його красу й багатства, рідну українську культуру й історію, побут його народу — ці засоби не можуть задовольнити. На рідних землях у сучасній дійсності в картинах, друкованому слові і навіть у тонах музики відчуваємо образ нашої національної гідності. Це перекручування правди, їд, затрос на комуністичним фальшом, жорстокий глум над усім, що українське.

Тут, у Канаді, крім української преси і літературних видавництв, мало що сприяє зростові нашої освіти. Правда, маємо в Канаді та в інших країнах поселення українців багато різних видавництв, що всілякими способами стараються зацікавити широкі маси українців своїми виданнями, але знаємо самі — не багато таких, що залюбки читають рідну пресу, а книжки припадають порохом на книгарських полицях. Через те наші видавництва в більшості тільки животіють. Час-до-часу якась добре поставлена театральна вистава, якась фільма з українською тематикою, з трудом виборені телевізійні передачі та "бізнесові" українські радіовислання — це ще не все, що потрібне для здобування самоосвіти. Тому наша Організація так пильно дбає про можливість самоосвіти в доступних рамках концертів, академій, рефератів і т. і. Зокрема реферати, відчити й гутірки — це найбільш популярна форма самоосвітньої діяльності по наших Відділах.

Вже на I Крайовій Конференції ОУК 1935 року в Саскатуні справа освітньої праці членок ОУК, а в першу чергу їхньої самоосвіти, знайшла свій вияв у рефераті делегатки Відділу ОУК у Вінніпегу, Марійки Джумаги, пізніше одруженої Гуляй і килькаразової голови Центральної Управи ОУК, в якому сказано було:

"Одним з найперших і найважливіших обов'язків кожної організації є освітня праця. Кожна організація ставить собі за перше завдання освідити своїх членів, а через них і суспільність взагалі. Освіта є засобом, через який одиниця, організація і ціла нація вибиваються на гідне і певне становище між народами. Якщо освіта така важка в кожній організації, то наскільки важливіша і потрібніша вона для Організації Українок Канади, організації нової і з вищою ідеологією."

Справі освітньої діяльності членок ОУК багато місця й часу присвячувала кожноточасна Центральна Управа, доручаючи Відділам ОУК планувувати в себе періодичні "Самоосвітні Вечірки" і беручи на увагу цей рід організаційної діяльності в своїх піврічних планах праці. Візьмім для прикладу "піврічний план національної роботи для Відділів ОУК на 1936 рік", розісланий обійником Центральної Управи ОУК з дня 22 січня 1936 року. В розділі п. н. "Самоосвітні сходки" читаємо:

"Ми, націоналістки, перш усього маємо на цілі перевиновити себе на свідомі, характерні матері, що мають перетворити українську масу в культурну націю, свідому своїх державницьких цілей і коначности спільної визвольної боротьби..."

Способом до того — літературні вечірки раз на тиждень, або раз на дві неділі.

Матеріали на літературні вечірки:

1. Реферати. Літературні, історичні і т. п.
2. Читання доброї літератури.
3. Дебати на різні біжучі політичні, літературні й історичні теми.
4. Деклямації українських поетів.
5. Музичні точки.

САМООСВІТНІЙ ВЕЧІР (ЧИТАННЯ Й ВИШНІВКИ) У СОДЕУРІ 1935 Р.

З ліва до права: Е. Чеплик, А. Грищенко, О. Веселовська, А. Курників, Я. Зубаль, І. Косарчик, Т. Марущак, В. Поліщук.

Хор ОУК у Торонто з диригентом Л. Серечинським у 100-річчя Наталії Кобринської.

Літературні вечірки скоро стають улюбленими серед товариства й захоплюють не тільки членів, але й посторонніх людей."

Коли приглянемося ближче цій формі самоосвітньої діяльності, побачимо, що опрацьовуються в ній різноманітні теми, що відносяться до різних ділянок нашого життя, заторкують проблеми нашого минулого й сьогочасного, вяробляють і поширюють наш світогляд, скеровують наші примування в правильне русло національної праці. Світлі постаті з нашого славного давноминулого чи з недавніх ще часів стають нам дороговизом, дають безліч героїських прикладів жертвенности і самовідречення, велику насолоду та заспокоєння нашому духові, що прагне краси. Вони є джерелом надхнення і прикладом до наслідування в нашій праці на національній ниві.

Цілком зрозуміле, що ми жінки, залюбки шукаємо світлих жіночих постатей, що творили б ідеал жінки-українки, що вміщала б у собі якнайбільше благородних примет. І ось три постаті жінок, що їх життя й діяльність є саме таким невичерпним джерелом для нашої самоосвіти й діяльності. Ці три постаті стали символами:

Наталя Кобринська — громадянка-політик
Леся Українка — поетка-патріот
Ольга Васараб — героїня-борець.

Під впливом культурного відродження на наддніпрявській Україні пробуджується і Галичина. Роллю пробудників Галичини перебрало на себе в більшості сільське духовенство, що лишилося вірне своєму народові. Наша т. зв. вища верства майже вся спольщилася впродовж довголітньої неволі і в культурному відродженні XIX століття в Галичині не брала більшої участі. З такої свідомої священної ро-

дини походить піонерка українського жіночого руху — Наталя Кобринська. Щоб усвідомити собі заслуги Наталі Кобринської в діяльній праці над освітою і зрівноваженням українського жіноцтва, треба пригадати обставини, що серед них доводилося Кобринській пробивати нові погляди на роль і завдання жіноцтва. В галицькій громадськості — і не тільки там — закорінене був погляд, що жінці не треба освіти. Навіть середніх шкіл для дівчат у Галичині не було. Дівчата діставали науку від батьків або від братів, що вчилися в середніх чи вищих школах, а більші зайняті здобували собі знання при допомозі самоосвіти. Це переживала і Кобринська, вона теж училася від братів-гімназистів, але більше помагала собі самоосвітою. Стративши скоро чоловіка, Кобринська лишається без засобів до життя і тому перебуває в батьків. Власна недоля Кобринської скріпила її в переконанні про правдивість її змагань за освіту і поступ жіноцтва. Можна було передбачити, що боротьба нею шлях не буде легкий. І справді, цілковите незрозуміння, ігнорування, глузі і насмішки проводжали її в зусиллях підняти українське жіноцтво з підрадної ролі нижчих сотворінь. Від самого початку поклала Кобринська велику вагу на видавання журналу, цієї трибуни людського поступу. За підтримкою наддніпрянських посестер і небагатьох тодішніх одводумців у Галичині це їй удалося. Збірник "Перший Вінок" і три числа збірника "Наша Доля", це перші неперіодичні видання видавані жіночою і для жінок. Однак через брак підтримки і зрозуміння навіть з боку самого жіноцтва, що в його обороні стояла Кобринська, вони не вдержалися. Незсипуща громадська діячка, Кобринська клопочеться і про доступ жіноцтва до середніх і вищих шкіл, висуває петицію в тій справі до міністерства освіти в Відні. Старалася теж про закладання дитячих садків у Галичині. Так знаємо, ці страання бажаного успіху не дали, бо загаль їх замало підтримував. Кобринська лишила теж багату літературну спадщину і своїми творами старалася промостити шлях новим думкам, представляючи тодішні невідрадіні відносини галицького українського жіноцтва. Яке самотнє було її життя, така й самотня смерть цієї піонерки жіночого поступу. Зрозуміло її щойно покоління, що прийшло пізніше. Як це часто буває в великих людей, вибивалася вона своєю духовністю понад рівень своїх сучасників, жила і діяла, можна сказати, за скоро. Щойно пізніше стало всім зрозуміле, скільки добра приніс би українсь-

Наталія Озарнянч-Кобринська

кому народові цей поступ, за який так уперто і так самотньо боролася Кобринська.

Завзятість П у громадській роботі і те, що Кобринська в своєму запалі не зражувалася байдужою поставою оточення — це аласне великі прикмети тієї діячки, що повинні стати добрим прикладом для нашого членства. Ми не мусимо боротися за право на освіту і рівноправність. Це ми вже маємо. Ми працюємо над збереженням національного українського обличчя нашої спільноти в Канаді, зокрема за збереження в тій спільноті нашої молоді і виховання нових патріотичних одиниць, свідомих своєї місії в країні поселення їхніх батьків. А в тому потрібні нам саме такої завзятості і позитивної амбіції, що нею визначалася Наталія Кобринська.

"Організація Українок Канади" кожного року вишановувала Наталію Кобринську на сходинах своїх Відділів, розсилає реферати про П життя й діяльність та згадувала про неї в своїй пресі, не тільки тому, щоб віддати честь великій українській громадянці і пробудити відчуження українського жіноцтва, але і щоб прикладом П життя та світом П ідей заохотити своє членство до більшої праці над собою, до поглиблення своєї освіти і помноження свого знання. Це якраз були речі, що за них боролася Наталя Кобринська і тугу за ними лишила далішнім поколінням українського жіноцтва.

Леся Українка

Другою постаттю, що їй наша Організація щорічними святкуваннями відає честь і черпає з П духової спадщини неопінені скарби для серця й духа це поетка-патріот Ляриса Косач Кайка, — Леся Українка.

Творчість Лесі Українки, це найвище досягнення української поезії і драми на переломі XIX і XX століть. Характеризує П висока європейська поетична культура, вона виказує надзвичайний поетичний талант Лесі, П палку, непримирну до ворогів вдачу борця і патріота. Ця риса П творчості виділила Лесю Українку на почесне місце серед наших найбільших геніїв духа. Леся Українка вважає безкомпромісову, непримирну й рішучу боротьбу з ворогом за єдиний шлях до визволення України. Не покинені раба, а безстрашний воїн, не голоси неспівні, слабкі, ненависті жінки не мовлять — а грімкі й рішучі, ненависті бойові сурми, не пусті слова — а явний

чин, не поверховний, голословний патріотизм, а щира, глибока, героїчна любов до свого народу — це головні мотиви П творчості. Лесі Українці теж довелося жити й творити серед дуже невідрадних умов. Немалічима недуга, що на неї хворіла поетка ще з молодих літ, завдавала

жіноцтво, завжди наближувала його заглиблятися в багатющий світ ідей Лесі Українки. Пізнання і засвоєння чудової поетичної творчості Лесі Українки, найбільшої української поетки, допоможе членкам ОУК здобути і скріпити в собі ті риси характеру, що їх вимагас від української жінки жорстока доба нашої сучасності — палку віру в свій нарід і бойове завзяття в боротьбі за його кращу долю.

Трагічно сильні слова Лесі Українки вже впали посівом на урожайну почву горючого бажання волі українського народу. Це виявилось в роках наших визвольних змагань в часі першої світової війни, коли наше жіноцтво не скотило "осторож" стояти і споглядати, як летється братня кров". Часи ці видали багато відомих героїчних постатей, а ще більше залишилося безіменних. Це ті, для яких дорогоюказом були євангельські слова в поетичній мові Лесі Українки: "Ніхто не має більшої любові, як той хто душу покладає за друзів". І ці жінки, борці за Україну віддавали на вітарі її державного відродження найцінніший скарб — своє життя.

Не випадково обрала наша Організація Ольгу Басараб своєю патронкою. Вона — новий тип жінки-героїні, активного борця. Її зродила підпільна боротьба, а відвага, витривалість, бойовий дух, погорда смерті, посвята і відречення від свого особистого щастя в користь потреб Батьківщини — це великі прикмети Ольги Басараб, що їх повинна собі ставити за зразок кожна українська націоналістка. Тому то Ольга Басараб, новітня мучениця за велику ідею, стала найвищим прикладом до наслідування, а її мета — нашою метою. І не тільки її героїський кінець гідний подиву. Ціле життя Ольги Басараб переткане жертвенною працею для других і тою муравлиною громадською діяльністю, що вимагас не меншого героїзму — не піддаватися гризучим впливам буденних турбот.

Тут, у Канаді, ніхто не змушує нас гинути за національні ідеї, все ж таки берім приклад з нашої патронки. Вона, хоч стомлена що-

З АКАДЕМІЇ В ЧЕСТЬ ОЛЬГИ БАСАРАБ У СОДБУРНІ 1942 Р.

Виступали на сцені: зліва до права: А. Відочка, А. Гриценко, Е. Стефур, Е. Стафірна, Т. Марущак, М. Піддербезька, А. Куриліа, Г. Шумга ("Україна"), К. Кутка, М. Габа, О. Запц, М. Скоратко, П. Зараска, О. Юська, К. Процюк.

денною заробітковою працею, не пропускала жадної можливості віддавати свої сили й знання, щоб вести освідомлену політичну і культурно-освітню працю не в одній, а більш організації. То ж не вільно нам відмовлятися від праці в нашій Організації, що побудована на ідеї націоналізму, і заведувати праці над нами самими.

Це цілком правильне і глибоко обдумане, що наша Організація обрала ці три велетні духа провідницями в нашій самоосвітній праці. З їх багатой спадщини черпаємо знання, витривалість, героїство і любов до рідного краю в щоденній праці для свого народу.

Щорічні святкування пам'яті тих трьох великих постатей, крім самоосвітньої праці має ще й іншу ціль, а саме при нагоді цих святкувань збирати фонди, що йдуть на культурно-освітні, політичні та допомогові цілі. Чимало бібліотек, видавництва, політичних акцій, хворих та інвалідів, мистців і письменників користали і користають з фондів, зібраних з нагоди таких самоосвітніх вечорів.

Теперішня дійсність і відірваність від рідного краю вимагають від нас далено більш інтенсивної і наполегливої праці над собою, як та, що її ми тепер ведемо. В самоосвіті пізнаваймо високу культуру нашого народу та заохочуймо пізнавати її нове покоління, що приходить нам на зміну, бо хто ж займе наше місце і для кого будуть потрібні рідні культурні установи? Не можемо допустити до того, щоб забулося те, для чого працювали наші батьки і для чого працюємо ми, тому прямуймо відважно і з вірою та завзяттям наших великих попередників до тієї мети.

Вистава народного мистецтва на V Крайській Конференції ОУК в Саскатуні 1939 року.

ПО ВСІЙ КАНАДІ

(Поїздки організаторок ОУК)

Ставши всеканадійською організацією ОУК і її підоснована Центральна Управа приступили до основної справи збільшення свого членства й поширення діяльності своїх Відділів по цілій території Канади. Впарі з тим провід нового руху українського жіноцтва Канади дбав про те, щоб не відокремлюватися від решти українства, напакі, прикладати зусиль, щоб нові ідеї були доступні всій українській громадськості.

Справою найпершої ваги було творити нові організаційні ланки, засновувати Відділи ОУК по всіх провінціях. Вже в першій Центральній Управі ОУК визначено для цієї цілі організаторки для кожної провінції: Рожу Древняк-Ковальську в Квебеку, Степанію Савчук в Онтаріо, Євгенію Ситник у Манітобі, Анну Васарабу в Саскачевані та Софію Романюк в Алберті. Швидко зачинають з'являтися висліді їхньої роботи. Наприклад, в числі "Нового Шляху" з дня 11 грудня 1934 року, що започаткувало сталу сторінку ОУК читаємо допис учителя "Рідної Школи" в Торолд, Онт., Радчука, про поїздку туди організаторки Степанії Савчук:

"На запрошення нашого жіноцтва загоостила до нас громадянка Савчук з Торонто з відчитом. Відчит почався о год. 3 пополудні і тривав до пів на шосту вечорі. Тема відчиту була: "Яке завдання має жінка в хатній роботі і в товаристві та як українки мають виховувати своїх дітей у Канаді". Громадянка Савчук говорила дуже до теми, плавно, зрозуміло для слухачів, що нагороджували її оплесками за такі повчальні слова для нашого жіноцтва в Торонд...

На закінчення Голова місцевого Жіночого Товариства, громадянка Ю. Моросевич, подякувала гр-і Савчуків за такий повчальний відчит і визнавала жінок, щоб всі вступали до жіночих товариств".

ПЕРША ПРОВІНЦІАЛЬНА ЕКЗЕКУТИВА УНО СХ. КАНАДИ В РР. 1943 - 45.

Зліва до права 1-ий ряд: С. Віхиди, Марія Гришала-Гультай, В. Войнарівський, Степанія Савчук, О. Гаврилюк; 2-ий ряд: Маланчук, П. Шумга, Шевчук, Іван Неціанка, Лука Стангрен, Іван Савчук.

Погляди Центральної Управи на ту справу найкраще віддає передова стаття голови ЦУ ОУК, Анастасії Павличенко, на сторінці ОУК в "Новому Шляху" з дня 25. XII. 1934, п. н. "Грудень в організації праці":

"Місцеві організації часто мають нахил відгороджуватися від решти незорганізованого жіноцтва китайським муром, зашкоруплюватися і замикатися в тісно обмеженому колі зорганізованого членства. Це може бути на місці в організаціях парохіальних, але на те не можуть йти організації націоналістичні. Перед націоналістичним жіноцтвом поле діяльності не обмежується вірою, партією, або групою, а виростає до розмірів цілої нації...

Тому справа поширення національної ідеї серед незорганізованого жіноцтва, справа приєднування нового членства та освоювання нових націоналістичних організацій є одним з найважливіших завдань Управ і окремих членок".

Справі поширення Організації віддано немало місця на I. Крайовій Конференції ОУК в Саскатуні 1935 року і в рефераті "Поширення праці ОУК" голова Центральної Управи ставить питання масовості Організації:

"ОУК є першою організацією українського жіноцтва, що виразно стала на ґрунті активного українського націоналізму... Щоб виконати свої завдання, ОУК мусить стати масовою організацією. Мусимо мати так багато

ВІДДІЛ ОУК У МОНТРЕАЛІ В 1935 Р.

1-ий ряд з ліва до права: А. Віник, А. Шалагам, Р. Дренко-Ковальська, О. Ішкова, А. Ожва; 2-ий ряд: Ю. Решетунська, Ір. Дячук, А. Рубець, А. Віснук, А. Пеняко, С. Генгало; 3-ий ряд: М. Коцманька, С. Тополянська, Т. Кірик, М. Мандрик, М. Кароль, С. Мерещак, Ю. Стечкинни.

рух до роботи, як важливою є ціля нашої Організації. Дякото ми, піонери націоналістичного руху серед міноцтва, повинні всі дружно, постійно і вперто працювати над її поширенням..."

Секретарський звіт на І. Крайовій Конференції ОУК подає перегляд давніше існуючих і новозаложених Відділів ОУК та кількості організованих у них членів, а окремо звіт організаторки Степанії Савчук з Онтаріо зголошує три нові Відділи. На цій же Конференції вже заповіджено спеціальний реферат Рожі Дренняк-Ковальської про завдання організаторки ОУК. Референтка організувала новий Відділ ОУК в Ляшів, Квебек.

На цій самій Конференції обрано нові організаторки в особах: Теофілі Іванців — на Алберту, Марійка Джумага — на Саскачеван і Манітобу, Степанія Савчук — на Онтаріо і Рожка Дренняк-Ковальська — на Квебек. А на на сторінках "Нового Шляху" з того року згадуються такі новозаложені Відділи ОУК:

Ошава — 15 січня 1935, 22 членки, голова — Анастасія Шестовська, секретарка Кароліна Черевата.

В Роблінні, Ман., 3 лютого 1935, 20 членок, голова Наталія Кулик, секретарка Анастасія Лупінчук.

В Еспанолі — 12 лютого 1935. Свято Ольги Васараб влаштував новозаснований Відділ ОУК.

РОЖКА ДРЕННЯК-КОВАЛЬСЬКА В ОШАВІ 1 КВІТНЯ 1937 Р.

1-ий ряд, злизу, з ліва до права: пок. Анна Ляхман, Софія Воробець, Анна Юхимчук, Рожка Дренняк-Ковальська, пок. Анастасія Шестовська, Марія Гупенч, Варвара Власко, 2-ий ряд: Фурик, пок. Гунька, Муха, пок. Моравська, Попук, Анна Чижо, 3-ий ряд: Анастасія Пилипів, Наталія Гармар, Михайлина Мандрик, Анна Степанак, Анастасія Турецька, Кароліна Черевата, Марія Зелінська.

В Західньому Форт Віліам — 24 березня 1935, 13 членок, голова Агафія Ляміаська, заступниця голови Катерина Диринівська, секретарка Катерина Ріпа, секретарка зборів — Анна Кирилик.

На Крайовій Конференції була відпоручниця з Муз Джо, де ще Відділ ОУК не оформився остаточно, жіноцтво з Порт Колборн прислало привітальну телеграму, а Відділ ОУК у Вейнпінгем, Саск., переслав звіт через делегата УНО.

Небавом після I. Крайової Конференції, дня 8 вересня 1935 року Степанія Савчук організувала Відділ ОУК у Ст. Катеринс, Онт. (15 членок, голова Олена Марчевська, заступниця голови — Параскевія Горгота, одружена Перчинши, секретарка Евфрозина Пиницька).

Самі Відділи домагалися від Центральної Управи, щоб до них прислати організаторок. Власне, на домагання Відділів ОУК у Геффорд, Саск., і Крайдор, Саск., Центральна Управа рішила на засіданні 5 вересня 1935 вислати до них організаторку Марію Джумагу-Гулий. А зараз по тім читаємо в "Новому Шляху" повідомлення про податки організаторки ОУК, Марійки Джумаги з рефератами по таких місцевостях:

21 вересня в школі Орлов, коло Крайдор, і в залі Товариства ім. М. Шапкевича в Угрінові, Саск.,

22 вересня в Редбері, Саск., і в залі "Українського Народного Дому" в Крайдор, Саск.

В січні 1936 року 16 членок новозаснованого Відділу ОУК у Порт Артур, Онт., обрали головою Василю Мисак, секретаркою Марію Войків, скарбничкою Марію Новицьку.

29 лютого 1936 року Теофілія Іванців організувала Відділ ОУК в Калгарі, Алта (голова Марія Фаріон, заступниця голови М. Деревіська, секретарка Наталя Юхим).

18 жовтня 1936 року Степанія Савчук організувала Відділ ОУК у Західньому Торонті. Головою обрано Степанію Савчук, заступницею Анну Нецівку, секретаркою Текля Голоту і скарбничкою — Анну Дублянську.

На II. Крайовій Конференції ОУК в Саскатуні 4-6 липня 1936 року обрано організаторками:

Софію Романюк — на Алберту,

Марію Гулай — на Саскатчеван

Євгенію Ситник — на Манітобу

Рожу Дреняк-Ковальську — на Онтаріо і Квебек.

Щораз більше голосів на Крайовій Конференції підносять потребу побідок організаторок; учасниці II. Крайової Конференції М. Золотуха з Муз Джо і Калли з Кітлей, Саск., запевняють, що після приїзду до них організаторки постануть там Відділи ОУК. В імені Центральної Управи ОУК становище до тієї справи зайняла секретарка, Анна Романів-Зелена:

"Надіємось, що шановні делегати своїми цінними порадами на цій Конференції і постійною матеріальною поміччю після Конференції допоможуть новообраній Управі здійснити цю ідею, щоб мати постійну організаторку, що безпосереднім живим словом, а не мертвом, на папері, стрічалася б з нашим жіноцтвом".

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА В ТОРОНТІ, 6 КВІТНЯ 1937 Р.

Зліва до права, перший ряд злізу: Ю. Вояк, М. Онисенко, Л. Романюк, Р. Древяк-Ковальська, М. Дукеня (голова), С. Фадик, А. Гуменюк. Другий ряд: А. Вігун, М. Степанюк, С. Байда, А. Лещук, К. Джуль, Р. Стрілець, М. Карась. Третій ряд: І. Савич, С. Фабіян, А. Демко, І. Мотченко, П. Лайкш, К. Цудна, А. Вакуня, А. Тербуш. Четвертий ряд: А. Мота, А. Андреа, О. Кавун, А. Крипальчук, А. Медведик, А. Гершизон, С. Гевчук.

Згадала при тому про постанови нових шість Відділів ОУК.

Про важливість тієї справи для ОУК свідчать резолюції II Крайової Конференції, де читаємо:

"З'їзд ухвалив, що є великі можливості для розгортання ще більшої праці в місцевостях вже існуючих Відділів, а також в інших місцевостях Канади. Тому З'їзд доручає Центральній Управі ОУК опрацювати докладний план формування нових Відділів ОУК і приєднувати якнайбільшого числа свідомого українського жіноцтва в ради організації ОУК.

Рівночасно З'їзд доручає всім існуючим Відділам та зобов'язує їх роздобути потрібні матеріальні засоби для уможливлення Центральної Управі ОУК вислати відповідних організаторів для виконання того завдання, уповноважуючи Центральну Управу встановити для того потрібний бюджет".

З протоколів нарад Центральної Управи ОУК і з II листування того часу пробиваються турбота і старання поживити працю організаторки. Для тої цілі в лютому 1937 року Центральна Управа схвалила і розіслала "Вказівки для організаторки ОУК" де в 17 пунктах охоплено такі справи, як пояснювання статута, обговорення розісла-

них піврічних планів праці, інструктаж для членок Управ, налагодження діловодства, обов'язки членок ОУК, справи Визвольного Фонду й допомоги Україні і все інше, чого не всюди можна налагодити місцевими силами та до чого потрібно допомоги досвідченої в організаційних справах жінки.

В організаційному секторі розгортається щораз більш планова праця, а коли прибрано відповідні фонди, приступлено до здійснення давнього задуму — вислати представництво Центральної Управи в відвідини до всіх Відділів ОУК. Для тої об'їздки по всій Східній і Західній Канаді Центральна Управа призначила Рожу Древник-Ковальську, дотеперішню організаторку на Квебек.

Розіслано повідомлення і вказівки до Відділів ОУК, а "Новий Шлях", почавши від 23 лютого 1937 року містив звернення Центральної Управи і проголошення речинців і дат поїздки організаторки, найперше на Сході: Ошаві, Торонто, Садбури, Віндзор, Еспанола, Ст. Кетеранс, Кіркленд Лейк, Гемилтон. Поїздка продовжувалася в Торонто в дніх 4—8 квітня. З того приводу "Новий Шлях" у числі з 20 квітня 1937 в статті п. н. "З нагоди побуту організаторки ОУК у Торонто" писав:

"Здобуття, про які з задоволенням згадуємо, в великій мірі треба задержувати українській жінці, як матері, бо чоловіки, працюючи цимим днем, не мають можливості впливати на виховання дітей. З радістю згадуємо, що українська жінка йде рама об рама з чоловіком в боротьбі за ідеал нації. Одним з доказів хай послужить нам факт організаційної об'їздки з нагоди Центральної Управи ОУК гр-ки Роші Древник-Ковальської з Монреалю, в Канаді родженої жінки, що так знаменно виїздується з своїх завдань організаторки... Тема відвідин — "Українська жінка в сучасній добі". Актуальність теми, вишній підхід і свіжість настрою здивували всіх слухачів, а ще найбільше тих, що звикли вважати жінку шкідливим сотворінням... Переважання суспільності в духовно-волевому напрямі в протязі матеріалістичному розумінню життя є констатцією сучасного українства. Організаторка накликає міноцтво помертвувати себе для виховання молодого покоління, щоб місце духовних рабів заступити героїчно наставленою молоддю для гідної розв'язки українського питання в інтересі нашої нації".

В дальшій своїй поїздці організаторка зорганізувала Відділ ОУК в Гемилтоні, Коністоні, відвідала Садбури, Форт Віліям, Порт Артур, Кіркленд Лейк, Ст. Воуіфас, Реджайну, Муз Джо і ін. Тогочасні пресові звідомлення свідчать про щирий підйом серед членства та масові маніфестації з приводу відвідин Роші Древник. Нпр. в часі свого перебування в Вінніпегу виступила вона перед широкою жіночою публікою, прийшло туди кілька комуністок і пробували своїм запитами внести замішання, але дістали належну відправу і це поділяло на інші жінки, що досі стояли під впливами лівих кол. Це було найкращим доказом, як дуже потрібна організаційна праця при допомозі поїздок у терен.

На III. Крайовій Конференції ОУК у Саскатуні 27 червня 1937 року зібрані делегати почули звіт з тієї тримісячної поїздки організаторки Центральної Управи ОУК, в часі якої відвідала вона 23 місцевості і заснувала кілька нових Відділів. Організаторка ствердила великий авторитет Центральної Управи ОУК серед членства і прихильників.

РОЖА ДРЕВНИК-КОВАЛЬСЬКА У СОДВУРІ, КИЇНЬ 1937 Р.

Зліва до права, зверху, перший ряд: Гелія Стефур, Анна Москальська, Ольга Захар (голова), Рома Древин-Ковальська (організаторка ЦУ ОУН), Анастасія Олжич, Анна Відочка, Софія Шевчук. Другий ряд: Олена Юсика, Олена Матейко, Галина Висниська, Павлина Заранка, Марія Висниська, Марія Андрухів, Франка Горбай. Третій ряд: Параскея Стефур, Олена Сох, Катерина Кут, Марта Фалішів, Катерина Шрамовецька, Степанія Гонубець, Анна Нехізичка. Четвертий ряд: Гелія Москальська, Анна Грощак, Рома Калюк, Ірина Нехізичка, Софія Матейко, Анастасія Борова, Вікторія Гунжовська.

Після того Рожа Дрезняк виїхала далі на Захід, відвідала Відділ ОУК в Келтари і закінчила об'їздку величавим вічем в Едмонтоні, що переміналося в тріумф організаційної праці ОУК впродовж останніх літ.

Того самого дня 24 жовтня 1937 року Відділ ОУК у Сodbурі святкував 5-річчя з дня свого заложення, привава на тому була організаторна Онтаріо, Степанія Савчук з доповіддю про "Задавання українськи-націоналістичні в визвольному рухові".

Обидві ці рівночасні маніфестації ОУК на Сході в Сodbурі й на Заході в Едмонтоні відбулися сильним відгомном по цілій організації. Вони показали силу молодого Організації, що в такому короткому часі потрапила поширитися, закріпитися, здобути великий авторитет і прихильність у суспільності. Вони служили теж найкращим доказом аргументом організаторкам при нагоді їхніх зустрічей з жіноцтвом в околицях, де ще жіночий рух не поставив міцно своїх основ.

Після створення в серпні нового Відділу ОУК у Східньому Віндзор (голова Єва Котик, заступниця голови Євгенія Савук, секретар-

РОЖА ДРЕЗНЯК-КОВАЛЬСЬКА В САСКАТУНІ

Зліва, знімаю до права, перший ряд: А. Вожок, М. Рурик, С. Вербизон, Р. Ковальська (організаторка ОУК), С. Величак (голова), А. Лашук (секретарка), К. Герехівська (скарбниця), О. Конопка (заступниця голови). Другий ряд: К. Вілоросон, М. Темпальська, О. Врик, М. Цобригська, П. Вудз, А. Суніацька, А. Кардан. Третій ряд: А. Корда, Ф. Насальська, К. Шах, К. Огіньська, М. Григорівка, К. Шенчук.

ка Ольга Босчко), Центральна Управа подає в "Новому Шляху" до відома близькі поїздки організаторок Євгенії Ситник по Манітобі, Степанії Савчук по Онтаріо і Ольги Ішхо в Квебеку. В насліді тих поїздок виростають нові Відділи ОУК: Драйден, Онт., дня 29 листопада 1937, 14 членок, Корент Ривер, Онт., (членики Управи: Періста, Каліна Гладун і Марія Новицька), Ст. Бонифас, Ман., дня 25 лютого 1938, (голова — Коєня Хам, заступниця голови — Аяна Кошчанська, секретарка — Анна Сибба).

Дня 13 червня 1938 року організаторка ОУК Древниць-Ковальська урухомила Відділ ОУК у Норадді, Квебек, (в першу Управу Відділу увійшли: М. Ковалишини, П. Печенюк, Гренюк, А. Коман, С. Домітчук, Мізютич і А. Ковалишини). Кілька місяців пізніше в близькому сусідстві до Норадді, в місцевості Вал д. Ор теж постає Відділ ОУК.

Ольга Корпусь zorganizувала Відділ ОУК у Монтмартр, Саск., в серпні 1938 року. В тому ж самому місяці серпні, що прникіс уже для Організації два Відділи ОУК, постає ще й третій у місцевості Джералтон, Онт., з членками Управи Марією Метельською, А. Попович і Т. Посмітською.

З інших Відділів ОУК, що постали при комбінації місцевої ініціативи жіноцтва та організаційної допомоги делегаток Центральної Управи, треба згадати більший Відділ ОУК у місті Принц Алберт, Саск., в березні 1939 року і в Форт Віліям дня 28 березня 1939 року, з головою Е. Петрилук і секретаркою Каліною Гладун. В західній частині того міста існував Відділ ОУК уже з давніших часів.

При допомозі о. Юрія Я. Цукорника організовано дня 8 жовтня 1939 року, вже в часі війни, Відділ ОУК у Сідней, провінція Нова Шотлія, з 20 членами на чолі з Головою Е. Трач і членами Управи М. Канчук на становищі заступниці голови, Катрі Сивестун, як секретарки.

Вслід за тим ОУК простягнула свій вплив на сході аж до Атлантийського Океану. Величезні простори Канади не давали змоги тримати контакту з членством короткими принагідними поїздками, а власні фінанси Організації, що майже всі свої прибутки віддавала на загальні українські цілі, не дозволяли на те, щоб утримати постійну організаторку. Тому то організаційну працю поділено поміж окремі провінції і для кожної з них обиралися окремі організаторки в початках. Пізніше зроблено дуже вдачу спробу ввести постійну організаторку для цілої Канади, що її на жаль не можна було затримати на постійно, а ще пізніше в ролі організаторок виступали окремі члени місцевих Відділів ОУК, що діяли з рамені Центральної Управи, як її делегатки.

В цей спосіб ніколи не припинявся безпосередній контакт керівника організації ОУК з її членством на місцях і тим лише можна пояснити, що ця організація завжди зберігала свою свіжість, і в часі війни, що незабаром гранула на людство, могла виконати не тільки значайну свою, біжучу організаційну роботу, але й додаткову, що її вклали на плечі українського жіноцтва воєнні події.

НА ДОПОМОГУ УКРАЇНИ

Які думки супроводжали нас, коли покидали ми рідний край? Що ворухилося в наших серцях, коли на обріях зникали рідні хати й поля, коли в мричній даліні губилися контури старого континенту? Жаль і тута за рідними й близькими перемішувалася з надією на ліпшу долю, задля якої зважилися ми на скок у незнане прийдешнє. Наше минуле наша молодість, кровні вузла й сердечні почування лучили нас з тією землею, що її ми покидали і що її ніколи забути не зможемо, але наше майбутнє лежало десь там далеко, за океаном, куди зближала нас кожна секунда, кожний оборот пароплавної шруби.

І коли вступили ми на нову землю, що згодом стала нам прибраною батьківщиною, коли оміяло нас нове повітря, огорнуло нове життя, що принесло з собою свої радощі й смутки, все більше й більше ставало нам ясно, що хоч пройшли ми тисячі миль, хоч може і вік свій звікуємо в Канаді, то в серцях наших лишилось золотий спомин про землю нашу українську, про її нарід, що з нього ми вийшли, і що наші обов'язки супроти України не скінчилися з хвилиною, коли в канадійському консульстві прибили нам візу на паспорт.

Це знайшло свій вияв у всіх формах організованого українського життя в Канаді. Люди української крові й української культури, з яких би земель вони не походили і які б не були між ними різниці виховання, освіти віровизнання чи поглядів на суспільне життя, які б не взяли вони форми для своїх товариств і організацій і які б не ставили перед собою цілі — вся їхня праця розгорталася в двох головних напрямках: під кутом власного закріплення й розбудови в Канаді і з метою вкласти свою частину у всебічну допомогу Україні в її культурних, економічних, суспільних і політичних змаганнях.

Від тих загальних завдань, що їх поставили перед собою українські поселенці в Новому Світі, не відставало й українське жіноцтво. Зокрема кожен голос рідного краю, що звертався за допомогою до своїх братів і сестер за океаном, знаходив негайний і сильний відгук у жіночих серцях, з природи чутливих до всіх, хто в потребі. Українські жінки, спершу як одиниці, українські громадянки, а потім як членки своїх жіночих організацій, завжди перші відзивалися на кожну потребу України, самі йшли з допомогою й заохочували до тієї допомоги інших українців та українок, а нерідко й виходили поза національні українські рамки, сягаючи зацікавити українською справою теж членів інших національностей, що живуть у Канаді.

В міру того, як кріпшало українське життя в Канаді, як устигали й розвивались його організаційні вияви, допоміжні акції

українського жіноцтва покидала свої первісні відрукові форми і стала на організаційно-програмний шлях. Українські жінки, що спочатку вели допоміжну акцію для України в "Жіночих Товариствах" або в "Дівочих Гуртках" при "Українській Стрілецькій Громаді", або просто виключаючися одинцем чи гуртово в кожну більшу акцію наділену на допомогу цієї чи іншої ділянки національно-політичного життя в Україні, прийшли до переконання, що тільки зорганізованим зусиллям усього жіноцтва у власній своїй організації виконують вони найкраще свої обов'язки супроти рідного краю, так як того вимагають його потреби і як це їм диктує їхнє сумління.

На Крайовому З'їзді "Українського Національного Об'єднання" в Саскатуні 26-28 липня 1934 р. створено "Централю Жіночих Товариств ім. Ольги Басараб" і тоді вже виявилися дві речі, що їх треба собі добре усвідомити для належного зрозуміння дальшої праці українського жіноцтва в тій ділянці, а саме:

1. В тому часі існували вже жіночі українські товариства, виконали поважну працю в рамках допомоги українській нації, були настільки чисельні, що вислали своїх делегаток на Крайовий З'їзд УНО та знайшли для тієї праці зрозуміння й признання всієї української громадськості в організаційних рамках УНО, бо резолюцією створити Централю Жіночих Товариств прийняв цілий З'їзд, а не тільки жіночі його делегатки.

2. Українське жіноцтво, вже зорганізоване, але ще в окремих жіночих товариствах, визнало потребу централізації своєї праці в одній організації, а головним своїм завданням поставило моральну й матеріальну поміч визвольним змаганням України на платформі поширення українського націоналістичного руху в Канаді.

Зроблено тоді дуже важкий крок наперед до побудови центральної жіночої організації, що згодом прийняла назву "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і це мало свої далекосяглі наслідки. Зараз у своєму першому статуті "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" сформулювала свої завдання в точці 2:

"Завдання ОУК є організаційно з'єднати українок Канади з метою взаємного самовиховання, як діяльних громадян цього краю та віддалених членів українського народу, готувати всіляку допомогу визвольним з-під пануванням".

Якщо йдеться про допомогу ідейним змаганням України, ця справа містилася в двох постановках статута, схваленого на Крайовій Конференції ОУК 28 червня 1937 року:

1. II. Розділ. Завдання ОУК

точка г) несення помічі українському націоналістичному Рухові,
точка е) творення підвідділів Українського Червоного Хреста.

2. III. Розділ. Засоби

точка г) поширювати ідеї Визвольного Фонду, влаштування підприємств і переводження збірок на ту ціль, плекання культу героїв і героїнь української нації, поборювання шкідливих і розкладових ідей та чинників.

Як додаток до Статута вміщено "завваги для членок". Ось які завдання ставила тут ОУК до своїх членок, українських націоналісток, відносно справи допомоги визвольним змаганням України:

Д-р Іван Гупий, ген. М.
Канустякський і Ю. К.
Яворська в Вінніпег
1936 р.

б) націоналістка знає, що будучність українського народу буде запевнена тільки в українській самостійній соборній державі і тому всі свої зусилля спрямовує для праці в тому напрямку,

в) націоналістка є горда за своєї приналежності до української нації та кожному місці боронить її добре ім'я і старается познакомити чужинців з українською історією й культурою,

г) націоналістка не оглядається на те, свідомі праці викладають другі, але віддає всі свої сили на своєї здібності й можливості для Визвольного Руху. Ту працю вона дає, як свій найкращий і найбільший почесний обов'язок...

І далі ставиться питання до націоналістички-членки ОУК, чи й як вона в щоденному практичному житті виконує свої обов'язки супроти Рідного Краю:

1. Чи Ти є членкою Одноцентрового Визвольного Фонду і оподаткувала себе центом на день?

2. Чи Ти використовуєш кожну нагоду, щоб перевести збірну серед української громадськості на Визвольний Фонд?

3. Чи Ти в Листопадній Дні жертвувала й постаралася, щоб другі жертвували на українських ініціативах?

Таким чином на Крайовій Конференції ОУК у 1937 році знайшов своє завершення перелім у засадничій духовій поставі до справи допомоги визвольним змаганням України. Те, що досі діялося, під впливом враження, що його викликували серед української громадськості Канади чи то окремі революційні акти українського підпілля, чи то репресії ворога, як нпр. у часі відомої "паціфікації" в Західній Україні в 1930 році, або підчас штучного голоду в Україні 1932-1933 років, від тоді стало постійним, проگرامовим завданням цілої великої жіночої організації. Кожна українка, вступаючи в ряди ОУК, мусіла знати, що від тепер одним з головних завдань її громадської діяльності стає обов'язок нести всебічну допомогу Україні на всіх ділянках її боротьби. А це мусіло відбитися на діянні інших українських жіночих організацій і в тому теж велика заслуга ОУК, що потратила власною працею і власним прикладом звернути на цей шлях велику частину українського жіноцтва Канади.

Допомога Україні зорганізованого в ОУК жіноцтва пішла трьома руслами:

а) виключенням себе в загально-українські допоміжні акції, що йшли, так сказати б, від цілої української еміграції в Канаді й узагалі в Новому Світі,

б) участю в тих акціях, що їх вела ціла система "Українського Національного Об'єднання" разом з своїми Братніми Організаціями,

в) власною діяльністю в рамках своєї власної організації ОУК.

Кожен клич, кожен заклик на допомогу Рідному Краєві, ніколи не залишався без відзиву від ОУК, якої членки жертвенно працювали всюди, де того вимагало добро України, не дивлячись на те, хто був ініціатором акції. Але ж, нас цікавить найбільше, що в тій справі робила сама ОУК, як організована сила, і ми спробуємо ближче тому приглянутися. Для прозорості перегляду всю багатогранну діяльність ОУК у ділянці допомоги Україні, українській культурі та українській визвольній боротьбі, поділимо на такі II роди:

а) вічева й протестна акція,

б) українська жіноча преса,

в) допомога письменникам та утримування пам'яті про них,

г) "Український Червоний Хрест" і "Український Золотий Хрест",

г) допомога інвалідам, політичним в'язням і скитальцям після другої світової війни,

д) Карпатська Україна.

Політичні віча й схвалювані на них протестні резолюції як вияв одностайної постанови канадійського українства, були одним з важливіших виявів моральної й політичної допомоги, що II давала українській справі закордонна еміграція. В усіх тих вічах завжди дуже жваву участь брало українське жіноцтво, зокрема те, що об'єдналося пізніше під прапорами ОУК. Ніодна важніша подія на відтинку визвольної боротьби не пройшла без того, щоб зорганізовані українські жінки не виявляли своєї солідарності з українським народом на рідних землях. Згадаймо, для прикладу тільки, бо таких віч відбулося більше і годі їх усіх перерахувати — великі протестаційні віча з приводу польського терору в Галичині, що широкою хвилею розлилися під кінець 1930 року. Для 30 липня 1930 року відбулося в Вінніпегу велике протестаційне віче з приводу засуду польським судом у Львові Романа Віди і його товаришів з УВО. Віче підготовляли майже всі українські організації міста Вінніпегу й околиці, а між ними сильно до вдатності віча причинилися жінки з організацій "Канадійське Українське Жіноче Товариство" та "Товариство ім. Лесі Українки". Одним з головних промовців була пізніша чільна діячка ОУК, Євгенія Ситник. Як подає часопис "Канадійський Фармер" з дати 30 липня 1930 року, II "гарячий залив зворушив до глибини всіх прихвників і викликав у них гордість на таких оборах українського народу, як суджені в процесі члени "Української Військової Організації".

Для 30 листопада 1930 року Т-во "Канадійсько-Українське Жіноцтво" якого членки пізніше в більшості знайшлися в лапах ОУК, зорганізувало масове жіноче віче для протесту проти польських знущань над українськими жінками й дітьми в часі "паціфі-

Олеся Кисілевська з Анною Янкеер в часі побуту в Канаді 1929 р.

кації". Побіч українських бесідниць промовляли теж представниці англійського жіноцтва. Як відповідь на польський терор, зібрані на тому вічі українські жінки в числі понад тисячу, схвалили, щоб замість протестних телеграм і заяв закупити за зібрані гроші зброю й амуніцію для "Української Військової Організації" і тим дати їй змогу чинно виступити в обороні українських жінок і дітей.

На зорганізованому ОУК вічі в Едмонтоні дня 24 жовтня 1937 року виступили ось такі жінки з рефератами: Іванна Пуцентело — Жінки в національно-політичному житті, Анна Крамар — Жінка в визвольних змаганнях і підпільних акціях, Рोजа Древняк (Ковальська) — Завдання націоналістики під теперішню пору. Віже з самої тематики рефератів на тому і багатьох інших подібних вічах бачимо, в якому напрямі йшла мобілізація жіноцтва на допомогу Україні і яку велику роль в тому відіграла "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб".

Коли польська влада розв'язала в Галичині товариство "Союз Українок", "Організація Українок Канади" не зважала на те, що "Союз Українок" не входив у орбіту діяння українського націоналістичного руху, одностайно ставила в обороні тієї заслуженої української жіночої організації, що широко по світі рознесла ім'я української жінки. По цілій Канаді зорганізовано низку маніфестаційних віч з протестами проти польської самоволі, майже не було місцевості, куди сягала своїм впливом ОУК, де б не відбуто протестаційного віча. І знову для прикладу тільки наведем такі віча: в Віндзор дня 1 серпня 1938 року, де промовляли членки ОУК — Юлія К. Яворська і Ланчук, в Торонто — Степанія Савчук, та в Содбури дня 7 серпня 1938 року, де промовляли Євгенія Ситник і авторка цих рядків.

Не буде в тому ані самохвальби ані пересадки, коли скажемо, що зорганізоване в ОУК жіноцтво чуйно стояло на сторожі прав україн-

ського народу і користаючи з можливості свободного вислову думок на вільній канадській землі негайно реагувало у формі віч і протестних зборів скрізь там, де це могло прийти з полегшою загальною українській політичній акції в світі. Українські жінки вважали це своїм обов'язком супроти українського народу, і по найкращому своєму знанні й розумінні цей обов'язок чесно й сумлінно виконували.

І не тільки в самій Канаді. Коли в сусідній країні, Злучених Державах Північної Америки, наші посестри підносили свій голос в обороні України, завжди до них долучалися ОУК, висилаючи туди своїх делегаток, щоб співучастью в тій акції продемонструвати духову єдність українського жіноцтва Нового Світу. Майже не було року без такої спільної маніфестації жіноцтва обидвох країн, згадаймо між іншими, що на конгрес у Нью Йорку 1935 року виїздили тодішня організаторка ОУК, Рोजа Древняк (Ковальська) і теперішня голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук, а на З'їзді "Українського Золотого Хреста" Америки в вересні 1938 року репрезентувала ОУК Марія Василенко з Садбури, а на З'їзді ОДВУ літом 1939 року делегаткою від ОУК була Анна Зелена.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" з увагою ставилася до жіночої преси. Свої власні організаційні потреби заспокоювала вона при допомозі "Нового Шляху" і вже на першому засіданні Центральної Управи ОУК вирішено завести там сталу жіночу сторінку. Ми знаємо, що перейшла вона велику еволюцію і згодом уже після другої світової війни, перетворилася в місячник "Жіночий Світ", що ним слушно може пишатися наша організація.

Не обмежуючися до того, ОУК була тої думки, що кожен часопис для справ українського жіноцтва, якщо тільки стоїть він на національній платформі, заслуговує на підтримку. Резервуар україн-

ДЕЛЕГАТКА ОУК НА З'ЇЗДІ УЖ в НЬО-ЙОРКУ 1939 Р.

З ліва до права сидять: Лехицька, А. Зелена (делегатка ОУК), Галицька, Небор, стоять: Визницька, Гун, Матковська, Гурин.

ського жіноцтва в світі величезний, а тільки невелика його частина працює в своїх організованих рядах. Завданням жіночої преси — активізувати українських жінок і будити в них охоту до організованого життя. Це лежить у інтересі цілої української нації і тому ця справа не могла бути байдужа для ОУК. Вже на II. Крайовій Конференції ОУК у Саскатуні в липні 1936 року винесено рішення заохочувати українських жінок до читання місячника "Жіноча Доля", що його редагувала в Коломиї покійна вже сьогодні сеньорка українського жіночого руху Олена Кисілевська. Пазили ми охоче поміщували на нашій сторінці, а Відділам ОУК видано доручення збирати передплати на цей журнал. Теж інші українські жіночі журнали, що виходили в Галичині, як ось "Нова Хата" і "Жінка" були предметом уваги й зацікавлення членок ОУК. На жаль, не було можливості втримувати контакту з жіночою пресою в наддніпрянській Україні, а зрештою ця преса мусіла мати виразний партійно-комуністичний напрям і не була виявом вільної думки українського жіноцтва.

Хто міг бути ближчий "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", як передові діячки українського жіночого руху, а в першу чергу українські письменниці? Тому все, що відносилось до живучих і покійних уже українських письменниць, висувалось на одне з перших місць у діяльності ОУК. На II. Крайовій Конференції ОУК схвалено відкрити жіночу сторінку для пера українських суспільних діячок і письменниць поза Канадою та рішено звернутися до них з проханням дописувати до жіночої сторінки в "Новому Шляху" і зацікавити в той спосіб духовий зв'язок з українським жіноцтвом Канади. А кілька місяців пізніше, в жовтні 1936 року, започатковано в "Новому Шляху" відділ біографій славних і заслужених українських жінок та запрошено до їх зладження письменника Олександра Лугового.

Коли українки всього світа святкували 50-річчя літературної праці Ольги Кобилянської — дня 28 червня 1938 року, не осталася позаду і ОУК. Відмітила цю подію у всіх своїх Відділах, перевела збірку між своїми членками та вислала до святкового Комітету на ювілейний дар для письменниці.

ОУК причинялася теж до викуплення дому Лесі Українки. На сторінці ОУК в "Новому Шляху" з дня 26 жовтня 1937 року поміщено такий заклик:

"В найновішому числі "Нової Хати", що наспіло до нас з Рідного Краю, появилася записка до всього українського жіноцтва, щоб воно причинилося своїми дятами викупити дім нашої найбільшої поетки, Лесі Українки, що виставлений на продаж. Дім цей, в якому любила проживати Леся Українка і де писала свої твори, стоїть у селі Колодажному коло Ковля на Волині. Центральна Управа ОУК узяла, що до цього важного діла мусимо і ми, жінки-українки по цій біл овазку, причинитися своїми лантами і тому закликає всі Відділи ОУК, а також інші жіночі товариства, головню ті, що посягь ім'я Лесі Українки, віддаватися своїми датами на адресу Центральної Управи ОУК."

Пожертви зібрано, дім викуплено і в тому значну частину ціни закупу зложила наша Організація.

Ще в часі, коли пізніші членки ОУК працювали в "Жіночих Товариствах" і "Дівочих Відділах" при Гуртках "Української Стрілець-

кої Громади", попри організаційну й харитативну діяльність значну частину свого часу віддавали вони на те, що згодом стало змістом праці в "Українському Золотому Хресті". Сюди належали в першу чергу санітарні курси й організація медичної допомоги для майбутньої української армії.

За мало було б кількома тільки рядками згадати всю ту працю, що П виконав "Український Золотий Хрест" від самого початку існування. Тій справі присвячена окрема стаття, поміщена на іншому місці нашого збірника.

Чернівці, 24 березня, 1938

Мі: Пані Голово,

APR 18 1938
4763-615

Ваше потвердження мучило мене дуже,
яку надіслала мені, як збісаний удар, Орґані-
зація українців Канади ім. Олґи Басарабської.
Міні також лист з Ч. Берези ур. від цієї орґа-
нізації з листом від Вірджини ОУК з Едмонту.

З цього серця дуже багати сестрами і брати-
ми замораними за цю підтримку висказа-
ли в листі, а зокрема за матеріальну під-
тримку, яку їм дали і як підтримали
нашого здоров'я, а також листи, котрі
визнають нашу цінність своїм людям.

Крім того, побачили, здоров'я моє сестри,
що мій стан здоров'я дуже хороший, сам хви-
лює мене і серце мені слабше, але коли
дівчатам дає їм цю листи призначення і
додаткової організації організації праці і
знову фотія українського народу і навіть і
матеріальні підтримки, то вони мене дуже

Лист Ольги Кобилянської до Централу ОУК.

живати з мамі і дідусем і радити, що мамі
заморські сестри і брати зупиняться до
літньої праці і не забувають на мамі
і старанніми ділками мамі на старі
і мамі мамі недомогам.

Прощу подивитися мамі сестра і брати
зупиняться до мамі сестри і брати
ти мамі доброго здоров'я і доброго
успіху у своїй корисній праці і мамі
а мамі, мамі доброго, мамі мамі мамі
Вашу мамі і мамі мамі мамі мамі.

Ваша, мамі мамі, мамі мамі:

Ваша Кобилицька

Вся ця велика праця велася з сердечним ентузіазмом і не для теоретичного вироблення, тільки під кутом практичного застосування в недалекий вже може майбутній, про що авторитетно заявила "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" устами своєї тодішньої голови, Марії Гулий, в статті "Ідім назустріч подіям" у "Новому Шляху" з дня 13 березня 1939 року, напередодні трагедії Карпатської України:

"...Другим важким завданням, що його повинна перебрати на себе українська еміграція, а зокрема українські жінки — це несення допомоги тим, що будуть її потребувати, коли боротьба почнеться... Тому ми мусимо з великою енергією поводити далі нашу працю для zorganizowania Підвідділів української червонохрестної акції при всіх Відділах ОУК".

Колесо історії обернулося інакше й українки Канади не могли віддати набутого знання на курсах "Першої Помочі" українським волякам. Частинно використали вони це пізніше в "Канадському Червоному Хресті". Та найголовніше — вони готові були викласти всю свою душу в безпосередню поміч тим, що збройною рукою пішли на ворогів України і ніколи не жаліли втраченого на те часу, бо хоч і не довелося послужити Україні в її "Червоному Хресті", зате довгі години підготовки до тої служби принесли щедру живую в посиленій праці українського жіноцтва на всіх ділянках допомоги Рідному Краєві.

Участь жінок у збірках на політичних в'язнів і на інвалідів української визвольної війни сягає самих початків організованого життя в рамках "Української Стрілецької Громади". Переглядаючи річнірки "Сурми", органу "Української Військової Організації", ми бачимо, що Відділи УСГ в Канаді складали поважні суми на бойову акцію УВО. Те саме можна сказати про "Комітет Оборони Українських Політичних В'язнів" з осідком у Вінніпегу. Та ледве чи здогадається хто, скільки праці вложили в ті збірки українські жінки. Не тільки самі вони складали свої власні пожертви через касу Відділів УСГ, в їхніх руках переважно спочивала ціла технічна сторінка збіркової акції: переводження збірок на вічах, зборах, різних товариських імпрезах, організування чайних вечорів і різних прийнять з приходом на "Українську Військову Організацію" і на "Бойовий Фонд", політичних в'язнів чи інвалідів. Тиха, непомітна, жертвенна, муравлина

Г РАМОТА СПОМАГАЮЧОГО ЧЛЕНА СУВІ

П.Т. *Організація Українців Канади ім. Василя Сосурдовича*
Є СПОМАГАЮЧИМ ЧЛЕНОМ СУВІ
ВІД ДНА *1. червня 1968р.*

ГОЛОВНА УПРАВА:

Грамота від "Союзу Українських Вояцьких Інвалідів"

праця, що йшла під фірмою "Української Стрілецької Громади" і не лишала по собі сліду для світа, крім внутрішнього задоволення жінок і почуття виконання обов'язку супроти своєї Батьківщини.

На більшу сказю під своїм власним іменем розгорнула ОУК харитативну акцію після другої світової війни. Коли наспіли вісті, що в європейських країнах, а головню в Німеччині й Австрії, знайшлися сотні тисяч українців, утікачів з-під чорного терору, всі українці в Канаді і ЗША заметушилися, щоб організувати їм допомогу. Йшло це різними шляхами — політичними через інтервенції в альянської влади, поміч харчами й одягами — через збірки серед української громади. Тут на чоло висунулися жіночі організації, а між ними на перше місце ОУК. Скільки серця, скільки праці, труду і грошей вложено в ту акцію — не місце в цій статті про це говорити. Помимо всіх взаємних розчарувань, що принесли перші зустрічі братів і сестер з обох континентів, відділених від себе довгим часом і далеким простором — в міру того, як пливе час, це забувається щораз більше, всі різниці вирівнюються, а на завжди останеться світла сторінка добродійної акції ОУК, що її перевела вона чи то у власну іменні чи в порозумінні з всьукраїнськими установами в Канаді — "Комітетом Українців Канади" і "Фондом Допомоги Українців Канади", якого вона була від початків гарячою пропагаторкою.

Постійну фінансову допомогу визвольним змаганням України несе з Канади організація "Український Визвольний Фонд", популярно звана "Одноцентовим Фондом". Вже з початком 1930-их років члени "Жіночих Товариств" при УСГ мали пушки "Войового Фонду УВО" і при кожній нагоді переводили збірки на ту ціль. Від самих початків П заіскування ОУК як найтеплішими словами закликала своїх членок допомагати Визвольному Фондові в його праці і навіть наложила на них статутний обов'язок у тій справі. Жінки добровільно оподаткували себе в користь Визвольного Фонду, а навіть окремі Відділи ОУК кидали собі взаємно вивоз, хто більше грошей придбає для Визвольного Фонду. Відділ ОУК в Едмонтоні дня 19 листопада 1935 року вивоз на змагання всі інші Відділи ОУК у цілій Канаді.

Пізніше, коли вже при ОУК оформився "Український Золотий Хрест", постало неначе тихе порозуміння поміж Центральною Управою ОУК і Крайовим Комітетом УВФ. Цей останній переводив оподаткування одним центом денно від кожної особи українського походження з метою фінансової підтримки визвольним змаганням, а на терені ОУК робила це Центральна Управа у порозумінні з Крайовим Комітетом УВФ і через свій фонд УЗХ доповняла ту акцію безпосередніми допомогами людям, що в той чи інший спосіб брали участь у визвольній боротьбі.

Може не було б від речі подати на цьому місці прикладово, як представлялася справа збірок на різні потреби Рідного Краю нерівно в Відділах ОУК на місцях. Веремо для прикладу один з середніх Відділів ОУК, не подаючи його назви, щоб не бути змушеним доповняти інформацій даними з інших Відділів, через брак місця. Отже за один діловий рік цей Відділ ОУК придбає з різних збірок суму \$972.07 і розділяє її так:

Карпатська Україна	\$304.00	Місцева Рідна Школа	\$ 7.00
для родич героїв Краю	39.85	Національний Дім	19.25
міноча преса в Рідному Краю	171.90	"Новий Шлях"	202.86
вкупу дому Лесі Українки	171.75		
Пігульський фонд	31.55		
Закізнний Фонд УЗХ	177.91		
	\$742.96		\$229.11

Отже з загальної збіркової суми \$972.07 видано на потреби, зв'язані з Рідним Краєм — \$742.96 або 76%, а на місцеві, канадійсько-українські, — \$229.11 або 24%, значить три четверті зібраних грошей зужито на потреби Рідного Краю.

Коли повів вітер волі над Срібною Землею, українці Канади в короткому часі зібрали поважну грошову суму на допомогу державному будівництву Карпатської України. Самозрозуміло, що перед у тому вело та ініціатором у допомоговій акції виступало "Українське Національне Об'єднання", а в парі з ним і "Організація Українок Канади", як одна з його Братніх Організацій. Так було скрізь до часу, доки не напали на Карпатську Україну мадяри. Коли вона впала під ударами ворогів, хоч протестна акція розгорілася до давно невиданих розмірів, то все ж відчувалося, що інші організації, правда, з жалем, уважають справу Карпатської України за пропашу і поволі вертаються до буденних своїх справ. Зате ОУК неспинно продовжує мобілізувати українську пралюдну опінію довкола справи Карпатської України і в огляді праці ОУК, поміщеному в "Новому Шляху" з дня 3 квітня 1939 року читаємо так:

"Всі наші членки до глибини душі зворушені останніми подіями на Карпатській Україні, та, як бачимо з повідомлень упрям, вони не подають на дусі, але навапи, скріпляють свою працю під кожним оглядом і вірять у перемогу. У всіх протестних вітах проти дикого нападу мадерів на Карпатську Україну Відділи ОУК взяли масову участь. Також далі переводять збірня на поміч Карпатській Україні".

Во хоч територію Карпатської України зайняв ворог, але не скапітуловав її уряд і далі боролася в партизанці героївська Карпатська Січ. Вей Відділи ОУК призначили дохід зо збірок у часі традиційного Спільного Свяченого того року на допомогу Карпатській Україні і видили доручення, щоб на ту саму ціль пішли теж приходи зо Свята Матері.

Свої завдання ОУК ще не вважає закінченими. Доки український нарід не стане господарем на власній своїй землі, доки не засяє він "у народів вольних колі", так довго не може припинити ОУК своєї допомоги Україні і продовжатиме її так, як тільки на те будуть дозволяти її сили. Ніколи не перестане вона цінавитися долею українського народу на далекій його Ватківщині, серце її завжди буде відкрите на кожний голос України і рука її завжди простягнена до тих братів і сестер, що неспинно і повсякчасно змагаються за волю свого народу. Їхні радощі, наші радощі, їхні смутки — наші смутки, їхня перемога — наша перемога. І ніколи наші думки не відвернуться від України, землі наших батьків і прадідів, клянемося на те словами старозавітного пророка: "Якщо б я забув тебе, мій Єрусалиме, нехай усохне правниця моя, і нехай язык присохне мені до піднебіння".

III.

Назустріч подіям

СОФІЯ ПРОЦІВ

Український Золотий Хрест

Одним з найголовніших завдань "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" від самого початку її заіснування — і навіть перед тим, коли жіночі українські товариства не були ще злучені в одну під спільною Централею — було нести поміч визвольним змаганням України. Допомога ця йшла різними шляхами і способами найперше через "Українську Військову Організацію", а потім через "Організацію Українських Націоналістів".

Але вже дуже скоро виризула думка, що незалежно від фінансової допомоги збірками та політичної і моральної через масові віча і пропаганду української визвольної справи серед національної української спільноти в Канаді доконче потрібно поставити допомогую акцію в цілком іншій площині. Ішлося про те, щоб не зв'язувати її з потребами хвилі, так як того вимагала натуга революційної дії в Україні, тільки щоб придумати сталу її форму й надати їй однієї напрям, а з другого боку, щоб відповідно приготувати своїх членок і прихильниць до моменту, коли треба буде дати не тільки лепту в збірці, але й особисто поспішити на поміч Україні в моменті, коли рішатися буде її доля на полі бою.

Це питання глибоко ворушило серця чільніших членок ОУК і не сходило з денного порядку засідань Центральної Управи і З'їздів Організації. В дискусіях між собою, в розмовах з представниками націоналістичних українських організацій в Україні, що приїздили з відвідинками до Канади, в звідомленнях про настрої рядового членства в Відділах ОУК щораз виразніше виявлялася думка, що найкращою розв'язкою тієї справи буде оснувати при "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" — "Український Червоний Хрест". В рамках тієї гуманітарної організації, що існує в усіх країнах і в усіх народів, було б найкраще, найзручніше і найвигідніше поставити і плем'яно

переводити допомогову акцію визвольним змаганням України в поточних їхніх виявах і рівночасно підготувати та вишколити своїх власних членів, а згодом і прихильників визвольної боротьби українського народу, до всіх ділянок червонохрестної праці.

На переломі 1936-1937 років ця справа виїшла вже за стадії дискусії, інформаційна підготовка до неї вже закінчилася, Організація була готова до рішень і до діла. Центральна Управа ОУК здавала собі справу з важкості й далекосягlosti задуманого діла і постановляла виявити його з нормальної своєї поточної праці та встановити його до статута Організації, як одну з важливіших цілей у своїй діяльності. Це сталося на III Крайовій Конференції ОУК дня 28 червня 1937 року в Саскатуні. Схвалено тоді другий з черги — справлений і доповнений — статут "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" і там у Розділі II "Завдання ОУК" як точку е) встановлено: "Творення Підвідділів Українського Червоного Хреста". Ця ж сама Крайова Конференція схвалила в своїх резолюціях, як третю точку:

"Крайова Конференція ОУК доручає всім Відділам ОУК створити при них Підвідділи УЧХ з метою:

- а) перевести акції "першої допомоги",
- б) співпрацювати з другими організаціями УЧХ, як у ЗДА так і в Європі (УЧХ має свою централу в Брюсселі в Бельгії),
- в) творити Залізний Фонд УЧХ.

Таким способом справа "Українського Червоного Хреста" виїшла з чотирьох стін засідань і нарад та розляглася по цілій Канаді в формі доручення найвищої законодавчої установи в Організації, II Крайовій Конференції, творити для неї живе тіло на місцях.

Була добра воля, було тверде рішення — але бракувало досвіду. Центральна Управа користується досвідом інших організацій УЧХ, читаємо, наприклад, у протоколі засідань Центральної Управи з дня 4 серпня 1937 року, що секретарці Центральної Управи, Степанів Вубнюк, доручено звернутися за інформаціями до "Українського Червоного Хреста" в Брюсселі.

Велід за рішенням Центральної Управи і постановами Крайової Конференції пішла освідомно-популяризаційна акція в справі УЧХ в пресі. Перший заклик у тій справі поміщено на сторінці ОУК у "Новому Шляху" з дня 14 вересня 1937 року п. н. "Верімся до діла!":

"Осіні місяці, це поря на початок повної організаційної активності, на поладнання занедбаних ділянок і впровадження в життя нових. Одною з нових ділянок ОУК, що їх у цьому році мусимо покликати до життя, це заснування "Українського Червоного Хреста". Відділи, що розуміють вагу справи, не відкладають її на пізніше, лише негайно, ще в цьому місяці пороблять заходи до створення Підвідділів УЧХ при Відділах ОУК."

Поплила навізита праця. Ідея натрапила на ідечний ґрунт, члени ОУК з великим зрозумінням, подекуди навіть з захопленням взяли-ся за неї і, як граби по дощі, почали виростати "Підвідділи Українського Червоного Хреста".

Тимчасом Центральна Управа ОУК далі невпинно працює над тим, щоб робота Підвідділів УЧХ ішла за плином. Дня 14 квітня 1938 року розіславло Відділам ОУК "Тимчасовий Регулярний Українського Червоного Хреста", а в обіжнику ч. 7 з дати Саскатун, дня 21 травня

ДЕЛЕГАТКА УЖХ В ЗДА НА КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК У ТОРОНТО 1938

Зліва до права, сидять: Ст. Вубізон, С. Галичків (делегатка УЖХ), Ст. Савчук, О. Защир, стоять: Марія Рурка, Анна Зелена.

1938 року з'ясовано організаційні засади, цілі й завдання та методи діяльності "Українського Червоного Хреста". Читаємо там:

"Українські жінки в Канаді мають можливість розвинути діяльність, що входить в діяльність УЧХ і в той спосіб підготуватися й прийти до справжньої поміччю Рідному Краєві тоді, коли він буде її найбільше потребувати. Тому Центральна Управа запорядкує:

1. Всі Відділи ОУК, яким це буде можливо, якнайшвидше створять Підвідділи "Українського Червоного Хреста" і повідомлять про те Центральну Управу ОУК.
2. Підвідділи "Українського Червоного Хреста" будуть підлягати Управі Відділів ОУК.
3. Провідницею Підвідділу УЧХ визначує Управа Відділу ОУК таку членку, що найбільше надається до праці в діяльності УЧХ. Пізніше провідницею УЧХ зможе бути тільки медична сестра (жінка) або членка, що відбула курс УЧХ. Провідниця УЧХ входить у склад Управи Відділу ОУК.
4. Підвідділ УЧХ має за завдання:
 - а) підготувати членок і прихильниць нашої Організації до несення першої допомоги, навчити їх доглядати хворих, як також усього, що стоїть у зв'язку з опікою над раненими й хворими.
 - б) зібрати Фонд УЧХ з призначенням на оплату перовою сестер УЧХ на українській землі в часі боротьби за українську державу, і на закупівлі ліків та лікарського приладдя,
 - в) вести всяку добродійну акцію за вказівками Центральної Управи ОУК.
5. Членками Підвідділу УЧХ можуть бути членки ОУК, членки МУН і прихильниці вільної боротьби.

6. Засоби. Провідниця УЧХ подбає про zorganizування курсів помочі раненим і опіям над хворими. Вона постарается про інструктора, що ним має бути лікар або кваліфікована медична сестра. Такі курси повинні влаштовуватися кожного року для нових учасниць, а також окремі курси для доповнення знання тих, що вже давніше їх перейшли.
7. Щоб виконати завдання УЧХ, Центральна Управа через свою референтку УЧХ встановить час і спосіб переведення збіркових акцій для придбання фондів. В проєкті є видання двоцентових марок УЧХ, що їх наліплювали б усі націоналістичні організації в своїй внутрішній перепиці, а також усі члени й прихильники в своїй приватній переписці — на листі а не на конверті. Крім того Центральна Управа запроваджує б у разі потреби інші збіркові акції.
8. Всі Відділи ОУК пересилають, зібрані гроші до Центральної Управи ОУК, ала зможуть їх на окрему книжечку і буде зберігати, без права вжиття їх на інші цілі, аж до часу, коли зайде передбачена потреба.

Закри перейдемо до перегляду праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" у тій діяльності, необхідно наперед з'ясувати, яку долю переходив цей рід діяльності — так у своїй назві як і в організаційному оформленні. Історія його буйна і цікава. Зацалося від "Українського Червоного Хреста" в Підвідділах при місцевих Відділах ОУК. Коли діяльність УЧХ виплила на ширші води і коли в пресі почали з'являтися вістки про неї — виринули перші труднощі, щодо назви. Показалося, що "Червоний Хрест" так у своїх крайових як і в міжнародних масштабах має свою діяльність управлінню міжнародними конвенціями-умовами. Назви "Червоного Хреста", зокрема в тих державах, що були членами "Міжнародного Червоного Хреста", могли вживати тільки народи у власних державах. "Український Червоний Хрест" у Канаді мусів міняти свою назву. Були різні голоси про те, щоб справді змінити назву "Український Червоний Хрест", але зберігти в ній якось характерний елемент червонохресної діяльності. Розглядалася пропозиція "Української Червонохресної Освіти" і вирішено було рішено прийняти назву "Українська Червонохресна Акція" в скороченні УЧХА.

Обіжним листом ч. 2 з дати Саскатун, дня 17 січня 1939 року Центральна Управа ОУК повідомляла про цю зміну і водночас розіслала "Регулярний Української Червонохресної Акції", з якого подаємо ось тут найбільш характерні витяги:

Вотти.

Український народ мусить, для забезпечення свого існування і всебічного розвитку, здобути собі самостійну соборну державу. До того лежмуча боротьба з окупантами українських земель — український народ не має до вибору жодних інших доріг, як одну дорогу боротьби. В цій боротьбі міняла має окреме завдання. До виконання цього завдання ОУК вкладає собі за обов'язок приготуватися всіма можливими способами. Тому Центральна Управа ОУК, згідно з рішенням Крайової Конференції ОУК, з'ясовує цю підготовку ось цим Регулярним для всіх Підвідділів "Української Червонохресної Акції".

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТІ НА КУРСІ ПЕРШОЇ ПОМОЧІ

Сидять з ліва до права: Л. Романюк, С. Пренца, С. Гелачук, М. Дунець, П. Лайкіш, 2-ий ряд: І. Оленюк, А. Войтович, Е. Велешук, А. Вігук, П. Ченюк, К. Срібник, сестра Мегері, 3-ий ряд: К. Жуль, А. Кризовичук, А. Гуменюк, О. Кавук, П. Мероз.

Цілі.

"Українська Червонохрестна Акція в Канаді" має на цілі:

- а) підготувати сестер Червоного Хреста, що в майбутній боротьбі за визволення українських земель і створення української соборної незалежної держави могли б опікуватися раненими і хворими;
- б) зачасу придбати потрібні фонди на закупівлі та відповідного знаряддя для влаштування лікарни;
- в) вести іншу добродійну працю, що входить у рамки Червонохрестної Акції.

Спеціб.

1. Для переведення в життя нових цілей творяться Підвідділи Червонохрестної Акції при Відділах ОУК.

2. До Підвідділу УЧХА можуть належати членки ОУК, членки МУН, що повнічки 16 літ життя, а також прихильниці визвольної боротьби України, що не належать ani до ОУК ani до МУН, а за яких заручити найменше дві членки ОУК.

Передбачено в цьому Регуляміні керівні органи для Підвідділів УЧХА, в склад яких мали входити: Провідниця, Секретарка і Скарбничка, а далі точно окреслено обов'язки кожної з них, загальний спосіб діловодства в Підвідділі, його взаємовідносини з Відділом ОУК і залежність від Організації.

Підвідділи УЧХА мали зайнятися, згідно з Регуляміном, такою роботою:

1. Курси вишколу членок на сестер Червоного Хреста. Курси повинні вести українські лікарі або кваліфіковані медичні сестри, а де їх нема — запросити їх зпоміж інших національностей Канади. Після курсів відбувати іспити й видавати свідоцтва.

2. Дбати про відповідну літературу в українській мові для користування членок.

3. Фонди на кошти ведення праці здобувати добровільним оподаткуванням і влаштуванням підприємств у порозумінні з Відділом ОУК, як чайних вечорів, доповідей за добровільними датками і т. і.

4. Крім засобів на біжучі видатки, твориться Залізний Фонд УЧХА на закуп ліків і влаштування лічниць у майбутньому. Цей фонд не може бути порушений аж доки не зайде потреба вжити його на призначену ціль. Складається він на окремий банківний рахунок і зберігається під назвою Центральна Управа ОУК. Гроші до Залізного Фонду здобуваються з розпродажу значків УЧХА та зі збірок у спеціально на те призначеному тижні в році.

Показалося, що й така постанова справи не вистачає і вже два місяці пізніше Центральна Управа ОУК, об'єднанням ч. 4 з дня 21 березня 1939 року, змушена була видавати нове доручення:

"З уваги на повідомлення, яке ми отримали, що назви "Червоного Хреста" у Канаді не може вживати ніхто крім одної легальної організації "Червоного Хреста" на Квебек, Центральна Управа ОУК рішила змінити назву наших Підвідділів "Української Червонохрестної Акції" на Підвідділи "Української Першої Помочі", в скороченні УПЧ. Під цією назвою будемо пропонувати ту саму працю в тій діяльності. Жаліємо, що не можемо навіть змінити попередньої назви, та річ не в назві, а в праці і в чинні, а його можна так само забувати та далі працювати і при назві УПЧ."

Назва "Першої Помочі" не сприйнялася прихильно в Організації. Служила вона тільки перехідним способом, тому що негайно треба було поновити назву "Червоного Хреста". В свідок в Канадою ЗПА вже від кількох літ існувала жіноча організація "Українського Золотого Хреста", що перебрала на себе завдання "Українського Червоного Хреста", здобула вже немалый досвід і включала велику частину На П'ятій Крайовій Конференції ОУК у днях від 28 до 31 липня 1939 року в Саскатуні вирішено прийняти таку саму назву в Канаді і Центральна Управа подала це до відома членству об'єднанням ч. 1 з дня 24 серпня 1939 року:

"Повідомляємо, що згідно з рішенням Крайової Конференції ОУК перейменовано назву Підвідділів Української Першої Помочі на Підвідділи "Українського Золотого Хреста". Зміну цю переведено головки на багатьох деяких Підвідділів, а там і тому, щоб мати єдину назву з Золотим Хрестом в Америці, що певно сприятиме до закріплення тісних зв'язків з українськими націоналістичними на американському континенті. Від тепер будемо далі пропонувати ту саму працю під новою назвою."

Назва "Українського Золотого Хреста" залишилася до сьогодні. Один ще рік діяли самостійні Підвідділи УЗХ, потім показалося не-

практично втримувати на місцях подвійний апарат, окремо для Відділів ОУК і окремо для Підвідділів УЗХ. Тому Шоста Крайова Конференція ОУК у Вінніпегу в грудні 1940 року вирішила ліквідувати окремий організаційний апарат УЗХ в терені і злити його з Управління Відділів ОУК. В об'язку ч. 5 з дня 21 січня 1941 року читасмо про ту справу:

"Крайова Конференція ОУК схвалила ліквідувати Управління "Українського Золотого Хреста" і працю, що входить у діяльність УЗХ, передати Управління Відділів ОУК. В тій цілі одна з членів Управління Відділів ОУК стає референткою УЗХ, що в своїй діяльності підлягає і залежна від Управління Відділів ОУК. Секретарка ОУК провадить окремі касові книги УЗХ.

Рішення ліквідації Підвідділів УЗХ, як самостійних тіл, зайшло тому, що не в змозі при наших Відділах ОУК показалося можливе і потрібне творити окремі Підвідділи УЗХ. Де досі тих Підвідділів УЗХ не було, там негайно слід пустити в рух діяльність УЗХ, а зокрема посилити працю над побільшенням Західного Фонду УЗХ."

Такою довгою і крутою дорогою ступав "Український Золотий Хрест", поки остаточно залишився при остаточній теперішній своїй назві "Фонду Українського Золотого Хреста при ОУК". Для ясності вживасмо тільки тієї назви, даючи перегляд діяльності ОУК у цій діяльності від самого початку.

Як тільки проголошено відкриття нової діяльності в діяльності ОУК

ПІДВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА НА КУРСІ ПЕРШОЇ ПОМОЧИ В ТОРОНТІ 1941 РОКУ

Знизу, зліва до права, перший ряд: К. Джупа, С. Пронца, д-р Яремік (керівник курсів), Я. Ремакшич, А. Крижовчук. Другий ряд: І. Савиш, А. Войтович, А. Медведик, А. Вігун, К. Срібник, С. Павлусь. Третій ряд: Е. Волошин, М. Дунець, А. Дашера, А. Коцюк, М. Пугач, Т. Сербя.

— скрізь почали організуватися Підвідділи для неї. Найпершим своїм завданням поставили вони — згідно з дорученнями Центральної Управи - Крайової Конференції — курси першої допомоги. Такі курси відбулися в кожній більшій місцевості Канади і через них перейшли та фахове знання потрібне для першої допомоги раненим і хворим здобули сотні не лише членок ОУК і МУН, але й інших українських жінок. Найбільші курси, при співучасті кількадесяти слухачок, відбулися в містах Монреалі, де викладав д-р Остапович, і в Торонті для курсів, де їх провадив д-р Яремій і кваліфікована медична сестра Кібзій. Цикль десяти викладів з тої ділянки в Содбурі тримав відомий український громадський діяч, д-р Іван Василенко, а Відділі ОУК Торонто-Захід викладав д-р Вурян, У Тімміс до викладів запрошено англійську медсестру, що доповідала при допомозі українських перекладаць. Членки ОУК надзвичайно дбайливо поставилися до тих курсів, не тільки тому, що так наказувала потреба служби для свого народу і Центральної Управи їхньої Організації, але й самі радо користали з нагоди побільшити своє знання. Курси не припинялися аж до війни і ще пізніше, вже в часі війни, коли вони часто велися в порозумінні з "Канадійським Червоним Хрестом" і за його допомогою. Справа взяла ширший розмах і принесла признання для "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" та вдволення для всіх тих, що в її рамках працювали.

Коли либухла друга світова війна й жіноцтво ОУК поспішило з допомогою "Канадійському Червоному Хрестові", діялося це в рамках і під фірмою "Українського Золотого Хреста". Великий вклад тої праці обговорений на іншому місці нашого збірника.

А явесь цей час не припинялася інформативно-пропагандина праця про потребу, ціль і завдання "Українського Золотого Хреста", получена з беззастанною збірковою акцією на Залізний Фонд. Ввесь час закінчала до тих збірок Центральної Управи ОУК, а крім того на сторінках "Нового Шляху" зчаста містилися освідомні статті й закликни в справі "Українського Золотого Хреста".

"Залізний Фонд Українського Золотого Хреста", знаний пізніше коротко як "Фонд УЗХ", скоро розрісся до дуже поважних розмірів завдяки тому, що пильнувала і дбала про нього Центральної Управи ОУК і що знайшов він надзвичайне зрозуміння і велику прихильність серед українського жіноцтва. Встановився звичай, що дохід з "Щедрикни", кожного року повністю віддавався на Фонд УЗХ. Пізніше прибували до того приходи святкувань у честь Віри Бабенко, що відбувалися по всіх Відділах ОУК звичайно в місяці вересні кожного року. Через те й постановлено, що місяць вересень стане місяцем "Українського Золотого Хреста" і що в тому місяці Відділи ОУК всіляко будуть старатися збільшити Фонд УЗХ збірками, підприємствами та іншими дохідовими імпрезами. Для ілюстрації подасмо тут один з багатьох закликів Центральної Управи ОУК:

У вересні жертвуймо на Український Золотий Хрест

Український Золотий Хрест має на цілі зібрати потрібні фонди на допомогу нашим братам на українських землях і викласти її так скоро, як лише стане це можливе.

На ту цілє переводили та переводять збірки до цієї пори самі Відділи ОУК і зібрані вже деяку суму, що в порівнянні до великих майбутніх потреб наших братів ще дуже мала і невиспачалена. А кожен рік війни збільшує нумду наших братів і тим самим збільшує потребу помноження Фонду, що стоєв би до розпорядности і якого можна б ужити в кожній хвили.

Тому в місяці вересні поведім кампанію за збіраною грошей на ту цілє. Ми жертвуємо на різні канадійські цілі та на допомогу різним воюючим і потерпілим народам. В місяці вересні жертвуємо на фонд допомоги українському народові на українських землях. Хай на буде українець, що не пожертвуєв би на ту земну і конечну свою цілє!

Центральна Управа ОУК

("Новий Шлях" ч. 71 з 4 вересня 1943 року)

На Фонд УЗХ Центральна Управа ОУК призначила прихід з розпродажу своїх видань "Віра Вабенно" і "Вогдяччик - Пустунички". Відділи ОУК розібрали поміж себе книжечки, колыпортували їх при всяких нагодах і в той спосіб засобляли Фонд УЗХ.

Ледве чи в якій іншій ділянці проявили членки ОУК стілько аннахидливости і антризалости, як у праці для "Українського Золотого Хреста". Перші членки ОУК у Содбурі перевели в себе постійне оподаткування по п'ять центів тижнево на Фонд УЗХ, а вслід за їхнім прикладом пішли теж інші Відділи ОУК. Напр. Відділ ОУК у Західномі Торонті віддавав 10% приходу з усіх своїх підприємств на Фонд УЗХ. Переглядаючи звіти з діяльности Підвідділів УЗХ і Відділів ОУК та читаючи дописи про ту діяльність на сторінці ОУК у "Новому Шляху" та на інших місцях того часопису, ми не можемо опритис почуттю подиву для тих жінок, що не пропускали найменшої нагоди, щоб дістати щось для УЗХ від української громадськости. Книємо оном на один тільки 1940 рік і зачерпим з нього кілька прикладів тієї неертвенної діяльности:

Торонто: в лютому влаштувано розігражку дарованих речей, на товариські забави в родині Вязовських Софія Проща зібрала \$43.63.

Форт Віліам: влаштувано "писанковий базар" з приходом на УЗХ.

Запроваджено постійний продаж шитих квіт і писанок на користь УЗХ.

Іспанона: за чотири перші місяці 1940 року влаштувано 9 вечірок анцивання. На кожній з тих вечірок переводилися розігража якоїсь подарованої речі і зібрані гроші призначено на УЗХ.

Українські школярі в Августсдорфі (Німеччина) співають колідки на вечорі "Ялики" 1938/39 р. (Українську школу адернує ЦУ ОУК з фонду Українського Золотого Хреста).

Чи можливо перелічити всі ті вечірки, розіграшки, забави, підприємства, що їх усі Відділи ОУК і всі їхні членики впродовж довгих років перевели з одною лише ціллю — зібрати гроші на поміч своїм братам і сестрам в Україні, коли загравуть бойові сурми, загремлять гармати і в муках і в болях народиться нове життя народу з якого вони походять і про який ніколи не забували?

Під кінець другої світової війни стало ясне, що "Фонд Українського Золотого Хреста" мусітиме перейняти на себе тяжке завдання рятувати від голоду і тяжких наслідків війни українську людність на рідних землях і до того завдання мусів він завчасу готуватися. Тим і пояснюється незначайно велика активність на фронті здобування засобів Фондові УЗХ. На Провінційному З'їзді ОУК у Торонті дня 15 травня 1943 року цій справі присвячено багато уваги і З'їзд схвалив резолюцію:

"В справі Залізного Фонду УЗХ рішено, щоб Відділи ОУК складали на УЗХ десятий відсоток з кожного свого підприємства і щоб кожного року переводили одноразову кампанію на користь Фонду УЗХ".

І коли прийшов цей час, "Український Золотий Хрест" щедро черпав з своїх засобів та роздавав їх скрізь там, де відчувалася потреба. Про те ширше сказано в статті про допомогу ОУК українським сиротам після другої світової війни.

Група українських школярів в Аугсбурґі, Німеччина, коледує. (Цю школу утримує ОУК).

"Фонд Українського Золотого Хреста" не припинив і сьогодні своєї діяльності. ОУК утримує в Європі з Фонду УЗХ "Рідні Школи" й дитячі садки, помагає хворим, немічним і безробітним родинам, а також у Канаді і в ЗДА спмагає хворих визначних українців. Ніколи не відомо, чи не звернеться до нього український нарід і чи не треба буде знову простягнути йому помічну руку як і в минулому.

Скромні три Букви УЗХ, як символ золотого серця української жінки світло записалися в історії воєнних і післявоєнних років. Нехай же ж і далі золотинки зірками мерехтять вони на нашому небі — знак доброти, готовости до жертви і любови до своїх братів і сестер.

Карпатська Україна й ОУК

(Світла сторінка в житті "Організації Українок Канади")

Для нас, членок ОУК, що не так ще давно прибули до Канади, що ще, так мовити б, жили подихом рідного краю, що ще постійно носили в своїй пам'яті образ рідної землі й голубили в серці надію на її шкоре звільнення з-під ворожої влади, — блискавичні події, що настушили в Карпатській Україні 1939 року, проголошення Срібної Землі самостійною державою мало величезне значення. Воно потрясло нами до глибини душі, закріпило в нас віру в невмирущість нашої ідеї і додало запалу, завзяття й охоти до дальшої, ще більш оживленої праці в рядах ОУК.

Бо всі майже певні були, що це тільки початок, що вслід за відродженням цього маленького й забутого досі скравка української землі настануть великі рушення в світі і принесуть волю Україні, здійснену в її соборній самостійній державі.

Всі щільно слідували за розвитком подій у Карпатській Україні, жадібно ловили кожну вістку про неї в часописках і в радіо.

Як сьогодні стають мені перед очима ті радісні обличчя, ті сяючі очі членок ОУК, як сьогодні прагають ті повні оптимізму листи від Відділів ОУК, ту загальному вітку всіх українців у Канаді, що вже хоч мала частина рідної землі віляла, що вже там, далеко за морем, у Хусті є свій уряд, є своя влада, є своє військо, свої установи, свої організації. Бо членки ОУК були свідомі, що ось може настав уже час практично здійснювати те, до чого від самого початку підготовлялася наша Організація — не тільки забезпечити політичну й матеріальну допомогу тим, що змагаються за визволення України, але й особисто стати з ними до співпраці, використати набуте в "Червоному Хресті", Відділах "Першої Помочі" та в "Українському Золотому Хресті" знання. Вони були готові кожною хвилиною стати на поклик України і нестерпаче того поклику вижидали.

Та описати того почуття радості й гордості, яке заволоділо нами, я не в силі. Це було таке духове піднесення, якого можуть зазнати тільки віками поневолені народи. Членки ОУК ще може й більше відчували й пережили своїм серцем ті всі події в Карпатській Україні дуже глибоко, бо ж вони, як уже згадало, ще так недавно покинули рідний край.

Було відомо, що наші сестри з Карпатської України жваво працюють при відродженні своєї країни на всіх ділянках, де тільки могли виявити свій хист. В освідомній і пропагандистській своїй акції поставили своїм кличем слова Лесі Українки:

Немає ж ти можеш остеронах стати
І споглядати, як хлється братня кров?

і ти не лише самі віддали себе на службу пробудженого народу, але й неначе кидали заклик українцям з цілого світу прилучитися до їхнього діла.

Центральна Управа ОУК поробила заходи, щоб наз'язати контакт з українцями в Карпатській Україні. Ось передо мною копія листа Центральної Управи ОУК з дня 6 березня 1939 року, за підписами тодішньої голови, пані Анастасії Павличенко і моїм, як секретарки, до "Українського Жіночого Союзу" в Хуті:

"Хваляна Управо! Довідуємося з преси, що українське жіноцтво в Карпатській Україні організується. Ми дуже радіємо цим проявом і засниаємо Вам наш дружній привіт та щирі побажання повних успіхів у Вашій праці.

Ми, українки в Канаді, також зорганізовані, щоб слугити націоналістичній ідеї, і тому намагаємось удержувати тісні взаємовідносини з українськими жіночими організаціями на рідних землях, щоб спільними зусиллями працювати до всім нам спільної цілі. Цією дорогою бажаємо наз'язати контакт з Вами й будемо дуже раді дістати від Вас відповідь. Повідоміть нас про жіночий рух у Карпатській Україні, які там є жіночі часописи, в якому напрямі звернена найбільше діяльність жіноцтва і взагалі про все, що характеризує жіночу працю. Коли б Вас цікавило дещо про наше життя, то ми радо послужимо Вам інформаціями... Засниаємо наші найкращі побажання й очікуємо від Вас відповіді..."

Не тільки Центральна Управа ОУК, але також і Відділи ОУК бажали ближчих зв'язків зо своїми сестрами в Карпатській Україні. Відділ ОУК з Реджайни, Саск., пише до Центральної Управи в листі з 3 березня 1939 року:

"Наш Відділ рішив передплатити з Карпатської України жіночий часопис, тому просимо нам написати, котрий нам буде відповідати..." а таких листів з запитами, проханнями інформацій, пропозиціями допомоги Карпатській Україні було в тому часі дуже багато.

"Український Золотий Хрест" у ЗДА готує висилку до Карпатської України в 1939 році.

Так, ми не тільки раділи досягненнями в Карпатській Україні, ми бажали живих зв'язків з сестрами й братами в пробудженій до вільного життя Срібній Землі. Скувалися різні пліїни, в який спосіб найкраще замаліфестувати нашу кровну й духову єдність з українцями молодого держави, чим і як найліпше можна їм допомогти, думалося про відвідини їх у нас і нас у них для затіснення контактів і спільного продування над тим, що можна і треба за даної ситуації зробити.

Та, як знаємо, наша радість була коротка, наші бажання утривали живі зв'язки не принесли успіхів. Сильніший ворог здувив у зародку молоду державу. Полилася кров юних лицарів-героїв, Карпатських Січовиків, а решта відтягнулися в глибокі ліси Карпат.

Це там. А тут огорнув усіх великий жал, злість і досада на велику несправедливість супроти нашого народу. Наповнилися й серця членок ОУК великим смутком, але вони не падали духом. В той час, як велика частина української суспільності в Канаді поволі годилася з думкою про долю Карпатської України, ОУК і Братні Організації робили все можливе, щоб розворушити світову прилюдну опінію й наставити її симпатії в сторону тих, що підняли зброю в обороні України. Повеселися протестні віча, гіркі слова на адресу окупантів. В тих вічах брали участь і членки ОУК. Обіжником ч. 4 з 21 березня 1939 року Центральна Управа дає заклик до всіх членок:

"На днях зайшли трагічні події в житті Карпатської України й української нації. Та це не сміє пригнічувати нашого національного духа. Навпаки, карпатські українці без зброї, окружені з усіх боків ворогами і загрозені нечасними чехами з середини, своєю лицарською поставою в обороні своїх прав визнають у наші серця нову сильну гордість і надію на остаточний успіх перемоги української нації. Часові неадапте пригнічують тільки слабодухів, сильних і миттєвистих вони тільки гартують. То ж подвоюймо нашу крещу, то ж подосадиримо наше завзяття, то ж озброюймося витривалістю і постановою стояти до кінця і славно перемогти. Хуст створив нові Крути Карпатської України. Слава Героїм!"

Центральна Управа не обмежується тільки до внутрішньо-організаційних засобів підносити бадьорий настрій серед членок ОУК, вона поширює своє діяння на всю суспільність і говорить до неї зо сторінок своєї преси.

І не лише сама Центральна Управа забирає в тій справі слово.

Відзиваються окремі членки з Відділів ОУК і в голосі їх даремно було б шукати зневіри й западництва. Не сьозами, лиш ділами — ось як можна б схарактеризувати реакцію членок на трагедію Карпатської України, як це, для прикладу, може засвідчити нам стаття Ольги Залць з Содбури п. н. "Не падаймо на дусі!" на сторінці ОУК в "Новому Шляху" з 15 травня 1939 року:

"Тепер наша еміграція повинна дати помічну руку тим, що опинилися на чужині, виперті силою з рідної землі. Обов'язком нашої Організації є працювати з усіх сил, щоб забезпечити тих, що так по-геройськи обороняли рідну землю перед бандитським нападом ґуно-мадарських орд. Не сміє бути ні одної людини, в якій б'ється українське серце, щоб не поспішила з поміччю для тих, що своєю кров'ю позначили границі Карпатської України..."

Постала Центральної Управи ОУК і заклики окремих чільних членок Організації не залишилися без відгуку. Вже в тому самому числі "Нового Шляху", в огляді праці ОУК читаємо:

"Збірки на поміч збігням з Карпатської України далі переводяться. Багато Відділів має перевести збірки на ту цінь підчас Свята Матері. Досі стоїть на першому місці Відділ ОУК у Содбурі — він переслав на ту цінь дол. 97.35..."

І хоч писало значну допомогу воюючій Карпатській Україні в тому часі, хоч кривавилися наші серця — нічого це справі не помогло.

Немов метеор пролетіла короткотривала воля Карпатської України понад нами, торкнула струни нашої душі, звеселила її життєрадісними акордами і знову потонула в минулому. Потонула, щоб набратися нової сили, щоб ще раз здіймитися вгору і запанувати на всіх корінних землях України на віки вічні. Дай Боже нам, членам ОУК, дождатися тої щасливої хвилини.

ІРЕНА КНИШ

ДОПОМОГА ОУК ВОЄННИМ ЗУСИЛЛЯМ КАНАДИ

Вибух Другої Світової Війни одним помахом перетяв зв'язки канадійського українства з рідними землями. Це мусіло відбитися на діяльності всіх українських товариств у Канаді, що ставили собі метою нести допомогу визвольним змаганням України і тим самим не могло залишитися без впливу теж і на "Організацію Українок Канади ім. Ольги Васараб".

А заразом упродовж тих шости років війни, від 1939 до 1945, висувалися на чолі завдання інші, що досі не відчувалися так гостро. Серед них на першому місці стала потреба висючнитися в воєнні зусилля Канади. Центральна Управа ОУК повністю здавала собі справу з тих обов'язків, що тяжать на членах ОУК, як громадянах канадійської держави і відразу, з першого моменту війни, поставила ці обов'язки в центрі уваги цілої Організації. Від того часу, аж до хвилі капітуляції Німеччини і Японії та до демобілізації альянтських армій і пвороту додому воєнк з канадійського війська за морем, Центральна Управа ОУК координує праю Відділів ОУК та окремих членок у тіх ділянці, заохочує до її посилення і виступає з ініціативою скрізь, де того вимагає воєнна потреба. Цей воєнний період діяльності ОУК цілком виконаний намаганням збільшити оборонну силу Канади і запенити їй перемогу в війні.

Вже дня 2 листопада 1939 року Центральна Управа ОУК містить у "Новому Шляху" повідомлення-апель до українських жінок голоситися до праці в різних канадійських установах і товариствах, що ставили собі за ціль мобілізувати суспільність для посилення воєнних змагань Канади, а в першу чергу до т. зв. добровільної реєстрації канадійського жіноцтва.

"Крім льокальної праці Відділів ОУК та Підвідділів УЗХ свідомі своєї громадянської обов'язку супроти нашої прибораної батьківщини, Канадці гоняться на заклик Центральної Управи до місцевих Відділів Канадського Червоного Хреста та других установ, як "добровільна реєстрація канадського жіноцтва", щоб прийти і з своєю допомогою в так важкій справі, що й канадське жіноцтво має виконати в теперішній війні. Центральна Управа сподівається, що всі членки нашої Організації, що мають можливість, постараться гідно виконати цей наш громадянський обов'язок. Не словами, а діями докажимо, що дорожимо цією країною, яка дала нам у себе вічне життя!"

Обіжниками, листуванням з Відділами та з чільними членками ОУК, промовами на з'їздах, зборах і сходинах — всіма способами свого діяння Центральна Управа ОУК уже в перших місяцях війни доводить до того, що ціла ОУК організовано вступає на цей шлях допомоги воєнним змаганням Канади, і це знайшло свій вислів у 4-ій резолюції VI. Крайової Конференції ОУК — і першої від хвилі вибуху війни — в днях 27—29 грудня 1940 року в Вінніпегу:

"Крайова Конференція ОУК заявила свою воєнну поміч воєнним змаганням Канади. І тому залишає своє членство та взагалі українське жіноцтво піти назустріч у всіх праці Канадського Червоного Хреста".

Це становить "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" скоплене в програмовому рефераті Степанії Савчук на VIII. Крайовій Конференції ОУК в днях 15—17 січня 1943 року в Вінніпегу, п. н. "Праця і даліші завдання українського жіноцтва в Канаді під сучасну по-

ВІДДІЛ ОУК У САСКАТУНІ, ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Зліва до права сидить: К. Огіньська, П. Вудд, бл. п. А. Павличенко, А. Лещенко, К. Корда, Ф. Парчизька; 2-й ряд: А. Петрик, М. Залізацька, М. Романів, А. Войчук, М. Мамітка, М. Васько; 3-й ряд: Антонюк, Томпайська, А. Сукниця, С. Вояк.

ру", що з одного боку давав підсумки проробленої вже праці, а з другої намічував, що ще потрібно зробити.

Допомога українського жіноцтва, згуртованого в ОУК та довкола неї, воєнним зусиллям Канади ішла різними шляхами, але з природи речі найбільше виявили себе в тих ділянках, що найближче лежать жіночій вдачі і жіночим спроможностям. А сюди в першу чергу належить Червоний Хрест. Канадійський Червоний Хрест, що теж у мирних часах не припиняє своєї діяльності, в об'явчій війні станув перед колосальними завданнями і мусів заапелювати за допомогою до всієї канадійської суспільності. Членки ОУК на місцях, як громадянки Канади, відгукнулися на цей апел і голосилися індивідуально до червонохрестної праці зараз від самого початку. Центральна Управа ОУК мусіла подбати, щоб ці індивідуальні зусилля окремих членок уложити в спільне русло Організації, бо в той спосіб і видайність праці більшає і значення української національної групи в Канаді зростає. Тому вже в об'явці ч. 2 з дня 20 жовтня 1939 року, за підписами тодішньої голови Центральної Управи, Анастасії Павличенко, і секретарки Степанії Вубизюк, даються членкам ОУК конкретні вказівки відносно тієї акції:

"Почата війна в Європі вимагає певної підготовки і допомоги від кожного громадянина і громадянки держави. Ми, українки — британські громадянки, повинні однозгідно показати готовість дати таку поміч, на яку ми спроможні. Центральна Управа закликає Управи Відділів ОУК перевести на місцях список членок, що можуть причинитися до тієї помочі. Головно слід списати тих членок, що зміють шити і плести різні воєнні речі. З тими списками треба зголошуватися до львівського Відділу Канадійського Червоного Хреста як членам Підвідділів Українського Золотого Хреста і пред'явити свою готовість прийти з допомогою тієї установі... Список членок, що будуть брати участь у тій праці, слід переслати до Центральної Управи ОУК".

Разом з тим Центральна Управа звесь час накликає до участі в збірках на Канадійський Червоний Хрест і доручає кожного року влаштувати одне підприємство на його користь. А звертається з тим не до самого тільки членства ОУК, але й до широких мас українського жіноцтва:

"Канадійський Червоний Хрест проводить тепер широкую кампанію за зібранням фондів на посилення своєї воєнної праці. Центральна Управа звернулася об'явкою до Відділів ОУК і Підвідділів Українського Золотого Хреста, щоб вони по своїм силам і можливостям прийняли з допомогою цієї гуманітарної установи.

Цією дорогою звертаємося знову до українського жіноцтва, що стоїть поза рамками Організації, з гарячим закликом зайнятися збіркою грошей на цілє допомоги Канадійському Червоному Хрестові. Зібрані гроші слід передати до львівського Відділу Червоного Хреста, або переслати до Центральної Управи ОУК, що доручить їх на призначену цілє.

Українки, громадянки Канади! Визивім якнайбільше активності в тому напрямі. Хай не буде ані одної української родини, що не жертвувала б хоч невеличку сумбу на поміч у праці, яку веде Червоний Хрест. Докажім ділом, що ми віддані цій країні, яка дала нам у себе вічне життя".

("Новий Шлях" з дня 23 листопада 1939)

ВІДДІЛ У СОДБУРНІ ПРН ПРАЦІ ШИТТЯ І ПЛЕТЕННЯ ДЛЯ КАН. ЧЕРВ. ХРЕСТА

Сидять: К. Підзамеряла, П. Іванюк, Р. Зараска, А. Відочка, Е. Стафірна, С. Парчевська, О. Юсаків, М. Чайка, К. Гуманюк (реф. Ч. Хр.), К. Кутна, стоять: К. Прещок, А. Курізія, П. Стефурак, М. Якімська, М. Слободян, Т. Марунчик, А. Своротко, Т. Павас, В. Гусак, М. Андрухія. Вразує тих, що працювали для К.Ч.Х.: Е. Стефура, М. Рабч, Г. Вишнівська, І. Нікітьчук, С. Далик, М. Дутка, А. Федорчук, С. Матайло, А. Грицак, М. Габа, А. Ворончик, Р. Кален, А. Гоминська.

Успіх був надзвичайний. Вже в першому році війни, коли не розпалася вона ще з цілою своєю силою, звіти Підвідділів УЗХ висказали, що їхні членики пошили 4,828 штук різного білля та зложили дол. 1,021.85 через саму тільки Центральну Управу, не враховуючи пожертв на місцях і дарів окремих членок до локальних Відділів Канадійського Червоного Хреста. В міру того, як війна розгорталася і втягала в себе щораз ширші маси народу, кріпше теж асція допомоги Канадійському Червоному Хрестові. Напливають звідомлення і дописи з різних місцевостей Канади, що членство ОУК і прихильниці Організації нав'язали тісні взаємини з Жіночими Відділами Канадійського Легіону, виплітали вінки на могили, брали участь у походах в "Дні Декорації" і в "Дні Перемир'я", влаштували збірки, забави й бенкети з чистим приходом на Канадійський Червоний Хрест та на інші воєнні цілі.

Для прикладу, як розвивалася ця праця ОУК у тій ділянці, подасмо уривок звідомлення Центральної Управи по кінець 1939 року — отже за всього чотири перші місяці війни — поміщені в числі 93 "Нового Шляху" з дня 7 грудня 1939 року:

"Позетим Відділ займаті далше працею для Червоного Хреста. Відділ ОУК у Раднайні влаштував пущення, на яке запросив там і українських воєнів з канадійської армії. Відділ ОУК у Вест Форт Віліам влаштував базар на користь Червоного Хреста, а членики Відділу ОУК у Форт Віліам пошили шиття для тієї установи та розпродують тілети, що їх видав Червоний Хрест. Відділ ОУК у Вадфордвілі бере живу участь у представленні, що його влаштує з Бретніми Організаціями на користь Червоного Хреста. В Кіркленд Лейк обрано на вічу в справі Червоного Хреста репрезентантку ОУК, у місцевому Червоному Хресті. Відділ ОУК у Вал д'Ор і в Ошаві переважте збірки на Червоний Хрест, і Відділ в Ошаві дістав похвального листа

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТО, ЩО ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Сидять з ліва до права: М. Партика, А. Хима, А. Терещук, І. Мовчан, А. Козальчук, В. Меладюк, О. Закар, М. Олексюк, Л. Романюк; стоять: П. Мороз, А. Гукан, К. Жовнір, А. Андрюк, О. Сова, А. Сметська, Ф. Вучко, Ю. Мудра (1944 р.)

за те від Червоного Хреста. Відділ ОУК у Ст. Воніфас кожного тижня переводить спілку вечорі шиття для Червоного Хреста. В Торонто влаштовано великий концерт силами всіх Вратних Організацій з прибутком на Червоний Хрест і на цьому була представниця Канадійського Червоного Хреста. Відділ ОУК у Вінніпегу влаштував чайний вечір на Червоний Хрест і т. д. і т. д.

Як вели червонохрестну акцію Відділ ОУК на місцях, довідуємося з допису Відділу ОУК у Вінніпегу до "Нового Шляху" ч. 75 з дня 18 вересня 1943 року. Українське жіноцтво Вінніпегу, за останні два місяці брало участь у таких ділянках праці Канадійського Червоного Хреста:

Жіночі банки крові. Двісті п'ятдесят українських жінок жертвували свою кров. На одну трансфузію треба три до п'яти донатів і щоб збільшити цей фонд крові, відвідують вони хати в цілі зібрання жертводавців крові.

Робітні Червоного Хреста. Кожного дня працює там сто жінок-добровольців, між ними велике число українок, а серед них членки ОУК. Шиття і плетуть білля і всілякі домашні вироби для шпиталів і для воєнків за морем.

Допомога полоненим канадійцям. Раз на тиждень працюють жінки у робітнях Червоного Хреста тільки для тої цілі. Потрібно 150 жі-

нок на цей день, серед них поважний відсоток становлять членки і прихильниці ОУК.

Пакунок для моряків. Це окрема ділянка в Червоному Хресті, членки ОУК залюбки в ній працюють.

Допомога жертвам бомбардування. Для цивільного населення в Англії, що потерпіло від бомбардування міст, збираються речі, шиться білля, плететься вовняне одіння, висилаються різного рода харчові та інші пакки. У всьому тому активну участь брало жіноцтво Відділу ОУК.

Затіснені в тих часах взаємини з Канадійським Червоним Хрестом виявилися теж у тому, що його представники і представниці викладали на зорганізованих з доручення Центральної Управи ОУК курсах раціонального відживлювання дітей і плекання здоров'я жінок у часі вагітності.

Для повноти образу співпраці "Організації Українок Канади ім. Олengi Басараб" з Канадійським Червоним Хрестом у здоровельній ділянці слід би ще згадати, що в тому періоді довідчено всі давніше заочатковані курси Скорої Помочі, а де їх перед тим не було, там їх зорганізовано тепер, і викладали там попри українських теж і англійські лікарі та медичні сестри. А для того, щоб запізнати з тією справою всіх членок ОУК і прихильниць там, де годі було перевести такі курси, Центральна Управа подбала, щоб на сторінці ОУК у "Новому Шляху" йшли лекції про скору поміч д-ра В. Бачинського з Вінніпегу.

Пізніше, коли Канадійський Червоний Хрест проголошував свої річні кампанії і ставив собі за ціль здобути десять мільйонів річно, Центральна Управа ОУК пильнувала, щоб ціла Організація брала активну участь у тих кампаніях.

Друга з черги ділянка воєнних зусиль Канади, де могло себе проявити українське жіноцтво — це воєнна економія. Воєнні часи вимагають величезних грошових видатків від держави і вона мусить ці фонди здобувати теж і добровільними позичками від своїх громадян. "Організація Українок Канади" і сама закуповувала — в міру своїх фінансових спроможностей — різного рода державні позички, так звані бонди і воєнно-щадливі сертифікати, доручала закупляти їх своїм членству і заохочувала до того всіх українок.

ПЛЕТУТЬ ВОВНУ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Зліва до права: Е. Стефурса, О. Запр, С. Парчевська, А. Відочка і С. Метейко. (Відділ ОУК у Седбурі 1940 року).

В воєнному часі росте спекуляція, що підірває економічні основи держави і кожен уряд мусить боротися з тим нездоровим явищем. До того необхідна йому прихильна постава й допомога суспільності. Центральна Управа ОУК спонукувалася з урядом контролю цін в Оттаві, спровадила в нього більшу кількість книжечок з інформаціями, як контролювати ціни при нагоді щоденних закупів, і розіслала їх по Відділах ОУК з відповідними поясненнями.

Коли стало ясно, що війна затягнеться на довше і грозить висчерпання економічних ресурсів, а головним потрібних до воєнної продукції сирівців, по всій Канаді пішла акція збирання відпадків і невжитків, що могли б використуватися як сирівці в фабриках. Стояла вона під керівництвом Міністерства Амуніції і Воєнного Постачання, що кожного року проголошувало кампанію за збірками тих чи інших матеріалів. Нпр., на 1943 рік проголошено за ціль зібрати дванадцять мільйонів фунтів текстильних відпадків. В тій акції 1943 року наперед лисувалася Winipeg і в цьому жіноцтві ОУК зайняло почесне місце.

Центральна Управа ОУК спеціальним об'ємним листом з дня 25 серпня 1942 року роз'яснила вагу тієї справи членству ОУК і вказала його творити на місцях Комітети для збірки невжитків і відпадків та увійти в порозуміння з такими ж загально-канадійськими Комітетами, де вони існують.

В червні 1940 року під ударами гітлерівських дивізій капітулювала Франція. Прийшов час жакливих повітряних нальотів на англійський острів і в зв'язку з тим постала потреба евакуювати цивільне населення, а головним дітей. Деяку кількість з тих дітей перевезено до Канади, щоб вони тут перебули воєнний час. Центральна Управа ОУК в імені чутливого на людське горе українського жіноцтва негайно зголосила готовість "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" і зовсім з боку заопікуватися тими дітьми, розмістивши їх по родинах своїх членок.

Можна сказати, що не було ані одної державної чи громадської акції з метою скріплити воєнну силу Канади, де "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" не взяла б помітної участі.

При тому закликала вона членство ОУК поміщувати в локальній англійській і французькій пресі звідомлення про виконану укра-

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У КІРКЛЕНД ЛЕЙК, ЯКІ ШИЛИ І ПЛЕЛИ ДЛЯ КАН. ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА (1941 Р.)

З ліва до права сидять: А. Везана, М. Радун, М. Глушак, Л. Яцко, Р. Несторенська, Л. Воробець; стоять: А. Козак, Ю. Мігус, Ю. Савко, Н. Вічарук, Н. Цаліжко, П. Федірчук, М. Урбан, А. Мисіж.

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК В СТ. БОНІФАС, ЩО ШИЛИ І ПЛЕЛИ В ЧАСІ ВІЙНИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Сидять з ліва до права: А. Копичанська, М. Балацка (голова Ч. Хр.), О. Стебницька, П. Павлички, стоять: Анна Велз, О. Юзанини, К. Хам, М. Жерука, А. Кукаліа, М. Копичанська, А. Стефанюк, Я. Калітій, Я. Яворська, К. Хлібков. Вразі Серафима Велз.

Із таким жіноцтвом працює для "Канадійського Червоного Хреста" та на інші воєнні цілі, щоб у той спосіб знайомити канадійську громадськість з викладом української спільноти в оборону Канади.

Праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у ці бурхливі воєнні роки трудно змірити прийнятими досі способами. Зужитого на громадську працю часу і труду, недоспаних ночей, змученого гурботами здоров'я не віддають ані записані книги протоколів, ані цифри зібраних доларів. Однак для прикладу й ілюстрації подасмо на цьому місці деякі цифри з фінансового звіту Центральної Управи ОУК на Крайовій Конференції в Вінніпегу в днях 26—28 січня 1945, останній у воєнному часі.

За охоплення звітним час:

Занулено воєнно-шадящих фондів на суму	\$2,500.00
Передадено грошми до "Канадійського Червоного Хреста"	3,608.98
На добродійні цілі зв'язані з війною	1,571.63
Поштою і виплатено для шпиталів "Канадійського Червоного Хреста"	
одина	штук 9,035
Виплатено з воєни	" 491

а в робітних Червоного Хреста 63 членки зужили 365 годин праці.

Завданням цієї статті — дати тільки загальний огляд того великого вкладу праці, що його віддала "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" в останній війні для Канади, землі поселення батьків її членок і прибраної їхньої батьківщини. Далеко не все можна тут зібрати, до того потрібно пильних статистичних студій матеріалів, розшуканих по всій Канаді. Не дивлячись на те Організація з чистим сумлінням стати може на суд історії — вона добре виконала свій обов'язок і заслужилася для Канади.

ДОПОМОГА ОУК УКРАЇНСЬКИМ ВОЯКАМ У КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ

В міру того, як ставало ясно, що війна протягнеться довше, — щораз більше розросталася воєнна напрута Канади і щораз більше добровольців голосилося в канадійську армію до служби за морем. Серед тих добровольців була велика кількість українців — їх відсоток пропорційно до числа українців у Канаді в порівнянні з іншими національностями був чи не найбільший. На жаль, нема точної евіденції, скільки саме українців служило в канадійській армії в воєнному часі, однак найбільш обережні обрахунки, що їх робили різні громадські українські кола в Канаді в порозумінні з "Союзом Канадійських Українських Вояків за Морем" дають цифру около 40,000. Можна прийняти, що число те було більше. А з тої загальної кількості українських добровольців у канадійській армії щонайменше половина виїхала за море.

На канадійську суспільність упав обов'язок підтримувати воєнну мораль вояцтва при допомозі переписки, пересилки книжок і посилок усіхких дрібних і приємних для вояка дарунків. Серед тих вояків не одна членка ОУК мала свого чоловіка, сина чи брата, а через те на ОУК припав обов'язок подвійний — родинний і суспільний — організувати опіку над канадійськими вояками за морем. Справа опіки й допомоги воякам не сходила з уваги цілої ОУК та окремих її членок від самого початку війни. Прихильність воякам виявлялася спонтанно скрізь там, де можливий був контакт між вояцтвом і суспільністю. Відділ ОУК у Реджайні влаштував для 8 січня 1940 року спільний Свят-Вечір для членів Братніх Організацій і запросив туди українських вояків, що були на постою в Реджайні. Такі прийняття і забави для вояків відбувалися теж і в інших Відділах ОУК, де тільки стояли вояки на вишколі, а найбільше з них було в Форт Вілліам, де запрошено 175 вояків на забаву, сердечно їх погощено і кожного обдаровано тютюном. Цей контакт між членками ОУК і стаціонарними в Канаді по вишкільних таборах і гарнізонах вояками не припинявся аж до самої демобілізації.

Однак — зовсім природно — думки всіх найбільше зверталися в сторону тих вояків, що виїхали до Європи чи Азії брати безпосередню участь у воєнних діях. Вояки перебували здалеку від своїх рідних

і близьких, їм загрожувала небезпека кожної хвили і вони найбільше з усіх потребували виявів любови і симпатії від тих, кого покинули в Канаді. Вояки вижджали на ті відтинки фронту, куди їх призначено, писали звітні листи до своїх і знайомих, а з Канади їм вислали всякі ласощі й подарунки. Щораз більше тих вояків і щораз більше листів — широко по цілій Канаді розливається це і зачинає вже набирати організованих форм.

Вже від місяця березня 1941 року Центральна Управа ОУК починає звертати увагу Відділів і членів ОУК на konieczність допомагати воякам за морем виявами своєї пам'яті про них і заохочує їх висилати пакети. Швидко виявляється потреба внести порядок у ту загальну акцію, що досі йшла самочинно і виявляла успіхи то більші то менші, в залежності від того, чи на місцях були одиниці з більшою чи з меншою ініціативою. І дня 17 березня 1942 року Центральна Управа ОУК закликає обійняти членство ОУК надсилати до себе адреси українських вояків за морем, щоб у той спосіб найперше завести поимові найповнішу евіденцію їх у себе, а потім зорганізувати збірку фондів на висилку дарунків. Бо траплялося так, що один вояк мав багатшу рідню чи більше знайомих і діставав посилки часто, а в іншого знайомих менше і він лишався в забутті. "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" хотіла поставити цю справу в суспільну площину: не мати, не родина, не суджена чи дружина має дбати про

В часі війни членкині Відділу ОУК в Вінніпегу працюють для Канадійського Червоного Хреста.

свого рідного за морем, це є обов'язком цілої громадськості у відношенні до всіх воїнів.

Центральна Управа ОУК випустила спеціальні збіркові листи на допомогу воїнам і незабаром почали широким струменем напливати на ту ціль гроші до Центральної Управи. Переглядаючи числа "Нового Шляху" з років 1942—1945 ми бачимо, як велика була жертвенність на цю допомогу, викази надісланих збірок виконували цілі колонни газети.

Членки ОУК сердечно взялися за ту роботу, не тільки з любови до своїх близьких, що служили в війську, але і з почуття свого громадянського та організаційного обов'язку. Але кількість воїнів за морем більшає, потреби ростуть і не вистачає вже сил самого тільки членства ОУК. Центральна Управа рішається на дальший крок — віддати свій набутий досвід у тій справі для всієї української громадськості в Канаді, виштовпнувши поза рамки своєї тільки "Організації Українок Канади ім. Ольги Васарев".

В половині 1943 року Центральна Управа при нагоді повідомлення про посилку дарунків воїнам на Великдень, проголошує в пресі свій комунікат зазив такого змісту:

"Вже півтора року минає, як Центральна Управа "Організації Українок Канади" залучає увагу висилку дарунків для українських воїнів за морем. Такі висилки виходили майже щомісяця і мали в собі такі речі, як консервовані харчі з бляшакнах, чай, ковбаси (на Великдень), цукор, цигарини і приладдя до голення. Остання посилка відійшла для 34 воїнів на суму \$770 в лінійці ц. р.

До цієї пори Центральна Управа ОУК отримувала гроші на закуп дарунків для воїнів майже виключно від своїх Відділів ОУК і Вратніх Організацій. Однак дарунки відходили на адреси всіх воїнів, які Центральна Управа отримала. Будемо раді, коли читачі цих рядків, що мають точні адреси українських воїнів за морем, перешлють їх нам. Будемо там вдячні всім, хто схоче причинитися своєю жертвою чи збіркою на фонд висилки дарунків українським воїнам за море.

Центральна Управа ОУК".

Таким способом старалася Центральна Управа ОУК зацікавити ширшу українську громаду справою висилки дарунків українським воїнам за море і ставила їм себе до розпорядливості. В цілі точнішого з'ясування цієї справи зокрема тим українцям, що жили подальше більших українських центрів, Центральна Управа ОУК звернулася в ч. 63 "Нового Шляху" з дня 7 серпня 1943 року з ось таким закликом:

"Зазив до українських громадян."

Від самого початку війни українська молодь, наші сини, брати, свояки і приятелі громадно і добровільно поспішили в ряди канадійської армії. Вони пішли згодом за море, щоб стати в обороні нової батьківщини — Канади. Вони рішили віддати навіть своє життя, щоб тільки забезпечити нас. В першу чергу вони стали в обороні вільного нашого життя, наших громадянських свобод...

Деякі з них уже зложили найвищу жертву за ті позиції цілі. Одні апали в бою, другі ранені, інші потрапили в полон.

Маючи повнще на увазі, Центральна Управа "Організації Українок Канади ім. Опали Басараб" уже півтора року висилає дарунки для українських воїнів за морем. Фонди на ту ціль постачали наші Відділи з цілої Канади. Дарунки пересилаються всім воїнам, без різниці їхньої організаційної приналежності.

Сподіваємось, що серед нашої громадськості знайдеться чимало таких, що скохнуться підперти цю патріотичну працю. Не всі можуть стати в бойові ряди, та зате всі ми, що лишилися і живемо в спокої, маємо обов'язок показати, що ми стоїмо за ними, що стали за нас. Своєю сиромною жертвою на дарунки для українських воїнів ми докажемо їм, що цінимо їхню посвату, а тим самим подамо кожному воїнові моральну підтримку в його важких хвилях.

Українські жінки — матері, дружини, сестри, наречені! За нами святий обов'язок підгування українськими воїнами за морем! Докажім це ділом!

Центральна Управа ОУК.

("Новий Шлях", ч. 63 з 7 серпня 1943).

Від того часу безперервно йдуть у пресі інформаційні статті ОУК для української громадськості про вагу й потребу допомоги воїнам. Годі їх усіх перелічити, згадаємо тільки про деякі, як напр. "Не забуваймо про наших воїнів" ("Новий Шлях" ч. 39 з 15 травня 1943), "Громадськість і воїни" ("Новий Шлях", ч. 85 з 28 жовтня 1943), "За добрий настрій воїнів за морем", ("Новий Шлях", ч. 61 з дня 29 липня 1944), "Піддержуймо настрій наших воїнів за морем", ("Новий Шлях", ч. 87 з 27 жовтня 1944) і багато інших. Ці статті ставили собі за мету будити сумління українців у Канаді, щоб вони за турботами поточного буденного життя не забували про тих, що наставляли свої груди і наражали голови в обороні вільного і щасливого життя всіх громадян Канади.

Для тієї самої цілі служили періодичні повідомлення Центральної Управи про висилку пакетів, поміщувані на сторінках "Нового Шляху". Возьмім для прикладу посилки з одного тільки місяця жовтня 1943 року:

9 жовтня — 58 пакетів на суму	\$ 88.16
21 жовтня — 12 пакетів на суму	46.56
20 жовтня — 72 пакети на суму	108.00

і ганими повідомленнями ясно вкриті сторінки преси воєнних років.

Е. Стефюра і С. Матеєко, члени Відділу ОУК у Седбурні шлюють для Канадського Червоного Хреста (світлина з 1940 р. поміщена в англійській газеті).

Фонди на висилку пачок пливають з датків членок ОУК і членів та прихильників Вратніх Організацій, з тих збірок, що їх переводять членки ОУК серед української суспільності так серед приватних людей, як і по різних громадських і церковних установах. Сліди того стрічаємо в різних повідомленнях і подяках у "Новому Шляху", наприклад довідаємося, що Надія Ковалишин, тоді Голова Відділу ОУК у Вінніпегу порозумілася з парохом церкви св. Володимира й Ольги в Вінніпегу, о. д-ром: З. Кушнірем, перевела збірку серед парохів і переслала до Центральної Управи, або що членки ОУК у Содбури зробили збірку в Сестричтів ПДМ при греко-католицькій церкві в сумі \$25.00 і теж переслали до Центральної Управи.

Напливали теж пожертви від окремих громадян, що або були незорганізовані, або проживали в далеких і відлюдних місцях, а хотіли і від себе причинитися до тієї акції.

Рахуючися з тим, що знайдуться люди, які не задовольняються висилкою пакунків через організацію і скочуть самі у власному імені післати щось воїнкам, Центральна Управа ОУК дає їм поради, як братися за те, щоб воїнк мав якнайбільше радості й користі та щоб якнайменше дарунків пішло на втрату через далекий транспорт. В ч. 83 "Нового Шляху" з дня 16 жовтня 1943 року надруковано статтю "Що висилати воїнкам за море?" і даються там поради щодо того, які речі найкраще висилати чи то тому, що воїнки їх найбільше потребують або найбільше ними тішаться, або тому, що вони найменше нищаться в далекому морському транспорті. Є там теж ради, що посилати хлопцям, а що дівчатам, чого зовсім не вільно посилати, як опановувати окремі речі, харчі тощо. Тамі вказівки подає Центральна Управа досить часто, бо за два роки своєї акції дістала вже досвід, а крім того стояла вона в переписці з усіма воїнками, що їхні адреси дістала і що їм слали дарунки.

Листи для воїнка — мила і дорога річ. Присино йому дістати листа навіть від людини, що її досі може зовсім не знав. Зате самому йому відписати — не так легко. Не все час на те, не завжди нагода. Та й перо не часто так складно по папері бігає, він більше привик орудувати зброєю, як пером. Проте Центральна Управа дістала десятки, а пізніше й сотки й тисячі листів, писаних нерідко дуже простою, але завжди сердечною і зворушливою мовою. Ось кілька зразків:

"Дорогі Памі!

З радістю отримав Ваш пакунок з цигарками, за що складаю Вам сердечну подяку. Рівночасно я дозволю собі погратувувати Вашій Організації... що веде таку важливу роботу для воїнків канадської армії. Ще раз щиро дякую за дарунок.

Вам адячний

М. С. Василь".

Хвальна Управі!

Маю велику честь повідомити Вас, що я отримав 300 цигарок і прошу прийняти мою найсердечнішу подяку... Це робить сильне враження на воїнка, скріплює його духово, коли він знає, що є хтось, що про нього пам'ятає.

Останюся з глибокою пошаною і вірою в краще майбутнє,

Йосип Хома

Хвалляна Центрально Управо!

Повідомляю, що я отримав 600 цигарок і дякую широко за них... Вже два й пів року, як покинув я УНО в Дмерактоні... Бажаю успіху Центральній Управі в організаційній праці й успіху цілому українському народові в боротьбі за волю.

Слава Україні! — Слава Канаді!
Петро Лялюк.

Дорогі Пані!

Прийміть ласкаво мою ширю подяку за 300 цигарок, що їх від Вас отримав... Ви може й не думали, що зайдуть вони за мною аж до Єгипту. Маю надію, що колись зможу подякувати Вам особисто за Вашу пам'ять про мене, бажаю Вам успіхів у Вашій праці й остаюся до Вас з повагою,

І. Лисиниш.

Пізніше, коли українські воляки в Англії зорганізувалися в свій "Союз Канадійських Українських Воляків за Морем" з осідком у Лондоні, "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" негайно ввійшло з ними в зв'язок. Від тоді організована акція ОУК іде подвійним шляхом: через "Союз Канадійських Українських Воляків" у Лондоні для зареєстрованих у ньому воляків і для окремих осіб, розкиданих по всій світі військових частинах на різних відтинках бойової акції. Наприклад, у листопаді 1943 року вислано до "Союзу Канадійських Українських Воляків" книжок на суму \$112.00; 2 березня 1944 року — Великодніх посилон для "Союзу" на суму \$214.00; в жовтні 1944 року — 12 більших посилон до "Союзу" і 254 звичайні пакети на особисті адреси.

"Святочну карточку і пакунок отримав... Я не маю сил, щоб описати Вам мою радість, що огорнула мене, коли я дістав цей пакунок. Для нас, українських воляків, нема більшої приємності, як дістати щось з дому. Та для мене такі пакунки мають ще більше значення, бо то від Вас, мої любі українки, від тих, що найбільше відчувують і розуміють долю наших воляків.

Пересилаю Вам моє тверде приречення, що я ніколи не забуду про Вашу добру працю. Я також ніколи не забуду про своє завдання.

Воїстину Воскресі! Воскресне наша рідна Україна!

Щастя Вам Воже, а ще до Вас вернусь!

Дмитро Гарасимів.

Представниці жіночих організацій у Віндзор готують посилки волякам.

ГРУПА ЧЛЕНОК З ВІДДІЛУ В ВІННІПЕГУ 1942 Р.

Від ліва: О. Харамбура, Д. Коужик, М. Король, Н. Ковалишук, О. Семка, А. Довжанська. За ними: М. Продай, Е. Погорещна, Н. Шеремета, К. Хміляр, К. Коваль, П. Нагорняк, Н. Нижник, Н. Кобзар.

Шановна Центральна Управо!

Складаю Вам щирі подяку за Вашу пам'ять, що не забуваєте про українських воєнів у канадійській армії. Честь Вам, Шановні Пані! Цим добрим ділом Ви підтримуєте мораль наших воєнів. Ми справді гордимось Вами та високо цінимо Вашу Організацію. Будьте певні, що ми Вам цього ніколи не забудемо...

Бажаємо Вам успіху в Вашій великого значення праці. Наш дух і наші воєнські серця з Вами!

Слава Україні! — Слава Великій Британії!

Д. Новосид.

Ця дружня співпраця "Організації Українок Канади" з "Союзом Канадійських Українських Воєнів за Морем" стверджується багатьма листами Управи "Союзу" до Центральної Управи ОУК, з яких наводимо два найбільш характеристичні:

Союз Українських Канадійських Воєнів за Морем
Лондон, Англія

До
Центральної Управи Організації Українок Канади ім. Ольги Васяраб,
Вінніпег, Ман.

Хвалю на Управо!

Цією дорогою складаємо Вам щирі подяку за Ваші пакунки харчів, які ми на днях отримали. Всім воєнкам надзвичайно приємно довідатися й побачити цей вияв Вашої широти до нас.

Всі пакунки, які отримуємо, передаємо до нашого Воєнського Народного Дому в Лондоні, де робиться розподіл між Лондоном і Манчестером, так що

кожен воєн, що кохинебудь загостить чи до Лондону чи до Манчестеру, має нагоду користати з тих речей, що нам прислали з Канади.

В імені цих воєнів в Ан-тії, і рівночасно всіх тих, котрі вже виїхали до Сицилії або Італії, а яким ми поштою пересилаємо пакунки, дякуємо Вам! Своєю працею і жертваністю Ви додаєте нам охоти до далішньої праці для добра Канади і цілого нашого народу.

Управа Союзу Канадійських Українських Воєнів за Морем.

"...За всі лямки широко й сердечно дякуємо. Це є багатство, яким ми дуже горді. Ми адячі "Організації України Канади", що до цієї пори прислала нам найбільше книжок.

При тій нагоді подаємо, чого нам найбільше потрібно: книжок, головню історичних, в українській і англійській мовах, Воєн конетні, щоб можна інформувати світ. Наші жертви і праця підуть намарно, коли світ (а навіть і багато з наших хлопців) не буде поінформований про нас. Простирал, пошивок, рупшників, обрусів і т. п. до нашого дому. Українських строїв — хоч для двох хлопців і двох дівчат. Це конетно потрібно для танків і виступів. Дуже нам потрібно п'яна, дві-три сарпанки, мандоліни, нотів і бінго. Дуже потрібно моложа і зупи, бо ці роди харчів зумиваються найбільше.

Просимо ласнаво передати щирий привіт і щиру подяку Відділам ОУК за їхню пам'ять і жертви для нас.

З братерською пошаною,

За Управу Союзу Канадійських Українських Воєнів за Морем,
Богдан Панчун, Голова.

Після того, як "Союз Канадійських Українських Воєнів за Морем" придбав власну домівку на клюб і гостинницю для тих українських воєнів, що або стало перебувати в Лондоні або спиналися там переїздом, ОУК зараз же поспішила з допомогою. Відбувалися збірки, щоб допомогти воєнкам сплатити гостинницю, не забувалося теж про те, щоб її відповідно прибрати і прикрасити всередині. Самі тільки Відді-

Українці Канадійської Армії на Свят-Вечері в Лондоні (Вел. Британія) в 1944 р.
При другому столі перший з права — соти. Богдан Панчун.

ля ОУК у Вікіпедію і в Ст. Воніфас спільно вислали в вересні 1944 року 71 кусників різного білля до кухні і на ліжка.

Минали роки, скінчилася війна, почали вертатися додому воїни, що їх доля залишила в живих. Багато з них, розмазуючи колись своїм дітям про воєнне лихоліття і про свої переживання в війні, напевно пригадують собі і тих, незнаних собі дуже часто особисто, членок-членок ОУК, що з любови до своїх синів і чоловіків старалися осолодити їм тяжкі хвили воєнного життя, висилаючи пакунки з подарунками всім тим воїнам, що мусіли покинути Канаду на бій з ворогами своєї країни.

“Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб” з глибоким чуттям і з щирим серцем прикладає своїх рук до діла допомоги канадійським воїнам за морем не тільки тому, що були ж між ними рідні й найближчі знайомі її членок, але й у тому переконанні, що причиняються в той спосіб до перемоги Канади в війні і що ця перемога принесе також ліпшу долю для України.

ЄВГЕНІЯ СИТНИК

ДОПОМОГА РІДНИМ НА СКИТАННІ

Війна 1939 року застала “Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб” в розгарі її організаційної праці. Напередодні її збиру відбулася V. Крайова Конференція ОУК у днях від 28 до 31 липня 1939 року в Саскатуні, де переведено підсумки дотеперішньої праці й намічено далішні шляхи розбудови організаційної діяльності. Помимо недавньої трагічної долі Карпатської України, членки ОУК роз’їхалися додому не впавши на душі, з твердою постановою продовжувати своє діло допомоги визвольним змаганням свого народу.

Тимчасом на далекому горизонті згущувалися щораз більше воєнні хмари і незабаром почалася війна, найжахливіша в дотеперішній історії людськості. Швидко розгорілася вона страшенною пожежею, що своїм нищівним полум’ям огорила увесь світ. Кривала її заграва запалала і над Канадою, жорстокий млин смерті втягав у себе щораз більше й більше її синів і канадійська суспільність, а з нею “Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб” станула перед велетенським завданням напружити всі сили для оборони здобутої століттями людської праці і людського поступу свободи життя перед наступом темних сил морального й фізичного знищення.

ВИСТАВКА НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА В ТОРОНТО 1946 Р.

Від ліва до права: Є. Симаваши, А. Кризольчук, М. Дунець, П. Мерез, С. Пронца, О. Заць, М. Ожисько, О. Мизрик.

Українська спільнота в Канаді взяла участь у всіх виявах загальної мобілізації суспільних канадійських сил до боротьби з ворогом. Це вимагало великої, щоденної праці, що забирала авесь час і зосереджувала довкола себе всі думки.

Але в той же час канадійське українське жіноцтво з ОУК з неспокоєм і з тривогою наслукувало, що діється там далеко, в Україні де живуть наші рідні, наші сестри і брати. Війна перервала всякий зв'язок з ними, тільки вранці-годи доходили далекою окружиною дорогою неясні вістки, що своєю невпевністю томляли ще більше і ще більше стискали тривогою серце. Там, над Україною, шаліло царство кривавого бога війни, клався жертви в боротьбі, горіли мирні садиби працьовитого народу, а його сини й дочки покидали землю своїх пращів, шукаючи рятунку в невідомих далеких країнах.

Членки ОУК знали, що ця війна, як і попередня, принесе страшне знищення українських земель і завдасть великих терпінь українському народові. Вони були свідомі того, що як тільки скінчиться війна, їх найпершим обов'язком буде гоїти рани свого народу, втратити слізою з очей його адія і сиріт, голодних накоринти і спрагнених напоїти, вливати їм у душу надію, подати їм помічну руку на шляху до нового життя.

Не було це новістю для ОУК. Від років виконувала вона своє членство в готовості співити з допомогою рідному народові в усіх його потребах. Центральна Управа, маючи за собою досвід у цій праці, могла рахувати на ідейність і жертвенність своїх членок і, цю важливіше, подбала про засіб для того, створила фонд "Українського Золотого Хреста".

І в той час, коли її членки, крім своєї щоденної заробіткової праці, крім участі в допомозі воєнним змаганням Канади, зайняті були теж біжучою організаційною роботою, Центральна Управа ОУК настигувала їх не забувати, що перед ними стоїть велике, почесне і вдячне завдання — заопікуватися жертвами війни в українському народі, до чого Відділи ОУК мусять бути повсякчасно готові. Ще далеко до ідеї війни пригадувала про те ОУК і в пресі й організаційним способом.

Коли ж прийшов нарешті кінець війни, коли в інших народів жінки могли відотхнути з полегшою, ждучи повороту своїх чоловіків і синів — кого з них доля залишила в живих — і коли уряди, державні апарати та міжнародні допомоготі організації перебрали на себе завдання переведення розбитого війною світу на рейки мирного життя, коротко, коли для жіноцтва інших народів кінчалися турботи — перед українськими жінками в Канаді вони наново зачиналися.

Перші глухі вісті про жахливе діло знищення війни і терпіння українських утікачів з болшевицького дому неволі прийшли в листах і оповіданнях українських воїнів канадифської армії. На тій основі поволі почав рисуватися страшний образ: тисячі й тисячі людей, а серед них безпомічних жінок і нещасних дітей, блукає по зруйнованій воєнними діями Німеччини. Ані їм де голови приклонити, ані що в уста вложити. А надіссе — переслідує їх страх, що прогання сон у ночі і затьмарює сонце адень, страх перед примусовим поворотом у дряпкі кімті московської потвори.

Як тільки Центральна Управа ОУК отримала ці достовірні вістки, негайно поспішила подати це до відома своїх членок у ч. 40 "Нового Шляху" з дня 19 травня 1945 року:

"Тірку дою переживають тисячі українських матерей-отрадищ на чужині, по знищених краях у Західній Європі... З закінченням війни в Європі та загарбанням українських земель Советами більшість з них не буде мати відваги вертатися додому до невідомої праці в колгоспах чи в фабриках, переходити нові етапи заселення на Сибір та в чужі азійські краї... Їх рішення буде шкороше змерти, хоч би голодовою смертю, але поміж візничими людськими, як смертю невідомки серед моральних і фізичних мук у царстві червоного царя. Згадуючи повнще, запитаємось самих себе, чи ми можемо і чи ми згідні допомогти тим нашим рідним братам і сестрам нашими жертвами?"

Коли ж до того додати, що в міжчасі членство по Відділах ОУК ще й у листах від своїх рідних і знайомих у війську діставали потвердження інформацій Центральної Управи, — від Атлантийського до Тихого Океану глибоке хвилювання огорнуло всіх жінок Канади. Український нарід не мав своїх міністрів, щоб заступилися за ним на форумі Об'єднаних Націй, його вольний голос заглушували явні і скриті вороги на світовій арені, а брязкіт його зброї в лісах і горах України ще не встиг сколихнути сумлінням світа. Але він мав за морем своїх сестер і братів, що до глибини серця проймалися його долею і готові були на всякі жертви, щоб дати ритунок своїм рідним. Членики ОУК не мали можливості переслати слова розради й потіхи туди до них, за море, але їхні серця сповнилися вищерт гарячим бажанням допомоги, так і хотілося, щоб наш голос пролетів ті тисячі миль понад океаном і відбився відгомонам аж до них: Сестри наші і брати! Не тратьте віри

і кріпиться в серцях! Хоч прогнала нас лиха доля з-під батьківських стріх і з пахучих піл, України, хоч темною ніччю виникається вам майбутнє, — але не самі ви, за вами станемо ми, рідні наші сестри і брати за морем, що тільки в нашої силі зробимо, на звесь світ піднімемо голос і нічого не буде для нас за тяжке, перед нічим ми не спинимося, щоб засвідчити нашу готовість!

Центральна Управа ОУК негайливо розгорикула широку освідомку акцію за рятунок наших рідних перед небезпекою примусової репатріації. Незалежно від заходів усіх українців Канади й Америки, що об'єднаним фронтом поспішили на захист права азилу для українських утікачів, треба було втримати українське живоцтво ОУК у стані постійної готовості і використовувати всі можливості демократичного ладу в Канаді, щоб організувати правну допомогу скитальцям. І Центральна Управа звернулася до випробуваного способу масових віч, до яких закликала в "Новому Шляху" ч. 90 з дня 17 листопада 1945 року статтею:

Дзвін тривоги кличе нас!

... Сьогодні настала для українців національна тривога. Сьогодні мільйонам наших рідних загрожують муки і смерть! Загрозані всі ці наші рідні на українських землях і на чужині, в Європі. Першим ми не можемо допомогти, але другим можемо!.. Годі нам сьогодні роздумувати, чи наш голос заважить і врятує наших рідних з їх Совети за всяку ціну наважиться забрати в свої руки. Нашим обов'язком є підняти рішучий голос, боронити їх перед анікією під Совети проти їх волі.

Представниці жіночих організацій Вікіпедії шують для Червоного Хреста.

Тому українці по всій Канаді, що не запродали своєї душі і не стали на скрубу найтяжчого ворога українського народу — москаля — повинні влаштувати протестні віча в обороні тих наших рідних, що загрожено на видачу Советам... Це загальна національна небезпека і всі, в кого ще є українське серце, хто почувається українцем, повинен прилучити свій голос до протесту!

В цей день, коли піднесемо голос в обороні наших рідних, маємо там виконати ще й друге завдання, а це врятованих перед видачею в руки Советів забезпечити перед голодом і холодом. Ми повинні зложити наші жертви, щоб бодай частинки допомогти їм урятуватися перед голодними й холодними діями... Зробім усе, що в нашої сили, щоб історія не осудила нас, що ми зважували собі справу наших рідних в цій переважній для українського народу долі!

Це було перше й найголовніше завдання — повернути спокій загроженим, урятувати їх перед неминучою загрозою після репатріації — і перед ним покищо всі інші справи мусіли відступити на дальній план.

В статті "Творім опінію загалу" ("Новий Шлях" ч. 96 з дня 8 грудня 1945) подаються поради і вказівки, яким способом, не дивлячись на самі лише віча, треба шукати всякої нагоди, щоб освідомлювати іншомовну канадійську суспільність — що примусова видача скитальців у руки советських посіпак — це нелюдське і некультурне діло, протиче ідеалам демократичних свобод, що їх визнає канадійська суспільність, що це була ганьба нашого століття і вкрила б вона нас соромом перед історією.

Приходилося теж давати відсіч московським запропанцям з комуністичної партії, що брехливою пропагандою старалися збаламутити канадійську суспільність і кидали колоди під ноги рятівничій акції українських організацій у Канаді.

Спільним зусиллям усіх українців у світі вдалося зааналізувати до сумління світової прилюдної опінії і стримати репатріацію, якої грізне марево зависло над усім українським життям в Європі. На чергу дня прийшло забезпечення скитальців перед зимою, заготівля одинця і харчів для тих, що найбільше потребували і не мали власних засобів. Власне, перші кроки до того почали ставитися вже на початку війни, коли Центральна Управа ОУК вживала посилати збірки на Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста". Ще тоді, коли не було можливості зробити вжитку з Фонду, напливали до нього щадні жертви при всяких нагодах. Тепер прийшов час, коли трагедія українського народу вимагала постановити йому на поміч усі можливі засоби і "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" неначе проклимувала нийнятковий національний стан та уповажнила "Фонд Українського Золотого Хреста" до акції.

Не вистачало самої доброї волі членок ОУК. Показалося, що Організація стоїть перед величезними, від неї незалежними труднощами. Можна собі уявити жаль і затривоження жінок, що готові були останній гріш віддати, що не жаліли б ні часу ні труду, коли показалося, що допомогова акція натрапляє на непередбачені перешкоди. Не вільно нічого висилати до Німеччини й Австрії, де скупчилася майже вся маса втікачів і де біда й горе їх були найбільші. Контакт покищо можливий був тільки до Бельгії, Франції й Італії, де жило порівняльно

Комітет Українок Канади в Вікінсегу готує вистилку одіж до Європи 1947 р.

малі сиротальці. Дозволено пересилати туди тільки індивідуальні посилки — від особи до особи — на пересилку одіж та харчів від організації до організації дозволів поки що не давали. Центральна Управа ОУК обіжником з дня 18 грудня 1945 року інформує про те Відділи ОУК, дає поради, як використовувати поїздки воїнів до Лондону для передачі харчових пакетів, і повідомляє, що по мимо всіх труднощів удалося вже їй вийти в зв'язки з "Українським Допомогоним Комітетом" у Бельгії та вислати туди першу грошову допомогу.

Ще передтим "Комітет Допомоги при КУК" отримав від канадійського уряду дозвіл вислати 14 вагонів одіж потребуючим в Європі. В обіжнику ч. 7 з 4 вересня 1945 року повідомиле про те Центральна Управа членство ОУК, з одночасним закликком до збірки одіж.

Як пильні мурашки і роботиці бджілки заметушилися членки ОУК Зима за плечима — треба провідти малих дітей, прогнати холода з хат! Українські матері в Канаді дивилися на своїх достатньо зодигнених дітей і серце стискалося їм з жалю, що такі ж самі українські матері в Німеччині зо страхом рахують дні, коли потисне лютий мороз, а тут нема в що одіти їхніх малят. І здавалося їм, що коли не буде тепло українським дітям за морем — меранути будуть їхні власні діти в Канаді. Опромінені щирим бажанням принести радість рідним в Європі, членки ОУК славно списалися: в призначені до першої вистилки 30,000 фунтів одіж "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" вложила від себе 12,000 фунтів, або 40%, цілої збірки.

Два роки пізніше Центральна Управа ОУК знову випустила заклики до членства в справі збірки одинця:

Дорогі Членкині!

Як уже вам відомо, цілий місяць червень призначений на збірку одинця і збуття для українських сирітальців. Маса українських сирітальців опинилася тепер поза таборами, внаслідок різних несправедливих провірок, так званих "скрімінгів". А опинилися вони на ласці й неласці домі на чужині, серед ворожого до них наставлення.

Не мають наші рідні ні де заробити, ні де притулитися, ні що їсти, ні в що одягнутися. Тому життя їх стало ще тамтє, як було. Тому і поміч наша мусить бути тепер багато більша, як перше...

Тому визнаємо Управа Відділів ОУК та все наше членство допомогти всіх своїх зусиль для успіху цієї другої збіркової акції. Во сирітальці нетерпеливо чекають на конечну поміч.

При тім просимо подбати та переглянути, щоб зібране одинця було чисте, зашито, без дір і можливе ще до ношення. Сподіємось, що подбаєте про таке одинця, яким не засоромите наших Відділів.

То ж дорогі Членкині! Знаючи давніше, що все наше членство відносилось дуже щедро до попередніх збірок та показало багато свого труду, надіємось, що й цим разом викажете не менше своєю аляганістю і жервеністю...

Тая допоможи Вам, Боже, в цім великім, корискім і пачучо-потрібнім ділі!

За Центральну Управу ОУК:

Марія Гупай, Голова,

Євгенія Ситник, Секретарка

("Новий Шлях" ч. 46 з 7 червня 1947)

ВИСІЛКА ПАЧОК ДЛЯ СИРІТАЛЬЦІВ ВІД КОМПІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ В ТОРОНТІ, 1947 Р.

К. Савалек, Є. Данилик, Ст. Савчук

Богачо нічого Вам страшний, а щоб хоч частинку умишати їх, віднесі Воскресіння складно свою жертву в сумі на поштів Рідних на скитанні.

Нині біля нічого з нас сьогодні на столі,
Крім писаних святих і не з Рідної землі ...
Одні одні у чужині віддали ми в цей час,
Щоб хоч якийсь відкопав у душі не погас.
Сумні діти ... І в суміх питань не мови:
Чи не дало бученням чужини світані?
Чи не бачили ми колись, бачили дорогимий
І Сибіру верне до нас і до Тебе, Нині?

Тим сумні був Воскресіння ніколи Рідних на скитанні.

В хвилюх дитя, біля порохом столів бучуть
жидати закурок і писаних українських авторів
і своїм згодом і дітям.

Не забувайте їх, а віднесі Воскресіння замість
своїх дітей жертви на поштів їх!

Рис. Б. Давид

Видає Центральна Управа ОУК

Додаток проханням на виступ пакунок для скитання

Пропажандна листівка для допомоги втісачам з України.

Ця збірка вийшла ще краще як перша. Членки ОУК блискуче склали іспит виконання своїх організаційних обов'язків і Центральна Управа не без гордості відіграла це в своїх повідомленнях про перебіг і внаслід збірки.

Рівнобіжно з тим ішли старання забезпечити втісачів харчами. Це вимагало великих грошових сум. Основу для того давав Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста", раз-у-раз побільшуваний приходами зо збірок та індивідуальних складок. Від себе Центральна Управа ОУК призначила на нього дохід з видання книжечок "Мати-страдниця" і "Кирило Кожум'яка" і щедро з нього користалася, що якийсь час інформуючи членок про спосіб його зужиття, нпр. обійняком ч. 2 з дня 28 березня 1946 про закуп і висилку сто українських читавок для дітей, обійняком ч. 8 з дня 12 квітня 1947 року про висилку харчових пачок на суму \$850.00 та Великоднім повідомленням з 1948 року про чергову висилку, тим разом на суму \$950.00.

Весною 1947 року Центральна Управа ОУК видала спеціальні Великодні святкові картки. Одна з них представляла біду матір з дітьми на скитанні біля скромного "свяченого" — і дохід з того мав йти повністю на допомогу скитальцям. Картки розіслано разом з обійняком з 12 квітня 1947 з поученням, щоб продавати їх при нагоді "Свяченого" і рівночасно при тій самій нагоді збирати пожертви на висилку харчових пачок до таборів скитальців в Європі, при чому картка мала служити посвідкою для тих, що жертвували.

При кожній нагоді закликала Центральна Управа ОУК, щоб Відділ і членки ОУК у своїх місцевостях висилали харчові пакунки самі

від себе і захочували до того других українців. В "Новому Шляху" ч. 84 з дня 27 жовтня 1947 року поміщено точні інструкції про те, як речі можна висилати, чого браку найбільше дається відчувати на скитальщині, скільки найбільше може важити пачка, як її упаковувати й адресувати, скільки виносить поштова оплата до різних країн в Європі. Водночас вислано інформації про висилку харчових пакетів через установу "КАРЕ", про їх роди і зміст, ціну, спосіб висилки грошей та адресу — зроблено все, щоб облегчити завдання жертводальцям.

Крім того — Центральна Управа ОУК два рази на рік — на Різдво і на Великдень — організувала більші акції висилки харчових та інших пакетів на "різдвяний дарунок" і на "писанку". Ні один апель Центральної Управи не лишився без сердечного відгуку і з правдивою приємністю приходилося їй після кожної акції складати в пресі прилюдно подяку Відділам і членкам ОУК, як ось та, що її передруковувало понижче:

Христос Воскрес!

Воскресне Україна!

Дорогі Членки!

З великою приємністю Центральна Управа повідомляє Вас, що вислила пакунків нашим Відділами ОУК на "Писанку" пішла нам ще краще, як на ялинку. Наші Відділи по Канаді збільшили кожне вдвоє висилку пакунків на писанку, а тем і з яви Золотого Хреста Центральна Управа мала можливість вислати пакунків ще на \$950.

Центральна Управа з великою радістю складає найсердечнішу подяку всім Відділам ОУК за виконання цього гуманного припоручення Центральної Управи. Нехай же ж Воскриний нагородить Вас за те стократно!..

За Центральну Управу ОУК:

Анна Тарковецька, Голова,

Євгенія Ситник, Секретарка.

В той час як Центральна Управа давала загальне керівництво та інформації, — в Відділах ОУК кипіла праця. Членки ОУК викладали в неї все своє серце і всю свою душу. Вони не жаліли ні грошей ні часу. Ні одна справа не знайшла такого повного щирости почуття і розуміння в кожній без винятку членки ОУК. На місцях поставали комітети для рятівничої акції скитальцям, під різною назвою, вони розпреділяли працю, визначали час на збірки, пакування і підготовку висилки. Хто бачив ту роботу членок ОУК, хто слідував за їхнім ентузіазмом, хто бачив їхню радість — тому ніколи не забути того великого духового піднесення, що його давали любов до рідних своїх і можливість облегчити їм долю. Авторка цих рядків, незалежно від своєї праці в Центральній Управі і як редакторка сторінки ОУК у "Новому Шляху" — теж і як членка ОУК у своєму Відділі мала нагоду зблизися придивлятися тій праці і вона глибоко різними своїми деталями врізалася їй у пам'ять: з якою старанністю підбирали членки зміст кожної посилки, як турбувалися, щоб чого не забракло, як наперед тішилися радістю тих, що їх дістали, як нероз'ємні і не спалили, просто за своєї заробіткової праці спішили на збірні пункти помагати в сортуванні і висилці пакетів, як часто вимагали від Центральної Управи додаткових адрес потребувачих осіб. В одному випадку Відділ ОУК дістав 50 адрес і зараз же зажадав удруге стільки. Попри все те придумували вони над різними способами придбати фонди на ту спра-

ву, влаштовували різні пісенські, концертні, підприємства, не поминули ні одної нагоди чи то в приватних хатах чи серед ширшої публіки, щоб не перевести збірки на допомогу втікачам. Можна собі уявити, як дуже все те виснажувало. Однак членки ОУК не чули втоми, не звикали на невгоди — їх гріла любов до свого діла, охота допомогти землякам, що від нікого іншого не могли сподіватися тої допомоги.

І так було не тільки в "Організації Українок Канади ім. Ольги Василівни". Така ж сама праця чекала її членок у "Комітеті Українок Канади", вони не то що не відмовлялися від неї, навпаки, горнулися туди, своїм прикладом і своєю енергією других за собою тягнули і висувалися в тієї праці на чільні місця. Вистане згадати, що членки ОУК очолювали найбільші і найважливіші Відділи "Комітету Українок Канади" в числі тієї акції — Степанія Савчук у Торонто, Анна Тарношечка в Вінніпегу, а Євгенія Ситник була головою Центрального "Комітету Українок Канади" на цілу Канаду.

Ця велика праця, що її ніколи ніхто не зможе зрахувати й передати цифрами, велася "не для людей, тієї слави", по словам Тараса Шевченка, тільки з почуття патріотичного обов'язку, з любови до своїх рідних, з потреби рятувати їх від загибелі.

В цьому неперервному лапшовому національно-добродійній роботі ОУК вибивається наперед і звертає на себе увагу одна акція. Восени 1947 року редакція "Дитячого Кутка" в "Новому Шляху", що в тому часі спочивала в руках підписаної авторки, виступила з ініціативою зацікавлення долею скитальців також наших найменших у Канаді, заступати до їх маленьких невинних сердець і спонукати від себе також чимсь причинитися до акції їхніх батьків. Ідею любови потрібно зацілювати в людині від наймолодших літ, бо — "раз добром наліпте серце нік не прохолоне". Цю думку підхопила Центральна Управа ОУК і звернулася з закликом до членок ОУК допомогти своїм дітям:

Дорогі Членки!

Хочемо, щоб наші діточки вже змалку приучувалися до жертвенності і гуманності і зміали відчуття доки нещасних.

Тому редакція "Дитячого Кутка", на цій самій сторінці, закликає українських діточок у Канаді — під кличем "Діти дітям на злину" — до свідомої допомоги українським дітям на скитанні.

Знаємо, що самі діти не відіють нічого без допомоги і поради матері.

Тому Центральна Управа ОУК звертається до вас, українські матері, допоможіть своєю порадою, своїм впливом та підданкам ініціативи й охоти своїм дітям до виконання цього гуманного діла — "діти дітям на злину".

Тех, за нашою три місяці, як, українські матері в Канаді, будете радіти великим святом Різдва Христового, бо коло вас будуть бігати щасливі діточки, а ви для них різніми ласощами і дарами злину збиратимете.

А чи дійсно вам так весело буде і чи з таким серцем збиратимете злину для своїх дітей, коли не виконаєте того національного і гуманного обов'язку який наклали на вас чорна доля наших рідних?

Ні, ця злинка ні вам, ні вашим дітям не буде мила, коли ви не виконаєте того обов'язку супроти українських дітей на скитанні. Їхні матері не в силі перед тією нуждою, яку переживають на чужині, дати різдвяних радощів своїм дітям. Але зате ви, українські матері й діти, яким доля пощастяла жити перед воєю, добра й достатня, маємо і мусимо влаштувати злину українським дітям на скитанні.

Подбайте, українські матері, щоб серед наших організацій не було ні одної дитини, ні одної "Рідної Школи", ні одного дитячого гуртка, що не вислав би пакунка, одного, двох чи більше, по своїй можливості, на ялинку українським дітям на скитанні.

Українські матері! Спішіть своєю заохотою, порадою і помічтю своїм дітям у справі пакунків...

За Центральну Управу ОУК:

Ліна Тарношецька, Голова,

Савенія Ситишк, Секретарка.

Вслід за тим пішла на ту саму тему стаття в ч. 88 "Нового Шляху" з дня 8 листопада 1947 року п. н. "Діти дітям на ялинку на чужині" та пригадка Відділам ОУК обіжником ч. 3, з дня 4 листопада 1947 року.

Кивнене зерно впало на плідючий ґрунт. Українські діточки при допомозі своїх батьків щиро відізналися на цей апел до їхнього серця, на сторінках "Дитячого Кутка" почали з'являтися повідомлення і листи від його юних читачів не тільки з усіх закутків Канади, але й з далекої Бразилії й Аргентини, а навіть з другої сторони земної кулі, з Шанхаю в Китаю. Хто не знає, як нетерпляче чекають діти на Різдво і на ялинку, скільки дитячих розмов і снів про цей чарівний вечір, скільки радості справляє їм вид освіченої саявом ялинки, прибраної всякими ласощами й дарунками? І як велика мусить бути сила, що спонукає дитину добровільно вдовольнитися меншою ялинкою, меншими дарунками, щоб тільки їхні маленькі братчики й сестрички в холодному й чужому краю за морем могли втішатися радіщами з приходу на світ Дитятка Божого, що обдаровує дітей у цілому світі! Це сила братньої любови, сильніша всіх пут і оков, від якої найтвердша скеля м'якне, найважчий біл умирляється.

До Центральної Управи і до Відділів ОУК почали напливати листи з подяками. Кожного дня сотні таких листів розносила пошта по

Дітвора з Мюнстер (Німеччина) з дарунками під ялинку з допомоги ОУК.

цілому американському континенті: звичайних і простих, красно-мовних і елегантних формою, писаних мозолистою рукою селян і робітників та вправним пером інтелектуалістів. У них виливалася вдячність і щире зворушення людей, що може й не сподівалися, що там десь у даленій Канаді знайдеться добра українська душа і жертвенна рука української жінки, щоб поспішити їм з допомогою. Ці листи залишаться тривалим свідченням нерозривності духовних зв'язків усіх українців по цілому світі і документом велетенської праці, що її вложили члени ОУК в акцію допомоги українським утікачам. З великої їхньої маси вибираємо тут ось кілька:

"Вита тяжким життям, забута всім, на старості літ опинилася я на сирітщині. Ніде вдатися за поміччю, ая тут — палучок до мене від ОУК з Форт Віліям. Не вірю своїм очам. Розпалують його, а там усе тале, якого давко мої очі не бачили. Навже ж ні брат ні сестра, а чужі спомогли мене в моїй Сиді? Ні, не чужі, а рідні го національний крові сестри мої подали мені і моїй дитині поміч у голодовних днях. Спасибі Вам, Сестри, заліччу, бо більше їо зворушення не можу писати!"

Вдова з дитиною.

"Хто дав Вам знати, Сестри милі з ОУК у Ст. Катеринс, про нужденне життя моє і моєї дружини, що поміч прислали Ви мені? Хоч у голоді, але письменництва не понаказо, бо хочу ще щось залишити своєму народові. Заш харчовий дар поміг мені продовжити мою працю, бо на якийсь час заспокоїть мені докучливий голод. Спасибі Вам, Сестри!"

Письменник.

"Дорогі Сестри з радів ОУК!"

Я бідна вдова з чотирьохма маленькими діточками вже думала, що загну у браку харчів, тепер у нас страшенно зменшилася. Але в цю напашну хвилину Бог післав мені поміч через Вас. Ваш палучок "КАРЕ" я отримала він приніс мені й дітям велику полегшу в нашій горю. Хай Всевисшній нагородить Вас і Ваше все членство за поміч, що її Ви дали мені й моїм дітям. Зуду з дітьми молити Бога за Вас!"

Л. М.

"Дорогі Паки!"

Ваш пакуєт "КАРЕ" ми одержали та дуже тішились, як розпалували, що вже будемо мати що їсти та й наша мама звеселіла, що вже буде мати нам до звертти, а то мама наші все плачуть і сумують, бо не знаємо, де наші тато. Як червоні забрали нашого бідного тата ще в 1941 році так і до нині тутки не маємо за них. Ох, коби ми могли нашому дорогому татові також дати щось з того палучка! Він бідний певно голодує, бо в червоних нема що їсти. Як тато наш жив, то мав що їсти, а тепер — ми все голодні і змило нам. Дорогі Паки, дякуємо Вам за цей пакунок, а ввечері, як будемо їти спати, то помолимося за Вас".

Діти Л. М. і К.

Чи є українська жінка, чи знайдеться українська мати, щоб з сухими очима перечитати прості рядки тих зворушливих листів? Во чи є що краще і вище в світі, як втишати людське горе, цілющою водою сестриниої і братньої любови аливати віру в рідних по крові людей?

Прийшов час, коли почали розвантажувати табори скитальців у Німеччині та врешті Європи і мешканці їхні рушили в мандрівку по світі. Багато з них приїхало до Канади, країни, що одна з перших відчиняла їм свої гостинні двері. Члени ОУК виходили до поїздів з при-

Приніти, Великий Олімпіан,
моя привітання та найкращі
пожелання для вас всіх.
О. Петлюра.
16 травня 1948

Уривок листа Ольги Петлюри, дружини Головного Отамана

вітаннями для своїх братів і сестер, влаштовували для них прийняття, знайомили з новими умовами буття, помагали шукати мешкань і праці. Скоро після приїзду перших скитальців на канадійську землю відбувався З'їзд ОУК Заходу Канади, що схвалив такі резолюції:

"Вітаємо всіх новоприбулих Сестер-українок, яким довля пощастило прибути в нашу візану країну Канаду та звеличало наше членство і Відділи у всіх місцевостях дати їм сестринку поміч у всяких потребах: поради, вчання праці і мешкань та взагалі в пристосуванні до життя в Канаді.

З уваги на ще гірше положення наших рідних на скитанні з причини зміни валюти в Німеччоні, визнаємо наше членство і наші Відділи послияти звою поміч нашим рідним на скитанні, а зокрема вдовам і сиротам, і для цієї цілі визнаємо збільшити фонди "Українського Золотого Хреста".

Це внесло нову ділянку в допомоговій діяльності ОУК: турбуватися про те, щоб якнайбільше скитальців приїхало до Канади. Іміграційні приписи щоправда злагіднилися і внаслідок того стало можливим приїхати до Канади багатьом людям і цілим родинам, все ж таки для повного використання можливостей приїзду потрібно було немало доброї волі і труду українських поселенців у Канаді. Не всі ітікачі були молоді й здорові, не кожен з них надавався до такої праці, якої найбільше вимагало господарство Канади. Для тих дістатися сюди було порівняльно легко. Тяжче тим, що не мали повних фізичних чи професійних кваліфікацій, для них не вистачали зербункові комісії та нормально іміграційна процедура в канадійських консулятах в Європі, їм потрібно було старань про дозвіл на приїзд звідси, з Канади. Авторка цих рядків у статті "Думки з нагоди Різдва" ("Новий Шлях" ч. 2—3 з 7 січня 1948 року) дала під розвагу ось такі три пропозиції:

1. Вишукування бездітних родин в Канаді, що згодилися б прийняти до себе вдови з сиротами.

2. Освідомлювати фермерів, щоб підписували афідавіти на приїзд, бо на фермерські афідавіти іміграційний уряд дуже скоро давав свою згоду.

3. Переговорювати з українськими підприємцями й діловиками, щоб оголошували запотребування на працю в своїх фабриках і підприємствах.

Пізніше, коли переплила вже перша хвиля нових поселенців до Канади і коли в Європі залишилися переважно тільки ті, що або не мали щастя, або не могли знайти за себе речителів у Канаді, Центральна Управа ОУК погодилася взяти на себе обов'язок спроводити до Канади 30 українських вдів з сиротами. Обіжником ч. 11 з дня 23 грудня 1949 року повідомляла вона про те Відділи ОУК і просила допомоги в рятіванні повдовілих нещасних українок, що після розв'язання міжнародної допомогової організації ІРО лишилися майже на сулиці, без можливості прожиття й заробітку. Обов'язком кожного Відділу ОУК було підшукувати фермерів, що згодилися б підписати аплікації на прагнєд вдів і сиріт, а після того, як прийде повідомлення що вдова перейшла через Іміграційну Комісію в Європі — знайти для неї мешкання і працю. Придбати теж для неї найпотрібніші речі для життя, одіння і всілякі речі для господарювання та допомоги в перших днях харчами.

Не припинялася висилка харчів та інших речей. Обіжником ч. 7 з дня 30 серпня 1949 року Центральна Управа просила не забувати, що в Європі все ще живуть і будуть жити українці, яким трудно або й неможливо виїхати до інших країн на постійне перебування, пересилали Відділам адреси таких родин та зобов'язувала Відділи постаратися щоб кожного місяця вислано принаймні по п'ять фунтів товців і п'ять фунтів цукру на одну з запованих адрес.

Завданням цієї статті не поставлено вираховувати докладно цифер, скільки чого, коли і котрий Відділ ОУК та окремі членки ОУК зібрали й вислали на допомогу скитальцям. Може колись буде до того інакша нагода. Все ж таки наш огляд допомогової діяльності ОУК для українців на скитанні був би неповний, якби ми, для прикладу бодай, не подали кілька орієнтаційних цифер. Обмежимося до двох звітів, а часу насилени допомогової акції в 1946 і на її закінчення в 1949 році. "Український Золотий Хрест"

на XI. Крайовій Конференції в серпні 1947 року звітував за час від 1 січня до 30 червня 1947 року. В тому часі:

I. Відділи ОУК вислали скитальцям 862 пакети з харчами та одінням вартости понад 10,000 доларів.

Сюди не входять посилки окремих членок, що їх вони вислали своїм знайомим чи своїми приватно.

Дитячий садок у Гайденау (Німеччина) з учителькою, Л. Степаненко, що одержує підмогу від ОУК

2. Через Центральну Управу Відділи ОУК зложили на допомогу сиротам \$3,000.

3. Окремо вислали Відділи ОУК на Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста" і Центральна Управа вислала з того Фонду пакетів "КАРЕ" на суму дол. 2,500.

4. Так з Центральної Управи як і від Відділів ОУК окремо вислалися більші пожертви в грошах і пакетах до "Українських Допомогоних Комітетів" в Європі: до Бельгії, Франції, Швейцарії та до Риму.

5. Сталу хочневелику підмогу пересилано в грошах і харчових посылках вдовам по чільних українських провідниках, паням Коновалець, Петлюри й Курмазович. Не забуто й за хвору Катрю Гришенич.

6. Виславо 80 читанок для української шкільної дітвори і 1,000 книжечок з оповіданнями.

7. Збірки одинця, що вислалися окремо від харчових посылки, трудно перерахувати на гроші.

За звіту на XIII. Крайовій Конференції ОУК дня 30 грудня 1950 року в Вінніпегу довідуслося, що за час від 1 січня до 31 грудня 1949 року виславо пакетів: з Відділів ОУК — 119 на суму \$785.36 і через "Український Золотий Хрест" на суму \$514.26.

Діти Дошкільн в Мюнстер (Німеччина) з різдвяними дарунками, підтримку ОУК.

Ольги Басараб" зібрала на ту акцію около 15,000 доларів, суму, що її досі в такому короткому проміжку часу не зібрано на ніяку іншу ціль від хвилі постання Організації.

Вже було згадано, що крім "Організації Українок Канади ім. Басараб" займалася допомогою сиротам інша українська установа в Канаді, — "Фонд Допомоги Українцям Канади". ОУК завжди відгукувалася на його заклик і коли в 1952 році треба було подбати про постійну допомогу українським залишеним в Європі, "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" перебрала на себе обов'язок постійної допомоги на втримання українського дитячого садочку в Мюнстер у Німеччині, в чому помогли їй Відділи ОУК у Вінніпегу і в Західному Торонті, складаючи щомісячні пожертви — перший \$10 і другий \$5 — до каси Центральної Управи на ту ціль. Відділ ОУК у Реджайні перебрав на себе теж одиє садок, а Відділ ОУК в Едмонтоні

Вечерезадох, брутний митарь 27. 47

Троюу нас з глибоки серце приймаю вислови
мої! Вдякості за все, що ви, Централь,
Новий Меліх" врятує для своїх мильників.
Велике Спасіння за стільки радості, да поміж!

Номі-д не поміж тибя незадумна, була ще
рає до насу можлива, а була-д винна Вам,
уфуїнські міноцтво, обмовлені сили до мреці,
мимид.

Раши

Натяє Гриневича

Діти юнак поселенців у Вінніпегу, в дошкільній під управою Я. Зорич у 1950 р.

— заопікувався однією школою. Крім того негайно поспішили з допомогою тій справі Відділя ОУК у Саскатуні, Седбури й Монреалі.

Минуло десять років, поволі засклеплювалися рани українців, що покинули рідний край. Поселилися вони в різних країнах, вросли там у життя і сьогодні вже той кошмарний час губиться в далеких споминах. "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб", виконавши з честю своє завдання допомогти потерпілим від воєнних дій українцям, вернулася до нормальної своєї праці. Тільки десь у поживквих сторінках її протоколів і на забутих листках давньої преси лишилися свідки її зустрів 1945-1949 років. І десь може, на дні душі, зберігся спомин у тих, що опікувалися ними ОУК у днях національної катастрофи — нехай Господь Бог боронить, щоб не повторилася вона для українського народу! Однак в серцях членок ОУК далі горить і нічо не зжерітиме святый огонь любови до свого народу. Все готові на поміч, все вірні кличам своєї Організації стоять вони під гордкими її прапорами, як стояли колись їхні пра-матері в радісних хвилях підйому чи сморботних днях руїни — все і всюди, в найтяжчих хвилях і в найбільшій потребі сполгатати може на неї український нарід.

IV.

Під стягом об'єднання

ВАСИЛЬ ГУЛЬТАЙ

Роль ОУК в Українському Національному Об'єднанні Канади

Коли перед майже тридцятью роками почали організуватися перші гуртки колишніх українських воєнків, ледве чи сподівалися вони, до яких великих наслідків виросте залучатимане ними діло. А сьогодні з тих скромних початків зродилася велика організація "Українського Національного Об'єднання Канади", широко відома на цілому американському континенті і якої ідейний вплив проміняє на всю українську спільноту в вільному світі.

Система "Українського Національного Об'єднання Канади" складається з чотирьох рівноправних Братніх Організацій, а саме: УНО (Українське Національне Об'єднання), УСТ

(Українська Стрілецька Громада), ОУК (Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб) і МУН (Молоді Українські Націоналісти). Супроти права і законів Канади виступають вони назовні під однією спільною назвою "Українського Національного Об'єднання Канади", що спирає свої правні основи на Акті Інкorporації, схвалені в на- надійському Парламенті дня 1 червня 1950 року. Проте в практичній своїй діяльності — це організації зовсім автономні, з окремими своїми статутними постановами й окремими керівними органами. Всіх їх лучить в одну цілість формально — Акт Інкorporації, ідейно — спільні ідеологічні основи українського націоналістичного руху і фактично — спільна організаційна праця впродовж чвертьстоліття.

В цій організаційній системі вибивається на одне з передових місць "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб". Відіграла вона визначку роль в організаційному рості УНО і роль ця на сьогодні далеко ще не закінчена.

Значення "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" і вплив її на формування цілості "Українського Національного Об'єд-

нання Канади" розглядати можна з двох аспектів: хронологічного і систематичного.

Хронологічно беручи, роля організованого в ОУК жіноцтва розпадається на два періоди: до часу оформлення окремої жіночої організації і від хвилі заснування ОУК.

Так у першому періоді — назвимо його допоміжним — як і в другому — даймо йому назву самостійного — діяльність жіноцтва простягалася на такі ділянки:

- а) організаційну
- б) культуру
- в) товарисько - розвагову
- г) харитативну
- ґ) фінансову
- д) суспільно - політичну.

Всі вони, без винятку, хоч велися для потреб у першу чергу самої ОУК і в виконуванні її статутних цілей, тісно зазублювалися за всю діяльність УНО і приносили йому тривалі користі.

В допоміжному періоді на перший план висувалися ділянка організаційна, товари-

ська і харитативна.

Згуртовані біля гуртків УСТ українські жінки й дівчата немало причинилися до закріплення організації УНО. Серед своїх знайомих і приятелів шарили вони нові ідеї, помагали кооперувати націоналістичну пресу, спершу "Стрілецькі Вісті", а потім "Новий Шлях", словом і власним прикладом здобува-

Група "Жіночого Відділу" і членів УСТ в Вінніпегу 1933 року.

ли щораз то більші ради прихильників для своєї Організації. Влаштувували всілякі товариські імпрези, вони старалися сполучати привітне з корисним: давати можливість розваги й товариської розради людям, що недавно покинули рідний край і не могли ще вросли в новий ґрунт, а водночас плекази національні традиції при таких нагодах, як спільні Свят-Вечори і Свячене, Андріївські вечори чи хочби забави на "пущення". В той спосіб творили вони догідний клімат, в якому виростали симпатії і прив'язання до нової Організації. Не забуваймо, що були це часи депресії, що тяжко ударила по другій еміграції, ще не загосподарованій. Багато людей тинялися без праці, мандрували з одного кінця Канади на другий, шукаючи зарібків, часто мусіли жити лише з міської допомоги. Тим більше цінили вони привітне слово й атмосферу зичливості й тепла, що його знаходили в Організації зав-

дяки невиспушності жіночих рук. Хоч як скупі були на той час можливості допомогти безробітним, все ж таки наше жіноцтво робило, що було в його силі, організуючи кухні й харчівні і це мусіло давати свої наслідки. Заслуга за те спадала частинно на цілу Організацію і без пересади можна сказати, що без тієї праці нашого жіноцтва Організація мусіла б розвиватися багато повільнішим темпом.

Як тільки зав'язалися перші Відділи ОУК і як тільки об'єдналися вони в одну організацію при спільній Централі, праця набрала не лише розмаху, але й систематичності та пильності. Тут уже "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" увійшла в систему УНО, як його Врательна Організація, і відтоді починається другий етап її праці, позначений посиленням свого темпа і координацією її з діяльністю всієї організації.

В організаційній діяльності ОУК брала жваву участь у всіх сходинах, зборах, принагідних чи періодичних нарадах, Загальних Зборах, Окружних і Провінційних З'їздах, Передконференційних Нарадах і Крайових Конференціях.

Культурної праці в УНО не можна собі уявити без участі організованого жіноцтва. Членни ОУК не тільки давали ініціативу до організування дитячих садочків і Рідних Шкіл при Філіях УНО, нерідко самі будучи там виховницями й учительками, не тільки опікувалися цими виховними установами через свою участь у Батьківських Комітетах і в Рідношкільних Комітетах. Без них неможлива була ніяка

ПІВРІЧНІ ЗБОРИ УНО, ОУК, УСГ І УСНО (СТУДЕНТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ) В ЕДМОНТОНІ В ЛІПНІ, 1935 Р.

Сидять від ліва до права в I раді: І. Байдак (член Управи УСНО), М. Козак (УСГ), Михайлина Шарик (чл. Управи ОУК), К. Дудка (чл. Управи УНО), А. Українець (секретарка ОУК), М. Українець (секретар УНО), Михайло Шарик (голова Філії й організатор УНО), Теофіл Іванчик (голова ОУК), інж. В. Слюсаренко (голова УСГ), Катерина Жиливнич (членка Управи ОУК), П. Байрак (касієрка ОУК), М. Байрак (член Управи УСГ), Василь Жуковський (член Управи УСНО). В другому раді перша з ліва Аліна Крамар (ОУК).

культурна імпреза, ніякий концерт, святочна академія чи хочби й аматорська театральна вистава. Переглядаючи сторінки за останнє чвертьстоліття, чи хочби самим сягаючи пам'яттю в ті часи, ми читасмо дописи про культурну діяльність наших Філій, самі пригадуємо собі різні спроби й намагання поживити культурне українське життя і скрізь та всюди бачимо членок ОУК — у хорах, в аматорських гуртках, у всій культурній самодіяльності УНО. Не тільки індивідуально беруть вони там участь, як членки Організації й українські громадянки, часто влаштовують різні культурні імпрези під власною фірмою ОУК, зокрема такі, як академії в честь своєї патронки, сл. п. Ольги Васараб, святочні сходини в пам'ять Віри Бабенко, концерти на вшанування Лесі Українки чи інших визначних українських жінок. Зберігаючи в той спосіб пам'ять великих постатей українського жіноцтва, "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" приносить честь і для цілого УНО, що міцно пустило коріння в культурну традицію української нації і збереження її висунуло одним з головних своїх кличів.

Безконкурентційна теж за ОУК ділянка товариської атмосфери в Організації та розвагова діяльність. Згадувані вже Свят-Вечорі та Свячене кожного року влаштовує ОУК для всього членства УНО і Вратніх Організацій, як теж і для їхніх прихильників. Це має вже свою традицію і тут ОУК просто незаступна.

Скільки бенкетів, чайників приймає, привітальних обідів та різних інших прийнят при всяких нагодах влаштовували Відділи ОУК — навряд, чи міг би хто це тепер зрахувати. Декому, незвичному ще до звичаїв американського континенту, могло видаватись дивним підкреслювання цього рода діяльності і він може був би скептичний її легковажити. Однак в Америці — цебо в Канаді і в ЗДА — найбільш поважні політичні й суспільні організації, не згадуючи вже про всякі професійні об'єднання, спортові клуби і навіть добродійні установи, при своїх річних чи інших періодичних з'їздах і при всяких контактах з суспільністю кладуть якраз оті бенкети і прийняття в центральну точку програми. Люди до того звикли, це стало потребою, звичай цей прийнявся скрізь і він має теж свої добрі сторони, що про них не місце тут розводитися. Різні організації для вигоди влаштовують такі прийняття в готелях і в ресторанах, в УНО робилися вони майже завжди заходом Відділів ОУК, чи то при нагоді Крайових Конференцій, чи організаційних ювілеїв, чи курсів "Осередку Української Культури й Освіти" — щоб згадати тільки важливіші з них — і вимагало це багато праці, затрати часу й коштів, але давало те одволення, що самі це робимо, власними силами й у власному середовищі. Тому кожний, хто б іронізував собі з тої діяльності, робив би незаслужену крикву зорганізованому в ОУК жіноцтву, якому УНО вдячне за ту роботу і з пошаною тисне їхні працюючі руки.

Харитативна діяльність ОУК записалася золотими літерами в історії УНО. Згадати б тільки допомогу українським політичним в'язням, а пізніше українським скитальцям після другої світової війни. Для тієї справи існує в ОУК окремий фонд під назвою "Українського Золотого Хреста" і про нього пишеться на іншому місці цього збірника.

Сюди належить теж відвідування хворих у лікарнях і в приватних домах. Це ділянка, в якій найкраще може проявити себе спочутливе жіноче серце. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" від років пильнувала тої справи і не занедбує її й тепер. Де тільки ллються українські сльози і де з'являється людське горе — там напевно можна рахувати на ОУК, що веде свою працю скромно, на християнських засадах, не б'ючи в великий дзвін та не рекламуючи її в світі.

В часі останньої світової війни ОУК навізала тісні взаємини з "Канадійським Червоним Хрестом" і придбала тим признання для цілої системи "Українського Національного Об'єднання Канади".

Не можна поминути мовчанкою незвичайно важливої ролі ОУК у здобуванні фінансових засобів для Організації. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" господарить добре. Переглядаючи її щорічні фінансові звіти ми бачимо, що ніколи не мала вона дефіцитів, навіть коли перейняла на себе обов'язок видавати місячник "Жіночий Світ", а відомо, що українська преса поза рідними землями рідко коли себе виплачує. З того боку можуть собі брати з ОУК приклад всі інші Враті Організації.

Незалежно від того ОУК давала і постійно дає велику фінансову допомогу для всього УНО. Потреби Організації зростали пропорційно до її розвитку і в міру розбудови сітки "Українських Національних Домів". На їхнє покриття здобувалися засоби всіми можливими способами і тут допомога ОУК показалася надзвичайно цінна. Такі доходи

Грамота признання від Канадійського Червоного Хреста для УНО за працю Відділу ОУК у Седбурні.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗ У ПОХОДІ КРІЗЬ СОДБУРИ 1949 Р.

На возі: О. Кобилян, Р. Шанюк, С. Ворончак, П. Висидиш, М. Губ'ян.

імпрези, як базарі, пікніки, бінга і т. п. в великій частині завдячували свій успіх вложеній у них праці Відділів ОУК. Ні одна збірка не відбулася без жіноцтва. Всі ми з досвіду це знаємо, бачили ж ми членок ОУК зо збірковими лістами, накритими рушниками тарілками а то просто й капелюхами при тих збірках. Грошові збірки — праця далека від приємності, часто прикра й неадячна. Треба великого почуття обов'язковості і любови до своєї Організації, щоб не відмовлятися від неї. "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" від тієї праці ніколи не відтягалася і завдяки ній зібрано на різні організаційні й загально-національні цілі дуже поважні суми.

Треба теж відмітити суспільно-політичну роботу зорганізованого в ОУК жіноцтва. Ми бачили наших жінок і дівчат при кожній політичній акції, що її вела Організація. Чи це були протестаційні віча проти польського терору в Західній Україні, чи маніфестації проти голоду в Советській Україні — ОУК стояла в одних лавах з УНО.

Через свою участь в важливих жіночих організаціях, як "Світова Федерація Українських Жіночих Організацій", або в загально-канадійських, як "Національна Жіноча Рада Канади", "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" висувас на суспільно-політичне форум ті завдання, що їх поставило перед собою УНО і в той спосіб причиняється до актуалізації української проблеми в світі.

З того бачимо, що майже нема ділянки суспільного життя, де б не проявляла себе ОУК. Чи то одиничною працею своїх членок, чи то виконуючи свої завдання, як ціла Організація, вона посередньо відіграє велику роль для УНО і для українського націоналістичного руху.

Одначе вплив ОУК на УНО виявляється теж і безпосередньо, всередині Організації. Кожна членка ОУК є водночас членом УНО і ко-

ристується там повними активними й пасивними виборчими правами. Вона має право брати участь в усіх законодавчих установах УНО від Загальних Зборів Філії починаючи і на Крайовій Конференції кінчаючи, вона може бути обрана на кожне керівне місце в "Українському Національному Об'єднанні Канади". Таким робом ОУК через своїх членок безпосередньо може впливати на всі організаційні справи в УНО, на цілу постановку праці в Організації, на цілу внутрішню організаційну політику. Всі членки Центральної Управи ОУК і Контрольної Комісії є з уряду, силою постанов статута, делегатами на Крайовій Конференції, всі членки Центральної Управи є водночас членами Ширшої Крайової Екзекутиви УНО з рішальним голосом на її засіданнях. З того права вони завжди користали й УНО завдячує не один корисний почин ініціативі жіночих членів своєї Ширшої Крайової Екзекутиви.

Одним з ініціаторів інкорпорації "Українського Національного Об'єднання Канади" в канадійському Парламенті була тодішня голова Центральної Управи ОУК, Анна Тарновецька з Вінніпегу і вона теж: фігурує в Акті Інкорпорації з дня 1 червня 1950 року, як членка першої Ради Директорів (Борд оф Діректорс) заїнкорпорованої Організації.

Якщо дотепер до складу Крайової Екзекутиви не обиралися членки ОУК, то тільки з тієї причини, що нераз було б за тяжко виконувати подвійні обов'язки: і в Центральній Управі ОУК і в Крайовій Екзекутиві УНО. Помимо того, в роках 1950-1952 обрано до Крайової Екзекутиви УНО голову Центральної Управи ОУК, Ольгу Стебницьку з Ст. Вонифас, Ман., а в проєкті нового керівного органу, Президії, спільного для цілої системи УНО, передбачується постійна участь Голови Центральної Управи ОУК.

КРАЙОВА ЕКЗЕКУТИВА УНО В РР. 1950 - 1952

З ліва до права сидять: д-р Емекій Кичиш, Ольга Стебницька, Волод. Коссар, Василь Гуньтай, д-р Тиміш Павличенко; стоять: д-р Павло Маценко, д-р Семенов Суховерський, Емекій Василюк, Василь Гладун.

Члени Центральної Управи ОУК постійно засідали в Президії Крайової Конференції УНО. Теперішня голова Центральної Управи Степанія Савчук, що брала участь у багатьох Крайових Конференціях, завжди входила в склад Президії, по найбільшій частині, як заступниця голови, а при нагоді ювілею ОУК, для підкреслення ваги цієї Організації в цілому УНО, обрано її головою Президії Крайової Конференції.

З того короткого нариса можна собі виробити образ, що "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" не тільки працює своїх членок, не тільки своєю участю, як цілої Організації, в діяльності УНО, але й правними постановами та значасм традиції відігравала і надалі буде відігравати надзвичайно важливу роль в "Українському Національному Об'єднанні Канади". Як досі, так і на майбутнє ступає она рівним кроком разом з цілим УНО в марші великого українського націоналістичного руху назустріч кращому майбутньому українського народу.

АННА ВАХ

ДІТИ Й МОЛОДЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ОУК

Немов далеким відгомном де-не-де чуємо або читаємо про початки праці наших членок на ниві виховання молоді. Коли полинемо думкою тридцять до тридцять'ять років назад, нагадуються такі картини з життя наших членок, тоді ще молоденьких дівчат.

Тут хочемо згадати про першу нашу активну діячку, вже покійну Анастасію Павличенко. Зараз по приїзді до Канади, на 21 році життя Анастасія Грещук, пізніше одружена Павличенко, включалася в українське громадське життя на заході Канади, в провінції Саскачевані. Вере участь у літературних вечірках, драматичних виставах, національних танках, провадить літню "Рідну Школу" в Мелвил, Саск. Опісля восени виїжджає до Реджайни і там продовжує працю над вихованням молоді.

Мийже в той сам час з'являється на сході Канади друга наша молода працівниця, теперішня Голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук. Зараз після свого приїзду до Канади в 1924 році перебирає рідношкільну науку при Товаристві ім. Михайла Грушевського в Опшні. Було там 60 дітей, наука велася кожного дня, школа була поділена на чотири класи. Від 1936 до кінця 1948 року вчителювала во-

на в "Рідній Школі" при Філії УНО в Західньому Торонті. Школа поділена була на шість класів, дітей у школі було від 30 до 40. Вчила дітей української мови, історії, географії, літератури. Наука відбувалася три рази на тиждень. Слід згадати, що були такі випадки, коли до школи приходили діти зовсім не знаючи рідної мови і доводилося тяжко над ними працювати, зате вони після ставали добрими українцями, доріжнюючи тим, що вже від початку знали українську мову. За тих тринадцять років не малих чудес доказала Степанія Савчук з тими діточками на всяких підприємствах, що їх улаштовувала "Рідна Школа", ОУК і УНО. Треба зазначити, що хоч Степанія Савчук й обтяжена відповідальними громадськими обов'язками на різних становищах, все ж таки й далі інтересується рідношкільними справами й узагалі вихованням молоді.

Третьою з черги являється Євгенія Ситник, у центрі Канади, в місті Вінніпегу, маючи 24 роки життя. Зараз після свого прибуття до Вінніпегу в 1927 році береться вона з повним запалом і посвятою за рідношкільну працю. Тут не будемо згадувати всіх місцевостей, де вона вчителювала, бо здається не багато осталося б організацій у місті Вінніпегу, де б вона не вчила дітей. Рідношкільній справі присвятила вона вісімнадцять років. У той же сам час вона не тільки вчителькою, але й бере живу участь у всіх ділянках праці ОУК від самого початку Організації. Можна сказати, що нема в Канаді місцевості, де знаходиться Відділ ОУК, щоб Євгенія Ситник не відвідала їх з своїми рефератами й усіякими організаційними порадами. І сьогодні, де тільки має нагоду, дуже радо віддає своє знання для молоді.

Рідна Школа в Манітосі, Саск. (ок. 1930 р.). Учителька Анастасія Грешук-Паланченко.

До 1930 року наші тепер визначні діточки, годі розсідати по цілій Канаді, давали великий вклад у культуру української суспільності скрізь там, де вони проживали. Однак праця та була мало видна й не оцінена як слід. В 1930 році всі зрозуміли, що так далі бути не може, що треба повести працю більш скупчено й організовано. І на цій підставі 1931 року в місті Вінніпегу організується перший Дівочий Відділ при УСТ. Цей гурток дівчат не веде рідношкільної праці, але він виявляє себе в загальній культурній роботі, береться за організування вільноручних вправ, фестивалів і всяких інших підприємств. В тих виступах дівчат пригравала їм трубина оркестра "Української Стрілецької Громади" і мали вони притягальну силу для молоді, впливали на неї виключно з національного боку. До всього того

причинилася багато талановита молоденька дівчина, Ольга Гупалівська, пізніше одружена Стебницька.

Така сама праця велася не тільки в Вінніпегу, але майже по всій

Рідна Школа на фермі під Вінніпегом в р. 1930/31 з учителькою Є. Ситки.

Канаді. Організовано пікніки, всякі виставки, все ж таки найбільшу увагу присвячувано дітям. Чому воно так сталося, що ці дітчата найперше бралися за виконну працю серед дітей? Надивившись у рідному краю на всякі злушання й звірську поведінку з нашим народом чужих окупантів на власних його землях і маючи великий запас споминів про наше минуле — а воно

всюди одне й те саме — вони хотіли виховати нове покоління українців у почутті обов'язку супроти того народу, з якого воно вийшло, отож самозрозуміло, що мусіли вони починати працю від дітей і бралися найперше за фрмування дитячих душ.

Тепер спинимося на раді дальших членок, що брали участь у праці над вихованням молоді в таких установах, як "Рідна Школа", Доріет МУН і самий МУН.

Ольга Заяць — зараз по приїзді до Канади, в Торонті включається до Гуртка УСГ і на його запрошення підготовляє дітей до вільноручних вправ на свято Тараса Шевченка. Опісля переїжджає до Содбури, де знову співпрацює з УСГ і вчить дітей вільноручних вправ на різні виступи, а рівночасно провадить "Рідну Школу", як теж організує доріет-підсекцію МУН і ним увесь час опікується. Два рази на тиждень скликає сходина, підшукує для них усяку дитячу літературу, підготовляє сценки, нпр. "Червона Шапочка", "В чужім пір'ї" й інші, щоб у той спосіб збудити в дітей замишування до рідної мови і любов до української культури.

Юлія Казимира Яворська. Ще перед зорганізуванням Гуртка УСГ в місті Віндсор, на пропозицію церковного комітету, Юлія Мартинюк, пізніше одружена Яворська, перебирає "Рідну Школу" при церкві почавши від 1928 року. До цієї школи ходило сорок дітей. Опісля, коли зорганізувався Відділ ОУК і зріс до тої міри, що сам міг зайнятися "Рідною Школою", на доручення Центральної Управи ОУК Юлія Яворська перебирає "Рідну Школу" при Філії УНО і провадить її по сьогоднішній час. Праця її над молоддю не кінчається веденням "Рідної Школи". Вона — любителька українського народного мистецтва, з присмістю навчає вишивок, хрестикових робіт, мереження, писання писанок тощо. Попри все те вона веде живочий і молодечий хори, підготовляє різні виступи з дітьми із МУН.

Марія Джумага, одружена Гуляй — роджена вже в Канаді. Покінчивши тут учительський семінар, працює як канадійсько - англійська вчителька в різних місцевостях північного Саскачевану. Попри свою щоденну працю в школі знаходить у собі охоту ще й до ведення вечрами "Рідної Школи". В 1936 році, по приїзді до Саскатуну, перебирає там навчання в "Рідній Школі" при Філії УНО. 1940 року переноситься до Вінніпегу й вечірними годинами провадить англійську школу для старших при Філії УНО.

Степанія Вубінок, помімо того, що весь час активно працювала на різних становищах у Центральній Управі ОУК і в Управі Відділу ОУК у Саскатуні, знаходила час і на рідношкільну працю та вела "Рідну Школу" в місті Саскатуні від 1948 року впродовж двох років.

У Кіркленд Лейк упродовж кількох років навчає в "Рідній Школі" Ольга Грицишин.

В 1930-1934 роках бачимо на заході Канади дівочі відділи "Пласту", що вели українську культурну працю поміж фермерством. Ось що пише "Новий Шлях" з 31 липня 1932 року про них:

"В Мирням, Алта., на відчті ген. Сівеагча перші ради місь зайняли членки дівочого пластового Відділу Мирням і Красногорн, а в їх іменні промовляла старша пластунка Мар'я Геретюк".

Рідна школа в Західному Торонто в 1948 р. Учителька Степанія Савчук.

В горі: Рідна Школа в Биківцях, ученики — Ю. К. Яворська.
Внизу: міський хор ОУК і МУН у Биківцях, диригентка — Юлія К. Яворська

Рідка Школа в Саскатуні, учениця — Ст. Вубінок.

"Новий Шлях" з 6 червня 1938 року подає світліну пластунок з Мирням у часі вправ з вінками, заповідаючи їхній виступ з власною багатою програмою на пікніку 11 червня.

"Новий Шлях" з 25 липня 1933 року в дописі про враження з фестивального походу в Саскатуні пише:

"За мужеською сотнею ступає відділ українських дівчат-пластунок у регарних пластових одностроках: чорні спіднички, білі блузокки й такі ж палочки. Відділ провадить Анна Басараба. Веселою усмішкою на щоденних лицях зустрічають молоді українські пластуни сотні народу, що вибігли їм назустріч. Старі батьки, матері зтирають сльози, дивлячись на похід. І не одна молоденька пластушка здивовано глядить на сльози в старечих очах: чому вони плачуть? Це ж не день смутку. Це ж день великого українського фестивалю, яким українські організації УНО, УСГ і Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб хочуть показати свою дисциплінованість, розголосити українському громадянству свою націоналістичну ідею. Ага, мабуть плачуть з радості й маю. З радості, що як, молоді українці й українки, даламо від своєї Батьківщини — не забуваєте про неї. З жалю, що на нашій рідній Україні матеріє сьогодні не наша військова дружина, лиш озброєна займанча кавала, на багнетах якої червоніє кров українського народу".

Згадувана Анна Басараба редагувала першу жіночу сторінку в "Новому Шляху" й писала про виховну роль спорту в тому часі.

В 1934 році скликається перша Крайова Конференція тих дівочих-жіночих Відділів, що вже були зорганізовані, але не мали ще одного центрального проводу. Ця конференція приймала для всіх Відділів спільну назву "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і схвалює перший статут, де за одну з найголовніших цілей покладено: "завданням ОУК є виховувати молодь на свідомих українців і добрих громадян Канади".

Це була одна з найважливіших цілей ОУК. Кожний Відділ старався по своїй можливості передати в молоде покоління все те з української культури, що членки приїздили з собою з рідного краю. Часом не легко це приходилося. Центральна Управа ОУК, розуміючи це тяжке завдання, старалася різними способами вийти Відділам і членкам назустріч. І бачимо, що на жіночій сторінці в "Новому Шляху" під назвою "Жіночий Світ" появляються постійні статті на виховні теми, наприклад:

"Дайте дітям основи життя"

"Дбайте про молодь"

"Мати відповідає за своїх дітей"

"Передаймо молоді знання українського мистецтва"

"Національні свята й діти"

"В спадщині нашим дітям".

Подано лише кілька тем, як зразок багатьох статей, що появилися на жіночій сторінці в "Новому Шляху" до 1950 року, коли то ОУК почала видавати власний місячний журнал.

Також не можна забути про "Дитячий Кутик", що друкувався як частина "Жіночого Світу" в "Новому Шляху". Яка присмигність була для редакторки читати ті всі листи писані маленькими рученятами дітей наших членок! Як мило мамі сісти з дитиною і помагати в писанні тих листів, а пізніше читати їх вже надрукованих в "Дитячому Кутикові"! Всі ці листування з дітьми, конспекти, писання спогадів діточок, скромні пожертви дітвори на алинку, закуп книжечок виданих Центральною Управою, все те спричинилося до того, що наша молодь виростала в українському душі.

Окрім листів діточок Центральна Управа подає в "Дитячому Кутикові" коротенькі дописи про Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Листопадове Свято, Свято св. Отця Миколая й інші. Також друковано цілий ряд казок, що своїм змістом навчали дітей про наше героїчне минуле — князів, гетьманів, козаків, про боротьбу України, про терпіння українського народу, про українські звичаї, українську культуру.

Бувши свідомі свого завдання, делегатки ОУК на Крайових Конференціях завжди обговорювали справи молоді. Тут подам кілька витягів з резолюцій Крайових Конференцій у тій справі: В резолюціях III. Крайової Конференції ОУК з дня 28 червня 1937 року в Саскатуні, точка 6, говориться:

"Крайова Конференція підкреслює, що до найважливіших завдань української націоналістики належить виховання молодого покоління на свідоме і горде за своєї національної приналежності, з відразою до рабського наставляння мимущих поколінь, що зросли в неволі й погодилися з нею, та згодою до самопожертви за велику ідею визволення українського народу. Це завдання слід виконувати вдома і гуртово по "Рідних Школах". Кожний Відділ ОУК створить у тій цілі окрему референтуру, а при Централі буде чалож референтка виховання доросту, що засіблена відповідною літературою тодіш на відповідні статті на сторінці ОУК, дискусійного й інформаційного характеру.

Крайова Конференція доручає Центральній Управі ОУК поробити всі заходи для підготовки дитячої сторінки або місячника — додатку в "Новому Шляху".

Дальше в резолюціях Х. Крайової Конференції ОУК в 1946 році, точка 5, пишеться:

"Крайова Конференція Організації Українок Канади залучає членок ОУК і все українське жіноцтво до звернення якнайбільше уваги на українську молодь. Обов'язком кожної матері є дати своїм дітям добре виховання вдома і подбати, щоб її діти набули знання про Україну в "Рідній Школі", а опісля на "Вищих Освітніх Курсах". В той спосіб українська молодь пристосуватися до організованого життя й буде добрими українцями і добрими канадійцями".

В резолюціях Ювілейної Крайової Конференції ОУК, у точці 10 читаємо:

"Ювілейна Крайова Конференція ОУК уважає однією з найважливіших проблем теперішнього часу справу виховання молодого покоління і тому доручає новообраній Центральній Управі ОУК присвятити цій ділянці якнайбільше уваги".

Справа національного виховання молоді й підготовки її до участі в громадському й організаційному житті завжди стояла в осередку уваги Центральної Управи ОУК. Відділам ОУК доручувалося пильно цікавитися працею місцевих Відділів МУН, до Управи Відділу завжди приділювати одну членку як референтку зв'язку з молоддю з обов'язком тримати контакт з МУН, служити йому радою й оточити опікою. А в самій Центральній Управі тепер постійно входить у її

"Об'єктами" ОУК у Седбурах в 1954 р. "Пелюкінок", утворений дітьми Рідної Школи.

**Доріст МУН в Ст. Воніфас при науці вишивання за еказівками
А. Косичанської (з ліва), голови ОУК.**

склад Референтка Молоді з головним завданням об'легчувати молодим жінкам, що виходять з МУН, перехід до ОУК і помагати їм здобувати досвід у новому роді організаційної праці.

Прийшов 1939 рік. Вибухає страшна друга світова війна. Зв'язок з Європою вривається і джерело, з якого українці за океаном черпали різні видання, дитячу літературу, драми, ноты, вишивки і т. д. зникає. ОУК береться за перевидання дитячих книжечок: "Мати страдиця", "Ксєня і дванадцять місяців", "Богданчик - Пустунчик", "Лозак Байдя" й інші, щоб заповнити в той спосіб прогалину.

В той же час сини й доньки наших pioneer-матерів уже підросали. Крається материнське серце, коли ці сини надягає на себе воєнський одностриг і йде ооороняти ті правди світа, яких вона його ще з-маленьку вчила. Її довелось нам посочити овочі нашої праці. Українська молодь виправдала наші сподівання, вступаючи масово до канадської армії. Її вона показала себе дуже доорими канадійцями, опинившись вч-на-вч з ворогом, а також зумала виявити себе не в одному місці і не раз доорими українцями. І фактом є, що канадійський уряд дав велике признание канадійсько - українській молоді при війську, за її масову участь і хороору постау супроти ворога.

В часі війни членки ОУК не підупадають на дусі, вони ще з більшим завзяттям і запалом звертають особливу увагу на підтримку моралі своїх молодих юнаків порожкуваних по всіх закутинах світа. Центральна управа збирає імена й адреси української молоді при всіх родах війська, на ці адреси посилає пакети з цигарками й іншими потрібними воюючі дрібницями. Крім того висилає картики з побажаннями на Різдно й Великдень. В Лондоні в Англії створюється кишо Союзу Українських Канадійських Воїнів і ОУК також туди дає свою поміч.

Та війна несе грізні небезпеки не лише на першій лінії фронту, П хижі пазурі висуваються ген далеко в запіллі. Збільшені потреби промислу потягнули за собою великий приплив робітництва до індустрійних центрів Східної Канади, в тому числі багато українських дівчат з західних провінцій Канади. Відірвані від родинного життя і по-

збавлені опіки батьків — наражені були на спокуси морального упадку. Ніхто більше від Центральної Управи ОУК, якої членів були ж самі жінки й матері, не турбувався долею тих українських дітей. Для 23 березня 1943 року обійняв ч. 6 Центральної Управи ОУК за підписами голови, Марії Гуляй, і секретарки, Євгенії Ситник, адарив на сполох і заапелював до сердець українських жінок і матерів, членок ОУК:

"До найважливіших і найбілиш пекучих справ зараховуємо ретування української молоді, що вилікала з домів до індустріальних міст сходю й заходю... Справа важна, не сміємо спикнитися на самому тілі: в говоренні й відважні, негайно мусимо приступити до праці і постійно мати на увазі нашу українську молодь...

На цьому місці вважаємо потрібним перестерегти наше членство перед злим поняттям про цю молодь. Не сміймо думати, що ця молодь з ферм і з містечок — це пусті тини, не варті нашої уваги. Це добрі діти, але вони живуть раптом з-під материнської опіки й опинилися в чужому, зосім відмінному оточенні. Мазачи доволі грошей, вільного часу і свавільного міського товариства, вони легко можуть стати жертвою деморалізації...

Хто повинен ретувати нашу українську молодь перед адеморалізуванням? Ми — українські жінки і членки ОУК, не сміємо допустити до відсуття того цілгу українського народу..."

Вслід за тим йдуть докладні практичні вказівки й доручення, як забиратися до тої роботи.

Відгук був негайний, бо вже на Провінційному З'їзді ОУК у Торонті 14-16 травня 1943 року схвалено творити "Комітети Опіки над українською молоддю", відшукувати її по фабриках і приватних мешканнях, оточити родинною атмосферою і притягати до українських юнацьких організацій. На сесії ОУК дня 15 травня 1943 року схвалені в цій справі ось такі резолюції:

"Щоб прибула з заходу Канади наша молодь не попадала на бездоріжжя, сесія в першу чергу апелює до батьків у західній Канаді, щоб вони, впливаючи своїх дітей до праці в інших місцевостях, впливали на них зголошуватися в українських національних організаціях. В тій цілі вважаємо за відповідне:

а) щоб промовці в західній Канаді при різних нагодах з платформи апелювали до батьків, звертаючи увагу на загрозу молоді попасти в невідповідне оточення, та щоб батьки впливали на дітей звертатися за порадою до національних українських установ.

б) щоб по містах сходю творити при українських національних організаціях "Комітети опіки над прибулою з заходу молоддю". Адреси тих Комітетів подавати стало в газетах з закликом до молоді зголошуватися до них.

в) видати брошури в англійській та українській мовах з відповідним закликом до молоді в цій справі."

В цій справі поміщено в жіночій сторінці "Нового Шляху" з ч. 51 з дня 26 червня 1943 року статтю п. н. "За напругу ала", а з ч. 55 з 10 липня 1943 — статтю п. н. "Чий це обов'язок?".

Війна закінчилася... Українське жіноцтво з рідних земель зо своїми родинками опинилося в таборах у Німеччині, Австрії й Італії. Тисячі сирітальців — чоловіків, матерів і дітей — без праці, без можливости дальшого життя вижили в світ. Війна вимордувала тисячі укра-

Інших матерів, а дітей залишила самотніх, без материнської опіки. "Організація Українок Канади" почувши про те, повела велику акцію збирання фондів на вдеркання тих сиріток. Також робила заходи для спровадження їх до Канади. Поширено акцію "Діти дітям на ялинку". Дещо пізніше, коли організувалися табори для скитальців, Організація старалася підтримати там "Рідні Школи" й дитячі садочки. Центральна Управа закликає Відділ ОУК перебрати опіку над школами й садочками в Німеччині. Відділ ОУК прирідгукується на цей заклик. В "Жіночім Світі" з травня 1954 року читаємо:

Дошкільна в Мюнстер (Німеччина) в день матері. (Дістає підтримку від Ц.У. ОУК).

"Галина Мартинюк перебрала на себе обов'язок опіки над дитячим садком українських дітей у Німеччині, яким то садком два роки опікувався наш Відділ ОУК у Віндзор, викликаючи до Центральної Управи ОУК кожного місяця док. 10 на ту цілу.

Не маючи ні часу, ні сил, Галина Мартинюк з великою енергією вступала між місцевими українцями і чужинцями в Віндзорі й околиці й уже за короткий час збрала док. 126.50. Вона поставила собі за цілу до кінця 1954 року зібрати на українських дітей у Німеччині док. 500. "

Без пересади можна сказати, що не було в нашій Організації ani одної членки, щоб не причинилася вона якимнебудь способом до цієї справи. А щоб це не виглядало голословно, ми покличемося на звіт "Фонду Допомоги Українців Канади":

Підсумки

вплат Центральної Управи Організації Українок Канади (ОУК) на втримання двох дитячих садків, одної школи і трьох родин у часі від 1 січня 1953 до 25 вересня 1955 року.

На садки й школу:

по \$50.00 місячно	1953	\$600.00
" 50.00 "	1954	600.00
" 50.00 "	1955	450.00
	Разом	\$1,650.00

Для трьох родин:

По \$15.00 (по \$5.00 для кожної місячно):	
1953 рік	\$180.00
1954 "	180.00
1955 "	135.00
Разом	\$495.00

Крім того:

20 грудня 1954 року на ялину	\$ 25.00
20 грудня 1955 року на ялину	32.00
Всього разом	\$9,102.00

Помиллявся б той, хто думав би, що повищі цифри дають образ цілості нашої помочі тій справі. Незалежно від допомогової акції за посередництвом ФДУК, багато грошей переслано безпосередньо впрод до різних "Рідношкільних Комітетів" чи окремих садочків у Німеччині.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" не забувала теж і про українських сиріт у Канаді. Давала вона в міру своїх сил підмогу дитячому сиротинцеві, що його вели Сестри Службениці, щоб згадати нпр. про спеціально влаштований на ту ціль "вечір обдарування біллям" дня 1 березня 1947 року в Торонто. Як відповідь Сестер Службениць на таку поставу ОУК до сирітської справи в Канаді нехай послужить лист, що його від Сестер отримала Управа ОУК у Торонто:

Слава Ісусу Христу!

5 березня 1947 року

До Організації Українок Канади
783 Канадн Ст., Торонто, Онт.

Просимо прийняти від Управи Сиротинця найщирішу подяку за Ваше христологуманне й благородне діло, "Ланка шавар", яке Ваша Організація зробила на поміч сиротинцеві дня 1 березня в "Українському Національному Домі" 783 Канадн Ст.

Хай Бог Всевисшній винагородить Вашій Організації найкращим успіхом, котру так з самопосвятою ведете на Славу Божу й добро українського народу, а кожну особу наділяє кріпким здоров'ям, миром і потіхою в родиннім житті та сповнить Ваші бажання.

Вдячні Вам,

Сестри Службениці ПНДМ,
Сестра Ювеналія ПНДМ, в. р.
(пор. "Н. Шлях", 26. III. 1947).

Дарунки для сиротинця СС Службениць ПНДМ у Торонті 1953 року. Перша з ліва до права — Ст. Салчун, друга — С. Преція, третя — Сестра Ювеналія ПНДМ.

Почали прибувати нові українські емігранти з Європи по скінченні другої світової війни. Наша Організація очікувала на них, сподіваючися припливу нової крові в Організацію та зміцнення її сил для виховання молодого покоління. Велика кількість новоприбулих жінок вписалася в ради ОУЖ і прилучилася до нашої праці.

За поміччю Олени Залізняк у Садбурі постав дитячий садок, що й до тепер гарно розвивається.

"В чужім пір'ю" М. Підгірянки на сцені в Саскатуні. Силами "Рідної Школи" й дитячого садочку під управою Олени Волчук.

В Саскатуні Олена Волчук перебирає ведення "Рідної Школи", також організує й веде дитячий садок, що в короткому часі дав цілий ряд виступів дітворі. Цікавиться й допомагає в тій праці теж членка Любомира Чайковська.

В Вікніпегу Анна Білоус два роки веде "Рідну Школу". Ярослава Зорич була провідницею дошкільця, опісля вчителювала в "Рідній Школі" по виїзді до Торонто, від 1950 року до тепер. Школа мала понад сто дітей, розділених на кілька клас, постійно навчали там дві вчительки. Предмети навчання: українська мова, література, історія, географія, спів. Крім того дітворі брала участь

"Рідна Школа" в Торонто в 1953 р. Заряд школи: д-р Т. Матайно, проф. М. Ребрик, катехит о. Я. Венеш. Учителки — Я. Зорич і О. Маланчук.

Рідна Школа в Віндзор — учителька Ярослава Лозинська

у щільних імпрезах, як День Першого Листопада, Свято о. Миколая, Ялишка, Свято Шевченка, Свято Матері. Шкільний рік закінчувався завжди окремою імпрезою — це був загальний виступ школи, получений з прийняттям для дітей, що його влаштовувала ОУК. За час учителювання Ярослави Зорич підготовано багато гарних виступів школи і зокрема більшу дитячу виставу п. н. "В чудім пір'ю", а крім того школа брала участь у "Рідношкільній Олімпіаді" на виставовій площі в Торонто.

В Форт Віліям навчала в "Рідній Школі" О. Номіцька.

В Віндзор, крім уже попередньо згаданої Юлії К. Яворської, працюють учительками в "Рідній Школі" Галина Голинська — в 1948 році, Олександра Мартинюк - Ковалик у 1949 році і Ярослава Лозинська від 1953 року.

В Монреалі вчительками "Рідної Школи" були: найперше Рोजа Дрезник-Ковальська, а в роках 1950/51—1952/53, отже три роки, — Стефа Захарчук і від того часу по сьогодні — Степанія Звонюк.

Цих кілька прикладів далеко не вичерпують всіх, хто прикладав рук до тієї справи, але дають вони образ, як то членки ОУК, не дивлячись на те, чи прибули вони до Канади скоріше чи пізніше, з великою увагою ставилися і ввесь час ставляться до справи виховання української дітвори.

В 1950 році Центральна Управа ОУК видає перше число журналу "Жіночий Сайт". В ньому віддає чотири сторінки для дітей і молоді. Дальше продовжуються статті-дописи на різні жіночії теми. В другому числі "Жіночого Сайту" з 1950 року в редакційній статті читаємо:

"Завдання, що стоять перед жінкою-матір'ю і громадянкою — одностинно і просто і дуже складні. Здається цілком ясно, що жінка мати хоче виховати своїх дітей найкраще і якнайкраще прищепити їм національні почуття й ті загально-моральні засади, що передаються з роду в рід.

Мусимо визнати, що старшим поколінням, які постійно жили на рідних землях, значно легше було виховувати своїх дітей в умовах рідного оточення, ніж тим, що з одних чи других причин одірвалися від рідного ґрунту.

Через те завдання матері-українки в Канаді надзвичайно важливі і складні. Вона перше і майже єдине джерело, звідки дитина може черпати перші відомості про свій нарід і його традиції, і що найголовніше, навчитися своєї рідної мови".

Від першої появи "Жіночого Світу" по сьогоднішній день майже в кожному числі присвячується доволі місця для статей на вищевказані теми, наприклад:

"Переломовий вік у житті доростаючих",

"Ростунок дитини",

"Український дім — перша передумова успіху Рідної Школи",

"Ще про виховання",

"Рідна Школа".

і багато інших.

По 1940 рік ми всю вище наведену працю вели почасти фаховими силами, а часом і без них. Але остаточно наша організаційна сітка дійшла до таких меж, що неможливо було з тими силами, що ми їх мали даліше задоволювати всі потреби рідношкільного навчання. Кілька літ велися дискусії про те, щоб zorganizувати якусь школу чи курси, чи як би це назвати, щоб вивчити вже тут роджену молодь на працівників по "Рідних Школах" і в хорах, на інструкторів національних танців і т. і. Остаточно 1939 року западає рішення Крайової Екзекутики УНО такі курси ввести в життя і в 1940 році відбуваються перші "Диригентсько-вчительські курси" в Торонто. Справа покотилася наперед. Наші матері з великим ентузіазмом повітали ці курси. Висилаючи своїх дітей нерідко з одного кінця Канади в другий на ці курси, не тільки дорослих дітей, а й часто ще в напів-дитинному віці, вже за кілька років побачили ми гордість нашої молоді чи то тут народженої, чи тієї, що приїхала маленькими дітьми зі старого краю, гордість з того, що вона почала вже ставити самостійні кроки в ділянці організаційної праці на керівних місцях.

Буде тут на місці зазначити, що наша Організація, як тільки могла так підтримувала ці курси — морально, матеріально й фінансово. Візьмем за приклад Відділ ОУК у Ст. Бонифас, який кожного року влаштовував гостинне прийняття для учасників "Вищих Освітніх Курсів" у Вінніпегу. А це тому, що наші членки розуміли і вповні здавали собі з того справу, що молодь відірвана від батьків чується непевно, то ж треба їй дати заохоту, заступити тепло родинного дому й затвердити, що вона не сама, що ОУК скрізь може їй заступити матір.

Цей самий Відділ ОУК опікувався учасницями провідницьких курсів, що відбувалися кілька разів у Сенді Гук, оселі МУН над озером недалеко Вінніпегу. Голова Відділу ОУК у Ст. Бонифас, Анна Копичанська, так опікувалася тими дітьми впродовж двох тяжких кожного року, що вони називали її матюмо.

Помимо того, що при Філіях УНО провадяться "Рідні Школи", помімо існування "Вищих Освітніх Курсів", членки ОУК зі свого боку поширюють науку українського мистецтва по своїх Відділах. Членки Відділу ОУК у Ст. Бонифас почали навчати впливової Дорієт МУН. На зйізді бачимо учнів "Рідної Школи" й членів Доросту МУН в Ст. Бонифас, як вони вчать писати писанки під доглядом Тетяни Копиць, учительки "Рідної Школи" — Марусі Копичанської і членки ОУК — Анни Копичанської.

Відділ ОУК у Західному Торонто разом з Відділом МУН у 1951 році відбуває традиційний Андріївський Вечір. Також цей Відділ ОУК влаштує "обжинки", на які запрошує спеціально МУН. Цей виступ організовано на те, щоб дати образ, як на рідних землях наші брати й сестри заживають життя. ОУК хотіла в той спосіб передати тут народженій молоді звичай хліборобської культури українського народу на його рідних землях.

Відділ ОУК в Едмонтоні також влаштує "обжинки" при активній співучасті МУН.

В Содбурі кілька років "Рідну Школу" провадила Олена Веселюкська. В 1951 році заходом комітету "Рідної Школи" відсвятковано, при співпраці Відділу ОУК, п'ятнадцятилітній ювілей "Рідної Школи" в Содбурі.

Пройшло двадцять п'ять років інтенсивної праці над тією молоддю. І чи ця праця виправдалася? Чи молодь пішла за нашими мріями? З гордістю можемо ствердити, що цілком виправдала вона наші надії. Остаточно молодь бере організаційні справи в свої руки. Пригляньмося, з яким запалом вона взялася за працю як на українській культурній так і всеканадійській суспільній нивах.

Петро Гладун — займається українськими національними танцями, був довгі роки інструктором на "Вищих Освітніх Курсах". Своїми виступами так перед українською як і англійською публікою виробив собі гарне ім'я.

Іванна Щепанська - Романів — учителювала в Форт Віліям, провадила хори, учителювала в Саскатуні, досягнула великих успіхів при саскачеванському університеті своїм милим голосом.

Наука в писанні писанок в Ст. Боніфас, від ліва: Маруся Кошчанська, Анна Кошчанська, Тетяна Кошчанська.

Гаял Хам - Доскош, перейшовши "Вищі Освітні Курси" перейняла працю над "Рідною Школою" в Ст. Бонифас. Тут також провадила Доріст МУН. В той сам час організувала мішаний хор спільний для Вініпегу і Ст. Бонифас, якого виступи придбали йому добру славу. Крайова Екзекутива МУН ангажує її до підготовки навальнад молоді на заході Канади. Потім переноситься вона до Форт Віліам, а опісля до Гемілтону. В Гемілтоні зупиняється на довгий час, веде "Рідну Школу", хор, підготувала групу танцюристів, з якою виїжджає час-до-часу до Америки, Торонто й інших місцевостей. В місті Ст. Луї в США, на величавому фестивалі, кудя запрошено її з дружиною танцюристів, — як репрезентанти українців здобули велике признание. На запрошення Українського Відділу ч. 7 Канадійського Легіону їде дня 7 червня 1953 року до Торонто і здобуває перше місце в змаганні в українських національних танцях для своєї групи танцюристів разом з нагородою дол. 100.00.

Михайло Орихівський — учасник "Вищих Освітніх Курсів". На запрошення Крайової Управи МУН стає організатором МУН. Об'їжджає цілу Канаду й організує Відділи МУН, а разом з тим величаві навальнади молоді, що здобули колосальний розголос між нашими співгромадянами. Тепер він головою Крайової Управи МУН.

Леся Стебницька-Калтій почала ходити на "Вищі Освітні Курси" майже дитиною, а брала в них участь п'ять разів. Два роки вчителювала в "Рідній Школі" в Ст. Бонифас. Разом з своїм чоловіком, Володимиром Калтєм, провадить групу танцюристів. Виступає кілька разів на телевізії в Вініпегу, в програмі "Танці Нації". Бере жваву участь в організаційному житті, помагає теж кредитовій спілці "Дністер" у Ст. Бонифас.

Надя Корпусь — в Реджайні провадить "Рідну Школу", організує мішаний і дитячий хори, цікавиться Доростою МУН. Тепер викладає себе в організаційній праці в Едмонтоні. Учасниця "Вищих Освітніх Курсів" кілька років під ряд.

Мирослав Куць — провідний член МУН в Едмонтоні, старастесь вкласти якнайбільше праці для місцевої молоді. Провадить хор, учить національних танців, дуже активний у музичній діяльній праці МУН і змагає в усіх організаційній роботі. Теж скінчив "Вищі Освітні Курси".

Володимир Климеда — уже довгий час провадить мішаний хор при Філі УНО в Вініпегу, також веде чоловічий хор. Провадить Доріст МУН. Кілька разів був учасником "Вищих Освітніх Курсів". Він теж — голова Крайової Управи МУН.

Оля Мисик - Рогатин починає свою вчительську працю 1944 року в Прілейт, Саск., де також веде дитячий хор. Зідти переїжджає до

Група дівчат Вищих Освітніх Курсів у Вініпегу. (Леся Стебницька сидить по середині).

Ванкувер, де вчить у Лулу Айленд, у самому місті Ванкувер і в Кіно-боров. Разом з Михайлом Орихівським підготовляє і переводить дуже успішну навальмаду молоді. Вела мішаний і дитячий хор, вчила українських танців і підготовляла аматорські театральні вистави. З Ванкувер переїхала до Форт Віліям до такої самої праці. Пізніше перенеслася до Кенора, Онт. Після того на один рік перериває навчання в "Рідній Школі" і веде англійську публічну школу в одній з місцевостей Манітоби, де вчить теж український хор. Вертається назад до навчання в "Рідній Школі" в Форт Віліям і знову веде тут хор, дає аматорські вистави і т. і. аж до 1951 року, коли їде до Гамініс, Онт. Там організує "Рідну Школу", мішаний і жіночий хор, цей останній втілювався доброю славою, кілька разів виступав у місцевій радіостанції. По трьох роках вертається до Кенора в Онтаріо, де провадить культурно-освітню працю по київській дні. Де б вона не була — скрізь стоїть у контакті з ОУК, якої членки їдуть їй назустріч в її праці. Три рази відбула вона "Вищі Освітні Курси".

В Содбурі провадить хор, навчає українських національних танців і веде Доріст МУН — Марунчак.

Маруся Яворська — ЛТСЛ, довгі роки диригентка хору при Філії УНО в Торонто і Західному Торонто. Від молодих літ вихована при УНО. Учителька Музичної Школи, організувала за своїх учнів струнну оркестру, що з успіхом виступає на різних імпрезах. Ідейна українка, віддає всі сили для організаційної справи. Попри хор УНО організувала і провадить довгий час дитячий хор "Рідної Школи", що на музичних фестивалях Клубу Ківаніс здобуває першу нагороду. На тих же музичних фестивалях її Музична Школа три рази під ряд здобуває першу нагороду і відзначення.

Вогдан Клямаш організує школу національних танців і хор МУН у Західному Торонто, виступає часто перед англійською публікою і здобуває признання своєю працею.

Оля Даниляк організує й опікується Доростом МУН у Західному Торонто.

Петро Марунчак — ходить на курси, здобуває відміння й досвід вести навчання українських національних танців. Після повороту до Монреалю організує групу танцюристів, що здобуває собі неабияку славу і сьогодні виступає часто на телевізії.

Одарка Холодильо-Сірецька починає свою працю в навчанні в "Рідній Школі" в Вікінгсгоудс, Ман., де вчить впродовж одного літнього сезону. Опісля переїжджає до Едмонтону, де провадить працю один рік, звідти до Порт Артур і Форт Віліям. Виголошувала реферати, брала участь в аматорських виставах і т. п. Скінчила "Вищі Освітні Курси".

Маруся Копичанська-Клишків учительовала в Ітонії, Саск., літніми місяцями, а потім у своєму рідному місті Ст. Воніфас, де також вела Доріст МУН.

Три сестри в Саскатуні — Люся, Лариса і Надя Павличенко — теж по кілька разів вичаля "Вищі Освітні Курси" і використовували набуто там знання в праці серед української молоді. Люся, що веде власну школу танців-балет, увесь час має під своєю опікою танцю-

вальну групу МУН у Саскатуні, обидві молодші сестри дуже помагають їй у вській культурній і мистецькій праці.

Також вели періодично "Рідні Школи", опікувалися Відділами Доросту МУН та різними іншими працями, пов'язаними з опікою і вихованням української дітвори: Маруся Говійка, Л. Віленька, Оленка Лещук-Мицик, Марійка і Ярослава Вас, Перчишини, М. Родич, Тарас і В. Цірка, Анна Мисник-Вак, Зеня Хам-Негрнич, Лев Коссар, М. Власій і дуже багато інших, що навіть неможливо було б самих лише назвати їхніх на цьому місці перелічити. Бувши членами МУН, вони ввесь час тісно співпрацювали з ОУК і діставали від неї підтримку й поради в своїй праці.

Поглянувши на повище наведені факти ми можемо бути горді з того, що зробили. Не забуваймо, що українська мати має перед собою подвійне завдання, бо вона мусить у першу чергу дбати про чистоту української дитячої душі, а рівночасно зробити з цієї дитини доброзичливого громадянина Канади. І в цій другій точці ми не лишили позаду, бо коли поглянемо в будинок клітинку канадійського громадського життя, знайдемо всюди наших молодих людей на визначних становищах. Маємо сьогодні своїх послів, адвокатів, лікарів, інженерів, велику кількість шпитальних доглядачок, — коротко нема місця, де не було б наших людей.

В великій мірі причинилися до того українські жінки, згуртовані в "Організації України Канади ім. Ольги Басараб", що як матері своїх дітей і як суспільні діячки в організаційній праці теж і для інших дітей багато часу й труду викладали в те, щоб дати українській молоді здорові основи національного виховання, привчати її до організаційної праці і пригадувати їй про обов'язки супроти українського народу й канадійської держави.

ІРЕНА КНИШ

Сторінка ОУК в "Новому Шляху"

Хто прочитував протокольні звіти з засідань Центральної Управи ОУК, що збереглися в архівах Організації, мав нагоду пересвідчитися скільки слушних турбот приділяла вона від перших своїх нарад справі організаційної преси — власної сторінки в тижневнику "Новий Шлях". Вже в першому випуску визвано членом виготовляти дописи й статті для цієї мети. Провід ОУК розумів добре, що новий жіночий рух у Канаді не зможе як слід розгорнутися без цієї могутньої сили, що нею є преса — печатане слово.

А зтім ще до закінчення Центральної Управи провідні членки "Жіночих Відділів при УСГ" цинили вагу цієї справи, бо ще в числі "Нового Шляху" з дня 27 черня 1933 року відкрито окремий "Відділ Українських Націоналістичних Жіночих Товариств", в якому

дійсна організаторка "Жіночих Відділів" і пластових жіночих гуртків у Саскечевані, Анна Васараба, в першій програмовій статті вивчала українське жіноцтво до організованої праці під кличем "Нація понад усе!":

"Чи годиться називати дійсною, активною націоналістичною організацією громаду жінок, яких громадська робота обмежується до вивчання завдань, до приготування смачних перекусів, миття начиння і т. п.? Все те добрі й потрібні речі, а ми, жінки — "спеціалісти" з тому ділі, та це все ще далеко від фактичної національної роботи, яку повинна виконувати жіноча націоналістична організація...

Нам треба конечно присвоїти собі громадський зміст, зрозуміти суть і ціль організації, переродитися духово, визбутися почуття зниженості чи вщогности від чоловічого світу, коротко — стати свідомими людьми, тоді й організації наші виконуватимуть свої завдання...

Ми, українське жіноцтво, не можемо далі бути байдужі до теперішнього подолання нації і не можемо обмежуватися лише до виконуваних спомогуючої, якби надобов'язкової ролі в визвольній боротьбі українського націоналістичного активу, але мусимо з почуттям національного обов'язку брати в ній участь нарівні з чоловіками. Тепер ми маємо нагоду довести, що можемо однаково і з такими ж хистом, як і українські мужички, виконувати свої національні обов'язки, а тим задалегідь покладемо й нашу загально-жіночу справу, що в майбутній українській державі рівноправність жіноцтва не буде проблемою, як тепер у деяких інших державах, але доконаним фактом.

Українське жіноцтво вже свідоме, що йому треба організовано працювати на національному полі, тому й зробило перший організаційний крок, який проникнув створенням ряду жіночих гуртків та організацій. Та тепер треба зробити дальші кроки. На черзі поширити націоналістичні організації українського жіноцтва, поставити їх на здорових національних основах, зробити їх активнішими й корисними для української визвольної справи. Злочинно було б даліше відкладати цю справу. Нація чекає на наш дальший крок!"

Слід теж згадати, що до того часу в "Новому Шляху" поміщували свої принагідні дописи членки з різних місцевостей: Надія Марцінів, (Виндзор), Анна Станко (Бюфорд, Алта), Ірина Михалович (Вінніпег), Анна Вельмас (Мус Джо), Марія Брездєнь (Саскатун), Марія Грицьма (Торонто), Анна Крамар (Едмонтон), Катрі Шах, (Саскатун) і другі. Годиться теж відмітити вірші на патріотичні теми Катрі Подольської (Мус Джо) "Україно" (травень 1932), "Наші герої" (липень 1932) і Софії Вацю (Істгейт, Алта), "До сестер-українок", (травень 1933).

Вміло започаткований і ведений "Відділ" Анни Васараби припинено в серпні 1933 року і зойшло новостворена Центральна Управа ОУК

Михайло Погорецький, осередник і початковий редактор "Нового Шляху", посередник розв'язання жіночої справи.

відкрила його 11 грудня 1934 року під назвою: "Відділ ОУК ім. Ольги Васараб". Для нього виготовляла перша Голова, Аластасія Грещук-Павличенко основню опрацьовану ідеологічну статтю, в якій підкреслювала:

"Патріотизм українців не сміє обманюватися злишньою сорочкою чи корсетом, не сміє він вичерпуватися з любові до української пісні, танку й патріотичних балачок. Він мусить проявлятися в першій мірі виконавчим у націоналістичному дусі власної рідних й суспільства, далі в доцільній праці над піддержанним чинної виконавчої боротьби".

Як виходить з протоколів нарад, Центральна Управа багато клопоталася матеріалами для сторінки. Було виславо чимало листів з запрошеннями до співпраці до своїх членок, до інших громадинок у Канаді, а зокрема до відомих дівчок жіночого руху поза Канадою.

В перших ронах душею сторінки були статті Анастасії Павличенко на актуальні теми, з приводу різних патріотичних річниць. Помагали їй: Теофілія Іванців, Марія Джумага-Гуляй, Рожка Древник-Ковальська, Степанія Вубнюк, Марія Рурик, Емілія Погорельця, Анастасія Українець, Іванна Пуцентело, Параня Калин, Розалія Турус, Ольга Заяць, Степанія Савчук, Марія Дунець, Марія Золотуха й інші. Порушувано проблеми ідеологічно-програмові, історично-літературні, організаційні, суспільно-громадські, господарські...

ВІДДІЛ ОУК У РЕДЖАЙНІ В 1935 Р.

Сидить з ліва до права: П. Березняк, А. Сорока, О. Корнуч, М. Цім, Т. Косовська (голова), Г. Пикарчук, А. Форега. 2-ий ряд: А. Процик, Д. Ільчик, Н. Лизна, А. Луція, А. Кучняк, А. Іванюк, А. Каспасьовська. 3-ий ряд: С. Турчик, Е. Галайчик, О. Пузіш, К. Табаско, Р. Федуняк, М. Саган.

(Світлина поміщена на сторінці ОУК в "Н. III", 28. I. 1936 р.)

Л. Грещук-Павличенко Роза Дреняк-Ковальська Марія Дімуха-Тимч

Від жовтня 1936 року започатковано окрему рубрику: "біографії славних жінок — визначних українок" Олександра Лугового. Ці матеріали автор видав опісля окремою книжкою.

На особливо високий рівень поставила цю сторінку Роза Дреняк-Ковальська, перебравши її редакцію при кінці липня 1937 року. Тоді кожного тижня появлялася сторінка з багатим і різноманітним матеріалом, з актуальною передовницею на вступі, з окремими рубриками світових подій, добірними зразками з обсягу нашої й чужої літератури і незвичайно виховними порадами. Ці останні відносилися не тільки до практики господарських питань, але до всяких життєвих проблем, на які звернені в формі запиту від читачок редакторка давала дбайливо обдумані виховні відповіді, нпр. про мішані подружжя, про фемінізм і націоналізм, можливість організаційної праці для матерів багатодітних родин і т. п. Тоді впроваджено рубрику "З жіночого світу", якої назва згодом прийнялася для цілої сторінки. Не тільки в "Новому Шляху" сторінки редаговані Розою Дреняк належать до найкращих, але ледве чи й у інших виданнях знайдеться багато таких, щоб їм дорівняли.

На жаль, виїзд Розі Дреняк з Саскатуну внемогливив їй даліше редагування сторінки. Проте нова редакційна колегія намагалася надалі втримати високий рівень сторінки. Час до часу появлялися на ній оригінальні й цінні статті, виступають нові й давніші імена авторок: Ольга Заяць, Євгенія Ситник, Степанія Савчук, Е. Вабиш, Анна Відочка, Марія Василенко, Анна Зелена, Анна Курилів, а між ними свіжі вірші Марусі Кондзелі з Вінніпегу.

Зайшла теж зміна в назві сторінки. Дня 2 листопада 1939 року замість данньої назви "Відділ ОУК ім. Ольги Васараб" ужили "Жіночий Відділ", 9 листопада — "З жіночого світу", а від 10 грудня 1941 року впроваджено назву "Жіночий Світ", що вже й затрималася до кінця.

За цей час сторінка зривається самими дописами з праці Відділів і переписки з ними Центральної Управи. Це була добра нагода для загалу членства заправитися в виготовлюванні дописів для преси. Тут найбільше виявляли себе секретарки Відділів ОУК.

Все таки потреба краще поставити сторінку дуже відчувалася. І "Жіночий Світ" з дня 5 вересня 1942 року заповідає в статті "Погрибно жіночої сторінки" постійну її появу кожного тижня з різномірним змістом. Редакцію новооформленого "Жіночого Світу" перебрала Марія Джумага-Гуляй, голова Центральної Управи ОУК.

Від наступного числа впроваджено новість — "Дитячий Кутник", що його вміло й дотепно редагувала Євгенія Ситник. Цей етап розвитку жіночої сторінки ОУК в "Новому Шлику" позначає живий контакт з усіма проявами українського загально-громадського життя, не тільки в Канаді, але й поза нею. "Жіночий Світ" стає трибуною для всього українського жіноцтва, веде акцію допомоги "Канадійському Чорноному Хрестові", українським воюючим у канадійській армії за морем, видатно заступає ідею об'єднання сил у громадському житті, гаряче пропагує творення "Комітету України Канади", а згодом багато уваги присвячує допомозі рідним землякам на сютанні. Тоді й у "Дитячому Кутнику" ведеться жвава кампанія під кличами "Діти дітям на алянку", "Діти дітям на писанку".

ВІДДІЛ ОУК У ТОРОНТІ 1945 Р. (СВІТЛИНА ПОМІЩЕНА НА СТОРІНЦІ "ЖІНОЧОГО СВІТУ" В СІЧНІ 1946 Р.)

Сидять: з ліва: А. Кризовчук, І. Савич, Ст. Гевчук, С. Проція, М. Онисаю, О. Заяць, Л. Романюк, А. Михайловська. Стоять 1-й ряд: А. Глущак, Ст. Собот, Р. Дуто, М. Яремко, М. Ренітин, А. Гуменюк, Ю. Мудра, К. Гуменюк. 2-й ряд стоять: М. Дунець, О. Кавун, Ст. Ханула, Л. Чвалюк, А. Чайків, С. Рабечь, М. Угрин. 3-й ряд: О. Пукиш, А. Смотьська, Е. Ситівані, А. Костюк, Ф. Вучко, К. Жовкір, П. Зараска.

З того часу між співробітницями жіночої сторінки слід на першому місці згадати сеньйорку українського жіночого руху, Олену Кисілевську, що після приїзду до Канади по другій світовій війні стала дописувати в ній на всілякі актуальні теми.

З приходом нових поселенців після другої світової війни впроваджено й свіжі сили для редакції "Жіночого Світу", де працювали: від 1948 року Ярослав Іванчук, а від половини 1949 року — Катерина Кандиба-Лазор. Від початку 1950 року "Жіночий Світ" з "Нового Шляху" став самостійним журналом-місячником, що й досі виходить як орган "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" — перший і одиниий український жіночий журнал у Канаді.

П'ятнадцять років жіночої сторінки "Нового Шляху" — це важкий вклад в історію розвитку української жіночої преси, що її почали після почину Наталії Кобринської (1893, 1895, 1896) не такі вже давні, якщо згадати тут львівську "Мету" з 1908 і "Ранню Зорю" з Чикаго 1919 року. Зокрема визначне місце займає вона в розробленні ідеології українського жіночого руху на базі українського націоналістичного світогляду, в цьому відношенні тривалим надбанням нашої жіночої публіцистики є статті таких авторок як Анни Васараби з 1933, Анастасії Павличенко з 1935 року, ("Воротьба національних ідей і українське жіноцтво Канади"), Теофілі Іванців ("Жіноцтво й український націоналізм", 1935), Ємілії Погорецької, ("Визволення жінки чи визволення нації", 1937), Розі Дрезник-Ковальської ("Чим прискоримо визволення?", 1937), Іванки Пуцентело ("Роль і становище української жінки в суспільно-політичному житті", 1936), Марії Гуляй ("Світовий жіночий рух і наше жіноцтво", 1936), Е. Майковської ("Добуваймо найцінніший скарб людщини — волю нації", 1936) і Марії Рурик ("Українське жіноцтво в збройній боротьбі", 1937). Кожна з тих авторок написала статей більше і не місце їх усіх тут перелічити.

Жіноча сторінка "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" у "Новому Шляху" довгі роки виховувала членство організації в високопатріотичному дусі, мала теж вона немалий вплив і на свідоме українське жіноцтво з-поза рядів ОУК. В історії української жіночої а зокрема націоналістичної преси займатиме вона завжди почесне місце.

"Обжинки" в Зам. Торонті влаштовані ОУК в 1954 р.

“ЖІНОЧИЙ СВІТ” — ОРГАН ОУК

В січні 1960 року вийшло в світ перше число “Жіночого Світу”, першого й єдиного українського жіночого журналу в Канаді, а на той час — теж і в цілому світі, бо “Наше Життя”, що вже давніше друкувалося в ЗДА, мало ще газетний характер і щойно пізніше перемінювалося на щомісячний журнал. Бул це досить сміливий почин, що на нього заважилося “Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб” і не диво, що знайшлися поетеси і проповідували йому немінучий та ще й швидкий кінець.

Час показав, що пророки скоропостижної смерті “Жіночого Світу” помилилися. Він не тільки скоро виріс зо своїх початків, але сьогодні завоював собі прихильників у цілому світі, на сильних стоїть підстав і розвивається щораз краще. Коли перед кількома роками треба було здобувати йому ім'я, то під сучасну пору нагле зникнення “Жіночого Світу” з українського пресового горизонту болюче відчули б широкі кола його вірних передплатниць і читачок.

Причина успіхів “Жіночого Світу” лежить у його довголітній солідній підготові з боку “Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб”. Вагу друкованого слова в організаційній роботі ОУК розуміла дуже добре і зараз після створення Центральної Управи домоглася з “Новим Шляхом” у справі окремої своєї сторінки в тому часописі. В той спосіб Організація дістала трибуну, з якої могла промовляти не тільки до свого членства, але й до широких кол українського жіноцтва в Канаді. За п'ятнадцять років сторінки ОУК у “Новому Шляху”, що останніми часами прийняла назву “Жіночий Світ”, членство й прихильники привикли до свого органу і коли Центральна Управа ОУК зробила новорічний дарунок українським жінкам, випустивши “Жіночий Світ” у власних патах, як чепурно оформлений самостійний місячник — це вже не було експериментом і через те “Жіночий Світ” не ставив перших своїх кроків у порожнечі; він мав уже за собою досвід Організації і міг рахувати на доволі велике, як на початок, число своїх прихильників. Правда, початки не були легкі, бо яке ж діло легко зачинається? Багато праці вкладено і зо сторони Центральної Управи ОУК, і від редакції, і від гурту перших ентузіастичних прихильниць “Жіночого Світу”, поки наш журнал здобув собі теперішнє своє місце в українській суспільності і в українському жіночому русі. Треба було в'язати кінці в фінансових труднощах, проганяти зневіру, що хвилюючись закрадалася в серця, пробосом і терпеливістю ламати байдужність, здобувати читачок. Це праця, що вичерпує першово й виснажує сили, але вона дає задоволення, з неї росте віра в перемогу і кінець-кінців вона мусіла видати добрі овочі.

Головною причиною, чому почав виходити "Жіночий Світ", було те, що одна сторінка в "Новому Шляху" на два тижні — не вистачала для Організації. Організаційні потреби вимагали, щоб принаймні раз на тиждень членки ОУК могли знайти в "Новому Шляху" слово від Центральної Управи, поради і вказівки щодо організаційної праці, потрібні й цікаві для них інші інформації. "Новий Шлях" не відмовлявся піти назустріч нашої Організації і згідний був відпустити більше місця в себе, однак в зв'язку з тим поставали додаткові кошти, що їх мусіла б покривати Організація. І це стало безпосереднім товчком до переімення "Жіночого Світу" зі сторінки в "Новому Шляху" на самостійний місячник. Підготовка до того велася восени 1949 року і з новим роком 1950 випущено вже перше число "Жіночого Світу".

Обкладинка першого числа "Жіночого Світу"

д-р Ніна Синявська

Катерина Кандиба-Лазор

Перші редакторки "Жіночого Світу"

З рамени Центральної Управи ОУК створено редакційну колегію, в якій склад входили Анна Вах, д-р Ніна Синявська, Марія Магера і Катерина Кандиба-Лазор, але фактичною редакторкою була ця остання, що вже під кількох місяців вела сторінку ОУК у "Новому Шляху". Показалося, що трудно одній особі вести редакцію й адміністрацію та ще й водночас полагоджувати біжучу канцелярійну працю в Центральній Управі ОУК, тому до редагування журналу запрошено д-р Ніну Синявську, як редакторку, а Катерина Лазор помагала, завідаючи переважно адміністративною сторінкою "Жіночого Світу". В жовтні 1950 року д-р Ніна Синявська переїхала до Торонто, редакційні обов'язки знову впали на Катерину Лазор. Від квітня 1951 року аж по сьогодні веде редакцію авторка цих рядків з тим, що число шосто, за червень 1951 року, присвячене пам'яті Наталії Кобринської, зредувала м-р Ірена Кинш. Надзвичайно важко одній особі редагувати журнал, провадити його адміністрацію, вести всю редакційну й адміністративну переписку та ще й дбати про експедицію. Зверталася на те увага вже в першому звіті "Жіночого Світу" на Крайовій Конференції ОУК в грудні 1950 року, в якому тодішня редакторка, Катерина Лазор, підкреслила, що ніколи одна особа не в стані добре редагувати журналу, а при тому вести його адміністрацію.

Перші редакторки, Катерина Кандиба-Лазор і д-р Ніна Синявська, поклали добрі основи під розвиток журналу і мені, як їхній наслідниці, довелося в пізніших роках продовжувати започатковану працю в тому ж напрямі, при тому намагалася я, наскільки на те дозволяли розміри "Жіночого Світу", вносити туди якнайбільше різноманітності. Яка б не були редакційні здібності й журналістичний хист в одній особі — сама вона не багато вдіє, якщо не матиме добрих співробітників, зацікавлених журналом, замилюваних у того рода праці й овіяних бажанням допомогти журналові, поставити його на високий рівень і з'єднати його через те пирхильників. Було щастям "Жіночого Світу", що

вія хутко здобув собі поважне число знаменитих співробітниць і співробітників, а воно більшало з кожним роком і може дальше збільшалося б, якби була можливість поширити об'єм журналу. Без сердечної прихильності й напряду цінної допомоги тих співробітниць редакція ледве чи могла б упоратися зо своїм завданням і задовольнити вимоги своїх читачок, а так досвід, знання, письменницький хист і журналістичний талант широкої родини співробітників "Жіночого Світу" спільними зусиллями з його редакторкою підняли журнал до такого стану, що сьогодні "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" може записати його в білэнсі своєї діяльності як одну з кращих позицій.

В першу чергу треба згадати тут піонерку українського жіночого руху й заслужену громадську діячку, сл. п. Олену Кислевську, що дуже часто ділялася своїми думками з нашими читачками на сторінках "Жіночого Світу". А далі сюди доходить цілий ряд відомих в українській громадськості прізвищ, добре знайомих читачкам нашого журналу. Подасмо їх ось тут в алфавітному порядку:

Антонівна Катерина, проф. Бачинський Леонід, проф. Вілецький Леонід, м-р Воднарчук І., Воднарчук І., Вризгун Леся, Гаврилюк-Чарний Галля, д-р Грицай Остап, Діма, Душенко Тетяна, Залізник Олена, Зельська Іванна, Карпова Галина, інж. Качор Андрій, м-р Книш Ірена, Кохан Лідія, Кошиць Тетяна, д-р Лашенко Галина, м-р Лемішча Софія, Литуринська Оксана, Мандрика Ганна, Марко-Кемпе Віра, д-р Маценко Павло, Маценко Степанія, інж. Михалевич Ніна, Модрицька (Вертун) Василяна, Ненадкевич Лідія, д-р Парфанович Софія, м-р Пеленська Ірина, д-р Рудницька Марина, д-р Рудницький Ярослав, Стахова Євдокія, інж. агр. Такшора Якія, Трофимовська Олена, Храплива Леся, Чорнобровець Іванна (псевдонім), Янівська Євгенія і багато-багато інших, що своїми працями причинялися до збагачення змісту нашого журналу і за що їм сердечна подяка від "Жіночого Світу" і від "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Журнал "Жіночий Світ" поставив собі за ціль національне виховання й громадське освідомлення українського жіноцтва, а в дальшу чергу — інформацію з усіх ділянок, що можуть цікавити українську жінку. Відповідно до того на сторінках "Жіночого Світу" друкувалися статті на теми виховні, культурно-освітні, історичні, літературні, організаційні й економічні. Незле була заступлена й розвагова ділянка. Зацікавлення викликала дискусія, започаткована статтями інж. Андрія Качора на теми "Економічна рівноправність жінки і повільний упдок родини" та "Місія української матері на землях нашого нового поселення". В циклах біографічних довідок п. н. "Наші сучасниці" і "Наші співробітниці" виведено на сторінках "Жіночого Світу" статті визначних українок, громадських діячок, і їхні заслуги для нашої суспільності.

Від самого початку заведено в журналі відділ для дітей під назвою "Дитячий Світ". Подавався тут інтересний матеріал для дітей у виді листів від редакторки, оповідання, казки й віршечки. В цьому відділі найбільше виявляли себе наші молоді авторки — Леся Вризгун і Леся Храплива.

Різні обгортки "Жіночого Світу". В горі з права роботи — Богдана Воєводин-
за, внизу з ліва — Мирона Левицького, з права — Володимир Баласа.

Крім різних статей й загального змісту по лінії цілей "Жіночого Світу" заведено в ньому постійні відділи в деяких цікавих і корис-
них для жіноцтва ділянках. Досвід показав, що кожен такий відділ
знайшов собі прихильників і пильних читачок. Сюди належить нпр.
"кутки" любителів книг і городництва. Перший з них веде проф. Ле-

олід Бачинський, другий — інженер-агроном Ядвіг Танцора. Від 1952 року Євгенія Янківська провадить відділ "За красу й молодість", даючи практичні поради й фахові вказівки в косметичній і гігієнічній ділянках. В розділі "Ваша Дитина" цінні поради матер'ям у справах виховання їхніх дітей подає м-р Софія Лемішка. Багато радості читачам "Жіночого Світу" справляє відділ "Українська Вишивка", де Іванна Зельська рисує й описує українські вишивки з різних частин України в улюблених їх видах і способах використання. Цей відділ доповнюється статтями Катерини Антонович, знавця українського мистецтва, на тему української народної ноші. Практичним цілим жіночого господарства служить сторінка з куховарськими порадами.

Інформації з організаційного життя ОУК подаються регулярно в кожному числі. Вони дають перегляд організаційної, культурної і суспільної праці українського жіноцтва, згуртованого в рядах ОУК. Для тієї самої цілі служить окрема сторінка "Українського Золотого Хреста" в ЗДА, що ведеться в "Жіночому Світі" від 1953 року.

Для жіночої молоді, народженої в Канаді й ЗДА, започатковано від 1954 року сторінку англійською мовою, веде її Галя Гаврилук-Чарний.

Замітним подіям чи особам українського національного життя присвячені були окремі числа "Жіночого Світу". Вже була згадка про те, що для вшанування 100-річчя з дня народин основоположниці українського жіночого руху, Наталії Кобринської, випущено в червні 1951 року спеціальне число "Жіночого Світу" за редакцією Ірени Кивин, де зібрано багато цікавого й вартісного з історичного й ілюстраційного боку матеріалу з життя письменниці. Того ж самого року в місяці вересні відмічено окремим числом 60-річчя українських поселенців у Канаді. Такі ж самі числа присвячено Ользі Кобилянській у десятиліття її смерті, Олені Кисілевській з нагоди її 85-літньої річниці народин, 70-річчя українського жіночого руху, Анастасії Павличенно, першій Голові Центральної Управи ОУК, після її смерті.

Важкіші події національного, суспільно-громадського й організаційного життя відмічувалися в "Жіночому Світі" спеціальними статтями а головне ті, де брало участь українське жіноцтво, або значення яких мало для жіноцтва особливий інтерес.

Кожен, хто читав "Жіночий Світ", думає перш усього про його зміст. Передплатники й читачки менше знають про його фінансові підстави існування, про всі ті зусилля "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" для утримання й розбудови свого журналу. До його видавання приступила ОУК без жадних матеріальних засобів, тільки з вірою в те, що такий місячник українському жіноцтву доконче потрібний і тому воно мусять ним зацікавитися і напевно буде його підтримувати. Зокрема великі надії покладалися на всебічну допомогу Відділів ОУК і дотеперішніх пильних читачок сторінки ОУК у "Новому Шляху". Позатим і Центральна Управа і перша редакційна колегія й усі пізніші редакторки мали на увазі зацікавувати "Жіночим Світом" не тільки канадійське українське жіноцтво, потребам якого він у першу чергу має служити, вони хотіли дати українській жінці такий журнал, що цікавив би її і вдовольняв, де б вона не жила, в якій країні чи на якому континенті. В значній мірі це нам удалося — "Жі-

ночий Світ" відразу здобув собі симпатії в читачок і прихильну оцінку критики, а це почало відбиватися і на перешкодах, що повільно але постійно зростали. До зросту числа передплатників причинилися кампанії за придбання нових передплатників. Таких кампаній до кінця 1955 року відбуло дві — в першій з них визначилися: Марія Дунець з Торонто, Т. Підзамецька з Содбури й Е. Прибитківська з Західного Торонто, а в другій — Анастасія Павличенко з Саскатуну, Головна Управа "Українського Золотого Хреста" в ЗДА і М. Лисак з Ланс у Франції.

Однак самих передплат за мало для самовистачальності журналу. Потрібно було шукати додаткових способів, щоб забезпечити йому тривкий фінансовий підвал.

В тій цілі при нагоді Різдвяних і Великодніх побажань видавано заклики до читачок "Жіночого Світу" з проханням скласти для нього пожертви на "коляду" і на "писанку". При різних нагодах організаційних підприємств чи особистих і родинних прийнять переводилися збірки на пресовий фонд "Жіночого Світу" і це теж було поважною піддержкою для нього.

Найбільшу допомогу "Жіночому Світові" дали два його пресові контексти. Учасниці-змагачки в тих контекстах докладали неймовірних зусиль, щоб здобути фонди на його тривке забезпечення, і це мусіло дати свої наслідки. А при тому — що дуже важливе — при нагоді такого ісламаського контексту в цілій Канаді йшла голосна пропаганда-реклама для "Жіночого Світу", бо кожний жертводавець, може учасник усіх тих безчислених більших чи менших імпрез і прийнять з прибутком на "Жіночий Світ" поновели мусів знайомитися з назвою журналу, що оббивалася об його вуха, з його цілями і при тому з організацією, що його видає. Хоч вплив такої реклами трудно перерахувати на долари, все ж таки на дальшу мету має вона немале значення.

ПЕРЕМОЖНИЦІ І КОНТЕСТУ "Ж. С." В 1952 Р.

М. Шепшон (Зах. Торонто) Т. Підзамецька (Содбури) Г. Мазурекко (Торонто)
"друга кишка" "хорочева" "перша кишка"

А. Мищій (Торонто)
"перша книжниця"

Т. Грай (Зах. Торонто)
"королева"

К. Кушнір (Вінніпег)
"друга книжниця"

В першому контесті 1952 р. взяли участь: Т. Підзамецька, (Содбури), Ганна Мазуренко (Торонто), М. Шелок (Західне Торонто), А. Ольхова (Гемилтон), О. Дмитрів (Виндзор), М. Шарик (Ванкувер), Анастасія Турецька (Ошава), Анастасія Шеремета (Вінніпег), Я. Жеребецька (Саскатун), О. Семенюк (Кіркленд Лейк), Анна Генгало (Монтреал), О. Николайчук (Форт Віліям), Ксеня Хам (Ст. Вонифас) і О. Саламанчук (Вал д'Ор). Перемогла в тому контесті Т. Підзамецька з Содбури, здобувши в ньому місце королеви, Ганна Мазуренко з Торонто зайняла місце першої, а М. Шелок з Західного Торонто — другої книжниця.

Ще більшим успіхом увінчався другий контест "Жіночого Світу" в 1955 р., коли змагалось десять контестанток: Тетяна Грай (Західне Торонто), А. Мищій (Торонто), К. Кушнір (Вінніпег), Марія Ваніт (Монтреал), А. Кравець (Гемилтон), Анна Кузич (Ст. Кетерине), Галія Шелтовська (Ошава), Єва Періг (Форт Віліям), М. Загарук (Руан) і Ольга Гладун (Едмонтон). Корону королеви в цьому контесті здобула Тетяна Грай з Західного Торонто, біля неї засія А. Мищій з Торонто, як перша, і К. Кушнір з Вінніпегу, як друга книжниця.

Всі контестантки виступали як представниці тих Відділів ОУК, де вони були членками і їхня перемога принесла честь не тільки їм самим, але також і дотичним Відділам ОУК. Таким способом майже все членство ОУК в Канаді так чи інакше прикладалося до пресових контестів, що в сумі дало дуже велику підмогу "Жіночому Світові". Найкращим доказом того є наклад "Жіночого Світу", що з 700 примірників у 1951, збільшився на 2,000 місячно в 1955 році.

Коли ми вже при видавничій діяльності ОУК, то варто згадати, що крім "Жіночого Світу" Центральна Управа ОУК час-до-часу випускала різні книжечки для потреб свого членства, а також призначені й для українських дітей. Скоро після свого закінчення Центральної Управа видала драму Олександра Лугового п. н. Ольга Васаґаб, щоб ушанувати свою патронку й спопуляризувати її постать серед широких кол українського жіноцтва в Канаді. Кілька років ця драма йшла на сценах майже всіх місцевостей Канади.

Вслід за тим видано з такою самою метою драму "Віра Вабенко", якої авторами були О. Луговий і д-р Т. К. Павличенко. Ця драма теж багато разів виставлялася на українських сценах у Канаді й належала до постійного репертуару драматичних гуртів УНО й ВО.

З інших видань "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" можна згадати ще "Мати страдниця" Маріївки Підгіркини, "На зов Києва" Олега Ждановича, де описує він діяльність Олени Теліги в Києві 1941—1942 років і її героїську смерть, оповідання Олени Значайної п. н. "Золотий потічок з голодного Харкова" і "Духовний портрет Ольги Кобилянської" д-ра Юрія Мулика-Луценка в десятиліття смерті письменниці, а також "Український народний одяг" пера Катерини Антонович. Обидві останні праці друкувалися частинно в "Ж. С."

Коли друга світова війна перервала зв'язки з Європою і припинила постачання українських книжок з рідних земель, Центральна Управа поспішила видати кілька книжечок для дітей, щоб зарадити пекучому браку дитячої літератури. Видано тоді книжечки "Кирило Кожем'яка", "Вогданчик-Пустунчик", "Ксеян і дванадцять місяців", "Козак Байда". Сьогодні ці книжечки розійшлися повністю і це найкращим свідомством, як дуже потрібно було їх видати.

Цей короткий огляд видавничої діяльності промовисто говорить, скільки уваги присвячувала їй "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб".

Розбудова "Жіночого Світу" стає одним з найперших завдань "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" у другому чвертьстолітті її праці. Успіх у великій мірі буде залежати від дальшої підтримки "Жіночому Світові" членства ОУК, його передплатників і читачок. Минулий досвід дозволяє ставити собі надії, що ця допомога "Жіночому Світові" ще більше зросте і тим способом дозволить йому стати на висоті своїх завдань.

Шість річників "Жіночого Світу"

V.

В дружній співпраці

СТЕПАНІЯ САВЧУК

ОУК і другі жіночі організації

“Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб” не постала в суспільній порожнечі. В часі, коли вирінула ідея оформити націоналістичне українське жіноцтво Канади у власну свою окрему організацію, в різних місцевостях Канади діяли вже від ряду літ усякі жіночі Товариства місцевого характеру, а деякі з них навіть розгортали свою діяльність у всеканадійському масштабі. Коли ж мимо того ініціаторки заснування ОУК рішались на власну організацію, — то було це попереджене оживленням дискусійми і гарячими дебатами, а також перепишкою чільних діячок ОУК між собою. Тут йшлося про засадни-

че, принципове становище: чи українське жіноцтво, згуртоване покищо головним чином при “Українській Стрілецькій Громаді”, яке визнає як головну свою ідеологічну засаду в громадській праці об’єднання всіх національних сил під одним спільним, для всіх обов’язуючим прапором національно-політичного визволення й державного закріплення України там, на рідних землях, і всецільої допомоги тим цілям тут, за океаном, і взагалі поза межами України, — чи це українське жіноцтво, закладаючи свою окрему організацію робить крок наперед у наближенні до свого ідеалу, чи навпаки, буде це крок назад і, замість до об’єднання доведе він до роздрібнення національних українських сил, до атомізації української суспільності?

Відповідь на це питання не прийшла легко і скоро. Зроблено перегляд усіх діючих у Канаді жіночих українських Товариств і організацій, проаналізовано їхні цілі й завдання, їхню дотеперішню діяльність і вигляди їхньої праці на майбутнє, в перспективах ідеологічних залогів жіноцтва з пізньої ОУК. Зроблено це з повним почуттям відповідальності і після сумлінних роздумувань, узявши до уваги все, що промовляло за й проти можливості використання дотеперішніх організаційних форм, основниці ОУК прийшли до висновку

таки конечно закласти свою окрему організацію. Міркування з тих часів стали утільним каменем відношення ОУК до всіх інших українських жіночих організацій у Канаді й поза нею так у площині світоглядно-ідейній, як і в практично-організаційній. Наше тодішнє рішення спіралось на таких передпосилках:

1. Ми не заперечуємо потреби існування й діяння дотеперішніх жіночих організацій. Вже сам факт їхнього існування промовляє за себе, бо не втрималися б у суспільності справи нікому непотрібні.

2. Ми далекі від того, щоб у нашій критиці їхньої дотеперішньої суспільної діяльності заперечувати їхні заслуги і відмовляти їм права продовжувати ту діяльність.

3. Але разом з тим ми вважаємо, що їхня діяльність неповна, що всіх потреб українського народу вона не задовольняє, а зокрема в тогочасній дійсності вона аж ніяк не вистачає для конкретності мобілізації всіх духовних і матеріальних сил української нації для найвищої і найважливішої її мети — державно політичного визволення й усамостійнення.

4. Існуючі організації й Товариства по найбільшій часті діють кожна тільки для потреб однієї частини українського народу, гуртуючи в собі визнаючи однієї релігії, і через те ні одна з них не може мати надії з'єднати під своїми прапорами загаль української суспільності в Канаді, щоби більше, навіть не ставити собі того за ціль.

А якщо існують Товариства з загальними статутними цілями, куди могли б належати всі без релігійних чи яких інших різниць українки, — то вони мають локальний характер і не можуть рушитися поза межі своєї місцевості.

Правильність наших міркувань дуже швидко доказало саме життя, коли шкоро темпом почали виростати Відділи ОУК по цілій Канаді.

Але від самого початку ОУК діяльність її пішла по лінії не проти існуючих жіночих організацій, тільки в намаганні йти поруч з ними. З ідеї об'єднання національних сил, що її в основу свого діяння поставила ОУК і ціла система Вратніх Організацій під назвою "Українське Національне Об'єднання Канади", мусіло випливати примірне, толерантне ставовище ОУК до інших національних жіночих організацій. Об'єднання ми розуміли не механічним переміщенням людей, тільки визнаванням духовної спільності в прямуванні до спільних загальних цілей українського народу. В нашому переконанні єдиноправильний, найкращий і найпростіший шлях до тої мети — це шлях нашої Організації. Але ми здаємо собі справу, що до тієї самої цілі можуть вести й інші стежки, що їх вибрали інші Організації, а хоч довші вони й круті — то лежать у національному інтересі не продовжувати їх тим, що на них вступили, ставлячи їм перешкоди під ногами, навпаки — скорочувати їх.

Тому ОУК ніколи не поминала нагоди, щоб маніфестувати національну єдність спільними деклараціями в моментах національної небезпеки або великих історичних потрясень, і щоб здійснювати її практично спільно виконавою працею, хочби навіть на малому й незначному відтинку громадського життя, бо з таких дрібниць твориться цілість і може зродитися колись велике діло. І напевно ніколи не мож-

на буде діяти до спільної всеукраїнської постанови розпоронення національних сил, а в тому числі й жіночих організацій, коли не буде до того психологічної підготовки в формі спільних культурних, суспільних і політичних виступів на місцях.

Таке було наше принципове становище, що виплиало не під впливом тих чи інших хвилевих потреб життя, тільки з найглибших переконань і з основних наших ідейно-організаційних заłoжень. Відносилося це до всіх жіночих організацій, так до українських як і до іноземних у Канаді, зокрема англійських, і про потребу такого розуміння справи мала я нагоду не раз говорити й писати, згадаю тут про свою статтю п. н. "Українка в Канаді" в "Новому Шляху" з 24 липня 1941 року:

"Чомусь усі наші організації огорожені англійським муром і з-поза нього не виходять. Треба вийти і зблизнитися до інших жіночих організацій у Канаді, передусім до англійських. З ними треба в дечому співпрацювати і при тому освідомлювати їх про наші змагання".

Такий погляд висказувався в дискусіях майже на кожній Крайовій Конференції ОУЖ і знаходив свій вислів у відповідних схвалених резолюціях.

Щобільше, ОУЖ ніколи не проповідувала членської ексклюзивності в тому значенні, що членці ОУЖ під статутною заборобою не міли належати до ніякої іншої жіночої організації. Це відноситься тільки до таких Товариств, що їхні цілі були б суперечні з цілями й методами праці ОУЖ. Відома річ, що багато членок ОУЖ належали й далі належать до різних сестрицтв і жіночих Товариств при церковних парохіях обидвох українських віросповідань, а деякі з них займають навіть визначні місця там, та це їм зовсім не перешкоджує в праці для

КОМІТЕТ СВЯТКУВАННЯ 75-ИХ РОКОВИН УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В ВІНДСОР 1954 Р.

В його склад входили представниці ОУЖ, Союзу Українок ім. Лесі Українки, Союзу Українок ім. Марии Вовчки, Жіночої Секції при Союзі Гетьманців-Державників. На світській з першого ряду з ліва до права: Ю. К. Яворська (секр.), Т. Кулик (голова), Марія Век (запрошена з Детройту до головної промови на святковому вечорі), Анна Зелена, В. Касюрак.

ОУК. Ми не є, не були і не хочемо бути організацією тоталітарного типу, що від коліски до могилы вичерпує кожен подих людини, не даючи їй місця на ніякі інші зацікавлення. Багато наших перших і дуже заслужених для ОУК членок прийшли до нас з різних уже діючих місцевих жіночих Товариств. Ті Товариства ще довгий час існували побіч ОУК і разом з нею співпрацювали, а членки його чинили були і тут і там, — от хочби взяти за приклад товариство "Канадійсько-Українське Жіноцтво" в Вінніпегу, що існувало майже до самої війни.

Членки ОУК діють теж у різних фахових, наукових, літературних, спортивних та інших жіночих організаціях і ОУК з того може тільки радіти, що її членки, виховані в школі організаційно-суспільного життя "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" чинно й корисно виконують себе на всіх ділянках громадського українського життя. А при тому всьому ніколи не забувають вони, що головна, найближча їм і найдорожча організація — це ОУК, а вся інша діяльність для них — побічна.

Таке становнище ОУК, що його наша Організація довгими роками проповідувала і намагалася практично здійснювати в житті, мусіло згодом довести до координації сил усіх українських жіночих організацій в Канаді в спільному "Комітеті Українок Канади", про що мова на іншому місці нашого збірника.

Для ілюстрації подаємо нижче декілька прикладів з життя, щоб показати, як ОУК різними способами намагалася переводити в практику співпрацю з іншими жіночими організаціями.

1. Вже вище в цій статті, а також на кількох інших місцях згадано було про прикладну співпрацю "Товариства Канадійського Українського Жіноцтва" в Вінніпегу, наперед з Діловим Відділом Гуртка УСТ, а потім з Відділом ОУК.

2. Нотатка "Нового Шляху" з дня 6 грудня 1932 року інформує нас про спільне святкування 14 річниці Листопадового Чину в Сдобурі, що відбулося в залі греко-католицької парохії при співучасті різних місцевих українських Товариств і організацій, серед яких бачимо "Жіночий Відділ ім. Ольги Васараб при Гуртку УСТ" і Гурток "Жіночого Католицького Союзу".

3. В Реджайні існувало при Товаристві "Союз Вуковинських Українців" — "Жіноче Товариство ім. Ольги Кобилянської". Місцевий Відділ ОУК часто запрошував його до спільних виступів при різних нагодах, можемо про те читати в дописах у пресі з довоєнних років. До найбільш таких удачних виступів належить концерт у честь українських матерів у травні 1937 року. Між обидвома Товариствами вив'язалася така тісна й приязна співпраця, що пізніше "Товариство ім. Ольги Кобилянської" цілком зілялося з Відділом ОУК у Реджайні.

4. Саме такі справи, як "Дні Матері" найкраще надавалися до спільних виступів жіночих організацій, найлегше можна було щодо того зговоритися. Відділ ОУК у Форт Віліям улаштував "День Матері" спільно з "Жіночим Товариством ім. Лесі Українки".

Спільна академія ОУК і Ліги Українських Католицьких Жінок (Л.У.К.Ж.) у 70-річчя укр. жіночого руху в Гемпдстеді 1954 р. З ліва до права сидять: К. Цуджа (голова Відділу ОУК), О. Зап'я, Ст. Савчу, Р. Костик (голова Л.У.К.Ж.), А. Вейко (кумат.-оск. реф. Л.У.К.Ж.). Стоять: А. Ольхова, М. Павчу, А. Кравець, Т. Шеремета, А. Кортовська.

5. Коли в Вінніпегу постала "Українська Жіноча Рада" дня 18 червня 1937 року — місцевий Відділ ОУК узяв у ній участь через своїх делегаток і пізніше весь час співпрацював з нею, зокрема в воєнному часі в справі допомоги "Канадійському Чорному Хрестові". Як тільки зорганізувався Відділ ОУК у Ст. Вонифас — негайно теж вислав свою відпоручницю до "Української Жіночої Ради".

6. Багато прикладів дружньої співпраці ОУК та інших жіночих організацій у Канаді черпаємо з часу акції опіки над українськими воїнами в канадійській армії за морем. Згадаймо тут "Сестринство Пречистої Діви Марії" при греко-католицькій церкві в Седбури, що включилося в збіркову й висилкову акцію місцевого Відділу ОУК у 1943 році.

7. Старанням Відділу ОУК у Торонто відбулася дня 19 травня 1945 року вечірка з приходом на "Український Золотий Хрест". До співучасті запрошено членок "Союзу Українок Канади" і членок жіночої організації при греко-католицькій парохії. Промовляла м. і. членка "Союзу Українок Канади" — К. Сасалюк, Голова місцевого Відділу Комітету Українок Канади.

8. Дня 10 березня 1946 року в Монреалі старанням ОУК відбулося велике спільне свято в честь Ольги Васараб, до участі в якому запрошено "Жіночий Відділ Допомоги Сиротам", "Жіноче Товариство при парохії св. Михайла" і "Доньки України" з православної громади. Всі місцеві жіночі українські Товариства в Монреалі друж-

ньою співпрацею в програмі свята віддали честь українській героїчній жінці, що П ОУК обрала своєю патронкою.

Зайняло б за багато місця вираховувати всі такі випадки співпраці ОУК на місцях з іншими жіночими українськими організаціями в Канаді, тоді ця стаття перемінилася б у хроніку. Ці приклади навели ми на те, щоб доклати добру волю і намагання ОУК увійти в контакт з другими жіночими Товариствами на базі ділової співпраці для спільних усім їм українських цілей, — а ці намагання в більшості випадків кінчилися успішно й поволі підготовляли атмосферу згідливості й порозуміння.

Потребу співпраці з неукраїнськими жіночими організаціями Канади наголошувала ОУК на кожному кроці. Вже на першій своїй Крайовій Конференції 1934 року в Саскатуні схвалила ОУК резолюцію:

"Крайова Конференція поручає Централі ОУК наладити зв'язки з відповідними неукраїнськими жіночими організаціями в Канаді, з метою висношення й інформації їх про українську справу".

Ця сама думка в ріжкій стилізації виступає на багатьох інших Крайових Конференціях ОУК, що є доказом, як багато значення й уваги прикладала наша Організація до тієї справи.

П'ята Крайова Конференція в Саскатуні 1939 року в резолюції 3, точка є), говорить:

"Підлягає під увагу Відділів ОУК важливість зв'язків з неукраїнськими жіночими організаціями, за винятком тих, що ворожі до України".

В консеквенції це становище Центральної Управи ОУК як і цілої Організації мусіло привести до вступлення до "Національної Жіночої Ради Канади". XII. Крайова Конференція ОУК відмітила важливість того кроку в окремій (п'ятій) точці своїх загальних резолюцій:

"XII. Крайова Конференція ОУК з великою радістю вітає вступлення Центральної Управи до "Національної Жіночої Ради Канади", а також закликає інші Відділи вступати в ради "Місцевих Жіночих Рад" для праці в загально-жіночих справах".

Наступна, Тринадцята Крайова Конференція ОУК 1950 року в Вінніпегу ще раз вертається до тієї справи з нагоди приступлення ОУК до "Світової Федерації Українських Жіночих Організацій" і дає наказ тому в точці сьомій своїх резолюцій:

"Крайова Конференція ОУК підкреслює потребу акватіснішої співпраці з іншими жіночими організаціями Канади, українськими й англійськими, і висказує своє задоволення з участі Центральної Управи в СФУЖО".

Від тоді ця справа вже не сходить з денного порядку організаційної праці ОУК і для підтвердження того схвалюються відповідні пункти для членства в резолюціях кожної Крайової Конференції ОУК. І так у точці сьомій XIV. (Надзвичайної) Крайової Конференції ОУК 1951 року в Торонто, читаємо:

"Вдєржувати зв'язок і дальше співпрацювати зо "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій", з "Національною Жіночою Радою Канади" та з іншими українськими й англійськими жіночими організаціями", а в точці другій резолюції XV. Крайової Конференції ОУК з 1952 року:

"Крайова Конференція підкреслює потребу дальшої співпраці з "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій" і з "Національною Жіночою Радою Канади".

Шіснадцять Крайова Конференція ОУК з 1954 року в Вінніпегу в другій точці організаційних резолюцій закликає Відділи активно включитися в "Місцеві Жіночі Ради" і тим шляхом вести пропагандивно-інформативну працю серед англійського світу.

Практично співпраця з англійськими жіночими організаціями найбільше проявляла себе в роки війни в таких акціях, як допомога "Канадському Червоному Хрестові", збір металів для воєнної індустрії, пропаганда закупу воєнних бондів і сертифікатів тощо. Зокрема добре йшла співпраця з жіночими відділами "Канадського Легіону" і для ілюстрації цієї справи наведемо допис у "Новому Шляху" з дня 23 листопада 1939 року з Саскатуку:

"Члени Відділу ОУК навізали тісний зв'язок з Жіночим Відділом "Канадського Легіону". Перед "Днем Декорації", на запрошення Жіночого Відділу члени ОУК взяли участь у робленні вінок і хрестів на декорування могил погиблих воєнів у війні. Потім на сам "День Декорації" члени маршували разом з англійським Жіночим Відділом на цвинтар, вислухавши святої відправи і зложивши вінок від себе на пам'ятковий невідомого воєна.

В підприємствах, зв'язаних з "Днем Парамір'а", Відділ ОУК був запрошений до участі, а це в підготовці до успішного переведення збірок на "День Маків", у церковному Богослужінні, в чайній забаві та вклиці з банкетів.

Після банкету всі члени Жіночого Відділу при "Канадському Легіоні" перейшли разом зі своїми чоловіками-ветеранами до "Українського Національного Дому", де разом з нашим чланством весело провели час на танковій і товариській забаві гом поза пізніч"...

Подібних прикладів контакту з англійськими жіночими організаціями багато можна б нарахувати в усіх місцевостях, де діяли Відділи ОУК. В переглядах праці Відділів ОУК, що займають цілий окремий розділ нашого збірника, щораз наткнемося на згадки чи то про спільну акцію допомоги сліпцям, чи то нпр. у товаристві спо-

Президія на святі 70-річчя українського жіночого руху в Монреалі (10. X. 1954). З ліва до права сидять: С. Петрашків, гол. Т-ва ім. Л. Українки, Н. Кавасицька — від Т-ва ім. кн. Ольги, Олена Кишківська, гол. СФУЖО, О. Залізник — гол. святокового комітету, Л. Слюзар — почесна голова СУК, стоять: В. Матасюк, секр. комітету — від ЛУЖЖ, І. Девчук — гол. ОУК, О. Кутзова — гол. жін. секції ЛЗУ, М. Серотак, Я. Яковички і Ю. Федорик — голови окремих Відділів ЛУЖЖ.

живачів — для контролю й обниження цін товарів першої потреби — це вже ввійшло в значай і при ніякій з таких нагод не бракує згуртованого в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" українського жіноцтва.

Окремо треба згадати про зв'язки й співпрацю ОУК з українськими організаціями жіночими з-поза Канади.

Особливо сердечні й дружні взаємини лучили й далі лучать ОУК з "Українським Золотим Хрестом" у ЗДА. Як найближчі собі сусіди обидві Організації тісно співпрацювали в таких українських справах, що виходили поза межі їхніх країн і що вимагали одноставної постави. ОУК прийняла для свого допомогового фонду назву "Фонд Українського Золотого Хреста" для підкреслення спільності цілей і згідності в прямуваннях допомогової акції обидвох Організацій. На Конференціях ОУК бувають, як дорогі нам і милі гості, наші сестри, делегатки "Українського Золотого Хреста" в ЗДА, знову ж на їхні З'їзди й Конференції виїжджали делегатки ОУК. Мавши нагоду особисто нільна разів брати участь у Крайових Конференціях "Українського Золотого Хреста", могла я зблизька приглянутися праці тієї Організації, обміноватися поглядами й досвідом з провідницями її членами і ствердити повну однозгідність у поставі до загально-українських справ, а зокрема до справи допомоги політичному визволенню й державному усамостійненню України.

Багато членок "Українського Золотого Хреста" читає і передплачує орган ОУК, "Жіночий Світ", декто навіть співробітничав на його сторінках. УЗХ у ЗДА прийняв "Жіночий Світ" за свій орган.

Зустріч представниць УЗХ і ОУК в Торонті (січень 1954). З ліва до права сидять: П. Рішки, С. Савчук, С. Вульфов, О. Замца; стоять: В. Кавка, С. Преця, М. Понк, Т. Грай.

Все те дає якнайкращу запоруку, що й надалі взаємозв'язки обидвох Організацій проходять у якнайбільш дружній і повній обопільного розуміння атмосфері.

ОУК завжди була тієї думки, що треба інформувати своє членство про всі прояви українського жіночого руху в світі, з яких би політичних чи ідеологічних середовищ вони не виходили, не дивлячись на те, чи прихально вони чи байдуже ставляться до ОУК, під умовою, що це будуть національні українські організації, неспримовані своєю діяльністю проти добра й інтересів визвольної справи українського народу.

Тому на сторінках преси ОУК, чи то спочатку на жіночій сторінці в "Новому Шляху", чи то пізніше у власному вже журналі ОУК "Жіночий Світ", знаходимо багато вісток про життя й діяльність жіночих українських товариств у світі, від таких справ починаючи, як

Союз Українок у Франції — Філія в Паризі у 1935 р.
(Світлина для "Жіночого Світу").

повідомлення инр. про вислід Загальних Зборів "Союзу Українок у Франції" і на комунікатах та відозвах до жіноцтва "Об'єднання Українських Жінок" у Німеччині кінчаючи. А Відділи й членики ОУК передплачували й підтримували всі українські жіночі часописи, як "Жіноча Доля", "Жіноча Воля", "Жінка", чи "Нова Хата", "Громадянка" і "Наше Життя".

Зв'язок до жіноцтва в Советській Україні був закритий для ОУК, зате стояла вона в контакті й у переписці з жіночими організаціями на українських землях поза межами СРСР аж до вибуху другої світової війни. Найголовніша з них — це "Союз Українок" з централею у Львові. ОУК не конче погоджувалася з настроями, що панували в керівних колах "Союзу Українок" у Львові. Вони йшли по лінії перестарілого вже в українській нації чистого фемінізму, себто ревіндикації прав української жінки в суспільному й політичному житті народу. Цей рух був би дуже корисний якого пів століття перед тим і навіть у такій слабкій формі, як він себе під кінець минулого століття в Україні проявляв, зробив він безсумніву велику й добру роботу. Але від того часу українська жінка поступила наперед мільйонами кроками. Терпіння й страхіття першої світової війни, визвольні змагання українського народу, в які теж і українські жінки вложили свою жертву майна і кропи, — за кілька літ перенесли українське жіноцтво в його суспільності на таке положення, для здобуття якого в інших суспільностях потрібно було кількадесять літ упертої і наполегливої праці. Боротьба за рівноправність у власному народі скінчилася 1918 року, коли то Центральна Рада в Києві законом з дня 29 квітня проголосила "Конституцію Української Народньої Республіки", що в одинадцятому своєму параграфі залягла: "Ніякої

різниці в правах і обов'язках між чоловіком і жінкою право Української Народної Республіки не знає". Від того моменту українська жінка втішлася повністю прав і тішилася повагою й пошаною в своєму народі і треба сказати, що в тому напрямі українська нація лишила далеко за собою багато інших культурних і державно-незалежних країн. Воротьба від тепер йшла не за жіночі права проти власної суспільності, тільки за національні права всіх, і чоловіків і жінок, проти чужих окупантів, проти ворогів. І не було потреби творити внутрішнього фронту в українському народі відгірванням старих феміністичних гасел. Тоді були інші погляди в ОУК.

Стільки, якщо мова про Україну. Коли ж йшлося про Канаду, на території якої діяла ОУК, то й тут жінки в засади зрівняні були в політичних правах з рештою суспільності і не було підстав організуватися жінкам на засадах воюючого фемінізму.

З тієї причини націоналістична молодь стояла в деякій опозиції до "Союзу Українок" у Львові і та організація останніми роками не мала такого припливу молоді, як давніше.

Все ж таки "Союз Українок", як національна установа, як велика жіноча організація — проробив велику роботу в Західній Україні і поміж ідеологічних розходжень і часом пресових дискусій з його Проводом на ті теми, ОУК уважала своїм обов'язком підтримувати ту організацію скрізь там, де йшла її загроза зо сторони ворожих українському народові чинників. Коли польський уряд не допустив предстванити "Союзу Українок" на міжнародній жіночій конгрес у Царгороді, ОУК на Першій своїй Крайовій конференції схвалила протестну резолюцію і широко по всій Канаді підняла свій голос в обороні "Союзу Українок" перед польськими переслідуваннями. А коли пізніше польська влада розв'язала "Союз Українок" — ОУК не лише запротестувала проти того перед усім культурним світом, але й відбула низку протестаційно-інформаційних вич у тій справі по Канаді. Не диво, що за таку поставу ОУК до "Союзу Українок" у Львові дстала Центральна Управа спеціальну подяку від нього листом з дня 3 березня 1938 року, де сказано, що "Організація Українок Канади ім Ольги Васараб є так би мовити сумлінням українського жіноцтва в Канаді."

Властивим тереном діяльності ОУК була Канада, тут було її членство і тут діяла її Центральна Управа. Однак здійснення цілей ОУК, зокрема в справі допомоги визвольним змаганням України, вимагало згідної діяльності й порозуміння між такими ж самими жіночими організаціями в інших країнах. Це особливо мало значення в таких справах і в таких моментах, коли треба було підняти широку пропагандивно-політичну акцію в цілому світі. Тому серед провідних членів ОУК зродилася була думка, чи не було б доцільно довести до якогось порозуміння тих організацій у спільному керівному осередкові. Тодішня Секретарка Центральної Управи ОУК, Степанія Вубинок, виступила з такою ініціативою, помістивши в "Новому Шляху" з 15 жовтня 1935 року статтю на тему потреби світової жіночої організації націоналісток. Але в тодішній ситуації українська ця справа ще не наріла, швидко прийшли бурхливі події і ця думка забулася.

Частина Президії Світового Конгресу Українського Жінотства в Філадельфії 1948 р. З ліва до права: Ст. Санчук, Є. Ситник, О. Кириленко, делегатка американської жіночої організації (промови), О. Лотенко.

Те, що було потрібне націоналістичним жіночим організаціям, виявилось такою ж самою необхідністю для всіх інших жіночих українських організацій, узятих як цілість. З особливою силою виступила та потреба після другої світової війни, коли на плечі організованого вільного світі українства, а разом з тим і організованого жіноцтва, впали нові тяжкі обов'язки репрезентувати свій народ перед прихильною думкою й сумлінням культурного світу. В розумінні конкретності з'єднати зусилля окремих жіночих організацій в одному орієнтаційному й координаційному осередку, відбувся в дні 12 і 13 листопада 1948 року в ЗДА з'їзд представниць різних жіночих організацій у світі, що перевели в Філадельфії свої наради, закінчені створенням організації під назвою "Світова Федерація Українських Жіночих Органі-

Прийняття Комітету Українок Канади для Олени Кисілевської в Торонто 1953 року. З ліва до права: друга — О. Кисілевська, шоста — Ст. Савчук, п'ята — Марія Гущай, дев'ята — С. Проція.

зації". ОУК репрезентували на тому З'їзді делегатки Степанія Савчук і Ольга Заяць, а Секретарка Центральної Управи ОУК, Євгенія Ситник, заступала "Комітет Українок Канади". Ця остання вийшла теж до тимчасової Управи СФУЖО, обраної на З'їзді. В ім'я правди треба ствердити, що від нікого ця організація не дістала більшої підтримки, як від ОУК. Не будь представниць ОУК на з'їзді і без їхньої рішучої постави — хто знає, яка була б пізніша доля СФУЖО, бо ж на 94 делегатки з'їзду понад 80 було з самих ЗДА. Після того коли відбуто з'їзд і створено Тимчасову Управу — тільки одна ОУК з Канади приступила до СФУЖО, як член, і тим допомогла в самих перших початках тій організації втримати свій міжнародно-світовий характер, обороняючи її перед різними закидами. Прихильна постава ОУК до СФУЖО від самих початків у великій мірі допомогла їй перебороти перші організаційні труднощі і розгорнути свою діяльність.

Багато змінилося в світі від часу, коли постала ОУК, немалі зміни зайшли теж і в українській суспільності в Канаді за той час. Деякі речі, що колись тільки мрією на далекому горизонті вивчалися, сьогодні стали дійсністю. Вистає хочби згадати про "Комітет Українок Канади", де сьогодні поруч себе при одному столі засідають представниці всіх українських жіночих організацій у Канаді, що тяжко собі було уявити перед чверть століттям. ОУК добачує в тому перемогу своїх ідей, з життя вона вийшла в світ перед двадцятьма п'ятьма роками і під прапором яких святкує сьогодні свій срібний ювілей. І в тому переконаванні про остаточну колись перемогу всіх інших своїх ідей іде вона назустріч своєму золотому ювілеєві.

Національна Жіноча Рада Канади

Гаслом "Національної Жіночої Ради Канади" є так зване "золоте правило" — "чинить другим те, чого ви бажали б для себе". І за шістдесят років свого існування під тим гаслом "Національна Жіноча Рада Канади" з'єднала собі приятелів не лише в жіночому середовищі, але також у суспільному й політичному житті цілої Канади.

Проминули десятки років, часом приносили вони поважні матеріальні здобутки, або й болочі втрати, а "Національна Жіноча Рада Канади" зуміла втримати раз обраний свій похвальний підхід до вирішування великих

проблем нашої доби. Дві світової війни і різні заворушення час-до-часу утруднювали, навіть частинно переривали її працю, але підстава цього "парламенту жінок" ніколи не захиталася.

Значайно жіночі організації в Канаді починали творитися при других, уже існуючих, з завданням доповнювати їхню діяльність і вести з ними одну роботу. Але "Національна Жіноча Рада Канади" постала інакшим способом. Її основицями були жінки, що вертаючись з жіночого конгресу в Шікаго 1893 року, захоплені потребою об'єднання всіх жінок Канади для кращого розвитку і поліпшення їхнього життя, а через те і покращання життєвих умовин у цілій країні, постановили заложити цю організацію.

В Шікаго тоді обрано Головою "Міжнародної Ради Жінок" леді Абердін, жінку новоназначеного генерального губернатора Канади. На бажання жінок Канади, леді Абердін прийняла функцію основиці й організаторки "Жіночої Ради Канади" і була першою її головою, маючи тоді 36 літ.

З молодечим запалом, ініціативою і передбачливістю взялася вона за працю і всецільо посвятила себе тій справі. Впродовж трьох місяців було створено 12 "Місцевих Жіночих Рад", а три національні організації ввійшли в склад "Національної Жіночої Ради" а саме: "Жіноче Товариство Мистців", "Дівоче Товариська Група" і "Домініальне Товариство Громадянства". Основною ціллю цієї нової національної жіночої організації було присвятити до суспільної праці всіх жінок, без різниці їх релігійної приналежності й політичних переконань, і при їхній допомозі працювати на користь суспільності і Канади, як цілості.

В статуті "Національної Жіночої Ради Канади" зазначено, що не може вона вести жодної політичної пропаганди і не має права втручатися у внутрішні справи своїх складових організацій, хіба порадою або дружнім відношенням на них впливати.

В 1914 році "Національна Жіноча Рада Канади" була інкорпорована актом парламенту. В перших вісімнадцяти місяцях свого перебування в Канаді леді Абердін їздила із Галіфаксу до Вікторії, ор-

ганізуючи Відділи "Жіночої Ради", і всюди зустрічала тільки прихильність та охоту до співпраці. Під умлим і відданим своїй праці проводом "Національна Жіноча Рада Канади" розрослася і тепер у її склад входять 52 місцеві Відділи Жіночої Ради і 26 центральних жіночих організацій.

В 1897 році "Національна Жіноча Рада Канади" ввійшла до "Міжнародної Жіночої Ради", в склад якої входили 27 таких самих Національних Жіночих Рад з п'ятьох континентів світа, (за даними матеріялів Н. Ж. Р. з 1953 р.). Канада була заступлена на всіх дотеперішніх конференціях "Міжнародної Жіночої Ради". (В часі війни конференції "Міжнародної Жіночої Ради" не відбувалися). В 1909 році Канада гостила делегаток "Міжнародної Жіночої Ради" на конгресі в Торонті. Перша повсюдна конференція відбулася 1948 року в ЗДА, в місті Філадельфії.

Вже в перших п'яти роках існування "Національної Жіночої Ради Канади" могла вона похвалитися надзвичайними здобутками. Стараання її заведено навчання ручних робіт і домашнього господарства в публічних школах, введено жінок-інспекторів по фабриках провінції Онтаріо і Квебек, а також жінок у шкільних радах Бритійської Колумбії і Нью Бронсвік. Домагалася вона змін і кращих умови для жінок у поправчих заведеннях. Організовано допомогові акції для добродійних цілей. Засиолувано шпиталі по менших містах. Започатковано "Вікторіанський орден піклувальниць". (Вікторія Ордер оф Норсес"), заінокорпорований 1899 року. Організовано куховарські курси, поширено читання доброї літератури. Внесено рекомендації до уряду за законом про охорону жінок і дітей. Ішла опіка над старцями, шукалася праця й приміщення для жінок емігрантів, пропагувалися медичні виклади і закладалися центри для поборювання туберкульозу. Ця праця на різних ділянках і далі продовжується.

В 1900 році федеральний уряд запропонував Жіночій Раді зібрати матеріяли й приготувати до друку книжку для світової вистави в Парижі, з завданням представити жіночий рух у Канаді, навітлити соціальний і економічний стан канадійського жіноцтва. Хоч лейді Абердін уже виїхала з Канади, та на прохання "Національної Ради Канади" прийняла вона на себе обов'язок головної редакторки. Кошти видання покрив уряд. Досі перевидано три рази ту книжку на 300 сторінок друку, багату ілюстраціями, написану в англійській і французькій мовах. Вживали її на багатьох виставках для ознайомлення чужинців з Канадою.

"Національна Жіноча Рада Канади" видавала свій журнал "Жіноча Доба", двомісячник, але в трудних часах після першої світової

Ізабела Абердін

війни цей журнал перестав виходити. Числа його можна оглядати в більших бібліотеках. Накладом "Національної Жіночої Ради Канади" видано багато різних брошур і книжечок.

На політичному полі багато часу й праці було вложено для здобуття виборчого права жінкам. Інтенсивну й головну роль грала тут д-р Августа Стів-Голлен, що очолювала Комітет для права громадянства від 1904 до 1919 року, коли було схвалено право голосу для всіх жінок Канади.

Заходом "Національної Жіночої Ради Канади" в 1929 році було змінено "Бритійський Північно-американський Акт" (статут Канади) в тому напрямі, що введено туди постанову про допущення жінок до Сенату.

У воєнних часах організоване жіноцтво показало максимум зусилля. На заклик і під проводом Жіночої Ради жінки вели посилену працю в різних кампаніях, працювали в цивільній обороні, по шпиталях, клініках і т. д. Голову "Національної Жіночої Ради Канади", Е. Д. Гарді, покликав уряд до різних Комісій, як до фінансової і других. В 1944 році король надав їй відзначення за великий вклад у суспільну працю в Канаді.

Під час тяжких часів депресії "Національна Жіноча Рада Канади" через своїх членок сильно працювала над злягдненням наслідків безробіття. Організувалися льональні допомогли ації, поширено програму науки консервування, домашнього бюджету і т. і.

Жіноцтво Канади об'єднане в рядах "Національної Жіночої Ради Канади", своєю працею і посвятою для суспільних справ здобуло собі повагу й пошанування в уряді і в цілій суспільності. В 1923 році Голову "Національної Жіночої Ради Канади", п-у С. Е. Кармайкел, покликав уряд як представницю Канади до Комітету фабричної інспекції Міжнародної Організації Праці при Лізі Націй у Женеві. В 1927 році Голова "Жіночої Ради", Дж. А. Вілсон, була членом езекутивного комітету для вшанування 50-ліття конфедерації Канади. В 1929 році п-і Дж. С. Дігнам була призначена федеральним урядом як представниця Канади на конгрес мистців у Празі, скликаний Лігою Націй. В 1923 році Голова "Національної Жіночої Ради Канади", п-а

РІЧНИЙ ЗІЇД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ В ТОРОНТО 1928 Р.

Делегатка ОУК, Степанія Савчук — сьома зліва, в другому ряді знизу.

Вініфред Кідд, була одинока жінка в урядовій делегації на конференцію роззброєння в Женеві, а в році 1934 також делегаткою до Асамблеї Ліги Націй у Женеві. В 1950 році голова Жіночої Ради, Р. Дж. Маршалл була запрошена федеральним міністерством праці в поїздку до Європи, щоб зібрати свої спостереження щодо кваліфікації жінок для домашньої прислуги і щоб дати їм можливість приїхати до Канади. В 1951 році поклявся її федеральний уряд як членку канадської делегації на шосту сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Держав у Парижі.

На економічному полі Канади "Національна Жіноча Рада" причинилася дуже багато до реформи для покращання робітничих відносин і піднесення рівня життя. З рамени "Жіночої Ради" створено "Канадське Товариство Споживачів", щоб запобігати підвищенню цін на товари першої потреби, мещиків і т. п. В 1951 році започатковано кампанію ощадливості, щоб у той спосіб спинити загрозу інфляції.

Так коротко виглядала б праця жіноцтва в "Національній Жіночій Раді Канади". Мала вона вплив так на приватне життя громадян, як і на урядові кола, діяла під час війни і в часі миру, в роки добробуту й в критичні для всієї суспільності й держави хвили, ніколи не вагаючись і не відступаючи від своїх завдань, приймаючи на себе кожний обов'язок і маючи на увазі найвище добро родини й суспільності. Гідно й сумлінно виконувала вона свої завдання.

Центральна Управа ОУК вступила до "Національної Жіночої Ради Канади" в 1947 році і відтоді бере активну участь у всіх ділянках її праці. В "Місцевих Жіночих Радах" наші Відділи є зразковими членами і викладають туди багато праці в Управах та різних Комітетах.

40-РІЧЧЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ В ВІННІПЕГУ, 1953 Р.
Делегатка ОУК, Анна Тарасовська — третя з ліва, в другому ряді знизу.

ОУК гідно репрезентують її представниці і через те радо їх вітають у "Жіночих Радах", чого доказом є, що наших членок вибирають на поважні становища в Управах "Місцевих Жіночих Рад". Представниця ОУК у Віндзор, Анна Зелена є секретаркою "Місцевої Жіночої Ради". В 1954 році Ганна Мазуренко була обрана федеративною секретаркою "Місцевої Жіночої Ради" в Торонті. В Комітет для справ громадянства і імміграції входили в Торонті Марія Дужець, Ольга Кульчицька й Ганна Мазуренко.

Фрідленд Ігон,
сучасна голова "Н.Ж.Р."

В з'їздах Голов складових організацій "Національної Жіночої Ради Канади" багато разів брала участь від ОУК Степанія Савчук. Також заступлена була ОУК на річних з'їздах тієї організації. На річний з'їзд до Монреалю в 1951 році їздила Степанія Вубинок, в 1952 році на річному з'їзді в Торонті репрезентували ОУК Степанія Савчук і Ганна Мазуренко, в 1953 році на з'їзді в Вінніпегу брала участь від ОУК Анна Тарновецька, а в 1955 році в Саскатуні — Галина Дершюк. На з'їзді Голов складових організацій в Торонті 1956 року Степанія Савчук мала доповідь п. н. "Новоканадійці як діяльні члени в наших організаціях".

В "Національній Жіночій Раді Канади" є все місце жінкам, що притримуються її "золотого правила": в схоті і добрій волі підняти добробут суспільності й скріпити в ній повагу до звичаю і пошану до законів.

МАРІЯ ГУЛЯЙ

Комітет Українок Канади

В днях від 22 до 24 червня 1943 року відбувся в Вінніпегу перший всеканадійський Конгрес Українців Канади, підготовлений довгою працею головних всеукраїнського значення українських організацій, що ввійшли в склад "Комітету Українців Канади", в скороченні КУК. Цей Конгрес був завершенням довголітніх прагнень канадійських українців довести до спільної української репрезентації в Канаді, до чого найбільше причинилися організації, що входили в систему "Українського Національного Об'єднання Канади", а в їх числі теж і "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Ідеологічні заложення ОУК і УНО проповідували національну єдність, солідарну поставу всього українства в засад-

ничих національних справах, а зокрема в справі державного визволення України й допомогти тому визволенню з боку заморських українців, — це виявляло себе довголітньою словною і письмовою пропагандою тих ілюзій серед української суспільності в Канаді, з'єднувало собі прихильників у широкій українській громаді, заставляло і байдужих до цієї справи українців піддавати ревізії свої погляди і мусило довести до загального відчуття й зрозуміння тієї потреби, що кінець-кінців знайшло свій вияв у сформуванні "Комітету Українців Канади".

В першому Конгресі Українців Канади жіноцтво взяло дуже чисельну участь. Світлина групи жінок-учасниць і повзбучний список делегатів і гостей на Конгресі на стор. 195-213 Книги про Перший Конгрес, серед яких бачимо дуже багато жіночих імен, вимовно свідчать про зацікавлення українського жіноцтва в Канаді справами національної єдності і внутрішнього миру в суспільності.

Зокрема надзвичайне зацікавлення справами Конгресу виявило жіноцтво ОУК. В складі делегації УНО з 98 осіб бачимо 28 жінок — отже одну третину — а на 49 гостей з УНО було 30 жінок, отже більше ніж половина! Представниця ОУК на першому Конгресі, Степанія Савчук з Торонта, виступила на ньому один з програмових рефератів п. н. "Наше жіноцтво в українському й канадійському житті".

Всі жіночі делегатки на першому Конгресі брали участь не як представниці своїх окремих жіночих організацій, тільки як делегатки від домінуючих основних складових організацій, спільних для чоловіків і для жінок. Однак в часі загальних нарад Конгресу жінки порозумілися з собою в справі доцільності й потреби перевести узгодження діяльності жіночих організацій на засадах і організаційних принципах КУК, а до того часу, поки це ставиться, домагатися відповідного представництва жінок в Екзекутиві КУК. Речницею зібрання

ЖІНОЦТВО НА ПЕРШОМУ КОНГРЕСІ КОМІТЕТУ УКРАЙНЦІВ КАНАДИ В ВІННІПЕГУ 1943 Р. (Світлина поділена на 3 частини)

Праве крило

Середня частина й нізе крило. В першому ряді горішньої світлинки сидить четверта з ліва — Степанія Савчук, головака бесідниць першого З'їзду жіноцтва КУК.

ного на першому Конгресі жіноцтва була членка ОУК, Степанія Савчук з Торонта, як про те читасмо в Конгресовій Книзі на ст. 81:

"Пані Савчук жалувала, що українське жіноцтво, яке є зорганізоване й активне, ще не має представництва в Екзекутиві КУК. Для зорганізованого жіноцтва є широке поле до праці, між ним є здібні сили і ці сили треба акористати для загального добра.

Пані Савчук в імені жіноцтва поставила такі побажання:

1. Тому, що до цієї сори жіночі організації не мають свого представництва в КУК, бажаним є, для більш успішної праці, щоб так в екзекутиві КУК як і по Відділах увійшли представниці жіночих організацій.

2. Поробити відповідні старання для зтримання представника КУК в Оттаві, що належно інформував би про українські справи та відбивав з місце неправдикі вісті про українців".

В нарадах між собою жінки постановили створити спільну Екзекутиву для всіх українських жіночих організацій.

Сесія Комітету Українок Канади на IV. Конгресі, в липні 1953. Сидять за
столом: по середній сесіячка О. Кисілевська, праворуч неї — Є. Ситник,
А. Терешацька, Ст. Бубиш.

По багатьох нарадах і довгих дискусіях нарешті дня 28 липня 1944 року сформовано таку Екзекутиву з чотирьох українських жіночих організацій:

1. Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб,
2. Ліга Українських Католицьких Жінок Канади,
3. Союз Українок Канади,
4. Жіноча Секція Гетьманців - Державників.

Як найголовніші цілі поставлено:

- а) скоординування воєнних зусиль,
- б) допомога українському народові в його змаганнях за незалежність,
- в) вивчення української культури й ознайомлення з нею інших громадян Канади,
- г) виховання молоді на старих традиціях віри, любови до свого рідного й пошани до старших.
- г) авторитетна репрезентація зорганізованого українського жіноцтва в Канаді.

Спочатку прийнято назву "Жіноча Секція Комітету Українок Канади", що скрізь у Канаді стала відома під іменем "Жіночого КУК", пізніше переіменовано цю назву на "Комітет Українок Канади".

До першої Екзекутиви увійшли:

- Голова — Марія Дима
Перша заступниця голови — Марія Гулій
Друга заступниця голови — Ольга Войцехово
Кореспонденційна секретарка — Анна Василичин
Протокольна секретарка — Марія Сиччич
Скарбничка — Марія Лазечко

Члени Екзекутиви — Анна Якимішан і Марія Печенюк.
Пізніше до складу Екзекутиви Ганну Мандрику і П. Геняк.

В складі цієї першої Екзекутиви "Комітету Українок Канади" бачимо дві членки ОУК: на становищі першої заступниці голови й кореспондентської секретарки.

"Комітет Українок Канади" кинувся творити свої Відділи по всій Канаді, на зразок Відділів КУК, і перший такий Відділ постав у Торонті.

Другий Конгресс Українців Канади в Торонті 1946 року заслухав і прийняв до відома звіт з діяльності "Комітету Українок Канади" і від того часу "Комітет Українок Канади" відбуває регулярно свої сесії в рамках кожногочасного "Конгресу Українців Канади".

Центральна Управа ОУК присвятила чимало уваги справі "Комітету Українок Канади". В своїй переписці з Відділами, в обійзниках і при нагоді зустрічі з членством ОУК у часі поїздок вияснювано завдання "Комітету Українок Канади" з закликом скрізь на місцях активно включатися в працю його Відділів. Для інформації про "Комітет Українок Канади" і про його завдання Центральна Управа ОУК віддає теж сторінки своєї преси, найперше сторінки ОУК в "Новому Шляху", а потім і власного журналу "Жіночий Світ".

Все членство ОУК дуже прихильно поставалося до "деї" "Комітету Українок Канади" і стало душею його праці в місцевих Відділах. Членки ОУК у багатьох випадках були Головами місцевих Відділів "Комітету Українок Канади", не кажучи вже про працю на інших керівних і репрезентативних становищах по Відділах. Так само можна сказати, що львину частину праці "Комітету Українок Канади" по місцевих Відділах винесли на своїх плечах членки ОУК.

В перших роках після свого закінчення "Комітет Українок Канади" розгорнув широку працю для допомоги "Канадійському Червоному Хрестові". Також, у часі, коли створився "Фонд Допомоги Українців Канади", "Комітет Українок Канади" перебрав на себе організацію допомоги українським сиротальцям в Європі. Зокрема на його заклики переводилися збірні одини для сиротальців і велася акція підготовки переїзду сиротальців до Канади. В обидвох тих акціях дуже

Є. Ситник як голова Комітету Українок Канади вручає дар прихильності українців, професорові Смітсоніві (з Саскатуну) і його дружині.

діяльну участь прийняла теж "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб", про що була мова на інших місцях цього збірника.

"Комітет Українок Канади" в багатьох справах доповнило загальну діяльність "Комітету Українців Канади" і завдяки ньому ідеї КУК дістали доступ до ширших кол української суспільності, зокрема туди, куди легше проникнути жінкам. Його діяльність ведеться без зайвої й крикливої реклами, але минулі роки показали, що вона дуже потрібна і лишає тривкий слід у всій українській суспільності Канади, при чому найважливіша справа тут — не кількість переведених збірок чи відбух спільних імпрез, тільки дух згоди й співпраці, що є наслідком спільного діяння для спільних цілей і завдань. А в створенні тієї атмосфери дружності і взаємної толеранції велика заслуга припадає для "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". І коли з того боку глядіти на "Комітет Українок Канади" — його майбутнє запевнене.

ПАВЛИНА РІЗНИК

Український Золотий Хрест у ЗДА

Дивлячись на пройдений шлях "Українського Золотого Хреста" за останніх двадцять'ять років, можна зрозуміти радість і гордість, що наповняє наші серця, коли приходить робити підсумки. Во справді, переглядаючи поживклі сторінки часописів і журналів, перекартковуючи протокольні й фінансові книги, виробляємо собі аж тоді правдивий образ праці, успіхів і досягнень, ідей і надій членства "Українського Золотого Хреста".

Ідея зорганізування "Українського Червоного Хреста" в ЗДА зродилась у серцях маленької горетки членок і симпатичок "Організації Державного Відродження України", яким на рідних землях довелося служити Батьківщині, як медсестри і членики "Українського Червоного Хреста". Був це час, коли молода українська держава впала під ударами чотирьох нацистків, а учасники визвольних змагань вихали на еміграцію чи вернулись додому. Та мимо тяжкої невдачі не тратили вони віри в остаточну перемогу Української Правди. Велике число учасників визвольних змагань опинилося в Канаді і ЗДА. Відразу тут зростає темп організаційного життя, а що не було організацій, що в цілому хотіли б присвятити допомозі визвольній боротьбі українського народу та його авангардові, "Організації Українських Націоналістів", то постають нові організації — "Українська

Стрілецька Громада" та "Українське Національне Об'єднання" в Канаді і "Організація Державного Відродження України" в ЗДА. І тут і там по короткому часі показала потреба жіночої організації, що перебрала б на себе харитативно-допомогові акції.

І так перші підвалини під червонохресну організацію в ЗДА покладено в 1931 році. Але це була спроба створити "Український Червоний Хрест" силами малого гуртка жінок-патріоток і ця організація не надто швидко зростала. Аж коли виявилася потреба скорої і повної допомоги жертвам воюючої України, тоді передове жіноцтво ОДВУ рішило розбудувати ту організацію і поширити її по цілій Америці. Акцію цю започатковано великим жіночим вічем для 2 червня 1933 року в Нью Йорку, на яке масово прибуло жіноцтво і сусідніх міст і ставтів. Віче це скликане з виразною ціллю — зміцнити й поширити "Український Червоний Хрест" ОДВУ та зорганізувати українське жіноцтво, щоб і воно включилося в акцію допомоги визвольній боротьбі українського народу.

Посіяне зерно впало на пригожу почву. Швидко приймається ідея творення Відділів чи Секцій "Українського Червоного Хреста" ОДВУ. Ведеться жива акція за осередкуванням нових Відділів в околиці Нью Йорку та в дальших громадах. Значення жіночої допомогової організації знайшло зрозуміння й підтримку Центральної Управи ОДВУ, яка приймає до свого складу Анну Гладун, одну з найбільш ентузіастичних ініціаторок і працівниць УЧХ з титулом референтки УЧХ.

Найбільш активними в організуванні нових Відділів УЧХ в той час були Анна Гладун, Марія Лехницька, Анна Середа та інші. Їхнім старанням та поїздкам треба завдячувати постійний ріст Організації, так що в 1935 році УЧХ налічував уже 12 активних Відділів у шістьох стейтах.

Від самого початку діяльність Відділів не обмежувалася лише до збирання датків на допомогові цілі й визвольну боротьбу, вони вели й культурно-освітню працю при допомозі доповідей, представлень, концертів і т. п. Цілий час Відділи УЧХ співпрацюють якнайбільш гармонійно з Відділами ОДВУ і МУН. Першу більшу кампанію переводить УЧХ в 1935 році на допомогу голодуючим українцям.

В 1936 році УЧХ ще більше посилює свою діяльність. Переводить допомогову кампанію на політичних в'язнів та на допомогу біженцям і тим, що виходять з тюрем калісами й немічними. Всі Відділи УЧХ беруть участь у протестадійних вічах, що їх організація ОДВУ масово влаштовує по всіх більших осередках, проти варшавського присуду на членів ОУН. В березні того ж року УЧХ звертається до громадянства з закликом прийти з поміччю потерпілим від повеней у ЗДА. Між потерпілими було багато українців у Гартфорд, Конн., і Білінг, Вест Вірджинія.

Для 27 вересня 1936 року скликаються до Нью Йорку Окружні Збори Відділів УЧХ, які рішають, що для більшого й успішного розвитку Організації потрібно окремої централі. Збори ці вибирають першу Голову Управу УЧХ.

Ці ж самі збори рішили почати влаштовувати по цілій Америці "День Жінки". Ці святкування мали б стати показником сил, орга-

нізованості й солідарності жіноцтва для визвольної боротьби. Також на тих зборах рішено почати збіркову кампанію за закупном санаторії-притуку в одній з нейтральних європейських країн для політичних в'язнів на вигнанні.

Перша жіноча сторінка УЧХ появляється в органі ОДВУ "Націоналіст" 15 жовтня 1936 року і виходить що другий тиждень. Коли змінено назву органу ОДВУ на "Україна", сторінка УЧХ друкується там же без перерви.

В 1937 році праця УЧХ продовжується по тій самій лінії. Організація нараховує вже 18 Відділів УЧХ.

Коли польська влада розв'язала "Союз Українок" у Галичині й припинила видавання жіночої преси "Жінка" й "Українка", то члени УЧХ пікетують польський консулят у Нью Йорку, а Головна Управа й Відділи влаштовують протест проти того поступку в одній з великих зал Нью Йорку.

Восени цього ж року, за допомогою Центральної Управи ОДВУ, постає "Комітет Оборони Закарпаття" з уродженців Карпатської України, який скоро організує протестні віча по цілій Америці проти

Пропагандивна листівка, видана "Українським Зеленим Хрестом" у ЗДА.

ФОНД УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ.

Провідні членики УЗХ в ЗДА в одностроєх, біля прапора дотрава — П. Різник.

терору чехів на Закарпатті. Відділи УЧХ і членство беруть участь у тих вічах і піддержують ту акцію висиланням телеграм до урядів великих держав і Чехії.

Коли за ініціативою Центральної Управи ОДВУ влаштується протестаційне віче проти нової польської "пацифікації" в Менгеттен Сентер у Нью Йорку, то й Головна Управа УЧХ та Відділи беруть у ньому участь, а в манифестаційному поході маршує понад 300 членок УЧХ у своїх червонохресних уніформах.

При кінці цього ж року Головна Управа розпочинає збіркову акцію одіння й пожени для бідного населення Карпатської України і виеднує дозвіл від чеського консула на вислання такої допомоги.

Організація зростає на нових 15 Відділів і налічує же 33 Відділи.

Для 5 січня 1939 року Головна Управа переслала в Карпатську Україну 106 п'ятсотфунтових пак одіння, харчів і взуття, а для 2 березня висилаються додатково дальші 22 такі пак. Разом вислано близько 60,000 фунтів. Збиранням пожени й одіння займалися передусім Відділи УЧХ, але допомагали й інші організації.

Нав'язується тісний контакт з "Американським Червоним Хрестом", головни завдяки п-і Ірині Грановській, дружині голови Центральної Управи ОДВУ, проф. Олександра Неприцького-Грановського. Для 28 березня 1939 року рішено змінити назву Організації з "Український Червоний Хрест ОДВУ" на "Український Золотий Хрест", бо тільки державні народи можуть мати свої "Червоні Хрести". Нову назву зачартеровано в квітні 1940 року. В тому році налічувало вже поверх 60 Відділів.

Друга світова війна приносить з собою нові завдання. УЗХ зібрав та переслав до "Українського Червоного Хреста" в Швейцарії дещо грошей на поміч воєнним утікачам. В ЗДА Відділи УЗХ допомагають

своїми датками видавати журнал в англійській мові, "Трайде́нт", що його видавала Братня Організація МУН, а який своїми статтями причинився до ширення знання серед американців про змагання українського народу до волі. Також УЗХ помагав утримувати своїми збірками "Українське Інформативне Бюро" в Вашингтоні, що було під опікою ОДВУ. "Український Золотий Хрест" узяв участь у Конгресі Американських українців у Вашингтоні в 1940 році.

Головна Управа брала участь в "Українському Дні" на Світовій Виставі. Також закупила вона багато українських мистецьких речей і передала їх у дарунку центральній "Американського Червоного Хреста" в Вашингтоні, що примістила їх у свійому музею. Головна Управа і Відділи включаються в працю "Американського Червоного Хреста", стають його членами, переводять збірки на АЧХ, голосаться до праці.

"Український Золотий Хрест" був одною з українською національною допомоговою організацією в ЗДА, що в той час дістав спеціальний дозвол від Іпрезидентського Комітету в Вашингтоні збирати гроші та висилати їх до Європи на допомогові цілі.

В 1941 році "Український Золотий Хрест", на алярмуючі листи від українців у Франції, інтервеніює в Державному Департаменті і перед французьким урядом проти насильного затагання українців у Франції до польського легіону і проти арештувань тих, що від того відмовлялися. Арештованим висламо допомогу грошима й харчами. Інтервенція була успішна.

По таборах інтернованих у Швайцарії опинилося велике число українців. УЗХ закладає там представництво, на чолі якого стоять проф. Нижанківський та о. Любачівський. Вони то об'їджають табори інтернованих і за їхніми стараннями українців відділено в окремі табори, або висламо їм полегші. Також прямо до таборів Головна Управа посиляє багато пакунків з харчами, звідки отримано багато листів з подякою.

По закінченні війни Відділи та окремі членки висилають поважну кількість пакунків скитальцям в Європі та включаються в допомогову акцію ЗУДАК. На спровадження українських родич з таборів у Європі до ЗДА висилась поважна кількість "ашурансів".

З приїздом до ЗДА нової еміграції "Український Золотий Хрест"

Членки УЗХ готують посылки для інтернованих до Швайцарії і Франції в 1942 р. По сарадрісї четверта з ліва — Павліна Різник.

повповнюється новими цінними членами й Організація починає знову рости. Хоч і не надто швидким темпом, але "Український Золотий Хрест" зростає в нові Відділи і нових членок кожного року. Відділи стають активніші, наші допомогіві акції численніші й більш успішні. Висилається кілька разів допомога політичним в'язням, хворим, потребуючим визначним українцям на еміграції, вдовам по сл. п. С. Петлюри і Є. Коновальцям, туберкульозним дітям. Відділи УЗХ збирають і пересилають датки на визвольну боротьбу. Також від кількох років п'ять відділів УЗХ перебрали патронати над кількома-свдочками в Німеччині, куди кожного місяця висилається деяка квота, а крім того висилаються з різних нагод пакуночки з харчами, одягом, засовками, а також дитяча література. "Український Золотий Хрест" допомагає і хворим, потребуючим родинам у З.Ц.А., а теж і визначним жінкам.

Головна управа і Відділи співпрацюють у центральних установах з іншими організаціями і є членами УККА, ЗУДАК та різних місцевих Комітетів. Від 1949 року УЗХ є членом СФУЖО та співпрацює з українськими жіночими організаціями в Америці і поза нею.

Спеціально дружини відносять лучать УЗХ з "Організацією Українок Канади ім. Ольги Васараб". Це сестринна Організація, з якою УЗХ співпрацював від самих початків. Тепер "Український Золотий Хрест" веде свою сторінку в журналі ОУК "Лінійний Сант".

"Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" веде таку саму червонохреску акцію під такою самою назвою "Українського Золотого Хреста" в Канаді із того приводу спільність цілей і спільність методів праці вимагали обопільного порозуміння. До того служили особисті зв'язки нерівних членок обох Організацій, що брали участь, як гості, в своїх річних З'їздах, інформуючи себе взаємно та обмінюючися досвідом.

З посиленою вірою в ідеї "Українського Золотого Хреста" все членство буде ще жертвенніше працювати для харитативних цілей УЗХ і для допомоги визвольній боротьбі українського народу і спільним кроком з сестриним фондом "Українського Золотого Хреста" при "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" у Канаді іти назустріч кращій долі свого народу.

НА ЗУСТРІЧІ ОДВУ-УЗХ І УНО-ОУК У ТОРОНТО 1954 Р.

В першому ряді зліва — Павлиха Різник, голова УЗХ; восьма — Степанія Савчук, голова ОУК.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)

Друга світова війна докорінно змінила нашу політичну ситуацію. Українські землі знайшлися в цілості під кермою більшовицького окупанта. Змагання нашого народу за власне життя створило на рідних землях організований спротив, що виявляє себе в різних площинах. Поза залізну заслону виїшла велика політична еміграція, що поставила собі за мету ззовні поборювати більшовизм і освідомлювати західний світ про його небезпеку.

Українське жіноцтво, що знайшлося в західному світі, ясно усвідомлювало собі свої завдання. Хоч ведене тими самими спонуканими

що й цілий український нарід, проте внутрі української спільноти його діяння й засоби праці окремі. Також на зовнішньому відтинку чекать його завдання, яких не може виконати наша політична й культурна верхівка. Тому й постала в перших роках потреба об'єднання всіх жіночих гуртів, розсіяних по цілому світі.

На Світовому Конгресі Українського Жіноцтва в 1948 р. у Філадельфії це вдалося здійснити. Там постала Світова Федерація: Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), що об'єднала незабаром 12 жіночих центрів у 10 країнах. Між членами-основниками одною з перших була Організація Українок Канади ім. О. Васараб. Федерація приступила негайно до намічених шляхів та засобів своєї праці.

Зайняло б за багато місця — розглядати розвій цієї праці впродовж восьми літ. Тут подамо тільки цілі Федерації та осяги, що їх удалось у тій чи іншій діяльності здобути.

Основне завдання СФУЖО — це підготовка маси українського жіноцтва до нових завдань, що їх видвигає еміграція. Ми виїшли поза залізну заслону не тільки на те, щоб рятувати наше та наших дітей життя. Політична ситуація вимагає від нас певної дії в користь Батьківщини. Це повинна усвідомити не тільки вироблена частина нашого жіноцтва, а й кожна одиниця, незалежно від її знання і спромож. Впоювати й поширювати цю свідомість, давати їй вияв — стає завданням жіночих організацій, об'єднаних у СФУЖО.

Це намагання, авжеж, натрапляє на труднощі. В році заснування СФУЖО почалось велике переселення з таборів Німеччини й Австрії. В нових країнах чечали переселенців початкові труднощі влаштування, нового клімату, чужої мови. Це все відсувало думку певної політичної місії на дальший плян. Дальше — у організованій роботі зустрілись українські жінки з різних частин української землі, і давно переселені або тут народжені. Під впливом різних культур у них

сформувались інакші суспільно - громадські форми праці. Щоб зігратись в одній організації та звернутися фронтом до найважливішого завдання — вимагало теж деякого часу і зусилля.

Та ці початкові труднощі вже переборено. Жіночі організації діють одноставно в тому напрямку, щоб змобілізувати своє членство до активної постави. Правда, є ще велика частина жіноцтва поза організаціями і це є власне кличем, що його тепер кинула федерація своїм членам. Притягнути кожну українську одиницю до зорганізованого життя, підібрати їй відповідне завдання, включити її в нашу дію у вільному світі — над тим працюють тепер жіночі організації. Духову напругу для цього випрацьовує СФУЖО. Слідкуючи за загальною політичною ситуацією, управа Федерації устійняє шлях української політичної емігрантки, що повинна завжди пам'ятати про своє призначення.

Найбільш доцільним засобом у переведенні цього — це спільні акції. Їх удалося перевести кілька, як наприклад 100-ліття народини Наталії Кобрянської, 70-ліття українського жіночого руху, маніфестації в честь 500 жінок погиблих трагічно - героїською смертю в повстанні політичних в'язнів на Сибірі. Ці зустрічі пройшли в усіх наших центрах з великим успіхом. Вони пригадали українському жіноцтву на еміграції його довогалитню громадську традицію та вказали дорогу, як освідомлювати світ про страдальний шлях українки на рідних землях.

Оці акції вказали підготованість членів-організацій СФУЖО. Від самого об'єднання їх СФУЖО переводить координацію їх діяння. Подас щорому плини культ. освітньої праці, щоб у зберіганні рідної традиції та спільних роковин українські жінки черпали духову силу. Підкресливши деякі ділянки праці — виховну і зв'язків — СФУЖО звернула увагу українського жіноцтва в означеному напрямі. Як у вихов-

Конгрес українського жіноцтва у Філадельфії в 1948 р. В першому ряді друга з права — Ольга Захид, делегатка ОУЖ.

Частина Президії С.К.У.Ж. З ліва до права: Степанія Санчук, Євгенія Ситкина (промовляє), Олена Лотоцька, Олена Кисілевська.

ниці, так і у зв'язках наші члени-організації шукають своїх шляхів і висказують осяги. Не згадуючи вже про те, що менші жіночі гурти знаходять піддержку в більших групах.

Завдяки цій міцній підбудові може Федерація виконувати одне з своїх істотних завдань: репрезентацію українського жіноцтва у міжнародному світі. Для цього знаходить велике розуміння у своїх членів-організацій і може рахувати на їх піддержку. Це проявляється в різних формі, — чи то видання брошур, потрібних для міжнародного ґрунту, чи висилки делегацій на різні конгреси та фінансування їх.

На міжнародному ґрунті СФУЖО зустріла подібну ситуацію, як наш політичний провід. Українська проблема всім добре відома і зрозуміла, проте доступ до міжнародних об'єднань нам утруднений. Правда, давні зв'язки українських жіночих організацій вдалося легко і скоро відновити. Але статус поневоленого народу не дає вступу до об'єднань, що їх статут побудований на принципі державних представництва. В Організації Об'єднаних Націй та її агенціях українське жіноцтво заступлене відпоручницями УССР, а в великих центрах жіночого руху, нема ані відпоручниць УССР, ані української еміграції. Та шукаючи шляхів доступу, СФУЖО знайшла можливість участі в міжнародних конгресах, дістаючи запрошення, як гості, чи в складі іншої

делегатії. Тому від ряду літ порушується на цих конгресах наша проблематика та скріплюється протикомуністична лінія.

Статуту новостворених міжнародних груп уже краще достосовані до вимог часу і тому доступ для жіноцтва поневоленого народу там улепшений. Першою такою централею, куди Федерація змогла вийти, це Світовий Рух Матерей (М.М. М.). Тут СФУЖО тісно налаждала свою співпрацю та взяла участь у двох конгресах (шарик 1950 і Брюссель 1953).

З нагоди таких міжнародних зустрічей СФУЖО вказує на положення жінки поза залізною заслоною, підтримуючи це діловими записками, меморіалами й іншими друкованими матеріалами. Такі ж матеріали розсилає СФУЖО, а в останньому часі і його члени-організації визначним особистостям, сенаторкам і посолкам, редакціям газет і т. д. Для цих матеріалів СФУЖО потребує співпраці різних фахівців і заходиться тепер коло створення окремої комісії для цієї цілі.

Оця дія СФУЖО на міжнародному ґрунті знайшла признання серед українського громадянства. Знаходимо його в висловах наших політичних провідників, в українській пресі та в постах до наших членів-організацій на місцях. Однак і тут є ще певні недоліки. Жертовна й зріла громадська праця нашого жіноцтва ще не має повного признання в нашій громаді. Також творення окремих жіночих організацій подекуди ще натрапляє на труднощі. Освідомлення нашої громади про ці природні постулати нашого жіночого руху стає завданням СФУЖО, яка їх послідовно проводить.

100-РІЧЧЯ НАРОДИН НАТАЛІЇ КОВРИНСЬКОЇ У ВІННІПЕГУ 1951 Р.

У президії представниці "Ліги Українських Католицьких Жінок Канади", "Організації Українок Канади ім. Олґи Васареб" і "Союзу Українок Канади".
Промовляє Олена Кисілевська, голова СФУЖО.

Трибуною СФУЖО являється невеликий відділ у "Нашому Житті", що дає змогу розгорнути ідеї СФУЖО й обґрунтувати їх. Вже другий рік він появляється окремим випуском та розсилається всім, що повинні слідувати за працею СФУЖО.

Події останнього року скріпили чужність українського жіноцтва. Вістка про вчинок жінок у Кінгірі і лист жінок-в'язнів кинули ярке світло на змагання української жінки на рідних землях. Це дає нашім Федерації новий поштовх і багатий матеріал до праці на міжнародньому ґрунті. Міжнародні політичні події загострюють зацікавлення західного світу до справ Сходу Європи. Використати цей момент у позитивному змислі для нас — став найближчим завданням СФУЖО.

Фрагмент української частини всеукраїнської виставки народного мистецтва з приводу нового Акту Громадянства в 1947 році, зібраний Відділ ОУК у Вандсвор.

VI.

Відділи говорять

МАРІЯ ІВАНОЧКО

Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл

Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл, хоч малий числом і не може дорівнювати розголосом своїм посестрам з великих міст Канади, зате він може похвалитися тим, що один з перших зголосився до праці.

Ного перші Загальні Збори відбулися 24 травня 1931 року і назву він тоді прибрав "Жіноче Товариство ім. Олени Кисілевської". Ініціативу до заложення Товариства дала Катерина Кравс, що полагодила всі формальності, постаралася про статут, різні книжки й підручники та про все потрібне на початок до праці в Товаристві.

На тих перших Загальних Зборах вписалося в членки 20 осіб і з них обрано таку Управу:

Голова — Настуня Харандюк
Заступниця Голови — Анна Папст
Секретарка — Марія Бужанко
Фінансова Секретарка — Анна Спічак
Скарбничка — Доя І. Обух
Контрольна Комісія: Марія П'єста
Настя Спічак

Катерина Кравс брала участь у першій Управі як загальна дорадиця в організаційних справах.

Нове Товариство знайшло собі приміщення в домі ім. Михайла Грушевського, де вже існувало загальне Товариство під тією самою назвою. А коли в 1934 році різні жіночі українські товариства злучилися разом в "Організацію Українок Канади ім. Ольги Васараб", "Жіноче Товариство ім. Олени Кисілевської" в Айтуна-Бедфордвіл перейшло на статут нової організації і прийняло назву Відділу ОУК.

Були це тяжкі часи великої посухи в провінції Саскчеван і не легко було знайти охочих до суспільної праці. Помімо того членки ОУК не закладали рук і виконали немалу суспільну роботу, що з'єднала їм симпатії всіх українців з цілої околиці. Праця така сама, як у цілій Організації: сходини, збори, освітні вечірки. Кілька разів переводилися дебати на всім актуальні теми. Кожного року регулярно влаштовувалися Спільні Свят-Вечори та Спільне Свячене. Досить гарно розвивався драматичний гурток, що давав часті концерти й театральні вистави. Придбано гарну бібліотеку, чимало речей до театральної гардероби і власну кухонну посуду. Відділ ОУК ніколи не залишався позаду в праці на користь "Українського Золотого Хреста" та співпраці з "Канадійським Червоним Хрестом". Багато труду вложив він у місцеву добродійну акцію, членки його своїм коштом вивінували одну залю в місцевій лікарні та постійно опікувалися місцевим сиротинцем.

Відділ ОУК в Айтун-Бедфордвіл відзначився одною особливістю, що її ледве чи можна знайти деінде в Канаді. Нема тут ані Філії УНО,

НАЙСТАРША СВИТЛИНА ВІДДІЛУ В АЙТУНА-БЕДФОРДВІЛ З 1931 Р.

Перший ряд з ліва до права: Доя І. Обух, Аня Д. Спіл'чак, Марія Вуманно, Катерина Кравс, Настя Харандюк, Аня Палот, Марія П'юта. 2-й ряд: Парася Смижко, Доя Кущіренко, Катерина Пашечка, Доя Шторожук, Марія А. Харандюк. 3-й ряд: Параска Смеречанська, Доя Н. Обух, Доя Сенковська, Доя Смижко, Аня Ю. Спіл'чак. 4-й ряд: Настя Вітгерад, Доя Козук, Настя Н. Спіл'чак, Парася Цюшка.

ані Відділів УСТ і МУН і всі українці, що в інших місцевостях належать до Відділів тих Вратних Організацій, тут гуртуються при жіночому Товаристві і працюють під фірмою ОУК. Деякі з них викладали дуже багато праці, як напр. подружжя Микола й Марія Вужанко, що виїхали пізніше до провінції Онтаріо, Антія Петрівський, Василь П'яста, Микола Обух, Іван Спілчак і Гнат і Катря Смицьнюк. Жіноче Товариство заступає в нас цілу систему УНО і репрезентує все національне свідоме українство околиці, не тільки самих жінок.

На різні національні українські цілі виплатив Відділ ОУК за свої власної каси дол. 1,477.14. Сюди не враховується те, що членки Відділу аложили від себе на всякі збіркові листи або переслали безпосередньо до українських централ.

Всім літ очолювала Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл Голова Натуся Харандюк. Після неї десять літ головувала Доя Обух. За цей час піросло вже молодше покоління і поволі дівчата та молодші жінки перебирають тягар праці з плечей своїх матерів.

На вічний спочинок відійшли від нас членки Доя І. Обух, Катерина Пашечна, Доя Козунь і Параска Смицьнюк. Нехай земля пуком лежить над ними, а ми ніколи не забудемо в них наших товаришок праці.

Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл не може рівнятися ані своїм числом ані можливостями праці з іншими більшими Відділами, проте свої обов'язки супроти Організації і супроти власного народу він завжди: чесно й вірно виконував.

ВІДДІЛ ОУК У АЙТУНІ В 1955 Р.

Сидить з права на ліво: Анна Обух, Марія О. Смицьнюк, Марія П'яста, Доя Обух (голова), Марія Іванченко, Золя Спілчак, Анна Іванченко. Стоять з ліва до права: Анна Д. Спілчак, Настя Н. Спілчак, Параскевія П'яста, Руза Смицьнюк, Доя Смицьнюк, Марта Спілчак, Марія Смицьнюк, Марія В. Харандюк, Настя Харандюк, Марія Галичак, Доя Секловська, Анна Ташкевич, Доя Куніренко, Доя Іванченко.

Відділ ОУК у Вал д'Ор

Вал д'Ор, або по-українськи "Золота Долина", це мальовничо положена місцевість майже на межі двох провінцій, Квебеку й Онтаріо. Копальняні багатства здавна притягали туди людей і в міру розбудови копальняного промислу напливало туди теж і українське робітництво, а в слід за ним йшло теж організоване українське життя.

Коли заіснувала в Вал д'Ор Філія "Українського Національного Об'єднання", належали туди також жінки. Жінок у копальнях ніколи нема багато, праця в копальнях тяжка, не для них, а іншої не все можна дістати, до того серед шахтарів спочатку переважали неодружені і тільки дехто замкав собі родини. Все ж таки знайшлося тринадцять жінок, що постановили заснувати для себе Відділ "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", до чого подав ініціативу покійний полк. Морей де Моран.

Для 30 травня 1938 року відбулися основні Загальні Збори Відділу ОУК у Вал д'Ор і тоді обрано першу його Управу в складі:

Голова — Євдокія Лемки
Заступниця Голови — Катерина Шинкарук
Секретарка — Віра Мочаризон
Скарбнича — Анна Барико
Членка Управи — Параска Гнатюк
Контрольна Комісія:

Анна Сварид — Павліна Помьова — Євгенія Ворсун.

Число членок Відділу ОУК у Вал д'Ор ніколи не було велике, з тої причини, що взагалі жінок у Вал д'Ор не було багато. Найбільше було їх у роках 1948—1950, коли приїжджала до Канади третя українська імміграція. На жаль, як і давнішими роками, так і тоді мало хто осідав на постійно в Вал д'Ор, велика більшість — попрацювавши трохи й розглянувшись в канадійських відносинах — відпливала на південь до великих міст Онтаріо.

Не зважаючи на те, Відділ ОУК у Вал д'Ор діяв навіть при зовсім малому числі своїх членок. Проводила ним Управа, якої склад за час від 1939 до кінця квітня 1953 подаємо ось тут:

1939 рік:

Голова — Ольга Барико
Заступниця Голови — Анна Сварид
Секретарка — Катерина Шинкарук
Скарбнича — Феня Вучок
Контрольна Комісія:
Анна Барико — Павліна Помьова — Євгенія Ворсун.

1940 рік:

Голова — Садокія Ленка
Заступниця Голови — Ліберія Чвалюк
Секретарка — Віра Мочарикон
Скарбничка — Анастасія Теребуш
Членка Управи — Євгенія Борсух
Відвідувачка хворих — Ольга Барилко
Контрольна Комісія:
Марія Метальська — Катерина Жовнір

1941 рік:

Голова — Ольга Барилко
Заступниця Голови — Ліберія Чвалюк
Секретарка — Марія Метальська
Скарбничка — Анастасія Теребуш
Членка Управи — Фаха Вучок
Контрольна Комісія:
Євдокія Ленка — Катерина Жовнір.

ДЕСЯТИРІЧЧЯ ОУЖ І УНО В ЗАЛ Д'ОР У 1947 Р.

Зліва до права, сидять у першому ряді: Н. Андрусиниш, М. Стасиниш, Е. Борсух, О. Ключковська, П. Гнатюк (голова), М. Смоцій, Ю. Березовська, М. Крук. Стоять у другому ряді: А. Ключковський, О. Гнатюк, В. Порозький, Ю. Березовський, І. Смоцій. Третій ряд: М. Стасиниш, П. Андрусиниш, С. Стежирчак, Н. Крук, П. Кошіла.

1942 рік:

Голова — Ольга Барило
Заступниця Голови — Лілія Чвалюк
Секретарка — Катерина Шаньгарук
Скарбниця — Анастасія Тербуш
Членка Управи — Садокія Ленки
Господня — Євгенія Ворсук
Контрольна Комісія:
Катерина Жовнір — Марія Метельська — Анна Конюк.

1943 рік:

Голова — Ольга Барило
Заступниця Голови — Лілія Чвалюк
Секретарка — Катерина Шаньгарук
Скарбниця — Анастасія Тербуш
Членка Управи — Марія Метельська
Господня — Євгенія Ворсук
Контрольна Комісія:
Катерина Жовнір — Параска Гнатюк — Садокія Ленки.

1944 рік:

Голова — Катерина Шаньгарук
Заступниця Голови — Садокія Ленки
Секретарка — Катерина Жовнір
Скарбниця — Ольга Соє
Членка Управи — Фаєа Вучок
Господня — Садокія Ленки
Контрольна Комісія:
Ольга Барило — Марія Левцун — Євгенія Ворсук.

1945 рік:

Голова — Ольга Барило
Секретарка — Марія Левцун
Скарбниця — Параска Гнатюк

1946 рік:

Голова — Ольга Барило
Секретарка — Марія Левцун
Скарбниця — Параска Гнатюк.

Як у 1945, і в цьому році число членок було мале, тому вистачало тільки тричленна Управа Відділу. Тоді багато вихало на південь.

1947 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Ольга Ключковська
Секретарка — Марія Смолий
Скарбниця — Йосипа Вєрезовська
Контрольна Комісія:
Євгенія Ворсук — Марія Стєсикши.

1948 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Ольга Ключковська
Секретарка — Марія Смолий
Скарбниця — Йосипа Вєрезовська
Членка Управи — Марія Круї
Контрольор:
Марія Стєсикши.

ЧАСТИНА ЧЛЕНОК ОУК У ВАЛ Д'ОР У 1945 РОЦІ

Сидять зліва до права: Ольга Барилко (голова), Параска Гнатюк (скарбничка);
стоять: Євгенія Ворсук (членка Контрольної Комісії), Лінерія Чвалюк, Феня
Вучок (членка Управи), Марія Левцун (секретарка).

1949 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Ольга Ключковська
Секретарка — Марія Смокід
Скарбничка — Яосина Березовська
Членка Управи — Марія Крух
Контрольна Комісія:
Марія Стасюк — Анна Литвин.

1950 рік:

Голова — Наталія Андрушків
Заступниця Голови — Анна Свєрид
Секретарка — Лідія Зарикла
Скарбничка — Ольга Ключковська
Членка Управи — Марія Смокід
Господиня — Тетяна Луцій
Бібліотекарка — Анна Боса
Контрольна Комісія:
Параска Гнатюк — Марія Крух — Євгенія Стожарчук.

1951 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Євгенія Ворсук
Секретарка — Марія Смокід
Скарбничка — Ольга Ключковська
Членка Управи — Яосина Березовська
Господиня — Павліна Мудра
Контрольна Комісія:
Євгенія Стожарчук — Марія Крух.

1952 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Євгенія Ворсук
Секретарка — Марія Смокід

Скарбничка — Ольга Ключковська
Членика Управи — Йосипа Березовська
Господина — Марія Скібенецька
Контрольна Комісія:
Галина Серада — Степанія Ворона — Олена Саламанчук.

1953 рік:

Голова — Євгенія Борсук
Секретарка — Марія Смолий
Скарбничка — Ольга Ключковська
Членика Управи — Йосипа Березовська
Господина — Марія Скібенецька
Контрольор:
Олена Саламанчук.

1954 рік:

Голова — Євгенія Борсук
Секретарка — Марія Смолий
Скарбничка — Ольга Ключковська
Господина — Марія Скібенецька

З причини невеликої кількості членок трудно було Відділові ОУК розпочати на ширшу сферу власну культурну діяльність. Відбував він регулярно свої засідання Управи й організаційні сходили членок, стояв у добром зв'язку зо своєю Центральною Управою і точно виконував усі її доручення. А позатим уся праця в Вал д'Ор виконувалася спільно з Філією УНО в якнайбільш прикладній і гармонійній співпраці. Спільними силами влаштовувало культурні імпрези, ведено "Рідну Школу", відбувано Свят-Вечорі й Свячене, разом колядували і разом працювали на кожній ділянці національного життя.

Само собою, Відділ ОУК діяв теж і у власному іменні, влаштовуючи такі свята, як у честь Ольги Васараб, Віри Вабенко, Лесі Українки та інших визначних українських жінок, або збираючи фонди на підтримку жіночої преси. Треба сказати, що в фінансовій ділянці Відділ ОУК у Вал д'Ор дав себе пізнати з якнайліпшої сторінки. За весь час свого існування мав він дол. 13,144.48 загальних касових прибутків, з чого пішло дол. 13,015.18 на загальні витрати. Найбільшими прибутками визначили себе роки 1948 і 1949 — дол. 1,659.75 і 1,295.19 — коли збільшилося число членок через вплив нової імїграції і коли взагалі зросла на якийсь час українська громада в Вал д'Ор. Найбільше витрат приніс рік 1955, (дол. 1,478.73), коли треба було ждати більшу суму на поправу домівки Філії УНО в Вал д'Ор.

Переважно більшість прибутків віддавалася до Філії УНО на сплату "Українського Національного Дому" в Вал д'Ор. А з решти загальної суми прибутків видано на різні добродійні цілі доларів 1,948.94. На певному місці з них стоїть допомога українським скитальцям в Європі з сумою дол. 590.61. Відділ ОУК у Вал д'Ор широ відгукується на заклик Центральної Управи в тій справі і так зо своєї каси як і через окремих своїх членок щедро на ту ціль жертвував.

ВІДДІЛ ОУЖ У ВАЛ Д'ОР В 1955 РОЦІ

Зліва до права, I ряд: Марія Смолиб (секретарка), Євгенія Ворсук (голова), Марія Гааде (скарбниця). II ряд: Марія Салбишчака, Ольга Ключковська (господиня), Лідія Степаненко (членка Контрольної Комісії), Василіна Прімак (членка Управи). Вразі Марії Кошілки.

На інші цілі видано, як нижче зазначено, подасмо їх у порядку висоти жертвованої суми:

Український Золотий Хрест	\$295.05
Жіноча преса (сторінка ОУЖ у "Новому Шляху", "Дітячий Кутя", "Жіночий Світ")	\$40.28
"Новий Шлях"	\$40.10
"Рідна Школа"	\$33.60
"Вищі Освітні Курси"	\$112.35
українські інваліди	\$80.00
"Канадійський Червоний Хрест"	\$79.50
Українські воєни з канадійській армії за морем	\$37.35
"Культурно-Освітня Референтура" УНО	\$27.70
українські сироти	\$23.25
"Комітет Українців Канади"	\$16.65
"Визволенний Фонд"	\$14.50
допомога сніпцям	\$8.00

Як бачимо, Відділ ОУЖ у Вал д'Ор прикладав велику увагу до справ підтримки преси, на першому місці "Нового Шляху" і своєї власної жіночої преси, а також не забував за виховні й освітні цілі, дбючи про "Культурно-Освітню Референтуру" УНО і про "Вищі Освітні Курси" та про "Рідну Школу".

Тут, на далейшій піянові, маючи за ближчих сусідів Братні Організації в усього кількох осередках (Вал д'Ор і Руан у Квебеку та Тімміс і Кіркленд Лейк у Онтаріо) Відділ ОУЖ у Вал д'Ор твердо тримається і ніколи не заведе в надіях своєї Організації. Що тільки було можливе, те виконав він у минулому, і виконає теж у майбутньому.

Відділ ОУК у Ванкувер

Доля судила нам залишити Рідні Землі й замешкати в далекому Ванкувері на березі Пацифіку. Українці почали переселяватися сюди з інших околиць Канади не дуже давно. Приблизно їх не багато, розпорозувалися вони між іншими національностями в місті, розкиненому на великих просторах і через те не легко їм було найперше себе відшукати, а потім творити зав'язки якогось організаційного життя. На 351,491 душ населення в Ванкувер за переписом з 1941 року було 5,035 українців, десять літ пізніше число їх піднялося до поверх сім тисяч. В таких умовах годі думати про великі можливості організаційного життя.

Жіноча організація постала в Ванкувері щойно в 1947 році. Дня 29 травня того ж року зібралися в Ванкувері чотирнадцять жінок, що цілюпилися не лише різними проявами громадського життя, але й українським національним питанням, що по другій світовій війні розбудило в світі зацікавлення, і в домі місцевої Філії УНО заснували "Організацію Українок Канади ім. Ольги Васараб" на статуті ОУК, що тоді вже існувала в більших містах та в деяких осередках Східної Канади.

Першу Управу Відділу ОУК у Ванкувері обрано в такому складі:

Голова — Катерина Дуда
Заступниця Голови — Анна Треч
Секретарка — Анна Хмелюк
Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Треч
Помічниця господині — Параскевія Мелара
Контрольна Комісія:
М. Лобай — М. Надія — А. Новосад.

На 1948 рік обрано Управу:

Голова — Анна Треч
Заступниця Голови — Вронислава Воднарчук
Секретарка — Анна Хмелюк
Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Треч
Заступниця господині — К. Деброн
Контрольна Комісія:
Катерина Дуда — Ірина Лавришин — Параскевія Мелара.

В березні того року наступила переміна в Управі, Головою стала Вронислава Воднарчук, а Катерина Дуда — Заступницею Голови.

Управа Відділу в 1949 році складалася з таких осіб:

Голова — Меланія Надія
Заступниця Голови — Ірина Лавришин
Секретарка — Анна Хмелюк

Скарбичка — Михайлика Шарик
 Господики — Катерина Треч
 Заступники Господики — Анна Панчан
 Контрольна Комісія:
 Єрокіскава Боднарчук — Катерина Дуда — Галина Юзва

До Управи Відділу в 1950 році ввійшли:

Голова — Єрокіскава Боднарчук
 Заступниця Голови — Анна Треч
 Секретарка — Марія Лазорко
 Скарбичка — Михайлика Шарик
 Господики — Катерина Треч
 Заступниця Господики — Кароліна Боднарчук
 Фінансова Секретарка — Галина Юзва
 Контрольна Комісія:
 Катерина Дуда — Маланія Наділя — Павліна Юзва.

В 1951 році перебрала в Відділі працю Управа:

Голова — Ірина Лазарішкі
 Заступниця Голови — Анна Треч
 Секретарка — Анна Турко
 Скарбичка — Михайлика Шарик
 Господики — Катерина Треч
 Відвідувачки хворих — Анна Треч — М. Шостал
 Контрольна Комісія:
 Марія Лазорко — Маланія Наділя — Адамчук.

За працю в 1952 році відповідала Управа:

Голова — Ірина Лазарішкі
 Заступниця Голови — Параскевія Мазара
 Секретарка — Маланія Наділя
 Скарбичка — К. Кірик
 Членка Управи — П. Твачук

ГРУПА ЧЛЕНОВ ВІДДІЛУ ОУК У ВАНКУВЕР У 1954 Р.

Зліва до права, сидять: І. Гайдай (секретарка), М. Жорал (голова), В. Лашки (скарбичка). Стоять: Н. Мандік, П. Динчів, М. Канютка, А. Хвешка, А. Треч, І. Лазарішкі, В. Боднарчук, Ю. Курник.

З нагоди 25-річчя ОУК: В. Гуштай, президент УНО і В. О. і Ст. Санчук, голова ЦУ ОУК, а оточенні членки Управл ОУК і делегати КУК і С. У. К. у Ванкувер.

Відвідувачка хворих — Катерина Треч
Комп'ютерна "Жіночого Світу" — Марія Корона
Контрольна Комісія:
Михайлина Шарик — Бронислава Лашин — Дарія Лазорко.

До голосу в 1983 році прийшла Управа:

Голова — Ірина Лавришин
Заступниця Голови — Параскевія Махара
Секретарка — Михайлина Шарик
Скарбниця — К. Міра
Членки Управи — Бронислава Боднарчук
Господиня — Марія Корона
Контрольна Комісія:
Мелані Надія — Бронислава Лашин — С. Тмачун.

В 1984 році Відділ ОУК у Ванкувер працював під проводом Управи в складі:

Голова — Марія Корона
Заступниця Голови — Анна Треч
Секретарка — Ірина Гайдай
Скарбниця — Бронислава Лашин
Контрольна Комісія:
Анна Хмелюк — Бронислава Боднарчук — Ірина Лавришин.

Загальна кількість членки Відділу в році вносила сімнадцять, готівки в касі мав Відділ на початку року дол. 27.97.

На початку Відділ ОУК не алаштуував ніяких самостійних імпред, тільки помагав Філії УНО, а самий звернув усю свою увагу на збільшення числа членства. Багато уваги присвячено теж тоді збіркам на пересилку одягів і харчів українським сиротам в Європі. В дальших роках членки ОУК уже самостійно алаштуували спільні Свят-Вечори і Свячене, а також кожворічно академію на честь Ольги Васараб, помагаючи Філії УНО, як і далі, в інших святкових академіях, концертах та всяких інших підприємствах, як пікніки, базарі та різні культурно-освітні імпред.

УПРАВА ВІДПІЛУ
ОУК У БАНКУВІ
У ЮВІЛЕЙНОМУ
1955 РОЦІ

Зібрали до праці, зго-
ри, перший рад: Ма-
рія Шустак, Марія
Калуща (віншу-
вачка жорни), фід-
ція Наомі-ска, Па-
рама Дичків (членка
Контр. Ком.), Анна
Майклів (господарка),
Другий рад: Ірина
Габдей (секретарка),
Марія Кором (госпо-
да), Бродіслава Па-
шків (старбачка),
Третій рад: Анна
Хмель (чл. Контр.
Ком.), Юлія Курка,
Бродіслава Варвар-
чук (чл. Управл.), Ан-
на Туч (чл. Контр.
Ком.), Бродіслава
Лаврушин (заст. го-
ломи).

Давалася теж поміч "Рідній Школі" при Філії УНО, до якої треба було вишукувати українських дітей з міста і доглялювати молодь по-заможних батьків.

При різних нагодах відбувалися збірки на підтримку своєї преси, це пересилалося потім на пресовий фонд "Нового Шляху" і "Жіночого Світу".

З фінансового боку діяльності Відділу ОУК у Ванкувер треба згадати, що всі його прибутки складалися на суму \$4,070.47, а витрати за цей час вносили \$3,123.06.

Майже звесь тягар праці спочивав на членах-основниках, нових членок прибувало мало, а коли й прийшли вони, то нібиждка пізніше з Ванкуверу на Схід.

Співпраця з іншими жіночими організаціями в Ванкувер нав'язати трудно, хоч Відділ ОУК не проминає ні одної нагоди, щоб не виступити з ініціативою. На жаль, усе ще групні інтереси перемагають над національними.

Через розкиданість по місті та переобтяження домашньою працею деякі жінки нерado влучуються в організаційну діяльність. Ідучи їм назустріч, членики ОУК відвідують їх по домах і стараються вести з ними розмови про українські справи та про наші обов'язки супроти свого народу.

Якби не були непригожі умовини до організаційної праці, Відділ ОУК ніколи не занедбував своїх обов'язків, виконав їх і на майбутнє.

Катерина Дуда, одна з основоположниць Відділу ОУК у Ванкувер і перша його голова.

Спільний Свят-Вечір для нових і давніх поселенців у Ванкувері 1949 р., що його підготували членики Відділу ОУК.

Відділ ОУК у Віндзор

Дата дня 27 грудня 1931 року творить історичний момент у діяльності й розвитку Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб у Віндсор. Після довшої підготовки і стараннями п-и Ю. К. Мартинюк і тодішнього голови УСГ, Франца Мартинюка, відбулися того дня основні Загальні Збори в домі подружжя Т. Марцінів при вул. Перент. Присутніх було 16 членок Співачко-Аматорського Гуртка УСГ, симпатизів і Управи УСГ.

Збори відкрив Франц Мартинюк і в своїй вступній промові висловив потребу заложення жіночої організації при УСГ.

На передсідницю обрано п-у Юлію К. Мартинюк, а на секретарку Наулю Марцінів.

Також заступник голови УСГ, Павло Дуда, виголосив реферат, навів приклади великої відваги й хоробрости української жінки в нашій історії. Потім на висесення і виснаження п-и Юлії К. Мартинюк, хто була Ольга Басараб, прийнято назву: "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб при УСГ у Віндсор". Зараз вписалося 16 членок до Товариства й обрано тоді Управу на 1932 рік у такому складі:

Голова — Юлія К. Мартинюк-Яворська
Заступниця Голови — Хреста Лиса-Мартинюк
Секретерка — Надія Марцінів
Скарбниця — Анна Войтавіська-Таращук
Господина — Наталія Нізон
Контрольна Комісія:
Марія Мезаник — Соф'я Коваль — Марія Гуменик.

Крім обраних до першої Управи належали відтоді до Товариства ще ось такі перші її членки-піонерки: Василик Анна, Воднар Марія, Галиш Марія, Адамчук Олександра, Касюрак Валерія, Макон Текля, Різник Текля і Савчук Марія. (Гл. світлина на стор. 25 і 30).

Намічено план праці на найближчий час і встановлено членський внесок у висоті дол. 1.00 на рік від особи. На закінчення голова Зборів подала деякі вказівки, щоб усі членки Товариства зразково поводитися публічно і старалися бути прикладом для других.

Властиво, в хвилі свогого заснування "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Віндсор мало вже за собою фактично повний рік праці. Во його членки збиралися при Гуртку УСГ від самих його початків, від листопада 1930 року, брали участь у "Співачко-драматичному Гурткові", що давав концерти й аматорські театральні вистави, ходили в колядую та зо щедрівкою на українських інвалідів і на "Войновий Фонд" і взагалі активно виявляли себе в кожній діяльній національній праці, що тоді велася в Віндсор під фірмою УСГ.

Від початку своєї діяльності УСТ знайшла собі приміщення в залі української греко-католицької парохії і разом з нею містилося там теж "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб". Це тягнуло за собою обов'язок брати участь теж у житті парохії і членки виявляли там свою діяльність різними способами, а найбільше в прикрашенні церкви вишивками і штучними квітками. Зокрема більшу активність у тому напрямі виявили членки Наталія Нікон і Галина Мартинюк, що вишили обрус на престіл і давали свої вишивки на церковний базар.

Під проводом Олі Шумської організовано дітей парохіальної "Рідної Школи" в віці між 12 і 15 років у гурток, давши йому назву "Молода Громада". Ведено там навчання української вишивки, а також відбувалися цікаві гри й забави та гутірки про нашу бувальщину. Покинувши "Рідну Школу" діти переходили в "Гурток Молоді", що і гарно розвивався і тішився опікою та допомогою "Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб".

Роки 1932 і 1933 занотувалися в пам'яті загальним безробіттям. Вели нормальну суспільну працю було нелегко і тому перед доволі тяжким завданням стояла справа на 1933 рік Управа з таких членок:

Голова — Юлія К. Мартинюк-Яворська
Заступниця Голови — Марія Мельник
Секретарка — Анна Войтавіська
Скарбничка — Наталія Нікон
Господина — Христя Лиса-Мартинюк
Контрольна Комісія:
Текля Різник — Софія Коваль-Лиса.

Помимо дуже тяжких часів усе там з дрібних датків по 25 і 50 центів висилали допомогу "Визвольному Фондові", українським інвалідам і "Рідній Школі", жертвовано теж на інші цілі. Як дуже прикрі часи настали тоді, можна собі уявити з того, що нпр. святочний концерт у честь Ольги Басараб дав усього дол. 10.05 чистого приходу.

Праця поживалася, коли в 1934 році постала Центральна Управа ОУК у Саскатуні і коли "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб при Гуртку УСТ в Віндзор" перемінялося на Відділ ОУК. Керувала ним тоді Управа:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Анна Гапа
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Христя Мартинюк
Господина — Марія Андрейців
Контрольна Комісія:
Марія Андрушко — Олена Лисай.

Відділ примістився у винаймленій крамниці при вул. Текомсі.
В 1935 році діяла Управа:

Голова — Анна Гапа
Заступниця Голови — Христя Мартинюк
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Текля Різник
Господині — Анна Реванковська і Феня Кіндєн
Контрольна Комісія:
Юлія К. Яворська — Олена Лисай.

Гого року виписалося кілька нових членок. З діяльності Відділу слід відмітити заснування власної "Рідної Школи", бо до того часу навчання велося тільки вакаційними місяцями, вчителювала Юлія К. Яворська.

Як звичайно, кожного року відбувалися заходами Відділу ОУК Спільні Свят-Вечори та Спільне Свячене і це, а також традиційні кожнорічні святочні академії для вшанування патронки Організації, Ольги Басараб, було б зайве кожен раз повторяти.

На 1936 рік обрано Управу в такому складі:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Анна Гапа
Секретарка — Наталія Нісон
Скарбниця — Марія Гулявич
Господині — Марія Косіковська, Марія Андрейців
Контрольна Комісія:
Анна Мартинюк — Тейла Різник.

В цьому році багато часу присвячено підтримці "Нового Шляху". На його пресовий фонд членки жертвували спільно вишиваний обрус з комплетом серветок, до чого багато праці приклали членки Наталія Нісон, Марія Гуменюк, Марія Косіковська, Марія Гулявич і Юлія К. Яворська.

Коли Віндсор відвідав ген. Микола Капустянський і з того приводу відбулося там велике віче, Членки ОУК взяли на себе обов'язок улаштувати на його честь прийняття і концерт з багатою програмою.

Започатковано співпрацю з англійськими жінками, спільно влаштовуючи з ними виставу українського народного мистецтва.

Винайняте приміщення при вул. Текомсі показалося за мале, всі Вратні Організації приступили до будови власного "Українського Національного Дому" і Відділ ОУК помагав переводити збірки на ту ціль.

При Відділі заснувався Залізний Фонд, на його розбудову йшли приходи з чайних вечорів.

Рідна Школа в Віндсор у Шенчеківі роковини 1945 р.

В 1937 році працює Відділ під Управою:

Голова — Анна Гапа
Заступниця Голови — Анна Лелюк
Секретарка — Рома Майковська
Скарбничка — Марія Гуменик
Господині — Анна Реваковська і Марія Косіковська
Контрольна Комісія:
Юлія К. Яворська — Наталія Нісон.

Секретарка виїхала на якийсь час в Україну і заступала її тоді Юлія К. Яворська.

На 1937 рік припало в Віндсорі кілька відвідин. Найперше завітала сюди організаторка ОУК, Рома Ковальська, потім гість з Європи, Омелян Сенник-Грибівський, і накінець організатор УНО, Михайло Широк. Всі вони гостювали теж у Відділі ОУК, їхні доповіді, поради і вказівки до ведення громадської праці багато причинилися до її піднесення.

На Окружному З'їзді УНО і Вратніх Організацій у Лондоні, Онт., делегаткою ОУК вислано заступницю голови Анну Лелюк.

До Управи Відділу на 1938 рік обрано членки:

Голова — Анна Лелюк
Заступниця Голови — Софія Лиса
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Юлія К. Яворська
Господині — Анна Реваковська і Степанія Косіковська
Контрольна Комісія:
Христя Мартинюк — Наталія Нісон — Анна Гапа.

Відбувається в Віндсорі концерт усіх націй, Відділ ОУК бере участь у спільному хорі УНО і Вратніх Організацій, що під диригентурою Франца Мартинюка здобуває собі признання на тому концерті.

На Крайову Конференцію в Торонто вислано делегатку в особі Юлії К. Яворської.

В контексті популярності "Нового Шляху" членки МУН з Віндсору (Юлія Поворожчик, Анна Мартинюк і Анна Стеція) завдяки допомозі й підтримці ОУК здобувають перше місце для Віндсору.

В "Комітеті Допомоги Карпатській Україні" від ОУК засідає членка А. Панчук.

В цьому році Відділ ОУК переноситься до новозбудованого "Українського Національного Дому ім. Євгена Коновальця" і дістає змогу працювати у власному вигідному приміщенні.

До Управи на 1939 рік увійшли:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Анна Гапа
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Анастасія Побережля
Господині — Анна Реваковська і Наталія Нісон
Кореспондентка — Нуса Панчун
Вібіотечарка — Анна Зелена
Контрольна Комісія:
Степанія Косіковська — Софія Лиса — Рома Майковська.

ВІДДІЛ ОУК У ВИНДСОР НА СЕНТІ СВОГО 15-РІЧЧЯ З ЛИСТОПАДА 1946.

Зверху, зліва до права, сидять у першому ряду: М. Спикловська, А. Ревановська, А. Заміна (секретарка), О. Вішарук (голова), Ст. Савчука (організаторка ОУК на Схід Канади), Ю. К. Наворська (учасниця), М. Косіловська, Р. Турко, С. Даса. Другий ряд: М. Кісін, М. Стенді, Ф. Кідин, Т. Калду Бірала, Н. Зом, Е. Поділукіно, М. Гладіш, Н. Нісон, О. Семчука. Третій ряд: Г. Матришкова, К. Гашина, А. Гутка, Васильєва, А. Дрім, С. Косіловська, О. Гуманова, М. Сторошова, О. Максимович.

Відбувся курс лекцій "Першої Помочі", навчали лікарі д-р Іван Мясків і потім д-р Антін Вахна, участь брали не тільки самі членки, але й посторонні жінки.

В кампанії сплати догів за новоизбудований "Український Національний Дім" переведено контекст популярності, контекстанткою від ОУК виступала Анна Реваковська.

Впродовж 1940 і 1941 років діяла одна й та сама Управа:

Голова — Анна Реваковська
Заступниця Голови — Варжа Лиса
Секретарка — Анна Зелена
Скарбничка — Наталія Нісон

Членам Управи — Мар'я Гуменик, Софія Лиса, Христя Мартинюк, Марія Сірко, Юлія К. Яворська.

Відіграно дві аматорські вистави — "Ольга Васараб" і "Сирітські сльози". Гостював з оперетою "Чорноморці" аматорський гурток з Дітроїт, для нього влаштовано прийняття.

З найбільшій крамниці в Віндзор, — Сміте Стор, — відбулася виставка українського народного мистецтва, що стягнула багато відвідувачів і немало причинилася до популяризації українців у місті.

Восени події заставляють Відділ ОУК до праці в нових ділянках. Заложено Підвідділ "Українського Золотого Хреста" під керівництвом членок Рोजі Майковської й Анни Зеленої і посилено співпрацю з "Канадійським Червоним Хрестом", головню в справі збірок на закуп амбулусу, шиття біллія і плетення вонизних речей. Після закінчення війни кожна членка Відділу ОУК у Віндзор дістала відзнаку від "Канадійського Червоного Хреста".

В 1942 році Відділ добре працює під новою Управою з членок:

Голова — Христя Мартинюк
Заступниця Голови — Розалія Тірус
Секретарка — Анна Зелена
Скарбничка — Наталія Нісон
Членка Управи — Анна Реваковська

Контрольна Комісія:
Мар'я Косіковська — Софія Лиса — Мар'я Гуменик.

Аматорський гурток поставив штуку "Потерчук".

Відділ помагав збирати гроші на український прапор, його посвячено в цьому році.

Закуплено нові речі до театральної гардероби і збільшено власний кухонний інвентар.

Продовжуються лекції "Першої Помочі" і санітарний курс.

Розгорнулася велика робота висилки пакетів з дарунками українським волякам у канадійській армії за морем і Відділ ОУК у Віндзор приклад багато праці до тої справи, висилаючи пакети на адреси, отримані з Центральної Управи ОУК та на всі інші адреси, що їх роздобували членки приватним шляхом.

Впроваджено звичай, щоб місячними сходинами Відділу ОУК проходили по черзі щораз інші членки і в той спосіб набували досіду в керуванні організацією.

ГОЛОВИ ВІДДІЛУ ОУК У ВИНДСОР

Стоять зліва до права: О. Малаховець, Х. Мартинюк, О. Вінчарук, М. Стецій, М. Косіковська, А. Войтович; сидять: А. Ревановська, Ю. К. Яворська, Вера Ірина Зелена.

1943 рік пройшов далі під знаком праці для допомоги воєнним зусиллям Канади. Управа Відділу працювала в складі:

Голова — Марія Стецій
Заступниця Голови — Марія Косіковська
Секретарка — Юлія Ірина
Скарбниця — Наталія Ніжон
Контрольна Комісія:
Марія Гуманюк — Софія Лиса — Марія Косіковська.

Крім щорічних концертів і академій відбувся показ українських національних страв у "Канадському Червоному Хресті", що викликав загальне зацікавлення в місті.

В 1944 році обрано Управу:

Голова — Марія Косіковська
Заступниця Голови — Марія Стецій
Секретарка — Юлія Ірина
Скарбниця — Наталія Ніжон
Членки Управи — Христи Мартинюк
Контрольна Комісія:
Софія Лиса — Марія Стодольна — Катерина Дерезовіч

До важливіших подій у діяльності Відділу в цьому році слід зарахувати спалення мортгеджу на "Українському Національному Домі" спільно з іншими Братніми Організаціями, участь у святкуванні 50-

річчя "Українського Народного Союзу", допомога в кампанії на користь "Нового Шляху", збірка на хорого члена УНО Шпитковського, відігравня драми "Невольник" і "День св. Миколая" з дарунками для дітей.

Управа Відділу ОУК на 1945 рік:

Голова — Марія Косіковська
Заступниця Голови — Варка Лиса
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Марія Боднарчук
Членка Управи — Марія Стецій
Господині — Олена Гуменюк, Катерина Войтович і Марія Зола
Представниці до КЧХ — Анна Зелена і Ольга Візчарук
Дописувачка — Анна Зелена
Представниці до "Жіночого КУК" — Анна Зелена і Марія Стус
Контрольна Комісія:
Юлія Ярема — А. Ковальська — Марія Кісінь.

Допомогова акція огортає поволі всю українську громадськість і зосереджує в "Комітеті України Канади", де представниці ОУК відіграли дуже активну роль та були ініціаторками в різних справах.

Попри всю іншу допомогову та зв'язану з воєнними діями діяльність, перший раз започатковано збірку одягів для українських утікачів у Європі в тому передбаченні, що негайно після відновлення комунікації з Європою треба їм буде прийти з допомогою.

Як звичайно, всі прийняття для гостей у Віндзор спочивали в руках ОУК. Цього року відбулися такі прийняття для д-ра Луки Мишуги і д-ра Лонгіна Цегельського з ЗДА та для місцевої Вогневої Сторожі.

Діяльністю Відділу в 1946 році керувала Управа:

Голова — Ольга Візчарук
Заступниця Голови — Марія Косіковська
Секретарка — Анна Лашкевич
Скарбничка — Марія Боднарчук
Членка Управи — Анна Реваловська
Відпоручниці УЗХ — Анна Зелена і Степанія Косіковська
Представниці до КУК — О. Гуменюк і Марія Стус
Господині — Анна Дяць, Марія Зола і Анна Реваловська
Контрольна Комісія:
Марія Кісінь — Софія Лиса — М. Шпитковська.

Окремої дописувачки цього року не обрано, постановлено, що після кожної імпрези допис до "Нового Шляху" напише щораз інша членка.

Продовжувало висилати пакки з одягами і харчами до Європи, вислано 42 пакки.

Влаштувало привітання для сотника д-ра Франца Мартинюка, що вернувся з війни і передав свої враження про війну й переживання воєнків та розказав про життя скитальців у Європі.

В організаційних справах Відділ відвідала Євгенія Ситник з Вінніпегу, крім того гостями Відділу були подружжя Русові, що недавно приїхали до Канади.

На Конгрес КУК у Торонто від Відділу ОУК виїхала делегатка Г. Рєваловська, а на З'їзді УНО і Вратніх Організацій Сходу Канади в Монреалі в імені Відділу брала участь Марія Косіновська.

В цьому році Відділ ОУК у Віндзор святкував свій п'ятнадцятилітній ювілей і на урочисту програму цього ювілею запрошено як головну бесідницю Степанію Савчук з Торонто.

За працю в 1947 році відповідала Управа:

Голова — Ольга Максимович
Заступниця Голови — Марія Косіновська
Секретарка — Марія Габора
Скарбнича — Ольга Вічарук
Членка Управи — Анна Зелена
Господині — Анастасія Бучинська, Олена Гуменик і Косма Галич
Відпоручкиці до КУК — Анна Войтович і Розалія Турець
Контрольна Комісія:
Софія Лиса — Марія Кісіль — М. Шпитковська.

Вислано 33 пакети скитальцям до Європи, навіязано контакт з письменницею Галиною Кубанською та редакторкою Лідією Вурачинською в Європі й переслано на їхні руки пакки з допомогою.

Приїхали перші українські втікачі з Європи і Відділ ОУК щиро ними зацікавився.

В цьому часі Відділ ОУК вступив у члени місцевої Жіночої Ради, висилаючи туди свої представниці в особах Анни Войтович і Анни Зеленої.

На Крайовій Конференції в Вінніпегу заступала Відділ Юлія К. Яворська.

Надзвичайно рухливу діяльність проявив Відділ ОУК у 1948 році, коли діяла Управа зложена з таких осіб:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Галина Мартинюк
Секретарка — Анна Зелена
Скарбнича — Ольга Вічарук
Членка Управи — Марія Стеція

Відділ ОУК у Віндзор в 1951 р. у 26-річчя свого існування.

Господині — Катерина Гашин, Анастасія Бучинська
Відпоручниця до "Жіночої Ради" — Анна Дзиса
допоміжачка — Марія Габода
Відпоручниці до КУК — Анна Войтович і Анна Реваловська
Контрольна Комісія:
Наталія Нікон — Розалія Туррус — Марія Косіковська.

Влаштовано велике прийняття для новоприбулих з еміграції українців та оточено щирою опікою самотніх дівчат, що приїхали до Віндзор з Європи і працьовали як домашні працівниці в Академії Ст. Мері й Академії Гленгард. Передплачено їм "Новий Шлях" і частини відвідинами підтримувано їх на душі, за те помагали вони співати в хорі ОУК, що налічував тоді 70 осіб під диригентурою Галини Гоциньської.

Ішла співпраця з Відділом "Національної Жіночої Ради" в акції прозвітування проміням Рентгена, допомоги міському музеєві, спільній добродійній діяльності всіх харитативних організацій відомій у Канаді під назвою "Червоного Пера", в виборах та в різних урочистостях, що їх переводив Департамент Громадянства.

На З'їзд до Торонто вислано делегатку Анну Войтович.

"Український Золотий Хрест" у місті Дітройт відбував свої святкування в тому часі і Відділ ОУК у Віндзор узяв там громадну участь.

"Піласт", що свіжо заложився в Віндзор і примістився в "Українському Національному Домі", теж дістав моральну й організаційну підтримку від ОУК.

В часі "Свята Книжки" Відділ ОУК зорганізував виставку українського народного мистецтва, що тривала три дні.

В осінньому базарі, влаштованому спільно з іншими Братніми Організаціями Віндзору, констатантки Відділу ОУК, К. Попович та І. Дуда, здобули першорядний успіх.

Відбулася в Відділі дебата на тему ролі села й міста в суспільності, а на Різдво поставлено штуку "Месія".

На 1949 рік принала Управа в складі:

Голова — Анна Войтович
Заступниця Голови — Юлія К. Яворська
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Ольга Візварук
Членка Управи — Анна Романчук
Господині — Анастасія Лизель, Анастасія Бучинська
і Аполонія Мартинюк
Відпоручниці до КУК — Галина Мартинюк і Анна Реваловська
Контрольна Комісія:
Розалія Туррус — Софія Ліса.

Відбувалися збірки на залишених в Європі вдов і сиріт, переважаю теж збірку на сиротинцях в Алмастер.

На вічі в Віндзор виступала Ірина Павликовська, гостя з Європи, та Олена Лотоцька з ЗДА. Обидві їх гостила в своєму домі членка Галина Мартинюк.

На Крайову Конференцію в Вінніпегу виїжджала Юлія К. Яворська. Відділ "Товариства Прихильників Організації Об'єднаних Націй" у Віндзор запросив злучений хор усіх українських організацій у мі-

З приводу 20-річчя Відділу Ю. К. Яворська вітає Степанію Савтун на ювілею в Екклесіі.

сті на вечір колядок у кімн. Капітола, у тому хорі поважно участь узяли членки Відділу ОУК.

Справами Відділу в 1960 році пораджувала Управа:

- Голова — Юлія К. Яворська
- Заступниця Голови — Аполонія Мартинюк
- Секретарка — Марія Косіковська
- Скарбнича — Наталія Нісон
- Членка Управи — Анна Войтович
- Відпоручниці до львівського Відділу Н.Ж.Р. — Галина Мартинюк і Юлія Мудра
- Господки — Олена Гуменик, Анастасія Вучинська і Анастасія Лизень.
- Помічниці до гардероби — Марія Кісіля, Дора Поцігуїло
- Контрольна Комісія:
- Ольга Візварух — Анна Зелена — Розалія Турус.

До виставки українського народного мистецтва з рамени місцевого Відділу "Комітету Українок Канади" від ОУК делеговано членки Юлію Мудру, Галину Мартинюк, Анну Войтович, Софію Лису і Юлію К. Яворську.

Від "Осередку Української Культури й Освіти" відвідала Відділ Тетяна Кошниця з доповіддю п. н. "Українська народна пісня і мова".

В контексті популярності на 20-літній Ювілей "Нового Шляху" взяла участь членка Розалія Турус.

Влаштовано три безплатні і ще додатково прийняття для Віри Турус і Ніни Мудрої, учениць "Вищих Освітніх Курсів".

На Крайову Конференцію ОУК делеговано Юлію Мудру, а в Провінційному З'їзді в Торонто заступала Відділ Юлія К. Яворська.

В 1951 році до керми Відділом прийшла Управа:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Ірина Зелена
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбниця — Наталія Нісон
Членка Управи — Галина Мартинюк
Господки — Анастасія Вучинська, Анастасія Лизеня,
Ольга Гуманюк і Ольга Дмитрів
Представниці до КУК — Юлія Мудра і Галина Мартинюк
Представниці до "Жіночої Ради" — Анна Зелена і Ст. Косіковська
Дописувачка — Ірина Зелена
Комп'ютерка "Жіночого Саїту" — Юлія Мудра

Контрольна Комісія:

Ольга Візарук — Розалія Турус — Марія Стеній.

На велику академію в честь патронки Організації запрошено з доповіддю брата Ольги Васараб, проф. Северина Левицького.

Для "Жіночого Саїту" приділено 48 передплат.

Місяць березень призначено на вечірнє спільне читання творів Тараса Шевченка.

Відділ відвідали Голова Центральної Управи ОУК, Ольга Стебницька з Ст. Воніфас та редакторка "Жіночого Саїту", Степанія Вубиш з Вінніпегу.

Закуплено нову кухню й збільшено інвентар кухонної посуду.

Відбувся двадцятирічний ювілей Відділу з гарною програмою, на головну бесідицю запрошено Степанію Сачук з Торонто.

Почестю й обов'язками членок Управи на 1952 рік наділено особи:

Голова — Ірина Зелена
Заступниця Голови — Розалія Турус
Секретарка — Анна Зелена
Скарбниця — Наталія Нісон
Членка Управи — Юлія К. Яворська
Господки — Анастасія Лизеня, Ольга Дмитрів і Дора Поцілуйко
Дописувачка — Ольга Дмитрів
Представниці до КУК — Марта Назаревич і Ольга Максимович
Представниці до "Жіночої Ради" — Степанія Косіковська
і Анна Войтович
Відпоручки до "Рідної Школи" —
Марта Назаревич і Анастасія Вучинська
Відвідувачки хворих —
Марія Косіковська, Анна Васильон і Дора Поцілуйко
Контрольна Комісія:
Ольга Візарук — Марія Косіковська — Марія Стеній.

Запрошено на виступ у Віндзор Оленку Герда-Заклинську з її танками.

Представниці Управи брали участь у святі Ольги Васараб Відділу ОУК у Лимінгтон.

Переведено збірку на ялину дітям у Німеччині і для хворого українця в санаторії в Італії, а на потреби одної з українських шкіл у Німеччині Відділ оподаткував себе по дол. 10 місячно.

У Провінційному З'їзді "Канадійської Жіночої Ради" участь узяли дві делегатки Відділу, Анна Зелена звітувала там про працю Відділу ОУК у Віндзор.

ВІДДІЛ ОУК У ВИНДСОР 1955 РОКУ

Зліва до права, згори, перший ряд: Г. Мартинюк, Н. Нікон, А. Войтович, Ю. К. Яворська, І. Зелена, М. Косіковська, М. Стецій. Другий ряд: А. Зелена, О. Максимович, Ф. Бучек, О. Вічарук, А. Когуч, Л. Козак, М. Кожч, Р. Турец, С. Лиса, М. Кісіла, А. Попіла. Третій ряд: К. Гашки, С. Косіковська, М. Ложиська, О. Дмитрія, А. Васильон, О. Лисай, Ю. Мудра, М. Цап. Виражують: А. Бучинська, А. Дзіс, О. Сагайдак, М. Мисович, К. Войтович, А. Лизень, В. Шуст, К. Кіндях, Д. Поцігуляно.

На мистецьку виставку до Парижа в Франції вислали одну з цінніших вишивок.

Цього ж року Організація УНО в Канаді святкувала своє двадцятиліття. В Виндсор у тому святі брав участь хор ОУК під орудою Анни Зеленої.

В контексті "Жіночого Світу" членка Ольга Дмитрія займає п'яте місце.

До Управи Відділу на 1953 рік обрані:

Голова — Марія Стецій
Заступниця Голови — Юлія К. Яворська
Секретарка — Софія Лиса
Скарбниця — Наталія Нікон
Членка Управи — Ірина Зелена
Відпоручниці до КУК — Анастасія Лизень і Ольга Дмитрія
Відпоручниці до "Жіночої Ради" —
Анна Войтович і Степанія Косіковська
Відпоручниці до "Рідної Школи" —
Марта Назаревич і Анастасія Бучинська
Дописувачка — Ірина Зелена
Комп'ютерка — Юлія Мудра

КОМІТЕТ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ОУК У ВИНДСОР, ОНТ.

Сидять з ліва до права: А. Реванковська, Я. Лозинська (секретарка), М. Косіновська (голова), О. Вічарук (скарбничка), Ю. Яворська. Стоять з ліва до права: Ф. Бучек, А. Когуч, І. Зелена, Г. Мартинюк, А. Войтович, А. Зелена.

Господині — Анастасія Лизен, Анна Войтович і Ольга Дмитрів
Контрольна Комісія:

Ольга Вічарук — Марія Косіновська — Розалія Туррус.

Найважливішою подією в житті Організації цього року була відіюна Доросту МУН завдяки членці ОУК, Юлії К. Яворській.

Хор ОУК запрошено до виступу на святкуванні ОДВУ в Дітройті. В контексті "Нового Шляху" від Відділу ОУК у Віндсор виступала Ярослава Ковч, зайнявши в ньому дев'яте місце.

Відділ узяв чинну участь у збірці "Місцевої Жіночої Ради" на поборювання недуги рака.

Діяльність Відділу, що останніми роками йшла втертими шляхами організаційної праці та не надто вибивалася між іншими Відділами ОУК у Канаді, знову висунулася наперед у 1954 році під Управою в складі:

Голова — Юлія К. Яворська

Заступниця Голови — Ірина Зелена

Секретарка — Марія Косіновська

Скарбничка — Наталія Нікол

Членка Управи — Марія Стецій

Представниці до КУК — Ольга Дмитрів і Софія Лиса

Представниці до "Жіночої Ради" — Анна Зелена і Ольга Вічарук

Відлоручниці до "Рідної Шляхи" —

Марта Назаревич і Юлія К. Яворська

Кольпортерка "Жіночого Світу" — Юлія Мудра

Господині —

Анна Дзіс, Анастасія Бучинська, Ольга Дмитрів

і Анна Васильон

Культурно-освітні референти —

Ірина Зелена, Юлія К. Яворська і Ярослава Лозинська

Відвідувачки хворих — Анна Войтович і Ярослава Лозинська

Контрольна Комісія:

Ярослава Ковч — Розалія Туррус — Анна Войтович.

Разом з Братніми Організаціями дано в цьому році сім концертів і самостійно виставу "Різдвяна Ніч".

Членка Євгенія Воднар на товариській вечірці виголосила доповідь "Споминок з учительського життя під Советами".

Відсвятковано всі національні свята й урочисті академії, як і попередніми роками.

Відділ помагав "Літературно-Мистецькому Клубові" з Дітройту влаштувати літературний виступ письменника Уласа Самчука.

Взято участь у маніфестаціях з нагоди століття міста Виндзор.

Рідийшла більша допомога на видавничі справи "Жіночого Світу", "Нового Шляху" та "Альманаху ОУК". Не забуто теж і про "Осередок Української Культури й Освіти".

На українських дітей у Німеччині членка Галина Мартинюк збрала дол. 202.50. Для хворих українців у шпиталях і в місцевій санаторії створено невеличкі бібліотеки з українських книжок.

Влаштовано гарну гостину для голови СФУЖО, Олени Кисілевської, і започатковано підготову до свята 70-ліття жіночого українського руху.

Відділ ОУК узяв участь в урочистому посвяченні добудови "Українського Національного Дому", що закінчилася в цьому році.

За час існування Відділу ОУК у Виндзор перенеслися до вічності П членики:

У вересні 1943 — Марія Гуменюк, мати трьох дочок і трьох синів, з яких два брали участь у війні.

25 грудня 1953 — Анастасія Зола, мати трьох синів.

Нехай спочивають з Богом і живуть у пам'яті нашого Відділу!

З великою посвятою й відданістю виконують свої обов'язки в Відділі ОУК такі членики його Управи на 1955 рік:

Голова — Аїна Войтович

Заступниця Голови — Ірина Зелена

Секретарка — Марія Косіковська

Скарбницка — Наталія Ніком

Членики Управи — Марія Стеція

Представлющі до "Рідної Школи" —

Юлія К. Яворська і Галина Мартинюк

Представлющі до "Жіночої Ради" — Аїна Когуч і Аїна Зелена

Представлющі до КУК — Ірина Зелена і Юлія Мудра

Членка Відділу ОУК у
Виндзор Н. Зола (з лі-
вої сторони)
(* 24. VI. 1887 —
† 25. XI. 1953).

Членка Відділу ОУК у
Виндзор М. Гуменюк (з
правої сторони)
(* 2. VIII. 1889 —
† 19. IX. 1943).

Кореспондентка "Жіночого Світу" — Ольга Дмитрів
 Дописувачка — Ярослава Позинська
 Господині — Ольга Дмитрів, Анна Василюк і Анастасія Вучинська
 Культурно-освітні Ререферентки —
 Ярослава Позинська, Ірина Зелена і Юлія К. Яворська
 Відвідувачки хворих —
 Софія Лиса, Анна Василюк, Галина Мартинюк і Фека Вучок.

До Відділу вписалися нові членки Анна Когуч, Марія Цал і Люба Козак. Відзначено поважною святочною програмою жінок-героїнь і ряд других національних свят. Спільно з іншими жіночими організаціями міста Віндзор відсвятковано 70-ліття українського жіночого руху, на головну бесідницю туди запрошено українську раду міста Дітройту, Марусю Век, промовляли теж представниці неукраїнських жіночих організацій, що при тій нагоді ближче зацікавилися з українським жіночим рухом. Переведено збірку на "Осередок Української Культури й Освіти".

На Ювілейну Крайову Конференцію ОУК у Торонто делегаткою була Юлія К. Яворська, а контестанткою — Фея Вучок, що придбала дол. 478.24 і здобула четверте місце в змаганні.

Галина Мартинюк, Анна Когуч, Софія Лиса й Анна Войтович учили членок писати писанки, з котрої то науки користав теж МУН, Доріст МУН і посторонні одиниці.

25-РІЧЧЯ ОУК У ВИНДСОР

Сидить зліва до права: Г. Мартинюк, С. Лиса, Н. Нинюк (скарбничка), Ю. Яворська (голова), А. Зелена, С. Савчук (голова ЦУ ОУК), М. Косіновська (секретарка), І. Зелена, А. Войтович, А. Романовська. Другий ряд зліва до права: А. Сагайдак, О. Максименко, О. Дмитрів, А. Василюк, А. Когуч, А. Вучинська, О. Вічарук, О. Лиса, Д. Пецілуйко, Р. Туртс, А. Дзіс, М. Мисенич, С. Ковальська, К. Гапчик, Я. Позинська, М. Войтович, Ф. Вучок. Третій ряд зліва до права: Ф. Кіндія, М. Цал, М. Назаренко, М. Кісіль, А. Лизен, А. Лизен, А. Пеніла. Враховують на знімці: М. Стецій, Ю. Мудра, Я. Ковч, Л. Козак, Ю. Гладчук, Е. Водзар, В. Шуст.

Зложено більшу допомогу Центральній Управі ОУК на видання Ювілейного Альманаху.

В часі Різдва члени ходили з колядою і відвідали українських хворих по шпиталях і санаторіях.

Відділ був помічним місцевому Відділові МУН у переведенні святкувань 20-ліття МУН, крім того для інших організацій улаштував два бенкети. З інших імпрез треба згадати дві товариські вечірки з перекускою, чотири святочні сходини з різних нагод. Розпродано 45 книжечок "Український народний одяг".

Спільно з Братніми Організаціями вшановано полк. Андрія Мельника в його 65-ті роковини з дня народження.

Голова Відділу Анна Войтович і членка Юлія К. Яворська репрезентували Відділ у урочистій церемонії посвячення прапору Відділу УЗХ в Дітройті.

Від хвили заложення Відділу ОУК у Віндзор аж по сьогоднішній день залишилися в ньому членками ось такі піонерки Організації, що дварцять і п'ять років несуть на своїх плечах організаційні обов'язки:

Юлія К. Яворська	Оля Максимович	Софія Лиса	Анна Зелена
Наталія Нинюк	Розалія Турро	Фаня Кіндія	Катерина Войтович.

Відділ ОУК у Віндзор стояв у постійному зв'язку з Центральною Управою ОУК і пильно та точно виконував усі її доручення. Всі його члени працювали активно на різних становищах в Організації, як це можна бачити зі складу Управ Відділу в кожному році.

З причини свого положення над самою границею ЗДА доводилося Відділові ОУК у Віндзор часто співпрацювати з українськими національними установами міста Дітройту і тут він був неначе помостом між Канадою і Злученими Державами Північної Америки.

ГОТУЮТЬ ПИСАНКИ В 1954 Р. (ДЛЯ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ПРОГРАМИ)

З ліва до права: М. Косівська, М. Гржиш, Г. Мартинюк, А. Войтович.

Відділ ОУК у Вінніпегу

Коли говоримо про історію Відділу ОУК у Вінніпегу, то мусимо зачиняти її від гуртка дівчат, що створився при Осідному Гуртку "Української Стрілецької Громади" в тому місті.

Місто Вінніпег відіграло важливу роль у житті українців Канади. Положене по самій середині Канади — на межі Сходу й Заходу — неначе сама природа призначила його на перехідне місце для всіх, хто приїжджав до Канади і рішався пізніше, чи їхати далі на захід, чи в східні провінції. До того Манітоба — а Вінніпег її столиця — це провінція, куди

перед роками почали приїжджати перші українські поселенці до Канади. Все те разом складалося на те, що в Вінніпегу почали творитися перші зав'язки організованого українського громадського життя, тут посіли пізніше центральні різних його напрямків, тут мала свій осідок українська преса.

З тієї причини Вінніпег став теж колискою українського жіночого націоналістичного руху, об'єднаного пізніше в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Хоч початки його губляться в ириці — доволі важко підтворити їх у спогадах з-перед майже тридцяти років — то мимо того можна ствердити, що в'яжуться вони з організаційною діяльністю "Української Стрілецької Громади", якої перший, так званий "Осідний Гурток", створився в Вінніпегу в 1928 році. Коло тієї організації гуртувалися вже дуже скоро українські дівчата, виконуючи всяку допоміжну організаційну працю. При тому нав'язується добра співпраця з товариством "Канадійське Українське Жіноцтво", що під проводом своєї Голови, великої української патріотки, бл. п. Анни Йонкер, від самого початку УСГ в Вінніпегу дружило з нею співпрацювало.

І тут, з одного боку серед дівчат при "Осідному Гуртку УСГ" і з другого серед прихильно до УСГ настроєних членок "Канадійського Українського Жіноцтва" треба шукати початків пізнішого Відділу ОУК у Вінніпегу.

На Великдень 1931 року Товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" влаштувало "спільне свячене" для членів УСГ і згуртованих при ньому дівчат і там, у товариській гутірці, рішено перевести в життя давніше вже назріле діло — створити окремий "Дівочий Відділ при Осідному Гуртку УСГ в Вінніпегу". Це й сталося зараз чергової неділі. В домівці УСГ при вулиці Селкірк відбулися перші збори жінок і дівчат при співучасті коло 20 осіб, до чого дали ініціативу Євгенія Ситник і Анна Музика, пізніше одружена Мота. На тих зборах Секретарка "Канадійського Українського Жіноцтва", Євгенія Ситник, вголосила реферат п. н. "Ціль і значення української жінки в організації", після чого обрано першу Управу Відділу.

З піонерок "Дівочого Відділу", що визначилися активною працею в ній, слід згадати такі особи, в алфавітному порядку:

Відоус Анна, пізніше одружена Левинцла,
Безпалко Текля, пізніше одружена Найчук,
Гупалівська Ольга, пізніше одружена Стебницька,
Грецька Наталія, пізніше одружена Кобилянська,
Грецька Сабіна, пізніше одружена Рабець,
Крисалья Анна,
Леманська Марія, пізніше одружена Дунець,
Липова Софія, пізніше одружена Проція,
Михалович Ірена, пізніше одружена Дачук,
Музика Анна, пізніше одружена Мота,
Наушак Анна, пізніше одружена Стоділка,
Наушак Марія,
Небеска Марія, пізніше одружена Ромікська,
Побігущка Софія,
Семеновна Анастасія, пізніше одружена Кобзар,
Совик Марія, пізніше одружена Гайбчук.

Згодом, у 1932 році, до них прибули ще Катря Кутна й Анна Відочка. (Світлинки "Дівочого Відділу" на стор. 29 і 31).

Головами "Дівочого Відділу" були Ірена Михалович, одружена Дячун, Анна Музика - Мота й Ольга Гупалівська-Стебницька.

"Дівочий Відділ при Осідному Гуртку УСГ" проіснував поперек три роки. Праця в ньому йшла двома шляхами: з одного боку помагав він "Українській Стрілецькій Громаді" в її значній організаційній роботі, з другого старався підносити загальну й політичну освіту своїх членок і запровадити їх до самостійної громадської праці. До першого роду діяльності належали такі справи, як пильнувати товариську сторінку в житті УСГ. "Дівочий Відділ" улаштував спільні Свят-Вечорі і Свячені для членів УСГ і прихильників, до нього належала організація таких імпрез як чайні вечорі, пікніки, базари, участь у театральних аматорських виставах, у хорах, концертах і т. п. Дівчата причинилися теж до закупу і сплати інструментів для духової оркестри УСГ.

З інших спільних акцій та в її рамках слід згадати ще виступи дівчат з ритмічними ступи дівчат з ритмічними вправами та громадну їх участь у всіх загальних виступах УСГ. Вільноручних вправ учила Ольга Гупалівська-Стебницька, вона теж пошла однострої для всіх членок "Дівочого Відділу".

У власній діяльній праці "Дівочий Відділ" дбав про поглиблення освіти своїх членок. Для цієї цілі служили освітні вечірні, куди запрошувалося з рефератами українських громадських діячів і діячів, курси української мови — перший такий курс вела Євгенія Ситник — дебати на всякі актуальні теми, гутірки й дискусії.

Група "Дівочого Відділу" в Вішнівому лісі 1932 р. Знімок по середині О. Гупалівська-Стебницька.

Найбільш гідним уваги ділом членок "Дівочого Відділу" було zorganizування в часах депресії харчівни для безробітних членів УСГ при чому дівчата — самі тяжко працюючи і при дуже малих своїх зарібках, часто по дол. 5 або 10 місячно — оподаткували себе місячними датками на ту ціль, нерідко віддаючи на неї останній свій гріш. Треба признати, що в тому ділі допомагало теж Товариство "Канадйське Українське Жіноцтво".

З часом "Дівочий Відділ при Осідному Гуртку УСГ" в Вінніпегу і деякі членки Товариства "Канадйське Українське Жіноцтво" злучилися в один сильний Відділ ОУК у Вінніпегу. В тому часі членство його значно розрослося, бо щораз більше вступали туди вже й заміжні жінки. Хоч, з другого боку, багато добрих і вартісних членок відіхали на схід, бо тяжкі часи економічної депресії змушували їх покидати Вінніпег і шукати заробітку в інших містах Канади, як Седбури, Монреал, Торонто й інші.

Двадцять'ять років у житті Відділу ОУК у Вінніпегу — довгий це час і багато дечого прийшлося в ньому пережити. За того чверть століття пройшло через Відділ багато членок, що цілими роками викладали туди свої щирі труди і складали щедрі жертви для визвольної української справи, для добра українського народу і для здобуття йому доброго імені в Канаді. Хотілося б згадати про ті їхні заслуги і навітлити докладно цілість їхньої праці, але на те не вистачає місця в альманаху цілої Організації, на те треба було б скласти окремий альманах Відділу ОУК у Вінніпегу. Нехай же ж бодай частинно скаже про їхню працю цей виказ становниц, що їх воки в своїй Організації займали.

Сидять зліва до права: Анна Мужика-Мота, Анна Крисяків. Стоять: Софія Побігунська, Марія Глібчук-Совики, Анна Науменко-Стоділка.

Головами в Відділі були:

Боган М. — один раз
Божок Анастасія — два рази
Вах Анна — один раз
Дакунчак Катерина — два рази
Ковалюшин Надя — три рази
Кутна Катря — два рази

Семала Ольга — чотири рази
Ситник Євгенія — шість разів
Турно Анна — один раз
Шеремета Анастасія — три рази
Ірена Турлевич-Мартиснаць — один раз

На секретарських постах у Відділі стояли:

Бабій Євгенія
Герич Марія
Гребовещьла Марія
Гуняй Марія
Дунець Марія

Калинюк Ліда
Лазор Катерина
Магера Марія
Семала Ольга
Ситник Євгенія

Стадник Анна
Стахів Садокія
Стебницька Ольга
Цибульська Ганна
Шепертицька Гая

Скарбнички Відділу ОУК у Вінніпегу:

Басс Анастасія
Гайворон Марія

Гуцак Розалія
Герич Марія

Калинюк Ліда
Кобзар Анастасія

Короць Марія
Крицьо Марія
Кутна Катра

Кушнір Корнелія
Мота Анна
Скагер Марія

Стойко Анна
Трупіш Анна
Харамбура Ольга

Культурно-освітній референтки Відділу:

Вілоус Анна — один раз

Залозецька Софія — три рази

Дакунчак Катерина — один раз

Стахів Євдокія — два рази.

Обов'язки господарки у Відділі виконували:

Басс Анастасія
Будзак Анастасія
Васильон Анна
Гайворон Марія
Кобилецька Варвара
Гевал Степанія
Гуцуляк Розалія

Дожманська Анна
Кінах Анна
Кобзар Анастасія
Коваль Казимира
Короць Марія
Костів Ліна
Кушнір Корнелія

Малицька Катра
Нагорняк Параня
Нацар Євдокія
Продай Меланія
Стойко Анна
Чайнівська М.

Представники до "Канадійського Червоного Хреста":

Басс Анастасія
Касюхич Ольга

Кінах Анна
Кобзар Анастасія

Продай Меланія.

Участь у різних контекстах з нагоди Відділу ОУК у Вікіпедію брали такі членки, або доки членки:

Будзак Гая
Васильон Анна
Гайворон-Каліноук Ліда
Касюхич Ольга
Ковалюк Надя

Кушнір Корнелія
Нагорняк Параня
Нижник Н.
Пітш Розалія

Стабницька-Калтій Леса
Коваль Казимира
Турно Анна
Шеремета Анастасія.

Учительки "Рідної Школи":

Вілоус Анна — два роки (старші класи при УНО)
Гуляй Марія — два роки (англійська мова)
Зорич Ярослав — два роки (дошкільня)
Родич Марія — два роки
Ситник Євгенія — шість літ (крім того вчила 15 років при різних товариствах у Вікіпедію та в околиці на фермах).

Кореспонденти "Жіночого Світу":

Беднарська Ліна Васильон Г. Дакунчак Катерина Юрківська Анастасія

Членки Відділу ОУК у Вікіпедію, що займали різні становища в Центральній Управі ОУК:

Васильон Анна — два роки Заступниці Голови, два роки членки Провірної Комісії.

Вах Анна — чотири роки Секретарки, два роки Заступниці Голови, два роки Референтки справ молоді.

Гуляй Марія — шість літ Голова, два роки Секретарки, п'ять літ редакторки жіночої сторінки в "Новому Шляху".

Данько Гая — два роки Референтки справ молоді.

Дакунчак Катерина — два роки Культурно-освітній Референтки.

Клишків Ярослав — два роки Референтки справ молоді.

Лазор Катерина — два роки редакторки "Жіночого Світу", два роки Секретарки.

Магера Марія — два роки Секретарки, два роки членки Провірної Комісії.

Маценко Степанія — два роки Заступниці Голови, два роки членки Провірної Комісії.

З "Обжинків" ОУК у Вінніпегу в 1951 р. З ліва до права: А. Вудман, А. Стойко, М. Продай.

Пішун Розалія — два роки членка Провірної Комісії.

Семала Ольга — два роки Заступниця Голови, десять років Скарбничка, два роки членка Управи.

Ситник Євгенія — два роки Голова, два роки Заступниця Голови, десять років Секретарка, шість літ організаторка, три роки редакторка жіночої сторінки в "Новому Шляху" і три роки співредакторка, чотири роки членка Провірної Комісії, чотири роки Заступниця Голови СФУЖО з раменні Центральної Управи ОУК.

Стахів Євдокія — два роки Культурно-освітня Референтка.

Тарновецька Анна — шість років Голова, два роки Заступниця Голови, два роки членка Провірної Комісії.

Представниці до Централі "Комітету Українок Канади":

Василишин Анна — два роки членка Ради

Вах Анна — три роки членка Провірної Комісії

Гуляй Марія — два роки Заступниця Голови

Семала Ольга — три роки Заступниця Голови, три роки членка Ради, три роки членка Провірної Комісії.

Ситник Євгенія — чотири роки Голова, три роки Заступниця Голови, чотири роки Секретарка, десять літ представниці до "Комітету Українок Канади", вісім літ представниці до "Фонду Допомоги Українцям Канади".

Тарновецька Анна — три роки Заступниця Голови, три роки членка Провірної Комісії.

Представниці до Відділу "Комітету Українок Канади" в Вінніпегу:

Божок Анастасія

Гезак Степанія

Захочецька Софія

Ковалюшини Нада

Магера Марія

Стахів Євдокія

Тектор Марія

Шаремета Анастасія

Семала Ольга

Ситник Євгенія (шість років референтка преси в Відділі КУК)

Тарновецька Анна (два роки Голова Відділу, два роки представниці)

Юрківська Анастасія.

Інші теперішні членки Відділу ОУК у Вішнівегу, не згадані на інших місцях цього перегаду праці:

Вареша Анна
Гудина Єва
Кавука Марта

Керницька Анна
Левківська Люба
Мельник Єва

Савчук Марія
Тарасюк Степанія
Чайковська Люба.

Не сім членкам судилося дожити цієї радісної хвилини, щоб разом з нами розгортати картки історії двадцятип'яти років нашого Відділу, щоб разом з тими, що лишалися при житті, вітатися велчаними здобутками "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб". Та хоч неблагана смерть передчасно вирвала їх з наших рядів, то пам'ять про тих, що разом з нами творили життя в нашому Відділі, записана на вічність в історії Відділу.

Подасмо їхні імена, щоб zostалися вони на вічну пам'ять в нашому ювілейному альманахові:

Анна Йонкер — жінка золотого серця, опікунка дівчат при Гурткові УСТ, рідна мати для всіх, що в біді і в потребі, заслужена й всіма шанована громадянка, жертвенна патріотка, членка Суду при Центральній Управі ОУК в 1934 році, зразок громадянських чеснот української жінки. Померла 1938 року на 42 році життя.

Павлина Вахняк — два роки була Заступницею Голови в Відділі, спокійна і милой вдачі жінка, незвичайно активна на всіх ділянках праці, помімо того, що була матір'ю кількох дрібних дітей. Померла в 1944 році на 44 році життя.

С. Білинська — стала членкою в старшому вже віці, проте щиро й віддано працювала для Організації, померла в 1945 році на 65 році свого життя.

Анна Прусська — дуже активна членка, що щедро жертвувала на національні цілі, два роки була Заступницею Голови в Відділі. Від-

З похоронів Анни Йонкер у Вішнівегу, над домовиною стоїть д-р Г. Йонкер (з окупирах), за ним промовляв Є. Ситник.

значалася поетичним талантом і писала вірші, відома була як добра бесідниця. Померла в 1952 році на 45 році життя.

М. Чайківська — прийшла до наших рядів у старшому вже віці, але не жаліла сил для праці в Організації, радо і старанно виконувала обов'язки Господині Відділу. Померла 1946 року, проживши 62 роки.

Олена Касюхінч — чотири роки була Скарбничкою в Відділі, а крім того його представницею до "Канадського Червоного Хреста", кількоразова учасниця констестів на будову "Українського Національного Дому". Померла 1955 року, прожила 45 літ.

Анастасія Юридська — була представницею Відділу ОУК до Відділу "Комітету українців Канади" в Вінніпегу, особливо проявила себе в допомозі "Живочому Світові", будучи одною з найкращих його кольпортерок. Як і Господиня Відділу, визначалася жертвенною роботою. Померла ця тиха трудівниця 1956 року на 54 році свого життя.

Анна Стожко — членка Відділу від першого дня його заіснування, в різних часах займала пости заступниці і голови, Скарбнички і Господині Відділу, працювала в відданні Організації до останніх днів свого життя. Все усміхнена, з добрим словом для кожного на устах — до душі її серця, щирості в відносинах з членками, працовитості в Організації ніхто не може забути. Померла в 1956 році на 50 році життя.

Заснували вони своїм вічним, лишивши по собі глибокий жаль у всіх нас, з якими довгий рік співпрацювали, та в наших пам'яті не згаснуть вони ніколи. Імена їх вічно залишаться оцідуть на скрижалях нашого Організації, а приклад їхнього життя і життям до свого народу свідатиме довгою дорогою для молодшого покоління членок ОУК, що стане їм на зразок. Вічна їм пам'ять!

Праця в Відділі ОУК у Вінніпегу була така сама як в інших Відділах Організації по всій Канаді. Під директивами Центральної управи велася там діяльність у ділянках культурно-освітній, гуманітарній допомогі визвольним змаганням України. А крім того Відділ мусів додатково займатися такою працею, як того вимагало його положення в Вінніпегу, столиці українства в Канаді й осідку різних українських централей. Тут був КУК і ФДУК, тут діяла якись час "Львівська Рада", тут виходили головні українські часописи, тут відбувалися з'їзди, конференції й конгреси — а все те вимагало від членок ОУК різної зв'язаності з діянням тих установ праці.

В ділянці освітньої праці й культурної роботи відбувалися спільні читання, членка Марія Гуляй вела навчання англійської мови, а Євгенія Ситник провадила курси правильного писання, історії України та вимови промовляти. Медична сестра М. Сенківська давала доповіді з ділянки опіки над хворими й помочі в нещасливих випадках. Влаштувалися різноманітні мистецькі виставки, відбувалися святочні сходки й академії на честь визначних українців.

Відділ ОУК у Вінніпегу брав участь у всіх політичних акціях в обороні українських політичних в'язнів, у протестній акції проти кичення українського жіночого руху в Галичині, в усьому, що мало на

"В чужому пір'ї" М. Підгірянки в виконанні дитячого садочка в Вінніпегу під проводом учительки Я. Зерич 1950 року.

цїлі давати моральну й політичну підтримку українському націоналістичному рухові та визвольній боротьбі українського народу. Підтримував українських кандидатів у виборах до Міської Ради й до інших установ міста Вінніпегу, своїми голосами не раз причинявся до вибору українських радних і опікунів шкіл.

В харитативно - добродійній праці Відділ давав обіди для старців і сліпців, відвідував хворих по домах і лікарнях, переводив сходни спільного шиття і плетення воєняних речей для "Канадійського Червоного Хреста", збирав гроші, харчі й одіння на допомогу сиротам, на поміч українським політичним в'язням і воєним інвалідам, брав участь у вуличних збірках на користь "Фонду Допомоги Українців Канади" і ін.

На увагу заслуговує товариська ділянка праці Відділу. Кожного року влаштовувалися спільні Свят-Вечорі і Свячене, а спільно з Відділом ОУК у Ст. Вонифас — пікніки, концерти, прогулянки. Час-до-часу, для розваги членок і членів Вратніх Організацій і для втримання рідної традиції, Відділ ОУК давав такі імпрези як "пущення", Андриївські вечорі, чайні вечорі з різних нагод, наприклад після виставок української книжки. Через своє нейтральне положення й осідок керівних органів УНО і Вратніх Організацій, "Нового Шляху" та "Осередку Української Культури й Освіти", Вінніпег стає місцем, де кожного року відбувалися з'їзди, крайові конференції й загальні збори. Також кожного року відбувалися тут "Вищі Освітні Курси", що їх проводив "Осередок Української Культури й Освіти". В зв'язку з тим

до Вінніпегу приїжджало кожного року багато делегатів і гостей і з тої причини на Відділ ОУК спадав обов'язок дбати про приміщення та про гостину для них, а також дуже часто потрібно було виладати працю в бенкеті і святочні прийняття з таких нагод.

На різні загалом - українські й місцеві цілі Відділ зібрав і передав понад 50,000 доларів. На жаль, не можна точно устійнити тієї суми, бо повинні зникли деякі книги а, то сума ця вийшла б далеко вища. Для прикладу подаємо те, що з певністю можна ствердити:

будова й утримання домівки УНО	\$26,782.00
"Новий Шлях"	3,972.00
висилка пакетів солдатам	2,972.50
"Український Визвольний Фонд"	2,734.50
українські політичні в'язні	2,246.45
українські воєнні інваліди	2,123.45
"Рідна Школа"	1,576.28
українським воєнам у канадській армії	1,131.00
допомога хворим і старцям	978.50
допомога безробітним членам	943.25
жіноча сторінка в "Новому Шляху"	376.00
Вищі Освітні Курси	368.72
Літунська Школа УНО	223.60
разом	\$46,508.25

Вракує зовсім даних про допомогу Карпатській Україні. Немає ж цифер зібраних на "Новий Шлях" грошей у пресових контекстах. А були вони, як на відносини в Вінніпегу і на спроможності Відділу ОУК — справді великі. Взагалі, члени ОУК уважали своїм обов'язком ставати до змагань у всіх контекстах, що мали мали своєю метою придбати фонди на різні українські цілі. Найбільший з тих контекстів

Група дітей з дошкілки у Вінніпегу 1950 р.

КЛАСС ОУК. у Вінніпеґу 1955»

Катерина
Кушнір

Роза
Піш

Катерина
Ковар

Анна
Стефан

Ольга
Чайковська

Соня
Залозська

Ольга
Семан

Катерина
Ситник

Анна
Балон

Наталія
Голубова

Анна
Дроздовська

Лариса
Каленчук

Катерина
Давидовська

Анатолія
Царевська

Ірина Тихонович
Н. Ковалевська

Лариса
Лазарова

Лариса
Тихонов

Анатолія
Пав

Катерина
Ковалевська

Ірина
Беднарська

Світлана
Скляр

Світлана
Голуб

Ірина
Ковар

Анна
Нацар

Анна
Каленчук

Лариса
Корова

Катерина
Лазарова

Світлана
Григорівна

Анна
Керницька

Анна
Гудова

відбувався під кличем будови "Українського Національного Дому" в Вінніпегу, в якому королевою вийшла членка Відділу Параня Нагорняк. Ці контексти — а було їх три, з участю членок Олени Касюхнич, Наді Ковалишини і Парані Нагорняк — дали разом понад 18,000 дол., на сплату "Українського Національного Дому". Крім названих членок визначалися в тих контекстах також членка Анастасія Шеремета. Зайво згадувати, що теж і в контексті на кошисть власного журналу ОУК, "Жіночий Світ", Відділ ОУК обов'язково завжди був заступлений своїми контекстантками.

Не можна теж відтворити вислідів збірок на такі цілі, як викуп дому Лесі Українки, допомога письменницям і письменникам, на пресовий фонд українських жіночих часописів у краю і на інші менші, привагдні культурні цілі. Для обережності і щоб не перебільшити, приймемо цифру з фінансового звіту на одних в Загальних Зборів, що по кінець ювілейного року Відділ ОУК у Вінніпегу на різні українські цілі придбав і зложив приблизно дол. 50,000.

Незалежно від праці у власній Організації, Відділ ОУК радо став до співпраці з іншими українськими жіночими організаціями, як тільки з того виходила користь для спільної справи. Це відноситься головню до одноразових виступів, таких як віча або святочні академії. Вчасі війни створилася в Вінніпегу "Жіноча Рада", зложена з представниць різних жіночих організацій та з окремих чільних українських діячок. Завданням тієї Ради було координувати діяльність усього українського жіноцтва міста Вінніпегу в справі допомоги воєнним зусиллям Канади. Відділ ОУК приймав визначну участь у праці "Жіночої Ради".

Треба згадати, що Відділ ОУК лишив свій глибокий слід у діяльності "Комітету Українок Канади". Анна Тарновецька була два роки Головою його Відділу на місто Вінніпег, а Євгенія Ситник — чотири роки Головою Централі тієї організації на цілу Канаду і чотири роки Секретаркою.

Двадцять і п'ять літ — довгий час, але швидко збігає він на суспільній праці. Поглянувши назад, Відділ ОУК у Вінніпегу може з вдовolenням і гордістю висказати свою працю. В останніх роках тягар українського життя переноситься на схід, до Торонта. Внарі з тим мале значення Вінніпегу, як колишньої столиці Українців у Канаді, а через те і перед Відділом ОУК у Вінніпегу не розкриваються вже такі широкі перспективи, як колись. Проте він — в оперті на свою традицію і на виследи двадцятьп'ятьрічної організаційної праці — сміливо глядить у майбутнє і кожної хвили готов поміритися силами з кожним іншим Відділом ОУК у праці для добра свого народу і своєї Організації.

Молодечий Відділ ОУК у Вінніпегу

На Крайовій Конференції ОУК у Вінніпегу, 1948 року була порушена й ширше обговорювана справа активізації молодшого покоління. Рішено тоді включити молодших членів в склад Центральної Управи ОУК та вибрати: А. Вах як секретарку, а Магеру й Данилюк як членів ЦУ. На цьому справа не закінчилася, тому що участь молодих у ЦУ не змінювала ситуації в поодиноких місцевих Відділах.

В 1950 році молоді жінки у Вінніпегу рішили взяти справу в свої руки й скликали ініціативні збори в домі Галі Данилюк. Зійшлися тоді біля 35 молодих жінок, зацікавлених у справі нових організаційних форм та подавали різноманітні проєкти, все ще у сфері дискусії й теорії.

Від 1950 року до 1952 ці молоді жінки багато разів відбували наради з членками Центральної Управи у висліді їх рішення створити секцію молодих ОУК, яка б називалася "Молодечий Відділ ОУК" та мала такі самі права як кожний Відділ ОУК. Але крім власних окремих зборів та імпрез у важливіших справах цей "Молодечий Відділ ОУК" має працювати разом з ОУК, брати участь в таких роковинах як Ольги Васараб, Віри Вабенко, Лесі Українки й ін.

Крім звичайних завдань ОУК "Молодечий Відділ ОУК" взяв на себе спеціальний обов'язок: навізати контакт з канадійськими організаціями, як локальний Відділ "Національної Жіночої Ради", Червоної Хрест й т. п.

В 1953 році формально засновано перший Молодечий Відділ ОУК. Предсідницею цих основних зборів була М. Климова, секретарювала А. Вах. До першої Управи ввійшли:

Голова — Гали Будзак
Заступниця Голови — Йосифина Климова
Секретарка — Ольга Бабук
Касієрка — Ольга Гук
Комітет зв'язку — Галина Данилюк й Стефанія Маценко
Пресовий Комітет — Марія Кметик і Анна Вах.

Членом вписалося 22.

Жінки взялись до праці з молодечим запалом. Першого року вони влаштували чайне прийняття на Осередок Української Культури й Освіти, а друге чайне прийняття призначили на цілі домівки УНО та "March of Dimes". Також влаштували вечорини, з яких прихід передали до УНО; ходили шедрувати на Осередок УКО. В зимових місяцях сходилися на вечорі вишивання, які провадила С. Вубюк.

ГРУПА ЧЛЕНОК МОЛОДЕЧОГО ВІДДІЛУ ОУК У ВІННІПЕГУ

Сидять з ліва до права: Г. Вудзал-Корбан, М. Грицак, Л. Стебницька-Кантія, Г. Дашко, Я. Клишків, О. Шейка. Стоять: Т. Гонювата, Л. Стебницька-Івашкія, М. Грегорас, М. Конічанська-Клишків, А. Вах, О. Галарикова, М. Дудич, М. Киселик.

На 1954 рік вибрано до Управи:

Анну Тарновецьку — як почесну голову
 М. Клишків — як голову
 Л. Шварчук — як заст. голову
 О. Бабук — як секретарку
 О. Бойчук — як касієрку
 В. Воцюрнів і М. Клишків — як комітет зв'язку
 М. Луцанків — як пресову референтку
 Для придбання нових членок призначено:
 О. Галарикова й С. Маченко
 До Контрольної Комісії звійшли:
 А. Вах — С. Еринсон — Г. Ковалишин
 Як членка управи — Г. Корбан.

Активність дальше розвивається. Жінки професорів при Манітобському Університеті запросили Молодечий Відділ ОУК дати показ українського печива. Молоді жінки це виконали з успіхом; також в той сам час вони виставили показ українського народного одягу й українських танців. Організація манітобських бібліотекарів зацікавилася українськими книгами при Осередку УКО. Підчас їх візиту в Осередку Молодечий Відділ ОУК влаштував їм чайне прийняття.

На 1955 рік Управу вибрано в такому складі:

Голова — Я. Климків
Заступниця Голови — Г. Дакіа
Секретарка — О. Бабук
Касієрка — О. Войчук
Комітет зв'язу — А. Коваленки, Н. Корбан
Пресова реф. — С. Маценко
Представниці до Жіночої Ради — М. Климків, М. Кметик
Контрольна Комісія — М. Дудар, О. Юзик і О. Газрикюк
Програмовий Комітет — О. Газрикюк і М. Климків.

Випродовж кількох років свого існування Молодечий Відділ ОУК був надзвичайно активний. Крім регулярних засідань велися різні діяння праці:

1. Вислано делегатів на Три Крайові Конференції ОУК.
2. Переведено грошему збірку на "Гелонін", забаву для доросту МУН.
3. Влаштовано кілька товариських забав для притягнення молоді до свого середовища й зацікавлення її громадською роботою.
4. Помагано МУН у влаштуванні Новорічної забави, з готуванням українських страв для гостей.
6. Вступлено в члени льокального Відділу "Національної Жіночої Ради".
7. Прийнято участь в імпрезі з нагоди одержання громадянства новими громадянами Канади.

Членство Молодечого Відділу ОУК і МУН перед осенню у Секції Гук. По середній голові ОУК Ст. Беніфас Анна Копичальська, перший з права Вол. Коосар, перший з ліва Богдан Воцюрків.

М. Коничанська-Кисіля, Л. Стебницька-Калітій готують повоз безкоштовного печива під доглядом членок Відділу ОУК у Св. Боніфас (з ліва до права): С. Назрецької, А. Стефанюк, А. Геленко, А. Коничанської, Р. Мурі, О. Стебницької.

8. Влаштовано прийняття для курсантів, які були на провідничих курсах Крайової Екзекутиви МУН.

9. Започатковано щорічну різдвяну забаву для дітей членок ОУК. Кожна дитина отримала дарунок.

10. Врало участь в чайних прийняттях Комітету Українок Канади.

11. Започатковано спільні засідання з Управою ОУК. Ці засідання показалися дуже цікавими для старших і молодших тому, що на них були різні покази, промови, гутірки, реферати й т. п.

12. Збірано меблі для оселі МУН в Секді Гук.

13. Вислано делегаток на Конгрес КУК.

14. Участь у збірці в "Тег Дей" для КУК.

15. Зготовано сніданок для делегатів і делегаток МУН підчас їхнього 20-річного ювілею.

Це тільки частина праці, яку "Молодечий Відділ ОУК" зробив під свого заіскування до 1955 року. Його членки старалися дати помічну руку всім, хто до них звернувся чи то УНО, ОУК, МУН чи доріст.

Ідея "Молодечих Відділів ОУК" зростає. Недавно зорганізовано "Молодечі Відділи ОУК" у Содбурах й Едмонтоні, а також робляться заходи в інших місцевостях.

Організація Українок Канади мусить звернути щораз більше уваги на "Молодечі Відділи ОУК", а тим самим на молодих жінок, щоб організація зростала з приливом молодих і свіжих сил для майбутніх поколінь. Таким чином найпевніше збережуться й на далі ці ідеї, для яких постала й діяла Організація Українок Канади ім. Ольги Васцяк Іскра вже палає, треба її підтримати щоб розгорілась по всіх українських скупчених Канади.

Відділ ОУК у Гемилтоні

В квітні 1937 року малий гурток — сім українок Гемилтону, що в тому часі вже були членками "Українського Національного Об'єднання", зібрався в гостинній хаті громадян Микитів, щоб заслухати постанов статута ОУК і започаткувати організаційну працю серед жіноцтва Гемилтону. Організаторка ОУК, Рожа Ковальська, перечитала й пояснила статут і відразу вписалися в членки Відділу ОУК громадянки:

Баран Анастасія
Галак Розалія
Кравець Анна
Михайта Веронія

Музика Єва
Ольхова Анна
Прибила Марія

На тих перших, основних, Загальних Зборах організаторка Рожа Ковальська закріплювала гурток жінок до праці, але своєї думки, що Відділ може успішно розвиватися тільки при більшому числі членок не скривала. Як свідчить пізніша історія Відділу, ці побоювання не справдилися. Малий гурток українок — шість лише, бо одна виступила — показав і доказав, що міць і сила лежать не так у великому числі, як в ідейності членок.

Голова — Єва Музика
Заступниця Голови — Анастасія Баран
Секретарка — Анна Ольхова
Співбачка — Веронія Михайта

В такому складі Управа Відділу зачала свою організаційну працю, мимомовно першого розчарування — виступленням Розалії Галак з членства.

Перший і наступний роки існування Відділу відзначаються шпиртою і витривалою працею гуртка. Відбуває він свої щотижневі сходки, місячні збори і річні Загальні Збори, влаштовує вечірки на честь визначних жінок з літературного й політичного українського світа,

ЧАСТИНА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК У ГЕМИЛТОНІ

З ліва до права сидять: Анна Сталія, Анна Кравець, Анна Ольхова, Ольга Ситник, Параскевія Гезак, Михайлинка Панчун; стоять: Анна Корчакська, Катерина Горбач, Євгенія Проць, Теодосія Шеремета, Параскевія Вабляк.

бере жваву участь у всіх імпрезах Філії УНО, або займаючися господарською сторінкою тих імпрез, або віддаючи свої сили до аматорських вистав і хорових співів. Доповідями на академіях у честь поетки Лесі Українки, Наталії Кобринської, Ольги Васараб, Віри Вабенко та інших великих постатей українських жінок, популяризує наших письменників, суспільних діячів і національних героїв та радіє кожною новою членкою, що прибуває до Відділу.

Оцій малий горстці українок гемилтонські українці завдячують спільні Свят-Вечори та Святчине для збереження традиційних українських звичаїв. Їх влаштовує Відділ кожного року.

Не будемо перелічувати всіх зборів і скоєних у самому Відділі та спільних засідань з Управою Філії УНО і Відділу МВН, скажемо тільки, що і сходини і збори, чи то місячні чи річні, відбувалися дуже точно і правильно, а число їхшло на десятки.

Від початку організації Відділу ОУК у Гемилтоні аж по сьогодні особливі заслуги в витривалості і ретельності праці треба признати за Анною Ольховою, що головувала в Відділі чотирьома наворотами і вогняй час у ньому секретарювала, а також за Анною Кравець, що двічі була головою і багато разів секретаркою.

Почиріст членок іном повільно, бо багдцужність — діяччя наша хвороба, набута віками безцеложанного життя — все ще діє і не дає об'єднати нашої громади навіть у такій візьмолюбній країні як Канада. Було так, що одні членки відходили, покидаючи Гемилтон, як їх місце прибували нові. Приплив членок з третьої імїграції дав Відділові пожвавлення праці на всіх ділянках його діяльності.

На кінець 1954 року членками Відділу ОУК у Гемилтоні були:

Бабляк П.	Корчовська А.	Павчун С.
Варило Анастасія	Кравець Анна	Подоляська А.
Божок Анастасія	Литвини А.	Стахів А.
Верхолаз Ю.	Матейко М.	Станькович А.
Віра О.	Овчарчки М.	Цудна Катерина
Гезак П.	Ольхова Анна	Шеремета Д.
Германська М.	Павчун М.	Яковенко М.
	Горбач К.	

Головами Відділу за час його існування були такі членки:

Бабляк П. (тричі)	Підсадна В.
Кравець Анна (двічі)	Ситник О.
Мухина Ева	Стрихар Н.
Овчарчки М. (двічі)	Цудна Катерина
Ольхова Анна (чотирьома наворотами)	Шеремета Т.

В теперішньому складі Управи Відділу ОУК працюють:

Голова — Катерина Цудна	Скарбничка — Т. Шеремета
Заступниця Голови — М. Павчун	Членка Управи — А. Стецькович
Секретарка — Анна Ольхова	Господиня — М. Германська

М. Андриашчук
член К.К.

М. Причинська

К. Гришчук

О. Віра

А. Литинська

С. Савченко

І. Півка

М. Дзюбак

А. Борис

А. Борисьчук
член К.К.А. Станків
член К.К.

О. Барабко

І. Півка
член К.К.М. Давиденко
член К.К.Н. Чуха
член К.К.А. Станків
секретарТ. Борисьчук
скарбникА. Кравчук
член К.К.

ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК
КАНАДИ ІМ. О. ВАСАРАВОВОЇ
У ГЕМІЛТОН ОНТ.

За час своєї діяльності Відділ ОУК у Гемілтоні мав приходу з членських внесків та різних імпрез 11,398.48 дол. З того:

передає до каси Філії	\$2,497.48
членські внески до ЦУ ОУК	113.00
бюджет до ЦУ ОУК	598.29
Крайовій Екзекутиві УНО	22.50
журналові "Жіночий Світ"	370.60
місячному журналові в Європі	73.32
членські внески до УНО	87.91
до Централі КУК	25.00
на "Войовий Фонд"	72.54
на "Український Золотий Хрест"	457.96
на "Осередок Української Князівни в Освіти"	135.42
"Новому Шляхові" в Вікіпедію	258.38
на політичних в'язнів в Україні	13.10
на допомогу сиротам у Німеччині	632.64
на "Український Національний Дім" у Саскатуні	20.00

на дитячий садочок у Німеччині	35.00
українським воїнам у канадській армії за морем	93.22
на ювілей Олени Кисілевської	101.00

Крім того Відділ вислав на допомогу скитальцям у Європі пакети з одягом і біллями ваги 1,226 фунтів.

Відділ брав участь у всіх імпрезах Філії УНО в Гемилтоні, у святкуванні 60-літнього ювілею українських поселенців у Канаді та в урочистостях з нагоди сторіччя міста Гемилтону.

З відомих громадських та організаційних діячok і визначних гостей відвідали Відділ Степанія Савчук (кількакратно), Тетяна Кошниця, Марія Дима, Ольга Стебницька, Степанія Бубнюк і Євгенія Ситник. Відвідувачки ділилися з членами Відділу досвідом своєї організаційної діяльності, обговорювали всякі біжучі справи та піддавали заохоти до дальшої праці.

Жваву участь брала ОУК у Гемилтоні також у місцевому Відділі "Комітету Українок Канади" від початку його заіснування.

Для підтримки органу ОУК "Жіночий Світ", Відділ включився в два контексти популярності на його користь. В першому контекстантка Анна Ольхова придбала для журналу двадцять нових передплатниць і дол. 405.00 в готових грошах, а в другому контекстантка Анна Кравець придбала 32 нові передплатниці й збрала доларів 390 в грошах.

В ювілейному контексті ОУК брала участь М. Павчук і здобула в ньому місце другої княгині.

Кольпортерками журналу були і багато часу в свою працю вложили: М. Павчук, Т. Шеремета й Анна Ольхова.

Відповідно до своїх сил і спроможностей Відділ ОУК у Гемилтоні виконав немалу організаційну й національну роботу. Не закладає він рук і не припиняє справи й тепер та з надією глядить у своє майбутнє.

Серед контекстових надгород журналу "Жіночий Світ" у 1932 р. першою була представлений на світло, вишиваний по китях, княжий обрус з мережкою й шість серветок — дарунк членки Відділу в Гемилтоні, Михайлини Павчук.

Відділ ОУК в Едмонтоні

Українське жіноцтво Едмонтону, що пізніше знайшлося в рядах "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб", ще заки оснувалося окреме жіноче Товариство, старалося знайти собі можливість вияву при інших організаціях, які вже тоді діяли в Едмонтоні. Найбільше до його переконань підходила тоді свіжо zaloжена "Українська Стрілецька Громада", що найпершим своїм завданням поставила допомогу визвольним змаганням України. Українські жінки, що недавно покинули рідний край, тужили за ним, образ його ще якво стояв їм перед очима, тому й хотіли вони від себе причинитися до поправи його долі і найкращий до того спосіб бачили в співпраці з "Українською Стрілецькою Громадою".

Така співпраця спершу йшла доривочно, в міру того, як вирінали різні потреби в місцевому Гуртку УСГ, де жінки могли виконати якусь корисну працю. В 1931 році приїхала з Саскатуну Катерина Юнікіана, пізніше одружена Піттел. Вона була членкою "Дівочого Гуртка при УСГ" в Саскатуні і за її ініціативою жінки й дівчата, що досі співпрацювали з УСГ, оформилися також у окремий свій гурток при УСГ. Цей гурток проіснував майже два роки, доки не збільшилося число його членок настільки, що зайшла konieczність оснувати самостійне жіноче Товариство. Для 23 березня 1933 року відбулися "Загальні Збори" в приміщенні "Нового Шляху" при 97-ій вулиці і там zaloжено "Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб". На Зборах обрано першу Управу "Жіночого Товариства" в складі:

Голова — Софія Романюк

Заступниця голови — Степанія Слюзар

Секретарка — Марія Стаджікіна

Скарбничка — Іванна Пуцентаєва

Господині — Михайлівна Манух, Катерина Дуда й Марія Пашен

Контрольна Комісія:

Щербак — Теофіла Іванців — Катерина Юнік-Піттел

Новообрана Голова коротко пояснила цілі Товариства, звернула увагу на потребу національного виховання молоді і накликала до релігійної терпимості. Тоді теж постановлено, як перший виступ Товариства, відбутися "Свято Матері".

Власної домовіски не було, не було де сходитися, сходили й проби мусіли відбуватися в приватних мешканнях членок, а найбільше в подружжя Слюзарів та Іванцевих, напереміну то в одних то в других. Не мало Товариство власної диригентки і запрошено на диригента свого хору члена УСГ М. Журавля. Пізніше залозився ще й аматорський гурток, що давав немало театральних вистав, а в тому і штуки зо співами й танцями, серед них були навіть оперети, що вимагали

довшої музичної підготовки. Вже на цьому місці можна згадати, щоб не повторяти того пізніше, що аматорський гурток, часом самостійний, а часом спільний з усіма Братніми Організаціями, довів до того, що кожної неділі йшла на сцені чи то якась театральна штука чи концерт і витворився звичай, що обов'язком ОУК було заповнити своїм виступом кожну третю неділю. В тому часі "Жіноче Товариство" прийняло вже спільну для цілої Організації в Канаді назву "Відділ ОУК ім. Ольги Васараб". Для тих справ, незалежно від конспірічної Управи Відділу, що мала інші організаційні обов'язки, обирався спеціальний "Театральний Комітет" і до першого такого "Комітету" ввійшли членки: Степанія Слюзар, Катерина Дуда, Теофіля Іванців, Марія Стадниківна, Марія Прокопчуківна і Катерина Юниківна, що довгі роки була режисеркою всіх театральних вистав у Відділі ОУК в Едмонтоні.

В першому році діяльності відбуто вісім сходів, три засідання Управи, три засідання спільні з Філією УНО і з Гуртком УСГ, влаштовано один чайний вечір, "Свято Матері", один базар спільно з УНО й УСГ, дев'ять театральних вистав під власною фірмою та одну спільно з Братніми Організаціями. Як на дев'ять місяців, від квітня до грудня — не мало.

Впровадився звичай відбувати розігрівки за всякі вишуквані й плетені речі, напр. зараз у перших місяцях членка Макух подарува-

**З ВЕЧОРА В ЧЕСТЬ ОЛЬГИ ВАСАРАБ, ЩО ЙОГО ВЛАШТУВАВ ВІДДІЛ ОУК
У ЕДМОНТОНІ В 1934 Р.**

В другому ряді сидять членки управи з ліва до права: Л. Стадник, О. Омишук (голова), Ромашук, І. Пуцентало, К. Дуда. Стоять: Теофіля Іванців (друга), П. Байрак (четверта), Анна Крамар (восьма), Никол (дев'ята).

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУЖ В ЕДМОНТОНІ В 1934 Р.

З ліва до права сидять: К. Дудя, А. Крамар, І. Пуццатело, (заст. голови), Л. Стадник, К. Жинишант; другий ряд: Нанок, К. Ю., К. Ю., А. Шевців, П. Бендик, П. Байрак. Третій ряд: Адам, Протупа, Давидів.

ла власноручно зроблену кофтру, членка Анна Шевців — вишиванку подушку, а членка Катерина Юникіна — вишивану подушку й краватку, і так майже кожна членка щось дарувала на розіграшку, а дохід з того шшов на "Українську Військову Організацію", на українських інвалідів, на політичних в'язнів, на допомогу родині сл. п. Власа й данцалишнина, на український відділ вистави в Ілліного та на всілякі інші національні й добородійні цілі.

В 1934 році діяла Управа зложена з членок:

Голова — Олена Омичук
Заступниця голови — Іванка Пуццатело
Секретарка — Марія Стадниківна
Скарбінчак — Анна Крамар.

Перший раз відбуто спільний Свят-Вечір, що пізніше влаштовувався кожного року. Прийшли на нього не тільки членки й члени Братніх Організацій з родинами, але й посторонні українці, запрошено й тих, що через безробіття зовсім збідніли і не мали де перебути свят. Гостями були теж студенти Албертійського Університету, що з різних причин не могли роз'їхатися на свята по своїм родинам, приїзів їх д-р Омичук, син Голови Відділу ОУЖ. Разом було около три сотні гостей за столами, як досі, небувале число на Едмонтон. Все відбулося по традиції, хіба дідуха в куті бракувало та сіна й соломи, де дітвора качалася б, як це бувало в Україні. Для поляглих борців за волю України заставлено окремих стіл з кутею й калачами і засвічено там свічку.

Скоро після того відбувся "Маланчин Вечір", де всі членки виступили в національних одягах, що на всіх привнянх справило дуже гарне враження. Власними руками приладжений буфет з перекусною послужив ще й до того, щоб при тій нагоді зібрати гроші на підтримку "Новому Шляхові".

Перед тим ще поставлено коротку штуку "Святий Миколай" і роздано дітям солодощі та інші дарунки.

Почавши від тоді кожного року відбувалися такі імпрези, як святочні академії в честь Ольги Басараб і Лесі Українки, що переводилися власними силами Відділу ОУК, а спільно з Братніми Організаціями відбувався в місяці березні концерт у честь Тараса Шевченка та один або два базари в році.

На кожних сходинах, крім біжучих організаційних справ, звичайно або відчитувало якусь цікаву статтю з преси, або одна з членок виголошувала доповідь. Заведено, щоб кожна членка по черзі мала реферат на якусь тему.

Голова Олена Онищук не добула до кінця року, на її місце обрано членку А. Українець.

На 1935 рік до голосу прийшла така Управа:

Голова — Теофіла Іванців
Заступниця голови — Катерина Жишневич
Секретарка — Анна Українець
Скарбницка — Пелагія Байрак (г. світляни стор. 129).

і вона продовжувала діяльність Відділу, як у попередніх роках. Тому, що в Едмонтоні та в околиці почала йти досить жвава діяльність у різних організаціях і часто треба було виступати з промовами й доповідями, членки ОУК вправлялися в бесідництві. При кожній нагоді, навіть на звичайному чайному вечорі, мусіли вони виголошувати чи то коротку промову чи доповідь для вправи в володінні живим словом.

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ В ЕДМОНТОНІ В 1935 Р.

З ліва до права сидять: К. Жишневич, Т. Іванців (п'ята), Адам, П. Байрак, А. Шевців, К. Дуда, П. Бендик. В останньому ряді по середині: Емелія Андрусів.

Листопадкові роковини в Едмонтоні 1934 р.

Членство ОУК, УСГ, УНО і УСНО, на середній на першому плані Євгенія Андрусів, що зображала Україну в жіночому образі.

Таким самим способом діяв Відділ ОУК і в 1936 році під Управою:

Голова — Катерина Дуда
Заступниця голови — Анна Шевців
Секретарка — Олена Адам (з роду Омишчук)

а в 1937 році:

Голова — Теофіл Іванців
Заступниця голови — Корнелія Юсипчук
Секретарка — Олена Адам

В тих роках працю було вести частинно легше, бо від Центральної Управи ОУК приходили вже точні інструкції і вказівки в обіймах, що Управа Відділу ОУК дуже старанно виконувала.

Від місяця серпня до кінця ділового року заступала Голову члена Катерина Дмитрів.

Досить жваво йшла організаційна діяльність Відділу ОУК в Едмонтоні в 1938 році під керівництвом Управи:

Голова — Степанія Слюсар
Заступниця голови — Анна Крамар
Секретарка — Анна Українець
Скарбничка — Корнелія Юсипчук.

В домі, що П спільно з Братською Організацією найнято в будинку "Пюрітен" при 97-ій вулиці, відбувалися кожного тижня освітні вечірки, на яких одні членки читали щось на голос, а другі тимчасом вишивали чи плели всякі звичайні речі. Відбувалося теж навчання інших членок вишивання, мереження та різних інших ручних ро-

біт. До науки писання писанок запрошено п-ю Шевчинини, що була справжньою артисткою в тій штуді. На ці вечірки часом приходили теж гості з гарних і освічених англійських родин, через те Організація високо підносилася в їх очах, вони почали інтересуватися українською культурою і мистецтвом. Коли ж пізніше через брак домівки завершила організаційна діяльність Відділу ОУК, то зацікавлення народним українським мистецтвом поширилося вже в Едмонтоні настільки, що компанія "Гадсон-Бей" запросила п-ю Шевчинини до себе продовжувати писати писанки і навчати інших того діла.

Рік цей сумно кінчився, число членок змаліло, життя послабло через брак домівки.

В 1939 році справами Відділу завідувала Управа в складі:

Голова — Пелагія Байрак
Заступниця голови — Наталя Парада
Секретарка — Олена Ожигуя.

Відбуто, як звичайно, всі національні свята й урочисті академії, влаштовано кілька забав під різними назвами, як фамілійна, турецька, для учнів "Рідної Школи". В цій культурній праці дуже помічний був мішаний хор, зложений з членів усіх Братніх Організацій, куди належали теж членки ОУК. Хор цей здобув собі добру славу в Едмонтоні і багато разів виступав на хвилях місцевої радіостанції.

В роках 1940 і 1941 працювала та сама Управа, що складалася з членок:

Голова — Наталя Парада
Заступниця голови — Параска Тимочко
Секретарка — Олена Ожигуя.

Вписалося трохи нових членок і це причинилося до пожвавлення життя в Відділі. На заклик Центральної Управи ОУК, щоб кожний

Спільне Святко 1935 р. приготуване членками Відділу ОУК у Едмонтоні для УНО і В.О. На передньому столі хрест зі свічками й чорною стяжкою з пам'яттю українським борцям за Україну.

Катерина Жижович

Теофіліна Іваківч

Іванна Пуцентело

Відділ був репрезентований в "Українському Музею" при УНО в Саскатуні якимись артистичним предметом, едмонтонський Відділ ОУК відгукнувся негайно, членка Параня Мандрик заплатила за матерію, а членка Катерина Піттел вишила вишивку. Зроблено теж дарунок для відомого приятеля українців, професора Симпсона з Саскатуну, переславши йому дві найкращі писанки.

Крім усіх щорічних свят, ушановано ще пам'ять Софії Русової в першу річницю її смерті. А до постійних зайнять Відділу на весні роки прибула ще праця для "Українського Золотого Хреста", співпраця з "Канадійським Червоним Хрестом" та висилка пакунків українським воїнам у канадійській армії за морем.

Голова Наталка Парада не докінчила свого уряду, на її місце до кінця року вступила Заступниця Голови Параска Тимочко.

До Управи на 1942 рік увійшли членки:

Голова — Ольга Гладун
Заступниця голови — Гали Юрчан
Секретарка — Катерина Піттел
Скарбниця — Панатія Байрак.

За минулі роки багато добрих членок виїхали з Едмонтону, чи то на схід до провінції Онтаріо, чи то на захід до Бритійської Колумбії, згадати б хоч членки Анну Ковальську, Марію Головинівну, Михайлину і Ємілью Шарик та інших. Щопразда вони скріпили місцеву Організацію на нових місцях свого перебування, але Відділ ОУК в Едмонтоні через те послаб. Тому нова Управа мусіла багато уваги звернути на приєднання до Організації нових членок.

В 1943 році репрезентувала Відділ ОУК Управа:

Голова — Катерина Жижович
Заступниця голови — Марія Кичик
Секретарка — Олена Окишук,

а в 1944 році Головою стала Олена Окишук і Секретаркою Катерина Піттел.

Після того, як Голова Олена Окишук виїхала з Едмонтону на захід у 1945 році, на деякий час припинилася вся праця Відділу ОУК.

Причиною був брак дімівки. Всі Братні Організації користувалися в останніх роках дімівкою, що її закуплено від канадійського уряду, який відібрав її від комуністів. Тепер уряд назад віддав дімівку комуністам, звернувши гроші Філії УНО, і нараз усі опинилися без дімівки, що дуже погано відбилося на організаційному житті. Всі Братні Організації, а разом з ними й ОУК, змушені ставити власний "Український Національний Дім". Він став готовий у 1947 році й містився при 98-ій вулиці. Під кінець того року заходами членки Ольги Гладун відновляється організаційна праця Відділу ОУК. Скликано Збори на день 30 листопада 1947 року — перші у власній дімівці — і ці Збори тоді одностайно постановили, щоб до кінця року справами Відділу завідували Катерина Жишківнич, як Голова, і Ольга Гладун, як Секретарка.

На рік 1948 обрано Управу в складі:

Голова — Параня Мандрик
Заступниця голови — Марія Кучаба
Секретарка — Ольга Гладун
Скарбничка — Марія Клинчик

І ведено працю в згоді з розпорядками Центральної Управи ОУК, що прислали в обійзниках. До звичайної організаційної і добродійної діяльності прийшли ще являчки харчових пакетів і пачок з одином для українських скитальців у Німеччині та в інших європейських країнах.

В 1949 році працювала Управа:

Голова — Степанія Касіян
Заступниця голови — Марія Клинчик
Секретарка — Ольга Гладун

Відділ ОУК мусів напружити багато сил, щоб допомогти Філії УНО сплачувати довги за дімівку. Туди переважно йшли всі приходи з організаційних підприємств, що їх улаштував Відділ ОУК чи то самим у власному імені, чи спільно з іншими Братніми Організаціями.

Відділ ОУК в Едмонтоні був репрезентований майже на всіх Крайових Конференціях і на Провінційних З'їздах. Цього року на Крайову Конференцію, що відбувалася спільно з УНО й іншими Братніми Організаціями в Вінніпегу в днях 1—3 липня 1949, вислали делегатку Марію Клинчик.

За працю в 1950 році відповідала Управа зложена з членок:

Голова — Марія Клинчик
Заступниця голови — Катерина Жишківнич
Секретарка — Надія Жмурко
Скарбничка — Степанія Касіян
Членка Управи — Ольга Гладун

В половині року зайшла зміна на становищі Секретарки. Надія Жмурко перейшла жити в далеке від центру міста мешкання, на її місце вступила Ірина Суховерська, що саме недавно переїхала до Едмонтону.

В днях від 1 до 3 липня 1950 року відбувався в Едмонтоні великий Провінційний З'їзд УНО і Братніх Організацій. Крім того, що

Управа Відділу та його членики з часу брали активну участь у нарадах З'їзду, на ОУК спали обов'язки господарської і товариської його частинки, а зокрема підготовка бенкету, де взяли участь визначні гості з міста Едмонтону.

Короткий час після Провінційного З'їзду гостювала в Едмонтоні представниця "Осередку Української Культури й Освіти", Тетяна Кошиць, з доповідями з діяльності українського народного мистецтва. Доповіді ці викликали загальне зацікавлення і на них крім членок ОУК приходили теж гості з інших українських організацій. Відділ працював Тетяну Кошиць чайним прийняттям.

На 1951 рік обрані були до Управи Відділу членики:

Голова — Катерина Дмитрів
Заступниця Голови — Степанія Касіян
Секретарка — Ірина Суховерська
Скарбниця — Ірина Віляр

і праця Відділу ОУК у цьому році виконана була повністю згідно з програмою, як і попередніми роками, нічого не заподбано і в нічому не було відхилень від звичаю, що вже усталилися в ОУК.

На 1952 рік ввійшли до Управи членики:

Голова — Марія Кличеня
Заступниця Голови — Настя Ласна
Секретарка — Ольга Ізю
Скарбниця — Ольга Гладук

Спочатку робота йшла пиняво, доки на Зборах дня 25 травня не обрано нової Управи в складі:

Голова — Катерина Дмитрів
Заступниця Голови — Настя Ласна
Секретарка — Ірина Суховерська
Скарбниця — Параска Форемська

ВІДДІЛ ОУК В ЕДМОНТОНІ В 1953 Р.

Зліва до права, сидять: М. Кличеня, І. Суховерська, К. Огіньська, О. Єдик, Х. Дмитрів, О. Гладук, В. Федорів. Стоять: А. Форемська, М. Дуб, Д. Гайдук, А. Кузьо, А. Кисляк, К. Тимошенко, Н. Пріць, О. Ізю, Н. Маринич, П. Форемська.

Фрагмент з виставки народного мистецтва, влаштованої Відділом ОУК у Едмонтоні під час провінційного З'їзду УНО і ВО в вересні 1953 р.; перед експонатами Олександра Єндри — голова Відділу.

Причиною послаблення праці Відділу ОУК було мале число його членок, лишилося їх усього 18 з колись великого Відділу, решта пороз'їжджалася з Едмонтону, або переобтяжені родинними й заробітковими обов'язками мало могли вкладати часу в організаційну працю.

В цьому році припадав 20-літній ювілей Організації УНО, якої перша Філія постала якраз в Едмонтоні. З цього приводу відбувалися в Едмонтоні величаві святкування і жіноцтво з ОУК приклало багато праці до їхньої підготовки, зокрема до великого Ювілейного Бенкету.

Від самого початку свого існування Відділ ОУК опікувався хворими, відвідував їх у шпиталях і в приватних хатах. Ні одного року не спускав Відділ з ока тої ділянки своєї добродійної праці, а цього року ще перейняв на себе обов'язок заопікуватися дванадцятьма хворими на туберкульоз українцями в Німеччині.

Вільність приходів з організаційних підприємств та культурних імпортів далі йшли на сплату довгів за "Український Національний Дім".

Під Управозо, аложеною з членок:

Голова — Олександра Єндри
Заступниця Голови — Катерина Огіньська
Секретарка — Ірина Суховерська
Скарбницка — Катерина Дмитрів

увійшов Відділ ОУК в Едмонтоні в 1953 рік.

Праця Відділу в цьому році щораз більше ставала на ноги після того, як послабла в другій половині сорокових років. Незалежно від нормальної кожнорічної програми в організаційній і в культурній діялях, при великому вкладі праці голови Відділу, Олександри Єндри, влаштовано виставку українського народного мистецтва, взято участь у Провінційному З'їзді УНО і Братніх Організацій, що знову цього року відбувався в Едмонтоні — ОУК перебрала там на себе підготовку бенкету — та спільно з місцевим Відділом "Комітету Українок

Канади" влаштовано прийняття для капелі бандуристів, що загостила з виступами до Едмонтону.

Відділом керувала в 1954 році Управа з членок:

Голова — Ірина Сухотерська
Заступниця Голови Марія Клинчик
Секретарка — Марія Дуб
Скарбниця — Параска Форемська.

Діяльність Відділу в цьому році, хоч у нічому не відрізнялася від попередніх років, ще більше посилюлася. Зокрема згадати треба виведені спільно з Відділом МУН "Обжигни", що їх на американському континенті називають "Днем Поджиги". Програму складено й виведено точно за таким зразком, як відбувалися колись обжигни в Україні, і випечено коровай, якого шматками частовано пізніше гостей при чаї, серед яких то гостей було чимало англійської публіки.

В "Українському Національному Домі" часто відбувалися весілля дітей членів і прихильників Братніх Організацій, як теж інших українців. Відділ ОУК перебрав на себе куховарські обов'язки на тих весіллях, щоб за придбані в той спосіб троші сплачувати довг за доміну.

В контексті "Жіночого Світу" брала участь від Відділу ОУК в Едмонтоні членка Ольга Гладун. Крім контексту ще й іншими способами йшла старання дати підтримку "Жіночому Світові", найбільше збиранням передплат. Відділ передплатив цей журнал для себе і для шпитальних бібліотек, щоб читали його хворі українки.

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК В ЕДМОНТОНІ В 1955 Р.

Сидять зліва до права, перший ряд: К. Півтеп (Купят.-Оса. Референтка), М. Дуб (Секретарка), М. Клинчик (Голова), О. Гладун (Заступниця Голови), П. Форемська (Скарбниця). Другий ряд: Н. Коваль, А. Гемисла, І. Сухотерська, В. Федорів, О. Ільє, К. Жижанчик. Третій ряд: А. Кузю, С. Гладун, М. Гринчик, Л. Грох, В. Швед, А. Форемська.

Марія Ключик
голова 1950, 1952, 1955 рр.

Ольга Гладун
голова 1948 р.

Ірина Суковерова
голова 1954 р.

В Ювілейному Році 1955 обрано до Управи Відділу членок:

Голова — Марія Ключик
Заступниця Голови — Ольга Гладун
Секретарка — Марія Дуб
Скарбниця — Параска Форемська

і в'я провадил організаційну працю по устійненій уже попередніми роками традиції.

Перепоширши так короткими словами працю Відділу ОУК в Едмонтоні за роки від його заснування аж до двадцятьп'ятилітнього ювілею Організації, наприкінці терба ще подати кілька загальних звітів.

Започаткували організаційну роботу в ОУК ідейні українські жінки, що шукали в ній образу далекої своєї Батьківщини і намагалися знайти спосіб, щоб утримати при українському народі свої родини, зокрема зберегти українську душу своїх дітей.

Вся праця Відділу мусіла йти подвійним шляхом: для виконання власної статутної і накресленої директивами Центральної Управи і схваленними Крайових Конференцій діяльності, і для помочі іншим Братнім Організаціям, найбільше Філії УНО. Ця друга частина заби-рала неймовірно багато часу, що на загаль виходило на добро цілості організаційної системи УНО і Братніх Організацій, зате часто некорисно мусіло відбиватися на вужчій діяльності Відділу ОУК. Якщо йдеться про товариську і господарську частину всіх підприємств УНО і Братніх Організацій — вони повністю спочивали в руках ОУК і робилися зовсім безкоштовно та безінтересовно. Більшість своїх приходів Відділ ОУК віддавав або до каси Філії УНО на сплату довгів за до-міжку в останніх роках, або пересилав на різні добродійні цілі. Власного чистого приходу мав Відділ звичайно понад дол. 2,000 кожного року, але зайнятий справами інших, не подумав про себе і щойно не-давно почав набувати власне кухонне устаткування та призначив де-яку суму на побищення власної бібліотеки.

Членство Відділу ОУК в Едмонтоні скріпилося після другої світо-вої війни припливом нових українок з Європи і це дуже корисний мало вплив на організаційну працю, що ведеться в дружбі й гармонії між представницями різних поколінь, що в різних часах приїхали до Ка-нади.

Відділ ОУК в Едмонтоні дуже радо йшов на співпрацю з іншими національними українськими жіночими організаціями, а найперше з "Комітетом Українок Канади", що виявлялося в різних культурних і товариських імпрезах, призначених для цілого українського загалу міста Едмонтону. До найкращих виявів тієї співпраці належить велика Жіноча Академія 22 квітня 1951 року в залі "Українського Народного Дому" для вшанування сторіччя з дня народження піонерки українського жіночого руху, Наталії Кобринської.

В культурній своїй діяльності Відділ ОУК зачинав спершу від речей простих і легких, обрахованих на те, щоб притягнути якнайширшу публіку і з'єднати собі її симпатії. Але дедалі то більше старався він підносити рівень тієї діяльності, вилітаючи туди поважніші та докладніше розроблені доповіді, до яких часом запрошувано прелегентов з-поза ОУК, для прикладу можемо подати тут виголошені в 1953 році доповіді — а вони йшли кожного року — лікарки д-р Марії Кейван про "Рациональне відживлювання", Ірини Суховерської про "Творчість Ольги Кобилянської", Олександри Єндик про "Духовність української жінки" та Ольги Аронець про "Творчість Лесі Українки".

В березні 1953 року заходами Відділу ОУК введено на сцені "Вечір Пам'яті Лесі Українки" з високо-артистичною програмою, що її не посоромилася б ні одна українська громада. Була відіграна "Грішниця" в постановці Ольги Аронець, перша дія "Лісової Пісні" в постановці В. Скорупського, та збірна мелодеклямація "Сім струн" в постановці Олександри Єндик. В листопаді 1954 року на вечорі в пам'ять Лесі Українки, в постановці Олександри Єндик, поставлено драматичну поему Лесі Українки "Орґія" з великим успіхом. Ці вистави високо підняли славу Відділу ОУК в Едмонтоні.

В часі тої праці одні членки приходили, другі відходили, одні вкладали більше праці, другі менше. Поза тими, що вже згадані на

Сценічна картинка з "Орґії" Лесі Українки (за програмою на стор. 37).

різних місцях подаємо тут додатково прізвища тих членок Відділу ОУК, що були діяльні в Відділі і що про них не було згадки:

Бершад Дося	Капія	Мельник Парана
Брус Василина	Кисилець Анастасія	Никон Марія
Будник	Кропальницька	Оницьківа Марія
Гайдук Дора	Кузьо Анна	Прийц Ніла
Грушечка Дося	Малецька Анна	Слюсаренко С.
Давидів Катерина	Маряквич Анна	Федорів Віра.

Дві членки покинули Відділ на віки й перенеслися до вічного життя, а це: енергійна провідниця, авторка багатьох статей у Жіночій Сторінці "Нового Шляху" — Теофілія Іванців та гарна й добра членка — Катерина Давидів. Нехай не загине про них добра пам'ять в Організації!

Відділ ОУК провадив свою працю скромно і без великого розголосу, в тому переконанні, що не грімікі слова, тільки тверді діла виходять на добро народів, про яке він завжди думав і для його майбутніх поколінь у Канаді віддавав свій час і труд.

ЯРОСЛАВА ГЛАДУН

Молодечий Відділ ОУК в Едмонтоні

В Едмонтоні існує, крім головного Відділу ОУК, ще так званий "Молодечий Відділ", аложений з молодших віком членок, переважно народжених уже в Канаді.

Перші Загальні Збори цього Відділу відбулися дня 7 жовтня 1954 року і були там присутні членки: Гладун Славка, Глинська Ганна, Гринчук М., Коваль Н., Остапівська Л. і Швед Віра. В Зборах узяла участь голова Відділу ОУК, Ірина Суховерська, що при цій нагоді зreferувала перебіг Крайової Конференції УНО і Вратніх Організацій з липня ц. р.

Обрано тоді Управу Молодечого Відділу з трьох осіб:

голова — Славка Гладун,
секретарка — Ганна Глинська,
скарбничка — Віра Швед.

Молодечий Відділ ОУК у Едмонтоні займається в першу чергу добродійною працею, як допомогою українським залишеним, відвідуваним і допомогою хворим у шпиталях, співпрацею з "Канадій-

МОЛОДЕЧІЙ ВІДДІЛ ОУК В ЕДМОНТОНІ

Зліва до права: М. Гринчук, Н. Коваль, А. Глиньська, С. Гладун, В. Шевед, Л. Грек.

ським Червоним Хрестом". Позатим Відділ співпрацює з іншими Братніми Організаціями в Едмонтоні в усіх справах, де його співпраця потрібна й корисна.

До постійної програми Молодечого Відділу належать сходини з гуртками на різні теми. В часі таких сходів часто членки виготовляють різного роду забавки й предмети вжитку та передають їх пізніше для "Канадійського Червоного Хреста".

На одній з вистав переведено розіграшку і за отримані з неї гроші вислано кілька харчових пачок до Європи. Вислано теж туди для дітей забавки, що їх власноручно вирабляли членки Відділу.

Кожної середи ведеться садочок для маленьких дітей від 2—6 років, учителька В. Манда навчас дітей співу й усяких забав.

Членки взяли на себе обов'язок вишити столове білля для Організації, як обруси й серветки.

Молодечий Відділ ОУК в Едмонтоні щойно зачав свою працю, не було ще змоги встигти в ній розгону, але він має всі надії на гарний розвиток, членки ним зацікавлені, а та коротка його праця, що її він уже має за собою, здобула йому добру славу в усіх членах Братніх Організацій і взагалі серед українського жіноцтва в Едмонтоні.

Відділ ОУК у Кіркленд Лейк

Місто Кіркленд Лейк, що лежить далеко на півночі Канади в провінції Онтаріо, відоме з того, що є тут копальні золота. Вони притягали до себе робітництво і досить скоро зважшлася тут чимала українська колонія. На жаль сильні тут були комуністичні впливи, що не оминули теж і українців, тому нелегко було заложити там національну українську організацію, щоб протиставитися нищівній роботі більшовизму. Все ж таки доволі скоро, бо в початках тридцятих років постала тут УСГ, а в слід за нею і Філія УНО. Жінки й дітвора спочатку працювали в обидвох тих організаціях, а коли по цілій Канаді почали творитися Відділи "Організації Українок Канади" ім. Ольги Васараб", засновано такий Відділ також і в Кіркленд Лейк.

Основні Загальні Збори Відділу ОУК у Кіркленд Лейк відбулися дня 19 грудня 1933 року і тоді обрано першу його Управу, що складалася з членок:

Голова — Євгенія Лазар
Заступниця Голови — Розалія Несторовська
Секретарка — Софія Воробець
Скарбнича — Анна Фенюк
Члени Управи — Софія Гонубець
Контрольна Комісія:

Ольга Максимович — Анна Посмітюх — Марія Радук.

В перших роках після свого заіснування Відділ ОУК — крім організаційних сходів і зборів — головню займається співпрацею з іншими Братніми Організаціями в усіляких культурних, національно-суспільних і господарських підприємствах. В усіх національних святах і академіях та в усіх політичних маніфестаціях, що їх улаштували УНО й Братні Організації, живу участь брав теж і Відділ ОУК у Кіркленд Лейк. (Світлина з 1936 р. на 49 стор.).

Багато зусиль прикладає Відділ для зустрічі української громади в Кіркленд Лейк з генералом Миколою Капустянським, що відвідав Кіркленд Лейк дня 23 березня 1936 року, а трохи пізніше в підготові великого концерту з приводу приїзду гостя з Європи, члена Проводу Українських Націоналістів, полковника Романа Супса.

З більших урочистостей у Кіркленд Лейку, що в них багато праці вложив Відділ ОУК, треба згадати два великі Окружні З'їзди УНО і Братніх Організацій Північного Онтаріо й Квебеку, один у дніх 2 і 3 жовтня 1937 року і другий 15, 16 і 17 квітня 1949 року. Це саме треба сказати про ювілейні святкування 20-річчя з дня заіснування місцевої Філії УНО, що припадало на день 21 вересня 1952 року.

Важною ділянкою праці в житті Відділу була допомогова діяльність. Найперше відбувалася вона разом з Братніми Організаціями на

ВІДДІЛ ОУК В КІРКЛЕНД ЛЕЙК, ОНТ. 1941 РОКУ

Знасту, зніма до права, перший ряд: О. Семенюк (Спирбичина), Р. Несторенська (Заступниця Голови), Ю. Мігус (Голова), С. Воробець (Секретарка), М. Радул (зв'язкова до Червоного Хреста). Другий ряд: Н. Налеских, Е. Вороненчик, А. Лещук, бл. п. Н. Міщія, Ю. Лесаків, Т. Мігус. Третій ряд: П. Федірчук, Ю. Явна-Онуцька, О. Грицишук, М. Глушак, С. Яцко.

користь українських політичних в'язнів, інвалідів та для підтримки визвольної української боротьби. В роках важкого безробіття в Канаді, що теж і в копальняних осередках дошкульно давало себе відчувати, Відділ ОУК допомагав безробітним українцям грошми і харчами.

Коли почалася світова війна в 1939 році, Відділ ОУК активно співпрацює з місцевим "Канадійським Червоним Хрестом", делегуючи з-поміж себе зв'язкових членок Марію Шелестинську, Марію Радул, Анастасію Лещук і Анну Возьну. Виконано різного шиття і плетения пачіч і шаліків у загальній кількості 1974 штук.

Велику підтримку давав Відділ ОУК у Кірклэнд Лейк часописові "Новий Шлях". Придбував йому передплатників і збирав на пресолий фонд та кілька разів брав участь у констестах популярності на його користь. В імені Відділу ОУК у Кірклэнд Лейк констестантками "Нового Шляху" були членки Ольга Семенюк, Юлія Явна-Онуцька, Маруся Метельська і Марія Шелестинська.

Само собою, не забував Відділ теж і про орган ОУК "Жіночий Світ", стараючися про передплатників для нього та беручи участь у його пресовому констесті через свою членку Ольгу Семенюк.

ВІДДІЛ ОУК У КІРКЛЕНД ЛЕЙК, ОНТ., В 1949 РОЦІ

Зліва до права, сидять: О. Самеєлок (Скарбінючна), А. Коземчук (Заступниця Голови), А. Вольна (Голова), О. Грицишин (Секретарка), стоять: Телля Мігус, А. Фенюк (контрольорка), А. Ільчишин, Ю. Мігус (контрольорка), А. Воньківська.

Рік 1939 приніс багато клопотів організаційному українському життю в Кіркленд Лейк, а в тому і Відділові ОУК. Різні вороги українства виступили з наклепами й брехливими доносами на українську організацію, а до того в копальнях почалися штрайки і це спричинило масовий виїзд робітництва до інших місцевостей. Проте Відділ ОУК своїй праці не покидав, хоч і трудніше приходилося її виконувати, бо число членок змаліло.

По війні розгорнулася акція допомоги українським скитальцям в Європі, Відділ ОУК вислав 15 пакетів з харчами, 69 з одіжжям та дол. 412.84 гривини.

Трохи цифер може кинути ясніше світло на діяльність Відділу до ювілейного року ОУК. За цей час відбуло:

місячних зборів	193
тижневих сходів	375
святкових сходів	45
власних концертів	12
прощальних вечірків	14
товариських забав	45
спільних Свячених	17
спільних Свят-Вечорів	19
театральних вистав	43

загальних вечірок	36
несподіванок	24
пущень	35
танців	36
різних прикмет	15
баскетів	5
шадрівок	19
вислано дописів до преси	108,

а разом з Філією УНО і з Братніми Організаціями влаштовано 20 базарів і 56 пісників.

У фінансовій діяльності Відділ ОУК мав:

прибутків	\$9,556.61
видатків	\$9,017.46

на що складалися такі позиції:

Визвольний Фонд	\$ 238.01
"Жіноча Доля"	15.00
театральна гардероба	225.00
бібліотека	146.25
"Осередок Кузьтури й Освіти"	130.40
допомога сиротам	462.84
українські інваліди	51.60
політичні в'язні	35.70
українським воїнам за морем	79.79
"Новий Шах" і Жіноча Сторінка	294.36
"Рідна Школа"	175.00
"Жіночий Світ"	194.20
"Український Золотий Хрест"	376.50
КУК	26.50
міська Філія УНО	1,537.38
інші видатки на власні потреби й місцеві справи	5,128.93

Чисельно Відділ ОУК у Кіркланд Лейк не належав до більших. Звичайно число членів у ньому — около тридцяти, а був такий час, що всього десять членів мусіли ставити чоло нормальній організаційній праці Відділу. Варто б згадати тих членів, що працювали в Відділі на різних становищах чи то в Управі чи в якійсь діяльності:

Бабіть Славна — делегаткою на Конференцію,
Болехівська Анна — скарбничкою,

Члени ОУК у Кіркланд Лейк і прихильники готують пісники в 1934 р.

Возьна Анна — чотири роки головою,
 Воробець Софія — п'ять разів секретаркою,
 Голубець Софія — секретаркою, головою,
 Грицишин Ольга Ульяна — чотирнадцять разів секретаркою і кілька років
 учителькою "Рідної Школи",
 Добровольська Марія — секретаркою,
 Кірил Анна — скарбничкою,
 Козак Антоніна — головою,
 Лазар Євгенія — головою,
 Лещук Анастасія — три рази скарбничкою,

Управа Відділу ОУК у Кірилівці Лейн у 1933 р.

Луція Анна — головою, скарбничкою,
 Максимович Ольга — головою, скарбничкою,
 Мігує Юлія — раз головою, раз секретаркою два рази скарбничкою,
 Музична Анна — три рази скарбничкою,
 Несторовська Розалія — три рази головою,
 Радун Марія — головою,
 Семензон Ольга — три рази головою, вісім літ скарбничкою.
 Токтріасна Анастасія — два рази головою,
 Турко Розалія — головою,
 Урбан Марія — головою,
 Федора Юстина — була головою і секретаркою, вісім років іздня де-
 загетною Відділу на Конференції до Вінніпегу і до Торонто,
 Фекко Анна — скарбничкою, головою,
 Яна-Онуфія Юлія — два рази скарбничкою.

Члени:

Посмітук Анна,	Леськів Яосина,
Панци Марія,	Дмитерко Параска

покинули цей світ з волі Всевишнього. Нехай пам'ять про них з помо-
 ління з покоління переходить в нашої Організації і нехай сплять во-
 ни спокійно в канадійській землі.

Членка ОУК у Кіркленд
 Лейк, Марія Верона-Па-
 нци * 1. IV. 1904,
 † 12. XI. 1938.

Членка ОУК у Кіркленд
 Лейк, Яосифка Леськів,
 * 14. III. 1903, † 17. IV. 1943.

Відділ ОУК в Кіркленд Лейк проробив велику й цінну працю
 в українському громадському й політичному житті свого міста. Ви-
 тримає він і надалі на почесних позиціях національної праці, бо член-
 ки його можуть сказати, повторюючи за Ульяною Кравченко:

*Не поконав нас ворог,
 Бо духа не зборов,
 Бо є у нашій серці
 Батьківщини любов.*

Відділ ОУК у Лимингтон

Відділ "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" у Лимингтон зав'язався доволі пізно. Околиця тут фермерська, люди живуть від себе далеко, тяжко їм зібратися на сходини чи засідання, а вже дуже трудно працювати, коли потрібно кожного дня ввечері приходити чи то на проби хору чи аматорського гуртка. Проте, вже в 1934 році заложився в нас Філія УНО і туди вписалися в члени теж і жінки, а було їх шість:

Барна Анна	Деревляна Ольга
Бенюк Анна	Заворотюк Катерина
Боровська Катерина	Мисько Тетяна,

пізніше прибула до них ще Анна Клим.

Впродовж кількох років жінки працювали разом з чоловіками в рамках місцевої Філії УНО, допомагаючи в різних підприємствах, концертах, пікніках, базарах, бенкетах, танцях і аматорських виставах. Як не було своєї домівки, всі сходилися по черзі в приватних хатах.

Щойно 1946 року підібрала Лимингтон відома дівчина ОУК, Євгенія Ситник, зібрала всіх жінок на сходини, пояснила статут і тоді заіснував у Лимингтон Відділ ОУК.

До першої його Управи авійшли:

Голова — Анна Барна
Заступниця — Анна Бенюк
Секретарка — Анна Клим
Сварбичка — Катерина Боровська
Контрольна Комісія:
Ольга Деревляна — Катерина Заворотюк.

Поплила та сама робота, що й далі, тільки вже в рамках самостійного жіночого Товариства.

В Управі Відділу ОУК у Лимингтоні працювали такі членкині:

Голови:	Анна Барна від 1946 до 1950 року,
	Климентина Гриневич від 1951 до 1955.
Секретарки:	Анна Клим від 1946 до 1954 року,
	Анна Барна 1955.
Сварбички:	Катерина Боровська від 1946 до 1948,
	Тетяна Мисько від 1949 до 1952,
	Анна Барна від 1953 до 1955.

Трудно широко розгорнути працю в фермерській околиці та ще й там, де українців не надто багато. Все ж таки Відділ ОУК у Лимингтоні по своїх силах старався дотримувати кроку в організаційній роботі. Між іншим, доволі праці вложено в підтримку української преси, головню участю в пресових конкурсах. В конкурсі "Нового Шляху" 1948 року Відділ ОУК у Лимингтоні заступлений був аж трьома конкурсантками: Софія Бенюк, Марія Вадзь і Рубі Кушнір. В Ювілейному

Контесті "Нового Шляху" 1950 року від ОУК у Лимингтоні виступала Кlementина Гриневич, а в контесті 1953 року участь брала знову Софія Вензон.

Відділ передплачує "Жіночий Світ" і складає на його пресовий фонд при нагоді святоточних побажань.

З допомогою діяльності можна відмітити висилку пакунків українським скитальцям до Європи. Вислали членки від себе, а окремо Відділ ОУК з власної каси видав на те 75 доларів.

На "Український Золотий Хрест" зложено дол. 143.65.

Відділи хворих українців у місцевому шпиталі належали до біжучої діяльності Відділу. Членки відвідували хворих, а Відділ часто жертвував на потреби шпиталю.

Добре працює Відділ ОУК у Лимингтоні в місцевому КУК. Постійно бере участь у його нарадах і засіданнях, заступає його в КУК від початку до сьогодні по черзі ось такі членки: Анастасія Клим, Ольга Ромкей, Катерина Личко і Софія Пегарко. Часто даються спілани з Відділом КУК підприємства при нагоді національних свят.

За вісім літ свого існування Відділ відбув 62 власні засідання і три спільно з Управою Філії УНО. Приходив за цей час було дол. 1,142.50, а розходив 1,032.98.

До Управи Відділу ОУК у Лимингтон на 1955 рік обрані:

Голова — Кlementина Гриневич

Заступниця — Анна Вензон

Секретарка — Анна Барна, вона ж і скарбниця та представниця "Жіночого Світу" а "Нового Шляху"

Контрольна Комісія:

Анна Клим — Олена Бадя.

Маленький дуже Відділ ОУК у Лимингтон, зате справний у своїй роботі і точний у виконуванні доручень Центральної Управи ОУК.

ВІДДІЛ ОУК У ЛИМИНГТОН, ОНТ. 1949 РІК

Зліва до права, зверху, перший ряд: Тетяна Мисюла, Анна Клим, Анна Барна, Анна Вензон, Катерина Вересюла. Другий ряд: Катерина Заворотна, Анна Ромкей, Софія Мисюла, Кlementина Гриневич, Анастасія Богоніс, Анна Вензин, Марія Сокутська.

ВІДДІЛ ОУК У ЛІМІНГТОН, ОНТ., 1954 РІК

Зліва до права, сидять: Анна Бекка (Заступниця голови), Климента Гриневич (голова), Анна Барна (скарбниця), Анна Клім. Стоять: Анна Розмел, Арабка Мушка, Олена Вадзо, Анастасія Вегоніс, Софія Мельник.

Відділ ОУК у Монреалі

В Монреалі існував уже Відділ "Української Стрілецької Громади" число 3, а в Вінніпегу і в Саскатуні при "Українській Стрілецькій Громаді" існували й "Дівочі гуртки". В 1933 році до Монреалу переїхала з Вінніпегу Ірина Михалович, тепер одружена Дячук, що була членкою такого дівочого гуртка в Вінніпегу. З доручення "Української Стрілецької Громади" вона зайнялася організуванням "Жіночого Відділу ім. Ольги Басараб" при "Українській Стрілецькій Громаді" число 3 в Монреалі. Основні Збори відбулися 7 травня 1933 року в дсмівці "Української Стрілецької Громади" на Фронтенак у присутності дванадцяти молодих жінок і визначного громадського діяча, д-ра Івана Гуляя. Ірина Михалович з'ясувала присутнім потребу організуватися і гуртувати українських жінок для спільної з "Українською Стрілецькою Громадою" праці для визвольної справи. Перед ними стояла тоді єдина головна ціль: нести допомогу, якими б це не було дорогами, поневоленій Україні.

На цих перших основних зборах вибрано першою провідницею жіночого відділу Ірину Михалович.

До першої Управи Відділу ввійшли ще:

Заступниця Голови — Анастасія Білина

Секретарка — Рона Ковальська

Скарбнича — Марія Чайківська

З початкових дванадцяти членок Товариство швидко розрослося й уже наприкінці 1933 року нараховувало 35 членок. Праця гуртка розвивалася за напрямками статута "Української Стрілецької Громади". В першу чергу розвивалася інтенсивна культурно-освітня діяльність.

До того треба додати, що хоч основні збори "Жіночого Відділу ім. Ольги Басараб при Гуртку УСТ" ч. 3" в Монреалі відбулися аж з початком травня 1933 року, то фактична діяльність згуртованих при УСТ в Монреалі жінок і дівчат зачалася багато скоріше. Сліди її знаходимо в дописах з діяльності Гуртка УСТ в Монреалі до "Нового Шляху" і так, наприклад, читаємо, що дня 21 січня 1933 року "заходом жіночого гуртка" при УСТ влаштовано спільну Різдвяну Вечерю, а дня 22 квітня того ж самого року — спільне Свячене. Це вказує, що основні збори дня 7 травня 1933 року не були початком діяльності

З 14-РІЧЧЯ ВІДДІЛУ ОУК У МОНТРЕАЛІ В 1943 Р.

Згорі, зліва до права 1 ряд: Т. Микитюк, М. Міхальчук, А. Паламчук, М. Нігук, А. Орихівська, М. Ченурна. Другий ряд: А. Криська, М. Кам'ба, А. Віночук, А. Дерезівська, М. Доймена, В. Загурак. Сидять у третьому ряді: А. Пам'я, А. Вілх, М. Чайківська (голова), Ст. Савчук (організаторка Ц.У.), Хмелюк, М'якуш.

жінок, вони лише оформляли її організаційно і дали нову назву. (Світлина членок з 1933 р. вміщена на 32 стор.).

Вже в перших місяцях своєї діяльності "Жін. Товариство ім. Ольги Басараб" при УСГ в Монреалі виявило помітну активність. Відбуто п'ять організаційних сходів, великий концерт з нагоди "Свята Матері", дві культурно-освітні вечірні і кілька вечорів спільного читання — все це виконано як самостійну працю, не враховуючи вложеного труду в співпрацю з Гуртком УСГ.

До більших його успіхів слід зарахувати величавий концерт 27 серпня 1933 року для вшанування 20-ліття з дня смерті Лесі Українки. Відділ у Монреалі перший з-поміж усіх інших Дівочих чи Жіночих Відділів при УСГ відмітив цю річницю. Багата, добре підібрана програма з головною точкою — рефератом Ірини Дячук — притягнула широку публіку, що вщерть виповнила залю. Цим концертом "Жіночий Відділ" відразу одобув собі славу й симпатії української громади в Монреалі.

Вже восени 1934 року, коли засновано окрему централю під назвою "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" з осідком у Саскатуні, жіночий гурток при Філії УНО в Монреалі оформився в самостійну Вратню Організацію як Відділ ОУК. В цьому 1934 році головою вже самостійного нашого Відділу була Анастасія Білик, яка приложила багато праці до його розбудови, приєднавши нових членок, і яка по сьогоднішній день залишилася нашою активною членкою.

З бігом часу до Відділу входять все нові членки і в роках 1935 і 1936, за головування Рожі Ковальської, наш Відділ досягає чи не найвищого ступня активності й розвитку. Тодішня голова була справжнім мозком і серцем Відділу. Вона вмілою рукою вела Гурток, давала безліч рефератів, учила національних танців, вела "Рідку Школу" і працювала для МУН. Під головуванням Рожі Ковальської наша організаційна клітина кріпла й розросталася. Дбайливо виготовлені протоколи тодішньої секретарки, О. Ішкової, виразно свідчать про цю кипучу діяльність Відділу. (Світлина Відділу з 1935 р. на стор. 61).

Коли на доручення організаційної референтури Централі ОУК в 1937 році Рожка Ковальська виїхала в подорож по Канаді, щоб на Заході організувати нові жіночі відділи, головою нашого Відділу обрано вперше Марію Чайківську. В 1938 і 1939 роках головою була знову Анастасія Білик.

Часи війни були слабші з організаційного погляду, та не з погляду посвяти, жертвенності і зрозуміння потреби праці в загалу членок. На окреме відмічення з цього періоду діяльності нашого Відділу заслуговують: допомога канадійським українським воїнам на фронті в Європі і допомога клубові українських воїзд канадійської армії в Лондоні.

1940 року головувала М. Кальба, 1941—1942 — Марія Чайківська. В 1943 році шість місяців головою була Нітух і знов аж до черня 1944 року — Марія Чайківська, яку від липня до кінця 1944 року заступала Лямер. В 1945 році нова голова Міняйлюк, вела Відділ при співпраці Віри Загурак, 1946—1947 Лямер, 1948 Ірина Дячук, а від 1949 до жінця 1953 року знову жертвенна і повна посвяти Анастасія Білик. Вибір голови на черговий 1954 рік стрігався з труднощами,

СВІТЛИНА ВІДДІЛУ ОУК У МОНТРЕАЛІ З 1950 Р.

З ліва до права 1-й ряд: М. Чайківська, А. Карпінська, А. Білик, Ір. Дячук, П. Глібчук, А. Лемко; 2-й ряд: В. Загуба, М. Чабан, М. Дейнена, С. Пошня, А. Віловус, М. Зубань, Н. Кобалюк; 3-й ряд: М. Чепурнага, О. Нонг, А. Гриневич, С. Генгало, П. Хемік.

бо Анастасія Білик була перешкоджена важкою недугою чоловіка, а не було охочих прийняти на себе цей відповідальний обов'язок. Ситуацію врятувала наша голова-основоположниця Відділу, Ірина Дячук, що згодилася взяти на себе цей громадський тягар помімо дуже тяжких життєвих обставин, в яких вона знайшлася в цьому році. В 1955 році знову обрано головою Відділу Марію Чайківську.

Від самого початку свого існування "Жіночий Відділ ім. Ольги Васараб при Гуртку УСГ ч. 3", а після "Відділ ОУК імені Ольги Васараб у Монреалі" бере жваву участь у діяльності УСГ й УНО. В передвоєнному періоді і під час війни майже кожного тижня влаштовуються театральні вистави аматорського гуртка, в яких члени ОУК виступають і як аматорки-артистки і як організаторки. В часі тих представлень на перервах завжди відбуваються розіграшки дарованих членами речей, як вишивок, килимчиків чи навіть таких прозаїчних тортиків, а все це на те, щоб дохід вислати на "Войновий Фонд" чи на допомогу дітям і вдовам полеглих героїв, чи на політичних в'язнів, воєнних інвалідів, чи на розбудову преси, як "Новий Шлях", "Українське Слово" в Парижі, "Жіноча Доля" й інші.

До війни і в перші роки війни члениські сходили відбувалися кожного тижня. З далека йшли членики, дуже часто пішки, до домівок на

сходили і, як розпазує членка Гринєва-Чабан, ішли пішки на те, щоб заспадити гроші, які мали б видати на трамвай, бо ці центи мали свою ціль, ціль розбудови не особистого, але загального українського добра. Подивутідна була посвята одних членок, які в часі депресії і глибокої економічної кризи відмовляли собі всього лишнього, щоб давати щедро на національні цілі. Вони зуміли виявляти на кожному кроці активну любов до далекої України й віддаватися всеціло організаційній праці.

З протоколів видно, як на кожних сходинах виголошували членки виховні реферати, вчилися з них, як іти слідами наших великих діячок, читали статті з української націоналістичної преси й вели дискусії над ними. Вони були ще такі молоденькі тоді, коли закладали свою організацію! Вивчення науки й пізнання виявлялися в них у лекціях рідної мови, які вела Ірина Михалович-Дячук, і в лекціях: історії України та ідеології українського визвольного руху.

З самостійних національних свят, що їх влаштовувала Організація власними силами, треба відзначити кожнорічні концерти в честь патронки ОУК Ольги Васараб. По війні ці академії перетворилися в свята в честь героїнь, де поруч патронки згадуються Віра Бабенко, Олеся Теліга і низка інших відомих і невідомих жінок, що загинули в рязарі боротьби за волю України. Влаштовано також "Свята Матері", щоб при тій нагоді підкреслити важливість виховної ролі української матері й жінки взагалі. З інших свят слід згадати також свята в честь Лесі Українки, Ольги Кобилянської й інших українських письменниць. Крім того, наш Відділ разом з усіма Братніми Організаціями брав завжди активну участь у влаштуванні всіх національно-державних свят, виконуючи адміністративні функції апорядчиць, касирок, відпоручниць до відзначок і т. д.

Від самого початку існує при УНО "Рідна Школа", якою піро опікуються членки ОУК, влаштовують для дітей чайні прийняття, ялинку, а на Миколая щедро їх обдаровують. Майже завжди вчителюють у "Рідкій Школі" наші членки, як колись Рожа Ковальська, а в останніх роках учила там фахова сила Стефа Захарчук, теж наша членка, і Степанія Звонко, довголітня наша секретарка. Останніми роками роллю опікуна "Рідної Школи" при УНО перебрав на себе "Батьківський Комітет".

Рік-річно наш Відділ влаштовує спільну Різдвяну Вечерю і спільне Свячене на Великдень для всіх членів Братніх Організацій і громадськості, щоб у спільному гурті переживати рідну атмосферу наших чудових різдвяних і великодніх традицій. Закочуючи рукави приготівляють членки ці так часто висміювані голубці й вареники, бо здають собі справу, що все таки з імпрези буде дохід, а цей дохід — це грін, що йде на справу визволення поневоленої України, або для жертв визвольної боротьби — інвалідів українських армій. В такого рода імпрезах велику роллю відіграє господарка. Такою під кількох років безпереривно є в нас членка Віра Загурак. Не було ні одного випадку, щоб вона відмовлялася від своїх обов'язків.

З Різдвом пов'язані колядки й щедрівки. Наші членки рік-річно колядують спільно з членами УНО на національні цілі, а від декількох років щедрують на "Жіночий Світ" і "Український Золотий

Хрест". В часі великого посту лишуть писанки, затримуючи живою цю чудову традицію, якої позавидувати можуть нам усі народи світу. Крім цього, Андріївські вечори й пущення, численні чайні прийняття й несподіванки з різних нагод не лише урізноманітнювали діяльність і товариське життя нашого Відділу, даючи культурну розвагу членам, але й приносили поважні грошові збори на розбудову нашого організаційного життя в Канаді й на допомогу визвольній боротьбі незабутнього рідного краю.

Відділ ОУК у Монреалі брав і бере також дуже активну участь у Крайових Конференціях і Провінційних З'їздах Братніх Організацій та в різних контекстах, як контексти "Нового Шляху", "Жіночого Світу", з нагоди купівлі "Українських Національних Домів" чи з нагоди ювілейних конференцій. В перших роках війни членка Нуся Криська була делегаткою на З'їзд до Торонто, де вона гідно зарепрезентувала наш Відділ і здобула місце королеви в контексті на організаційні цілі УНО. В 1935 році Роза Ковальська репрезентувала Відділ на Крайовій Конференції в Саскатуні, в 1938 році — Анастасія Віляк на Крайовій Конференції в Торонто, в 1945 році — Лямер на Крайовій Конференції в Вініпегу, а Ірина Дячук брала участь у 1952 році в XIV Крайовій Конференції УНО і Братніх Організацій, Ювілейній для УНО, що тоді саме святкувало двадцятиліття з дня свого заіснування. В цьому ж самому році на Провінційному З'їзді в Торонто брала участь

ВІДДІЛ ОУК У МОНТРЕАЛІ З 1952 РОКУ

Злізу, зліва до права, перший ряд: М. Бакіт, М. Чабан, С. Мацюлюк, М. Чайніська, А. Віляк, І. Дячук, С. Засюк, В. Загубак. Другий ряд: М. Стецькиа, С. Гонгало, А. Ковальська, П. Павлюк, П. Хемій, М. Дейника, А. Вінокус, П. Орихаська, А. Карнішка, А. Черна. Третій ряд: П. Пакиншак, О. Кальба, А. Гриневич, С. Сербин, М. Стрілецька, Ф. Салма, С. Попака, М. Стецькиши, Кнас, Н. Кобилиська.

25-РІЧЧЯ ОУК У МОНТРЕАЛІ В 1955 Р.

За столом стоять зліва до права: Ст. Савчук, голова Ц.У., Ірина Дачук, перша голова Відділу, Марія Чайківська, голова Відділу в ювілейному році.

Марія Чайківська, а 1953 року на Крайовій Конференції в Торонто заступала наш Відділ Олена Весоловська.

Від початку існування нашого Відділу відбуваються так звані базарі й контести, яких метою є здобування грошей на різні місцеві і крайові українські цілі. В контесті "Нового Шляху" 1935 року брала участь Маруся Маркуш, в 1950 — Марія Ваніт, а в 1953 році — Ольга Кальба. Контестантною "Жіночого Світу" в 1952 році була Анна Генгало, а в такому самому контесті в 1954 рік Марія Ваніт досягнула четверте місце.

Не можна не згадати також про відвідини в Монреалі таких визначних гостей з Європи, як генерала Капустянського в березні 1936 року, Омеляна Сеніка-Грибівського в 1937 році, який удезорував наших членок відзнаками за їх діяльність у користь УВО, і полковника Романа Сушко в 1938 році. На жаль протоколи за 1937—1940 роки не збереглися в цілості, тому точніших дат і описів зустрічей з визначними гостями не можна подати.

Окремою сторінкою діяльності нашого Відділу по закінченні останньої війни є матеріальна допомога українським скитальцям у Західній Європі. На ту ціль переведено ряд грошових збірок і вислано також дуже багато пакунків з харчами й одягами. Не забув наш Відділ і тих усіх наших братів, що з різних причин не могли переселитися і залишилися в Німеччині. Для них час-до-часу висилаються пакунки, а в порозумінні з місцевим Відділом ФДУК наш Відділ перебрав постійний патронат над українською школою в Вілефельді і від червня 1953 року посилав їй регулярно кожного місяця грошову допомогу. Крім того, декілька наших членок перебрали на себе індивідуальні патронати над окремими родинами залишених, висилаючи їм, правда неперіодично, але постійно, невеликі грошові суми.

Треба теж сказати декілька слів і про нашу співпрацю з іншими українськими жіночими організаціями Монреалу. Вислідом тих за-

Р. Дремек-Козаська

Ір. Дачук

А. Білак

М. Чайківська

З РАДІВ ПОНЕРОК
І ПРОВІДНИЦЬ ВІДДІ-
ЛУ ОУК У МОНТРЕАЛІ

О. Ішкова

А. Карпюк

С. Генгало

А. Ленко

ходів було спільне святкування пам'яті Ольги Васараб, що відбулося в 1952 році з участю нашого Відділу, Товариства ім. Лесі Українки при "Просвіті", "Доньок України" і Пласту. Також влаштування спільних зборів для заслухання доповіді про участь української делегації в Міжнародному Конгресі "Світового Союзу Матерів" у Брюсселі в Бельгії.

В 1954 році святочну академію з нагоди 70-ліття українського жіночого руху влаштували всі без винятку українські жіночі організації Монреалу і Лашін. При цій нагоді слід підкреслити, що ініціаторкою і головною організаторкою тієї академії була наша членка Олена

Залізнич, референтка зв'язків у СФУЖО. В святкуваннях узяла участь сеньйорка українського жіночого руху і голова СФУЖО, колишня сенаторка Олена Кислевська. (Світлина на стор. 173).

Ось так у головних рисах представляється діяльність нашого Відділу від початку до сьогодні. Була вона в деяких роках дуже живава й плідна, в інших менше, але велася постійно і без найменшої перерви. Наш Відділ не належав до тих організацій, що гучно-бучно починає свою діяльність, а опісля засипляє й існує лише на папері. Чорна, дрібна, але наполеглива й витривала праця конючасних Управ, як і всіх без винятку активних членок, — між якими маємо теж двох членок першого "Дівочого Гуртка" в Вінніпегу, Ірину Дячун і Наталію Кобильську — це маркантна риса нашої діяльності. Свого часу наш Відділ покладав великі надії на доплив свіжих сил з найновіших поселенців, але надії ці виявилися не зовсім оправдані. Небагато ново-прибулих жінок влилося в наш Відділ до цього часу, проте сподіваємося, що вони ще поповнять наші ряди й посилять нашу працю.

А. Б.

Відділ ОУК в Ошаві

Невеличке місто Ошава в провінції Онтаріо, всього пів години їзди автобусом від Торонто, хоч не багато мало української людности, проте громадське життя почалося там доволі рано і розгоралося досить добре. Ще заки постала там Філія УНО, національно-думуючі українці гуртувалися в Товаристві "Просвіта" і туди теж належали жінки. Потім заснувалася Філія УНО в 1934 році, жінки стали в ній членками і працювали нарівні з чоловіками на всіх ділянках організаційної і культурної діяльності.

Так було один рік, після чого жіноцтво рішило піти за прикладом інших місцевостей і закласти в себе окреме жіноче Товариство. Ініціативу до того дала покійна Анастасія Шестовська, велика українська патріотка й одна з найбільш діяльних членок. Справу підготувала організаторка ОУК, Степанія Савчук, що в 1934 році відвідала членство УНО в Ошаві й на вечірку в своїй промові вказувала на потребу жіночої організації та заохочувала заснувати в Ошаві Відділ ОУК. Степанія Савчук і пізніше часто відвідувала Відділ ОУК в Ошаві при різних нагодах, а найбільше з нагоди свят у честь патронки ОУК — Ольги Басараб — та в честь інших визначних українських жінок. На день 15 січня 1935 року скликано Основні Загальні Збори Відділу "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Зборами проводила Анастасія Шестовська, секретарювала Кароліна Черевата. Вписалося тоді двадцять членок:

Влажно Варвара
Воробець Софія
Грабник Марія

Зелінська Марія
Леник Євдокія
Ленчак Олена

Лонгх Свє
Магалошин А.
Мандрик Михайлина

Муха Наталка
Петришин Тетяна
Сабет Анастасія
Турецька Анастасія

Фурія Олена
Черевата Кароліна
Юрчанч Анна
Юхтимчук Аналія

Шестовська Анастасія
Шестовська-Гармер Н.
Шоафра Таяна

З-поміж себе обрали вони першу Управу Відділу ОУК в Опшні в складі:

Голова — Анастасія Шестовська
Заступниця Голови — Кароліна Черевата
Секретарка — Олена Ленча
Фінансова Секретарка — Михайлиха Мандрик
Скарбниця — Анна Юрчанч
Організаторка — Аналія Юхтимчук і Наталя Шестовська
Контрольна Комісія:
Анастасія Сабет — Марія Грайник.

Жінки з Відділу ОУК вже мали досвід в організаційній роботі, працюючи минулими роками в "Просвіті", а потім у Філії УНО, то ж не галивши часу вийшли за діло і ще того самого року алаштували дев'ять підприємств, з того три чайні вечорі, два концерти, одне пущення, один пікнік, святочні вечорі в честь Ольги Басараб і Віри Бабеню.

Зараз на другий рік Відділ ОУК скріпився дуже діяльною членкою, Анною Лакман з родини Череватих, що довгі роки дуже активно працювала в Відділі на всіх ділянках і з'єднала собі загальну любов і попиту, особливо своїм піклуванням хворими.

Управа в тому році діяла в складі:

Голова — Аналія Юхтимчук
Заступниця Голови — Анастасія Шестовська
Секретарка — Анна Лакман
Фінансова Секретарка — Софія Воробець
Скарбниця — Анна Юрчанч
Контрольна Комісія:
Анастасія Сабет — Варвара Вланко — А. Магалеюшні.

Число підприємств у тому році піднеслося до дванадцять.

Для ліпшого перегляду подасмо понижче одним тягом склад усіх дальших Управ Відділу ОУК в Опшні аж по кінець Ювілейного Року 1955.

1937 рік:

Голова Аналія Юхтимчук
Заст. голови — Анастасія Шестовська
Секретарка — Анна Лакман
Фін. секретарка — Варвара Вланко
Скарбниця — Софія Воробець
Контрольна Комісія: Марія Гунявич,
Анна Юрчанч, Кароліна Черевата*).

1938 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Варвара Вланко
Секретарка — Анна Лакман

Фін. секретарка — Марія Гунявич
Скарбниця — Софія Воробець
Контрольна Комісія: В. Варварук, Михайлиха Мандрик, Анна Стальмах.

1939 рік:

Голова — Марія Гунявич
Заступниця — Анастасія Трач
Секретарка — Анна Стальмах
Фін. секретарка — Марія Грайник
Скарбниця — Анна Юрчанч
Контрольна Комісія: Марія Зелінська,
Анастасія Сабет, Анна Лакман.

1940 рік:

Голова — Аналія Юхтимчук
Секретарка — Анастасія Шестовська

*) Світлана Відділу з 1937 р. на стор.
62.

Фін. секретарка — Марія Грайник
Скарбничка — Анна Юрчанч
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат,
Марія Зелінська.

1941 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Анна Ляхман
Фін. секретарка — Марія Грайник
Скарбничка — Анна Юрчанч
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат,
Марія Зелінська, Марія Гуканч.

1942 рік:

Голова — Марія Червата
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Анна Ляхман
Фін. секретарка — Анаст. Шестовська
Скарбничка — Анна Юрчанч
Контрольна Комісія: Марія Гуканч,
Анна Юрчанч.

1943 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Анна Ляхман
Фін. Секретарка — Софія Воробець
Скарбничка — Анна Юрчанч
Членка Управи — Наталя Муха
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат,
А. Мішія.

1944 рік:

Голова — Анастасія Турецька
Заст. голови — Марія Грайник
Секретарка — Анна Ляхман
Фін. Секретарка і Скарбничка
— Софія Воробець
Контрольна Комісія: Анастасія Ше-
стовська, Анастасія Сабат.

1945 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Олена Фурія
Секретарка — Анна Ляхман
Фін. секретарка і скарбничка
— Марія Грайник
Членка Управи — Марія Чупак
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат,
Софія Воробець.

1946 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Марія Чупак
Секретарка — Софія Воробець

Фін. секретарка і скарбничка
— Марія Грайник

Членка Управи — Анна Ляхман
Представниці до КУК — Анастасія
Шестовська і А. Мішія
Контрольна Комісія: Марія Червата,
Анастасія Сабат, Катерина Кравець.

1947 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Марія Чупак
Секретарка — Анна Ляхман
Фін. секретарка і скарбничка
— Марія Грайник
Представниці до КУК — Анастасія Ше-
стовська і Анна Ляхман
Контрольна Комісія: Марія Червата,
Анастасія Сабат.

1948 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заступниця голови — Марія Чупак
Секретарка — Анна Ляхман
Фінансова секретарка і скарбничка
— Марія Грайник
Членка Управи — Марія Червата
Представниці до КУК — Анастасія
Шестовська і Наталя Гонта
Контрольна Комісія: Наталя Ништа,
Анастасія Турецька.

1949 рік:

Голова — Наталя Гонта
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Марія Червата
Фінансова секретарка і скарбничка
— Наталя Ништа
Членка Управи — Марія Чупак
Дописувачка до преси — А. Ляхман
Представниці до КУК — Анна Ляхман
і Наталя Гонта
Контрольна Комісія: Ліна Башуцька,
Марія Зелінська.

1950 рік:

Голова — Наталя Гонта
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Марія Червата
Фін. секретарка і скарбничка
— Наталя Ништа
Членка Управи — Марія Чупак
Дописувачка до преси — А. Ляхман
Представниці до КУК — А. Ляхман,
Наталя Гонта.

КАТЕРИНА
ІВАСИК

ЛІНА
БАШУЦЬКА

НАТАЛКА
ГОНТА

НАТАЛКА
МИШТА

МАРІЯ
ЧЕРВАКА

МАРІЯ
ЧОПАК

МАРІЯ
ГРАЙНИК

АННА
ЮРКУШКО

КАРОЛІНА
ЧЕРВАКА

КАТЕРИНА
КРОКМАЛЬ

ОЛЕНА
ШЕСТОВСЬКА

АНАСТАСІЯ
ТУРЦЫН

ОЛЬГА
КУЧУК

МАРІЯ
СОРОКА

КАТЕРИНА
БОДНАРУК

ПАВЛИНА
ШЕСТОВСЬКА

МАРІЯ
ЗЕЛЕНИЦЬКА

МИХАЙЛИНА
МАНДРИК

АННА
СТЕЛЬМАХ

МАРІЯ ІВАНЕНКО
ГРАЙНИК

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ

ІМЕНІ ОЛЬГИ БАСАРУБ

БІДІЛ В ОШАВІ 1955к

1951 рік:

Голова — Марія Грейнік
Заст. голови — Ольга Горещук
Секретарка — Анна Лехман

Фін. секретарка — Ліна Башуцька
Скарбниця — Анастасія Пижиків
Контрольна Комісія: Наталя Ништа,
Марія Червато.

1932 рік:

Голова — Марія Грайнік
Заст. голови — Ольга Горещна
Секретарка — Анна Лакман
Фінансова секретарка і скарбничка — Катерина Івасик
Контрольна Комісія: Ліна Башуцька,
Анастасія Турецька.

1933 рік:

Голова Анастасія Турецька
Заступниця голови — Марія Грайнік
Секретарка — Кароліна Червата
Фін. секретарка — Ліна Башуцька
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комісія: Наталя Гонте,
Катерина Івасик.

1934 рік:

Голова — Марія Чупак, а від піаріччя
Катерина Боднарчук
Заст. голови — Михайлина Мандрик
Секретарка — Марія Сорока
Фін. секретарка — Катерина Івасик

Скарбничка — Анна Юркевич
Членка Управи — Марія Грайнік
Відвідувачка хворих — Анастасія Турецька
Господиня — Марія Дярів
Представниця до КУК — Наталя Ништа і Наталя Гонте
Контрольна Комісія: Анастасія Пикліс, Марія Зелінська.

1935 рік:

Голова Михайлина Мандрик
Заст. голови — Марія Зелінська
Секретарка — Марія Грайнік
Фін. секретарка — Катерина Івасик
Скарбничка — Олена Шестовська
Членка Управи — К. Боднарчук
Відвідувачка хворих — А. Турецька
Господиня — Анастасія Турецька і Анна Юркевич
Представниця до КУК — Наталя Гонте і Наталя Ништа
Контрольна Комісія: Анастасія Пикліс, Наталя Ништа.

Не тільки в спільних діях із УНО і Вратніми Організаціями, але й там, де Відділ ОУК виступав самостійно, мусів він завжди мати на оці спільні потреби цілості Організації. Без допомоги Відділу ОУК ледве чи Філія УНО так скоро прийшла б до своєї власної домівки. При всій збірковій акції на будову домівки, при її будівництві, а потім при святочному відкритті, посвяченні прапорів і спаленні мортгедру — скрізь видно сліди жертвенної і безкорисної праці Відділу ОУК в Ошаві.

Відділ ОУК займався теж прийняттами для визначних гостей, що відвідували Ошаву, чи то з Канади, як організаторка ОУК Ронка Ковальська¹⁾, а потім інші видатні діячі УНО, ОУК і других Вратніх Організацій, чи то з Європи, як члени Проводу Українських Націоналістів, що приїжджали до Канади перед війною і по війні.

На допомогову діяльність Відділу ОУК в Ошаві складалися пожертви й збори на українських імпалідів, політичних в'язнів, визволену боротьбу ОУН, Карпатську Україну, "Український Золотий Хрест", "Канадійський Червоний Хрест", українських воїнів у канадійській армії за морем та на українських емігрантів у Європі.

В 1938 році при допомозі Степана Савчука організовано при Відділі ОУК в Ошаві Відділ "Українського Червоного Хреста", куди належало багато жінок, що вправді не були членками ОУК, але ставилися до неї прихильно. Коли пізніше показалося, що не можна вживати фірми "Українського Червоного Хреста" і треба було переіменувати його Відділ під іншою назвою як одну з діянок праці ОУК, багато з тих прихильниць записалися в членки ОУК.

В останніх роках Відділ ОУК в Ошаві часто відвідувала організаційна референтка Центральної Управи ОУК, Ольга Запир.

¹⁾ Світлана Відділу з нагоди приїзду організаторки Ц.У. на стор. 62.

Пітримка Відділу ОУК в Ошаві українській національній пресі виявлялася в тому, що Відділ найперше самий передплатив і передплатчує далі такі часописи як давніше "Жіноча Доля", а тепер "Новий Шлях" і "Жіночий Світ", потім збирав для них на пресовий фонд і приєднував передплатників. Зокрема треба відмітити, що хоч Ошава не велике місто і нема де розгорнути ширшої фінансової акції, Відділ ОУК часто брав участь у пресових контестах "Нового Шляху" і "Жіночого Світу", а в великому конкурсі з нагоди 20-річного Ювілею "Нового Шляху" членка Відділу ОУК в Ошаві, Анастасія Турецька, здобула четверте місце на цілу Канаду і дістала за те призначення і на місце в Ошаві і від "Нового Шляху" в Вінніпегу.

Від 1941 року до кінця війни Відділ ОУК в Ошаві дуже сумлінно співпрацював з місцевим "Канадійським Червоним Хрестом", делегуючи до нього зв'язкову Наталку Шестовську. За цей час поштою "Червоному Хрестові" 1368 кусків різного білля.

Українським росям з канадійської армії, що перебували в Англії чи деінде на континенті, виславо з Відділу ОУК в Ошаві 36 пачок, а українським скитальцям у Німеччині, Вельгії та інших країнах — 97 пачок. Це незалежно від того, що членки посилали від себе приватно, або що пізніше виславо в спільній акції з КУК, де членки Відділу ОУК в Ошаві брали дуже активну участь.

Для прикладу подасмо деякі цифри з того, що з насі Відділу ОУК виплачено на різні національні цілі:

Визводакий Фонд	\$ 299.84
"Український Золотий Хрест"	" 257.08
"Канадійський Червоний Хрест"	" 156.00
Політичні в'язні	" 155.86
Українські скитальці	" 296.72
Карпаська Україна	" 80.55
Вдов и сироти в Європі	" 219.68
Жіноча преса	" 343.45
Місцеві видатки	" 2,587.97

Заслужовує на увагу допомога хворим і відвідування їх по шпиталях і по домах з дарунками, в чому зокрема визначилася своїм добрим серцем покійна членка Анна Лакман.

Анна Лакман

Анастасія Шестовська

Катерина Кравець

Три членки покинули нас на завжди, покликав їх Господь до вічного життя, а це: Катерина Кравець — 10 березня 1946, Анастасія Шестовська — 1 липня 1949 і Анна Ляхман — 2 жовтня 1952. Ніколи не можуть забути їх членки Відділу ОУК в Ошаві і з сердечним жалем згадують їх на кожних своїх сходинах, що вже нема між ними ані першої голови й ініціаторки заснування Відділу, Анастасії Шестовської, ані золотого серця жінки — Анни Ляхман, ані доброї і працьовитої членки — Катерини Кравець. Ніколи не загине про них пам'ять у Відділі ОУК в Ошаві, як довго він буде існувати.

Відділ ОУК в Ошаві не прогавивував двадцяти років своєї діяльності, виконав добру роботу і для своєї Організації ОУК, і для інших Братніх Організацій і для всієї української громади в Ошаві та з'єднав собі через те повагу й пошану в усіх місцевих українців.

Відділ ОУК у Порт Артур

Скоро після того, як у Порт Артур постала Філія УНО, заложився там і Відділ ОУК. Сталося це при нагоді побуту організатора ПЕ УНО в Торонто, п. Войнаровського, що саме тоді загостив до Порт Артур і до Форт Вілім. Дня 14 січня 1936 року, на самий Новий Рік, відбулися основні Загальні Збори Відділу ОУК у Порт Артур у домі Філії УНО при Грінвіл Аве. на Корент Рівер. Зійшлося шістнадцять жінок, основниці Товариства:

Бачинська Катерина
Бик Параска
Бойко Катерина
Бойко Марія
Косововська Олена
Лисак Василина
Мусійчук Ірина
Новицька Марія

Новицька Ядоча
Рібна Марія
Семенюк Марія
Семеновична Степанія
Сисаківна Анна
Смоля Наталія
Хом'яківна Євгенія
Хом'як Анна.

Організатор Войнаровський полегив зібраним жінкам статут Організації і вказав на завдання жінки під сучасну пору. Після того обрано першу, тричленну Управу Відділу:

голова — Лисак Василина,
секретарка — Бойко Марія,
скарбниця — Новицька Марія.

В першому році свого існування Відділ відбув тільки Свято Матері, позаяк часто переводив свої організаційні сходи, а всю іншу діяльність сприявав на співпрацю з Філією УНО, щоб придбати алашу домівку. Те саме можна сказати і про наступний 1937 рік, коли діяла та сама Управа.

В 1938 році зайшли зміни в Управі Відділу, головою стала Анна Хом'як, а секретаркою Марія Пилип'юк. Діяльність Відділу в цьому

році поширилася, відбуто концерт у честь Ольги Басараб і відсвятковано другу річницю заснування Відділу ОУК у Порт Артур при вечері з промовами та з іншою програмою. Спільно з Філією УНО Відділ улаштував базар, що адався дуже добре, а разом з Філіями в Форт Віліям і Форт Віліям — Захід влаштовано два пікніки. З власної діяльності Відділ ОУК святкував цього року День Матері.

На місце Марії Пилип'юк у 1939 році прийшла на секретарку Василіна Періста. Для членок передплачено "Жіночу Долбо" і "Нову Хату". В цьому році оскувавася Відділ ОУК у Форт Віліям і кілька членок, що їм туди було ближче, відійшли до того Відділу.

Коли почалася війна, багато членок роз'їхалося з Порт Артур. Управа Відділу в 1940 році складалася з трьох осіб:

Голова — Василіна Періста,
секретарка — Анна Хом'як
скарбниця — Марія Новицька.

Відділ узяв участь, разом з Філією УНО, у великому пресовому контексті "Нового Шляху", однак власної контекстантки не виставив, свої голоси віддавав на контекстантку Галю Вовк з Форт Віліям.

Та сама Управа провадила Відділом і в 1941 році. Війна вже розгорілася надобре і принесла з собою нові обов'язки для Відділу. Членки його помагали місцевому Відділові "Канадійського Червоного Хреста" в шитті білля і в плетенні воєнних речей. З власних фондів Відділ закупив три воєнні сертифікати. З внутрішньої діяльності, крім організаційних сходів і засідань, треба відмітити адачний концерт у честь Ольги Басараб.

Воєнні роки принесли з собою дальший відплив членок і півтора року Відділ ледве втримувався зусиллями кількох усього членок, що лишалися в Порт Артур. Щойно в 1943 році кілька членок вернулися і прибули теж нові, тоді й реорганізовано Відділ з новою Управою на чолі:

Голова — Марія Тяхч,
заступниця голови — Марія Балка,
секретарка — Т. Бомок,
скарбниця — Василіна Періста,
членка Управи — Анна Хом'як.

В 1943 році організаторка Степанія Савчук, вертеючися з І. Конгресу КУК у Вінніпегу, відвідала Відділ ОУК у Порт Артур і виголошила доповідь на тему "Завдання членок ОУК під сучасну пору".

Конечність підпомагати "Український Золотий Хрест" і висилати пакунки українським воюкам з канадійської армії за море заставили Відділ улаштувати кілька пікніків та один більший базар.

Ця сама Управа Відділу залишилася теж і на наступний 1944 рік. Діяльність Відділу в цьому році була дуже сильна. В літній порі давали пікніки, як звичайно, відсвятковано теж "День Матері". На провесні влаштовано святочний вечір у честь Ольги Басараб, а восени — в честь Віри Бабенко. Відділ придбав кухонне майно вартости дол. 70.00.

В 1945 році до Управи Відділу прийшла нова скарбниця А. Андрусик. Діяльність у цьому році в нічому не різнилася від попередніх: свято Ольги Басараб, пущення, День Матері, висилка пакетів воюкам за море.

Управу Відділу на 1946 рік переіменовано в той спосіб, що головою стала Марія Валик, однак в середині року мусіла вона покинути своє становище з родинних причин і тоді на її місце прийшла Параска Бик, а ціла Управа мала такий склад:

Голова — Параска Бик,
заступниця голови — Текля Трач,
секретарка — Т. Бомон,
скарбничка — Вікторія Гуцал,
членка Управи — Анна Хом'як.

На Крайову Конференцію ОУК і Братніх Організацій Відділ вислав свою делегатку в особі голови, Марії Валик.

Почалася тоді акція допомоги українським скитальцям в Європі, Відділ дуже коло неї зацікавився. Членки Відділу пішли щедрувати на ту ціль і влаштовувати різні імпрези, щоб здобути фонди на висилку пакунків. Однак це не перешкоджало в звичайних організаційних планках і як кожного року так і тепер Відділ дав концерт у честь Ольги Басараб і відбув Свято Матері.

Під тією самою Управою Відділ ОУК у Порт Артур перебував теж і 1947 рік. Почали вже приїжджати перші скитальці з Європи до Канади, багато їх спрямовано до праці в лісній околиці Порт Артур і для них Відділ ОУК уладив дуже гарне прийняття на Свят-Вечір. Само собою, святочно відмічено річницю Ольги Басараб і Віри Бабенко та відбуто День Матері. Допомога скитальцям грошовими збірками й висилками пакунків йшла даліше.

Рік 1948 приніс деякі зміни в Управі Відділу, що мала такий склад:

Голова — Т. Бомон,
заступниця голови — Текля Трач,
секретарка — Т. Гуловата,
скарбничка — Параска Бик,
членка Управи — Вікторія Гуцал.

Цей рік позначився найбільшою діяльністю Відділу від часу його заіснування перед дванадцятьма роками. Не враховуючи традиційних вечорів Ольги Басараб і Віри Бабенко, Відділ записав на рахунок своєї діяльності в цьому році гарний Свят-Вечір для скитальців, два пікніки, два базари — весняний і осінній — пущення і кільканадцять вечорів вишивання в осінньо-зимовому сезоні. Набув теж нове майно до кухні за дол. 218.00.

Управа на 1949 рік складалася з таких членок:

Голова — Вікторія Гуцал,
заступниця голови — Марія Валик,
секретарка — Т. Бомон,
фінансова секретарка — Т. Гуловата,
скарбничка — Параска Бик,
господиня — Ірина Мусійчук,
Контрольна Комісія:
Анна Хом'як — Текля Трач.

Продовжувалася акція допомоги скитальцям. Членки щедрували на "Український Золотий Хрест" і святкували концертом пам'ять Ольги Басараб.

На 1950 рік обрано таку Управу Відділу:

Голова — Марія Балка,
заступник голови — Талла Трач,
секретарка — Вікторія Гуща,
скарбниця — Параска Вил,
членка Управи — Олена Кришталович,
Контрольна Комісія:
Анна Хом'як — Одарна Вомок.

Знову починають роз'їжджатися членики, деякі підходять до ближчого собі Форт Віліям, а впарі з тим знову слабне діяльність Відділу. Від того часу аж до ювілейного року нема нічого важливого підняти в діяльності Відділу, з чим ми вже не стрічалися б попередніми роками. Повторяється кожнорічна звичайна праця — Свято Ольги Басараб, Віри Вабенко, День Матері, організаційні сходки. Неможливо розгорнути ширшої діяльності через брак більшої кількості членок. Все ж таки Відділ намагався дотримувати інструкцій Центральної Управи і робив усе, що в його силі.

Хоч Відділ ОУК у Порт Артур не рахувався до більших Відділів, проте жертвенність його на організаційні й національні цілі не належала до найслабших. Дуже багато причинився він грішми і працею до будови власної домівки УНО в Порт Артур, а на інші цілі за перших п'ятнадцять років своєї діяльності склав ось такі суми:

Допомога сиротам	\$ 582.23
Українським воїнам канадської армії за морем	" 122.99
"Український Золотий Хрест"	" 176.50
"Фонд Допомоги Українцям Канади"	" 80.00
"Новий Шлях"	" 56.40
"Комітет Українців Канади"	" 40.00
Жіноча сторінка в "Новому Шляху"	" 39.00
"Канадський Червоний Хрест"	" 34.00
"Український Визвольний Фонд"	" 33.70
Українські воєнні інваліди	" 10.00
"Рідна Школа"	" 10.00
Фонд ім. Олександра Кошиця	" 5.00
Інформаційне Бюро в Лондоні	" 4.40
Разом	\$1,256.22.

Ще раз стільки склав Відділ ОУК у Порт Артур на різні українські місцеві цілі.

Відійшли з того світу дві членики, Анна Конкол і Ядоча Новопри-на, нехай спочивають з Богом у мирі і нехай залишаться про них пам'ять цією згадкою в нашому альманаху.

Помимо невідрадних з організаційного боку відносин Відділ ОУК у Порт Артур не втрачав надії на те, що вони зміняться і ще колись знову спалахне в ньому полум'я гарячої діяльності. Вже не раз був він свідком, як організаційне життя притихало, а потім знову розгоралося. Головна річ, щоб патріотичні керівні одиниці не закладали рук. Коли Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб видавати буде черговий альманах у свій Золотий Ювілей 50-річчя існування й діяльності, Відділ ОУК у Порт Артур запише ще в ньому і свою славу сторінку.

Відділ ОУК у Принц Алберт

Сасмечеван — провінція степова, хліборобська. Українське населення тут переважно фермерське, широко розкидане по безкраїх преріях, одна ферма від другої далеко, живе нероз'язно багато днів, поки побачуть себе найближчі сусіди. Вести організацію в фермерській околиці — не те, що в місті, де за п'ять хвилин можна порозумітися телефонічно, а за пів години всім зійтися на сходинах. Тут треба в найпростішій справі порозумітися багато наперед, щоб вибрати догідну для всіх пору і щоб усі мали час зійтися. Коли ж такі труднощі

стоять перед організаційною роботою, то що й казати про всілякі культурні підприємства, як концерти й театральні вистави, де треба відірватися від роботи та їхати багато миль на проби хору чи аматорського гуртка. До того ще й сама природа тут і характер фермерської праці не сприяє нормальній організаційній діяльності: в часі короткого літа треба день і ніч працювати, щоб використати теплу пору, а в зимі, коли більше часу, сніг поналіпає кучугури на дорогах, що хіба до весни ждати, щом автою переїхати.

Помимо всіх цих труднощів і перепон українське жіноцтво з околиць Принц Алберт здобулося на свою організацію і якимсь її утримує пра життя. Відділ "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб" постав тут 19 березня 1939 року, коли то в "Народнім Домі" при греко-католицькій церкві на заході Принц Алберт відбулися його основні Загальні Збори, що ними проводила Президія, зложена з членкині З. Коровець, як голови, і Марії Палідвор як секретарки Зборів. На Зборах було прихвильних дев'ять членок і три прихильниці, разом дванадцять осіб, та швидко, бо несповна до місяця це число збільшилося на ще шість членок і всіх їх можна вважати основницями Відділу ОУК у Принц Алберт.

Обрано тоді першу Управу Відділу в складі:

Голова — З. Коровець,
заступниця голови — Катерина Романчук,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбниця — Марія Касія,
членка Управи — Степанія Палідвор,
Контролька Комісії:
Ірина Журанивська — Марія Палідвор — Бабська.

Управа взялася з запалом за діло і вже до місяця відіграно драму "Ольга Васараб", влаштовано забаву, получену з несподіванкою для одної з членок, а в травні відбуто Свято Матері з концертною програмою. Літній час у фермерській околиці не дуже пригожий до організаційної праці, зате восени діяльність знову віджилася. Відбувалися орга-

нізаційні сходина й товариські забави, дохід одної з них призначено на "Канадійський Червоний Хрест", що тоді саме посилав свою працю в зв'язку з війною.

В 1940 році виїхала з Принц Алберт минулорічна голова В. Коро-вель і членка Управи Степанія Палідвор. Через те в Управі Відділу зайшли зміни. Головою стала Катерина Романчук, секретаркою і фінансовою референткою — Катерина Шумей.

В цьому році Відділ ОУК у Принц Алберт ходив зо щедрівкою на "Канадійський Червоний Хрест", якому членки помагали теж шиттям білля і плетенням воєнних речей. Влаштовано концерт у честь Ольги Васараб і відіграно дві театральні вистави: "Відний, але гідний" і "Примірни діти". Відмічено Свято Матері на весні, відбуто сім місячник сходина і три ширші збори, п'ять разів до року відвідували членки хворих українців у міському шпиталі і в недалекій санаторії.

Для українського музею при УНО в Саскатуні членки вишили й подарували гарну подушку.

В році 1941 діяла Управа в складі:

Голова — Катерина Романчук,
заступниця голови — Ірина Журавінська,
секретарка — Катерина Шумей,
скарбниця — Юлія Посніх,
Контрольна Комісія:
Олена Жук — Катерина Задворна.

В наслідок запотребування воєнного промислу в індустриїних центрах Східної Канади і збільшення там можливостей заробітку, почався відплив українців з Принц Алберт до східних провінцій, виїхали теж деякі членки ОУК зо своїми родинами і тому треба було перевести зміни в Управі Відділу. Головою стала Катерина Шумей, а на її місце секретаркою — А. Сліпчук.

Щораз тяжче було вести діяльність з браку більшого числа членок, а найбільше тому, що розкидані вони були по фармах в околиці. Ще відбувся День Матері, відіграно одну театральну штуку, продовжувало плетіння з вовни для "Канадійського Червоного Хреста" і відвідувано хворих у шпиталі та в санаторії, але з бігом часу діяльність слабне. До її послаблення причинилося ще й те, що якраз тоді організувалося жіноче товариство при греко-католицькій церкві в Принц Алберт, якої домівною користувався Відділ ОУК. Щораз тяжче, а потім і зовсім неможливо стало дістати залю на сходина й театральні вистави. Філія УНО теж знайшлася через те в прикрому положенні і тоді зайшла konieczність подбати про власну домівку. На те пішли всі зусилля і впродовж кількох літ Відділ ОУК майже не проявляв своєї окремої діяльності, працюючи в рамках Філії УНО.

Віднова організаційної діяльності Відділу ОУК у Принц Алберт наступила щойно по війні. Дня 14 березня 1948 року відбулися Загальні Збори при участі п'ятнадцяти членок з Принц Алберт і з околиці. Рішено тоді продовжувати самостійну працю ОУК і від того часу аж до кінця ювілейного року йде вона нормальним способом.

Сама Організація офіційно свій осідок має в Принц Алберт, так і називається "Відділ ОУК у Принц Алберт", але по більшій частині фактично веде свою роботу в місціці УНО в недалекій місцевості Ред Дір Гіл.

Після відновлення діяльності Відділу ОУК в Принц Алберт в 1948 році діяли в ньому ось такі Управи:

1948 рік:

Голова — Анастасія Гринюк,
заступник голови — Марія Гайдук,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Йосефіна Савкія,
Контрольна Комісія:
Рома Сорока — Катерина Василюшин.

1949 і 1950 роки:

Голова — Рома Сорока,
заступник голови — Марія Козак,
секретарка — Йосефіна Савкія,
скарбничка — Марія Гайдук,
Контрольна Комісія:

Наталя Недіа — Катерина Єщишин — Катерина Василюшин

1951 рік:

Голова — Марія Козак,
заступник голови — Катерина Василюшин
секретарка — Анна Кардаш
скарбничка — Рома Сорока,
Контрольна Комісія:

Марія Гайдук — Олена Томки — Анна Квятковська.

1952 і 1953 роки:

Голова — Олена Томки,
заступник голови — Анна Квятковська,
секретарка — Рома Сорока,
скарбничка — Марія Козак

Марія Боровська — Марія Жук — Катерина Єщишин.

Роки 1954 і 1955:

Голова — Йосефіна Савкія,
заступник голови — Катерина Василюшин,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Олена Томки,
Контрольна Комісія:

Марія Жук — Наталя Недіа — Рома Сорока.

І накінеш дня 5 грудня 1955 року обрано Управу на черговий рік, що складалася з таких членок:

Голова — Катерина Василюшин,
заступник голови — Йосефіна Савкія,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Наталя Недіа,
Контрольна Комісія:

Олена Томки — Марія Боровська — Марія Жук.

До будови "Українського Національного Дому" в Ред Дір Гіл, Відділ ОУК багато причинився своєю працею і поміччю, зі одне підприємство з доходом на ту ціль не обійшлося без участі ОУК, а крім того з власної своєї каси позичив Відділ ОУК Будівельному Комітетові дол. 1,257.28.

А.Кwiatkowska

Н.Гриняк

М.Козак

М.Гайдук

А.Карлан

Н.Савкін

М.Василушин

О.Томин

Р.Сорока

Н.Неділк

Н.Зук

М.Боровська

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ ім.ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ
 відділ Принц Альберт, Саск., околиця Ред Ліп Гілл
 Квітекъ, 1955.

В тих умовах, як подано вгорі, тяжко було вести якусь сталу працю кожній Врстній Організації окремо, тому всі були вдоволені, коли спільними силами вдалося чи то відзначити якусь пам'ятну подію в житті українського народу, чи то перевести янесь підприємство для розваги членок і членів. Як майже всюди в Канаді, так і в Принц Альберт Відділ ОУК пильнував господарської і товариської сторінки

в діяльності Братніх Організацій, для тої цілі справив собі кухню і відповідний запас посуду. Крім того часто влаштовував різні розіграшки і це були його головні джерела приходу. За сім літ своєї діяльності, від дати відновлення Відділу до початку ювілейного року, мав він дол. 3,327.77 власних приходів.

Відділ старався виконувати всі доручення Центральної Управи ОУК, наскільки це було можливе в фермерській околиці, відбував свої скордини й відчитував прислані реферати. Спомагав теж своїми пожертвами різні національні цілі, чи то безпосередньо самий, чи то через Центральну Управу ОУК.

Тепер у ньому діють такі членки:

Боровська Марія
Василишин Катерина
Гайдун Марія
Гринюк Анастасія
Жук Марія
Іршани Катерина
Кардаш Анна

Клятиновська Анна
Козак Марія
Косинюк Йосефіна
Надія Наталя
Савків Йосефіна
Сорока Рона
Томшик Олена

Як було можливо, так і він свою працю Відділ ОУК у Принц Алберт, так буде й надалі її вести, точно притримуючися вказівок Центральної Управи ОУК.

ПАРАСКЕВІЯ БРАТАШ

Відділ ОУК у Реджайні

На початку існувало в Реджайні жіноче "Товариство ім. Книгині Ольги" і туди належали всі жінки, що відчували потребу суспільної праці. Головою цього Товариства була Ольга Довбуш, пізніше одружена Стойко. Домівки своєї не було, треба було рентувати, де і що вдалося, за відповідне приміщення було тяжко, по найбільшій часті мусіли всі поменітися по пивницях. Постановлено тоді збудувати домівку, де містилися б різні українські Товариства, і назвати її будинок "Просвіти".

Після першої світової війни почався приплив нової еміграції до Канади, багато з неї осіли в Реджайні і там заклали Товариство "Українська Стрілецька Громада". При цій організації згодом зачали гуртуватися також жінки й дівчата і всі працювали в згоді: "Товариство ім. Книгині Ольги", "Українська Стрілецька Громада" та згуртовані при ній жінки.

Кілька років пізніше в Реджайні зорганізувалася Філія УНО і стало відоме, що скрізь у Канаді закладаються "Жіночі Товариства ім.

ВІДДІЛ ОУЖ У РЕДЖАЙНІ

Злізу, зліва до права, перший ряд: Анна Сиринка, Рома Федущак, Олена Пухала, Ольга Корпусь, Параскевія Гевал, Параскевія Враташ. Другий ряд: Софія Тримбовецька, Марія Грицай, Катерина Воджарчук, Ева Галалац, Марія Сагалъ, Марія Козова, Анастасія Луція, Анна Солодуюк. Третій ряд: Анна Гучуня, Агафія Пиварчук, Петруня Іванюк, Є. Семкія, Павлина Харик, Марія Фурег, Анна Кущіш. (Світлина Відділу з 1935 р. на стор 154).

Ольги Васараб". Постала думка, щоб таку саму організацію заснувати і в Реджайні, це й зроблено в місяці лютому 1933 року, до чого ініціативу дала діяльна членка Ольга Корпусь. Було тоді сімнадцять членок на початок, всі дуже активні, цілий час жертвено працювали в Організації, часто обирали їх на різні становища до Управи в пізніших роках. Ось вони:

Бабія
Галалац Ева
Гевал Параскевія
Грицай Марія
Іванюк Петруня
Кіс Ольга
Корпусь Ольга
Козовська Теня
Пухал Ольга

Кущан Ольга
Лиза Анастасія
Луція Анастасія
Пиварчук Агафія
Сагалъ Марія
Сорока Анна
Стойко Ольга
Федущак Р.

Роки для організаційної праці були тяжкі, шаліла тоді в Канаді економічна депресія, дуже пригосий грунт був для більшовицької про-

паганди, що добиралася теж до українців і треба було проти неї боротися.

Відділ ОУК приміщувався в будівлі "Просвіти" при вулиці Ст. Джон ч. 1737 і проводив нормальну свою організаційну й культурно-освітню працю, дуже сердечно співпрацюючи з іншими Братніми Організаціями. Найбільше зусилля прикладано до того, щоб приєднувати нових членів до Організації.

Але в 1935 році сталася нещастя — втрачено будівлю "Просвіти". Хоч це тяжко далось в знаки Організації, однак членки ОУК не впали на душі, продовжували свою роботу по приватних хатах. І хоч невідгледне те та й місця стільки нема, що в будівлі, ані концерту, ані аматорської вистави нема де підготувати, то на те місце прийшли сходишки, чайні вечори та різні розігрівки.

Три роки так собі давати раду членки ОУК, доки в 1938 році не дійшли до власної малої будівки. Було це щоправда далеко від центру міста, та все таки ліпше мати свій власний кут, як тинятися по найманих приміщеннях. Зроблено це при допомозі частини членок "Товариства ім. Ольги Кобилянської", що постановили злучитися з ОУК.

Тепер уже можна було давати більші підприємства, не самі тільки чайні вечори для обмеженого гурту членок, що можуть зміститися в приватній хаті. Відсвятковано п'ятирічний ювілей Відділу, відмічено річницю смерті Ольги Васараб і Віри Вабенко, а гроші з того призначено на "Войовий Фонд". Членки ОУК співали в хорі під орудою о. Подільського, цей хор часто виступав у місцевій радіостанції.

Зібрано деяку суму грошей на закуп літака "Євген Коновалець" для літунської школи УНО в Ошаві, на посвячення літака Іздила членка Ольга Корпусь.

Відсвятковано 25-літні роковини смерті Лесі Українки. Членка Петруля Іваницька вишила гарну краватку, що пішла на розігрівку і в той спосіб придбано трохи грошей на організаційну роботу.

В тому часі приїздив до Реджайни д-р Т. К. Павличенко на велике міче, членки взяли в ньому участь. Завітала теж до Відділу організаторка ОУК Рожа Ковальська.

В часі війни Відділ ОУК у Реджайні тісно співпрацював з місцевим "Канадійським Червоним Хрестом", шиючи і плетучи білля та воєнні речі для військових шпиталів. Для англійських жінок членка Ольга Корпусь виголосила доповідь про Україну та українську культуру.

Відділ ОУК приступив до місцевої "Канадійської Ради Жінок" і бере участь у всіх підприємствах тої організації.

Зайво казати, що такі справи, як "Український Золотий Хрест" і висилка пакетів українським воїнам у канадійській армії за морем, а пізніше допомога українським єврейцям в Європі ніколи не сходили з уваги Відділу ОУК в Реджайні і він з сердечної душі та з щирого серця прикладався до тієї праці. Це саме можна сказати про допомогу хворим у шпиталях, що їх членки ОУК відвідували та приносили їм дарунки. Після другої світової війни Відділ ОУК у Реджайні перейняв на себе обов'язок спомогати один з українських дитячих садочків у Німеччині.

За весь час йшла прикладна співпраця з другими Братніми Організаціями, Відділ ОУК помагав у хорах, концертах, бенкетах, чайних прийняттях і тим безцінно облегчував діяльність Філії УНО та інших Братніх Організацій. Зокрема всякого рода прийняття для гостей, що відвідували Реджайну, забирали багато часу і праці в членок ОУК. А було тих гостей немало, кожного року переїздили через Реджайну визначні українці чи то з Європи чи з американського континенту, не згадуючи вже про місцеві справи, як от прийняття з нагоди родинних свят членок і членів Братніх Організацій.

"Рідна Школа" в Реджайні весь час була під пильною опікою Відділу ОУК, що дуже піклувався національним вихованням української дітвори, його членки посилали молодших своїх дітей до "Рідної Школи", а старших на "Висщі Освітні Курси" до Вінніпегу. Відділ ОУК старався виявляти свою прихильність до вчителів "Рідної Школи", справляв для них прийняття і несподіванки.

До "Українського Музею" при УНО в Саскатуні членки Лизна і Грицай вишили обрус і шість серветок, а членка В. Воднарчук виписала сім артистичних писанок. Крім того членки спільно вишили один обрус на виграш для контесту при нагоді базару.

В 1949 році відкуплено для УНО і Братніх Організацій утрачену в 1935 році домівку. Дуже до того причинилися членки ОУК, що всіх сил докладали, щоб придбати фонди на викуп дому: збирали гроші, самі жертвували на ту ціль, брали участь в організуванні підприємств і заохочували до того своїх дітей, — кожна старалася не лишитися по-

ВІДДІЛ ОУК У РЕДЖАЙНІ У 1954 Р.

Стоять зліва до права: Марія Віргун, Гена Прохня, Саа Галапад, Франк Смерен, Саа Семкіа, Павліна Харня, Вероніа Семенюк, Емілія Яція, Катерина Марно. Сидять: Анна Топольницька, Пелагія Сириня, Анна Деджя, Олена Пухла, Параскевія Враташ, Ольга Корпусь, Магда Матуляк, Розалія Солодюк.

заду інших. Підприємств уладжено тоді багато, до того помічний був хор, що складався з 50 співачок і співаків під орудою Мирослава Цейка.

Крім того на зазив помогти в викупні "Українського Національного Дому" в Реджайні відгукнулося дуже багато українців з недалекого міста Муз Джо, а навіть з далекого Торонто. Наслідком того було пожвавлення організаційної діяльності і наступного року Реджайна дістала на Крайовій Конференції перехідну Почесну Грамоту за найкраще виконану організаційну працю. В дуже великій мірі треба це завдячувати жертвенній праці Відділу ОУК, в якого Управі за 1949 рік працювали такі членки:

Голова — Єва Гавалац,
заступниця голови — Ольга Корпусь,
секретарка — Анна Янчура,
фінансова секретарка — Анна Дадик,
скарбниця — Євгенія Семко,
членка Управи — Павлина Харик,
господкині — Анна Литвин, Євгенія Семко, Ярина Луція,
Контрольна Комісія:

Анастасія Луція — Парасковія — Вретах — Анна Литвин.

Ця Управа, як зрештою й усі інші після неї, дуже старалися придбати фонди в часі свого діяння на те, щоб започаткувати сплату позичок людям, що позичили більші суми на викуп дому.

Павлина Харик, що її обрано делегаткою на Крайову Конференцію в Вінніпегу в 1949 році, оплатила дорогу сама, а призначені на кошти подорожі гроші подарувала на викуп дому.

Членки Ольга Корпусь і Анастасія Луція надзвичайно багато зусилля вкладали в присилювання нових членок до Організації, що дуже було потрібне якраз тепер, коли була вже можливість ширше розгорнути працю в новій домівці.

В 1950 році відвідала Відділ ОУК в Реджайні Тетяна Кошиць з "Осередку Української Культури й Освіти" в Вінніпегу. Виголосила доповіді про українське народне мистецтво в українській і в англійській мовах. Її виступ, як теж і концерт української піаністки, Ірини Вубизюк, з'єднали Відділові ОУК пошану в місцевого англійського жіноцтва.

Українська преса все могла рахувати на підтримку Відділу ОУК в Реджайні. Для себе передплачував Відділ "Жіночу Долю" і "Жіночу Волю", "Світ Молоді", "Новий Шлях" і "Жіночий Світ". А в усіх пресових контекстах чи то для "Нового Шляху" чи то для "Жіночого Світу" — для цього останнього три рази — виступали змагунки теж і від Відділу ОУК в Реджайні.

Членка Олена Пухала прислала 75 нових передплатниць для "Нового Шляху", а членки Ірина Суховерська й Степанія Зеленко постійно працювали над збільшенням числа читачок "Жіночого Світу".

1951 року переїжджала через Реджайну княжна Єлисавета, тепершня Королева, зі своїм чоловіком Пилипом. Для них улаштовано в місті величаве прийняття-показ і в тому пописі визначилися дівчата, дити наших членок у національних строях з національними танками перед багатотисячною публікою, з'єднавши для себе бурю оплесків

ДОНЬКИ ЧЛЕНОК ОУК У РЕДЖАЙНІ, ЩО ТАНЦІРОВАЛИ ПЕРЕД КОРОЛІВ-
СЬКОЮ ПАРОЮ 17 ЖОВТНЯ 1951 РОКУ

Зліва до права: Ажма Свереда, Лілія Браташ, Петруня Корпусь, Стефа Ціа,
Геня Новосад, Л. Семків, Марія Волячок, Юстинка Семків.

і викликавши зацікавлення королівської пари. Це були дівчата з МУН: Анна Свереда, Лілія Браташ, Надя Корпусь, Петруня Корпусь, Анастасія Ціа, Геня Новосад, Леона Семків, Марія Волячок і Юстинка Семків. Вільність з них відбули в своєму часі "Вищі Освітні Курси".

Коли в Реджайні відбувалася загально-громадська кампанія боротьби з туберкульозом через масове пересвітлювання промінням Рентгена, а пізніше теж акція для підтримки шпиталю умово недужих, — в обидвох тих справах узяв участь теж і Відділ ОУК в Реджайні через своїх членок Еву Семків і Надю Корпусь.

Понижче заподані в позабученому порядку членки Відділу ОУК, що за час від його заснування аж до ювілейного року в Організації були головами, секретарками, скарбничками або членками Контрольної Комісії, або в якийсь інший спосіб брали активну участь у праці Відділу:

Голови:

Вєбока Ірина
Кожовська Текла
Іванницька Петруня

Корпусь Ольга
Пухала Олена
Харня Павліна.

Секретарки:

Воднартуха Вроня
Браташ Параскевія
Галапац Єва
Гезах Параскевія
Дадих Анна
Зеланко Степанія

Іванницька Петруня
Людія Анастасія
Людія Ярина
Мажинювська Ярина
Федущая Розалія
Янгуря Анна.

Скарбнички:

Дадик Анна
Заброварна Анна
Залуцка Марія
Костинюк Анна
Кущак Ольга
Лизна Анастасія

Пухала Олена
Сагань Марія
Семенюк Вероніа
Семків Євгенія
Сирник Анна
Сорока Анна.

Контрольна Комісія:

Водярець Броня
Вретах Параскевія
Дадик Анна
Матуляк Магдалина

Семків Євгенія
Солодюк Олена
Топольницька Анна
Харин Павліна

Кольпортерки "Жіночого Світу":

Залемко Степанія
Марко Катерина

Пухала Олена
Солодюк Розалія.

Інші членки:

Вергун Марія
Гунчак Степанія
Ілиня Дора
Матуляк Ольга
Мацьків Марія
Ничка Марія
Павлів Марія

Прокоп Євгенія
Семків Ева
Сирник Анна
Сирник Палагія
Смерек Франя
Соровська Анна
Яців Ємілья

Дитячий садок в Аугстедерфі, Німеччина, що його підтримує Відділ ОУК
у Реднаїні. Посередній вчителька Аня Осталтун.

Вийшли з Реджайн:

Боднарчук Ірина
Гевак Параскевія
Газронська Степанія
Забровська Анна
Іванюк Петро
Когут Єва
Костюк Анна
Кудан Ольга
Сорока Анна

Лизина Алевтія
Литвин Анна
Малюковська Ірина
Мандрик Анна
Подільська Анна
Суховерська Ірина
Япцара Анна
Ячтура Анна

Померли:

Вабюк Ірина
Гуцуляк Юстина
Курило Марія
Маслюк Катерина

Пиварчук Г.
Прощук Павліна
Солодрик Олена
Стойко Ольга

нехай з Богом спочивають, пам'ять їх буде зберігатися в Відділі.

За двадцять два роки організаційної праці Відділ ОУК в Реджайні не посоромив себе і хоч може не є він перший в Організації, то напевно не останній. В згоді, дружбі і взаємній пошані працюють його члени і співпрацюють з іншими Братніми Організаціями, а підтримує їх віра в свій нарід і охота причинитися до визволення його в Україні та розбудови життя тої його вітки, що поселилася в Канаді.

Відділ ОУК у Руан

Відділ ОУК у Руан належить до наймолодших в Організації. Щоправда, тутешнє жіноцтво почало свою організаційну працю ще від 1941 року, коли то в Руан створено Філію УНО, однак та праця була приваблива лише і мала більше допоміжний характер. Жінки, як члени Філії УНО попри загальні свої членські обов'язки в Організації, час до часу виступали з власною ініціативою і влаштували різні товариські й національні імпрези, як "Жіноча Секція" при Філії УНО.

Основні Загальні Збори "Жіночої Секції ім. Ольги Васараб" при Філії УНО в Руан, Кае., відбулися дня 29 січня 1941 року. Учитель "Рідної Школи" Сторожук виголосив реферат про завдання жіноцтва під теперішню пору, після чого до Секції вписалося 11 членок і з них обрано Управу Секції в складі:

голова — Анна Комак,
заступниця голови — Марія Романюк,
секретарка — Степанія Гринюк,
фінансова секретарка — Телла Зубетюк.

Про діяльність "Жіночої Секції" залишилося мало вісток. Щоправда, вже за місяць після свого оформлення Секція відіграла драму "Ольга Васараб" Олександра Лугового, але на тому кінчається слід само-

стійних виступів Секції. Правдоподібно вона повністю злилася в роботу з Філією УНО і всі дальші її виступи відбувалися вже під спільною фірмою УНО.

Щобто в 1954 році справа настільки нагріла, що жіноцтво рішалося перетворити "Жіночу Секцію" при Філії УНО на самостійний "Відділ Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб". Відбулися основні Загальні Збори Відділу дня 25 січня 1954 року при участі 11 членок і тоді обрано першу Управу Відділу в складі:

Голова — Катерина Француз,
заступниця голови — Василіна Вояк,
секретарка — Софія Домичук,
скарбницка — Емілія Загорук,
організаційна референтка — Текля Забетюн,
Контрольна Комісія:
голова — Аня Загорук,
членки — Меланія Валета і Катерина Слепокура.

Цю Управу переобрано і на наступний 1955 рік, з тією зміною, що місце голови зайняла Василіна Вояк, а заступницею стала М. Терновська.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОУК У РУАН У 1955 Р.

Зліва до права, сидять: Т. Забетюн (хум.-осв. референтка), С. Домичук (секретарка), В. Вояк (голова), М. Терновська (заступниця голови), М. Загорук (скарбницка). Стоять: О. Прухня (відвідувачка хворих), М. Валета (контрольорка), А. Загорук (контрольорка), К. Француз (за'їззова до англійських організацій), К. Слепокура (контрольорка), К. Сидорук (відвідувачка хворих).

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У РУАН ПРИ ПИСАННІ ПИСАНОК

Зліва до права: А. Загорук, М. Терноска, М. Валета, С. Должичук, В. Вонк, О. Прунук, К. Сленокуча, М. Загорук.

Хоч кількість членок у Відділі невелика, але охота до праці була і через те робота поплила скоро і добре. Ішла вона в двох напрямках:

- а) самостійної діяльності ОУК.
- б) допомогти Філії УНО в загальних виступах Вратніх Організацій.

То тої останньої належали участь у спільному хорі, що виступав кожного року на Листопадовій Академії і на Шевченківському Концерті та фінансова поміч на втримання домішки — Відділ ОУК з власних фондів придбав куртку для сцени і справив фіранки до вікон залі.

Товариська діялка перейшла тепер до Відділу ОУК і за два роки своєї діяльності виконав він її не але. За цей час відбуло дві вечірки в день "Пущення", получені з забавою і танцями, справлено два рази "Спільне Свячене" для членів УНО й ОУК та прихильників Організації і влаштовано кілька забав з танцями для молоді при різних нагодах, як "Овочений баль", "Масковий баль" і інші.

Відбулося теж кілька чайних прийнять з товариською гутіркою для членок і гостей.

З самостійних імпрез слід згадати, що кожного року Відділ ОУК влаштовував "Свято Матері" і "День Ватка".

Крім того справлено "Обжинки" ("День Подяки") в 1954 році і відбуло "Свято 70-ліття українського жіночого руху" для 5 грудня 1954 року, получене з рефератом про Наталю Кобринську.

Для 1 березня 1954 року відідав Відділ голова Провінційної Екзекутивної УНО в Торонто, проф. Ст. Паладійчук

Введено звичай відвідувати хворих у шпиталях і по домах, не тільки членок ОУК або прихильників Вратніх Організацій, але й інших українців, що їх стрінуло нещастя і що не мали тут своїх рідних. Звичайно при нагоді відвідин приношено невеличкі дарунки, щоб справити щітку хворим. На ту ціль створено фонд, куди йшли збірки при нагоді можних сходни членок і засідань Управи Відділу.

Кількість українців у Руан невелика і розгорнути ширшої фінансово-збиркової праці через те годі, все ж таки Відділ ОУК брав участь у кількій фінансовій асції Організації за два роки свого існування. Переводжено постійні збірки на "Український Золотий Хрест", взято участь у збірці з нагоди десятилітнього ювілею "Осередку Української Культури й Освіти", а в контексті популярности на користь пресового органу ОУК "Жіночий Сміг" виступала Емілія Загарук.

За короткий час ще, щоб Відділ ОУК у Руан міг похвалитися більшии успіхами в своїй праці, все ж таки дивитися він з надією в майбутнє, бо добра співпраця і згідливість його членок та охота до праці в членок Управи дають завдатки на те, що в скорому часі цей Відділ зрівняється з іншими, що в Організації ОУК діють уже від багатьох років.

ЛЮБА ЧАЙКОВСЬКА

Відділ ОУК у Саскатуні

Коли в 1928 році засновано "Українську Стрілецьку Громаду" в Саскатуні, українське жіноцтво, хоч формально не могло стати членами УСТ, однак згуртувалося в так званий "Дівочий Гурток при УСТ". Ось звідси фактично треба взяти початок існування нашого Відділу.

Свою окрему Управу обрало жіноцтво 8 червня 1932 року. В склад першої Управи звійнили:

голова — Д. Ендерсон,
заступниця голови — Катин Р.,
секретарка — А. Пафоська,
скарбниця — С. Ваннач.

заступниця секретарки — М. Кузіа,

Рішено, щоб Відділ назвати іменем жінки-героїні Ольги Васараб.

Першими членами, що були присутні на основних Загальних Зборах, були:

Васараба А., Бойчук А., Бойчук П., Врездань М., Вудз П., Ваннач С., Гнатюк М., Грабчак К., Грициня М., Ендерсон Д., Завислюк М., Засадна І., Катин Р., Кардаш А., Кардаш М., Ковальчук А., Колюдруб Н., Костишин А., Кузіа М., Лашук А., Лесюк В., Леськів А., Лозіська К., Лубик А., Мартинюк М., Мед-

Жінки допомагали при будові Українського Національного Дому в Саскатуні в 1932 році. Стоїть від права — перша голова Відділу ОУК — Д. Екдерсон.

ведки А., Олійник С., Пайовська-Яків А., Пернарівська К., Петруха К., Проць А., Проць М., Савченко Е., Сасюк М., Томпашівська М., Цебриківська М. Черкас І., Шах К.

Всім відомо, що в Саскатуні побудовано перший "Український Національний Дім" і це в час найбільшої кризи, в 1932 році. Тоді то теж членки ОУК займалися безінтересовно кухнею, щоб варили їжу робітницям на власний кошт. Рівночасно Відділ старався влаштовувати всякого рода імпрези, як пікніки, розіграшки та базари, щоб у цей спосіб допомогти фінансово Гурткові УСТ. Згодом почали улаштовувати чайні прийняття по приватних мешканнях членок, дебати, забави, представлення, концерти та всякого рода інші підприємства, що служили засобами збільшення каси Відділу.

В 1937 році Відділ zorganizував курси "Першої Помочі" під фірмою "Українського Червоного Хреста", перейменованого пізніше на "Український Золотий Хрест". Великі лікарі д-р Пилишок, д-р Строган і медична сестра Галя Кардан.

В 1938 році, по збіжисті вождя ОУН, Євгена Коновальця, Філія УНО zorganizувала величезну маніфестацію, в якій взяли активну участь членки П. Вуд, С. Велюсак, О. Коношніа, А. Лапук, М. Цебриківська і Євгенія Цебрик-Юзик. В цьому теж часі ОУК перевела збірку по хатах, що дала суму дол. 1,200 і їх вислано на Визвольний Фонд до Європи.

Перед другою світовою війною Відділ у Саскатуні посилав стало допомогу українським інвалідам, платив внески до УВФ і УЗХ, ніс поміч українським політичним в'язням та морально й матеріально помагав Карпатській Україні в її визвольній боротьбі. Крім того мав місцеві обов'язки, як сплата довгів на доміяні, закуп книжок до бібліотек УНО, речей до театральної гардероби і до кухні.

В часі по другій світовій війні Відділ займався висилкою пакунків українським сиротальцям в Європі. І так у році 1946 вислано 81 пакуноків на суму дол. 160.00 вагою 995 фунтів, в 1947 році — 25 пакунків з одягом і кондрами вагою 390 фунтів, у 1948 році — 14 пакунків вагою 220 фунтів, в 1949 році — 14 пакунків вагою 280 фунтів і дол. 160.00 гріними хворим до шпиталів, в 1950 році — два пакунки вартости дол. 25.00 і гріними дол. 25.00. В роках 1951 і 1952 посилав місячно дол. 5.00 на ліки і вислав дол. 75.00 на дитячий садок у Німеччині.

Відділ наш помагав також утримувати інформаційне бюро "Союзу Українських Канадійських Вояків" за морем у Лондоні і вислав пакунки для українців у канадійській армії. Також помагав у продажі т. зв. "воєнних сертифікатів".

Скитальцям, що прибували до Канади, членки нашого Відділу несли першу поміч та служили їм своїми порадами.

Під час другої світової війни членки Відділу ОУК у Саскатуні постійно допомагали шпиттям "Канадійському Червоному Хрестові", за що дістали відзначення від нього, а саме членки М. Антоник, А. Лащук, К. Огівська, Ф. Перчиния і М. Романів. (Гл. світлина на стор. 47).

Кожного року наш Відділ помагав в збірці на "День Маків", бере участь у "Дні Декорації" і в "Кампанії за умовним здоров'ям" та жертвує на "Український Золотий Хрест". Спільно з іншими організаціями в рамках КУК, Відділ ОУК у Саскатуні улаштував часто чайні прийняття, з яких дохід був призначений на закуп українських книжок до бібліотек по шпиталях і на фонд поборювання недуги рака. Довгий час Відділ мав представництво в місцевому жіночому клубові "Експібішен Бордин", через особу членки Степанії Вовк, що виконувала там функцію секретарки. Декілька разів улаштовано виставки українських вишивок. Рік-річно даруються українські страви на річні обіди, що їх влаштовує "Міжнародний Клуб Студентів" при саскатунському університеті.

Весь час Відділ опікується "Рідною Школою", а в роках 1951—1954 рік у літні місяці "Дитячий Садочок", який під умільним керівництвом

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У САСКАТУНІ З ДІТЬМИ ПІСЛЯ СВЯЧЕНОГО 1935 Р.
ПЕРЕД У. Н. ДОМОМ

З ліва до права 1 ряд: невідомі, Р. Кашка, Лесюк, Р. Туррус, С. Бубион, К. Горюхінська, С. Валішак, Е. Погорещка; другий ряд: П. Буда, А. Бомон, бл. п. Завіслюк, Д. Еклерсон, К. Юзик, В. Водяничук, (невідомі), А. Романів-Зелена, О. Комонка, К. Товчук; третій ряд (перші три невідомі), Вілоросюк, Насала-ська, М. Григорович, М. Семон, А. Войчук; останній ряд: молоді дітвата.
(Світлина Відділу з 1934 р. на стор. 47).

"Очакдушки" Ажин Барам у сценічному анжонажні дітей з дошкілщи Оленки Волчук.

твом Ольги Волчук давав цілий ряд мистецьких вистав для юних глядачів. Випродаж кількох роликів у зимовому сезоні Відділ провадив культурно-освітні вечірки, під час яких виголошувалися цілі реферати на різноманітні теми.

Цілий час Відділ підтримує українські жіночі видання. До війни передплачував "Жіночу Долю", "Нову Хату" і "Громадянку", а тепер передплачує "Жіночий Світ". В 1953 році Відділ брав участь у кампанії "Жіночого Світу" за придбання нових передплатниць і в тій кампанії членка Відділу Анастасія Павличенко зайняла перше місце.

Також у контексті "Нового Шляху" констатантка Відділу Катерина Карапінка дуже багато часу присвятила для поширення "Нового Шляху" й зібрання фондів для нього. Вона теж брала участь у Ювілейному Контексті ОУК.

Крім того Відділ вів і веде культурно-освітню працю. Кожного року святкує пам'ять своєї патронки Ольги Васараб і пам'ять жінок-героїнь Віри Вабенко й Олени Теліги, письменниць Лесі Українки, Олени Пчілки, Ольги Кобилянської, Марка Волчка й Ульяни Кравченко та пам'ять піонерки українського жіночого руху, Наталії Кобринської. Відділ ОУК бере теж участь в спільних імпрезах з Філіцією УНО і Брагійми Організаціями, в концертах і академіях в пам'ять Тараса Шевченка, Соборності України, Святи Вождів, Першого Листопада.

В господарській ділянці Відділ придбав гарно устатковану кухню і вишловив свої шафи посудом, що вишловився на весілля і бенкети. Також уріджено кімнату, де переводяться збори, засідання й вечірки. Все це майже має приблизно дол. 1,700 вартості.

Ось такий короткий огляд праці Відділу ОУК у Саскатуні під часу його заснування.

Якщо б представити в доларах пожертви нашого Відділу на найважливіші цілі, вони дадуть нам такий образ:

До Централі ОУК (бюджет, членські внески, організаційний фонд)	\$ 892.86
Визволенний Фонд	216.86
українські інваліди	28.75
українці в канадській армії	155.56
"Рідна Школа"	219.25

"Осередок Української Кухні та Освіти"	280.70
"Комітет України Канади"	69.18
Золотий Хрест і Червоний Хрест	680.67
"Новий Шлях"	511.75
"Жіноча Доля" і "Жіночий Світ"	456.83
Дитячий садочок	75.00
Оплата пакунків скляцям	534.31
Ліки до Європи через ЦУ ОУК	97.60
Місцева Філія УНО і Національний Дім	1,983.06
Разом	\$4,163.15 *)

Само собою, це тільки з власної каси Відділу, незалежно від різних збірок на ліси, що переходили через членок ОУК за відомом і згодою Організації.

За цей час головами Відділу були такі члени:

- Д. Еклерсон — 3 роки — 1932, 1933, 1934
- С. Ванкач — 3 роки — 1936, 1937, 1938
- А. Бабія — 10 місяців — 1939
- А. Вомок — 1 рік — 1940
- П. Вудз — 4 роки — 1941, 1944, 1946, 1947
- А. Бойчук — 1 рік — 1942
- А. Павличенко — 1 рік — 1949
- А. Лашук — 5 років — 1943, 1945, 1948, 1954, 1955
- М. Залчківська — 6 місяців — 1950, вийшла до Торонта
- М. Васько — 6 місяців — 1950, докінчила діловий рік
- Л. Чайковська — 3 роки — 1951, 1952, 1953
- Г. Дершко — 1 рік — 1956.

Членами в тих роках записані були в Відділі:

Адамус К., Антоник М., Бабія А., Васараба А., Ведзін Марія, Вешак А., Віпоросюк К., Воднартук Д., Вомок Анастас'я, Бойчук П., Брездань М., Брик О., Вубнюк Степанія, Вудз П., Васько М., Васараба А., Волнкач С., Вояк Степанія, Вемедик С., Волчук О., Волчук С., Горохівська К., Грабюк К., Григорювич М., Грицан К., Грицька З., Дершко Галина, Гуняй Марія, Еклерсон Д., Жеребецька М., Жеребецька Я., Зависюк З., Засадна І., Залчківська М., Зелена Анна, Калки П., Калки Р., Камінська М., Каралінка К., Кардаш А., Касюк А., Ковальчук А., Колодуб Н., Комола О., Корда О., Костишин А., Кузів М., Лашук А., Лемішка Софія, Лесюк А., Лесюк В., Леськів-Гнатюк А., Лосічка

Копують площу під будівлю Українського Національного Дому в Саскатуні.

*) Статистичні зіставлення опрацювала Анна Лашук.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОУК У САСКАТУНІ 1952 Р.

З ліва до права сидять: П. Васараб, А. Павличенко, Л. Чайківська, М. Ватко, А. Гнатюк; стоять: М. Жеребецька, С. Вояк, Ф. Перчиньки, С. Волчук, Я. Жеребецька, М. Вадина, О. Волчул.

К. Луб'ян А., Малгила М., Марків М., Мартинюк М., Найчук Т., Насальська Ф., Огівська К., Олійник С., Павличенко Анастасія, Павловська-Янів А., Пернаровська К., Перчиньки Ф., Петрук І., Погорещьня Емілія, Пришляк О., Проць А., Проць М., Романів І., Романів М., Романів Т., Рошак Ірина, Рурик М., Савицька С., Светецька Е., Сенюк М., Сеньків Е., Сеньків С., Силепкович М., Сухняцька А., Томпальська М., Туртс Розалія, Туринська Д., Християн К., Чайковська Л., Черкас І., Шах К., Шевчук К., Шидловська І., Юзик Е., Юзик Марія.

З них померли:

Марія Антоник, 1 вересня 1957,
 Анна Васараба, одружена Ковальська, в 1937 році,
 Марія Рурик в 1941 році,
 М. Занислюк у 1942 році,
 П. Кални, одружена Любіс, 13 червня 1953,
 Анастасія Павличенко, 17 липня 1954.

Нехай сплять вони легким і спокійним сном вічним!

Багато колишніх членок виїхали з Саскатуну, дехто відпав від Організації, бо власні справи ставив вище від загально-національних українських. Тому даємо признання тим, яких нічого не захитало в їхній вірі в добро нашої справи і які стоять у рядах Організації довгі роки по сьогоднішній день. Дай їм, Боже, витривалості перемагати всякі труднощі і в згоді та любові працювати на громадській ниві так довго, доки не задзвонять в Україні радісні воскресні дзвони вільного і від нікого незалежного українського народу.

З похоронів Анастасії Павличенко в липні 1954 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ

Відділ
САСКАТУН, САСК.
1955

А. ЯСИУК

Д. ТУРИСКА

М. БАЛЕНКО

В. ЗЕРНИЧУК

А. ТИМОШУК

С. ЗЕЛЕНКО

К. КАРПИУК

А. КОСТИШИН

О. КОЗИЧКА

А. САБКА

А. ГРИЦІУК

Т. НАНЧУК

С. ЛЕНКА

А. КОДЛА

М. КАРПИУК

Т. РОМАСИК

К. РОМАСИКА

Відділ ОУК у Ст. Бонифас

Відділ ОУК у Ст. Бонифас заснувався доволі пізно в порівнянні з іншими Відділами. Не тому, щоб не було достатньої кількості членок, або щоб не відчували вони потреби організаційного життя і громадської праці. Причина та, що Ст. Бонифас, хоч і окреме місто та виступав під окремою назвою, але властиво належить до т. зв. Великого Вінніпегу і від міста Вінніпегу відділене тільки мостом через річку Ред Рівер. А в Вінніпегу організаційне життя кипіло від самих початків, там був сильний Гурток УСГ, пізніше Філія УНО.

там швидко почався й жіночий рух і ті українки й українці, що жили в Ст. Бонифас, знаходили заспокоєння своїх національних і громадських потреб в українських організаціях Вінніпегу.

Проте, в Ст. Бонифас постала згодом Філія УНО і раз уже Ст. Бонифас відділилася організаційно від УНО в Вінніпегу, доцільність вимагала, щоб і жіноцтво для себе заложило свій окремий Відділ. Організаційну підготовку до того виконала Євгенія Ситник, що вела Рідну Школу в Ст. Бонифас.

Основні Загальні Збори Відділу ОУК у Ст. Бонифас відбулися 25 лютого 1938 року при співучасті ось таких членок-основниць:

Балацька Марія, Вель Серафіна, Копичанська Анна, Куміль Текля, Луцьків Йосип, Натірна Бронислава, Павличин Павлина, Сазба Анна, Стевницька Ольга, Теслюк Тетяна, Хам Косма, Хлібська Косма, Юзвинши Ольга, Яворська Євгенія.

На тих Зборах обрано першу Управу Відділу ОУК у Ст. Бонифас, що складалася з членок:

голова — Косма Хам, заступниця голови — Анна Копичанська, секретарка — Павлина Павличин, скарбничка — Євгенія Яворська, господині — Анна Сазба, Бронислава Натірна.

Контрольна Комісія: Марія Балацька, Текля Куміль, Степанія Вель.

Українська громада в Ст. Бонифас не була ніколи така велика кількісно, як в інших частинах Вінніпегу. тому то не можна було рахувати на надто велике число членок. Тимбільше, що вже існувало в Ст. Бонифас з давніших часів "Товариство ім. Лесі Українки" при "Товаристві Просвіта ім. Тараса Шевченка", а деякі жінки, що належали давніше до різних церковних чи світських організацій у Вінніпегу, там і залишилися nadalі.

За весь час існування Відділу ОУК у Ст. Бонифас належали до нього такі членки:

Балацька Марія, Бордієн Анна, Бубиук Степанія, Вель Анна, Вель Серафіна, Гарісон Марія, Головата Анастасія, Ендрюс Анна, Жеруха Марія, Калтій Йосифина, Климак Анна, Когут Марія, Копичанська Марія, Копичанська Анна, Куміль Текля, Левадзіаска Ольга, Лесюк К., Лизаніаска Мирослава, Луцьків Йосип, Маланчук Єва, Манчуненко Анна, Милевич Л., Мурій Ро-

зали, Навроцька Марія, Негірка Бронислава, Негрич Зена, Нестор Саа, Онуферко Е., Павлюшини Павліна, Пенцак Михайлина, Руда Марія, Самонців В., Сітка Марія, Скиба Анна, Стебницька Ольга, Стація Ольга, Стефанішини Анна, Теслюк Тетяна, Федчун П., Хам Ксеня, Хлібойко Ксеня, Юзвиньки Ольга, Яворська Євгенія.

Деякі з них виїхали пізніше з Ст. Вонифас до інших міст, а дві перенеслися до вічності, а саме Анна Скиба, одна з основоположниць, що померла в 1941 році, і Ольга Левандівська, що передчасно померла в молодому віці 7 липня 1954 року. Пам'ять їх бережеться в Відділі, імена їхні згадуються на кожних Загальних Зборах, а в часі відвідин цвинтарів на Зелені Свята складаються на їхніх могилах квітки.

З-поміж тих то членок кожного року обиралася Управа Відділу, раз зложена з більше, раз з менше осіб, залежно від того, скільки потрібно було праці. Тут поданий склад усіх Управ Відділу аж до Ювілею Організації в 1955 році:

Рік 1939:

голова — Ксеня Хам
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Тетяна Кужіль

Рік 1940:

голова — Ольга Стебницька
заступниця голови — Марія Балацька
секретарка — Павліна Павлюшини

ВІДДІЛ ОУК У СТ. ВОНІФАС У 1942 РОЦІ

Злизу зліва до права перший ряд: К. Хам, П. Павлюшини, О. Стебницька (голова), А. Копичанська, Н. Кантія, А. Стефанішини. Другий ряд: Маруся Когут-Клименів, О. Юзвиньки, Анна Кужіль, Е. Яворська, С. Вель, Є. Маланчук. Третій ряд: Анна Вель, Марія Жерука, М. Копичанська, Н. Луцькіна, К. Хлібойко.

1941

РІДНА ШКОЛА В СТ. БОНІФАС МАН

Учителька — Є. Ситник.

скарбничка — Йосипа Луцькія
членка Управи — Павліна Павлишини
Контрольна Комісія: Ольга Юзвинши,
Серафима Вель, Вроніслава Нагірна.

Рік 1941:

голова — Косеня Хам
заст. голови — Ольга Стебницька
секретарка — Ольга Юзвинши
скарбничка — Серафима Вель
членка Управи — Анна Копичанська
господиня — Текля Куміль
представниця до КЧХ — М. Валацька
Контрольна Комісія: Анна Сляба,
Косеня Хлібейко, Вроніслава Нагірна.

Рік 1943:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Павліна Павлишини
скарбничка — Йосифина Калтій
членка Управи — Анна Стефанкиши
господиня — Косеня Хлібейко
допоміжниця — Текля Куміль
Контрольна Комісія: Ольга Юзвинши,
Серафима Вель, Йосипа Луцькія.

скарбничка — Косеня Хам
членка Управи — Анна Копичанська
господиня — Косеня Хлібейко
Контрольна Комісія: Серафима Вель,
Вроніслава Нагірна, Текля Куміль.

Рік 1942:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Павліна Павлишини
скарбничка — Йосифина Калтій
членка Управи — Анна Стефанкиши
господиня — Косеня Хлібейко
представниця до КЧХ — М. Валацька
Контрольна Комісія: Ольга Юзвинши,
Серафима Вель, Текля Куміль.

Рік 1944:

голова — Косеня Хам
заст. голови — Анна Стефанкиши
секретарка — Йосифина Калтій
скарбничка — Павліна Павлишини
членка Управи — Ольга Стебницька
господиня — Косеня Хлібейко
представниця до КЧХ — М. Валацька
Контрольна Комісія: Євг. Яворська,
Йосипа Луцькія, Марія Конинська

Рік 1945:

голова — Косня Хам
 заст. голови — Анна Копичанська
 секретарка — Єва Нестор
 скарбничка — Ольга Стебницька
 членка Управи — Анна Стефанюк
 господиня — Бронислава Натірна
 представниця до КЧХ і дописувачка — Марія Копичанська
 Контрольна Комісія: Йосифина Кантії, Павліна Павлюк, Йосифа Луцька.

1947 рік:

голова — Ольга Стебницька
 заст. голови — Анна Копичанська
 секретарка — Павліна Павлюк
 скарбничка — Косня Хам
 членка Управи — Анна Стефанюк
 господиня — Бронислава Натірна
 представниця до КЧХ і дописувачка — Єва Нестор
 Контрольна Комісія: Ольга Юзвиська, Анна Ендрус, Йосифина Кантії.

Рік 1949:

голова — Ольга Стебницька
 заступниця голови — Серафіна Вель
 секретарка — Йосифина Кантії
 фінансова секретарка — Косня Хам
 господиня — Анастасія Головата
 членка Управи — Анна Стефанюк
 представн. до КУК — А. Копичанська
 представниця до КЧХ — М. Балацька
 дописувачка — Мер. Лизаківська
 Контрольна Комісія: Ольга Юзвиська, Анна Ендрус, Косня Хлібойко.

Рік 1946:

голова — Ольга Стебницька
 заст. голови — Анна Копичанська
 секретарка — Йосифина Кантії
 скарбничка — Косня Хам
 членка Управи — Серафіна Вель
 господиня — Марія Балацька
 представниця до КЧХ — М. Балацька
 Контрольна Комісія: Телля Кумія, Саленія Іворська, Косня Хлібойко.

1948 рік:

голова — Ольга Стебницька
 заступниця голови — Серафіна Вель
 секретарка — Йосифина Кантії
 фін. секретарка — Косня Хам
 господиня — Анастасія Головата
 членка Управи — Анна Стефанюк
 представн. до КУК — А. Копичанська
 представниця до КЧХ — М. Балацька
 дописувачка — Косня Хам
 Контрольна Комісія: Ольга Юзвиська, Анна Ендрус, Косня Хлібойко.

Рік 1950:

голова — Ольга Стебницька
 заст. голови — Йосифина Кантії
 секретарка — Серафіна Вель
 скарбничка — Косня Хам
 членка Управи — Анна Стефанюк
 представн. до КУК — А. Копичанська
 представниця до КЧХ — Я. Кантії
 дописувачка — Косня Хам
 господиня — Анна Копичанська,
 Анастасія Головата,
 Бронислава Натірна
 Контрольна Комісія: Ольга Юзвиська,
 Анна Ендрус, Косня Хлібойко.

Рідна Школа і Доріст МУН у
 Ст. Бонифас 1945 року.

З КОНТЕСТУ НА ВУДОВУ УНДОМУ В СТ. ВОННФАС 1949 РОКУ

З ліва до права контестанти: Й. Калтій, А. Коничанська, К. Хлібойко. Вручує квіти О. Стебницька.

Рік 1951:

голова — Косен Хам
заст. голови — Анна Коничанська
секретарка — Йосифина Калтій
фінансова секретарка
і скарбничка — Серафима Вель
членка Управи — Анна Клишків
представи. до КУК — А. Коничанська
представниця до КЧХ — Зена Негрич
представниця "Ж. С." — Сераф. Вель
господині — Марія Навроцька, Еро-
кислав Негрич, Клема Хлібойко
Контрольна Комісія: Анна Ендрюс, Л.
Мисловіч, Анна Стефанішини.

Рік 1953:

голова — Анна Коничанська
заст. голови — Анна Стефанішини
секретарка — Йосифина Калтій
скарбничка — Анна Клишків
членка Управи — Ольга Стебницька
представниця до КУК і до КЧХ
— Косен Хам
представниця "Ж. С." — Анна Ендрюс
господині — Марія Навроцька
дописувачка — Ольга Стебницька
Контрольна Комісія: Степанія Буб-
нок, Ольга Юзвиньши, Анастасія Го-
ловата.

Рік 1955:

голова — Анна Коничанська
заст. голови — Анна Стефанішини
секретарка — Йосифина Калтій
фінансова секретарка

Рік 1952:

голова — Косен Хам
заступниця голови — Анна Ендрюс
секретарка — Серафима Вель
скарбничка — Анастасія Головата
членка Управи — Анна Стефанішини
представниця до КУК Йосиф. Калтій
представниця до КЧХ — Йос. Калтій
представниця "Ж. С." — К. Хлібойко
господині — Марія Навроцька, Анна
Вель, Марія Жерука, Косен Хлібойко
Контрольна Комісія: Степанія Буб-
нок, Ольга Юзвиньши, Сла Нестор.

Рік 1954:

голова — Анна Коничанська
заст. голови — Анна Стефанішини
секретарка — Йосифина Калтій
фін. секретарка — О. Левадівська
членка Управи — Серафима Вель
дописувачка — Ольга Стебницька
господині — Анастасія Головата
представниця до КУК — Косен Хам
представниця "Ж. С." — Анна Ендрюс
Контрольна Комісія: Степанія Буб-
нок, Анна Клишків, Косен Хлібойко.

дописувачка — Ольга Стебницька
представниця "Ж. С." Анна Ендрюс
господині — Анастасія Головата,
Розалія Мурій, Косен Хлібойко

і скарбничка — Серафима Вель
членка Управи — Ксенія Хам
представниця до КУК — Ксенія Хам

Контрольна Комісія: Степанія Буб-
люк, Єва Нестор, Ольга Стебницька.

Найбільша трудність, що стояла перед Управою нового Відділу — це брак власної домівки. Сходини й засідання й взагалі всяка організаційна праця мусіли відбуватися в приватних хатах, членки по черзі підступали на ту ціль свої мешкання. В першому вже році діяння відбуто три забави, спільне Свячене, "Свято Матері", кілька чайних вечорів, що два тижні в осінній і зимовій порі відбувалися сходини з вишиванням, крім того влаштовано святочні сходини в честь Лесі Українки і Віри Бабенко. Організаційних сходин і засідань відбуто в тому часі 21. Тому, що число членок Відділу не було надто велике, не відбувалися окремо засідання Управи й окремо сходини членок, всі справи вирішувалися на спільних сходинах Управи й членок Відділу. Всіх таких вечірніх сходин членок Відділу ОУК у Ст. Вонифас від часу його заснування аж по кінець ювілейного року нараховуємо 577, цебто по 32 на рік, або трохи частіше як раз на два тижні. Число прихвних членок вагалось від кількох до кільканадцяти, однак кожні сходини були ділові і на кожних було про що заїгувати і що вирішувати.

В 1939 році на підставі домовлення між "Товариством Просвіта ім. Тараса Шевченка" в Ст. Вонифас з одного і Філією УНО та Відділом з другого боку Відділ ОУК міг користуватися домівкою "Товариства Просвіта", а через те влаштовувати більші підприємства, розраховані на ширшу публіку. І з того Відділ користав. Проте, незалежно даліше відбувалися вечірні сходини шиття й вишивання — дуже часто получені з голосним читанням книжок і часописів, а навіль і з короткими рефератами — по приватних хатах. Це ввійшло в звичку, членки приводили туди й гостей і прихильниця Організації і це мало ту добру сторону, що жінки жилилися з собою в невимушеній атмосфері, затіснявалися на тих вечорах дружні зв'язки, на чому Організація тільки користала. Звичайно господиня хати подавала гостям чай, після чого або переводилася невеличка збірка на якусь добру

**ВІДДІЛ ОУК У СТ. ВОНІФАС
УЧИТЬ ДІТЕЙ ПИСАТИ
ПИСАНКИ**

Перша зправа — А. Головата,
друга зліва — Леся Стебницька-Халтій.

О. Стебикіна як голова ЦУ ОУК промовляє на 100-річчі народни Н. Кобрицької — алаштанському Комітетом Українців Канади в Вінніпегу 1951 р. (Пор. світлону на стор. 197).

ціль, або йшла розігравка подарованих членками й прихильницями веселих речей. Спочатку це був одиникий засіб роздобувати фінансові засоби, що йшли на організаційні потреби і на національні та добродійні цілі. Ці засоби не могли бути великі і хоч Відділ ОУК у Ст. Воинфас загальною сумою зложених на різні цілі грошей не може рівнятися з більшими і багатшими Відділами, зате він може записати на свій рахунок дві речі — він жертвував часто і віддавав на українські цілі майже всі здобуті гроші, мало що залишаючи на власні потреби. На що тільки не збиралося в нашій Організації — на політичних в'язнів, воєнних інвалідів, українську літунську школу в Ошаві, викуп дому Лесі Українки, пресовий фонд "Нового Шляху", Карпатську Україну, "Український Золотий Хрест", "Український Визвольний Фонд" — на все жертвував Відділ ОУК у Ст. Воинфас зо своїх збірок на чайних вечірках і на вечорах вишивання.

Пам'ятав він завжди про українську пресу. Для себе передплатував часопис "Нове Село", потім "Наше Життя" в ЗДА, "Вісті" з Бельгії та видінці "Жіночий Світ". Найбільше дбав про "Новий Шлях", придбуючи йому передплатників і збираючи стало на пресовий фонд чи на його пресові контексти, крім того помагав сплачувати нову машинерію після переходу "Нового Шляху" з Саскатуґу до Вінніпегу і справив гостину-прийняття для всіх його працівників.

Для українського музею при Центральній Управі ОУК в Саскатуґі Відділ подарував гарний вишиваний тризуб і найкращі свої писання.

Одною з ділянок, де члени Відділу віддано проявляли свою працю, було відвідування хворих. В Ст. Вонифас положений найбільший шпиталь Вінніпегу, крім того є ще санаторія і дім старців. Отож члени ОУК регулярно відвідували не тільки членів Братніх Організацій і їх родин з Вінніпегу і Ст. Вонифас, якщо їх хвороба загнала до шпиталю, вони завжди на Різдво й Великдень несли потіху всім українцям, хто б вони не були, що їх ці рокові свята застали в шпиталі, знаходили для них слова розради і складали невеличкі дарунки, як овочі, солодощі, квіти. Навпевно згадують і будуть про те згадувати багато українців, що їм довелося переходити через лікарні в Ст. Вонифас.

Зокрема здобув собі славу Відділ ОУК у Ст. Вонифас своєю гостинністю. В Вінніпегу найчастіше відбувалися Крайові Конференції УНО й Братніх Організацій, з'їжджалися сюди делегати й гості з усіх сторін Канади і вони часто бували гостями на прийняттях для них у Відділі ОУК у Ст. Вонифас. Тут, починаючи від половини сорокових років, постійно відбувалися "Вищі Освітні Курси". Вийшло в традицію, що після закінчення тих курсів Відділ справляв обід чи інше прийняття для курсантів і лекторів, а коли це прийняття відбувалося в Вінніпегу — ніколи не обійшлося воно без співучасті Відділу ОУК у Ст. Вонифас.

ВІДДІЛ ОУК У СТ. ВОНИФАС У СВОЄ 15-ЛІТТЯ

Зліва до права сидять: О. Юзаниш, Є. Ситник (організаторка Відділу), А. Тарновецька (голова ЦУ ОУК), голови: К. Хам, А. Кошчанська, О. Стебизька, В. Нагірна, К. Хлібейко, С. Вель. Стоять: О. Левицька, А. Климів, М. Руда, А. Стефанішин, А. Емдрус, А. Головата, З. Негрич, Я. Кантія, Є. Нестор.

ВІДДІЛ ОУК У СТ. БОНІФАС У 1938 РОЦІ

Зліва до права сидять: Е. Нестер, А. Стефанюк, С. Вель, К. Хам (голова), О. Стебницька (голова ЦУ ОУК), Ст. Вубізна, А. Едрус, А. Головата, О. Юзюк. Стоять: К. Хлібейко, Я. Кантіа, А. Копичанська, С. Навроцька, А. Герриск, М. Баладза, В. Негірна, А. Кюмсіа, О. Левандівська, М. Жерука, А. Вель, С. Малавчук, З. Негрнч.

Тому, що характер діяльності Відділу більше був родинний — у невеликому гурті і здебільшого в приватних хатах — прикладалися велика увага до плекання рідної традиції. Сюди належали в першу чергу спільна Різдвяна Вечеря і спільне Свячене, а потім осіннє й зимове пущення, Андріївські вечорі, вечорі писання писанок як теж виводження гагілок, це останнє в порозумінні з молоддю з МУН. Ні одного року не пропущено ні одної з тих речей. Бувало, що Різдвяна Вечеря або Свячене справлялися в приватній хаті, де трохи тіснувато для всіх, але ліпше потиснутися, як забути про традицію. Часом, у порозумінні з "Товариством Просвіта" улажувалися ці свята спільно для УНО, ОУК, "Товариства Просвіта" і "Товариства ім. Лесі Українки". Пізнішими роками, з ініціативи членки Марії Руди, впроваджено щорічне святкування "Для подяки".

Писання писанок приваблювало теж і людей з-поза Організації. Одного року відбулися змагання, хто найкраще пише писанки. Тричленна Комісія з членів УНО признала перше місце Ксені Хлібейко, друге Анні Копичанській.

Кожного теж року членки ходили зо щедрікою, з якої дохід ішов на добродійні цілі, а пізніше передавався до каси Філії УНО на сплату неозабудованої домішки.

Трудно було розгорнути більшу діяльність, якщо мова про підприємства. Менші Філія УНО й Відділ ОУК не могли витримати суперництва з великою Філією в Вінніпегу, що притягала до себе і хористів і оркестрантів і amatorів драматичного мистецтва і навіть публіку. Вспраді вдалося раз поставити штуку "Ольга Басараб" і пізніше "Московська зрада", та показалося неможливе втримувати сталий хор і сталий amatorський гурток.

Відділ відмічував такі річниці народин чи смерті, як Наталі Кобринської, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Ольги Басараб,

Віри Вабенко, Софії Русової по більшій часті святочними сходами з промовами, рефератами й декламаціями, а часом і концертами, імпровізуючи спеціально до таких виступів власний хор. Сусідство з Вілніпегом додавалося тут тим, що завжди можна було запросити когось з організаційних централей на доповідь. Найчастіше приходила з Центральної Управи ОУК Євгенія Ситник.

З усіх підприємств ОУК у Ст. Бонифас найбільше слави придбали собі його пікніки, часто влаштовували спільно з Філією УНО і Відділом МУН, а часом теж з Братніми Організаціями міста Вінніпегу. Пікніки відбувалися на близькій коло домівки площі в ліску. Був час, коли люди нетерпляче ждали неділі і просили в Бога доброї погоди, щоб зайти на такий пікнік — такої набрали вони популярності в Вінніпегу. Не пропущено ні одної неділі — коли погода, то на площі, а коли слітнявий день, то в домі. З цього йшли немалі приходи і всі вони віддавалися на сплату "Українського Національного Дому" в Ст. Бонифас, поставленого спільними зусиллями всіх Братніх Організацій у 1949 році. Філія УНО в Ст. Бонифас дістала тоді перехідну грамоту за найкраще виконання праці в діловому році і при тому підкреслена була зразкова й прикладна співпраця між Філією УНО й Відділом ОУК. В 1953 році Відділ ОУК у Ст. Бонифас урочисто святкував своє п'ятнадцятиліття з дня закладки.

Весь час Відділ ОУК стояв у живому контакті зі своєю Централею. Було це тим легше, що Центральна Управа перенеслася з Саскатуна до Вінніпегу, тут відбувалися Крайові Конференції ОУК і Відділ у Ст. Бонифас завжди на них був зарепрезентований. Було б трудніше, якби доводилося виїжджати, бо малому Відділові тяжко роздобути гроші на кошти подорожі. Не зважаючи на те в 1941 році Відділ вислав делегатку Павлину Павляшин на Крайову Конференцію ОУК до Саскатуна, а на Ювілейній Конференції ОУК в Торонто 1955 року засідали його аж дві делегатки, Анна Копичанська і Йосифина Калтій.

Велику увагу прикладав Відділ ОУК у Ст. Бонифас до допомогової акції. Вже була мова про відвідування хворих. На "Український

ГОТУЮТЬ ПОКАЗ ВЕЛИКОД-
НИХ ПАСОК 1955 РОКУ

Зліва до права: А. Стефани-
шиня, Н. Калтій, А. Копичан-
ська (голова), С. Вел.

Відділ ОУК у Ст. Бонифас у найближньому році.

Золотий Хрест" ішли постійно пожертви, а пізніше прийняли такі цілі як допомога "Українському Інформаційному Бюро" в Лондоні, українським воїнам у канадській армії за морем та їхньому Клубові в Лондоні, якому Відділ, разом з Відділом ОУК у Вінніпегу, помагав вивільнювати гостиннянцю столовим і постеленим біллим. Та вже найбільше труду покладено в акції допомоги українським сиротальцям, що йшла трьома шляхами: співпрацею з Фондом Допомоги Українців Канади, власною допомоговою діяльністю Відділу, як Організації, і приватними посилками окремих членок. В архівах Відділу зберігаються листи з подяками від українців у Європі, яким поміч його стала в пригоді.

Відділ ОУК у Ст. Бонифас ніколи не заклопотувався в собі і завжди був готовий до співпраці з іншими жіночими українськими й неукраїнськими організаціями. Найтісніше працював він — з природи речі — з "Товариством ім. Лесі Українки", як довго містився з ним разом під одним дахом. А й потім кожного року вислав своїх делегаток на всілякі організаційні річниці таких Товариств як "Товариство ім. Ольги Кобилянської" або "Товариство ім. Ольги Васараб" у Вінніпегу. Разом з усіма жіночими світськими й церковними організаціями справив Відділ ОУК великий обід у часі святкування 60-ліття поселення українців у Канаді. А найповніше виявилася охота Відділу ОУК до співпраці в часі, коли почав діяти "Комітет Українців Канади". Дуже жваву участь брав він і далі бере в тому Комітеті. Голова

Відділу, Ольга Стебницька, була делегаткою Жіночого Відділу КУК на Конгрес Українців Канади в Торонто 1946 року.

У засіданнях з неукраїнськими організаціями Відділ ОУК у Ст. Бонифас проявляв себе дуже активно. Найперше і найбільше — з "Канадійським Червоним Хрестом", з яким співпраця датується ще від 1940 року. Членки ходили на спільне шиття для "Червоного Хреста" в міській аудиторії або в інших будинках і брали таке шиття до себе додому. Співпраця ця не припинялася і після війни. Ще в 1950 році, коли Вінніпег навістила катастрофа повені, Відділ ОУК провадив кухню день і ніч у своїй домівці для тих, що зайняті були рятувальною акцією або сипали греблі, і за те дістав признання від "Червоного Хреста" окремим листом. (Світлина з праці Відділу для "Канадійського Червоного Хреста" на стор. 101).

Українські організації міста Вінніпегу кожного року влаштовують прийняття для сліпців у приміщеннях фірми Ітон. З року на рік бере в тому участь теж і Відділ ОУК у Ст. Бонифас своїми пожертвами в картах і грошах та працею своїх членок.

Добру повагу здобув собі Відділ в Управі міста Ст. Бонифас. Членки його завжди цікавилися виборчими справами і брали в них участь. Через те й запрошують тепер Відділ ОУК на різні засідання в Управі Міста в справах, що відносяться до всієї людности. Сюди належать такі речі як боротьба з туберкульозом, поголовне просвітлювання людности промінням Рентгена, різні збірки на добродійні цілі, що збігаються під спільним керівництвом громади, т. зв. "коммюніті чест". Скрізь туди виводять своїх делегаток Відділ ОУК і знають його з того боку в місті.

Організаційна діяльність Вінніпегу, великого міста в порівнянні з Ст. Бонифасом, часто засланяла його перед очима всієї Організації. Проте, коли животність Відділу і вартість його праці мірати не самими цифрами, але й брати до уваги кількість виконаної праці в відношенні до кількості його членок і того українського громадського середовища, в якому Відділ діє — Відділ ОУК у Ст. Бонифас добре прислужився своїй Організації.

Дівчата з Ст. Бонифас при шиттях:
А. Коссар, М. Підзамецька, Леся Стебницька.

Відділ ОУК у Ст. Кетеринс

Хоч Відділ ОУК у Ст. Кетеринс не належить до найстарших у Організації, проте оснувався він вже в рік після створення в Саскатуні Централі для нового жіночого руху.

Для 8 вересня 1935 року Основні Загальні Збори жінок, прихильниць українського жіночого руху, що відбулися в тимчасовому приміщенні Філії УНО в Ст. Кетеринс при вул. Фейсер ч. 29, покликали до життя чергову клітину "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Того ж дня, в присутності організаторки ОУК, Степанії Савчук, обрано першу

Управу Відділу ОУК в Ст. Кетеринс у складі:

голова — Олена Марчевська
заст. голови — Параскевія Горгоць,
пізніше одружена Перцишин
секретарка — Евфрозина Піжича
скарбниця — Марія Яремчук

фінансова секретарка — Марія Назар
режисерка — Анастасія Свіра
гардеробниця — Косма Непріла
Контрольна Комісія:
Варвара Наконечна, Косма Непріла.

Першими членами Відділу, крім вище названих, були ще:

Бардадін Катерина
Викина Анастасія
Глиньська Іва
Іванюк Марія

Павленюк Тетяна
Таласевич Анна
Чорнольська Анна
Ясна Марія.

Початки існування Відділу були дуже важкі, як і всюди. Чася загальної економічної кризи, а в слід за тим масове безробіття, брак відповідного організаційного досвіду в членок і в тодішнього їхнього провodu, брак фондів і власного приміщення — все те були причини, що сповняли нормальний розвиток організації. Та щастя, що з тих труднощів уміла вивести Відділ Центральна Управа ОУК, висилаючи своїх найкращих організаторок, як Рожу Ковальську і Степанію Савчук. В цей прикрий час немалу заслугу в піднесенні бадьорості, в скріпленні національних почувань і в піддаванні охоти до дальшої організаційної праці поклали колишні учасники визвольних змагань, що часто відвідували місцевий Відділ ОУК.

В першому етапі своєї організаційної праці Відділ присвятив велику увагу самоосвіті і виробленню організаційної практики. Кожного тижня відбувалися вечорі читання української літератури, творів наших класиків, історії України, вишивкарські курси тощо. Започатковало акцію збирання книжок до бібліотеки Відділу, яка в першому році існування Відділу налічувала біля 50 томів, їх пізніше передали до спільної бібліотеки Філії УНО. Передплачувано книжки з видавництва "Дешева Книжка", жіночі журнали з Краю, як "Жіноча Доля" і "Нова Хата". Про те, як вести організацію, довідувалися жінки від провідників чи провідниць уже давніше заснованих Вратніх Організацій у Торонто на спеціально влаштовуваних у Відділі інформаційних вечорах. Немало уваги приділялося і допомогів праці: відвідування

хворих, допомога дітям і вдовам полеглих українських героїв, українським інвалідам. З більших збірок треба згадати збірку на "Український Визвольний Фонд". На імпрезовому відтинку не можна було в той час багато зробити через брак власної домівки.

Найважче приходилося Відділові в роках 1938—1940. В році 1938 власник тимчасового приміщення Філії УНО відмовив домівку і Філія УНО, Відділи УСТ, МУН і ОУК осталися без приюту, так що всієї сходни й менші імпрези, як чайні вечори, читання рефератів, а навіть святочні академії, "Дні Матері" тощо мусіли відбуватися в приватних домах. Більші імпрези влаштовувалися спільно з Філією УНО і з Відділом МУН у домівці французів. Того ж року прийшла ще більша економічна криза, що діяло відбивалося на прибутках Відділу. Каса Відділу стояла майже порожня, суми, що висилалися на різні допомогові фонди, були мінімальні. Найбільшою допомогою в той час була послілка родичі по сл. п. Вождєні ОУН, полк. Євгенів Коновальцеві. До того всього в 1938 році долучилася ще вістка про смерть Провідника ОУН, що тяжко засмутила членок, як і всіх українців у Канаді. Здавалося, що Відділ не має достатньої сили на існування, пожадлива ворожа рука досягнула по те, що в прикрій матеріальній ситуації тримало в рівновазі духа всіх українських емігрантів, віддалених великими просторами від Рідного Краю.

В роках 1939 і 1940 Відділ ОУК в Ст. Кетеринс ще далі тиняється по приватних хатах. Ведуться інтенсивні збірки на будову "Українського Національного Дому", щоб якось виїти з того незавидного положення.

На переломі 1940—1941 роки загострюється в Канаді курс проти комуністів. Уряд відібрав комуністам їхні домівки і зняв їхні інші льюальні організації, що не мали власного приставовища. Тоді саме пощастило й Філії УНО в Ст. Кетеринс дістати таку домівку при Гейлс Евенью ч. 85. Організація починає жвавіше працювати. Збільшені заробітки в насліді великих воєнних замовлень значно підносять організаційні приходи. В наслідок того видається більше грошей на втримання місцевої "Рідної Школи", на опіку над молоддю, на добродійні установи — "Український Золотий Хрест", "Канадійський Червоний Хрест", на культурно-освітні установи — "Культурну Референтуру УНО" й "Осередок Української Культури й Освіти", на пресові фонди українських часописів, на всілякі допомогові фонди. По скінченні другої світової війни Відділ веде збірки на допомогу українським скитальцям в Європі.

В 1944 році Відділ ОУК в Ст. Кетеринс, разом з Філією УНО і Братніми Організаціями, переходить до власного приміщення при вулиці Ніагара ч. 177. Це дало можливість вести організаційну працю за передбаченим планом і започаткувало період повного росту Відділу. З приїздом нової еміграції до Відділу ОУК прибуває щораз більше нових членок. Вони, маючи досить поважний організаційний досвід, здобутий ще в Краю, дали немалий вклад праці в нашу організаційну роботу. Дякує з них дуже добре обзнайомлені були з канцелярською рутинною і помогли нам упорядкувати архів Відділу та завести правильне організаційне діловодство.

ВІДДІЛ ОУК У СТ. КЕТЕРІНС У 1950 РОЦІ

Знає до права, зиклу, перший ряд: М. Болібрук (господарка), А. Мета (господарка), П. Перчинська (членка Управи), З. Мороз (контрольорка), А. Рогоньська (контрольорка), Ю. Пам'яля (голова Контр. Ком.), Е. Піжирьма (голова Відділу), М. Воронська (заступниця голови), З. Машалих (секретарка), А. Москаль (фін. секретарка), П. Пасіх (скарбниця), К. Непріла. Другий ряд: П. Ковальська, І. Янів, Г. Ошкєво, С. Москаль, Л. Пасіх, А. Піддєвська, М. Козаченко, К. Вубек, М. Назар, С. Коріньовська. Третій ряд: С. Гадукєв, І. Гиньська, А. Власій, Е. Мокєв, М. Гладєв, А. Болібрук, С. Войчук, Н. Сторєшєв, К. Вардєвєв.

Для ліпшої орієнтації в діяльності Відділу ОУК в Ст. Кетєрїєвє і для оцінки проробленої в ньому праці за час від його заїснування 8 вєсенє 1935 року аж до початку Ювілейного Року в Органїзації, подємо понижє чїсельні й статїстїчні данї:

Зборїв і засїдань вїдбулоєв:

Оснєвнї Загальнї Зборї	1	Євєточнї Сходжїн	38
Рїчнї Зборї	17	Сходжїн й засїданєв Управї	167
Пїкїрїчнї Зборї	19	Євїтїнї сходжїн з Вратїнїм	
Надзвичайнї Загальнї Зборї	11	Органїзацїєв	76
Мїсєчнї Зборї	800		

Вїдбуто їмпрєз і культурно-освітнїх пїдприємств:

Концертї в акадємїї	44	Базарї	13
Представленєв	8	Забєвєв й банкетї	90
Доповїдї	39	Рїзнї прїєвїяттєв	12
Традицїєв-обрадєвї їмпрєз	30		

Фїнансовї справї:

Загальнїєв прїєвїд	\$23,109.79
Загальнїєв розхїд	20,236.92
Готїєвєв в банк	2,833.08
Євєрїєвїєв ївєвєнтєв	600.00

На допомогонї цїмї вїдєвєно:

На будєвєв "Українського Нацїонального Дємєв" в Ст. Кетєрїєвє	\$11,000.00 *)
На будєвєв "Українського Нацїонального Дємєв" в Торєнтє	40.00
Вїзвєвєвїєв Фєнд	144.87

Інваліди, вдови, 2 діти на сиротині	398.74
Карпатська Україна	29.00
"Український Золотий Хрест"	623.86
"Канадський Червоний Хрест"	117.85
Українське Бюро в Лондоні (Англія)	25.00
Українським воєнам у канадській армії за морем	68.95
Культурна Референтура УНО	98.48
"Осередок Української Культури й Освіти"	30.00
Пресовий фонд "Нового Шляху"	700.00 *)
Пресовий фонд "Жіночого Св'яту"	351.55
Пресовий фонд "Жіночої Долі"	12.35
Жертвам повстання в Вінніпегу	66.00
"Рідна Школа"	300.00 *)
Сиротинці в Європі	400.00 *)

Цифри з відсилачами — неточні. В дійсності на ті цілі видано більше, але не можна устійняти точної суми, тому заокруглено їх униз до найближчої рівної суми.

Понижче поданий склад Управ Відділу в окремих роках:

1935 рік:

голова — Олена Марчевська
заст. голови — Параскевія Горгота,
одружена Перчихин
секретарка — Ефросина Пімицька
фінансова секретарка — Марія Назар
скарбничка — Марія Яремчук
режисера — Анастасія Скіра
гардеробщиця — Ксеня Непріла
Контрольна Комісія:
Варвара Наконечна, Ксеня Непріла

1936 рік:

голова — Марія Назар
заст. голови — Анастасія Винник
секретарка й фін. референтка
— Ефросина Пімицька
скарбничка — Варвара Наконечна
гардеробщиця — Ксеня Непріла
господиня — Марія Яремчук

1937 рік:

голова — Марія Назар
заст. голови — Олена Марчевська
секретарка — Катря Кутна
фін. секретарка — Варвара Наконечна
скарбничка — Надія Скіра
гардеробщиця — Анастасія Винник
господиня — Іза Глинська
бібліотекарка — Олена Марчевська
Контрольна Комісія: Іван Глинський,
Анна Чорнописна, Анна Горбач.

1938 рік:

голова — Олена Марчевська
заступниця голови — Іза Глинська
секретарка — Катря Кутна
скарбничка і фінансова
секретарка — Г. Махній
Контрольна Комісія: Ефросина Пі-
мицька, Варвара Наконечна, Катерина
Берладина.

1939 рік:

голова — Варвара Наконечна
заступниця голови — Євдокія Мончан
секретарка — Іза Глинська
фінансова секретарка — Анна Горбач
скарбничка — Анастасія Скіра
гардеробщиця — Анастасія Винник
Контрольна Комісія: Ефросина Пі-
мицька, Марія Яремчук, Г. Махній.

1940 рік:

голова — Іза Глинська
заступниця голови — Євдокія Мончан
секретарка — Ефросина Пімицька
фін. секретарка — Анна Рогожинська
скарбничка — Анна Чорнописна
Контрольна Комісія: Варвара Нако-
нечна, Марія Назар, Анна Горбач.

1941 рік:

голова — Ефросина Пімицька
заступниця голови — Марія Яремчук
секретарка — Варвара Наконечна

фін. секретарка — Євдокія Мончак
скарбничка — О. Сосняк
членка Управи — Варвара Наконечна
господиня — Степанія Коріньовська
гардеробщиця — Анастасія Винник
Контрольна Комісія: Марія Назар,
Іва Глинська, Анна Рогожинська.

1942 рік:

голова — Анна Горбач
заст. голови — Варвара Наконечна
секретарка — Марія Боровська
фін. секретарка — Юстина Паньків
скарбничка — Павліна Ковальська
членка Управи — Марія Назар
гардеробщиця — Анастасія Винник
господиня — Степанія Коріньовська
Контрольна Комісія: Евфрозина Пі-
мицька, Іва Глинська, А. Чорнописська.

1943 рік:

голова — Е. Сильваші
заступниця голови — А. Попович
секретарка — Іва Глинська
фін. секретарка — Косма Непріла

скарбничка — Варвара Наконечна
членка Управи — Павліна Ковальська
господиня — Марія Боровська
гардеробщиця — Анна Рогожинська
Контрольна Комісія:
Евфрозина Пімицька, С. Фабіян,
Марія Боровська.

1944 рік:

голова — Марія Боровська
заступниця голови — Євдокія Мончак
секретарка — Анна Рогожинська
фінансова секретарка — Анна Власій
скарбничка — Павліна Ковальська
членка Управи — Параскевія Поспих
господиня — Евфрозина Пімицька
гардеробщиця — Варвара Наконечна

1945 рік:

голова — Анна Горбач
заступниця голови — Косма Непріла
секретарка — С. Фабіян
фінансова секретарка — Л. Цибуляк
скарбничка — Павліна Ковальська
членка Управи — Анна Мота

З 15-ПІТТЯ ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРИНС

Зліва до права, сидять: А. Рогожинська, М. Боровська, З. Мельник, Е. Пімицька (голова), Ст. Савчук (заступниця голови ЦУ ОУК), П. Поспих, П. Парчиння.
Стоять: М. Назар, А. Горбач, І. Глинська, Е. Сильваші, А. Мота, С. Фабіян, М. Яремчук, С. Гадуня.

Контрольна Комісія: В. Митович,
Анна Власій
Мировий суд: Павлина Ковальська,
С. Фабіан.

1946 рік:

голова — Параскевія Поспих
заст. голови — Евфрозина Пікицька
секретарка — Л. Цибунка
фін. секретарка — Марія Боровська
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Анна Мота
господиня — В. Митович
Контрольна Комісія: Анна Горбач,
Анна Власій, Параскевія Перчиньки.

1947 рік:

голова — В. Арієтчук
заст. голови — Евфрозина Пікицька
секретарка — Л. Цибунка
фін. секретарка — Марія Боровська
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Параскевія Поспих
господиня — Анна Мота
Контрольна Комісія:
Параскевія Перчиньки
Юстина Пальків, Анна Рогожинська.

1948 рік:

голова — Параскевія Перчиньки
заст. голови — Марія Боровська
секретар — Евфрозина Пікицька
фін. секретарка — Анна Власій
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Ксенія Непріла
господиня — Анна Мота
Контрольна Комісія: К. Вубен,
В. Арієтчук, Юстина Пальків.

1949 рік:

голова — Марія Яремчук
заст. голови — Марія Боровська
секретарка — Евфрозина Пікицька
фінансова секретарка — Анна Власій
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Ксенія Непріла
господиня — Анна Мота
рефер. збірки одягу — Ксенія Непріла
гардеробщиця — Ксенія Непріла
Шкільний Комітет:
Евфрозина Пікицька, П. Перчиньки
Контрольна Комісія: Ю. Пальків,
К. Вубен, Параскевія Перчиньки.

1950 рік:

голова — Евфрозина Пікицька
заст. голови — Марія Боровська
секретарка — Зіновія Мельник
фінансова секретарка — А. Москаль
скарбничка — Параскевія Поспих
членка Управи — П. Перчиньки
господиня — А. Мота, М. Волибрух
Культурно-освітні референти —
Зіновія Мельник, С. Гадуняк
Комітет зисплат палуків —
Анна Мота, Е. Долішня, Анна Власій
Представниця до КУК — Анна Горбач
Шкільний Комітет:
Параскевія Перчиньки
Евфрозина Пікицька
Контрольна Комісія:
Юстина Пальків, Анна Рогожинська,
З. Мороз.

1951 рік:

голова — Параскевія Перчиньки
заст. голови — Евфрозина Пікицька
секретарка — Юстина Пальків
фінансова секретарка — А. Москаль
скарбничка — Евфрозина Пікицька
орг. референтка — Ксенія Непріла
культ.-осв. рефер. — Анна Власій
допомогова реф. — Марія Боровська
пресова рефер. — Зіновія Мельник
Господиня — М. Волибрух,
Степанія Коріньковська
представниця до КУК — П. Поспих
представниця до "Канадійського
Червоного Хреста" — Євдокія Монча
представниця до англійських
жіночих організацій — М. Гладш
відвідувачка хворих — М. Яремчук
кошпортерки "Жіночого Світу" —
Анна Рогожинська, Анна Мота

1952 рік:

голова — М. Волибрух
заст. голови — Павлина Ковальська
секретарка — Зіновія Мельник,
Юстина Пальків
фінансова секретарка — О. Воля
скарбничка — Евфрозина Пікицька
організаційна рефер. — Анна Кузич
культурно-освітні референтки —
Зіновія Мельник, С. Войчук, Марія
Боровська
допомогова реф. — Ксенія Непріла
пресова референтка — О. Воля

З 15-ЛІТТЯ ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРІНС

Представниця ЦУ ОУК, Ст. Савчу, промовляє до відзначених членів.

кошпортерка "Жіночого Світу" —
Марія Боровська, М. Зелінська
господині — Степанія Корізьовська,
Параскевія Поспіх
представниця до КУК — К. Ву́бен
представниця до "Канадійського
Червоного Хреста" — А. Підвінська
Контрольна Комісія:
Павлина Ковальська, С. Москаль,
А. Підвінська.
представниця до англійських жіночих
товариств — Юстина Пам'яля
Відвідувачка хворих — П. Поспіх
Контрольна Комісія:
Параскевія Перчикши, А. Підвінська,
Анна Рогожинська.

1953 рік:

голова — М. Мартинюк
заст. голови — Параскевія Перчикши
секретарка — Анна Кузич
фін. секретарка — Анна Москаль
спарбінгчя — Евфросина Піжнцала
культурно-освітні референти —
Марія Боровська, Зинавія Мазанька,
М. Гладих
організаційна референтка — О. Воля
допомогова реф. — Зинавія Мазанька
пресова Рефер. — Анна Кузич
кошпортерка "Жіночого Світу" —
Параскевія Поспіх, О. Ощипко

господині — Ковалі Непріла,
Степанія Корізьовська, М. Волибрух
представниця до КУК —
Павлина Ковальська
представниця до "Канадійського
Червоного Хреста" — Марія Боровська
представниця до англійських
організацій — А. Підвінська,
Садола Мончак
Шкільний Комітет — А. Воля,
Е. Довішня
відвідувачка хворих — М. Волибрух,
М. Зелінська, М. Козакевич,
С. Сорока
Контрольна Комісія: А. Підвінська,
Е. Довішня, В. Ворон.

1954 рік:

голова — М. Зелінська
заст. голови — Павлина Ковальська
секретарка — Анна Кузич,
Евфросина Піжнцала
фін. секретарка — Марія Боровська
культурно-освітні референти —
М. Мартинюк, Анна Москаль,
Т. Шевчук
організаційна референтка — А. Воля
пресова референтка — М. Мартинюк
кошпортерка "Жіночого Світу" —
Степанія Корізьовська,
Катерина Вардадин

господині — Гречка, М. Болібрux,
Степанія Коріньовська
представниця до КУК — П. Поспіх
Шкільний Комітет — Евфр. Піжниця,
А. Вовк, Степанія Коріньовська
відвідувачки хворих — Борозна,
Параскевія Поспіх, Тарас
Контрольна Комісія: Анна Москаль,
О. Вовк, В. Ворон.

1955 рік:

голова — М. Зехінська
заст. голови — Анна Рогожинська
секретарка — А. Венгшовська
фінансова секретарка — А. Вовк
скарбничка — Паванна Ковальська

культ.-освітня реф. — Анна Кузнєч
організаційна реф. — С. Сорока
пресова референтка — Анна Кузнєч
господині — Степанія Коріньовська
М. Болібрux
представниця до КУК — П. Поспіх
кошпортерка "Жіночого Світу" —
Д. Мостова

Рідношкільний Комітет —
Евфрозина Піжниця, А. Вовк,
Степанія Коріньовська
опікуни хворих — Борозна,
Параскевія Поспіх, Тарас
Контрольна Комісія: Евфр. Піжниця,
П. Перчиншин, Анна Москаль.

Від початку заіснування Відділу аж до Ювілейного Року в Організації перебули в Відділі ось такі перші його членки:

Вердадин Катерина
Глинська Іва
Непріва Ковна

Піжниця Евфрозина
Перчиншин Параскевія
Яремчук Марія

і Марія Назар, що її іменовано почесною членкою Відділу ОУК в Ст. Катерині.

В новозбудованій, хоч і невисікненій ще домівці УНО, починається другий етап організаційної діяльності Відділу. Користуючись доволем й свободно власним приміщенням, Відділ ОУК розвиває більш поквавлену, систематичну і плянову працю: влаштовує часто розвагові вечірки, рокові традиційно-обрядові імпрези, академії в честь героїнь і заслужених народних діячок чи письменниць, концерти, прийняття для новоприбулих, базарі, контести, пікніки, тощо. Ідейні і свідомі своїх завдань членки не жаліють труду і посвятає часу для розвитку своєї Організації та для загальної національної справи. Приймаючи на себе різні обов'язки й функції, вони виконують їх сумлінно і щиро, дбаючи про спільне добро. Вони часто-густо залишають домашні й родинні обов'язки, щоб лише бути наче у домівці, де на них ждуть другі, не менш важливі обов'язки організаційного характеру. І тим обов'язкам немисль кінця. Майже в кожній ділянці організаційного життя членки бувають заступлені. Поруч з членами УНО і Братніх Організацій, членки співають у хорі, виступають у драматичному гуртку чи виконують обов'язки в кухні. Ніодна імпреза не може відбутись без участі й помочі членок. Вони вічно в русі, неначе ті трудящі бджоли, що дбають про свій вулик, щоб він був заповнений солодким медом.

Як одна з дисциплінованих клітин, Відділ ОУК висилає своїх відпоручниць на всі З'їзди чи Конференції Організації, займається кошпортажем "Жіночого Світу" і допомагає йому безнастанно зібраними грошовими жертвами. На домашньому відтинку — допомагає сплачувати довг, що тягнеться на домівці, творить фонди на його добудову, як теж піклується "Рідною Школою". Замало тут місця, щоб з'ясувати в деталях великий вклад праці, виконаної Відділом ОУК для розвитку Організації, як цілості. Можна лише з приємністю підкреслити, що в загальному підсумку ця праця позначилася надзвичайними успіхами, коли взяти до уваги, що велася вона нераз у дуже несприятли-

ЧАСТИНА ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРІНС З 1955 РОКУ

Зліва до права, сидять: М. Воровська (заступниця секретарки), А. Вонк (фінансова секретарка), А. Венгльовська (секретарка), М. Зехінська (голова), П. Ковальська (скарбниця), К. Вардадин (одна з основоположниць Відділу), Е. Пішицька (Голова Контр. Ком.). Стоять: С. Коріньовська, Д. Мостова (номплертерка "Жіночого Світу"), А. Павлович, М. Непріла, С. Сорона, К. Гукс.

них умовах і натрапляла на різного рода труднощі внутрішнього й зовнішнього характеру. Гарні висліді тої праці вислазус наглядно фінансове зіставлення за весь час діяльності Відділу, від початку його заіснування по нинішній час.

Відділ ОУК у Ст. Кетеринс з особливою увагою ставився до потреб української преси. Завжди підпомагав "Новий Шлях" і "Жіночий Світ", як тільки міг, чи то збірками на пресовий фонд при нагоді всяких родинних свят, чи то участю в пресових конкурсах. В конкурсах "Нового Шляху" від Відділу ОУК у Ст. Кетеринс брали участь Анна Волізьрук, пізніше одружена Москаль, а в великому Ювілейному Конкурсі 1950 року — Марія Воровська.

Конкурсанткою "Жіночого Світу" була Анна Кузич, а в конкурсі з нагоди 25-ліття ОУК у 1955 році Відділ був зарепрезентований конкурсанткою Анною Рогожинською.

Найбільше для поширення "Жіночого Світу" в Ст. Кетеринс заслужилися Марія Воровська і Степанія Коріньовська.

На порозі другого чвертьстоліття "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" Відділ ОУК у Ст. Кетеринс, скріплений новими членками з недавньої імміграції і збагачений досвідом минулих років в такою самою охотою, як і колись, став до праці для добра української спільноти в Канаді і для допомоги українському народові в його невільних змаганнях.

Одночасно зо зростом фінансових прибутків, якому сприяло піднесення господарського добробуту краю, зростав теж з кожним роком

ства членства Відділу. Свідоміше жіноцтво, що стояло осторож, захоплене успішною ідейною працею своїх посестер, вступає у членські ряди й несе спільно тягар організаційних трудів, хоч нераз важких, зате благородних і багатотворчих.

Не дивлячись на всякого рода труднощі в здійснюванні намічених планів праці, об'єднані духово й ідейно членки ОУК з другими Вратними Організаціями, продовжують до-нині витривало й послідовно важку місію зберігання національного життя та всіх культурних і духовних цінностей, які старається передати молодшому поколінню, вихованому у цім же середовищі.

Поверх двадцятилітній постійний мозольний труд на народній ниві не втомив і не відстрашив, за малими виїмками, невтомних трудівниць. Вони й досі стоять непохитно на постах і виконують муравлину працю в ім'я ідеї, що лягла в основу організації УНО й Вратних Організацій, невмирущої ідеї українського націоналізму, за яку віддали своє життя в боротьбі з ворогами найкращі Сини й Доньки українського народу.

Роблячи підсумки виконаної праці з нагоди 25-ліття існування й діяльності Організації Українок Канади, наш Відділ і його членки почувуються гордими за своїх культурних і духовних осягів за все час своєї творчої праці, та вірять, що та праця не загине, а причиниться до ще більшого росту сили Організації в майбутньому та ще більш об'єднає зорганізоване жіноцтво до дальших неспільних і жертвенних трудів для добра народу і Матері України.

З РЯДІВ ПІОНЕРК ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРІНС

З ліва до права, сидять: П. Перчиних, Е. Піжмача, К. Вардадик. Стоять: М. Назар, І. Глисюла, К. Непріла. Вранують: О. Марчевська, М. Яремчук.

Відділ ОУК у Содбурі

Коли в Содбурі заснувався Гурток "Української Стрілецької Громади", українські жінки й дівчата, хоч не могли бути його членами, бо не дозволяв на те його статут, гуртувалися при ньому, як прихильниці його цілей та ідей і помагали йому в роботі. Скоро назбиралося їх стільки, що вининула потреба зорганізувати окреме жіноче Товариство і не лише самі жінки, але й деякі члени УСГ дуже обстоювали ту думку. Швидко таке Товариство при УСГ в Содбурі постало і, як і в інших місцевостях Канади, прийняло назву "Жіночий Відділ ім. Ольги Васараб".

Перші, Основні Загальні Збори Відділу ОУК в Содбурі відбулися дня 18 жовтня 1932 року в парохіальній залі греко-католицької церкви, де тоді мав приміщення також Гурток УСГ. В тих перших Загальних Зборах брали участь члени:

Андрухів Марія, Грегірчук Ірена, Заць Ольга, Зима Анна, Зілінська Анна, Зілінська Павліна, Ковалюшки Анна, Колеф Петропала, Нікілчук Ірена, Петрина Ольга, Попович Анна, Стефуря Емілія, Стефуря Парана.

До першої Управи Відділу увійшли:

Голова — Ольга Заць, заступниця голови — Марія Андрухів, секретарка — Анна Ковалюшки, скарбничка — Ірена Нікілчук.

Контрольна Комісія: Парана Стефуря, Петропала Колеф, Емілія Стефуря.

Ця Управа протривала два роки і майже всі ці члени залишилися вітними в Організації, хоч і не всі живуть тепер у Содбурі.

Понижче подасмо склад Управ Відділу ОУК у Содбурі в роках 1934—1955:

1934 рік:

голова — Софія Шевчук
заступниця голови — Марія Татарик
секретарка — Анна Попович
скарбничка — Розалія Романюк

1936 рік:

голова — Ольга Заць
заступниця голови — Анна Попович
секретарка — Анастасія Окидж
скарбничка — Софія Шевчук

1938 рік:

голова — Ольга Заць
заст. голови — Анастасія Ворончан
секретарка — Анна Михайловська
скарбничка — Анна Відочка

1935 рік:

голова — Анастасія Ворончан
заступниця голови — Марія Андрухів
секретарка — Ольга Заць
скарбничка — Софія Шевчук

1937 рік:

голова — Ольга Заць
заступниця голови — Анна Відочка
секретарка — Анастасія Окидж
скарбничка — Анна Михайловська

1939 рік:

голова — Анастасія Ворончан
заст. голови — Марія Василянко
секретарка — Катри Кутна
скарбничка — Галина Баняковська

1940 рік:

голова — Анна Михайловська
 заступниця голови — Софія Матайко
 секретарка — Анна Стецькович
 скарбничка — Марія Рабч

1942 рік:

голова — Ольга Зайць
 заст. голови — Катерина Підзамецька
 секретарка — Анна Михайловська
 скарбничка — Олена Матайко

1944 рік:

голова — Анна Відочка
 заступниця голови — Ірина Никільчук
 секретарка — Ольга Зайць
 скарбничка — Катря Кутна

1946 рік:

голова — Євдокія Стефурка
 заступниця голови — Софія Матайко
 секретарка — Анна Курників
 скарбничка — Теодосія Підзамецька

1941 рік:

голова — Софія Парчевська
 заступниця голови — Емілія Стефурка
 секретарка — Ольга Зайць
 скарбничка — Анна Відочка

1943 рік:

голова — Катерина Процюк
 заст. голови — Анна Михайловська
 секретарка — Тетяна Марунчик
 скарбничка — Анна Відочка

1945 рік:

голова — Емілія Стефурка
 заст. голови — Софія Парчевська
 секретарка — Анна Курників
 скарбничка — Катря Кутна

1947 рік:

голова — Софія Парчевська
 заступниця голови — Анна Відочка
 секретарка — Тетяна Марунчик
 скарбничка — Теодосія Підзамецька

МАНДОЛІНОВА ОРКЕСТРА ОУК У СОДБУРИ В РОКАХ 1934 - 1939

Сидять з ліва до права: Галина Вишньовська, Анна Відочка, Ольга Зайць, Ірина Никільчук, Розалія Каллик, Анастасія Олхид. Стоять: Парася Стефурка, Е. Монахлик, Дмитро Волхиський, диригент, С. Шевчук, Катерина Кут.

Світлина Відійку з 1937 р. на 66 стор.

УПРАВА І ЧЛЕННИ ВІДПІЛУ ОУК У СОДЕУРН В 1943 Р.

В 1-ому ряді з ліва до права: С. Даник (чл. Проа. Комісії), І. Никітчук (голова Проа. Ком.), А. Нідечка (заст. голови), О. Замца (голова), К. Кутна (секретарка), Е. Стафірна (скарбівниця), К. Піддальська (чл. Проа. Ком.).

З 15-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ ОУК У СОДБУРН У 1947 Р.

В першій раді з ліва до права сидять буаші голови, із організаторкою С. Савчуковою: А. Відочка, А. Михайловська, С. Шевчук, О. Залц, С. Санчук, С. Парчевська, Е. Стафірна, Е. Стефур, С. Матейко. Стоять з ліва до права в першій раді: В. Гусак, Т. Палас, М. Андрухів, Г. Шулга, Т. Підзамецька, Т. Марущак, М. Шиньон, М. Якісська, А. Куряків, І. Никільчук. Другий ряд: М. Майтос, Т. Степаньчук, О. Юсаків, М. Підвербська, К. Підзамецька, М. Габа, О. Голєнська, М. Раїч, А. Гриценко, М. Слободяк, П. Іванківська.

1948 рік:
голова — Софія Матейко
заступниця голови — Василина Гусак
секретарка — Євдокія Стафірна
скарбничка — Марія Шиньон

1950 рік:
голова — Анна Відочка
заступниця голови — Софія Матейко
секретарка — Тетяна Марущак
скарбничка — Марія Шиньон

1952 рік:
голова — Анна Куряків
заст. голови — Тетяна Марущак
секретарка — Олена Федяк
скарбничка — Олена Веселовська

1954 рік:
голова — Тетяна Марущак
заступниця голови — Марія Андрухів
секретарка — Ольга Калюта
скарбничка — Марія Шиньон

1949 рік:
голова — Софія Парчевська
заст. голови — Петронела Іванківська
секретарка — Анна Куряків
скарбничка — Марія Шиньон

1951 рік:
голова — Анна Куряків
заступниця голови — Анна Відочка
секретарка — Олена Веселовська
скарбничка — Олександр Голєнський

1953 рік:
голова — Анна Гриценко
заступниця голови — Олена Юсаків
секретарка — Олена Федяк
скарбничка — Олександр Голєнський

1955 рік:
голова — Анна Куряків
заст. голови — Ольга Рогомисська
секретарка — Ольга Калюта
скарбничка — Олександр Голєнський

На тому місці слід зазначити, що в нашій Організації праці багато і на різних ділянках. Для кожної членки все було подостатком роботи, чи це жінка з вищою освітою, чи з меншою. Майже кожна членка виконувала каломений на неї обов'язок, хіба котра з них мала важкі пере-

сходи, тоді її частинно звільняли від обов'язків. Вільна діяльність з природи речі приписувалася тим членам, що були в Управі, яка мусіла цілий рік кермувати справою всього Відділу. А що Управа майже кожного року мінялася, то ж активних членок було багато.

Початки були тяжкі, але тут перемагали добра воля, любов до рідного краю, свідомість і почуття обов'язку допомагати рідному краю, з якого всі виїхали, і допомагати українській справі тут за океаном. І так праця розвивалася щораз краще.

Працю Відділу ОУК в Садбурі можна поділити на три головні періоди, а саме: від початку до вибуху світової війни, потім воєнний час до 1945 року, і повоєнний аж до тепер.

На початках своєї праці наш Відділ найбільше помагав Філії УНО й Гурткові УСГ. Спільно влаштовували концерти, аматорські вистави, товариські вечірки, різні розіграшки і т. і. Пізніше відбували спільні читання на своїх сходинах, передплачували журнал "Жіночу Долю" і часопис "Новий Шлях". До розбудови видавництва "Нового Шляху" дуже багато причинилися членки Відділу ОУК в Садбурі, придибуючи йому передплатників, збираючи на пресовий фонд і розповсюджуючи націоналістичну літературу, що друкувалася в "Новому Шляху".

Коли в 1933 році почалася будова домівки УНО, членки ОУК багато помагали тим, що створювали спільну кухню для членів і прихильників УНО, що працювали при будові домівки. В цілій Канаді і теж у Садбурі було тоді безробіття, при будові працювало багато безробітних членів УНО. Спільна кухня містилася в домі подружжя Ворончанка, членки по черзі приходили помагати варити страви з харчів, що їх частинно дарували прихильники Організації. То знову деякі членки брали до себе поодинокі декотрих членів на обід чи вечері. А коли вже була своя домівка, тоді заходом членок ОУК влаштовано на Великдень спільне Святчене, а на Різдво спільний Свят-Вечір для українських громадян міста Садбурі. Це повторялося кожного року.

Крім праці для місцевих організаційних потреб, членки помагали Філії УНО й Гурткові УСГ тримати зв'язки з рідним краєм. Це проявлялося в тому, що посилалися грошова допомога воєнним інвалідам, політичним в'язням, "Рідній Школі" й "Українському Визвольному Фондові". Коли постала Карпатська Україна, членки багато праці вложили в збірки на допомогу для неї.

В другому періоді організаційної праці вся діяльність мусіла зосередитися тут, у Канаді, бо війна зірвала зв'язки з рідним краєм. Тоді

Ольга Зайчук — перша голова Відділу і Степанія Самчук — організаторка Сх. Канади на 15-річному ювілеї Відділу в Садбурі в 1947 р.

найбільше зверталася увага на виховання молоді й дорослу в "Рідній Школі" і на "Вищих Освітніх Курсах", що заіснували в Вінніпегу і в Торонто. Хоч займалися тим усі Вратні Організації, то все таки найбільше праці мали тут членки ОУК, як матері й виконниці.

Відділ ОУК співпрацював з "Канадійським Червоним Хрестом", членки багато праці вкладали в шиття білля, плетіння воєнних речей і збірке фондів для "Червоного Хреста". (Гл. світл. на ст. 97, 99, 105).

Пізніше збирали харчі й цигарки та висилали пакунки українським воjakам у канадійській армії за морем.

Закуплено свою власну бібліотеку, пізніше передано книжки до спільної бібліотеки Вратніх Організацій в УНО.

По війні прийшла нова праця, серед неї на першому плані допомога сиротам, утікачам, що їх воєнні події заставили лишити Україну й виїхати до Західної Європи. Сиділи вони по таборах і потребували допомоги. Тоді членки, на заклик Центральної Управи ОУК і допомогового комітету при КУК, пакували пакунки з харчами й одягом і відсилали до скитальчих таборів, а також на адреси приватних осіб.

В 1950 році вперше засновано дитячий садочок, що відбувався три рази на тиждень. Проводиться він і до сьогодні під виключною опікою Відділу ОУК.

Ініціативу до його заснування дала наша членка, сестричка українського жіночого організованого життя, — Олена Залізник. Це була новість у Содбури і тому членкам видавалася та справа майже неможливою до здійснення, бо не було таких осіб, що могли б провадити дитячий садочок. Олена Залізник не могла зайнятися тим через свій поважний вік. Ми все ж таки взялися на відвагу й почали приводити своїх дітей два рази на тиждень. Спочатку Олена Залізник розповідала дітям казки, потім запрошено старших дітей з "Рідної Школи", щоб співали напереміну з меншими дітьми, часом приходили помагати опікуватися дітьми деякі членки, як Анна Гриценко й інші. Найбільше помагала тодішня вчителька "Рідної Школи", Олена Веселовська. Пізніше приїхала з Едмонтону Галина Вордун, що вже мала досвід у тих справах і провадила садочок від весни 1951 до літа 1952 року. Після неї перебрала садочок Євгенія Варипька, що тоді вчителювала в "Рідній Школі" Філії УНО, а в роках 1954 і 1955 садочок провадила Теодосія Шіпощ. Найвище число дітей у садочку було 22, хоч дітей у Содбури багато. Переважно приходять діти тих батьків, що живуть близько доміянки, і тих, що розуміють потребу дитячого садка. Спочатку труднощі були великі, бо ані відповідного приміщення не було й учительок бракувало. Але з часом труднощі відпали, доміянка добудована і вже є в ній добре приміщення, учительки знайшлися. Діти з садочку виступають на таких імпрезах, як Свято Матері, Святомиколаївський Вечір, закінчення шкільного року. Серце радіє, коли слухати, як ця дитяча громадка щобеч співаючи українських пісень і декляє віршинки.

Крім того Відділ стало посилас грошову допомогу через Центральну Управу для дитячих садків і "Рідних Шкіл" українських залізничників в Європі.

З 15-тирічного ювілею Рідкої Шляхи в Седбурі; учителька — Олена Веселюк (пор. стор. 141 і 149).

Так виглядає праця Відділу ОУК в Седбурі, коли на неї дивитися в поділ на три періоди діяльності. Коли ж ділити цю працю по різних родах її діянок, можна її теж поділити на три головні ділянки.

До першої належить здобування фінансових засобів, без яких не може обійтися жодна організація. На те потрібно було влаштувати безліч концертів, аматорських театральних вистав, товариських вечірок, розіграшок, базарів, пікніків, різних прийнятів і бенкетів. Хоч усі ці імпрези приносили матеріальну користь, вони давали теж і моральне задоволення, люди мали нагоду сходитися, знайомитися з собою, висказувати свої думки і виявляти свої здібності.

Друга ділянка праці — необхідна не тільки для самого жіноцтва, але і для всієї української громадськості, це культурно-освітня праця. Відділ ОУК і декотрі його членки передплачували журнали, що виходили на рідних землях, як "Жіноча Доля", "Жіноча Воля", "Нова Хата", і в Канаді, як "Новий Шлях" і "Жіночий Світ". Не тільки передплачували, але й читали і присилювали передплатників для української преси. Відбували спільні читання на своїх членських сходинах, також брали участь у самоосвітніх вечірках разом з Братніми Організаціями. (Пор. світлинку на стор. 53).

Діти-домі членок брали участь у пресових контекстах "Нового Шляху", а саме Анна Матейко й Оксана Гриценко, а в контексті "Жіночого Світу", членка Теодосія Підзамецька здобула місце "королеви".

Відділ опікувався "Рідною Школою" при Філії УНО, пізніше доростом молоді, в двох випадках членки ОУК були Референтками для Справ Доросту. Коли почалися "Вищі Освітні Курси" в Вінніпегу, членки Відділу найбільше дбали про ті курси, збирали фонди для них і закликали молодь до участі та самі посилали туди своїх дітей.

Зпоміж членок ОУК у довоєнних роках деякий час учителювали в "Рідній Школі" Ольга Заяць і Марія Янківська. В роках 1950 до квітня 1952 учителькою була Олена Весоловська, від квітня до червня — Галина Вордун. Від вересня 1952 року вчителює Євгенія Варичка.

"Осередок Української Культури й Освіти" в Вінніпегу видавав книжки для розповсюдження між українською громадою, членки Відділу ОУК в Содбурі дуже радо їх кольпортували при кожній нагоді. Також Центральна Управа ОУК видала кілька книжок і Відділ спомігав своїми жертвами це видавництво, а потім і сам закуповував ці книжки і розповсюджував їх між українцями в Содбурі.

Варто б згадати про працю Відділу в ділянці народного українського мистецтва. Часто уладжує Відділ вечірки вишивання й науки писання писанок. Кілька разів улаштовано виставки українського народного мистецтва в домівці УНО, а теж і в чужих домівках, щоб інші національності мали нагоду бачити й знайомитися з народною українською мистецькою творчістю. Кілька разів мали членки можливість говорити до англійської публіки про українські різдвяні й великодні звичаї. Одного року членки ОУК демонстрували писання писанок на телевізії. (Світлина "українська хата" в VIII. розд.).

Третя ділянка — допомогова праця. Тут членки виявили в цілій повноті свою жіночу рису милосердя і охоти допомогти другим у потребі. Коли в 1938 році засновано Підвідділ "Українського Червоного Хреста", членки швидко перейнялися справою для нього і жертвували на Залізний Фонд УЗХ, призначений на медичну допомогу українським воїнам на рідних землях у разі потреби. На ту ціль оподаткували вони себе щотижневими датками і переводили збірки при різних нагодах. Відбувалися виклади літварсько-санітарної служби для членок.

В співпраці з "Канадійським Червоним Хрестом", як уже сказано, п'ято білих і плетено речі, крім того щотижня по дві членки ходили краяти форми. На здобуття фондів для "Червоного Хреста" улаштовано в себе кілька забав, крім того членки брали участь у збірках на ту ціль, а також помагали канадійським добродійним організаціям, як "Киваніс Клуб" та ЮДЕ. Збіркові дні ще й тепер відбуваються кожного року на різні цілі і в них ніколи не бракує участі членок ОУК.

Жертвенність своєї праці виказували членки ще й тим, що безплатно шили й вишивали потрібні речі для театральної гардероби, як чоловічі й жіночі сорочки, обруси й рушники. Так само багато речей вишивали членки безплатно на розігравки, призначені на якусь добру ціль.

В традицію ввійшло відвідування хворих по шпиталях і домах. Завісся гарний звичай посылати квіти членам або жінкам членів Братніх Організацій, коли в них прибув член родини і новий член української нації.

Відділ ОУК у Содбурі тримає тісний контакт зі своєю Централєю не тільки кореспонденційним шляхом, старається також висилати делегатки від себе на Крайові Конференції і Провінційні З'їзди. Також і на конгреси КУК і на різні З'їзди в ЗДА виїжджали членки Відділу ОУК в Содбурі.

Місто Содбурі положене при головній залізничній лінії, що веде до Скоду на Захід Канади, тому членство ОУК часто мало нагоду виступати в себе визначних людей, як провідників Братніх Організацій, так і видатних суспільних і політичних українських діячів з Європи. Тут членки докладали всіх зусиль, щоб ці прийняття виходили якнайкраще, щоб не посоромити українців в Содбурі в гостинності і щоб залишити про них добру пам'ять у гостей.

Три рази святкував Відділ ОУК свій Ювілей, в роках 1937, 1947 і 1952. Ці святкування приносили моральну користь для членства, пересуваючи перед його очима всю пророблену за той час працю і даючи задоволення членам та заохоту до праці в майбутньому.

Відділ ОУК у Содбурі старається бути в добрих взаєминах з англомовними жіночими організаціями. Нав'язано контакти з місцевим ЮДЖ, а два роки Відділ був членом "Клубу Канадійських Жінок". Одн. членка брала участь в організації жінок з університетською осмитою.

Деяко з членок виїхав за цей час з Содбурі до інших місцевостей Канади, там вони продовжували свою працю в рядах місцевих Відділів ОУК. Одна з активніших колишніх членок Відділу ОУК в Содбурі, Алястасія Олядж, перебуває тепер у ЗДА.

П'ять членок нашого Відділу відійшли на вічний спочинок:

Анна Ковалюшини
Мотря Пилипчук — в 1943 році
Катерина Процюк — в 1945 році
Анна Приємська — в 1947 році
Анна Підзамецька — в 1948 році.

Нехай їм легко спиться в канадійській землі і нехай пам'ять про них живе серед нас і по нас!

Так коротко виглядає перегляд праці Відділу ОУК в Содбурі, коли глядіти на нього в поділ цієї діяльності часовим і речовим. Ювілейний рік в Організації завершився в Содбурі новою доброю подією. А саме створився Відділ ОУК з молодших жінок, що має своєю метою продовжувати працю старших віком членок, що вже довгі роки перебули в Організації і що їм уже був би час відпочити та радіти працею молодших. В той спосіб затримується традиція Відділу ОУК в Содбурі, як одного з рухливіших і діяльніших Відділів нашої Організації, що на його закладі можна в потребі сполягати.

Ригин ОУК и. А. Баранової и. Согойпи

Молодечий Відділ ОУК у Содбурі

Відділ молодших жінок ОУК у Содбурі заіснував у ювілейному році Організації. На його Основних Загальних Зборах, що відбулися дня 11 квітня 1955 року обрано Управу, що складається з членок:

голова — Марія Стефур
заступниця голови — Рамона Бендик
протокольна секретарка — Вікторія Панас
кореспонденційна секретарка — Ольга Літвінчук
скарбниця — Марія Воречка
Контрольна Комісія:
Анастасія Бурдяк — Доріс Козамчук

Всіх членок згуртованих у Відділі є тринадцять.

За нещільний один рік Молодечий Відділ ОУК у Содбурі розгорнув надзвичайно жваву діяльність на товарисько-розваговому, культурно-освітньому і добродійному полі.

Перший його виступ припав на 1 травня, три тижні після заснування. Влаштовано тоді Весняний Чайок, получений з показом дитячих мод. Діти виступали як модельєри, носили на собі одяги з місцевої криміні дитячих одягів, що визначили їх на цей день. Цей виступ дуже прихильно прийняла публіка, закінчився він корисно теж з фінансового боку, членки продавали на ньому домашнє печиво.

Несповна місяць пізніше, дня 10 червня, влаштовано забаву з танцями і з конкурсом печених пирогів, т. за. "пайи".

В днях 1 і 2 липня того ж року відбувався в Содбурі великий 3'їзд МУН, Молодечий Відділ ОУК гостив учасників 3'їзду обідом у домі-ці УНО.

Великим успіхом втішалася "Міжнародна Куховарська Вистава", що її zorganizував наш Відділ. На програму її склалися оригінальні народні страви українські, італійські, китайські і фінляндські. Запрошено жінок з організацій тих національностей, щоб вони взяли участь у варенні страв, наш Відділ ОУК вистарався про продукти, виставу відвідувало багато людей і кожен міг гоститися стравою такого народу, як йому було завгодно.

8 грудня 1955 Відділ приймав українськими народними стравами члєнок "Жіночого Клубу Діловників і Професіоналістів" у Содбурі. Крім прийняття відбувалася там теж інша цікава програма вечора. Як "Міжнародна Куховарська Вистава" так і це прийняття здобули собі широкий розголос у Содбурі і мали велике пропагандивне значення для чародної української культури.

Для дітей улаштовано Вечір Св. Миколая з роздачею дарунків і пристосованою до маленьких глядачів програмою.

Крім того Відділ справляв гостину для члєнів місцевої "Ради Приязни" в приміщенні Легіону в Содбурі, а також давав ще один чайний вечір з показом мод.

З інших imprez у діяльності розвагової діяльності згадати треба б ляльковий театр для дітей, збори з вечером у ресторані "Кассіо", кукурудзяний пісник, різдвяну вечеру і сходження в Лорентівському Готелі і забаву для подруг.

За придбані фонди ми прикрасили домішку "Рідної Школи" збіркою картин у рамках, уфундували виховку фільму для школи недорозвинених дітей, а прихід з показу вариза передали для содбурського шпиталю "Memorial".

В організаційній діяльності відбулося 14 сходжень членом, 4 засідання Управи, крім того кілька засідань різних комітетів.

Вислано десять китиць квітів членкам у шпиталях з нагоди їхнього материнства.

Організаційна кореспонденція зладила сім чисел нашого бюлетеню "Visti".

З культурно-освітньої діяльності слід відмітити доповіді на такі теми:

- новітня архітектура
- балет і модерні танки
- радіо і телевізія
- недорозвинені діти

МОЛОДІЖНИЙ ВІДДІЛ ОУК У СОДБУРН

I. ряд з ліва до права: Доріс Козмичук, Вікторія Панас, Вероніка Матеїно, Катерина Стос; II. ряд: Олія Літайчук, Джері Панас, Рамона Феєдиз, Анна Зацероєвна, Петруха Гоголь, Маруся Василія, Рома Фанасюк, стоїть — Маруся Стефур; частинки закриті — Євгенія Понанд.

- догляд і опіка над матер'ями підчас вагітності і після родів, (про доповідь виголосила представниця "Вікторіявського Ордену Доглядачок Хворих"),
- поради для плекання краси.

Більшість з тих доповідей були ілюстровані образами й фільмами.

Як на один рік, діяльність нашого Відділу можна назвати наліть дуже активною. Всі знаки показують на те, що Відділ ще більше буде розвиватися в дальших роках, збільшить своє членство і поглибить свою діяльність. Цей перший рік, це неначе рік проби, коли ставили ми перші кроки, а тепер за нами вже досвід і певність себе, то ж маємо всю надію, що в скорому часі наш Молодечий Відділ ОУК у Сідбури зверне на себе увагу цілої Організації.

ЯРОСЛАВА ЗОРИЧ

Відділ ОУК у Торонто

В 1929 році оснувався в Торонто гурток "Української Стрілецької Громади", а при ньому оформився теж і жіночий відділ, що своєю працею багато допомагав Гурткові УСГ. Перші жіночі організаційні збори при Гуртку УСГ ч. 1 відбулися дня 27 березня 1932 року в домівці Церкви Всіх Націй. Збори відкрив В. Кульчицький і підкреслив у своєму вступному слові вагу й потребу організації українського жіноцтва. На тих зборах виголосила теж доповідь Степанія Савчук, якої гарячі й переконливі слова поширили й доповнили це питання.

В першій стадії організації жінок при Гуртку УСГ ч. 1 у Торонто стрічасмо такі назвища: Степанія Савчук, К. Шмельська, С. Хахула, М. Шелюк, М. Яцьків, С. Жевинюк, З. Угриків, В. Лавдиґа, О. Сенюта, Марія Грицька, М. Савицька, Л. Романюк, Е. Стасяна, С. Гомовська, Е. Угрицька, К. Капустій, М. Маденко, Ст. Фабіян, Ст. Варан, Єлизавета Даниляк.

Обрано першу Управу, в склад якої увійшли: Голова — Степанія Савчук і Секретарка — Марія Грицька.

Всі вистави, Сячене, Просфору і сходники жінок влаштуовували спільно з Гуртком УСГ, брали теж участь у мистецькій виставі, що відбувалася в "Народному Домі". Обрано теж Комітет Опіки над Хворими, очолили його: О. Сенюта, К. Шмельська і М. Валкан.

Жіночий Відділ при УСГ допомагав в усіх ділянках праці, ішов назустріч задумах і потребам стрілецької організації і проіснував так довго, доки не увійшов у тісну співпрацю з Філією УНО.

Степанія Савчук

Голова і секретарка
першої Управи Жіно-
чого Відділу при Укра-
їнській Стрілецькій Гро-
маді в Торонто, 1932 р.

Марія Грицак-Гуляй

Основицею і першою піонеркою жіночої організації в Торонто була Степанія Савчук. За її ініціативою, за її енергійними стараннями powstał Жіночий Відділ. Вона була його першою провідницею і Головою, вона давала напрямки праці, намічувала плани діяльності і розробляла ідеологічно потребу організованості українського жіноцтва на чужині.

Першою самостійною імпрезою Жіночого Відділу була чайна вечірка, з якої дохід призначено на будову "Українського Національного Дому" в Саскатуні і на Бойовий Фонд. Влаштовували вечорі спільного читання й вишивання, передплачування для Відділу журналу "Жіноча Доля", участь членок у культурній праці — хор, вистави, концерти, фестивали — були в першому році самостійного життя Відділу змістом і формою цієї праці. Дальші роки поглиблюють і поширюють це русло діяльності. В 1933 році Відділ прагне даліше під проводом Степанії Савчук, як Голови, і Секретарки — Савгенії Байталіної. Зміст праці багатший, ніж попередньо. Жіночий Відділ приймає назву: "Жіночий Відділ ім. Ольги Басараб". Вибране ім'я патронки вказує на ідею праці й велику мету, для якої не жаліють членки ні часу ні грошей.

В тому ж році "Жіночий Відділ" влаштовує традиційний Андріївський вечір, Різдвяну Вечерю для членів і членок, сходина з чайним прийняттям, присвячені пам'яті Ольги Басараб, Свято Матері, двічі влаштовувало вечоринки, ширші сходина, присвячені 20-літній річниці смерті Лесі Українки. Дохід з усіх тих імпрез призначено на Бойовий Фонд і політичних в'язнів, передавало його до каси УСГ а потім УНО, а велику його частину жертвовано на "Новий Шлях". З розвитком діяльності поширюється теж і листування Відділу.

В 1934 році Жіночий Відділ у Торонто перейшов як Братня Організація до Філії УНО. Тепер до Жіночого Відділу долучилися й ті членки-жінки, що належали до УНО. Праця Відділу ширшає, стає живіша, набирає більш конкретних форм, охоплює більший засяг діяльності. Відділ передплачує жіночі журнали: "Нова хата", "Жіноча Доля", в яких порушується широка тематика ролі і призначення жінки-матері, жінки-громадянки як суспільного чинника, стає членом кооперативи "Будучність", закупляє чотири уділи в "Україн-

ській Національній Видавничій Спілці" ("Новий Шлях"), делегує своїх членок до комітету будови власного Національного Дому, вислав свою делегатку в особі Степанії Савчук на Провінційний З'їзд.

У внутрішньо-організаційній ділянці праці членки Жіночого Відділу відбувають кожного місяця свої сходини, програмою яких є обговорювання не тільки господарських і імпресових справ Відділу, а теж способи придбання фондів для українських установ, редакцій, Військового Фонду. Героїка Української Національної Революції і повстанського руху в Україні, посилений спротив українського підпілля, що раз-у-раз позначувався бойовими актами проти поліцейного режиму займанців на рідних землях і в зв'язку з тим голосні політичні процеси, стають заохотою для Відділу видати власним коштом драму про героїню-зв'язкову Віру Бабенко. Це є покажчиком ідейного підложжя, на якому виховувалося й віддало працювало жіноцтво, зорганізоване в Жіночому Відділові в Торонто. (Світлина Відділу з 1934 р. на 37 ст.).

З зароблених грошей львину частину віддано до УНО на будову Національного Дому. Для повного образу слід згадати, що свідоме українське жіноцтво не заклеплювалося тільки в тісному своєму гурті, не замикалося виключно в своїх домінках, але виходило теж і поза рамки своєї Організації і шукало зустрічі з чужим світом, перед яким намагалось маніфестувати українські культурні надбання, гарні українські звичаї, а головню українське народне мистецтво і його найдорожчий скарб — українську народну пісню. Тому членки Відділу беруть участь у хорі, вивчають старанно пісні, з якими виступають дуже успішно на базарі, що його влаштовували англіїдці. На тому базарі наші жінки демонстрували показ "української хати" і така праця безперечно здобувала признання для імені української жінки і завдяки великій жертвенності жінок давала гарні успіхи. Жінки ніколи не жаліли часу, труду й грошей, а всі доходи від підприємства, як базарі, пісниські, фестини, чайні прийняття і розіграєві були щедро живинювані дарами членок. Того роду праця, ведена для придбання фондів, хоч вимагала від наших членок багато енергії й часу, не могла всецільно вдовольнити ні проводу Жіночого Відділу, ні його членок, бо зв'язані з таким напрямом праці турботи були внутрішнього характеру, а свідоме жіноцтво живо цікавилось життям і долею рідного краю.

Організовані жінки пам'ятають про пекучі й невідкладні потреби допомоги для української визвольної справи і дають вияв своєму внутрішньому наставленню грошовими пожертвами, листуються з редакціями жіночих журналів, діляться з ними своїми прибутками. Відділ слідує за всіма важливішими подіями в рідному краю, кожний життєвий пульс українського руху спротиву підбадьорює ідейне членство Відділу, заохочує до праці, кріпить на силах, а його провід шле туди кожночасно свою пожертву, держить постійний зв'язок з культурним і політичним життям на рідній землі.

Кожного року влаштовують жінки Різдвяну Вечерю і Святчене, щоб далеко від рідних гір загадати спільно колядою чи воскресною піснею релігійні традиційні звичаї, щоб у той час, більш як колинебудь у році своїми почуваннями злучитися з усім українським народом.

Відділ не занедбував теж і освітньої праці, навпаки, присвячував їй належну увагу і ставив її в своїй програмі на одне з передових місць. Свято Ольги Васараб, Свято Матері, пам'ять про велику поетку Лесю Українку, яку в перших роках своєї праці вшановувано рефератами, читанням і аналізом творів — належать до постійних культурних імпрез кожного року.

В 1935 році Жіночий Відділ відбув 13 сходів і 5 рефератів. Традиційні імпрези влаштовувано, як і попередніми роками.

Віляє перших років праці можна охопити приблизно такими цифрами: відбуто понад 20 самостійних імпрез, не враховуючи участі жіноцтва в усіх імпрезах УСГ й УНО, які без допомоги членок Відділу жіночої організації певно не дали б так високих вислідів і не мали б таких гарних ефектів. Образ початків ОУК у Торонто важко відзеркалити точніше, бо знайти зразу певні рами організаційної побудови, накреслити програму, розбудувати ідеологічну основу, а надієсь zorganizувати розпорошене жіноцтво в тривке тіло і сцEMENTувати його спільною ідеєю служби й допомоги національному матерінові — це було нелегке завдання. Все ж цей період сформування жіночої клітинки в Торонто завдяки великому організаційному хистові і провідницьким прикметам першої Голови, Степанії Савчук, що три роки під ряд виконувала цю працю, дав тривкі підвалини під дальший розвиток Організації.

Дальшими Головами Відділу ОУК були Марія Гультай і М. Яворівська, а Секретарками — Євгенія Вайтала і Л. Романюк.

З посиленням організаційної і змістової праці зростало теж членство Відділу. На кінці того першого періоду, для повнішої характеристики праці піонерок організованого жіночого руху слід підкреслити, що не можна притрушувати пороком забуття і поминати мовчазкою роки 1929-1932, в яких є проречисті докази й факти активного заангажування свідомих українок-іммігранток у суспільно-громадсько-

З побуту ген. Миколи Капустинського в Торонто 1934 р.: Степанія Савчук, голова Відділу ОУК, ген. М. Капустинський і Василь Гультай, голова Провідницької Екзекутиви УНО і В.О. Сх. Канади.

му секторі, коли воцїтво українських армій, розпорошене по всьому світі, кляло основи під нові форми українського життя в Канаді. В той час стає до праці, спільно з чоловіками, українське жіноцтво, допомагає їм у їхніх нелегких завданнях. Для прикладу навести треба, що вже в 1930 році зорганізовано жіночий хор, що складався з 11 членок і під управою мистецького керівника Ст. Курилова виступав також перед чужонаціональними слухачами. (Світлина на 18 стор.).

З фінансового боку цей початковий організаційний період життя українського жіноцтва, спершу в Жіночому Відділі при УСТ, а потім ОУК, дається схопити такими цифрами:

Фінансове зіставлення за час від грудня 1933 до 31 грудня 1935

	Приходи	Розходи
Членські внески	\$ 72.05	
Імпрези й підприємства	459.15	
Збірки на політ'язнів, інвалідів, тощо	107.44	
Збірки на "Новий Шлях"	29.52	
Різні завороти	8.23	
Вислано політ'язням, інвалідам		\$115.78
Передплата часописів і пресфонд		46.15
Передамо до УНО		124.00
"Новому Шляхові"		90.90
До Центральної Управи ОУК		13.60
Кошти імпрез, адміністративні видатки		191.26
Зakup інвентаря		82.57
Різні видатки		2.50
Разом	\$676.39	666.76
Надвизина на 31 грудня 1935		9.63
	\$676.39	\$676.39

Дальші роки замітні посиленням організаційної праці. Вільніше число членства, рідиться ширші плани праці, збільшається зацікавлення участю в усіх ділянках багатогранного життя. Велику вагу й сильний акцент кладе Відділ ОУК на придбання належних фондів будови власного дому. Під тим кутом розробляється програма всієї роботи, наставляється увага й заінтересування членства. Досі ведеться праця в тісному й невигідному приміщенні Філії УНО при вулиці Квін ч. 334 1/2. Жінки активно ангажуються в кожне підприємство Філії УНО, а теж влаштовують з великими успіхами свої самостійні імпрези.

В 1936 році власним старанням поставлено дві вистави: "Ольга Васараб" і "Віра Вабенко". За прийнятою традицією влаштовано Андріївський вечір, Різдвяну Вечерю і Свячене, що в цьому році було особливо пам'ятне, бо Відділ гостив у себе достойного гостя, генерал-хорунжого Миколу Капустянського. Зустріч представнича націоналістичного руху й видатного військовика з присутніми на просфорі гістьми лишили незабутні враження і ще сильніше зацікавлювали до допомоги канадських українців для української визвольної боротьби. Був це саме час, коли на західно-українських землях шалів польський терор, коли проходили один за другим політичні процеси, коли в'язниця переповнювалася українською молоддю, коли в концентраційному таборі в Березі Картузкій переводилися тяжкі експерименти

Хор Відділу ОУК у Торонто в 1947 році на 15-річному ювілеї, диригентка — М. Ізгорська.

над видержливістю українських засланців від поліційних побоїв, знущань і катувань.

Старанням і жертвами членок, що зібрали гарні дари, влаштовано в цьому році дуже успішний базар і пісник, а труд і праця нагороджсні були дуже задовільним фінансовим прибутком. Членки прийняли гарний звичай опіки над хворими і кожночасно відвідували по шпиталях хворих членок Відділу, чи членів Братніх Організацій. У тому році придбано власну печатку, наголовні листи й конверти, як необхідні речі при розвитку й веденні переписки. Випущено ще один увід у кооперативі "Вудучість" і часто влаштовувало вечорі голосного читання й вишивання.

Коли взяти до уваги важкі часи безробіття, де кожен гріш здобувався з великим зусиллям і важким трудом, коли економічна депресія огорнула все життя не тільки Канади, але й цілого північно-американського континенту, то кожне досягнення ідейного і відданого організаційній справі членства Відділу треба оцінювати іншою мірою, як сьогодні. Поминути мовчанкою ці моменти, не підкреслити їх у споминах цієї скромної праці — означало б дуже обнижати вартість жертв і вартість самої праці патріотичного мовоцтва.

Не забував Відділ згадати кожного року свою патронку і шанувував її пам'ять старанно підготовленими концертами й академіями.

Всі грошові прибутки Відділ радо жертвує на політичну акцію краю, турбується придбанням фондів для жіночих журналів і видань, приєднує передплатників для журналів "Жіноча Доля", "Жіноча Воля", "Світ молоді", "Нова Хата". Не забував теж Відділ про свій власний орган у Канаді, "Новий Шлях", якому завжди щедро дарує з роздобутих своїх підприємствами фондів.

В цьому ж році Відділ приймає участь у Провінційному З'їзді, висилаючи туди свої делегатки: Степанію Савчук і Ленку Романюк.

Покривавену роботу в 1936 році очолювали і нею керували: Марія Гультай і В. Ландига, як голови, та Євгенія Валталікина і Ленка Романюк, як секретарки. Вислід праці, звавши її темпо й ідейний підхід до всіх питань, які мусіли розв'язувати своєю участю теж і укра-

Інші жінки, наявно вказують, що згадані членки вповні виправдали свій провінційальний пост для добра Організації і добра української спільноти.

В 1936 році чергується головуство в Відділі. Членка Цудна через брак здоров'я передає обов'язки голови членці Яворівській, але й ця нездужає і зрікається головуства в користь молодшої енергійної членки Марії Дунець. Остаточно провід Відділу оформлюється в 1936 році так: голова — Марія Дунець, секретарка — Левка Романик, скарбничка — М. Савицька.

Зростає число членства й уже в 1937 році, в якому обов'язки скарбнички перебрала С. Федик, Відділ збільшив своє членство понад п'ятдесятку.

В 1937 році головуство Відділу перебирає Марія Дунець. Тоді, крім усіх згаданих уже імпрез, відмічено теж святочинні сходинами творчість письменниці Ольги Кобилянської, дуже культурно підготовлено академію в честь героїні Віри Вабенко, а роковини трагічної смерті Ольги Васараб ушановано поставленням на сцені драми "Ольги Васараб".

Щоб здобути для Відділу більше матеріальних засобів і збільшити його фінансову допомогу для потреб самої Організації та загально-української національної справи, членство Відділу часто влаштовує вечірки з танцями по хатах, збирається на чайні вечорі й гутірки.

В тому році відвідала Відділ ОУК у Торонто організаторка ОУК Роза Древняк-Ковальська, яка серед членства нашого Відділу знайшла повну підтримку і їй передано від Відділу повноважень заступати торонтофське жіноцтво на Крайовій Конференції в Саскатуні. Делегаткою на Провінційний З'їзд, що відбувався в Лондоні, Онт., була Степанія Савчук. (См. Від. з нагоди приїзду Розі Древняк на 64 стор.).

В 1938 році Відділ очолюють: голова — Анастасія Кривольчук, секретарка — Марія Дунець, скарбничка — Ірина Савич.

В тому році відбуто понад 10 самостійних імпрез. Власним старанням і жертвами влаштовано: спільний Свят-Вечір, концерт у честь Ольги Васараб з промовою Степанії Савчук, Свято Матері, святочні сходина в честь Лесі Українки, забави з танцями, фестини, базар і при співпраці Братніх Організацій поставлено драму "Лицарі ночі". Всі ці імпрези пройшли з гарним успіхом, бо членки Відділу радо жертвували не тільки свій час, труд і працю, але також обдаровували власними дарунками фестини, базари й чайні прийняття і тим сильно збільшували доходність розважових імпрез. У тому теж році Відділ брав участь у контесті "Нового Шляху", займався кольпортажем жіночих журналів, закупив до бібліотеки Філії УНО кільканадцять партієних книжок, брав участь у хорі Філії УНО бувши в ньому основною силою, постійно щедро жертвував на придбання власного дому.

В тому році започатковано акцію "Українського Червоного Хреста", який згодом перейменовано на "Український Золотий Хрест". Він був трактований як підвідділ ОУК, а перший його провід належав Софії Пронів, як голові, і Левці Романик, як секретарці. Членство УЗХ відбувало часто свої сходина окремо й вело окремо діловодство, хоч деякі сходина відбувалися спільно з членством ОУК. На протязі двох

років з ініціативи УЗХ влаштовано цілий ряд цікавих і дуже корисних санітарних вечорів з доповідями лікарів і кваліфікованих медсестер. З лікарів на прелегентів були запрошені д-р Яремій і д-р Вурак. Перший цикл доповідей і практичних показів дала медсестра О. Кібзей, другий — медсестра Мигерій. Члени радо відвідували такі вечори, бо вони безперечно давали нашим жінкам і матерям основні потрібні відомості з гігієнічної і санітарної ділянок. Цю цінну ділянку в житті ОУК у Торонто треба завдячувати активній членці Софії Проція, що авесь час була зразковою головою УЗХ і вела його з великим запалом, самопосвятою і відданістю. (Пор. світлина на 85 і 87 стор.).

Крім того членики безкорисно працювали для "Канадійського Червоного Хреста", допомагали йому кожного року шиттям і грошовими збірками на його потреби. УЗХ втримує живий контакт з КЧХ, співають йому радо з поміччю, бере завжди участь у доповідях і чайних прийняттях КЧХ.

Слід теж згадати, що Відділ ОУК кожного року доповнював театральну гардеробу Філії УНО, шив і дарував потрібні костюми, а теж помагає порядкувати гардеробу.

Як признання за активну працю перевибрано в 1939 році Управу в тому самому складі. В новому діловому році відбув Відділ усі традиційні імпрези, враховуючи, як нову, сходки присвячені пам'яті Наталії Кобринської. В цьому році активніше поставлено справу освітніх вечорів, на яких членство мало нагоду зайнятися спільним читанням, вислухати цікавих гутірок на літературні й актуальні теми, чи відпочити навчання гарних ручних робіт. Ідею таких вечорів плекала Лева Романюк, пильно трудилася, щоб їх організувати, будучи сама на них часто прелегенткою.

ГОЛОВИ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТО ВІД 1931 ДО 1947 РОКУ

З ліва до права сидять: М. Дівиця, С. Проція, Ст. Савчук, А. Ковальчук, М. Гуньтай; стоять: А. Крижанчук, В. Мочеризюк, О. Захр, С. Фабіян, В. Ландига.

Відділ ОУК турбується господарським станом Філії УНО, допомагає їй у базаровій акції, в хорі, бере участь у виставі "Ясні зорі", допомагає придбати Філії власні прапори. Особливо клопочеться Відділ кампанією "Нового Шляху", бере участь у щорічній коляді. За призначення в жертвенній і відданій праці багато членок Відділу здобувають відзнаки, якими з великою врочистістю декорують їх гості з Крайової Екзекутиви УНО, полковник Морей де Моран.

В 1940 році Відділ очолюють: голова — С. Фабіян, секретарка — Євгенія Байталівна, скарбничка — А. Стоділка. Цей рік позначується відбуттям імпрез як кожного року, а зокрема участю в виставі "Степовий гість", сходинами членства в честь Наталії Кобринської, Софії Русової. Віри Бабенко, на яких виголошено доповіді. Відділ цікавиться працею в "Рідній Школі" при Філії УНО, алаштуваючи для ріднопідільної дітвори гарні прибуття.

Дохід з чайних вечорів Відділ ОУК піддає всеціло Філії УНО на придбання власного дому.

За час від 1935 до 1940 року Відділ уладжує около 50 самостійних імпрез, а до всіх імпрез і підприємств Філії УНО в Торонто та до цілокрайових імпрез Крайової Екзекутиви УНО чи "Нового Шляху" докладає багато праці. Деякі імпрез в роках 1939 і 1940, як Свято Матері й Маланку, алаштує Відділ з участю МУН. Гарним згадками для членок були відвідини гостей з Крайової Екзекутиви УНО, як полковника Морей де Моран, д-ра Павла Маденка з дуже доброю доповіддю про потребу "Рідних Школ", організаторки ОУК Рोजі Дренник-Ковальської. Багато слід завдячувати Степанії Савчуківій, що часто відвідувала членок на організаційних сходинах, постійно з ними контактувалася, давала свої поради, скликала й підбадьорувала до праці.

В 1939 році гратить Відділ діяльну членку М. Яворівську, яку небагата смерть забирає від нас, але остається по ній для всіх пам'ять як зразок ідейної і працьовитої жінки.

За друге п'ятиріччя існування й праці ОУК зростає членство, збільшається кореспонденція, частіше появляються дописи про життя ОУК в жіночих журналах і на сторінках "Нового Шляху".

Фінансову сторінку Відділу другого п'ятиріччя охоплює кінцевий рахунковий звіт, зладжений на підставі касових книг Відділу за останніх 20 років праці.

В 1941 і 1942 роках провід Відділом ОУК перебирає Софія Проція, як голова, секретарство веде Марія Дуєць, а касу провадить у 1941 році — Ольга Калун і в 1942 — Віра Мочернюк.

Праця ведеться наміченням шляхом і практикою попередніх років, все ж деякі факти розкривають конечність прийняти і розвинути нові форми й новий стиль праці.

Відділ ангажується дуже активно в допомогівій ювілейній акції для "Нового Шляху", в кампанії за збільшенням членства "Одноцентового Фонду", в акції "Залізного Фонду УЗХ", опікується "Рідною Школою", висилаючи до Ріднопідільного Комітету свою делегатку. Сильно зростає допомога для "Канадійського Червоного Хреста", для якого членки Відділу приймають шиття й беруть участь у різних його акціях та імпрезах, а українським воюкам, що служать у канадійській армії, висилають скромні дарунки й грошові посилення.

ВИСТАВКА НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА В ТОРОНТО 1950 Р.

Яр. Ребрик, В. Паладійчук, Р. Несторовська, М. Мригвод, А. Михайловська, М. Горбань.

Імпровізація частинка безперечно творить завжди основу і зміст діяльності Відділу ОУК.

Кожноразово Відділ висилає на Крайові Конференції і Провінційні З'їзди своїх делегатів, а коли така Конференція відбувається в Торонто, члени ОУК не тільки активно беруть участь у нарадах поодиноких Комісій і на пленарних сесіях, але приготували теж бенкети для учасників і гостей. Делегатками на Провінційний З'їзд у Торонто 1941 року були Софія Проців і Марія Дунець.

Відділ допомагає влаштувати контекст популярності, а всі підприємства Філії УНО не обходяться без допомоги Відділу ОУК. Члени дбають теж про побільшення бібліотеки Філії, закупають щораз нові книжки, купують погруддя Тараса Шевченка, кожного року доповнюють гардеробу Філії УНО.

Коли в 1941 році Філія УНО купує дім при вулиці Ветерст ч. 300 — настане можливість краще розвинути культурно-освітню діяльність, поживавити імпровізацію працю. То ж не диво, що всі імпровізації, вистави, концерти, сходина, присвячені: Лесі Українці, Наталії Кобринській, Вірі Бабеню, Ользі Басараб, чайні прийняття і різного роду несподіванки відбуваються при більшій участі членства й гостей. Кожного місяця членство відбуває свої сходина, часто теж збирається на двотижневі наради, а Управа Відділу кілька разів до року відбуває свої засідання, на яких намічуються нові проекти праці, обговорюється новий план дії і практична реалізація тих планів.

Управа Відділу ОУК в складі: Софія Проців — голова, Марія Дунець — секретарка й Віра Мочернюк — скарбничка, вповні здала іспит за двоїття керування Організацією і заслужила на цілковите призначення.

В 1943 році головуство Відділу перебирає знову Марія Дунець. Секретаркою стає С. Гевчук, а скарбничкою — І. Савич.

Відділ з притаманною їм дарунків і квітів турбується хворими по шпиталях, висилаючи їм дарунки й квіти. Зокрема своїми пожертвами підтримує живочу сторінку в "Новому Шляху", точно платить свої бюджетові зобов'язання до Центральної Управи ОУК, дбає про Фонд УЗХ, Одноцентовий Фонд, посилав грошові дарунки українцям, що служать при канадійській армії. В період другої світової війни, коли цілий європейський континент страявся під вибухів бомб, а земля лалала вогнем і зливалася кров'ю, праці Відділу силою факту мусіла зосереджуватися побільше на внутрішньому відтинку, бо розвій воєнних подій цілковито перервав зв'язок з рідним краєм.

В 1944 році Загальні Річні Збори Відділу ОУК обирають головою Анастасію Ковальчук, секретаркою Анастасію Терещук і скарбничкою Віру Мочернюк, а в 1945 році обрано головою Відділу Софію Проців, секретаркою Марію Дунець і скарбничкою Ірину Савич. "Український Золотий Хрест" очолює Анна Войтович. В часі війни посилюється акція для "Канадійського Червоного Хреста" й опіка над українцями в канадійській армії. Відділ бере радо на себе обов'язок помагати морально й матеріально "Осередкові Української Культиури й Освіти", що в той час ширше почав розвивати свою діяльність, владучи сильний натиск на Вищі Освітні Курси, на яких українська молодь черпає знання української мови, літератури, історії, географії, вчиться національних танців, вивчає українську народну пісню.

Підсумовуючи діяльність Відділу треба позівтувати з широкої імпрезової роботи, до котрої, як попередніми роками, входять концерти, святочні сходини з рефератами, присвячені героїнам і відомим письменникам. Шануючи на чужині традицію і рідні звичаї, наше жіноцтво кожного року влаштує Андріївський вечір, Просфору, Свячене. Щоб здобути потрібні гроші, Відділ і в цих роках улаштував пущення з музикою і дарованим членками буфетом, чайні прийняття, базарі, фестини з розігравками, контести Філії УНО чи "Нового Шляху". Всі імпрези-вистави, доходові підприємства Відділ організував власними силами, власними засобами. Ніхто з членок не жалів ні свого часу ні труду, а навпаки, радо всі спішили з поміччю Організації і чесно та сумлінно виконували свої зобов'язання і завдання. Завдяки невтомній праці провідного активу й ідейного членства Відділу ОУК збагачувалося українське культурне життя в Торонто, щораз виразніше зарисовувалося обличчя української етнічної групи, популяризувалося українське ім'я серед чужого оточення. Того роду праця передувала Організації більше членою і симпатичок, збільшала канцелярійну працю в формі висилання обіжників і полагоджування різного роду кореспонденції, підносила касові обороти.

В 1945 році членство організує першу спільну знимку, щоб зберегти пам'ять про ідейну відданість членок Відділу ОУК.

Для докладнішого звідомлення слід відмітити, що за час від 1940 до 1945 років усі голови Організації зв'язалися як слід зо своїх обов'язків, не занедбали організаційного життя, навпаки, розвинули його змістом і формою, приєднавши нових членок, і виїхали в четверте п'ятиріччя з гідними досягненнями в громадсько-організаційній праці.

Особливе призначення належиться Управам Відділу і головам, а зокрема трьохлітній голові Відділу ОУК, Софії Проців.

Коло сімдесят самостійних імпрез, постійна допомога Філії УНО, позитивна реакція на прохання про допомогу для "Нового Шляху", "Осередку Української Культури й Освіти", "Канадійського Червоного Хреста", українців у канадійській армії, Одноцентового Фонду — ось ділянки, які заповнювали час трудящим рукам і свідчили про ідейне розуміння наших членок, а які мусимо вписати по стороні активів п'ятирічного бізнесу Відділу ОУК у Торонто. (Пор. світлинку на 98 ст.).

В 1945 році зарисовується нова ділянка діяльності. При координуючому центрі українського життя в Канаді, "Комітеті Українців Канади", твориться "Фонд Допомоги Українців Канади" для жертв великої воєнної хуртовини, що їх безжалісно виникнула з рідних гнізд незаядана історична доля. ОУК всеціло йде на співпрацю з іншими організаціями, що ввійшли в склад КУК, а тимчасом бере на себе добровільно частину обов'язків, що спадають на все українство Канади. Першою спільною імпрезою з рамени КУК була виставка українських писанок, що пройшла з великим моральним успіхом і знайшла серед чужих глядачів дуже прихильну оцінку. Наш Відділ включається в організовану на терені Торонто клітину КУК і першою делегаткою з Відділу ОУК до місцевого "Комітету Українок Канади" стає щойно прибула з Садбури членка Ольга Заяць. Вона пропагує зразу ідею допомоги для сирітальців у Європі, організує акцію збірок одіння для них, гарячим словом заохочує на зібраннях до пожертв і допомоги братам і сестрам, що покинені з рідних земель серед матеріальних злиднів проводять дні непевного свого життя на чужині.

Річні Загальні Збори обрали нову Управу Відділу в складі: голова — В. Мочернюк, секретарка — М. Решітник, скарбничка — Т. Петрівська.

Відділ ОУК увійшов у четверте п'ятиріччя своєї праці з досвідом п'ятнадцятилітнього існування. Це був час знаменний наслідками своїх подій. З усіх країн Західної Європи наспівали тривожні вістки, приходили сотні листів з проханням допомоги для жертв воєнної заве-

Членки Відділу ОУК і гості на відкритті Українського Національного Дому в Торонто 1950 р.

рюки. Акцію допомоги організовано через ФДУК, а теж окремо Відділ вислав пачки з однією і з харчами. На прислані Центральною Управою ОУК адреси Відділ вислав у 1946 році 42 посилки. Фонд Допомоги зібрав 14,300 фунтів однієї, а жінки на терені Філії УНО збрали готівкою 590 доларів. Крім того членики Відділу вислали безліч пачок до Європи приватно, бо кожен знаходив поміж емігрантами близьку родину, сусіда, знайомого. Поміч для "Канадійського Червоного Хреста" не послаблюється і в 1946 році, пошито для нього 68 пар штанів. Збіркову акцію для КЧХ перебирає тепер КУК, а УНО — як його складова організація, приймає живу участь у цій допомозі.

Крім поспавленої акції для скитальців і КЧХ, ОУК тісно співпрацює з КУК і ФДУК. Бере участь у містечкій виставці вишивок на Конгресі КУК, приймає участь у протестаційному вічі, організованому КУК, у Листопадовому Святі, допомагає в організуванні й переведенні Конгресу. Ця співпраця з КУК являється новим полем діяльності і Відділ виконує її віддано й гідно.

Відділ цікавиться дітворою "Рідної Школи", вислав постільно до "Рідношкільного Комітету" свою делегатку, на кінець шкільного року влаштовує для рідношкільної дітвори прийняття і допомагає організувати дітям Миколайські вистави. Як і кожного року, влаштовує Відділ концерт у честь Ольги Васараб, сходини з рефератами, Пресфору й Сячене, коляду, допомагає у влаштуванні базару й фестину.

За 1946 рік зложила Ольга Заяць, як кореспондентка, 15 дописів про життя Відділу ОУК у Торонто.

В 1947 році провід Організації знову перебирає Софія Проців, як голова, і А. Михайловська, як секретарка. Делегатками від Відділу до КУК є Ольга Заяць, Левка Романик і Анастасія Кривольчук, вони держать з ним постійний зв'язок, ходять на всі його засідання, планують роботу і здійснюють її своєю працею. Членики Відділу далі інтенсивно працюють для здобуття грошей на поміч скитальцям. В 1947 році вислав Відділ 58 пачок до Європи на подані Центральною Управою адреси, а для дітей скитальців і сиріт членики радо зайнялися шиттям білля. На згохання Сестер Службинниць Відділ організував окремий вечір, з якого дохід віддано на дім сиріт, що ними опікуються Сестри Службинниць*). З уладженнях у тому році імпрез слід згадати чайне прийняття для членок МУН, з метою нав'язати тісні взаємини з молодими дівчатами, щоб шляхом приятні й безпосередньої товариської зустрічі заохотити їх до переходу в ОУК.

З нагоди 15-ліття свого існування Відділ зорганізував ювілейне святкування-концерт і бенкет у Гарборд Коледж дня 23 травня 1947 року, яке для членок залишило гарний спомин і морально всіх підкріпило. В цьому році Відділ з великою радістю зустрічав у Торонто перші родини новоприбулих і для них улаштував чайні прийняття. Попри приріст обов'язків, Відділ надалі працює для КЧХ, утримує з ним тісний зв'язок, буває на його сходинах і чайках. Підсумовуючи діяльність у цьому році, слід згадати що Відділ відбув низку імпрез, вислав 18 дописів до газет і підпис ділове листування.

В роках 1948, 1949 і 1950 головуство Відділу ОУК в Торонто спочивав в руках Ольги Заяць, що від першого дня свого приїзду до То-

*) Гл. 145 стор.

"Рідна Школа" в Торонто на свято-книжковому вечорі 1958 р., підготованому вчительками: О. Малавчук і Я. Зорич.

ренто стає активною членкою нашого Відділу. Мавши за собою досвід у праці суспільно-громадського сектора і стаж у діяльності організаційної праці, чотири роки під рад займає Ольга Заяць становище голови Відділу, а членство, допінюючи її організаційний хист і творчу ініціативу, радо віддає в її руки керму Організації.

В 1948 році секретаріос ширю віддана організаційній праці Софія Воробець, обов'язки скарбнички виконує Софія Проців. У цьому році, крім усіх імпрез, що набрали вже в Відділі звичайного права, Відділ заангажувався дуже активно в праці Будівельного Комітету "Українського Національного Дому". Делеговано туди Ольгу Заяць, Софію Проців, Марію Дунець і А. Михайловську, які спільно з представниками других Братніх Організацій розпочинають широкую кампанію збірки грошей на будову величавого дому. З того часу Відділ віддає на ту ціль поважні суми грошей, його вклад у будову "Українського Національного Дому" набирає поважних розмірів.

Ця праця зовсім не послаблює акції допомоги скитальцям і для тієї справи твориться при Відділі окремий Комітет, щоб у більш організований спосіб централізувати допомогову роботу та щоб її висліді були якнайбільш видавні. В 1948 році вислано скитальцям 90 пачок, за які оплата виносилла 524.59 доларів. Зорганізовано теж вечір писання писанок і цілий дохід з нього призначено для сиріт у Європі. Для українських сиріт, що ними займалися Сестри Службинці, влаштовувало другий окремий вечір, на якому членки Відділу зложили 50 пакунків з дарованим біллям і постільню. Для КЧХ ширють членки білля й успішно йому допомагають у веденні благородної акції. Оригінальною імпрезою в цьому році і пам'ятним днем для членства Відділу й гостей було Свято Книжки, преси й народного мистецтва. Велике число

вартісних видань, включно з найновішими, багатий кутик вишиваних експонатів, прекрасна організація цієї першої вистави робили помітне враження на відвідувачів і залишили в них тривалий образ наших культурних надбань.

Ряди Відділу знову більшають — це стають до помочі перші ново-прибулі жінки. На цьому місці слід згадати, що деякі з них певно покинули організаційну працю і з незрозумілих причин ніколи більше до неї не вернулися. Однак деякі не жаліли труду й часу та по сьогодні поділяють з нами всі тягари, клопоти, радісні й сумні хвилини.

В 1948 році Відділ вітав інж. Дмитра Андрієвського з Європи.

Про внутрішні події свого життя поміщує Відділ 16 дописів у пресі. Завжди пам'ятаючи про загально-українську справу та допоміжно для неї акцію, Відділ передає за своїх наші поважні суми на: Вудівельний Комітет "Українського Національного Дому", разом з Централізою Управою ОУК веде акцію допомоги сиротальцям у Європі, жертвує на ФДУК, на Одноцентровий Фонд і КЧХ. На світовий конгрес українського жіноцтва в Філадельфії вислав делегатку — Ольгу Замір.

В 1949 році праця ведеться під проводом тої самої Управи. Від цього року даються участь і приналежність нашого Відділу до "Місцевої Жіночої Ради", до якої першими відпоручницями були Марія Дунець і Анна Войтович. Така участь українських жінок серед англійських кіл завжди придатна, вона виводить на зовнішній світ ім'я української жінки й Організації і дає добрі інформативно-пропагандистські можливості. Відділ мав велику шану вітати на своїх піврічних сходинах відому громадську діячку Олену Кисілевську, яка, приїхавши до Канади, поінформована про потреби допомоги сиротальським сиротам, своєю появою внесла багато рідного тепла і пригадала недавні часи на рідних землях. Приїздом, вічани й організацією їх для Олени Кисілевської й Олени Лотоцької з США займався "Комітет Українок Канади", а в ньому теж виконували свої обов'язки і працю умандатовані представниці ОУК.

Слід згадати, що Відділ і цього року влаштував вечір писання писанок і zorganizував вечірку для учасників Випливу Освітніх Курсів. При святкуванні своєї патронеси, Відділ зложив поклін і пошану другій великій героїні слова й чину — Олені Телізі. З того часу кожного року лучить Відділ їхні імена, вшановуючи пам'ять героїнь концертами, що являються кожного року одною з найбільших імпрез Відділу.

Цього теж року Відділ відзначав великого святкового дня, коли посачувано вугольний камінь в "Українському Національному Домі". З цієї нагоди влаштовано бенкет, виключно силами ОУК.

В цьому році делегати Відділу ОУК у Торонто брали участь у Конгресі Братства Українських Католиків у Торонто, у відкритті Української Православної Катедрі, у виставі "Софія Галечко".

Секретарство в 1950 році перебирають Ярослав Ребрик і М. Фуртак, касу веде Софія Проців. Увага жінок у цьому році зосереджується на повні журналу "Жіночий Світ", органу ОУК, членики Відділу в Торонто привітали його з великою радістю.

Одною з найбільш замітних подій у 1950 році для всього членства УНО і Братніх Організацій було посвячення "Українського Національного Дому", що пройшло дуже вродливо й величаво.

З ініціативи Відділу ОУК алаштовано під проводом М. Горбаль-прегарну мистецьку виставку. Відбулися два бенкети з великим числом учасників.

Виявляється потреба організувати нові форми праці для її поширення і в тій цілі твориться культурно-освітня референтура, що поставила собі за завдання частіше влаштовувати вечори з доповідями й переглядом преси, організувати Доріст МУН і теж взятися за організацію дитячого садка в формі недільної світлиці. Цією важливою діяльною займалися Леся Ковальська і Наталка Закидальська.

Поквальноється праця освітніх вечорів, відбуто — крім звичайних щорічних святкувань — вечір з рефератом про Олену Пчілку, запрошено д-ра Андрія Козака з доповіддю про дитячий параліч. Провідний актив членства Відділу ОУК проводить часто дискусії над питанням про виховання молоді-дітвори. Це питання є спільною турботою всьо-

ВІДДІЛ ОУК У ТОРОНТО В 1955 РОЦІ

Жити, зліва до права. Перший ряд: А. Кривошчун (членка Управи), Г. Мазуренко (секретарка англійської мови), М. Дунець (секретарка української мови), А. Ковальчук (заступниця голови), С. Проція (голова), О. Заяць (членка Контр. Ком.), М. Онисько (заступниця голови), А. Терещук (скарбнича), Я. Зорич (хут.-осв. реф.), Н. Г. Голенська. Другий ряд: А. Крисів (представниця до КУН), А. Назаревич, А. Адамович, С. Воробець (кошпортерна), К. Щур, М. Яремко, Р. Несторовська (кошпортерна), С. Хакун, М. Партняк (відвідувачка хворих), П. Мороз, С. Рабець, А. Бардин (відвідувачка хворих), М. Семчі, М. Вазар. Третій ряд: Н. Вишньовська, А. Фенка, А. Габа, П. Мігус (Рідношкільний Комітет), А. Левницька, К. Газрило, О. Пукиш, С. Голубець, Т. Девжинська, Л. Чалон, А. Мицік (Рідношкільний Комітет), М. Дерук. Четвертий ряд: А. Глушек, Т. Романюк, П. Зараска, А. Михалюк, О. Захарчук, А. Гринюк, В. Мочерюк, М. Лекун, П. Гнатюк, Т. Мриглод, В. Паладійчук. П'ятий ряд: Е. Сімаши, А. Мота, Ю. Мігус (господина), Р. Кални, К. Дмитренко, О. Откова (представниця до місцевої Жіночої Ради), Р. Дутно, А. Гуменюк, Е. Штафірна (членка Контр. Ком.). Багато членок нема на знімку.

го українства в Канаді, Відділ ОУК у Торонто присвятив йому немало часу. Поведено широку пропаганду серед батьків, щоб записували своїх дітей до "Рідної Школи", посилали їх на Вищі Освітні Курси й заохочували вступати до Доросту МУН.

В 1950 році Відділ ОУК у Торонто вислав свою делегатку, Ольгу Заяць на Конгрес КУК до Вінніпегу, розуміючи важливість цього з'їзду і його рішень. Кожний раз, коли в Торонто відбуваються Вищі Освітні Курси, Відділ дає курсантам гарні прийняття, як доказ признання цієї молоді, що як випускники курсів колись у майбутньому стане в проводі громадським життям. Відділ вислав своїх делегаток на привітання Преосвященного Кир Ізидора, що вертався з подорожі до Святої Землі. Делеговано з привітом Ольгу Заяць, Марію Гультай і Анну Михайловську.

Пам'ятини були сходини в честь Олени Пчілки. Як щороку, влаштовано вечорі-сходини для вшанування пам'яті Лесі Українки й Віри Вабенко, Свято в честь Ольги Васараб. Зорганізовано Свято Матері й багато розважових імпрез. Слід підкреслити теж участь Відділу в "Місцевій Жіночій Раді", в працях якої постійно брали участь делегати ОУК.

На своїх засіданнях Управа часто звертає увагу членкам на потребу підтримувати хороше мистецтво — багато членок належить до спільного хору Братніх Організацій. Власним коштом Відділ закупив і устаткував кухню, надав багато грошей на влаштування сцени, театральної і спортової залі і цілої домівки УНО і Братніх Організацій.

Не забуває Відділ і надалі про допомогу "Канадійському Червоному Хрестові", як узагалі радо відгукується на потреби всіх, хто звертається до нього за поміччю. "Новий Шлях", "Жіночий Світ", "Одноцентровий Фонд" і місцева Філія УНО дістають від нього значну фінансову підтримку. Членство далі зростає, але знову ж з жалем треба відмітити за малу участь у праці новоприбулого міноцтва.

Життя Відділу йде відкритим шляхом, багато в ньому праці, зусиль, але й багато великих досягнень. Членки гідно виправдали своє перебування поза межами далекої Батьківщини, чесно і по своїм силам якнайкраще виконують свої організаційні обов'язки.

Управу Відділу ОУК у Торонто на 1951 рік очолюють: Ольга Заяць, як голова, Ярослава Ребрик, як секретарка, і В. Мочернюк, як скарбничка.

В цьому році, крім традиційних імпрез, улашковано ювілейне прийняття для ген. Сікевича, взято участь у святкуваннях "Комітету Українок Канади" сторіччя з дня народин Наталії Кобринської, в прийнятті для Олени Кисілевської, в збірці на "Канадійський Червоний Хрест". Даліше на діяльність Відділу в цьому році складалася лекція писання писанок, участь у врочистому відкритті "Українського Національного Дому", у величавих святкуваннях 60-ліття поселення українців у Канаді, день обжинок, на який програму зложила Віра Марко.

В 1952 році головуство Відділу перебирає Софія Проція, секретарює далі Ярослава Ребрик, касу веде А. Михайловська. Відділ гостить у себе цього року делегата ПУН, інж. Йосипа Бойдуника, що об'їжджав Північну Америку. Багато праці вклав Відділ у те, щоб підтримати

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТІ В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

І ряд з ліва до права: А. Вардиш, В. Марко, Е. Сильвані, Е. Шелестинська, О. Запир, Е. Штафірна, А. Терещук, С. Воробець; 2-ий ряд: П. Подільчук, М. Яремко, С. Хакун, А. Микши, К. Нестеровська, П. Зараска, М. Демчій, П. Чвалюк, А. Лешук, А. Андрусик, П. Мороз; 3-ій ряд: О. Кутячирка, К. Гуменик, А. Трач, Р. Калка, А. Мота, Г. Вишнівська, О. Калук, О. Сох; 4-ий ряд: А. Глушак, К. Щур, Т. Ремакшич, К. Дмитренко, О. Опалова, К. Фенюк, П. Гнатюк, П. Стефурак.

свою конкурсантку "Жіночого Світу", Ганну Мазуренко, допомогти їй зайняти почесне місце в тому конкурсі. Дуже вродливо перейшло свято Ольги Басараб з багатою програмою, на яку склалися не тільки сольові й хорові виступи жіночого хору під мистецьким керуванням проф. Лева Туркенича, але й інсценізація "Трішниця" Лесі Українки.

За стараннями культурно-освітньої референтки зорганізовано кілька вдалих доповідей: про Лесю Українку, впарі з читанням її творів, про Ольгу Кобилянську, про фільмове мистецтво, а далі "Рідна мова як чинник національного виховання", "Жінка в творах Тараса Шевченка". В цьому діловому році дуже пропагандовано серед членства й торонтоноської української громадськості "Рідну Школу" і Вищі Освітні Курси, посилено коопортовано журнал "Жіночий Світ".

На 1953 рік голову Війдїлу залишається надалі Софія Проція, на секретарку Загальні Збори обирають Ганну Мазуренко, а на скарбничку — М. Воднарчук.

До змагань за першество в великому конкурсі "Нового Шляху" став відома вже нам працьовита й ідейна членка Війдїлу Анастасія Терещук.

Війдїл зорганізував два вечори, з яких дохід призначено на жіночу Академію в Аквістер, що її провадять Сестри Службовиці. В цьому році влаштовано імпрозантне свято в 40-су річницю смерті Лесі Українки.

В 1954 році головою Відділу стає Ольга Заяць, секретарюють Осипа Максимів і Олена Митрик, скарбничкою обрано Марію Водяничук. Дві ідейні і щиро для Організації віддані членки — Євдокія Штафірна й Аїна Мота — стають заступницями голови в Відділі.

Зорганізовано свято в честь Ольги Басараб, на якому виступав жіночий хор Відділу під орудою Галини Голинської. Влаштовано чайний вечір з доповіддю ред. В. Гошовського про поетку Оксану Лятуринську. Другу цікаву доповідь про полтавську українську народну пошу виголосила мгр. О. П'ясецька. Відділ прийняв участь у святкуванні 70-літнього ювілею громадської праці сеньйорки Олени Кисілевської і в з'їзді Ліги Українського Католицького Жіноцтва. Ганна Мазуренко, як членка Управи "Місцевої Жіночої Ради" працює там федеральною секретаркою, організує участь членок Відділу ОУК у збірках і в "Дні Морської Ліги".

В контексті "Жіночого Світу" з рамени Відділу виступала в цьому році Анастасія Мищій. На конференцію Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка делегує Відділ Ольгу Заяць, а на Ювілейну Конференцію до Вінніпегу — Софію Проців і Ольгу Заяць. В протестаційній українській акції, завершенням якої була маніфестація тисячів українців у зв'язку з 300-літнім Перелазького Договору, Відділ ОУК брав активну участь з усім своїм членством.

В цьому році влаштовано гарне прийняття для Крайової Екзекутивної УНО, що перенесла якраз тоді свій осідок з Вінніпегу до Торонто. Прийняття приготували: Євгенія Сильвапій, Степанія Хахула, Розалія Несторовська, Анастасія Кривольчук, Анастасія Мищій, Софія Яремко, Анастасія Теребуш.

В цьому році відбуто для тої цілі окремі членські сходини, де Степанія Савчук виголосила слово для вшанування пам'яті померлих членок. Святкуючи ювілей Організації згадуємо і ми з пошаною на цьому місці імена покійних членок, що їм не судилося зустріти ювілейне свято двадцять'ятирічної праці своєї Організації; а саме: М. Яворівську (померла в 1939 році), Ірину Савич (померла в 1951 році) і М. Золотуху (померла в 1953 році).

Працю Відділу ілюструють дописи в "Жіночому Світі", яких у 1954 році поміщено 10. Дописувала пресова референтка Віра Марко й другі. Відділ помагав теж у чайному прийнятті на площі крайової вистави.

В 1955 році обрано нову Управу, в склад якої увійшли: голова — Софія Проців, що її цією почесною наділив Відділ сьомий раз у призначенні її праці й заслуг для Організації, перша заступниця голови — А. Ковельчук, друга заступниця голови — М. Онисько, секретарки — Марія Дунець і Ганна Мазуренко, скарбничка — Анастасія Теребуш, культурно-освітня референтка — Ярослава Зорич, членка Управи — А. Кривольчук, господині — Осипа Максимів і Ю. Мігус, делегатки до "Місцевої Жіночої Ради" — Ганна Мазуренко й О. Оляхова, опікунки хворих — М. Партика, М. Борисюк, А. Вардин, А. Левницька, Ріднощільний Комітет — А. Мищій, Л. Чвалюк, Т. Мігус, кольпортерки "Жіночого Світу" — С. Воробець і Розалія Несторовська, дописувачка

до преси — Ольга Заяць, делегатки до КУК — Осипа Максимів і А. Криссьів. Контрольна Комісія — Ольга Заяць, Осипа Максимів і Є. Штафірна.

Праця Відділу в ювілейному році йде шляхами попередніх років, але багато зусилля кладеться на розвиток культурно-освітньої й економічної праці Філії УНО, на обладнання "Українського Національного Дому", а потім на підготовку Ювілейної Крайової Конференції ОУК.

На історію Відділу ОУК у Торонто випадовж 25 років його існування складалась теж немало несподіваних тут подій, що їх чесною працею своїх трудящих рук і гарячим своїм серцем творили скромні члени ОУК, що без жалів і нарікань, інколи з великою напругою сил сумлінно виконували свої завдання і ця нелегка праця за ті роки принесла в загальну суму досягнень Відділу свій поважний уділ. Однак годі скопити всі факти, подробицю ілюструвати й аналізувати всю працю членок. Їх труд завжди цінений буде в суспільності як ідейний і відданий вклад для добра і слави рідного народу. На підставі протокольних джерел діяльності Відділу треба б на цьому місці згадати ще деяких членок, що може не згадані в цьому перегляді праці Відділу, але вложили в неї немалий свій вклад. Є це: Степанія Хахула — довголітня опікунка хворих, Косея Дмитерко — господиня базарів, Анна Глушак — господиня, Анна Гуменюк — делегатка до "Місцевої Жіночої Ради", Анастасія Ковальчук — крім заступниці голови була кілька разів членкою Управи, Ольга Кульчицька — членка Управи, Ірина Козак — членка Провірної Комісії, Ст. Кахнякевич — кореспондентка Відділу, Анна Криссьів — довголітня делегатка до КУК, Павліна Мороз — співала в хорі, А. Михайловська — заступниця голови, Марія

Діти Матері в Аугустдорфі (Німеччина). Р. Школа й садок під патронатом Ц. У. ОУК.

Партика — допомогова референтка, Текля Романішин — заступниця голови, Марта Семчій — господиня, Євгенія Сільваншій — голова забавових імпрез, Катерина Щур — довголітня господиня, Параскевія Стефурак — допомогова референтка, Євгенія Шелестинська — секретарка, Софія Воробець — довголітня кольпортерка "Жіночого Світу" і голова забавових комітетів, Марія Яремко — господиня імпрез, Павлина Зараска — члечка шкільного комітету, Наталія Закидальська — члечка Провірної Комісії, Петронеля Іваницька — члечка Провірної Комісії. Анастасія Теребуш — згадана кілька разів, як скарбачка, але була вона теж першою переможницею в конкурсі "Нового Шляху".

Для перегляду подаємо список членок Відділу в кофлейному році: Адамович Анна, Базар Марія, Бардин Анна, Борисюк Марія, Браєр Анна, Бурак Юлія, Вишньовська Галина, Воробець Софія, Гаврилук Ксеня, Гардак Теофілія, Гач Євгенія, Гевчук Степанія, Гнатюк Параскевія, Голінська Галина, Голубець Степанія, Гринишин Анна, Гринишини Ольга, Грициня Софія, Гультай Марія, Гуменюк Анна, Гуменюк Катерина, Глушак Анна, Демницька Анна, Дерун Марія, Дмитерко Ксеня, Довжиська Текля, Дунець Марія, Дутко Розалія, Закидальська Наталія, Зараска Павлина, Захарчук Параскевія, Захарчук Юстиня, Заяць Ольга, Зварич Анастасія, Зорич Ярослава, Іваницька Петронеля, Іванців Параскевія, Кавун Ольга, Калин Розалія, Кахникевич Степанія, Качмар Галина, Ковальчук Анастасія, Коверко Ксеня, Козак Ірина, Костюк Анна, Крайчик Ольга, Кривольчук Анастасія, Кульчицька Ольга, Кут Катерина, Левницька Анна, Ленцун Марія, Ленчик Євгенія, Лещук Анна, Мазуренко Ганна, Максимів Осипа, Марко Віра, Мирончик Анна, Михайловська Анна, Мицик Олена, Мициць Анастасія, Мігус Текля, Мігус Юлія, Мороз Павлина, Мота Анна, Мочернюк Віра, Мриглюд Теодосія, Назаревич Анна, Несторовська Розалія, Ольхова Анна, Онисько Марія, Паладійчук Вероніка, Партика Марія, Перейма Ольга, Підзамецька Катерина, Подільчук Павлина, Проців Софія, Пужеш Ольга, Рабець Сабіна, Ребрик Ярослава, Романішин Катерина, Романішини Текля, Самець Марія, Семчій Марта, Сеичина Анна, Ситник Станіслава, Сільваншій Євгенія, Сох Ольга, Стефурак Параскевія, Теребуш Анастасія, Тимків Марія, Ткач Софія, Трач Анастасія, Угрин Марія, Фабіян Степанія, Федерак Юлія, Фенюк Анна, Фуртак Марія, Хахула Степанія, Чайківська Іванна, Чвалюк Ліверія, Шелестинська Євгенія, Штафірна Євдокія, Щур Катерина, Яремко Марія.

Вітаємо праці Відділу ОУК у Торонто за 25 літ справді імпульсанти. Сотки самостійних імпрез, влаштованих заходом і зусиллями членок Відділу, багато доповідей на історичні, культурні й виконні теми, призначених для піднесення культурного рівня членок Відділу, кращого їх освідомлення і спрямування їхніх заінтересувань у напрямі допомоги національному материкові - Україні, величезний вклад грошей і праці членства Відділу ОУК в будову "Українського Національного Дому" — твердиню виконної роботи, організаційної праці й товариської культури — велика моральна й матеріальна підтримка друкованому українському слову і в зв'язку з тим значні пожертви на передплати часописів і журналів, закуп книжок, нав'язан-

1-й ряд з ліва до права: Я. Зорич, культурно-освітній референт на, А. Ковальчук, членка управи, А. Мазуренко, місто-голова, М. Гуштак, місто-голова, С. Протіца, голова, О. Запир, голова Контрольної Комісії, М. Дукен, кореспондентка секретаря, А. Михайловська, касирка, П. Стефурак, допомігова референтка, В. Кеміне-Марко, домпослужачка, 2-й ряд: М. Фуртат, фіна-сова секретарка, А. Кристізі, представниця до КУК, А. Теребун, А. Івчука, А. Мошій, А. Нестеровська, М. Яремко, М. Охиско, М. Вазар, К. Семчій, І. Козак, 3-й ряд: К. Шур, С. Воробей, Ю. Вурак, Т. Романюк, О. Пушкін, А. Нестер, П. Чалом, Т. Гарнак, П. Іванців, С. Голубець, Н. Закарпатська, членка Контрольної Комісії, 4-й ряд: А. Шалат, О. Казар, Р. Дутко, В. Паладійчук, І. Лавицька, Е. Ситаловій, Е. Лавицька, П. Подільчук, С. Хактула, О. Максимів, А. Моголиць, 5-й ряд: А. Гуменик, А. Адамович, М. Володарська, Е. Штефлір, А. Гринишук, К. Дмитерець, А. Крижаньчук, представни-ця до КУК, А. Мота, П. Зароска, В. Іванюк, членка Контрольної Комісії.

ня взаємини з інтернаціональним оточенням і пропагування серед нього українського імені й справи визвольної боротьби України, а відінці фінансова допомога рідному краю й жертвам другої світової війни в висоті доларів 8,273.36.

Нехай же ця скромна праця історії Відділу ОУК у Торонто не дозволить пірнути в забутті ідейності і аложеному трудові тих жінок, що 25 років працювали для своєї Організації і з яких декотрі вже відійшли в вічність. А тим, що їм доля судила разом з нами дожити цієї хвилини і перед якими може не один ще гострий закрут життя, нехай стане вона заохотою до ще більшої видержливості, посвяти й відданості тим ідеалам, за які вогнем і кров'ю палає рідна земля. Нехай гордо маюють несплямлений прапор Організації, що його мусимо занести колись під рідне небо України!

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

За 25 літ діяльності Відділу ОУК у Торонто
(від грудня 1933 до 31 березня 1955 року).

Членські внески	\$ 1,800.18	
Імпрези й підприємства	46,378.42	
Збірки	13,734.82	
Збірки на "Новий Шлях"	1,834.54	
Визвольний Фонд	1,747.33	
Різні звороти	29.12	
На допомогу рідному краю		\$ 3,667.46
Політичні в'язні й інваліди		419.48
Українським сиротам у Європі		3,809.75
Воякам І. Української Дивізії		376.67
Часописи, журнали і пресфонд		1,209.18
Осередок Української Кухні та Освіти		455.73
Вищі Освітні Курси		348.01
Філії УНО на будову дому		22,189.81
"Новому Шляхові"		2,099.70
Центральній Управі ОУК		5,685.18
Інвентар і устаткування кухні		5,270.65
Кошти imprez і адміністративні видатки		18,594.63
Різні видатки		344.49
Разом	\$65,724.41	\$64,630.74
Готівка в кін 31. III. 1955		\$ 1,093.67
	\$65,724.41	\$65,724.41

Але й ця цифра неповна, бо через касові книги Відділу ОУК у Торонто не переходили приходові суми з контексту "Нового Шляху" і з багатьох imprez, алаштовуваних Відділом ОУК для Філії УНО. Коли б додати ці суми, загальна цифра приходів Відділу ОУК у Торонто переступала б 100,000 доларів.

Відділ ОУК у Західньому Торонто

Початки Відділу ОУК у Західньому Торонто сягають 1936 року. Щоправда вже давніше жінки гуртувалися при інших товариствах, що діяли в Західньому Торонто, як "Товариство ім. Лесі Українки" при Т-ві Просвіта, але щораз більше давалася відчувати потреба зібрати всі українські жінки в одній спільній організації. Дня 11 жовтня 1936 року скликано інформаційні збори для жінок у домі Філії УНО при вул. Едвін ч. 105 А і там організаторка ОУК Степанія Савчук виголосила реферат на тему "Завдання українського

жіноцтва на еміграції під теперішню пору", відчитала статут ОУК і дала до нього пояснення. Водночас піддала думку прийавшим членам "Товариства ім. Лесі Українки" громадню вступити в членки ОУК, бо ж їх патронка, Леся Українка, пропонувала ті самі ідеї, що їх пізніше здійснювала і за них життя віддала Ольга Васараб. Членки того товариства, не почувавши себе в прамі рішати відразу це питання, обіцяли в найкоротшому часі скликати свої збори і там поставити цю справу на денний порядок.

Часу не гаяно і вже тиждень пізніше, дня 18 жовтня в цій самій залі відбулися основні Загальні Збори Відділу ОУК у Західньому Торонто. Зборами проводила Президія в складі: голова — Степанія Савчук, секретарка — Текля Голота. В імені "Товариства ім. Лесі Українки" Ольга Кревецька заявила, що їхні збори рішили затримати Товариство до кінця 1936 року, після чого всі членки його вступають до ОУК.

Ось такі членки відразу вписалися до Відділу ОУК на його основних Загальних Зборах:

Голота Текля, Дублянська Анна, Ландига Василина, Леськів Параскевія, Нецівак Анна, Романенко Софія, Савчук Степанія, Шелюк Марія.

Обрано першу Управу Відділу в складі:

голова — Степанія Савчук	секретарка — Текля Голота
заступниця голови — Анна Нецівак	скарбниця — Анна Дублянська

Цей великий день залишиться незабутнім у пам'яті Відділу.

Членки взялися безпроволочно за організаційну працю, що в початках натрапляла на труднощі через брак власного приміщення. Все ж таки ще того самого року влаштовано чайний вечір, переведено осінній базар з виставкою народного мистецтва і що два тижні в приватних домах членок освітні вечірки зо спільним читанням. З першого підприємства розділено чистий дохід по половині на політичних зв'язків і на українських інвалідів, а від самого початку заіснування Відділ оподаткував себе на Визвольний Фонд і признавав 10% доходу з кожного підприємства відкладати на Залізний Фонд УЗК.

ВІДДІЛ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО, 1942 РІК

Зліва, зліва до права. Перший ряд: А. Дубинська, О. Кравецька, Ст. Савчу, К. Шлябарницька, П. Блаженко. Другий ряд: К. Мороз, С. Гонта, М. Чабан, Т. Лозова, М. Пістара, С. Романюк. Третій ряд: С. Воробець, Є. Бундза, М. Веса, Є. Данилик, А. Неціка, М. Бурковська.

Передплачено жіночі часописи — "Жіночу Долю", "Жіночу Волю", "Нову Хату", "Світ Молоді" і вже до кінця року число членок Відділу підросло з 8 до 27.

На 1938 рік обрано Управу з таких членок:

голова — Степанія Савчу
заступниця голови — Текля Голота
секретарка — Ольга Кравецька

скарбниця — Катер. Шлябарницька
Контрольна Комісія: Софія Гонта,
Марія Мороз, Софія Романюк.

В тому році — дня 8 квітня — відбулася Відділ організаторки ОУК, Рोजа Ковальська, з доповіддю на організаційні теми. Після її доповіді того самого вечора вписалося до Відділу вісім нових членок.

Гостював теж з доповіддю 18 листопада підполковник Морей де Моран.

Крім звичайної організаційної діяльності, Відділ відзначився збірками на Визвольний Фонд та участю в конкурсах на користь "Нового

Шляху". Членка Відділу Софія Романюк зайняла в тому контексті місце першої виконавиці.

Лікар др Михайло Вуряк провадив для членок Відділу і прихильниць ОУК курс першої допомоги, а підполковник Морей де Моран викладав низку лекцій і доповідей.

Від самого початку Відділ опікувався хворими, відвідував їх у шпиталях, а вже обов'язково відвідував їх у часі Різдяних чи Великодніх Свят і привозив їм при тій нагоді святочні дарунки.

Управа Відділу залишалася без зміни і на 1939 рік. На неї дуже швидко впав обов'язок допомогти Карпатській Україні, що саме тоді переживала трагічні свої дні. Велику цю роботу, до якої членки прикладалися всім серцем, годі описати короткими словами. Ні часу, ні грошей, ні грошей не жаліли членки, збирали речі, одяги, взуття і гроші й усе те висилано на допомогу Братам і Сестрам з Карпатської України.

Ще два ділові роки — 1940 і 1941 — перейшли в Відділі під керівництвом тієї самої Управи. Були це бурхливі роки початків страшною війни, але водночас сповняли вони серця надією на ліпші зміни і в тій надії членки з запалом віддавалися своїй праці. На першу чергу висулюлася — під впливом воєнних подій і настроїв — праця в "Українському Золотому Хресті" та співпраця з "Канадійським Червоним Хрестом". Крім того членки закуповували воєнні сертифікати на допомогу воєнним зусиллям Канади.

Відбувався знову контекст для "Нового Шляху" і з рамени Відділу участь у ньому брала Катерина Шкабаринська.

Як звичайно, ішли всякі інші збірки на різні національні цілі, між іншими на недавно створену при УНО Культурну Референтуру.

Відділ перевів цілу низку культурних та освітніх імпрез, самостійно і в співпраці з Відділом ОУК у Торонто. Влаштувано базар, відіграно власними силами виставу "Дай серцю волю", на "Андріївському Вечорі" члени й членки Братніх Організацій могли знайти собі розвагу. Образ тієї діяльності доповняють ще два концерти, Різдвяний Концерт, участь у коляді і щедрівці, святочні сходини в честь Наталії Кобринської, Лесі Українки, Софії Русової і Віри Бабенко. Окремі свята з більшою програмою відбулися в честь Ольги Басараб і з нагоди "Дня Матері".

Пившучи ці рядки, тяжко повірити, що членки ОУК потрапляли крім звичайної своєї заробіткової праці, крім домашніх і родинних обов'язків, знайти в собі стільки почуття національної повинності й надавати для суспільної праці стільки часу.

В Управі Відділу на 1942 рік зайшли деякі пересуєнення:

голова — Степанія Савчул
заст. голови — К. Шкабаринська

секретарка — Ольга Кравецька
скарбниця — Анна Дубенська

В усіх воєнних роках велику частину праці забирали різні акції на користь УЗХ і "Канадійського Червоного Хреста", їх зайво було б кожного разу повторяти. Тому в нашому перегляді праці Відділу ОУК у Західному Торонто будемо підкреслювати нові ділянки праці, що вирізняли кожного року, або спинятися на деяких особливостях уже давніше заведених родів праці.

Отож, Відділ поспішив з допомогою Філії УНО в Торонто при закупі власного дому, вислав гроші на втримання Українського Інформаційного Вюра в Лондоні, підтримував збірними Вищі Освітні Курси, декларував сталу грошову допомогу на "Сторінку ОУК" у "Новому Шляхові".

На Крайовій Конференції УНО і Братніх Організацій репрезентувала Відділ його голова, Степанія Савчук.

В 1943 році Упрала Відділу доповнилася ще одною членкою, вийшла туди Єлисавета Даниляк. В цьому році слід згадати дві справи, що їм багато уваги присвятив Відділ ОУК у Західньому Торонто. Найперше, гарячо привітав він думку заопікуватися українськими дівчатами, що їх завели до праці в Торонто потреби воєнної індустрії. В Торонто покликало до життя окремий Комітет для тієї справи і з ним у великій сердечності співпрацювали всі членки Відділу.

Того ж року відбувся Конгрес Українців Канади і в ньому взяла участь голова Відділу, Степанія Савчук, одинока жінка в Ширшій Раді КУК, виголосивши реферат на тему "Наше жіноцтво в українському й канадійському житті".

Згадати б хіба, що в 1943 році вислали весь дохід з "Андріївського Вечора" на сплату нової друкарської машини "Нового Шляху" і що влаштовано спеціальні вечорниці на УЗХ, яких усі кошти покрив член Філії УНО Василь Маруськ.

З 15-РІЧНЬОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО

З ліва до права 1-ий ряд з ліззу: С. Романюк, Р. Войно, Гонта, С. Савчук, Е. Даниляк, М. Нецізна, Е. Прибітківська, Кучер; 2-ий ряд: Романюк, Вундза, Дублицька, Кравецька, Станірет, Хрущ, Антонюк, Чабак, Безжорнава; 3-ий ряд: Лазор, Попелюк, Власенко, Шелюк, Вартошка, Лозова, Воронська, Марко.

В роках 1944 і 1945 діяла та сама Управа Відділу, тільки змінялися секретарки: на місце Ольги Кривецької в 1944 році прийшла Розалія Войно, а по ній у 1945 році прийшла Надія Хемій.

Обидва ці роки пройшли під знаком посиленої акції допомоги українським воїнам у канадській армії за морем. З іншої діяльності треба підмітити, що Відділ дав виставу "Згода буде" і при всіх інших збірках, як і попередніми роками, діяла ще допомога "Українському Національному Домові ім. Віласа й Данилишина" в Саскатуні та місцевій філії УНО для закупу власної домівки.

В Провінційному З'їзді УНО в Торонто репрезентувала Відділ Єлисавета Даниляк.

Потверджена Загальними Зборами на 1946 рік та сама Управа Відділу станула в обличчі величезної праці в зв'язку з потребою допомоги українцям в Європі, жертвам воєнного лихоліття і загрозеним репатріацією. Само собою, всі членки разом зі своїми родинами брали участь у всіх інформаційних і протестаційних вічах, що в тому часі відбувалися під фірмою КУК. Вони теж співпрацювали з КУК у збірках харчів, одягів і взуття для висилки до Європи і зібрали поважну кількість тих речей. Незалежно від того зібрали вони додатково, у власному імені, 25 харчових пачок і дол. 500 у грошах та оподаткували себе по одному доларові місячно на допомогу скитальцям в Європі.

Під тим самим знаком перейшов і черговий, 1947 рік під Управою:

голова — Степанія Савчук	секретарка — Розалія Войно
заст. голови — К. Швабарницька	скарбничка — Анна Неціва

Збільшена акція допомоги скитальцям вимагала окремих Референток для тих справ, обрано для цього Софію Гонту, Катерину Швабарницьку і Єлисавету Даниляк. З самого тільки місячного оподаткування здобуто дол. 110.50 і вислано за те 14 пачок.

З нових справ: участь у кампанії поборювання рака і збірка одягу та взуття для сиротини в Анкастер.

В 1948 році відійшла зі свого становища Степанія Савчук, довголітня і заслужена голова Відділу та його основниця, що безперервно 12 літ очолювала Відділ та репрезентувала його по всіх З'їздах, Зборах і Конгресах.

Нова Управа в складі:

голова — Єлисавета Даниляк,	секретарка — Розалія Войно
заст. голови — К. Швабарницька	скарбничка — Анна Неціва

продовжує діяльність Відділу по лінії своїх попередниць. Допомога скитальцям ще далі стоїть у центрі уваги, вислано 18 пачок до Європи. Але найбільше часу взяли піклування тими українцями, що вже почали приїжджати до Канади. Дуже тяжко було знайти приміщення, особливо для родин з дітьми, і тут членки ОУК виявили багато серця.

Не запускаячися в подробиці значайної організаційної праці, що не різнилася від такої ж самої діяльності в минулих роках, згадаймо, що Відділ улаштував реєстраційну вечірку поета Бориса Олександрова та співпрацював з КУК у привітальному вечорі для подружжя Дорошенків — проф. Дмитро Дорошенко якраз приїхав до Канади.

ГРУПА ЧЛЕНОК-ОСНОВНИЦЬ ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО НА 15-РІЧНОМУ ЮВІЛЕї В 1951 Р.

З ліва до права сидять: Т. Голота, Ст. Савчук, А. Неціва; стоять: С. Романюк, М. Шенюк, А. Дублякська, П. Лесаків.

В цьому році незвичайно гарно вдалися Відділові спільна Різдвяна Вечеря і спільне Свячене для членів і прихильників Вратніх Організацій. Кожного року Відділ дбав про те, щоб збирати їх бодай два рази на рік коло спільного стола і пригадувати старовинні святочні традиції українського народу на його рідних землях.

Перший раз цього року Відділ відбув у себе "День Батька", що пройшов дуже успішно і залишив по собі добре враження в усіх прихильників на ньому.

До Управи Відділу на 1949 рік увійшли:

голова — Єлисавета Данилик	секретарка — Розалія Войло
заступниця голови — Софія Гонта	скарбнича — Анна Неціва

і представницю до Відділу "Комітету Українок Канади":

Степанія Савчук, Марія Півторак, Софія Романюк.

Все ще справа допомоги сиротальцям найбільше привоклує увагу до себе. Кожен корабель викидав на беріг щораз то нову їх групу, а з них багато поселялися в Торонто. Найголовніша для них справа — знайти дах над головою. В тому часі в Торонто відчувався великий брак мешкань і хати деяких членок ОУК з Західного Торонто перемістилися неначе в заїздні доми: одна родина відходила на власне приміщення, а на її місце приходила нова родина з чергового транспорту. Найбільше присвятили себе цій справі членки:

Бундіза Євгенія, Гонта Софія, Данилик Єлисавета, Лозова Теодя, Півторак Марія, Романюк Софія, Савчук Степанія, Шляхерницька Катерина.

Коли до дальшого переїзду скитальців у Канаду потрібно було старатися про афідавіти від прададавців, зайнялася тим членка Відділу Степанія Савчук, що кілька років під ряд стояла на чолі Відділу "Комітету Українок Канади" в Торонто і не одна українська родина завдячує тим старанням свій приїзд до Канади.

З допомогою діяльності Відділу в цьому році треба згадати дальші пожертви для "Канадійського Червоного Хреста", допомогу Філії УНО в сплачуванні власного дому, продовжування допомоги українським скитальцям в Європі, куди вислано 18 пачок на суму дол. 174.80. На висилку тих пачок членки оподаткували себе по одному доларові місячно.

Рік 1950 під проводом тієї самої Управи позначується збільшенням активності на культурно-освітньому полі в наслідок скріплення членства новими українками з Європи. Відбулося кілька концертів, освітніх вечірок та аматорських вистав. Нова членка, Е. Прибитківська. Вивела на сцені одноактівку в вечір св. Отця Миколая, а далі "Вертеп", драми "Кармелюк" і "Воскресіння". Відбулося дві вечірки з доповідями про народне мистецтво й показами народньої нощі з участю Тетяни Кошиць і п-ї Луцької.

В цьому ж році почав виходити місячник ОУК п. н. "Жіночий Сміх". Для його підтримки влаштовано всеканадійський контекст за новими передплатами і Е. Прибитківська, контекстантка Відділу, адобула в ньому третє місце.

Також "Новий Шлях" з нагоди свого 20-літнього ювілею відбуває свій пресовий контекст, членка Софія Романюк зацікавляє в ньому місце першої книжки і в Відділі ОУК у Західньому Торонто переводяться її коронації.

ХОР ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО 1951 РОКУ

Посередній диригентка Е. Прибитківська.

З 15-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО

Відзначення голови Відділу, Єлисавети Даниляк.

Дуже добре співпрацює Відділ ОУК з Жіночим Відділом КУК, де постійно репрезентує його колишня голова Відділу, Степанія Савчук. За свою участь у всіх імпрезах Жіночого Відділу КУК — концерти, академії, віча — дістає Відділ ОУК у Західньому Торонто спеціальне призначення. Задяки п-і Савчук англійська преса міста Торонто — щоденники "Стар" і "Телеграм" — помістили на своїх сторінках знімки з українських Великодніх Свят і статтю про Великодні українські традиції.

Відділ узяв участь в ювілейних святкуваннях 100-річчя з дня народження Наталії Кобринської.

1951 рік був ювілейним роком у житті Відділу, в ньому минуло 15 літ від дня основання Відділу. З цієї нагоди переведено ювілейні святкування в дні 14 і 15 квітня. В суботу 14 квітня, в залі Філії УНО в Західньому Торонто, при участі великого числа гостей і делегатів переведено офіційну організаційну частину ювілею, яким керувала голова Е. Даниляк.

Відкрила Ювілей заступниця голови, Софія Гонта, що відзначила голову Відділу, Єлисавету Даниляк, висловлюючи їй признання за працю в Організації. Голова Єлисавета Даниляк представила зібранню усіх членок Відділу.

Деякі з них мали вже за собою 20 літ організаційної праці, належавши перед тим до Відділу ОУК Торонто міста і до "Товариства ім. Лесі Українки".

Того дня відправилися в обидвох церквах — греко-католицькій і православній — Богослуження в наміренні українського народу. На другий день в неділю відбувся Ювілейний Концерт, на якому виступив жіночий хор під керівництвом членки Е. Прибитківської.

Доповідь про діяльність Відділу виголосила Степанія Савчук. В програму свята між іншим входила збірна мелодеклямація "Сім струн". Привітання для Відділу наділи з різних місцевостей Канади, від керівних органів УНО і Братніх Організацій і від Преосвященного Максима Германюка, єпископа в Вінніпегу.

Ювілейні святкування пройшли дуже гарно, залишивши задоволення в членок і повагу до Організації в українській громадськості.

"Український Національний Дім" у Торонто переводив у цьому році контекст популярності на сплату ціни його заступу. Членка Відділу СУК у Західному Торонто, Марія Ромалюк, здобула в тому контексті третє місце.

В цьому ж році відбувалися по цілій Канаді святкування з нагоди 60-літнього Ювілею поселення українців у Канаді. Ювілей проходив під патронатом КУК і в ньому, на терені міста Торонто, взяв теж участь і Відділ ОУК Західного Торонто, допомагаючи влаштувати виставку українського мистецтва та приїмати визначних англійських гостей, що прибули на те свято.

Членка Софія Гонта виснажала від п-і Вобик дарунок для музею "Осередку Української Культури й Освіти" в Вінніпегу, а саме дорожчине намисто з України з-перед двісті років.

Змін в Управі на 1952 рік не було. Культурна праця, у зничайній формі, йде на всіх ділянках. Особливо заслуговує на увагу Ювілейне

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ЗАХ. ТОРОНТО В 1954 Р.

Сидить з ліва до права: М. Чабан, Р. Войко, М. Ромалюк, А. Неціана, Є. Дажилка, М. Хруц, Т. Грай; 2-ий ряд: К. Поліська, К. Бартошик, А. Везнорозайна, А. Дубицька, Ю. Кучер, О. Кривецька, Ю. Стангет; 3-ій ряд: М. Продай, В. Радченко, А. Борковська, Т. Голота, С. Романька, О. Федчул.

"СІМ СТРУН" ЛЕСІ УКРАЇНКИ НА СЦЕНІ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО

З ліва до права: Оля Даниляк, Катерина Полениська, Софія Романюк, Розалія Вейко, Олена Кривецька, Мирослава Нецізяк.

Свято в честь письменника Андрія Чайковського до 95-річчя з дня його народження. Андрій Чайковський з великою симпатією ставився до українського жіночого руху і, проживаючи в Коломиї, де виходив часопис "Жіноча Доля", співпрацював з ним, то ж тепер вдячне жіноцтво хотіло пригадати його українській громадськості. Святкування поділені були на дві частини: одного дня бенкет, другого концерт. В них брали участь дочка покійного письменника Марія Ставнича з ріднею і колишня редакторка "Жіночої Долі" а тепер голова СФУЖО — Олена Івасівська.

Оригінальною новістю в культурній роботі Відділу було виведення "обжинків" по старо-українській традиції (з співами й танцями*).

В 1952 році відбувалися два конкурси, в обидвох з них живу участь прийняли члени ОУК Західного Торонто.

В конкурсі "Жіночого Світу" конкурсантка Відділу, Марія Шелюк, зайняла третє місце другої княгині. (Гл. стор. 164).

В місцевім конкурсі Філії УНО від Філії виступає членка ОУК Галина Шалєва, а від Відділу ОУК — Софія Романюк. Перше місце королеви в цьому конкурсі здобуває Софія Романюк, друге місце — першої княгині — припало Галині Шалєві.

Загальні Збори в 1953 році обрали до Управи таких членок:

голова — Єлизавета Даниляк	секретарка — Тетяна Грай
заступниця голови — Софія Гончар	скарбничка — Анна Хруш

Ця сама Управа перетривала теж і через 1954 рік з тим, що на другу заступницю голови обрано Анну Нецізяк.

*) Світанок на 157 стор.

Н. СЕМЬОНОВ

Н. КУЗНЕЦОВ

А. БЕКАСОВ

О. КРАВЦОВ

М. ШЕШТАКОВ

М. ЧАБАН

Е. СТЕЦКО

А. СТЕЦКО

Е. ДАНИЛОВ

Р. БОЛНО

С. САВИЦКИЙ

М. РОМАНОВ

А. КРУТ

Т. ЛАЗОВА

М. ЖЕНИК

Т. КУЗНЕЦОВ

А. СТЕЦКО

С. СТЕЦКО

Т. ГУРОВ

Н. ЖЕНИК

С. РОМАНОВ

Т. ТОЛСТАЯ

М. ЛАЗОВ

К. СТЕЦКО

Т. СТЕЦКО

Т. СТЕЦКО

К. СТЕЦКО

ОУК ТОРОНТО ЗАХІД 1955

На зустрічі ОДВУ й УНО з їхніми Братніми Організаціями ОУК Зах. Торонто репрезентувала секретарка Тетяна Грай (Гл. 165 стор.).

На утримання дитячих садків в Європі Відділ зобов'язався вислати п'ять доларів місячно до Центральної Управи ОУК, а теж призначити допомогу дол. 20 річно українському інвалідові у Франції.

Коли місцевий Жіночий Відділ КУК улаштував прийняття голови СФУЖО, Олені Кисілевській, з нагоди 70-ліття її громадської праці, і 70-ліття жіночого руху в Україні, Відділ ОУК Західного Торонто взяв у них чинну участь.

Але найважливішою подією в житті Відділу в цьому році було відмічення 25-ліття національно-громадської праці в Канаді Степанії Савчук, колишньої вчительки "Рідної Школи" у Західному Торонто, чільної української громадянки і визначної суспільної діячки в Канаді. Свято відбулося 26 червня 1954 року в залі Філії УНО Західного Торонто, при великому адязі членок і членів УНО і Братніх Організацій, делегатів різних українських товариств та установ і багато гостей з Торонто та з інших місцевостей Канади.

В контексті "Жіночого Світу", що відбувався того року, перше місце королевою зайняла секретарка Відділу, Тетяна Грай. Це було можливе тільки завдяки всеціль підтримці всіх без винятку членок Відділу, а зокрема тих українських родин, що переводили в себе прийняття на користь "Жіночого Світу", з яких згадати треба Юлію Кучер, Анну Хрущ, подружжя Борковських і Даниляків.

В Ювілейному Контексті ОУК брала участь Софія Романюк і здобула місце першої княгині.

З іншої діяльності Відділу в цьому році треба згадати "Вечір Дмитрія" — на честь голови Філії УНО Дмитра Куликовського і заступника голови Дмитра Голоти — а далі допомогу в акції п'ятирічної безпроцентової позички на користь націоналістичного видавництва "Українське Слово" в Парижі, а також громадну участь членок у маніфестаційному поході в сумну річницю штучного голоду в Україні.

Праця Відділу ОУК почалася в доволі тяжких умовах, однак ніякі труднощі не знеохотили членок, ані економічна скрута, ані безробіття, ані родинні умовини, коли нераз треба було лишати дітей у візочках під доміякою і підриватися до організаційної праці. Все ж таки ідейність і розуміння ваги національної праці зуміли в членок ОУК перебороти всі перепони і на цьому місці не від речі було б згадати всіх тих жертвених і працьовитих членок Відділу ОУК Західного Торонто, що про них не було згадки на інших місцях цього перегляду праці:

Вартошак Катерина, Безкоровайка Анна, Блаженко Параня, Борковська Анастасія, Брода Галка, Жентук Марія, Кравець Параня, Кучер Юлія, Лазор Параня, Лозова Текля, Поленська Катерина, Продай Меланія, Радченко Віра, Романюк Марія, Стангрет Юлія, Хрущ Анна, Чабан Марія, Шалева Галина, Шепенюк Василина.

Під проводом своїх голов, яких було три: Степанія Савчук — 12 літ, Єлисавета Данилик — 7 літ і в ювілейному році 1955 обрана Анна Нецішка, членки Відділу добре виконали свою роботу і заслужилися для Організації, здобуваючи для неї честь і пошану, нераз забуваючи на свої особисті справи і завжди маючи перед очима загальне добро свого народу.

Відділ ОУК у Форт Віліям

Гурт українського жіноцтва в Форт Віліям, спираючись на ідейних засадах, що лягли в основу ОУК, вирішив zorganizувати місцевий Відділ, щоб і серед української громади міста Форт Віліям допомогти здійснювати цілі й завдання ОУК.

Основні Загальні Збори Відділу відбулися 28 березня 1939 року в домі "Української Православної Громади" при вулиці Пасифік. Присутні на Зборах були:

Vita Maria, Гладун Калина, Гнатів Анна, Довга Василіна, Колісник Анна, Колісник П., Ніколайтчук Катерина, Овчинська Е., Періг Єва, Петруняк Ефроніка, Холодило Марія.

Про цілі й завдання жіночої організації доповідав на тих Зборах член місцевої Філії УНО, Степан Воронець. Зборами проводила двоє членкиня Президія в складі: М. Vita — голова і Калина Гладун — секретарка.

Першу Управу обрало в складі:

голова — Ефроніка Петруняк
заст. голови — Катерина Ніколайтчук
секретарка — Калина Гладун

скарбничка — Анна Гнатів.
До Контрольної Комісії звійшли:
М. Думка і В. Довга.

Скоро після того прийнято до Відділу нових одинадцять членок.

За шістнадцять літ існування Відділу ОУК у Форт Віліям головами Управ були такі членки:

Ефроніка Петруняк — один рік
Калина Гладун — один рік
Єва Періг — сім років

Анастасія Хам — один рік
Марія Холодило — один рік
Катерина Ніколайтчук — п'ять років.

Не маючи свого власного приміщення, Відділ ОУК містився разом з Філією УНО в домівці "Української Православної Громади" та в інших наймлених приміщеннях, доки не придбано власного "Українського Національного Дому" для всіх Вратніх Організацій міста Форт Віліям.

Відділ ОУК у Форт Віліям діяв самостійно, однак завжди дружньо співпрацював з Філією УНО та з іншими Вратніми Організаціями. Впродовж шістнадцятилітньої праці Відділу ОУК його членки вложили незмірно багато труду в розбудову організаційного і культурно-освітнього життя української громади в Форт Віліям. Не було ні одної ділянки громадської праці, в якій членки ОУК не були б заступлені. Ні одне підприємство УНО і Вратніх Організацій не відбулося без їхньої участі й допомоги.

Членки Відділу вели допомогую й гуманітарну роботу в таких ділянках: відвідували хворих по шпиталях, помагали "Рідній Шко-

ВІДДІЛ ОУК У ФОРТ ВІЛІЯМ

З ліва до права, сидять: А. Довга, Е. Періт, К. Ніколайтчук (голова), С. Петришини, М. Холодильо, О. Сірська. Стоять: М. Стеблунська, М. Тернавська, К. Лиса, К. Гладун, А. Яворська, О. Пронич.

лі", політичним в'язням, інвалідам і скитальцям у Європі. В часі другої світової війни Відділ співпрацював з "Канадійським Червоним Хрестом", виконуючи немало ручних праць і шиття для потреб армії. Членки Відділу брали активну участь у хорі УНО, в аматорському театральному гуртку, при алаштуванні святочних концертів, академій, вечірок, забав, базарів, пікніків тощо.

Внаслідок доброї волі і жертвенної та послідовної праці всього членства Братніх Організацій, Відділ ОУК перенісся в 1946 році до власного приміщення в новозбудованому домі УНО. В новому приміщенні життя Відділу ще більше пожвавилось, посилюлася тоді допомога рідним братам у Європі. Відділ цікавився також "Вищими Освітніми Курсами", що відбувалися в Вінніпегу, багато причинився до їхнього успіху фінансовою поміччю і пропагандою їх між українцями Канади. Поважне число членок являється членами "Українського Визвольного (Одноцентрового) Фонду", чим допомагають вони українській визвольній справі.

В своїх організаційних об'їздах представниці Центральної Управи ОУК відвідували також і Відділ ОУК у Форт Віліям, між іншими були тут такі відомі діячки, як Степанія Салчук, Євгенія Ситник, і представниця "Осередку Української Культури й Освіти", Тетяна Кошиць. Відбували вони тут свої ділові наради і виголошували доповіді та причинялися в той спосіб до організаційного освідомлення і духового піднесення членства.

Велика була жертвенність Відділу і його членок на національні й добродійні цілі. По своїй змозі помагали членки матеріально загально-українським і гуманітарним установам. В великій мірі Відділ причинився до фінансового скріплення часопису "Новий Шлях", що був виразником націоналістичної ідеї, а членка Калина Гладун стало збирала і збирає святочні й біжучі торговельні оголошення для "Нового Шляху" кожного року на великі суми.

За час свого існування Відділ ОУК у Форт Віліям чимало жертвував і на інші цілі, як це подамо нижче:

"Український Золотий Хрест"	\$ 354.65
Допомога хворим у шпиталях	66.54
Вдов, сирот, різні інституції	192.64
"Український Визвольний Фонд"	29.30
Музей "Осередку Української Кудатюри й Освіти"	18.20
"Новий Шлях"	75.00
"Рідна Школа"	68.50
Українське Бюро в Лондоні	6.14
Схилахцям до Європи	255.21
Висці Освітні Курси	38.33
Пресфонд "Новий Шлях" і "Українське Слово"	186.50
Червокий Хрест та інші добродійні організації	137.00
Українські воєни з канадійської армії за морем	66.89
Книжки до бібліотек	104.94
Удільні "Нового Шляху" і "Українського Слова"	85.00
Косити подорожі	358.00
Бюджетові й організаційні фонди	1,010.05
Інші	325.10
Місцеві видатки	4,120.50
Разом	\$7,695.73

Коли Центральна Управа ОУК почала видавати журнал "Жіночий Світ", Відділ ОУК дуже тим зацікавився і прийшов йому з допомогою. При його появі, членка Степанія Петришин приділила 17 передплатами, а О. Николайчук і Є. Періг брали участь у його пресових контестах і вибилися на перші місця між іншими констатантками. Членки в більшості передплачують "Жіночий Світ" і радо пома-

ВЕЛИКОДІЙНИЙ БАЗАР 1928 РОКУ В ВІДДІЛІ ОУК У ФОРТ ВІЛІЯМ

З ліва до права: К. Ліва, О. Преміч, М. Холодило, Є. Періг, К. Гладун, К. Верис, А. Яворська, О. Сірська.

Управа Відділу ОУК у Форт Віліям 1952 р.
З ліва до права, 1-ий ряд: К. Гладун — заступниця голови, Е. Періс — голова, О. Сірська — секретарка, М. Хопедило — чл. Управи; 2-ий ряд: С. Петрашки — прес. референтка, К. Верис — скарбниця, М. Гарнаєська — чл. Контр. Комісії.

гають йому різними способами. В Ювілейному Контесті ОУК Відділ ОУК у Форт Віліям заступала Катина Гладун.

Відділ ОУК набув деяке майно для себе, а саме кухонне начиння і театральну гардеробу вартости понад вісімсот доларів.

Відділ ОУК у Форт Віліям є складовою організацією в місцевому "Комітеті Українок Канади" і бере в ньому активну участь.

Від початку свого існування Відділ ОУК відбув 72 засідання Управи, 95 ширших зборів, 5 театральних вистав, 14 базарів, 3 академії, 15 святкових сходів, 6 пікніків і 4 товариські забави.

Членки складали гроші на збіркові листи на будову дому УНО, на "Новий Шлях", на розбудову ОУКО і на інші культурні й допомогові цілі і ті збори не переходили через касові книги Відділу, бо були це їх особисті пожертви, але разом складалися вони на великі суми і свідчили про ідейність та жертвенність згуртованого в ОУК жіноцтва.

Годі тут перелічити всю діяльність Відділу ОУК у Форт Віліям, але не без гордості можна ствердити, що на протязі свого існування Відділ виконав велику й корисну роботу. В тій праці членки зужили багато часу, праці і грошей і в загальному дала вона гарні наслідки. Всі хотіли причинитися до якнайкращої розбудови Відділу і до посилення його корисної праці.

Шлях тих дій не був легким. Промоцувано його плянково, відданою і послідовною працею членок, що прикладалися до праці з якнайбільшою посвятою справі. Виконуючи свої обов'язки, членки Відділу ОУК у Форт Віліям мали перед собою ясну мету — прислужитися українській справі тут у Канаді і нести допомогу в здобутті волі своєму народові в рідному краю.

VII.

З ювілейних днів

ОЛЕНА КИСЛІВЕСЬКА

голова СФУЖО

Чверть століття громадської праці^{*)}

З "Організацією Українок Канади ім. Ольги Басараб", що саме тепер святкує 25-ліття своєї громадської праці, в'язали мене від самого початку її існування близькі взаємини, як організаторки жіноцтва, редакторки "Жіночої Долі" і як української представниці в сенаті в Варшаві. Мої відвідини в Канаді восени 1929 року скріпили особистий зв'язок з тими жінками, що опісля перебрали провід новозаснованої "Організації Українок Канади". З деякими, як ось з паненою Євгенією Ситник, працювали ми спільно ще в Європі і її переїзд до Канади та включення себе в громадську працю на користь українського жіноцтва за морем і українського народу взагалі, затіснили ще більше вузол з Канадою, хоч ділили нас тисячі миль.

Працю "Організації Українок Канади" цінила я тимбільше, що вона визначалася високою толеранцією. В її рамках не роблено різниці між галичанками і наддніпрянками, між католичками і православними, чи другими. Ця толерантність і пошана поглядів других яскраво проявляється в статтях, писаних знаменито видаваного журналу "Жіночий Світ". Тому не дивиниця, що і Організація і журнал притягають до себе молоду, в Канаді роджену генерацію, якій спосіб праці Організації гармонізує з її канадійським вихованням. Ця молодь у короткому часі стане підставою всієї української організованої праці за морем, бо старша генерація постібно від нас відходить... На прибуття нової іміграції під цю пору годі рахувати, бо з українських земель навіть листом важко передістатися, не то людині.

Радо, що Організація присвячує таку велику вагу теж і вихованню молоді. Я ціле своє життя працювала для молоді — бо вона будуч-

^{*)} Цю статтю написала покійна авторка спеціально для Ювілейного Альманаху С.У.К. в міській книжці 1955 року, на короткий час перед Ювілейною Конференцією С.У.К.

ність нації. Молодь треба зрозуміти, особливо ту, що вже в Канаді виховалася. В неї треба вивести пошану і любов до культури і традицій батьків, щоб вона її цінила, так як цінять канадійці французького походження свою французьку традицію, хоч вони в Канаді живуть уже триста літ.

"Організація Українок Канади" є одною з найбільш діяльних складових частин "Світової Федерації Українських Жіночих Організацій", зрозумівши вагу єдності нації. Коли хочемо досягнути намічені цілі, мусимо йти спільно, не роздроблено. Спільна праця є теж найсильшою зброєю проти розкладової акції, яку за всяку ціну старається перевести найбільший ворог українського народу — московський більшовизм.

Важко Вам дальшого розвитку Вашої Організації на користь української спільноти за морем і української нації на її рідних землях.

ЮВІЛЕЙНІ СВАТКУВАННЯ

Рік 1955, як двадцятиш'ятилітній від часу, коли зорганізоване при "Українській Стрілецькій Громаді" в Канаді українське націоналістичне жіноцтво почало ставити свої перші кроки на полі громадської діяльності, проголошено Ювілейним Роком в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". З того приводу по всій Канаді, в усіх Відділах ОУК відбувалися врочисті ювілейні святкування, що їхньою ціллю було з одного боку дати членам перегляд організаційних досягнень за минуле чверть сторіччя, а з другого виявити перед цілою українською і неукраїнською громадськістю Канади той великий вклад праці, що його дала "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" у суспільне життя цієї країни.

Вся канадійська громадськість з великою зичливістю стрічала Срібний Ювілей ОУК, а це виявилось великою кількістю гостей на всіх ювілейних імпрезах — зборах, концертах і бенкетах — участю в них делегатів від різних українських установ і організацій, як теж представників англосовієтського світу. Виявом тієї прихильної постанови до ОУК і доброї думки про її працю були всі ті численні усні, письмові й телеграфічні привіти, що наспівали на ювілейні святкування з цілою Канади, та не тільки з самої Канади, бо і з Злучених Держав Америки і навіть з далекої Європи.

Дуже гарно поставилася до Ювілею ОУК також і преса. В часі Ювілейного Року появилася в канадійських часописах — так українських як і іншомовних — чимало статей, вісток і заміток про "Організацію Українок Канади". "Жіночий Світ" присвятив справам Ювілейної Конференції ціле своє число за місяць липень 1955, а в "Новому Шляху", крім біжучих дописів і звідомлень про перебіг ювілейних святкувань, поміщена була спеціальна сторінка присвячена ОУК в числі з дня 13 травня 1955 року, на тиждень перед Ювілейною Конференцією, а в числі 51 з дня 27 червня 1955 відпущено дві повні сторінки справам відбутої недавно Ювілейної Конференції ОУК.

Напередодні Ювілейної Конференції торонтський часопис "Український Робітник" в числі 20 з дня 19 травня 1955 подав довше інтерв'ю

з головою Центральної Управи ОУК, Степанієм Савчуком, про початки праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб":

...Я почала діяти в Торонто ОУК? Почала з того, з чого починали всі організації. Було це кімната під підска І. Сайгової Війни та Визвольних Змагань, до Канади приїхали ті, що ще надавало москві хреста чи стояли біля гармат, обороняючи свою Державу. Вони осіли в різних містах і в Вікіпедію зорганізували перший гурток Стрілецької Громади 1928 року, кімната діяла по-магали, як могли, у її праці.

Торонто створило свій гурток Стрілецької Громади в 1929 році, головою його був популярний в нашій громаді п. Василь Стангрен.

— Коло цього гуртка УСГ, — оповідає пані Ст. Савчук, — найшлися нас три жінки: пані Степанія Фабіан, моя сестра Марія (з дому Грицька, тепер пані Гукетай) і я. Тверді були перші кроки тієї УСГ-громади і з жінки наші. Спершу сходили ми у приватних мешканнях, потім примістилися у Народному Домі. Наша трійка зацікавила інших жінок і скоро було нас вже 11, всі ми співали та навіть створили, перший мабуть у Канаді, Жіночий Хор при Українській Стрілецькій Громаді, якого диригентом був Степан Куріля, потім Павло Сич. З тієї одинадцятки, що співала 25 літ тому, всі ще живі: Іванна Курілова, Ольга Захв, Степанія Фабіан, пані Ст. Барак, що тепер у Шіаго, панна Марія Балака, пані Боар, Марія Грицька, Василина Ландига, Ольга Семюта-Трасевич та я. Всі ми там співали в мішаному хорі Української Стрілецької Громади, досадили в конію імпресі, ми там перші звали співачки Свят-Вечорі та співачки Сачені, що здобули нам симпатію всієї організованої громади українців Торонто. (Пор. світлину на 18 стор.)

— Ми почали влаштовувати також перші вистави народного мистецтва і тоді там заложили аматорський гурток, проби якого відбувалися знову по приватних хатах, а з сама шила костюми для гардероби. Там і перший транспор Української Стрілецької Громади в Торонто зшила я з сестрою. Відома доміла була нам потрібна, як життя і, розшукуючи за нею, ми примістилися на деякий час в Юнайтэд Чорч при Кейкі, що дала нам безплатно приміщення та цим зможнавила нам відбувати pravidno ділі в тиждень проби вистав і сходили. Українська Стрілецька Громада мала вже тоді в Торонто 45 членів.

Ми сидимо за столом, при сусідньому працює п. Іван Воробець, один із старої "гвардії", що довгий вілний час віддає громаді: він складає нетелог бібліотеки УНО і час до часу перериває працю, слухає питає та розповіді пані Савчук, що така цікава і повчальна.

— О, ми тоді ще не мали назви Організації Українок Канади, ми були безіменні воики, — мартон каже вона на наш запит. — Статут Української Стрілецької Громади не передбачував жінок в членстві і ми формально не існували, хоч і приходили на засідання та мали дорадчий голос. Щойно з'їзд Української Стрілецької Громади 1930 року поширив правління та дозволив на Жіночі Секції при УСГ, після чого у Вікіпедію зорганізували Діахетий Відділ при Українській Стрілецькій Громаді, перша така організація жіноцтва. В початках 1932 року ми вже мали Жіноче Товариство ім. Ольги Васараб при УСГ у Торонто і мене обрано його головою. Це і був формальний початок нашої організації. Во в 1934 р. на Крайовій Конференції УНО в Саскатуні жіночі відділи при Українській Стрілецькій Громаді поєднали до життя свою централію і прийняли загальну назву Організація Українок Канади. Першою її головою стала бн. п. пані Анастасія Павличенко. Я звільнилася тоді ж, як організаторка для Онтаріо до Центральної Управи і вже з ній за-сидівся до сьогодні, — мартує знову пані Савчук. — Але сьогодні є вже

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ У ТОРОНТО

1-ий ряд з лізту: Я. Зорич, С. Проція, С. Савчул, О. Залц, Е. Данилик; 2-ий ряд: С. Воробець, Я. Ребрик, Р. Войко, Н. Воробець, А. Мазуренко, С. Гента. Вразують: В. Паладієвчу, М. Гладук, А. Зварич.

з ким робити: наші відділи находяться у всіх провінціях від Квебеку до Врітши Колумбії і з кожному багато ідейних членов.

— А 1954 року обрано Вас, Пані, головою ОУК на всю Канаду — домічуємо думку пані Савчул — і це у Ваших руках переведення Ювілейної Конференції, правда?

— Так і було — паде відповідь. — Мені припала тяжка праця, але й почесний обов'язок, тим паче, що осідок Централі ОУК та більшість членів її є і далі в Вікнілегу і в Торонто є тільки нас чотирь: пані Софія Проція, яку в 1954 році обрано ювілейною референткою, н. Ольга Залц, організаційна референтка, ще пані Ярослава Зорич, наша культурно-освітня референтка та з. Ювілейний Комітет для підготовки цієї конференції є теж в Торонто і з нас усіх руки повині роботи. Це не проста справа і всі маємо страх, щоб не зробити якогось недотегнення.

— Чи Ви, Пані Голово, могли б нам сказати, яка найважливіша ціля тієї Ювілейної Конференції ОУК?

— Можу вам сказати: ми хочемо зробити спільно перегляд нашої праці за минулих 25 років, розглянути наші успіхи та недостаті і їх причини, подумати над тим, як має йти далі наша праця та найважливіше — як пристосувати наше молоде покоління до праці в ОУК і ОУК для праці тієї молоді.

— Напевно буде якийсь центральний реферат про ці справи?

— Так, з говоритиму основний доклад, що зветься "У 25-ліття ОУК". Ви знаєте вже з програми, що буде ще доклад про працю сестринної нам організації Українського Золотого Хреста з Америки та реферат про працю СФУЖО. Цей останній матиме пані Марія Білакова.

— О, це цікаво, паню Білаку знаємо ще з давних часів як дітяку міночного руху. Багато сподієтесь гостей і делегатів з ЗДА?

— Сподіємось. Прийдуть делегати від Союзу України Америки і Українського Золотого Хреста Америки, зголошені вже пані Різник, Лещенко, Олущук. Частина жінок збирається приїхати з Америки гуртом. Ми вислали запрошення всім жіночим організаціям і частина повідомила нас, що присилають своїх відпоручників. Очевидно приїде найбільш з Вікнілегу, всі з централі і з редакції "Жіночого Світу". Не сказала я, що це буде хлопів і що ми мусимо добре попрацювати?

...В сусідній кімнаті вже зійшлися на засідання кредитівки і паню Савчукову просять туди.

— Хвижинка, — каже пані Савчук до п. Ситника. ...Метимемо там англійських гостей. Національна Жіноча Рада Канади, що об'єднує сотні тисяч жінок і має якраз свій конгрес у Саскатуні напередодні нашої конференції (від 14 до 20 травня) присягає нам як делегатові від цієї організації міс Фиргірст та міс Раш. Мабуть буде в нас і відома канадійська дітяка д-р Марш, що була головою Нац. Жіночої Ради та делегаткою Канади на наради ООН в Парижі, на кожний випадок маємо її записану, що як що до цього часу вона вернеться з Європи, буде в нас напевно. І просимо англійську пресу і делегатів всіх наших центральних установ...

В ювілейному році відбувся теж великий констест популярності Організації Українок Канади, в якому то констесті перше місце королеви зайняла Анастасія Теребуш з Торонто, здобувши 97,455 голосів. Першою князюкою стала Софія Романюк з Західного Торонто — 56,414 голосів — і другою Михайлина Павчук з Гемілтону — 51,052 голосів. В дальшому порядку констестанти йшли в такий черг: Феня Вучок, Віндзор, — 47,824 голоси, Анна Рогожинська, Ст. Кетеринс, — 30,419 голосів, Ольга Сторожук, Монреал — 20,864 голосів, Гануся Василюк, Вінніпег — 19,484 голосів, Катерина Карапізна, Саскатуін, — 14,914 голосів, Тетяна Марунчак, Седбури, — 13,264 голоси, Каліна Гладун, Форт Віліям, — 12,064 голоси і Люба Грох, Едмонтон, — 2,964 голоси.

Вершном ювілейних святкувань була Ювілейна Крайова Конференція, сімнадцята з черги в Організації, що відбулася в Торонто, в днях від 20 до 22 травня 1955 року, в залах "Українського Національного Дому" з ось такою програмою:

В ДОРОЗІ НА ЮВІЛЕЙНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Група членок з Вінніпегу й Ст. Беніфас на станції в Седбури; з ліва до права: А. Вах, С. Мадченко, О. Стебизька, Е. Ситник, Я. Кантіа, М. Гоніляк, А. Копичанська, О. Семала, С. Вубізон, К. Дакунчак.

П'ЯТНИЦЯ, 20 ТРАВНЯ 1955.

Від год. 9-10.30 вранці: Богослуження в церквах у намірканні Ювілейної Конференції і Панахида за померлих членом.

Від год. 11-12 перед пол.: Реєстрація делегатів і гостей у Домі УНО.

Від год. 1-5 по полудні: Відкриття Конференції. Вибір президії. Вибір комісій: верифікаційної, організаційно-резольуційної, пресової, номінаційної. Відчитання і прийняття протоколу з минулої Крайової Конференції. Привіти делегатів Відділів ОУК. Звіти членом ЦУ ОУК. Звіт редактора "Жіночого Світу". Звіт Провірної Комісії. Дискусія над звітами й уділення абсолютної уступливості Управі ОУК.

Від год. 8-11 ввечері: Відкриття святочної сесії Конференції. Вшанування померлих членом. Привіти представників уряду і міста. Висвітлення фільма "Смарт Україна". Чайне прийняття.

СУБОТА, 21 ТРАВНЯ 1955.

Від год. 9-12 вранці: Звіти комісій. Дискусія над звітами. Звіт номінаційної комісії і вибір ЦУ ОУК. План праці набулущого.

Від год. 2-4 по полудні: Привіти писемні й усні. Продовження дискусії над планом праці.

Від год. 7-12 ввечері: Бенкет у Роял Йорк готелі.

НЕДІЛЯ, 22 ТРАВНЯ 1955.

Перед полуднем: Участь у Богослуженнях.

Від год. 2.30-5 пополудні: Вшанування членом-основоположників Відділів ОУК. Слово голови КЕ УНО, В. Гуляка. Слово до Сестер в Україні — Є. Ситник. Доповіді: У двадцятиліття ОУК — Степанія Савчук. Діяльність УЗХА — Павліна Різник, СФУЖО — Марія Вілик. Відчитання і прийняття резолюцій. Закриття Конференції.

Від год. 8-11 ввечері: Концерт в Аудиторії УНО. Коронація королеви Ювілейної Конференції.

В п'ятницю 20 травня вранці відправлялися в українській греко-католицькій і українсько греко-православній церквах Богослуження в намірканні Ювілейної Конференції, після чого відспівано панахида за спокій душ померлих членом Організації.

Конференцію відкрила голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук. До Президії обрано предсідницю: Ольгу Залць, Євгенію Ситник, Степанію Маденко і Софію Проців — з тим, що кожна з них по черзі мала проводити одною з сесій Конференції — і секретаром Казимиру Юлію Яворську, Аніу Вах і Ярославу Ребрик. Першою сесією проводила Ольга Залць.

Конференція працювала на своїх пленарних засіданнях і крім того в таких Комісіях:

Верифікаційна: Катерина Дзунчал з Вікніпегу, Ольга Каліста з Садбурі, А. Лашук з Саскатуну.

Резольуційна: Олена Залізник з Монреалу, Степанія Бубінок з Вікніпегу і Євгенія Ситник з Вікніпегу.

Пресова: Аня Мазуренко з Торонто, Ярослава Зорич з Торонто і Степанія Маденко з Вікніпегу.

Номінаційна: Євгенія Ситник з Вікніпегу, Анна Куркія з Садбурі, Ольга Залць з Торонто, Єлизавета Данилик з Західного Торонто й Ольга Семала з Ст. Бонифас.

Вечірня сесія Конференції присвячена була пам'яті померлих членом Організації. Проводила нею Ганна Мазуренко. Під голос пісні "Чу-

еш брате мій, товаришу мій", Євгенія Ситник прочитала привітання членок, що відійшли до вічності. На сцені похилилися прапори — цю поважною жалобною хвилею пом'янули присутні членки пам'ять тих своїх товаришок праці, що їм не судилося дожити цієї радісної події, Срібного Ювілею своєї Організації.

Після того складали приймі представники Міської Ради в Торонто і делегати від інших канадійських установ та організацій, а на кінець висвітлено прегарний фільм "Скарб України".

Обидві сесії чергового дня — ранішня під проводом Степанії Мадченко і вечірня під керівництвом Євгенії Ситник — зайняті були полагодуванням ділових справ Організації.

Другий день ювілейних святкувань, закінчився величавим бенкетом найбільшому й розкішно влаштуваному готелі — "Роял Йорк". Відкрила його Степанія Вубнюк, а проводила ним Анна Вах. Бенкетову залю вщерть вивповнили делегатки і готі з Торонто, з цілої Канади і з сусідніх ЗДА, а між ними були теж представники канадійського уряду і міста Торонто. Головну промову виголосила Павліна Різник, представниця "Українського Золотого Хреста" в ЗДА. На закінчення формальної частини бенкету членки Центральної Управи, Софія Проців, вручила голові, Степанії Савчук, китицю червоних троянд з висловом признання і вдячності за її працю в Організації.

Третього дня, в неділю після Богослуження, відбулося символічне посвячення прапору "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Прапор гарний, шовковий, голубого кольору, з підвіском золотого пшеничного колосся, вгорі тризуб на квітковому листку, посередині ініціали ОУК з датами 1930—1955, а внизу проміння сонця, що означає заповідас близьке сонце волі України.

Програмою цієї сесії, на якій виголошено теж передбачені доповіді, керувала Софія Проців, ювілейна референтка. Після доповідей відчитано і схвалено резолюції Ювілейної Крайової Конференції. Перевибрана голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук, виголосила кінцеве слово до учасників Конференції і по відспіванні національних гімнів офіційно закрила Ювілейну Крайову Конференцію ОУК.

Ввечері того самого дня відбувся в вивповненій по береги аудиторії УНО великий концерт з понижкою програмою:

I.

Боже щастя.

1. Відкриття — Вступне слово.

2. З'єднаний хор Відділів ОУК — Торонто-місто і Торонто-Захід під диригентурою проф. п. Г. Голіської: а) "Тут сьогодні наше свято" — муз. Ярославка, б) українська барнарожа — муз. д-р С. Людкевича, в) "Приїхали три козачки" — муз. Леонтовича, г) "Ой на горі калина" — народна пісня.

3. В. Сосюра — "Любіть Україну", Т. Шевченко — "Благословенна в жанах" — уривок із поеми "Неофіти", рецитация учнів Рідної Школи при Філії УНО під проводом учительки Я. Зорич.

4. Народні танки — танцювальна група МУН Зах. Торонто під кермуванням п. В. Климаша: а) Візочок, б) Баранок.

5. Дует: Сестри — Маріяна й Дарія Дублянки відспівають: а) "Нема то як весело" — муз. Я. Мунстер, б) "Пливе чован" — муз. М. Лисенко при акомпаньяменті — Н. Несторовська.

М. Павчук
"друга княгиня"

А. Терешук
"королева"

С. Романук
"перша княгиня"

II

6. Коронація королеви Ювілейного Контесту ОУК.

7. Виступ учнів балетної школи проф. А. Заварихин: Вальс "На ханлах синього Дунаю" — Штраус.

8. Фортепіанове сольо — Н. Несторовська.

9. Гопак — виконає Ярослав Заварихин.

10. Вальс "Весни" — А. Барбіроні — таков балет. групи проф. А. Заварихин.

11. Соляоспіл — Софі Сахно-Климець: а) "Збудись дитя" — муз. П. Кюран, б) "Нічка" — муз. д-р Лопатинського, в) народна пісня. При фортепіані — проф. Галина Голінська.

12. Вокальне тріо — Сестри Дублянці — Марієна, Лідія, Дарія: а) "Нічка тиха й темна була" слова Л. Українки, б) "Ой чиям то черешенька" нар. пісня в опрацюванні Д. Микити. Акомпаньмент — Н. Несторовська.

В часі концертної програми виступала трубна оркестра Філії УНО в Торонто під диригентурою п. Шуляги.

Вступне слово на ньому виголосила Ольга Залць, а підчас концерту промовляла Євгенія Ситник. Її "Слово до сестер в Україну" разом з деякими іншими точками концерту передано в Україну через радіовисильню "Голос Канади".

В другій частині концерту переведено урочисту коронацію королеви Ювілейного Контесту, Анастасії Терешук з Торонто і княгини, Софії Романук з Західного Торонта, Михайлини Павчук з Гемілтону.

Ювілейна Конференція, знаменито підготована і справно переведена, так кількістю своїх учасниць і гостей, як і святочністю програми й висококультурною формою — лишила незатерте враження в усіх присутніх. Вона високо підняла ім'я "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і з'єднала їй ще більшу повагу в очах цілої канадійської суспільності. Ювілейні святкування показали велику організаційну і громадську зрілість згуртованого в ОУК українського живоцтва. Вони ще більше скріпили віру членок у слушність справи, для якої віддали вони двадцять п'ять літ свого життя і для якої готові й надалі віддавати всі свої сили.

З ПРОМОВ І ПРИВІТАНЬ, ВИГОЛОШЕНИХ НА ЮВІЛЕЙНІЙ КРАПОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

НАШ ПРАПОР

(Промова Степана Савчука при посвяченні організаційного прапора, друкована в "Новому Шляху")

Як велична для нас хвилинка — посвячення прапору "Організації Українок Канади ім. Ольги Бесараб"! Її попередило довгих 25 років невпинної, щоденної, дрібної, муралінної праці всіх нас.

Ми досі не мали прапора. Ми несли наші кличі в наших погум'яних молодих серцях. Наші ідеї були "незримим писани пером" на незримих скрипках наших душ...

Це були ідеї, що їх привезли до Канади ті, які з зброєю в руках боролися за волю України в добі визвольних змагань 1917-1920 років, та що в їхніх душах ця боротьба жила незатертий споми́н і надихала їх почуттям обов'язку супроти України й супроти українського народу. Це ідея жертвеної любови до своєї Батьківщини, що вимагала віддачі всіх своїх сил для її визволення, а потім розбудови її могутності й слави. Це ідеологія національного визволення, а не імперіалістичного поневолення. Це ідеологія національного об'єднання з принципом переваги спільних, загально-українських інтересів над локальними й партійними.

Цю ідеологію з її кличами: першостаття обов'язку супроти Батьківщини — "Україна понад все", національної солідарності — "Національне Об'єднання", та найвищої напруги власних сил без неоправданих надій на чужу поміч — "Наша сила в нас самих" наша Організація прийняла та під її кличами ми діли чверть століття на шляху від успіху до успіху разом з нашими братніми організаціями аж до сьогодні. Ми цим шляхом будемо прямиувати далі, як довго існуватиме "Організація Українок Канади ім. Ольги Бесараб".

Бо наші завдання далеко ще не закінчені. Наші успіхи тимбільше зобов'язують нас до праці в майбутньому. Ідучи далі обраним шляхом, ми ніколи не залишимося глухими на поклик Української Нації, що тепер більше ніж коли потребує нашої допомоги.

І хоч це не легкий шлях і густо засіяний терном, але це ніколи не відстрашувало й не може відстрашити тих, що за цілє свого життя поставили службу своєму народові.

А на цій обраній дорозі кждим дороговказом буде сьогодні посвячений прапор — як символ змагань ОУК для своєї Батьківщини.

Від найдавніших часів історії людства прапори племен, народів, суспільних груп — були тям зовнішнім, видимим знаком ідей і почувань, що огортали їх змагання, поривали їхні душі і тримали в чужості. За прапори вони боролися й віддавали життя, щоб їх не спалили. Аж по сьогоднішній день прапор — це найвища цінність для кожної об'єднаної мжотворною ідеєю спільноти!

Наш прапор — голубий, як небо України, що під ним золотяться колоски пшениці, немов крощані на багатому чорноземі нашої прадідної землі. Він національно-державними емблемами проречисто вказує, що нас, українку з-під сталу ОУК, об'єднала велика ідея визволення України.

Цей прапор має пригадувати молодому поколінню глибокий патріотизм, гарячу любов і почуття обов'язку супроти України й Канади, якими відзначалися їхні матері. Він має пригадувати прийдешнім поколінням про те, як їхні матері посвячували себе всецільо в праці для того, щоб здобути своїм ді-

там кращу долю, вибороти їм належне місце в світі, місце членів вільного, державного українського народу.

"Організація Українців Канади ім. Ольги Бесараб" від початку свого існування завжди спішила з поміччю на кожний поклик України, не опустимо наших братів і сестер і в майбутньому — будемо робити все можливе, щоб врятувати їх з важкого поневолення, в якому вони тепер знаходяться. Молимося, Боже, допоможі нам! Дай нам сили й витривалості гідно продовжувати почате діло перед чверть століттям!

З великою пошаною і глибоким зворушенням передаю наш прапор — святість нашої Організації — в руки представниці молодших членок ОУК, пані Мазуренко, яка від молоденьких років трудиться в рядах нашої Організації, спершу в рядах МУН, а тепер ОУК. Передаючи наш прапор у Ваші руки, пані Мазуренко, визнаю молодь: Держіть високо цей прапор — "Знам'я вашого батьківського дому", як каже св. Письмо! Нехай просвічує він дорогу Вам, молодим українкам, щоб ішли Ви гідно шляхом Ваших старших сестер і матерів! Нехай цей прапор пригадує молодому поколінню про великий і найпочесніший обов'язок — підняти український нарід і Батьківщину Ва-

Степанія Святчук передає посвячений прапор представниці молодшого покоління членства ОУК, Ганні Мазуренко. З ліва Ольга Захр.

ших батьків з руїни, в яку запроторили їх окупанти, піднести цей нарід до нового, світлого й вічного життя! Нехай цей прапор загоріє в Вас молодих в ідейності, відданості й трудах для України.

Ідучи спільно під цим прапором, так старші як і молодші, пам'ятаймо всі, що Україна чекає на нас і нас потребує.

Всі ми українці, що нас у ряди ОУК об'єднала ідея визволення України, приклали за свою Патронку — Ольгу Басараб, якої героїзм, самопожертва й мученича смерть світлого прикладом для нас у нашій праці. Це ж перед нашим посвяченням прапором обіцяємо, що до кінця наших днів не відступимо від тої ідеї, за яку віддала життя Ольга Басараб і тисячі дошлюб України!

Хай цей прапор веде нас нашим обраним шляхом зусиль, мертов, трудів, посвят і змагань так довго — аж доки прийде урягнена всім українським народом хвилина! А тоді наш прапор ОУК знайде і своє маленьке місце та поважне місце поміж національними прапорами в Києві — столиці Вічної, Соборної, Української Держави!

Так нам, Боже, допоможи!

* * *

СЛОВО ДО СЕСТЕР В УКРАЇНІ

(Привітання Є. Ситника від Ювілейної Крайньої Конференції ОУК в Україні, друковано в "Н. Шляху" й "Канад. Фармери")

Дорогі наші сестри в Україні!

Звертаюся до Вас від "Організації Українців Канади ім. Ольги Басараб", в скороченні ОУК. Ми вже до Вас говорили через деякий час. Сьогодні шлемо Вам гарячий привіт у наш великий день, бо сьогодні відбувається знаменна подія в житті нашої Організації. Ми з'їхалися з усіх сторін і з найдавніших закутків просторів Канади до міста Торонто. Тут у величавій залі "Українського Об'єднання", в присутності численних членів, делегатів і гостей з цілої Канади й Америки, ми врочисто підняли синьо-жовтий прапор ОУК, бо сьогодні ми святкуємо 25-річний ювілей "Організації Українців Канади".

Чверть століття праці! Легко це сказати, але скільки в тому перажито, скільки вложеном труду, ідейних поруків, жертвенности, щирого запалу й любови!

Впродовж цілого покоління творили ми цінності національні, організаційні, культурні... Ми збагатили українську спадщину в Канаді і сьогодні українське жіноцтво бере повну участь в житті Канади і свого народу. Велике число відданого членства ОУК працює по цілій Канаді. ОУК знає і в неукраїнському світі, як член "Національної Ради Канадського Жіноцтва", знає й поза Канадою своєю участю в "Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій". ОУК видає свій жіночий журнал, одиниць того роду в Канаді.

Але в усіх наших починках і змаганнях, серед ідей і планів — провідною зорею світила над нами найвища ціля: поміч визвольним змаганням України! Бо ж ОУК покликана до життя терпіння й боротьби українського народу.

І тому в цю врочисту хвилину нашого ювілею очі всіх нас звертаються до нас і Вашу сторону, наші Сестри, і до Вас, наші Матері-Спудинки!

На думку про Вас наші чела затьмарені смутком, серця наші пригнічені жалем. Немає Вас між нами. Ми не могли Вам вислати повідомлень ні запрошень на те наше велике свято, бо Ви замкнені від вічного світу, від правди й справедливости. Ні вічне слово, ні щира думка, ні чиста правда до Вас не доходить. Ми не можемо Вам вислати ні нашої помочі, ні вісти ні поради, ні потіхи... Яким Ви змогли загостити до нас і поділитися з нами нашою волею і добробутом, яким ми тішимося всі в Канаді! Ми тут вірили, маємо змогу

всесібно розвиватися й вести діяльність у всіх напрямках. Нас тут ніхто за наші погляди не переслідус. Нам вільно святкувати всі наші релігійні й національні свята. Ми маємо право вірувати в Бога й молитися Йому так, як наші матері навчили нас молитися. Ми маємо змогу плекати нашу національну культуру, наші традиції, звичаї й обичаї. Маємо можливість одверто заявляти наші майдани й побажання. Користаємось усіма вигодами хатнього устаткування, з усіма технічними удосконаленнями. Наші діти мають матерію опіку й родинне опікунство. Їм змалку не затроє душі безбординця пропаганда. Свободомілюбна Канада дає захист і візаність людині та свободу всім національним групам. Ми маємо тут послів і міністрів українського роду, волю друкованого слова, маємо безліч українських видавництва і часописів.

На наше сьогоднішнє ювілейне свято завітали представники канадійського уряду і разом з нами радіють нашим досягненнями. Канадійська держава дбає за безпеку, добробут і розвій всіх своїх громадян і за те ми їй глибоко вдячні!

Тільки більшовицька державна система могла залишити своїх громадян умирати з голоду! Такого народосвистства не адіє ніякий уряд у світі, як червоний окупант України.

За ті всі знущання над українським народом мусить прийти належна кара. І вона прийде неминуче, як приходить кінець кожній неволі й тиранії.

В нашій сьогоднішній радості ми тим тамче відчуваємо Ваше горе й Вашу неволю. Ми спрагли вісток від Вас, та їх не дістаємо. Ми хотіли б напикати до Вас, та боїмося зробити це, бо маємо докази, що через наші листи Вас висилають на Сибір.

То ж тільки на радіових хвилях шлемо до Вас у день ювілею "Організації Українок Канади ім. Опали Бесараб" наше глибокосердечне, сестринке привітання, а з ним запевнення, що наша Організація, вступаючи в друге чвертьсториччя, не зійде з дотеперішнього шляху і разом з ікиними організаціями працюватиме надалі для тих ідей і княчів, що їх завершенням буде "Кінець червоному князидинам і Воли України!"

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРА

З права до ліва: о. кая. П. Камеменський, Ю. Яворська, С. Проща, Е. Дашкив, І. Дячук, О. Стебницька, Е. Ситник, А. Відочка, С. Санчук, О. Зашк.

З ПРОМОВИ ВАСИЛЯ ГУЛЬТАЯ, ГОЛОВИ КРАЙОВОЇ ЕКЗЕКУТИВНІ УНО, ВИГОЛОШЕНОЇ НА ПЕРШІЙ СЕСІЇ ЮВІЛЕЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...За Вами важкі здобутки. Майбутньому історикові українського життя в Канаді не бракувати буде матеріалу про те, що зробила для свого народу "Організація Українок Канади ім. Ольги Басарєб". І в порівнянні з досягненнями інших організацій у Канаді — для праці Вашої Організації без сумніву заплановане буде почесне місце. Во те, що виконала Організація Українок Канади, це багато більше, як ми собі уявляємо. Проте, хоч як великий був вклад тієї праці, ще не пора згорнути руки. На нашії Організації тяжать далеко більші обов'язки, ніж на других. Нам не тільки треба вести Організацію, ми мусимо там давати поміч Україні. Наша організаційна система подібна до родини: УНО — це батько, ОУК — мати і МУН — діти. Скільки разів думаємо про працю тих наших Організацій — завжди мусимо мати на увазі примірну родину і так поступати, як на нашу думку повинна вести себе примірна українська родина. Мусимо виплекати в собі пошану, спокій і любов, а коли матимемо ці прикмети — станемо прикладом для інших. Не забуваймо, що нас тільки обсервають свої й чужі. Коли будемо взаємно шанувати, інші будуть на нас зоруватися. Не такий то ще давний час, коли з сторони інших організацій ішли в нашу сторону різні заклиди, а сьогодні ми свідками того, що вони нас шанують і з нами рахуються. До того дійшли ми пильною працею і жертвним трудом наших членок і членів. Нахай же ж не покидає нас дотеперішня охота до праці, бо в майбутньому будемо її ще більше потребувати.

Важаччи успіхів Вашої Ювілейної Конференції, я певний, що її наради дадуть цінний матеріал для досвіду й науки грядучим нашим поколінням у Канаді.

* * *

ПРОМОВА ПАВЛИНИ РІЗНИК, ГОЛОВИ "УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА" В ЗДА, ВИГОЛОШЕНА НА ВЕНКЕТІ В ЧАСІ ЮВІЛЕЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

From time immemorial, the Ukrainian Woman was the heart and soul of her family. She was the creator and cultivator of native arts and culture contributing to—and retaining the wealth and treasures of these arts, traditions and customs.

In the pre-historic era, Matriarchy reigned in Ukraine and in the historic times—during the periods of Monarchs and Cossacks—women enjoyed great authority. The capable rule of Queen Olha over such a vast empire as Ukraine, in the Tenth Century, has been recorded in the history of Ukraine as being purposeful and successful.

In the periods of decline, when Ukraine was occupied and oppressed by her neighbors, women's status gradually diminished and the terrifying age-long serfdom inflicted upon her people by the enemy broke her in courage, spirit, effort and resistance. Her rights for education, trades-learning and participation in public affairs were limited or forbidden. Notwithstanding we find women individuals such as Marko Vowchok and Lesia Ukrainka, the Ukrainian authoresses of prominence, devote their lives and talents to Ukrainian Literature through which they contributed greatly to the emancipation movement—bringing freedom to millions of miserable and depressed people, who were owned, bought and sold, exploited and oppressed by their feudal lords. We also find women, like Natalia Kobrynska who laid the ideological basis for the Ukrainian Feminist Movement, encouraging and inspiring the Ukrainian Woman to strive for full political participation and to gain equal rights in higher education, economic independence and in all phases of life.

Ukrainian women, it is evident, have not only contributed towards the development of arts, organization of cultural institutions, literary creativeness and politics, but have also fought shoulder to shoulder with men-folk bearing arms against the enemy. In the long struggle for Ukrainian Independence they gave many war heroines and they themselves joined the ranks of the Ukrainian Army, the ranks of the underground movement. To mention a few: Stepanivna, Halechko in the Ukrainian Armies, and Basarabova and Teliha in the resistance movement. How many unknown heroines have given their lives for Ukraine's liberation!

Another role was being fulfilled by the Ukrainian women who escaped and emigrated to the west, upon the invasion of Russian Communism in 1920. They came in contact with the International Women's Organization through which they did their share in aiding the Ukrainian situation by participating in conferences of the International Council of Women in Oslo, in 1920. In Washington, in 1925 and through the International Women's Alliance in Geneva, Rome, Berlin, etc. as well as in the Women's International League for Peace and Freedom at Vienna and Prague, they promoted humanitarian work to aid the casualties of the struggle for the liberation of Ukraine.

Ukrainian Women, coming to these shores before and after World War I also sensed the necessity of organizational life here and dedicated themselves to carry on and keep alive the centuries' old, rich, cultural heritage and contribute it proudly to the cultural treasures of America and Canada. They felt it their moral obligation to aid the outstretched hands of their sisters across the ocean and devoted themselves to public work in various institutions—charitable, economic, educational and recreational. Through their organizational life, they have been able to furnish a medium of promoting and stimulating the advancement of education, improvement of social, economic and health conditions, encouragement, understanding and acceptance of civic responsibility, cultivation and maintenance of a spirit of friendliness and helpfulness. They ardently helped the Ukrainian Mother who strives to convey to her child its responsibilities of being of Ukrainian origin by endeavoring to raise that child to be a good citizen of his country, as well as by teaching him to know the country of his forefathers.

З ЮВІЛЕЙНОГО БЕНКЕТУ

З ліва до права: Павлина Різник, голова бесідниця, Василь Гум'ятій, Марія Гум'ятій, Степанія Савчук приймає квіти від Софії Пронці, Анна Вах.

Ukrainian Women, in their organizations, worked feverently to send assistance in funds, food and clothing to victims of war both here and abroad, and to send aid to Ukrainian political prisoners, invalids, orphans, widows and the aged. By readily responding to all patriotic appeals, they are doing their share in supporting the liberation movement.

Publications by Ukrainian Women of books, journals, pamphlets, literature, in both the Ukrainian and English languages, have done their part in acquainting the rest of the world with Ukraine and the righteousness of her cause. These publications have popularized the Ukrainian Woman and have instilled confidence in her future.

Ukrainian Women of the Free World are organized through their national organizations into one universal federation, formed in 1948 under the name: "The World Federation of Ukrainian Women's Organizations" (SFUZO) headed by Madame Olena Kysilewska of Canada.

The Federation has been represented by our delegates at the Congress of the "World Movement of Mothers" in Bonn, Germany and in Brussels, Belgium. The acute children's problems which existed in Europe was presented to the women's organizations there, and they took upon themselves the noble obligation of forwarding regular support to children's nurseries and schools besides supplying them with food and clothing.

The World Federation of Women's Organizations was represented at the Conference of the International Council of Women at Helsinki, Finland last year, by Olena Lototska, its vice-president, where a great deal of time and discussion was given to the topic of Ukraine.

Women of Ukrainian descent in the free world, possessing the liberty and freedom given them by destiny — each and everyone within their own capability are performing and carrying out their duties through their organizations for the benefit of our compatriots, living or rather existing in far away Ukraine, behind the Iron Curtain, in old age homes, in sanatoriums, ill and helpless, who lack freedom of action and means to struggle for freedom. The unfortunate and the muzzled victims of cruel oppression turn to us,—depending upon us, thrusting upon us obligations and duties, looking up towards us in the hope of finding justice.

We organized Ukrainian Women cannot fail them.

* * *

З ПРОМОВИ СОТ. ВОГДАНА ПАНЧУКА, КЕРІВНИКА УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ РАДІОКІСІЛЬНИ "ГОЛОС КАНАДИ", ВИГОВОРЕНОЇ В ТРЕТЬОМУ ДНІ ЮБІЛЕЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...Як довго горітиме іскра української національності, так довго головним її носієм буде українська жінка. Це вона дбає про національну свідомість нашого молодого покоління. Займає говорити про її заслуги з мемуарному, це кожному повинно бути відомо. Але тепер перед нею велетенське завдання — крім щоденних своїх національних обов'язків, що їх українська жінка повсякчасно виконувала в Канаді, вона мусить додатково напружити свої сили, щоб заповнити ту порожнечу, що настала в нашому молодому поколінні підчас війни і як одні з її наслідків продовжується данина. Перед війною були садки, хори, школи, власт. Але в часі війни багато молодих хлопців і дівчат кинулися до свого оточення — перші пішли до війська, другі на роботу до промислових осередків — і через те випали з-під діяння тих виконних установ. А далі, встав такий занепад, чи мода, що коли молодий хлопець чи дівчина одружиться — за п'ять років ми вже не бачимо їх в організації і згодом вони про неї зовсім забувають. Тому конечно про-тиділати і тут стверші мусять дати добрий приклад.

Дуже треба культивувати перехідного віку в молоді, коли вона вже вишла з "Рідної Школки" і ще не прийшла до МУН. До першої вона вже вважається за стара, а для другої — за молода, і в такий спосіб остає два-три роки порожнечі, в якій ми втрачаємо для національної справи багато нашої молоді. Ніхто не може й не повинен бути байдужим на ту небезпеку, як українські жінки.

І ще мусямо вважати, щоб у відношенні до нашої молоді менше руководитися сантиментом, а більше практичністю. Замість пестити дитину, краще старатися добре її врозуміти й уміти відповісти на всі її запитання, чого не можна сказати про всіх нас старших.

Посилаймо наших дітей до хорів, бо пісня — це душа українського народу. Запраляймо їх до роботи в товариствах, нехай ізась перерадять збори домамою українською мовою, але нехай їх перерадять у своїй мові, тоді з нього виробиться приналежність до свого рідного українського життя.

* * *

З ВСТУПНОГО СЛОВА ОЛЬГИ ЗАЯЦЬ НА ЮБІЛЕЙНОМУ КОНЦЕРТІ 21 ТРАВНЯ 1955

Двадцять/ять літ минуло від часу, коли на вірній канадійській землі опинилися при "Українських Стрілецьких Громадах" жіночі чи дівочі гуртки, що сьогодні творять одну велику організацію під назвою "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб". Творити ці гуртки було доволі трудно, бо люди — в пошукуванні за працею — переносилися з місця на місце і див там, де дітчата чи подружжя залишилися на постійно, там власне поставали жіночі гуртки.

Членики їх були наочними свідками боротьби українського народу з його ворогами. Вони бачили, як їхні рідні йшли на ворога з крісом у руках, щоб захистити українську землю, як український стрілець напружував свої сили, щоб прогнати ворога з рідних земель. Тому вони вважали своїм обов'язком нести моральну й матеріальну допомогу своєму рідному краю в його боротьбі, що велася діло, хоч і новими способами.

Виконати належно ті важливі завдання, що їх під теперішню пору накладав обов'язок на українську жінку, нести разом з Братніми Організаціями відповідальність за збереження української національності, за розбудову кращого життя української національної спільноти в Канаді, за збереження нового покоління, щоб воно залишилося при українстві, а не пірнуло в чужому морі, за являння матеріальної допомоги Україні в її боротьбі з ворогами — не було легко. Були це часи безробіття і користуючи з того бонашевська агітація багато лиха наклала між українцями в Канаді.

Однак ідейність української жінки в співпраці з Братніми Організаціями перемогла всі перешкоди. Проте, ми знаємо собі справу з того, що наші завдання не спинилися на дотеперішніх досягненнях. Перед українським жіноцтвом ще довгий шлях важкої, жертвенної праці, обркованої на довгий відліток. Ця праця мусять іти під кличками: за українську ділошу, за українську молодь, за майбутнє нації!

Довгий шлях життєвої мандрівки пройшли ми, щоб діждатися хвилини юбілейних святкувань ОУК. Дорогі членики! В ім'я любови і служби Батьківщині кличу до Вас усіх і до кожної зокрема: кріпніться силою проробленої праці, не допускайте до себе зневіри, байдужості, подбайте, щоб діти, які збудували ми власним трудом, не отакали пітоті, щоб діти Ваші акротали в рідній традиції, щоб хати Ваші були твердинями рідної культури й звичаїв, щоб у них з'янула рідна мова Ваших дітей, мусіли і правнуків. Викосуюймо дітей у національній гордості, щоб вони виростали на свідомих українців і творчих громадян Канади. Українська жінка не сміє забути про

завдання української матері, інакше все даремно! Даремний наш труд, не знайдемо дороги до Рідної Землі — вона пропаде для наших дітей, для майбутнього покоління, навіть тоді, коли там на рідній землі зацвіте вітальне життя. Не вичують наші діти тієї радості, бо матері їх не дали їм української душі. Та цього не буде! Українська жінка на чужині стоїть за захист національних святощів, на сторожі душі своєї дитини.

Нехай же ж під цими гаслами провадить нас Боже Провидіння, хай додасть нам сил у боротьбі за перемогу української правди над духом зла і насильства в боротьбі за волю України!

З ПИСЬМОВИХ ПРИВІТАНЬ, ЩО НАСПИЛИ НА ЮВІЛЕЙНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

З КАНЦЕЛЕРІЇ ПРЕМ'ЄРА-МІНІСТРІВ СЕН ЛОРАНА

Dear Mrs. Sawchuk:

Ottawa, May 4, 1955.

The Prime Minister has asked me to reply to your letter of April 25th in which you extend to him an invitation to be present at the Jubilee celebration of the Ukrainian Women's Organization taking place in Toronto from May 20th to 22nd.

Mr. St. Laurent wishes it were possible for him to join with you in commemorating your 25th anniversary of the fine work of the Organization in various field. However, during the course of the parliamentary session, he endeavours to limit his out-of-town engagements so as not to interfere with his ministerial and parliamentary duties.

The Prime Minister regrets, therefore, that he is unable to accept your kind invitation but extends to you and to the members of your Organization his congratulations and best wishes on this occasion.

Yours sincerely,

J. S. Cross, Secretary

* * *

ВІД ПРЕМ'ЄРА МІНІСТРІВ ПРОВІНЦІ ОНТАРІО, Л. М. ФРОСТА

Dear Mrs. Sawchuk:

Toronto, Ontario, May 16, 1955

I wish to thank you most sincerely for your very kind letter of April 25th in which you invite me to be present at your celebration of twenty-five years of intensive effort in carrying out the aims and objects of your organization established in 1930.

You are to be highly commended on the activities in which your organization has engaged and the work it has accomplished in the cultural, educational and organizational fields and I have read with a great deal of interest the statement which accompanied your letter which I now acknowledge.

My movements across the Province under present circumstances take me out of the City for a couple of weeks so unfortunately I shall be away when your National Convention is held. I have, however, taken the liberty of asking my good friend and colleague in the Legislature, Mr. John Yaremko, Member of the Legislature for Bellwoods, I Connable Drive, Toronto, to represent me and I trust that this will meet with your approval and that he will hear from you in due course.

Meantime, with best wishes.

Sincerely,

Leslie M. Frost

ВІД ЛІДЕРА ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ ОПОЗИЦІЇ, ДЖ. ДРЮ

House of Commons
Leader of the Opposition

Ottawa, May 11, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

I very greatly appreciate the invitation to be present at the Jubilee celebration of your organization, but unfortunately, arrangements have already been made which render it impossible for me to be present on the dates mentioned.

I think you know of my intense interest in the maintenance of the cultural traditions of those who trace their ancestry to the Ukraine, and I wish you every success in the splendid work you are doing.

Yours sincerely,

George Drew

* * *

З КАНЦЕЛЯРІЇ ПОСАДНИКА МІСТА ТОРОНТА

May 12, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

I am directed by His Worship the Mayor to acknowledge and express his thanks for the kind invitation extended to Mrs. Phillips and himself in your letter of April 25th, to take part in the Jubilee celebrations commemorating 25 years of work by the Ukrainian Women's Organizations of Canada by attending the National Convention at the U. N. F. Community Centre, No. 297 College Street, on Friday, May 20th, at 8:30 p.m., and the Banquet and Ball at the Royal York Hotel on Saturday, May 21st at 7.00 p.m.

As Mayor Phillips will be in New York at that time to attend the United States Conference of Mayors, he regrets very much that it will not be possible for Mrs. Phillips and himself to attend the celebrations. In any event, he extends best wishes for a successful Jubilee.

Yours very truly,

F. C. Hamilton,
Executive Assistant

* * *

ВІД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ

May 4, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

On behalf of Mrs. Turner Bone and the National Council of Women of Canada, I wish to express to you and to your Organization our most cordial greetings on the occasion of your 25th Jubilee Celebration.

I think this is a most fitting time to say how much the National Council of Women values the close association which exists between our two organizations. We are proud of having you with us and most appreciative of the support which you have always given to Council projects.

With all best wishes for a happy Jubilee,

Yours sincerely,

Mrs. L. H. Meng,
Corresponding Secretary

ВІД ПОСЛА Ф. ЗАПЛІТНОГО

Ottawa, May 10, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

Thank you for your letter of May 3rd last and your kind invitation to Mrs. Zaplitny and me on the occasion of the 25th anniversary of your organization.

I am unable to say at the moment whether we will be able to attend but in any event, wish to express my best wishes for a successful celebration and for continued success in your undertakings in the future.

Sincerely yours,

Fred S. Zaplitny,
M. P. for Dauphin

* * *

ВІД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ "УКРАЇНСЬКОЇ СТРИПЦЬКОЇ ГРОМАДИ"

Вельмишановна Пані Савчук!

Висловимо Вашій Ювілейній Крайовій Конференції щирий привіт. Наші початки були спільні, наша праця впродовж існування обох Організацій — ОУК і УСГ — а Канаді йшла різнобіжно до одної мети. Тому віримо, що і надалі будемо успішно спільно працювати і себе взаємно підтримувати для досягнення нашої заповітної мети.

З волячим привітом — Слава Україні!

За Головою Управу УСГ:

д-р Ю. Дакунчак, голова

М. Селешко, секретар

З ЮБІЛЕЙНОЇ СЕСІЇ

З ліва до права: промовляв голова К.Е. УНО і В.О., Василь Гуньтай; у президії: Павлина Різник, делегатка УЗХ із ЗДА, Степанія Савчук, Софія Пронца, Марія Вілх, делегатка СФУЖО, Аліна Вах, Є. Дакунчак.

ВІД КРАЙОВОЇ УПРАВИ МУН

Світла Конференція,
Високоповажні Пані!

Крайова Управа "Молодих Українських Націоналістів Канади" сердечно дякує за запрошення на Вашу Ювілейну Крайову Конференцію з нагоди двадцятип'ятиліття існування й діяння "Організації Українок Канади" і дуже радо візьме участь у ній через своїх представників.

Ви зібрались, щоб гідно відзначити цю замітну подію — Срібний Ювілей Вашої, а різночасно нашої Братньої Організації, та заразом поробити підсумки Вашої праці за тих двадцять п'ять років. Ви будете радіти успіхам й турбуватися надоліжками, а одночасно будете намічати плани Вашої далішньої так важкої праці та поширення і закріплення Вашої Організації.

То ж бажаємо Вашій Ювілейній Крайовій Конференції нових успіхів у нарадах, постановках і в далішній праці для розбудови Організації для добра Канади і на славу українського народу.

Прийміть наш братній привіт!

За Крайову Управу МУН:

Володимир Климків, голова

* * *

ВІД "ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ"

Як в інших народів, так і в історії українського народу жінка відіграла й відіграє передову роль, чи на чолі держави, чи в письменстві, чи в суспільно-громадській і політичній діяльності, чи в визвольних змаганнях, на полі бою віддаючи жертву крові, а навіть життя.

А вже незрівнянно є українська жінка-мати, страдниця, що по-геройськи терпить біль го втраті дітей, які звали й гинуть у боротьбі з окупантами: в підвалах НКВД, на шибеницях, на засланих, від голоду...

Жінцтво зорганізоване в Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб постійно співзвучно й співить з шаленою допомогою визвольним змаганням українського народу за повернення суверенності Українській Соборній Державі.

В ім'я Проводу Українських Націоналістів і Організації Українських Націоналістів бажано з нагоди 25-ої річниці — далішньої творчої праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Слава Україні!

Микола Калустанський
Заступник голови ПУН

* * *

ВІД "УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ"

"Організація Українок Канади" зовсім заслуговує має своєю патронкою одну з героїнь наших визвольних змагань останніх десятиріч. Впродовж своєї двадцятип'ятирічної діяльності "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" поклала великі заслуги не лише для жіноцтва, але й для українства так у Канаді, як і в Україні, своєю конструктивно-творчою працею в розвитку суспільного життя і жертвенною допомогою визвольним змаганням за повернення суверенності Українській Соборній Державі.

В головному призначенні заслуговує бажаною янзаїкаращих успіхів у перебігу й вислідях Ювілейної Конференції та вітаємо всіх Високоповажаних учасниць.

Слава Україні!

Осип Бойдуняк
Голова УНРади

ВІД "ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ"

Світла Конференціє!

Головна Дирекція Осередку УКО засилає глибокий і щирий привіт з нагоди Конференції та святкування Вами 25-річчя існування Організації Українців Канади ім. Ольги Басараб.

Досвід і знання про Вашу віддану, ідейну і неперомняльну працю для добра всього українського народу примушують схилити перед Вами голову не тільки друзів, а також і тих, що давній від Вас світоглядом.

Ви, Достойні Пані, 25 років несли невгамований світляний чорночорний вогонь нашої дійсності, що освітлював Ваші знання з виразом повної посвяти для вибраної Вами ідеї. Ви не тільки ісповідували — Ви творили. Мріяли любити свій край, були зразками жертвенності для нього духовно й матеріально, виховували молодь і своїх дітей на гідних громадян, підтримували колоніальний почин, що був корисний не тільки Вам, а також і всім українцям; Ви вважали твердість ознаки для будучини в Канаді, підтримували Вогні Освіти Курси, а потім і створення членами УНО Канади і Волативних Організацій для добра всього нашого народу установу — Осередок Української Культури й Освіти.

Ви глибоко відчували гасло Осередку: "Збирати, охороняти і використовувати пам'ятки української культури."

Це тільки скромні нотки про Ваші дії впродовж 25-ти років.

Головна Дирекція Осередку тішиться Вашими успіхами, радіє ними разом з Вами і засилає глибокий ухвал.

Хай 25-річчя дій вітатиме Вас та віща, заповнить Вамі істоти ще ближшою вірою в правду, за яку боремось, а хай ім'я — Україна!

З глибокою до Вас пошаною,

За Головою Дирекцією Осередку:

Проф. Павло Юзик, голова,

Д-р Павло Мещенко, секретар,

Тетяна Кошар, упорядник музею, бібліотеки й архіву.

• • •

ВІД РЕДАКЦІЇ "НОВОГО ШЛЯХУ"

Упродовж повних 25 років Організація Українців Канади ім. Ольги Басараб і "Новий Шлях" ішли раз'ом і раз'ом, спільно підняли труди, власним підтримували й спомогали собі. Стоючки "Нового Шляху" завжди були до розпорядженості цієї організації, яка гідно, гордо й незалежно несли прапор української жінки-націоналістки в середовищі українського канадійського жіноцтва та вперто й самокритично пробивала шлях до національної єдності й співпраці австрійських українців.

Сьогодні ОУК і "Новий Шлях" закінчують 25-річчя своєї діяльності. Вступимо в нове чвертьстоліття з незламною вірою, що дальша співпраця й взаємодопомога між ОУК і "Новим Шляхом" будуть ще кращі, дружніші й успішніші.

Спільно з Вами торжественно й радісно святкуємо цей Ваш Ювілей. Разом із Вами радіємо свідками 25-річної праці ОУК, що стала найчистішою зіркою в нашій організаційній констеляції. І разом із Вами можемо волеволюбно благословити Вас на нові, й важкі, але світлі національні труди в цьому новому періоді життя ОУК!

Хай буде вічна слава Основоположницям, Провідницям, Провідницям, Антисові і Всьому Членству ОУК! Хай дух української революційно-націоналістичної Ольги Басараб дає вам Вас вперед до нових звань і нових осей — на добро й славу України, канадійських українців і Канади!

Михайло Погорецький і Володимир Мартинець, редактори.

ВІД "КОМІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ"

Високодостойні й Дорогі Пані!

Сердечно дякую Вам за Ваше запрошення до участі в ювілейнім торжестві з нагоди 25-ліття Вашої велими заслуженої Організації. Для мене це була б велика честь і приємність бути між Вами, щоб особисто підкреслити на Вашому ювілейному форумі вагу праці, що її Ви виконали впродовж тих 25 років. На жаль, не маю змоги взяти участь особисто, але я певна, що заступниця голови й секретарка Домініканської Екзекутиви "Комітету Українок Канади", які матимуть змогу бути разом з Вами, зуміють як слід передати мою щирі симпатії для Вашої праці і для Вас усіх персонально.

Велику працю проробила "Організація Українок Канади" за тих 25 років і наше українське життя в Канаді було б сьогодні на багато бідніше, якби тієї праці не було. З великим зворушенням притадуються мені часи наших спільних зусиль при творенні "Комітету Українок Канади" і визначку роллю, що при цьому виконали поодинокі членкині Вашої Організації та "Організація Українок Канади", як ціліста.

Ваша патріотична праця й широкий погляд на завдання українського організованого жіноцтва були джерелом надихнення й зоскотою для всього українського жіноцтва Канади.

Приміть же, Прошу Вас, від Домініканської Екзекутиви Комітету Українок Канади і від мене, як її теперішньої голови, щирі й заслужені вітання в дні 25-літнього Ювілейного Збору, а разом з тим сердечні побажання якнайкращих успіхів у Вашій праці на друге чверть сторіччя.

Щастя Вам, Боже!

Марія Діма

* * *

ВІД "КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ"

Президія "Комітету Українців Канади" високо доцільно чвертьсторічно працю "Організації Українок Канади ім. Ольги Васеріс", що велася нараз у нелегких умовах, то ж приємно нам ствердити, що Ви своїх позицій не покинули і не перестали трудитися для української справи.

Ваша участь у загально-українському громадському житті на платформі української єдності, що її репрезентує "Комітет Українців Канади", завжди була конструктивна. Ви ніколи не відмовлялися від своїх обов'язків, а з останніх років Ваша Організація дала важку фінансову допомогу "Фондові Допомоги Українців Канади" для українських шкіл і дитячих садків в Європі.

Сердечно дякуємо Вам за всі Ваші труди і за Ваш жертвенний патріотизм і бажаємо Вам великих успіхів у наступному 25-літті Вашої корисної праці.

Щастя Вам, Боже!

Володимир Кохан, Екзекутивний директор

* * *

ВІД АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ СХІДНЬОЇ КАНАДИ

З нагоди Ювілейної Конференції "Організації Українок Канади" в 25-ліття її існування й національно-культурної праці для посилення добробуту в українських родинах, а також виховання морально здорового українського покоління, шлемо висловити наших щирих побажань.

Нахай Всевисшній Господь благословить Ваші конференційні наради й успіхи в Вашій майбутній праці, а дух згоди й любови нахай скріплює членів Організації на силах і поможує Вашу корисну працю.

Здоровимо Вас у Христі Господі.

✠ Ізидор

ВІД "ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ" (ОДВУ) В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Центральна Управа ОДВУ сердечно вітає Ювілейну Конференцію "Організації України Канади ім. Ольги Басараб" і бажає найкращих успіхів у її працях. Нехай зове Вас сонце волі України, а дороговказом хліб буде для Вас і надає щедрі допомоги українським визвольним змаганням, а хлібом "Україна понад усе!"

Особистий привіт від нашої Організації зложить Ювілейному З'їздові ВП. пані Павліна Різник.

Щастя Вам, Боже, у всіх ділах і плідотворних задумках!

Слава Україні! Слава Америці!

В. Різник, заступник голови,

д-р В. Михайлів, секретар.

* * *

ВІД НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

Відомо українській громаді на чужині, що Ваша невпинна праця, попри материнські й родинні обов'язки, проходила з упертістю невтомних, енергійних робітників на національній хвилі. Ваша участь у культурно-освітньому розвитку української громади в Канаді, в церковних організаціях, у культурних і наукових інституціях на педагогічно-виховному відтинку, в харитативно-допомоговій акції викликали завжди Вашу ідейність і жертвенність та намагання висвітлювати перед нею широкі для нашої правди світом попомнення нашого Рідного Краю з його непосильних змагань до визволення.

Праця Ваша була натхненна жертвенна, з щирого серця, безкорисна і з повної свідомості своїх моральних зобов'язань супроти свого народу й розп'ятої в неволі Батьківщини.

За це Вам наше найщиріше признання.

Щастя Вам, Боже, у дальшій праці!

Проф. д-р С. Вертипорок, Торонто, Онт.

* * *

ВІД ПРОВІНЦІЙНОЇ ЕКЗЕКУТИВИ ЗАХІДНОЇ КАНАДИ

Шановні Пані!

В ім'я Провінційної Екзекютиви УНО Західної Канади, як також Філії УНО в Саскатуні маю велику честь і приємність вітати дорогих делегаток та всіх учасниць Ювілейної Конференції ОУК.

Все членство УНО Західної Канади глибоко оцінює розмір і велич жертвенної відданої праці, яку "Організація України Канади ім. Ольги Басараб", наша Врательна Організація, вложива в розбудову та наших Врательних Організацій і всього канадського українства з одного боку, як там у насенні матеріальної й моральної допомоги українській визвольній справі...

Передаючи Вам щирий привіт, ми віримо, що Ваша Ювілейна Конференція буде наріжним каменем для нового, ще світлішого етапу Вашої невтомної праці. Сподіємось також, що рішення, які Ви приймете на своїх нарадах, не впливатимуть лише з потреб сьогоднішнього дня, але матимуть на увазі далекосвітте і то з першу чергу близьке й далеке майбутнє Вашої зовуваної Організації, щоб забезпечити її молодими кадрами відданих та ідейних діячок.

Щастя Вам, Боже! Слава Україні!

За Провінційну Екзекютиву УНО Західної Канади і за Управу Філії УНО в Саскатуні,

Д-р Степан Дерешко

ВІД ЦЕНТРАЛІ "СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ"

Мені припала надзвичайна честь передати Вам привіт від Централі "Союзу Українок Канади" на це важке Ваше свято.

Голова Централі СУК, м-і К. Міськів, що саме цього тижня брала участь у З'їзді Національної Жіночої Ради в Саскатуні і тому не могла особисто прийти на Ваш Ювілей, доручила мені сповнити цю функцію.

Чверть століття праці на громадській ниві — на службі народові і його визвольних змагань, на сторожі його культури, національних святощів і надбань — це все творить для Вас сьогодні велике свято.

Ми, що відбули свій 25-літній ювілей 1952 року, апостри відчуваємо Вашу радість і від "Союзу Українок Канади", першої жіночої організації в Канаді, передаємо Вам щирий і сердечний привіт і бажаємо ще більших успіхів у другому чвертьстолітті.

А. Оришан

* * *

ВІД ДИСПЕЧАЛЬНОЇ УПРАВИ "ЛІГН УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК" СХІДНОЇ КАНАДИ

Великою приємністю є для мене скласти подяку Управі "Організації Українок Канади" за жаскве запрошення мене на відзначення 25-літнього Ювілею тая поважної установи. Впевнено Світлу Конференцію, що серед Вас я почувалася цілкомно вдома, не лише як домачка того самого народу, але й тому, що наші організації є органічно споріднені. Багато членок ЛУКЖ є членками ОУК, чи навпаки...

Досвід переконав мене, що між "Організацією Українок Канади ім. Ольги Васарев" і "Лігою Українських Католицьких Жінок Канади" є збудований тривалий сталевоз-бетонизовий міст постійної змінки думок напрямків і подібних цілей.

Організація, яку маю шану тут заступати, не є створена для конкуренції з "Організацією Українок Канади", як і Ваша установа не є на переходи "Ліги Українських Католицьких Жінок Канади". По мойому розумінню, обидві організації себе взаємно доповнюють на необмеженому полі завдань української нації. Мій привіт від імені Диспечальної Управи ЛУКЖ Східної Канади є справді остриний, а побажання щирі.

Гратуємося за досягнення! Боже щастя Вам у дальшу путь!

Катерина Кравець, голова

* * *

ВІД МАРІЇ ГУЛЯЙ, КОЛИШНЬОЇ ДОВГОЛІТНЬОЇ ГОЛОВИ ЦУ ОУК

Світла Конференції!

З нагоди Ювілейної Конференції ОУК прошу прийняти гарячі побажання повних успіхів у Ваших нарадах.

Хай Ваші рішення і дальша праця причиняться до здійснення основних бажань українського народу — Воли України!

Марія Гуляй

* * *

ВІД АННИ ТАРНОВЕЦЬКОЇ, КОЛИШНЬОЇ ДОВГОЛІТНЬОЇ ГОЛОВИ ЦУ ОУК

Дуже малю, що не можу бути присутня на цій важливій двадцять'яти-літній Ювілейній Конференції. Сподіваюся, що Ваші плани й постанови причиняться до постійного зростання Організацій та до здійснення цілей і ідей, що їх ставить перед собою наша Організація.

Мой сердечні привітання і найщиріші побажання в усіх Ваших намірах!

Анна Тарновецька

**ВІД Д-РА Т. К. ПАВЛИЧЕНКА, ЧОЛОВІКА ПЕРШОЇ І ДОВГОЛІТНЬОЇ ГОЛОВИ
ЦУ ОУК ТА ЇХНІХ ДОЧОК**

Двадцять п'ять літ "Організація Українок Канади" сріблом меремала свої діла. Ми певні, що цей віір буде ще більш імпозантний, коли буде тланий золотом впродовж найближчих двадцяти-яти років.

Павличенки — Тиміш, Люса, Ларисса, Нада

* * *

**ВІД ПИЖ. ДМИТРА АНДРІЄВСЬКОГО З ЄВРОПИ, ЧЛЕНА ВИКОННОГО ОР-
ГАНУ УНРАДИ**

Хвалана Президіє!

Прощу ласкаво вітати від мене Конференцію і побажати їй успішної праці, а цілій Організації довгих років наївної діяльності.

Розвуршуючи мої спогади з обїзди Канади, я з найбільшого приємністю згадую мої стрічі з українськими жінками. В Канаді я зайвий раз побачив наочно, що доки українська жінка нехитанється сама собою, доти український народ зберігатиме свої нащадки в краю і на чужині.

Слава українській матері, дружині і подрузі, що вона зберегла і в Канаді ті цінності, які вивнесла зо старого краю й дістала в спадку від батьків! Щиро відаючий і з глибокою повагою,

Ваш

Дмитро Андрієвський

Крім наведених було відчитано багато письмових і телеграфічних привітів, надісланих від інших центральних установ і місцевих організацій та особисті побажання від політичних, громадських і культурних діячів і діточок. Між іншими прислали свої привіти: Організація Державного Відродження України — Обласна Управа в Детройті, Відділи "Українського Золотого Хреста" Детройту, Гемтремк і Рошестер, Філії "Українського Національного Об'єднання Канади" з Ванкувер, Веланд, Вінніпег, Гемпльтон, Лінкінгтон, Лондон, Монреал, Саскатун, Ст. Кетеринс, Тіміш, Торонто і Західні Торонто, Відділи "Української Стрілецької Громади" з Едмонтону, Монреалу й Торонто, Відділ "Комітету Українок Канади" з Торонто, "Ліга Українських Католицьких Жінок" зо Східнього Торонто, "Сестрицтво при парохії Матері Воної Везнастанної Помочі" в Торонто, Український жіночий хор "Арфа" в Торонто, редакція "Нашої Держави" з Торонто, Відділи ОУК, що не були заступлені делегатками на Ювілейній Конференції.

Особисті побажання прислали такі особи: Галя Гаврилук, Катина Гладун, Олена Кисілевська, Ірена Кияш, Олена Лотоцька, Марія Мудрик, Емілія Остапчук, Ірина Павличковська, о. канонік Петро Камеєвський, о. Гр. Шавель Ч.Н.І., д-р Павло Маценко, Тетяна Кошиць, Гриць Тарасюк, Михайло Пащук з дружиною... Не стало б місця, щоб їх усіх вирахувати.

Усі привітання зложили Ювілейній Конференції перш усього присутні представниці Відділів ОУК, представники Філій УНО, Відділів УСГ і МУН, а крім того: Фиргіст і Рош — від "Національної Жіночої Ради Канади", Нелі Тенант від місцевої Жіночої Ради, Марія Віляк — від "Світової Федерації Українських Жіночих Організацій", Павліна Різник — від "Українського Золотого Хре-

ста", ОДВУ й МУН в ЗДА, Василь Гультай — від Крайової Екзекутиви УНО, п-і Онуфрик — від Центральної Управи "Союзу Українок Америки", радна Робінсон і контрольор міста Рой Беліс — від Міської Ради Торонто, посол Іван Яремко — від прем'єра уряду провінції Онтаріо, Фроста, Кекилія Паліія — від Крайової Пластової Старшини, сот. Богдан Панчук — від українського відділу "Голосу Канади", Остапчук — від Відділу "Комітету Українок Канади" в Торонто, Янішевська — від "Союзу Українок" в Торонто, Степан Теребуш — від "Української Стрілецької Громади" в Торонто, інж. Михайло Селешко і майор Йосип Винницький — від Головної Управи УСГ, Козловський — від Відділу "Комітету Українців Канади" в Торонто, Богдан Зорич — від Відділу Українського Народного Союзу" в Торонто, проф. Степан Паладійчук — від Провінційної Екзекутиви УНО Сходу Канади, Кукісева — від Відділу "Українського Золотого Хреста" в Клівленд і від Молодечих Відділів ОУК — Степанія Маденко.

РЕЗОЛЮЦІЇ ЮВІЛЕЙНОЇ КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК 20-22 ТРАВНЯ 1955

1. Ювілейна Конференція Організації Українок Канади ім. Ольги Бесараб із великим пієтизмом згадує всіх тих, що поклали своє життя в боротьбі за самостійність українського народу, зокрема жінок героїнь і мучениць та в найважчий пошані алоють голови перед їх посвятою та відданістю визвольній ідеї.

2. ЮКК шле щире привітання сестрам і братам на рідних землях, що в умовах махливого московського терору зберегли у своїх серцях ідеал незалежної української держави та непохитно борються проти насили червоної Москви.

3. В переконанні, що великі завдання української спільноти у вільному світі можуть бути належно виконані тільки спільними силами, ЮКК ОУК вітає українське жіноцтво до об'єднаної посильної дії на всіх відтинках громадського життя.

4. ЮКК стверджує, що як під цю пору, так впродовж 25 літ і надалі Організація Українок Канади вважатиме своїм найвищим національним ідеалом візну і соборну українську державу на українських етнографічних землях, а працю, що веде до досягнення того ідеалу, своїм святим обов'язком.

5. ЮКК ОУК вітає Українську Національну Раду як виразника української державності поза межами України.

6. ЮКК ОУК заявляє, що Організація Українок Канади як у минулому, впродовж 25 років, так і надалі визнає ті самі ідеологічні засади, що УНО і Вратні Організації.

7. ЮКК підкреслює, що Організація Українок Канади вважатиме своїм обов'язком працювати для добра Канади та вкладати в розбудову її життя, що формується з здобуттів різних національностей, цінності тисячолітньої високої української культури.

8. ЮКК ОУК з нагоди свого 25-літнього ювілею вітає Відділи ОУК і їх членство, зокрема основоположниць і піонерок організації та багве ім витривалості й сили до дальшої жертвенної праці для добра Канади й України.

9. ЮКК ОУК звелює всі свої Відділи до дальшої дружньої співпраці з Українським Національним Об'єднанням та Братніми Організаціями — Українською Стрілецькою Громадою і Молодим Українським Націоналістам.

10. ЮКК ОУК вважає одною з найважливіших проблем теперішнього часу справу виховання молодого покоління і тому доручає новозібраній Центральній Управі присвятити цій діяльності якнайбільше зусиль.

11. ЮКК ОУК визнає Відділи ОУК посилити збіркову акцію на Український Золотий Хрест та Визвольний Фонд і далі продовжувати допомогну акцію українським школам, дитячим садкам і потребуючим залиценням в Європі.

12. ЮКК ОУК визнає своє членство і загаль українського жіноцтва підтримати взаємодією єдиний жіночий журнал у Канаді, "Жіночий Світ".

13. ЮКК ОУК доручає своїм Відділам піти назустріч "Осередкові Української Культури й Освіти", зокрема збагачуючи його музейні збірки народного мистецтва і пам'яток української давнини.

14. ЮКК ОУК підкреслює своє дружнє відношення з Українським Золотим Хрестом в Америці, Комітетом Українок Канади та Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, у склад якої входить від початку постанови СФУЖО.

15. ЮКК ОУК висловлює признання нашим послам до парламенту, пп. Дідурові і Запівному за їхню гідну поставу в оттавському парламенті у справі визнання України окремою країною, звідки походять новоприбулі до Канади українці.

* * *

СИНИЙ ПРАПОР З ЗОЛОТИМИ КОЛОСКАМИ

(З репортажу Ангела Курджика з "Українському Робітнику" ч. 21, з дати 24 травня 1953, Торонто, про Ювілейну Конференцію ОУК).

...Перед "Організацією Українок Канади" чергові роки твердої, муравинної і непомітної праці, але на основі досвіду та освіти конференції ми за вислід її спокійні. "Не для себе, а для всіх!" — сказала в один момент конференції голова пані Савчук і мабуть краще не можна скомпіювати суть праці цієї нашої найповажнішої жіночої організації в Канаді.

На закінчення нашого далекого неповного, — зумовленого браком місця і людською недосконалістю — звіту, хочемо відмітити ще одну цікаву її сторінку:

На міській з подібних конференцій не бачили ми доказів на такі добрі зв'язки з англословянським світом, як ті, що їх має ОУК. Усі дві конференції виступали їх представниці Національної Жіночої Ради Канади, пані Фирджет та пані Раш, майже весь час на залі нарад були секретар сенатора Робала, контролор міста Бельє з дружиною, адлерман пані Робертсон і рад інших видатних англійців і англійок, не згадуючи але про тих, що сиділи між публікою. Були там кореспонденти англословянської преси і згадки в цій пресі.

Чи і на відтинку цих зв'язків міняли мали б нас дистансувати?

**ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА І КОН-
ТРОЛЬНА КОМІСІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
УКРАЇНОК КАНАДИ**

**ВИБРАНІ НА ЮВІЛЕЙНІЙ КРАЙОВІЙ
КОНФЕРЕНЦІЇ В МІСТІ ТОРОНТО
В ТРАВНІ, 1955 Р.**

ЄВГЕНІЯ СИТНИК
І. заступниця голови
Вінніпег

СТЕПАНІЯ САВЧУК
голова
Торонто

ЮЛІЯ К. КВОРСЬКА
ІІ. заступниця голови
Вінніпег

ІРИНА СУХОВЕРСЬКА
ІІ. заступниця голови
Едмонтон

ІРОСЛАВА ЗОРНИЧ
секретарка
Торонто

ГАННА МАЗУРЕНКО
секретарка в англ. мові
Торонто

ОЛІСАВЕТА ДАНИЛИК
скарбничка
Зак. Торонто

СОФІЯ ПРОЦІВ
членка Управи
Торонто

ОЛЬГА ЗАНЬ
організаційна реф.
Торонто

СТЕФАНІЯ БУБЕНЮК
пресова реф.
Вінніпег

АННА КУРИЛИВ
допомогова реф.
Седбурн

АННА ВАХ
реф. молоді
Вінніпег

ОЛЕНА ЗАЛОЗНЯК
голова Контр. Комісії
Монреаль

МАРІЯ ДУНЕЦЬ
членка Контр. Комісії
Торонто

ІРИНА ДЯЧУК
членка Контр. Комісії
Монреаль

АННА ГНАТЮК
членка Контр. Комісії
Саскатун

АННА ОЛЬХОВА
членка Контр. Комісії
Гемптон

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОУК В РОКАШ 1950 - 1951.

З ліва до права: Анна Турковська (бутиш глава), Євгенія Сатина (секретарка), Ольга Стебанишча (голова), Ольга Семка (секретарка), Євгенія Стахова (бухгалтерсько-освітня референтка); за ними: Марія Магера (голова Контр. Ком.), Анна Вак (1-ша заступниця голови). Повний склад Центральної Управи в списку на стор. 442.

VIII.

Минуле й сьогочасне

АНАСТАСІЯ ПАВЛИЧЕНКО

ЯК МИ ПОЧИНАЛИ Й ПРАЦЮВАЛИ В "ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ"

Широкі це завдання — писати про "Організацію Українок Канади ім. Ольги Васараб". Є до того багато матеріалів, а ще більше спогадів і перших вражень і, власне, варто б написати цілу й докладну історію тієї Організації, що своїм світоглядом, напрямком і змістом праці та розумінням обов'язків української жінки вирізняється від усіх інших жіночих організацій у Канаді.

Мені теперішнє завдання має обмежуватись до особистих думок і спогадів головню з того періоду, коли, будучи на чолі Організації, мені разом з багатьма іншими піонерками цього руху і співпрацівницями в Центральній Управі доводилося ті початки робити, думати і клопотатися, а тому й пам'ятати про все, що в'яжеться з тими початками. Наприклад, багато уваги ми присвятили таким питанням: чи потрібно ще одній жіночій організації, коли вже були вони при українських Церквах? А як потрібно, то чому і якою вона має бути не тільки з боку ідейно-духового, але й організаційного?

Як сьогодні пригадую собі то захоплені обличчя багатьох з тих, що особливо цікавилися і багато причинилися до оформлення нашої Організації з її Центральною Управою на чолі.

Пишучи такі спогади, впадаємо в небезпеку дивитися на події давнього часу поглядами теперішності. Та читачеві й істориків безсумніву цікавіше бачити картину в тому світі, що спадало на неї в часи її ставання і тому я спробую хоч частинно в той спосіб її відслонити.

Не було особливої труднощі вирішувати питання, чи потрібна була жіноча націоналістична організація в ті часи, бо фактично такі жіночі гуртки вже самі поставали від 1928 року. Їх треба було лише узгодити, організувати нові і давати їм напрям праці.

ОУК постала тому, що назріли нові завдання для української жінки — завдання української націоналістики. Коло її інтересів і обов'яз-

ків виходило поза рамки народних танків, строїв, звичаїв, праці при парохіях, дебо того, що тоді загальною означувалося терміном "народна робота". Була потреба включитися жінці до визвольної боротьби хочби в формі активної допомоги тим, що її фактично вели. Треба було цікавитись і справами політичними й загально-національними і загально-культурними. Ці причини і привели до створення ОУК.

Стояло перед нами окреме питання: яку дати назву Організації. Як завжди, були голоси за якоюсь імпонуючою назвою, але були й інші. Вони казали: на папері може назва імпонувати, але в житті імпонує лише праця. Добра праця окрасить і скромну назву, але мізерна праця обнищить і зруйнує імпонуючу назву, як іржа руйнує блискучо зліплену поверхню металю. Скромна назва й імпозантна праця самі родять пошану. Ця остання думка перемогла, бо всі дійсно хотіли справи, а не слави, і були певні, що і найскромнішу назву зможуть виповнити добрим змістом. Пригадую собі, як підчас дискусії над тією справою, дуже ділової й поважної, одна з нас встала і напів жартом запитала:

- Та ж ми закладаємо організацію?
- Так, — відповіли всі.
- Та ж це організація українок?
- Так, — весело всі потакнули.
- А ми ж українки Канади?
- Так, — знову була згідна відповідь.
- Отже й маємо — "Організація Українок Канади".

І так постала назва ОУК.

Щодо напрямку Організації, то він був готовим у наших серцях ще до її оформлення. Він випливав сам собою з нашого націоналістичного світогляду, він також відбивався і в праці тих місцевих жіночих гуртків, що почали поставати ще при УСГ і які становили основу ОУК. Ці гуртки звичайно мали за свою патронку Ольгу Басараб і ми вважали, що годі собі бажати кращого символу наших думок і намірів. Тому й ціла ОУК прийняла патронат цієї великої патріотки-героїні.

Над тими справами велися нераз довгі дискусії, обмінювались ми думками в розмовах і в листуваннях і в цю збірну нашу роботу вкладали свою частку українки з різних околиць Канади. Виразно мені стоять перед очима Степанія Вубнюк, Анна Зелена, Марія Гуляй, Анастасія Божок, Марія Романів, Емілія Погорецька, Марія Григорович — з Саскатуну, Софія Романюк, Теофіля Іванців, Катерина Дуда з Едмонтону, Ольга Корпусь з Реджайни, Євгенія Ситник з Вінніпегу, Степанія Савчук з Торонто і Розка Ковальська з Монтреалу. Це ті перші, що клали основи під велику Організацію, щоб лиш цих кілька імен згадати, а їх було багато більше.

Пригадую, якою радістю був нам кожен черговий звіт про зріст членства, помноження Відділів, кипучу працю на місцях. Але найбільш характерною рисою нашої Організації за цей минулий час було те, що вона ніколи не стояла на місці, не закулювалася. Рік від року вона поширювала базу своєї праці, росла не тільки фізично допливом членства і нових Відділів, вона стало росла духово. Я не сумніваюся, що причиною тієї невичерпаної свіжості думок і чинів був факт, що

в ОУК зібралися жінки обох українських Церков, з усіх українських земель. Яка б справа не виникла, мала вона в нас своїх "експертів" з усіх територій, з різних Церков, з різних суспільних прошарків. Були і є в нас представниці найстаршої, середньої й найновішої еміграції. І зв'язати всіх цих людей до одного світогляду та способу думання й поведінки в громадському житті — не було і не є легка справа. Однак сила любови до свого народу й культури, прагнення всіх до волі значно облегчували нам ту працю.

Як же ж могли ми це зробити? Для того виробилася в нас методика праці різними способами, а серед них у початках наперед висувалася духовна зброя культурної праці. Культурно-освітні вечори, курси, спільне читання, бібліотеки — це була перша важна праця ОУК для свого членства і ширшої суспільності. В цих культурно-освітніх годинах, в різних організаційних імпрезах і на товариських сходинах переводилось те духовне узгодження, якого всі так потребували.

Я не хочу подавати тут перегляду тих ділянок праці, що їх розгорнула перед собою ОУК, і вилічувати всі її досягнення. Це виходило б поза вузькі рамки мого спогаду. Я хотіла б тільки відтворити цей творчий патос у перших членок ОУК, що не давав їм спокою і не дозволив задовольнитися вже зробленим, заставляв їх усе далі й далі йти назустріч вимогам часу, все більше й більше праці вимагати і від себе самих і від інших українських жінок, все сильніше й гучніше в'їзати Організацію в передовий загін українського жіноцтва в Канаді.

На початках нашої Організації, а пізніше і при започатковуванні кожної нової ділянки праці, нераз обгортали нас глибокі сумніви. Хто був коли від них вільний? Нас мучила думка, чи вистане сил? Чи відізнається і зрозуміє нас громадськість? Все те нас турбувало і ми напружувалися в підрахунках наших власних сил, а особливо ще більших, хоч необлічених, духовних і матеріальних сил нашої громадськості. Але ми вірили і в себе і в нашу суспільність. З надзвичайною обережністю і толерантністю до інших, а з повною вірою і з посвятою до діла ми бралися за нього і на загаль завади доводили до успішного поступу й завершення.

Тепер, оглядаючи пройдений шлях за минулі довгі роки, перебіраючи ті основні правди, що їх ми тоді визнавали за свої дороговкази, я хіба могла б сказати, що наші первісні правди й основи ще не висчерпані! Вони лишають багато можливостей далі поширювати й удосконалювати працю. В своїх тодішніх задумах чужою нам була вузькоглядність. Ми мали велику любов до тих, хто був з нами або коло нас, та водночас ми мали велике невирозуміння і терпеливість до тих, хто був проти нас.

І Бог допомагав нам усвідомлювати кожночасні нові завдання і благословляв нашу працю.

Коли б мені довелося на черговій Ювілейній Конференції ще раз говорити про наші цілі й завдання, ледве чи багато треба було б мені основно нового додавати до тих, що супроводжали нас у довголітній праці досі і що їх мала я честь викладати на нашій першій Крайовій Конференції в Саскатуні перед двадцятьма роками^{*)}.

^{*)} Спогад цей завадила покійна авторка для проектового альманаху у 20-річчя ОУК.

НЕПОГАСНА В ПАМ'ЯТІ ПОСТАТЬ

(Спогад про Анастасію Павличенко)

Кажуть, що час, як вода, зносить усе, тільки твердого камення не знесе. Є люди і сподини, що їх час теж не зтирає, навпаки, він виключає їх з-поміж інших людей і спогадів, очищує їх з менш значних подібностей і як вода камені — залишає їх чистішими й виразнішими.

Такі думки надходять до мене, скільки разів згадаю про покійну нашу членку і довголітню голову — Анастасію Павличенко.

Ми знали її живою, любили, як нашу приятельку, шанували, як організаційну діячку і нашу духову провідницю. В постійних особистих і громадських зустрічах ми не мали особливої потреби і навіть причини до підведення якогось біляку її моральної ваги для нас самих, а тим більше для цілої "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Вона була ще молода, ніхто її не думав про таку скору і таку трагічно неждану розлуку.

Минає час, а її образ, праця і значення з кожним роком стають ясніші і зрозуміліші, її постать, виключена з щоденного оточення і його клопотів, все вище підноситься в сферу вічного життя ідей і нам визначає місце її, як людини й громадянки на приклад для нас самих.

Сім років минуло, як я вперше пізнала Анастасію Павличенко. Це сталося того самого дня, коли ми приїхали до незнамого нам Саскачу. Ще в Торонто чули ми про родину Павличенків, як відомих громадян Канади, так ми й готовилися до зустрічі з ними. З нашого готелю мій чоловік потелефонував до д-ра Павличенка і дістав відповідь, що зараз до нас прийдуть.

— Ну, що ж, і як він говорив? — спиталася я Степана, мого чоловіка.

— Говорив гарно, поважно — відповів Степан.

З цього "поважно" ми потім стали жартувати. Я назала до Степана:

— Мабуть поважні люди, за поважний час поважно прийдуть, поважно поговорять і поважно вийдуть.

Поки ми так перекидалися словами, хтось застукав у двері. Я відчинила й побачила в дверях ще молодшу, гарної постави жінку з такою теплою і всепокорюючою усмішкою, що я, забувши про всі жарти і без жодної церемонії ввела її до кімнати. За нею вже Степан запрошував д-ра Павличенку.

— Чую, що ви приїхали лікувати волів на преріях, — звернувся д-р Павличенко до Степана, натискаючи на те, що вже щось знає про нього, як про ветеринарного лікаря.

У. Самчук, А. Павличенко, д-р Т. Павличенко (перед хатою Павличенків у Саскатуні).

— Та чув, що тут українські круторогі часом хворіють і не завжди спіняться відправляювати на величезних степах — відповів Степан.

Так перебігалися кількома жартами, д-р Павличенко і Степан ласали під вікном до якоїсь "поважливий політики", а я заснула його дружину питаннями про Саскатун: які тут люди, підсоння, чи є тут хто з наших нових "китайців". На все давала вона вичіпний й цікавий відповіді.

Українців тут багато. Всі роблять щось добре. Підсоння гостре, але здорове. Та найцікавіші були її запитання про тих моїх "китайців", і про те я ніколи не забуду.

— Є тут новоприбулих досить. Є добрі, є й такі собі люди. Та ми не глядімо на них, як на "новоприбулих". Дивимося на них, як на українців, хочемо бачити в них порядних людей і добрих працівників. Коли людина не має тих прикмет, то чи вона "новоприбула" чи "староприбула", чи роджена в Канаді — з неї ніхто ні радості ні користі не має, навіть, як вона опатентована інженерством, магістерством, докторством чи заслугами в минулому. Живемо в Канаді і мусимо робити те і так, що і як в цих умовах можливе. Вам також раджу дружити і співпрацювати з тими, хто хоче й уміє працювати, не зважаючи на те, коли хто прибув до Канади. Всі ж ми в Канаді тепер і всі або вже є або скоро будемо її громадяни. Життя тут добре, а праці більше ніж працівників.

Ця наша перша зустріч тривала майже три години. А збігали вони так легко й неспомітно... За весь час я не почула ні слова нарікання на оточення й людей. Вона мала таку тривалу віру в кращі сторони людини і тим вона якось виключно різнилася від багатьох інших діячок, що так часто в першій мірі підкреслюють труднощі й негативи оточення.

Потім наші гості запросили нас до себе і ми цілий вечір провели в цій милой й цікавій родині. Три донечки — всі школярки — Люся, Лариса і Надя, услугоували при вечері, а потім побетали як милі племінята. Кожна з дівчаток добре говорила українською мовою, хоч часом було в них помітно труднощі обминати англійські вислови. Всі ці троє милих дітей вирізані різно, але на дуже добрі зразки. Тепер —

Ліся відкривала власну балетну школу в Саскатуні, Лярісса студію малярське мистецтво в Торонто, а Надя закінчила середню школу і теж береться за дальші студії. Понійна їх мати з гордістю може глядіти на своїх дітей з того світу...

Того вечора ми багато говорили про жіночі організації в Канаді. Що мене особливо вразило, це те виворуження в ці відношення до інших жіночих організацій, до яких вона не належала. Як одна з основоположниць і дояголітня голова Організації ОУК, вона завжди знаходила прихильне слово для інших жіночих Товариств.

— Чому ж ви тоді потребували засновувати ОУК? — запиталася я в пані Павличенко майже з низовом.

— Зовсім слушне питання — відповіла вона — часто ставлять його нам і ті жіночі організації, що про них говоримо. А ми відповідаємо так, як думалимо. Ви робили і робите переважно церковну роботу. Ця робота потрібна і добра, дамо за неї признання. Але українська справа не зміщується і не вичерпується лише тими обов'язками. Коли б ці жіночі організації робили те, що робили їхні патронки — Ольга Кобилянська, Леся Українка та інші — тоді мабуть ОУК не постала б. Одначе дійсність інша. І саме ця дійсність, разом з пекучою потребою підкреслення важности загально-українських, об'єднуючих і дисциплінуючих ідей і справ ставили потребу заіснування ОУК, як національної конвентности в Канаді. Ідеї націоналізму, як рушійної сили народів, дуже сильно виявилися по першій світовій війні. Скрізь націоналізм — основа дій і дійсна сила в європейських і в азійських народів та в їхніх стосунках до сусідів. Чи може українська нація занедбувати цю силу і займатися виключно церковними справами і спорами?

Ми, українські жінки в Канаді — продовжувала пані Павличенко — поділяємо приклад відважної жінки Ольги Васараб і кажемо — ні! А сказавши "ні" — ми мусіли виконати це "ні" тим змістом, якого ми не добачали і не знаходили в існуючих українських жіночих організаціях Канади. ОУК ці прогалини виконувала.

Аластасія Павличенко та її дочки: Ліся, Лярісса й Надя.

Ми не проти церков. Навпаки, ми церкви підтримуємо, та водночас підтримуємо і визвольну боротьбу, дбаємо про політичних в'язнів, інвалідів визвольних змагань, адів по дітях, що життя своє склали за волю нації. Ми поклали основи "Українського Золотого Хреста", дали початок дитячим садочкам, позасновували "Рідні Школи", переважували наше членство не лише на національно але й на політично свідомих матерів родин. Ми узгіднюємо наші обов'язки громадян Канади, яку шануємо і цінімо, з працею для України, яку любимо. Опро другу половинку програми нашої праці інші жіночі організації в більшості ви-

Анастасія Грещук-Павличенко (з права) з братом і подругою в родинному саді в Зах. Україні (Городенщина над Дністром). Світлина з 1922 р.

минають. Для ОУК вишкванці сорочки, українські танки, традиційні страви й обряди так само а може й більше любі й дорогі, як і іншим організаціям. Однак ми свідомі того, що похвалами для вареників і борщу України не багато поможемо. Треба мати до того ще свідомість великої всенародної мети і свідомість засобів — духовних і матеріальних, потрібних для її здійснення. Для того постала і над тим працює ОУК. Ми видаємо наш журнал "Жіночий Світ", що ці ідеї і про працю ширить скрізь по світі.

Анастасія Павличенко — різьба Арта Вонса.

Я слухала цих певних і таких бадьорих слів і вже не почувала себе чужа в чужому місті. Я вже від того вечора, хоч ще й не була, але в душі почувалася членкою ОУК.

Від того першого дня я уважно слідувала, що і як робила Анастасія Павличенко в родині, організації і в суспільності. Роки переконали мене, що в житті вона була завжди вірним моральним і організаційним засадам, що їх голосила й заступала. Треба було її обсервувати в дискусіях з людьми з опозиційних сфер або в часі організаційних непорозумінь, щоб зрозуміти силу її впливу й успіху в національній праці. Коли всі гарячилися або впадали в крайності — вона, умізнена, була тим миротворцем, що зводить крайності до середньої дороги.

Величаві похорони тієї небуденної жінки і висока думка про неї

серед усієї громадськості по її смерті найкраще свідчать про ту заслужену пошану, якою обдарували її українці. Фант, що різьбар Арт Вале, англієць, сам рішав вирізати погруддя Анастасії Павличенко, яскраво свідчить про те, з якою пошаною до неї ставилося і не-українське суспільство.

Ні, час не затирає, він пролєтєє шляхетну працю і постать с. п. Анастасії Павличенко в пам'яті українського суспільства, а найбільше в нас тих українських жінок, що мали можливість знати її за життя і з нею співпрацювати.

ЮЛІЯ КАЗИМИРА ЯВОРСЬКА

СПІЛЬНОЮ ЛАВОЮ ЗО СТРИПЦЯМИ

В листопаді 1927 року приїхала я до Канади разом з братом, Францом Мартинюком. Займали ми до міста Віндзор, де проживав другий наш брат. Носив, емігрант ще з-перед першої світової війни.

Тут швидко познайомилася я з місцевими українцями, а їх багато можна було стрічати в Віндсорі, бо приїжджали люди з усіх сторін Канади, заваблені можливістю ліпших заробітків. До того ще й близьке сусідство величезного Детройту по американському боці давало нагоду зустрічей з американськими українцями.

ми, що хоч і "за границі", та все ж таки молою, злинали, способом життя й думання не різнилися від канадійських своїх земляків.

Перша стичність з тут народженими молодими українцями й українками зробила на мені гарне враження. Тільки не скоро змогла я привикнути до тутешньої української мови, перетиканої англійськими словами. В розмовах з іншими молодими людьми нераз згадували ми про потребу піднести чистоту нашої мови серед молоді та й самим берегтися, щоб не піддатися впливам оточення. Самі наука й читання тут не багато відіють, та й не все можна знайти на те охочих, а от, якби знайти спосіб, щоб навчати при розвазі й веселому та приємному проведенні часу!

Ця думка довела нас до створення "Співацько-драматичного гуртка", в якому брат мій Франц став за диригента й режисера. До того гурту пристало багато молоді, з яких пригадую собі братів Косіковських, що були душею нашого гуртка, Гната Поворожняка, Володимира Гуленяча, Павла Дуду, Гриця Кісіля — все те були справжні артисти, що їх не посоромилася б і краща та більша за нашу сцена. З дівчат співали й грали в нас Оля Вучко, Надя Мартинівна, Ганя Войтаківна. Текля Різник, Соня Коваль, Христя Лєса й багато інших.

Коли тепер пишу про них, стають мені перед очима їхні юнацькі постаті й дівочі лиця — гей, гей! Скільки ж то часу вже минуло, тодішні хлопці займають поважні становища в своїй і канадській суспільності, а на зміну нам, тодішнім дітятам і теперішнім матерям родин уже нове дівоче покоління знайомиться з хороним нацим та іншим національним мистецтвом.

Вільність учасників "Співацько-драматичного гуртка" були свідками низькопольних українських змагань, самі в них брали участь і коли опинилися далеко за океаном, у них жива ще була туга за рідним краєм, а серця їхні сповналися бажанням явитись члном, хочби й зідси, прийти з допомогою тим, що на другій стороні моря продовжували їхню боротьбу. Для тої цілі заклали вони собі "Українську Стрілецьку Громаду", якої Гурток оскутувався теж у Віндзор у 1930 році. Само собою, ми всі зараз туди приїшли і наша праця від тепер йшла вже, так мовити б, під стрілецькими прапорами, а ми, хоч дівчата, ступали рівним кроком з нашими стрілецькими товаришами.

Спочатку не було легко. Ми приміщувалися при греко-католицькій зарохії, що сама ще не викинула церкви: на поштові підвалу підпраглялися Богослуженню, а друга половина слухала на концерти, забави, театральні виступи тощо. Мені така праця дуже подобалася, я ще з дитинства мала до неї нахил, а потім у школі навчалася до "Пласти" у Львові й приєднала змалку до організаційної роботи, то ж і тепер з запалом і з зацікавленням разом з іншими прикладалася до діяльності в нашому гуртку.

Дуже скоро українці міста Віндзор побачили на нашій сцені "Ой не ходи Грицю", "Наталку Полтавку", "Ніч під Івана Купала" й низку інших поважлих і жартівливих театральних виступ. Хоч мали ми при тому особисту пресмиість, та ніколи не сходила нам з думки ціля, для якої ми взялися за те діло: плескати нанку рідну мову, збагачувати її в себе запасом нових і гарних слів, прижити тут народжених українців любоватися чаром, красою і мелодійністю української мови, збудити в них пошану до української національної культури. А при тому були грошові прибутки — вони йшли в Україну на допомогу політичним в'язням, інвалідам українських армій, на підтримку "Рідний Школі", на боротьбу "Української Військової Організації". В той спосіб і ті, що вже кількадесять літ прожили в Канаді здалеку від України і ми, що недавно тільки покинули Рідний Край, наскільки наших сил було причинялися для допомоги йому. А що все те діялося в стрілецькій організації, то й для нас не було воно без користі: ми ходили щотижня на сходина, користувалися гарною бібліотекою, слухали доповідей українських провідників.

В той час жива була майже в кожній з нас надія, що ми чейже повернемося колись до Батьківщини. А поки це станеться — плескаймо наші традиції тут, стверім собі нашу власну українську атмосферу в нашому житті, вернесім частину нашої вимріяної України хочби й тут, до Віндзор! Давайте, починаймо зразу ж, навіть відкладати? От іде Різдво — колядуємо за стародавнім звичаєм! Як загадали — так і зробили, швидко навчилися колядок і виступили в перші. Церква переповнена старшими, молоддю й дітьми — слухають нас, радіють, разом з нами під чудові звуки української коляди прославляють

народження Христа-Спасителя. А ввечері поділилися на групи — і по хатах з колядою! В одному місці нас вітають, в другому з одвертими руками в хату запрошують, у третьому тільки зниким голови проганяють, та ми не зважаємо, Бог з ними, принесемо іншим спомин рідних хат, присипаних снігом, дзенькіт дзвіночків з далеких українських сіл, могутній голос живої й невимрущої української душі, що впливається в мелодії тисячолітніх колядок.

А коли приїде Великдень, виводимо було гагілки — "Короля", "Воротарчика" — кругом сидять батьки, ченають Вечірні й приглядаються своїм дітям та згадують молоді роки в Україні.

Минали роки, Організація наша росла, приносила з собою все нові обов'язки. Не з самих радощів життя складалося, перепліталося воно з турботами, вело за собою особисті й організаційні клопоти. Але коли глянути назад себе, то хочби і як тяжко комусь приходилося, завжди з радісним тремтінням душі згадаємо той час і ніколи не пожаліємо років, проведених на службі своєму народові і своїй Батьківщині. Во чи ж може бути щось краще в житті людини?

Сьогодні, двадцять'ять літ від тих часів, ми вже маємо власну свою й велику "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб", ось уже й Срібний свій Ювілей вона святкує, знають про неї в українському світі і поважають її за працю. Та нам завжди тепло стає на серці, коли понесе нас думка в ті роки, як ми перші лише кроки ставили, не все й знали, як до чого братися, разом з нашими стрілецькими товаришами голосом серця заступали брак досвіду. Як добре, що пішли ми за тим голосом і не збайдужіли до народу свого, не закам'яніли в самолюбності! Наше життя через те не було втрачене, не пройшло без користі і для нас самих і для нашого народу.

ОЛЬГА СТЕВНИЦЬКА

МОЯ ПЕРША ОРГАНІЗАЦІОНА ПОЇЗДКА

"Дівочий Гурток" при УСТ в Вінніпегу мав уже за собою кілька місяців праці, здобули ми трохи організаційної практики, дали кілька прилюдних виступів і були вже з того наслідки — кілька дописів у пресі, зацікавлення серед української громади в Вінніпегу, запитання на гостинні виступи в інших організаціях.

То ж коли влітку 1931 року аложилось так, що я могла виїхати до міста Муз Джо в Саскачевані, постала думка, щоб при тій нагоді зв'язатися з тамошнім Гуртком УСТ ч. 13 і розглянутися серед можливостей створити при ньому "Дівочий Гурток", так як це було в нас, у Вінніпегу.

Приїхавши до Муз Джо завважила я дуже відрядне явище. В той час, коли в інших місцевостях літньою порою замирає організаційне життя, тут ішло воно жваво. Особливо активний був аматорський театральний гурток, — була я в Муз Джо два тижні й обидві неділі заповнені були виставами, перший раз давали "Сватання в Саскачевані", другий раз "Везталанну". Дуже приємно вражала знаменита гра аматора, може й тому простора зала "Українського Народного Дому" щодня була вповнена публікою.

Підчас павзи між актами бачу, жінки кольпартують "Суруму" й іншу літературу УВО. А де ж це наші "стрільці", питаю себе, чи ж не їх це діло продавати "Суруму"? Кажуть мені, що кольпартажем тут займаються жінки не тому, щоб не було до того охочих серед членів УСГ, тільки що жінки мали в тій роботі більше успіху: чи в них зручніший підхід до людей, чи міняково відмовити жінкам і тому кожен радніше купить, досить того, що продавали вони більше літератури і тому за ними залишився цей обов'язок.

Знаючись з членами Гуртка УСГ ч. 13 — Василичиним, Золотухою, Артишником та іншими. Помімо того, що Гурткові припало нещастяє число 13, це в нічому не відбивається на його роботі, вона дуже гарно розвивається, сама це можу побачити. Є ще тут Товариство "Український Народний Дім", співпраця між ним і УСГ — аж люблю, як не можна краще. Дай Боже, щоб скрізь так, тоді наша ідея глибоко запустить коріння в людських душах. А як на жіночому відтинкові? Мені, зрозуміло, це питання найбільше цікавить. Зовсім добре, дістаю відповідь. І дівчата і жінки беруть участь у всіх підприємствах УСГ, щоби більше, нічого без них не могло б обійтися, бо як же ж дати театральну виставу або відбуту концерт без жіночих сил?

А чи багато тих жінок? Декого з них мала вже я нагоду пізнати, знайомлять мене з іншими: Н. Корнет, Анна Велмас, Ольга Василичини, К. Подольська, М. Миронюк, М. Паламар, І. Олійник, Джейсон, Дрско, Сорочівська, М. Золотуха, О. Костелюк, М. Ватецька, Катерина Кравець, Катерина Дмитрини — є з ким зачинати. А може бути й більше, тільки треба б їх окремо зорганізувати і налагодити якось почини.

Просять мене поділитися вітками про життя нашого Гуртка УСГ в Вікіпедію і розказати дещо про працю дівчат і жінок, що з ним співпрацюють. З найбільшим задоволенням зробила це я на сходинах Гуртка УСГ, куди запрошено теж і членів "Українського Народного Дому" і при тій нагоді піддала думку, щоб жіноцтво в Муз Джо, якого активність і охоту до організаційної праці я мала можливість за цей короткий час пізнати, пішло за прикладом інших міст у Канаді й оформилося в окремому Гуртку при "Стрілецькій Громаді".

В тій справі скликаю сходини на день 3 вересня 1931 року, зішлюся багато жінок, так тих, що вже брали участь у суспільній праці, як і інших, цікавих послухати про досягнення жінок на організаційній ділянці. Ці сходини, що через участь великого числа жінок перемінюлися в більш збори, відбулися під проводом Президії, куди входили Антошка Василичини, як голова, і Анна Велмас, як секретарка. Заскочена чисельно зібраною публікою, між якою не бракувало і чо-

ловців, членів Товариств "Українська Стрілецька Громада" та "Український Народний Дім", виголосили я доповідь п. я. "Яку користь дає організація для жіноцтва?"

Вийшла я з того, що український нарід не припинив своєї визвольної боротьби і ми, як члени того народу, повинні вважати своїм обов'язком підтримати його змагання до волі. В тій допомозі немалу роль можуть підіграти українські жінки, а також наша молодь. Не трудно мені було з власної пам'яті навести приклади активності нашої молоді в Україні, коли бували випадки, що польська влада проганяла дітей до школи за те, що вони виявляли свою пошану для Свята 1 Листопада. Наслідки легше нашому жіноцтву й українській молоді виконувати національну працю в Канаді, де ніхто їм не ставить перепон і де напрута й висліді тої праці залежать тільки від нашої власної ідейності й посвяти. Ми, українські жінки, не можемо лишатися позаду жіноцтва в інших народів, що на всіх ділянках віддає сили для суспільної праці і бере визначну участь у національному й державному житті своїх народів. А в нас перший крок на тому шляху — створення власної жіночої організації.

По обличчях слухачок бачила я, що мої слова не падають у порожнечу. Після того, як закінчилася моя доповідь, коли минулися звичайні в таких випадках взаємні подяки, підходили до мене дівчата й жінки з Муз Джо і сердечно запевняли, що тепер уже напевно в них жити розгорнеться куди сильніше, бо після цієї — першої того роду і з таким змістом у Муз Джо — доповіді, навіть жінки, що здалеку стояли, набули охоти до організаційної роботи.

І справді, жіноцтво Муз Джо не раз давало про себе знати і в дописах у "Новому Шляху" можна було читати про вплив його організаційної праці, хоч ще багато часу мусіло минути, поки створилася така жіноча організація.

Для мене, поміняючи особисту радість і приємність з зустрічі з новими організаційними друзями, це був довісім інший досвід. До того часу мала я до діла тільки зо своїм Гуртком УСГ і з нашим дівочим відділом при ньому. Це перший раз довелося мені перенестися в таке саме наше середовище, але на ґрунті іншої місцевості, навіть іншої провінції, і власними очима бачити, як міцно живучи наша націоналістична ідея і як горнуть до неї українські серця. І хоч пізніше не раз ще мала я нагоду побувати при різних нагодах в різних околицях Канади, я завжди залюбки згадую цей перший свій організаційний виступ поза Вінпегом, що дав мені можливість вперше виступити в ролі суспільної організаторки.

БУЛО КОЛИСЬ...

Якби спитався мене хтось, що з мого минулого життя в Канаді лишило по собі найкращий спогад — поставив би мене в клопіт. Справа бо в тому, що коли перекинуся якусь подію, вона може бути для нас приємна або прикра, але коли роки минуть — все ширіюється в пам'яті, забувається десь лихо і горе, лишається тільки згадка "про старі добрі часи", хочби й не були вони ліпші від сьогоднішніх. За двадцять п'ять літ у Канаді бувало різно, як то кажуть — і на волі і під возом. З того досвіду лишилося в мене одне загальне враження, що в біді люди себе краще розуміють, як у добробуті, і тоді тільки затісняються між людьми вузли правдивої приязні й дружби.

Тому може мені ще й досі як живі встать перед очима ті люди, що серед них жила я в Вінніпегу в початок великої економічної кризи 1930 року. Може повірив би хто, а може й ні, що бували такі дні, коли насправду не було чого до уст вложити. В Вінніпегу нема великого промислу, а саме туди наїхало багато українців по другій світовій війні, там їх заскочило безробіття і прийшов час, коли невідомо було, що з собою почати.

Тоді вже існувала "Українська Стрілецька Громада" в Вінніпегу, члени її жили з собою в товариській згоді, об'єднувала їх не тільки спільна ідея на майбутнє, але часто спомини спільно пережитого в минулому. Тому вони не тільки самі терпіли у власному своєму тяжкому положенні, але й турбувалися своїми товаришами. Цей настрій переливався теж і на дічат, що гуртувалися при "Стрілецькій Громаді". Дічатам у Вінніпегу було трохи легше, вони могли знайти працю домашніх працівниць, що давала їм принаймні дах над головою і берегла від голоду. Щоправда, не було в них надій на майбутнє, бо заробляли ми по вісім а то й по п'ять доларів на місяць і як тільки думка вискочила трохи наперед — жемов ледяна крига лягала на серце. Невже ж така наша доля, ніх не знікувати на чужій службі за ложку страви і кут до сну?

Та другим ще важче! Якщо наші товариші з УСГ не ходили з покхицпленими головами, якщо не прибавала їх душевно господарська скрута, то тільки тому, що підкріплювала їх свідомість koniecznosti думати не тільки про себе, але і про рідний край, для якого віддали свою молодість.

Ішли розмови про те, як зарадити лихові і що можна б зробити власними силами і власними засобами, щоб перетримати тяжкий час. З Управл УСГ, в якій пам'ятаю тоді д-ра Івана Гуляя, Остапа Василюшина і бл. п. Василя Рурника, виринула думка, щоб пустити в рух спільну харчівню, де можна б дешевше відживатися і зовсім безплатно харчуватися тим, що без праці.

Всі негайно взялися за діло. В пивниці під дахом поставлено кухню і туди по черзі приходили варити дівчата й жінки, близькі до "Стрілецької Громади". Кухонний посуд справила нам бл. п. Анна Номкер, голова Товариства "Канадійське Українське Жіноцтво", допомогла теж секретарка того Товариства, Євгенія Ситиш, пізніше визначна членка нашої Організації. Харч привозили хлопці з фариш, куди роз'їжджалися кожного тижня, шукаючи знайомих і прихильників нашої Організації, і треба сказати, що знаходили вони прозуміння й щирий відгук у свідомішого нашого фармерства. Те, що потрібно було дістати за гроші, купували ми з добровільних складок від тих наших членів і дівчат, що мали якусь працю й оподатковували себе добровільними тижневими датками на ту ціль. Не багато могли ми дати з своїх п'ять чи вісім доларів, але те, що мали, з охотою віддавали. Решту здобували з театральних вистав і концертів, що кожного тижня давалися в домішці.

Во тоді в Товаристві кипів рух. Хоч вітер гуляв по кущах, але високою хвилюю ходили серця і при всій нашій біді потрапляли ми не тільки з власними видатками впоратися, але й на допомогу політичними в'язнями і на боротьбу "Української Військової Організації" щось відложити.

Нічого так не єдиє людей, як спільна неволя, однакові труднощі в житті. Наша Організація від того часу дуже розрослася, здобула собі славу й маєток, далеко линила за собою ті часи, коли тулилася по чужих дахах або в винайнятих пивницях, та ніколи пізніше не бачила я такого ентузіазму і такої сердечної дружби між нами як у тих перших початках, коли дихали парою страви з нашої кухні, що була нам гордощами, попоїли нами самими звареної зупи і з юнацьким запалом бралися за культурну й суспільну роботу. Не було жони проті, щоб спізнатися, а то й зовсім не прийти на сходина чи пробу хору, а ким просто не можу затавити такого випадку, щоб хтось відмовлявся від обов'язку. Гай, гай! Змінюються часи і люди з ними.

З Вінніпегом я розпрощалася в 1932 році. Якби не мій земляк С. Маланчук, що прислав мені залізничний квиток, — хто зна, коли б я звідти могла вийти, бо з моїх тодішніх заробітків і думати було годі, щоб скласти на дорогу. Приїхала я до Монреалю на саму Велику П'яницю, зараз таки під церквою відшукала земляків і знайомих і зайшла до дамки "Стрілецької Громади" при вул. Фронтенак. Організаційне життя тут було сильне і добре налагоджене, а в особистих

Виставка українського народного мистецтва під час Крайової Конференції ОУК в Українському Національному Домі в Вінніпегу 1930 р.

обставинах членів не відчувалася така скрута, як у Вінніпегу. Швидко познайомилася я з жінками, що помагали в праці Гуртковій УСТ — Анастасія Білик, Марія Чайківська, С. Мацелюх, А. Кучма, А. Карпінка, А. Гриневич, А. Дудар, М. Бойко і другі — і ще такі того самого місяця рішали ми закласти собі живоче товариство при УСТ. До місяця після могої приїзду відбулися основні наші Загальні Збори — пішла я туди членкою, виїшла головою.

"Колеса крутяться, літа минаються" — співається в пісні. Багато праці проробили ми в нашій монреальській жіночій Організації, змалася я з нашими членками, ще більше полюбила нашу роботу і не можу тепер собі уявити, яке було б моє життя без неї. "Голодні" вікіпедські роки глибоко десь застрягли на дні душі в спогадах і рідко принарою піднімаються наверх.

А все ж таки — я ніколи не можу забути тієї радості життя й веселості душі, що нею жили ми — і хлопці й дівчата — при наших перших організаційних починках у Вінніпегу.

НАТАЛІЯ ГРЕЩУК-КОВІЛЯНСЬКА

СПОМИНИ ЕМІГРАНТКИ

Наближався час мого від'їзду до Канади. В рідній моїй місцевості не всі про те знали і не було ще точно відоме, коли це станеться. Одного вечора, на пробі хору, підступив до мене знайомий хорист В. і по короткій розмові запропонував мені співпрацю з "Українською Військовою Організацією", що діяла в нашій околиці. Я дуже була рада, що мене вважають гідною належати до такої організації, але що ж можу я для неї зробити, коли я вже менше однією ногою тут, тільки що й не видно, як поїду до Канади. В. сказав мені тоді, що в Америці і в Канаді існує "Українська Стрілецька Громада", що вони багато помагають для УВО в краю збірками на "Войовий Фонд" і на політичних в'язнів, і що коли я туди їду, конечно треба мені знайти до неї дорогу. Від нього дістала я деякі друковані речі, що відносилися до діяльності УСТ, побожнвшись, що нікому нічого про те не скажу, і крадьки перед домашніми читала їх у хаті на горнищі. Отак, ще поки виїхала я з України, було вже мені відомо, що в Канаді є організовані українці і що Товариство "Українська Стрілецька Громада" займається допомогою підпільній роботі в Україні.

Обидні ми з сестрою Сабіною приїхали до Вінніпегу дня 8 вересня 1930 року. Дуже тяжко було спочатку. Не тільки, що трапили ми на початок безробіття в Канаді, але ще й у злий час до Вінніпегу заїхали, бо під зиму багато фермерських дівчат переходили до міста і їм легше було знайти працю, бо зміли вони по-англійськи.

Різдво перевели ми в подружжя Чубатих з Тернополя. Вони мали ресторан при вулиці Дафферін, там працювала наша товаришка Ірина Михайлович. До нашої чвірки належала ще Оля Гупалівська і ми так взаємно помагали собі, чим і як могли.

А на Великдень 1931 року така нас біда притиснула, що ще й тепер гірко згадати. Моя сестра працювала в приватній хаті, а я шила дорівночно, як траплялося десь, і за дуже малу заплату. Жили ми в якихсь екуших латининців і часто не ставало п'ять доларів, щоб заплатити за мешкання. З'їли ми бідненьке снідання з чорної кави і кусочка пісного хліба і вишили пройтися по вулиці Мейн. Стрікнулися з Іриною Михайлович і вона завела нас до родини Ситників. Дуже нас там тепло й сердечно прийняли, погостили, чим хата багата, а потім п-ч Ситник завела нас до "Української Стрілецької Громади", де Товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" справляло спільне Свячене для членів і прихильників УСГ. Запізналися ми тоді з покійною вже головою того Товариства, Анною Йонкер, і з скарбничкою, Анною Музичною, тепер одруженою Мота.

Для нас, пригноблених тяжким життям дівчат, цей день здавався казкою. Стільки українців навколо, радісний, святочний і веселий настрій, сидимо за столами, заставленими Свяченим, як в Україні, між спільн рідними. Співають "Христос Воскрес", виголошують промови, лухо жадібно ловить кожне слово...

В часі того Свяченого зійшла мова на потребу заложити "Дівочий Гурток" при УСГ. Заохочувала нас до того п-і Євгенія Ситник, а було нас тоді вісім дівчат: Оля Гупалівська — тепер одружена Стебницьма, Ірина Михайлович — одружена Дячун, Марія Лежанська — одружена Дунець, А. Білоус, Анна Музика — одружена Мота, Сабіна Грещук — одружена Рабець, Наталія Грещук — одружена Кобилянська і М. Гарси — одружена Глібчук. Говорилося тоді про потребу співпраці з членами УСГ, допомоги визвольним змаганням і товариської самопомочі між нами самими.

Цей гурток оснувався тиждень пізніше і тоді вже було дівчат багато більше, поплило для нас нове життя. Найбільше всім подобалися справні вільноруч дівчат, учили їх того Оля Гупалівська і Степан Кутний, член УСГ. Виступи з вільноручними вправами здобували собі загальні оплески і нас часто запрошували до інших Товариств і організацій у гостину. А бувало тоді різно, як у тій пісні співається, що "було сям, було так, було розмаїт". Пригадую собі, як на одному фестивалі, вже під осінь, так зморив нас голод, що ми обидві з Олею Гупалівською сіли під кушем і заплакали — нема нам долі тут, куди ми їхали шукати нашого щастя. Підступили до нас пізніше членки Товариства "Рідна Школа ім. Маркіяна Шашкевича" і просили виступити в них на концерті. Ми згодні, тільки для форми сказали, що мусимо ще зайти додому повечеряти і подумали собі в душі, до якого дому і чим повечеряти? Але нас відразу запрошено на вечерю до того Товариства, за цей час ми зробили невеличку пробу і виступ удався нам напрочуд гарно на загальне для всіх задоволення.

Безробіття змусило мене покинути Вінніпег і 14 жовтня 1931 року приїхала я до Монреаля. Хоч тут життя для мене покращало, то я часто згадую ці перші дні моєї організаційної праці в Вінніпегу.

КОЛИ КИНУТИ ДУМКОЮ НАЗАД...

Багато літ провела я вже в нашій Організації, кожен рік, часом кожен місяць приносять нові справи і нові завдання, якось плили ті дні й роки, що я не чулася, коли вже моя Організація дійшла до двадцятип'ятилітнього ювілею. Тепер, коли за нами вже традиція організаційної праці, коли вже багато і коли наша Організація здобула вже собі славне ім'я і признання серед українців Канади, часом моя думка біжить до тих днів, коли все те тільки починалося.

На канадівську землю вступила я 7 квітня 1930 року і три дні пізніше приїхала до Віккіпегу. Було це на тиждень перед Великоднем і коли прийшов день Воскресіння Христового, дуже мені захотілося піти до церкви, між українців, почути рідне слово, послухати воскресної пісні. Та я чужа була в Віккіпегу, нікого не знала, навіть не мала кого спитатися, де українська церква, зайшла туди за голосом дзвонів.

По Богослужінні виїхала я надвір, бачу, люди гдходять до себе, стискають собі руки, вітаються з празником Воскресіння Христового. Тільки до мене ніхто не підійшов, сама я стояла й одинока там під церквою і такий мене жаль огорнув, така туга за рідним краєм, що я трохи не заплакала. Мерщій пішла я звідти, щоб не бачили люди мого смутку. Привиділося мені рідне село, стара стріха нашої хати, моя старенька матуся. Ввижались мені товаришки мої, як обмінюються писемками і виводять гагілки під церквою — і в тій хвилині пробудилася я з того солодкого сну, оглядаюся кругом себе, не знаю, де я і куди йду. До пізна блукала я так по незнамих вулицях міста і не могла з ніким розговоритися, не мала щастя потрапити на своїх людей. Кого тільки спитаюся "чи говорите по-українськи?" — скрізь одна відповідь — "ай спік інгліш". Не знаючи мови, але бачучи прихильне нахвалення в тих людей, що мене не розуміли, мені здавалося, що вони жаліються, що кожен з них "спікся". Минуло не багато часу, коли сама з себе почала я сміятися на згадку про те, але тимчасом про блукала ще немало, ажкн добилася додому.

Два тижні пізніше стрінула я на вулиці могого земляка, Дмитра Герича, і довідалася, що є тут Товариство "Українська Стрілецька Громада", він там головою. Почала я туди заходити, познайомилася з дівчатами і відразу легше стало на душі. Щораз більше нас було і з початком 1931 року ми зорганізували собі наш "Дівочий Гурток" при "Українській Стрілецькій Громаді" й почали братися за всіляку національну працю, а найбільше за ту, що принесла б допомогу рідному краю і тим, що за нього потерпіли — воєнним українським інвалідам і політичними в'язнями. Переважно були там самі молоденькі дівчата, з одружених жінок, пам'ятаю, приходила до нас п-і Євгенія Сит-

ник. Там ми вчилися теж, як вести організацію, відбувати засідання, наради і збори, і ще тепер присмю мені згадати, як ті молоді дівчата сходилися там і турбувалися не собою, не тим, як весело провести час чи поправити власну долю, тільки як допомогти Україні, з якої всі виїшли і яка мов жива всім нам стояла перед очима.

Випало мені так, що 1933 року мусіла я переїхати до Торонто. Дуже мені жалко було залишати миле товариство моїх знайомих у Вінніпегу, до яких звисла я за ті три роки, і при тому збирав мене страх, чи не прийдеться так само самотній блукати по Торонто, як колись по Вінніпегу. І тоді я щойно пізнала, яка то велика сила — організація. Мене передали вначе з рук до рук, зараз по приїзді заопікувалися мною членики нашої жіночої Організації, Степанія Савчук, теперішня голова Центральної Управи ОУК, Марія Грицька, тепер одружена Гультай, і бл. п. Яворівська. Вони приймали мене як рідну сестру і разом з ними я в тутешньому жіночому гуртку при УСГ почувалася так само гарно, як і серед колишніх моїх друзів у Вінніпегу.

Не відмовлялася я від ніякої праці, що на мене припала, але найбільше з усього полюбила я діяльність для "Українського Золотого Хреста", коли ми здобували фонди для нього в надії, що стануть вони колись у пригоді рідному красні в його боротьбі за волю. Багато часу і багато праці взяла та справа і так застав нас срібний ювілей ОУК. Змінялися за той час умовини нашого життя і праці, та не змінялося одне — охота допомогти своєму народові через працю в Організації.

ОЛЬГА ЗАЯЦЬ

НА КРИЛАХ СПОГАДІВ

Наше життя в Канаді біжить таким шоким темпом, що людина нероз не має навіть часу подумати про те, що перейшла й пережила. Треба якоїсь великої події або далекої річниці-ювілею, щоб відорвати свої думки від сьогочасности й пірнути в минуле. Може й току так часто справляються на американському континенті великі річниці, бо це чи не одинокий засіб спонукати людину кинути оком на пройдений шлях і зробити оцінку свого життя і своєї праці за минулі роки.

Це досвідчила я сама. Срібний Ювілей нашої Організації якось несподівано мене заскочив, неначе годі було погодитися з думкою, що вже двадцятьп'ять літ минуло, від коли почали ми ставити перші кроки. В безнастанному русі особистого й суспільно-організаційного життя одна тільки річ, здавалося, спинилася — час. Вуваши вічно зайнятим бжучим щоденніми справами і дивлячись далеко в майбутнє та не оглядаючись назад, ми мов би затра-

тили свідомість впливу часу і не прислухалися до його тихої ходи. Гамір сьогодишнього заглушував спойді учорашнього і пам'ять не затримувалася над змістом минулого, яке нагадували нам гарні слова поета:

Цить, то не хвиля шумить,
Не ріка котить гори-хрустали,
То веселино плинуть у несвідомо путь
Людське горе, терпіння, сирималі...

Гай, гай... а було це так просто і гарно... Сумне чергувалося з радісним, а над усім уносилося в повітря надія, що підтримувала нас у прикрих часах...

Під впливом репресій польської влади мій чоловік виїхав до Канади в 1927 році. Думалося, побуде там рік чи два, заробить трохи грошей та й вернеться, щоб розбудувати собі ліпше життя в рідному краю. Та не так склалося, як гадалось і замість чоловік вертатися до мене, я мусіла їхати до нього. Зарібки в тому часі були малі, треба було закинути думку про швидкий поворот. І так в листопаді 1929 року я вже з'явилася коло чоловіка в Торонто. Там діяла вже "Українська Стрілецька Громада", куди належав мій чоловік, як колишній учасник визвольних змагань, і на мого задоволення довідалася я, що при тому Товаристві гуртуються теж жінки й дівчата. Громадське життя завжди маняло мене до себе. Ще п'ятнадцятилітньою дівчиною належала я до Товариства "Сокира" у рідному моєму містечку, була навіть чотовою. Притягала мене теж культурна самодіяльність, я брала участь у аматорському гуртку нашої читальні "Прогрес", а в часі визвольних змагань 1918—1919, перебуваючи у Львові, виступала в тодішньому нашому столичному театрі під управою Василя Коссака. Тому вже на другий день після могої приїзду познайомилася з жінками при УСГ і оступила до хору та на Листопадовому концерті вже співала. Праця в нашій Організації подвійно була мені потрібна: з одного боку давала заспокоєння моїм суспільним інстинктам, а з другого — глушила в серці біль і тугу за родиною і за рідним краєм. Українська громада в Торонто була велика, було серед кого і для кого працювати, я це найліпше пізнала, коли в 1930 році за столом при спільному Свяченому п'ятьох українців заспівало "Христос Воскрес".

В тих часах познайомилася я з такими пізнішими членами ОУК, як Степанія Савчук, Марія Грицька, пізніше одружена Гультай, Єлисавета Даниляк, Ядвіга Курилів, Марія Секюта, Степанія Фабіян, Маруся Яворська й багато інших. Всі вони від самих початків стояли близько до "Української Стрілецької Громади" і в їхньому гурті я забувала про розлуку з близькими особами в рідному краю.

Якраз тоді настали в Канаді дуже тяжкі часи економічної депресії, що сильно далися в знаки особливо тим, що недавно приїхали до Канади і не мали ще часу загосподаритися. Мій чоловік стратив працю в Торонто і ми виїхали до Содбур. Перше, що кинулося мені в очі — це сильні впливи большевизму в тому місті. Большевицька пропаганда завзято працювала серед місцевого копальняного робітництва і не легко було протиставитися її роботі ентузіястам "Стрілецької Грома-

ди". Проте, ми не давали за програму і взялися до праці разом з нашими чоловіками. Незалежно від політичного й національного освідомлення людей у привагідних розмовах, ми постановили впливати на них посиленою напругою національного українського життя. В тій цілі організувався аматорський гурток і хор під орудою П. Ільчишина. Драматичні вистави й концерти хору сильніше промовляли до серця збольшевических українців, як політичні промови на вічах. Годі ще наша Організація не мала власної домівки і ми приміщувалися при церковній парохії. Але театральні представлення давали ми кожного тижня, багато з них режисерувала я сама. Найбільше заходу забрали мені постановка драми "Верховинці", але ж і придбала вона славу нашій Організації, публіка не могла знати слів похвали для неї і довгий час ця вистава була предметом розмов содбурських українців. Драма "Верховинці" відігралася вже у власній домівці.

Само собою, зараз постала жіноча секція при УСГ, переважно зложена з жінок членів УСГ, з яких пам'ятаю Ірику Никльчук, Па-

З ВИСТАВИ "ВЕРХОВИНЦІ" В СОДБУРНІ В СІЧНІ 1937.

З ліва до права: Софія Шенчук, Ольга Захар, Ризалія Калки. (Світлина поміщена на жіночій сторінці Нового Шляху, 30 березня 1937 р.)

раню Стефурак, Євдію Стефуру, бл. п. Анну Ковалишин, Анну Попович, Петруню Колеф, Ольгу Максимович, Розалію Несторовську, Лавунську, Вавришинову — годі їх усіх перерахувати, всі вони сердечно прикладалися до праці Жіночої Секції від самих її початків. Пани Олидж була спеціалістка переважно в комічних ролях.

З тих часів глибоко врізався мені в пам'ять Різдвяний Вечір. Надворі тріскучий мороз, сніг скрипить під ногами, над головами миготять зірки — як у нас, в Україні... А ми, п'ять чоловіків і дві жінки, вибралися з колядою. Від коли прийшли до Содбури українські поселенці, ніхто не ходив їм колядувати. Хто має родину — може тримався традиційних звичаїв, а може й піддався впливам чужого оточення і забув про них. А хто самотній — то де ж йому провести свята? Хто і як міг нагадати йому молоді роки в рідній місцевості в Україні? До того безбожницька більшовицька пропаганда лишала свій слід і все разом справляло, що люди забували про свою віру і про свій нарід. І ось чують вони — хтось співає "Вог Предвечний", Знайома мелодія будить далекі спомини і під теплом рідного слова, рідної рідвяної пісні, розтаює закуті і краку серця, забувають про горе, про самоту й чужину, розкривають свої душі для "наної радості", що зійшла сьогодні на світ разом з народженням Ісусака.

— Христос родився! З Різдвом Святим вітаємо, дай Вам Боже, щастя, здоров'я і багатьох літ!

— Славім Господа нашого! Дякуємо за коляду, просимо ближче, от сімсибі, що не забули і не погордали.

Не минаємо ні одної хати, в цей день, коли Господь зійшов принести мир і радість людям на землі, не дивимося, хто єдиномий націоналіст, а хто збільшовицькався, всі для нас — українці, члени одного народу, що переживають спільну долю далеко від рідного краю.

По коляді господар питається за мікономешо, а господарня наливас цюсє, "щоб розігрітися", подає святочну перекуску, "чим хата багата". Там, за вікном, закутана в снігове покривало гостинка для нас канадїська земля, але тут, у хаті, ми серед нашого українського народу так само, як у рідному краю. І коли приходить пора пращання — всім жалє розлучатися, але ж стільки ще українців треба відвідати! Та ще й на другий рік буде коляда, а може на другий рік стрінемося вже в Україні? Дай то, Боже, нам усім!

І хоч намералися ми та й невипані по коляді до праці мусіли йти, але здоволення в нас велике — ця коляда більше наблизила до себе українців у Содбури, як яканебудь політична акція. Та й на українських інвалідів і на політичних в'язнів було що вислати з коляди.

В 1932 році Жіноча Секція при УСГ перемінюлася в самостійний Відділ ОУК і мені припала честь бути першою його головною. Тринадцять літ працювала я в тому Відділі на різних етапонищах в Упрамі, часом треба було заступати вчителів у "Рідній Школі", часом опікуватися Доростом МУН. З бігом років так зникла я до Організації, що не було ні одного вечора в тиждні, щоб не була я в домініці — то засідання, то проба хору, то аматорський гурток — і якщо й трапився якийсь день, щоб провести його вдома за коначною домашньою роботою, то почувалася я дивно, бракувало мені Організації, що цілісно втягас в себе людину і не лишав місця на нічого іншого.

Пізніше склалося так, що в березні 1944 року назад вернулися ми з чатовіком до Торонто. За час моєї кільканадцятилітньої тут відсутності наше організаційне життя буйно розрослося в Торонто, що й порівнювати годі з його початками після могої приїзду з України. Пізнала я багато нових членок, заприятимлася з ними, відновила знайомство з давними — і поплили дні так швидко, що й зрахувати їх трудно. Але велике місто накладає і великі обов'язки. Крім праці в Відділі — 11 літ доводилося мені бути головою, а в усіх інших роках на інших становищах в Управі Відділів — прийшли ще обов'язки в Провінційній Екзекутиві Сходу Канади і в Центральній Управі ОУК. Велика більшість могого часу в Канаді пішла на організаційну діяльність і я зовсім не жалую того, що мало займалася власним домашнім господарюванням. Я переконалася, що нічого в світі не може дати людські такого вдоволення, як суспільна праця для свого народу. Хто не працював у громадських організаціях, хто не вкладав туди своєї душі — той не може зазнати повного щастя на землі. Людина створена до гуртового, товариського життя. Коли ж замкнеться вона в вузькому колі найближчої рідні — заковані в егоїзм і зникне душевно. Тільки в організації, серед більшого гурту можна вповні виявити свою індивідуальність і свої здібності, а хто того не робить, його можна порівняти з тим, що в притчі про таланти закопав свій талант у землю. І хоч одна особа для народу відіє не багато, але коли всі гуртом злучимо свої зусилля — поставе велика сила. Ця сила є в нашій "Організації Українок Канади ім. Ольги Васараб", що її ми створили, для неї працювали, її Срібний Ювілей святкували і для неї віддали себе та будемо її віряти до кінця наших днів.

АННА ЗАВОЛОТНА-КУРИЛІВ

ПОГЛЯД У МИНУЛЕ

Коли я виїжджала до Канади, жаль було покидати рідний край, рідне село і родину. Жаль було покидати працю в нашому жіночому товаристві "Союз Українок". Шкода було покидати ті студентські сходини, що відбувалися підчас канікул обов'язково раз на тиждень. Сходилися туди студенти з цілого повіту до нашого повітового містечка в залі "Весіли". В той саме час організоване життя української громадськості кипіло на всіх ділянках, мимо сильного утиску тодішньої польської влади.

Саме в той час обставини змусили мене виїжджати за океан. І я все думала, чи дасться в Канаді хоч частинно продовжувати ту працю, що її розпочало українське жіноцтво на рідних землях.

В Канаді заїхала я до міста Содбури і за винятком проведеного деякого часу в місті Кіркленд Лейк, тут я проживаю й досі. В цих двох місцевостях я познайомилася з членами Відділів ОУК ім. Ольги Басараб, що вже діяли там від кількох років.

Кілька місяців після могої приїзду до Канади — було це саме в часі Різдвяних Свят — я захворіла і мусіла піти до шпиталю. Відідали мене тоді дві членки ОУК — Розалія Несторовська й Анна Фенюк, обидві проживають тепер у Торонто — і це справило мені велику радість, я зрозуміла, що хоч далеко від рідного краю і від близьких мені й дорогих людей, та все ж не між зовсім чужими. Вони обидві перші розказували мені докладніше про нашу Організацію.

В Содбури перша ввела мене в організаційне життя моя тітка, Ольга Матейко, я саме до неї заїхала після приїзду з краю. Познайомилася я тоді з трьома жінками, що з ними заприятелювала пізніше і ще й тепер нераз спільно згадуємо ті давні часи. Маю на думці Галину Вильшовську, Параню Стефурак і Ірину Никільчук. Зокрема Параня Стефурак — це подиунутісна жінка. Надзвичайно енергійна й завжди повна запалу в організаційній праці, рухлива й підприємлива. В той час вона чи не наймолодшою віком членкою ОУК у Содбури. Хоч не було її в Управі, зате мілий Комітет, ніяка фінансова, добродійна чи суспільна акція не обійшлася без її чинної участі. Молоденькою дівчиною виїхала вона з рідного села Городищі над Дністром, привезла звідти з собою нашу українську щирість і любов до всього рідного-українського. Приклад таких членок дуже притягаюче впливав на мене і заохотив долучитися до їхньої організаційної праці.

Пригадую собі, як 1937 року наш Відділ святкував п'яту річницю свого заснування. На цей Ювілей запрошено, як головну бесідницю, Степанію Савчук з Торонто, теперішню голову Центральної Управи ОУК. Слухаючи її промови зо сцени я сильно переживала її слова, вони справили на мені глибоке враження. В короткому часі після того гостювала в нас друга відома діячка ОУК, Сасенія Ситник з Вінніпегу. Обидві ці визначні жінки з нашої Організації залишили тривалий слід у моїх переживаннях того часу, вони зв'язали мене сильними духовними вузлами з нашою Організацією.

Скисалося так, що хоч я не зараз вступила в членки того Товариства, але для мене сама його назва — імені Ольги Басараб — вистачала, щоб відразу прихилитися до нього душею. Бо хто ж на рідних землях смів голосно вимовити це ім'я? А що й казати, щоб назвати як-то товариство іменем Ольги Басараб! Пригадую собі, що коли я була ще гімназійною ученицею і ми, діти тоді, знали, що припадає день роковин смерті Ольги Басараб, то одне другому тільки пошепки переказувало про відомість, а маленькі чорні конардки на знак жалоби носили під кляпами наших плащів.

Вступаючи в членки до Відділу ОУК у Содбури в 1938 році, я орієнтовно зацікавилася з програмою і статутом цієї організації. Я пізнала ближче членок і їхню працю. Тоді я переконалася, що тут легше можна працювати, як на рідних землях, бо тут велика свобода. Це не те, що під польською владою, коли, бувало, як приходилося давати

якусь виставу, то треба було всім давати знати і всіх просити і все те часом ніяк не здалося. А тут — у всьому свобода. І правда, наші членки використовували ту свободу, скільки їм ставало сил. В той час праця у Відділі йшла повним рухом, бо й членок було багато. Саме поприїжджали членки-піонерки з міст Західньої Канади, як з Вінніпегу, Саскатуну й Едмонтону. Вони вже були досить заправлені до організаційної праці і, злучившись з нами, створили досить сильний Відділ ОУК.

Ніде правди діти, початки були трудні, але вистачало, що ці жінки мали добру волю і мали те чисте, щире почуття прив'язання до рідної справи, що піддержувало їх у найтяжчих хвиликах. Потрібно було немалих зусиль, щоб наші люди зрозуміли потребу суспільної праці і потребу такої організації. І дійсно треба подивляти наших членок ОУК з тих часів, як вони мусіли вперто і послідовно працювати, щоб могли передати Організацію молодшим членкам у такому стані, як вона сьогодні. Праця була нелегка хочби тому, що кожна членка мусіла заробляти на життя, вдома виховувати дітей і ще знаходила час і витривалість для організаційного діла.

Коли я мала пізніше нагоду бути секретаркою Відділу кількома наворотами, дістала я можливість переглядати книги нашого Відділу ОУК років і дійсно сповняло це мене подивом, скільки то наші жінки вложили праці для добра української справи. Подивляти треба хочби тому, що ці жінки переважно були без вищої освіти, по більшій частині звичайні жінки нашого українського села. Але в них була гаряча

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У СОДВУРН ПРИ ПИСАНКАХ У 1950 Р.

Сидять з ліва до права: М. Юськів, М. Шинзон; інструкторки: Т. Марунчик, Т. Підзамецька, Г. Шумга. Стоять: А. Майчос, С. Стафірна, О. Марунчик.

любов до всього рідного, українського, і вона давала їм запал та окрилювала їхню віру в Україну, якої багато з них не бачили. Деякі зовсім малими виїхали, ще перед першою світовою війною, а деякі вже тут народилися. Та всі вони серцем відчували, що повинні працювати для рідної справи. Вони мусіли знаходити час на виховання своїх дітей, з яких деякі вже подружені і є членами наших Братніх Організацій, а деякі в вищих школах здобувають собі знання і служать прикладом для всієї української молоді в Канаді.

Схиляю свою голову перед піонерками нашої Організації, зокрема перед тими з Відділу ОУК у Седбури, що їх найкраще знаю. Це їхня заслуга в тому, що наша Організація розвивається щораз краще і щораз більше наближується до своїх мети.

Сьогодні є чуюся щаслива і горда, що належу до "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", якої слідами вже пішли і ще йдуть тисячі жінок і дічат, щоб діяти до мети, яку поставила нам сл. п. Ольга Басараб. І дай Боже, щоб наше жіноцтво тут на еміграції вступало до нашої Організації, працюю в ній обличчувало собі свою тугу за рідною землею і біль по втраті своєї рідні та всього найдорожчого, що знищили наші вороги. "Во плач не дав свободи ще нікому — а хто бореться, той здобуває світ" — сказав наш поет Олесь Вабий і його слова супроводжати нас будуть у дальшій праці в рядах і для добра нашої Організації.

МАРІЯ ДУНЕЦЬ

ГАЛИЧАНКА МАРІКА ЗА ОКЕАНОМ

Було колись у Галичині, в Тернопільщині, невеличке, але гарненьке, на схилі загір'я розкидане село. Повз село тихо булькотіла річечка Восушка, обертаючи колесо водяного млина. Майже коло кожної хати до вулиці був городчик з квітами, а позаду, частіше за обійстям і господарськими будівлями — садочок з вишневими, черешневими, яблуневими й сливовими деревами. Віленські хатки діліч на рік білилися ванпом. Так було, а тепер те село проковтнув колгосп. Вулиці бур'янами позаростали, а колгоспники ходять на панцирку стежками, протоптаними навропростець через усі двори.

В цім селі з давніх давен живе родина Леж-ських, що колись належала до середньо-заможних. Мала вона хату й усі господарські забудови в належному стані, як теж садочок і квітничок. Батько цієї родини перебував довгий час у війську, найперше в австрійському, а потім в українському і через те мало мав часу для виховання своїх дітей.

Але його дружина і дві сестри вчительки завжди радили дітям: пильно вчитися, бо найбільше багатство — в голові людини і що до неї замолоду набрано, того ніхто вже не відбере. Через те для Марійки і її трьох братів та двох сестер читальня "Просвіти" і її хор з найменших літ стали найвідміннішими установами.

Марійка закінчила торговельну школу і ніби набула фахову освіту. Та що ж, ні одна неукраїнська установа не знайшла в себе місця для української дівчини. А тут ще сталося велике нещастя. Несподівано, в 1928 році, ще молодим помер батько на 42 році свого життя. Треба було й мамі допомагати. Так Марійка стала, без практичного досвіду, керівничкою кооперативної крамнички в своєму селі, такої малої, що ледве з неї прожити. Порадилась Марійка з матір'ю і написала листа дядькові до Канади, де він перебував уже понад десять років.

Зо два місяці ждали на листа. І нарешті дядько відписав, що йому ведеться добре і він радить Марійці приїждити. Обіцяв прислати афіданс і "шифкарту" до самого його дому. Серце затремтіло... Подумати тільки — Канада, де платять за все не якимсь собі "золотим", а самим доларом! Тріпочеться дівоче серце від радості, але, як подумав про таку далеку путь, та ще й маму й усіх найдрібніших лишити треба — щось примить і самі сльози льються.

Рішили, що поїде на три роки, а там — повернеться, або їх до себе забере. Запряг братів коні, помолилися й мовчки посідали. Сіла на візок поруч братика і рушила в далеку, чи не останню на своїй землі, дорогу.

На пароплаві зустріла ще три українські дівчата — легше було зв'язку їхати назустріч невідомому майбутньому.

Першого переселя 1930 року Марійка приїхала в Гіл Савт Біч, до свого дядька. Той з родиною привітав її, а на другий чи третій день запросив помагати ламати кукурудзу. Роботи в нього не багато і Марійка швидко зорієнтувалася, що дядькові треба дякувати, але заробляти гроші, щоб йому віддати, треба деінде. Відразу побачила, що насамперед треба знати англійську мову, а досягнути того найскоріше можна в місті, де для цього є вечірні школи. За який місяць Марійка подякувала дядькові і чкурнула до Вінніпегу. Особливо також вразили Марійку величезні й безупинні озера, про які чула, але не уявляла собі їх величості.

В Вінніпегу швидко знайшла працю — прибирати в хатах — і тут відчувала велику прикрість від незнання мови, а тому з великою пильністю вчилась за мову в вечірній школі й у себе вдома. За привичкою відшуквала вона хор, віднашла "Українську Стрілецьку Громаду" і стала там членкою.

Як легко здогадатися, "галичанка-Марійка" — це ніхто інший тільки я сама. Як сотні й тисячі інших українських дівчат, що в тому часі приїхали до Канади, почала я ставити перші свої самостійні кроки по новій землі, серед нових людей, в нових умовах.

Жилося тяжко в тих часах — бігли п'ятнадцять доларів місячно не сила було заробити, а з того ще й сплачувати мусіла борг дядькові.

Мішаний Хор у Західному Торонто з диригенткою М. Яворською.

Розраду знаходила я в організаційній праці, найперше в дівочому гуртку при УСГ, а потім в ОУК — всюди мені найчастіше доводилося секретарювати. Так витягнула мене в себе організаційна діяльність, день за днем, рік за роком приносячи нові завдання, найперше в Вінніпегу, а потім у Торонто, куди я переїхала в 1934 році. Прийшов "Комітет Українок Канади" — репрезентувала я нашу Організацію в місцевому Відділі, як його заступниця голови, почали ми видавати "Жіночий Світ" — кинула я придбати йому передплатницю.

Та найбільше мене все цікавила і найкращі спогади в моїй пам'яті залишила культурна робота нашої Організації, зокрема хори. Співати я завжди любила і вже тут, у Канаді, проспівала понад двадцять літ. Філія УНО в Торонто завжди з увагою ставилася до хору й старалася добирати собі кращих диригентів, то ж проба хору, або як говорили тоді в нас — "співанка" — була для мене справжнім святом, що давало мені духову насолоду. Співати мені доводилося за диригентів: Дмитра Костенюка, Юрія Цукориника, (пізнішого православного священика), Богдана Ковальського, д-ра Якова Козарука, Лева Сорочинського (колишнього учня й хориста Олександра Кошиця). Вже й після війни співала я під диригентурою Лева Туркенича й Галини Голубської. За Лева Сорочинського давали ми більші концертні виступи в великій залі Мессей-Гол, ходили теж співати по дельних шпиталях, щоб розважити й підбадьорити хворих українців. Підчас одного з наших концертів у старому ще будинкові УНО при вулиці Каледж до залі ввійшов середнього зросту кремезний чоловік з вусами. Зчинився рух на залі і ми на сцені заметушилися. Хто це? Та ж це "самий Кошиць" прийшов, ось зараз будемо співати одну з пісень під його проводом. Зсунули на хвилюкю кurtину, а коли вона піднялася — перед хором стояв Кошиць, усміхаючися лагідно. Вся зала встала серед бурхливих оплесків, наш диригент Сорочинський stanув серед хористів, як співак. Коли маестро підняв руки — все заміло, поза піснюро пішли дріжаки, як від електричного струму. Почали співати "Стали-

ся, барвінку, живенько..." Хор видав з себе, що міг, а коли скіячили, не було кінця оплескам, здавалося, що зала ошаліла в захопленні, двічі мусіли ми повторити пісню.

"Осередок Української Культури й Освіти" частенько влаштовував "Випці Освітні Курси" в Торонто. На одних таких курсах хорового співу й диригентури навчав проф. Нестор Городовенко, запрошений з Монреалю. Хор курсантів скріплювся старшими й досвідченими співаками, помагала і я. Чудові це й незабутні для мене були хвилини — співати під рукою такого майстра, як Нестор Городовенко! А коли прийшов заключний концерт на кінець курсів, простора аудиторія в Ітоні шість разів виповнилася людьми, вишикував нас професор за своєю вимогою і ми співали. Коли почали "Ой, вербо, вербо..." — не було кінця тріумфові. В такі хвилини здавалося мені, що я покидаю землю, пісня підносить мене на своїх крилах все вище і вище, аж ген до неба, і разом з її звуками розпливаюся в небутті, затрачую свідомість існування.

Культурна діяльність ОУК в співпраці з іншими Вратими Організаціями простягалася на багато ділянок, від аматорських театральних гуртів до високомистецьких вистав, і все те мене дуже цікавило, в усьому старалася я бути помічна, та нічого не давало мені стільки і такого задоволення, як хорове мистецтво. Хоч мій спосіб життя не дуже дозволяв мені віддаватися тій радості — ми з чоловіком провадили харчову крамницю і я нераз до пізнього вечора мусіла її пильнувати — все ж таки, скільки могла, стільки старалася не пропускати нагоди поспівати в хорі. Не тільки особисту приємність це мені давало, я бачила, що пісню більше можна вдіяти для молодого українського покоління в Канаді, як найбільш обдуманими доповідями золотустих бесідників. Вільш як де, саме тут, у цій ділянці сполучати можна було приємне з пожиточним і це ще більше піддавало мені охоти.

Проїшло багато років, від коли я, "галичанка-Марійка", переплила "велику воду" і знайшла собі другу батьківщину за морем. Вже й срібного ювілею своєї Організації дочекалася. Перелічуємо тепер і підсумовуємо те, що зробили ми за двадцять-ять років, скільки чого збудували, скільки грошей на що зібрали, які газети видавали — все, що можна бачити, схопити рукою, уняти в рами цифер. Але серед того всього, на мою думку, не малу роллю відіграло щось, чого ані зважити ані змірити не можна, але що дало наслідкам організаційного діяння не менш тривалу вартість — праця ОУК у ділянці національного мистецтва, що в ній одне з передових місць займали хори. Вблизило це мені до серця стояло все, не покине мене й надалі в рядах нашої Організації, доки ще лишиться мені життєвої сили. Відшукала вона хор, віднайшла "Українську Стрілецьку Громаду" і стала там членкою.

КАРТИНА З МОЇХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СПОГАДІВ

Під кінець другої світової війни наша Організація сильно завантажена була працюю над збільшенням оборонної сили Канади і це виявлялося головню в співпраці нашого жіноцтва з "Канадійським Червоним Хрестом" та з іншими установами, що діяли в часі війни, а також у підтримуванні зв'язів і висиланні дарунків українцям, що вступили до канадійської армії і виїхали на поле бою за морем. Ця робота велася і на місцях, по Відділах ОУК, і в Центральній Управі.

Коли війна скінчилася, прийшло нове завдання — заохочуватися українськими втікачами в Європі, що їх війна прогнала з рідної землі. Власне, Центральна Управа вже давніше передбачала цей свій обов'язок і приготувалася до нього, розбудовуючи Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста" і пишучи на ті теми в жіночій сторінці "Нового Шляху". Але коли прийшлося стати віч-на-віч з новим завданням, швидко показалося, що воно переростає можності самих лише канадійських українців. Ми мусіли не тільки турбуватися правною охороною і признанням права азилу для українських втікачів, не тільки в міру наших сил і спроможностей організувати їм допомогу харчами й одінням, але й подумати про те, щоб якось переселити їх в інші країни, витягнувши з перенаселеної, знищеної війною і все ще загроженої Європи, між іншим теж і до Канади.

Якраз тоді "Організація Українок Канади ім. Ольги Васараб" стала членом "Національної Жіночої Ради Канади". Це було в 1947 році і Центральна Управа ОУК, якої я тоді мала честь бути головою, щиро брала участь в нарадах і засіданнях "Національної Жіночої Ради Канади" та розглядалася за можливостями приділяти цю велику і впливову жіночу організацію для справи приїзду скитальців до Канади. За стараннями нашої Організації і теж інших організацій етнічних груп Канади, місцева "Жіноча Рада" в Вінніпегу скликала свої надзвичайні сходження для обговорення питання в'їзду скитальців до Канади на правах імігрантів. Від Центральної Управи ОУК у тих нарадах узяли участь обидві ми з Євгенією Ситник, тодішньою секретаркою Центральної Управи ОУК. Забираючи голос на тих Зборах, представила я невідрадне положення українських скитальців, що мусіли залишити все своє добро й опинилися в таборах у Німеччині. Покликаючися на працю й досвід давніших українських поселенців у Канаді, просила я підперти наші старання перед канадійським урядом, щоб тим людям дозволено приїхати до Канади, поселитися на її вільній землі і працювати разом з нами для спільного добра.

Таке саме становище зайняли представники інших національних груп і тоді це прохання, з прихильною думкою "Національної Жіночої Ради Канади", передано канадійському урядові.

Після цієї першої нашої ініціативи старалася я не проминати ні одної нагоди чи то в місцевій чи от в провінційній "Жіночій Раді", щоб не затіснити наших контактів і не впливати на добре вирішення справи скитальців при допомозі тої організації. Це саме, в порозумінні з нами, робила в Торонто Степанія Савчук, на той час заступниця голови Центральної Управи ОУК.

Спільні старання всіх українських громадських кол у Канаді, а в тому числі й ОУК, дали перший більший, хоч ще не зовсім задовільний вислід у 1948 році. Канадійський уряд дозволив тоді на обмежений приїзд скитальців. Покищо могла приїждати тільки найближча рідня канадійських громадян з тим, що треба було наперед заплатити кошти дороги. Трохи пізніше дозволено приїжджати дівчатам до наперед заплавленої праці в шпиталях і для домашньої прислуги.

"Організація Українок Канади" виклала багато праці й заходів в акцію спровадження українських скитальців з Європи до Канади. Наслідком того приїхало до Канади багато українок і наша Організація збільшила своє число новими членками, що помітно похвалили працю на всіх ділянках.

В мене особисто з тим часом в'яжуться дуже гарні спогади. Між молодими українками, що приїхали тоді до Вінніпегу і стали з нами до праці, була Катерина Кандиба, з роду Вілецька, вдова по замученому німцями поетові-націоналістові Олегові Ольжичеві. Вона працювала в канцелярії Центральної Управи ОУК і перебрала редакцію сторінки ОУК у "Новому Шляху". Разом з другою україною, д-р Ніною Синявською, вона вложила багато праці в підготову до видавання журналу ОУК "Жіночий Світ" і була першою його редакторкою. Тепер цей місячник має вже за собою кілька літ, здобув собі широке коло читачок не тільки в нашій Організації, але й поза нею, і став нашим прапором і нашою гордістю. Але тоді, коли треба було рішатися, чи зважитися на те діло, коли обговорювалися всієї надії й побоювання в зв'язку з тим, коли ми нерідко цілі вечори проводили в дискусіях на ту тему, між нами тоді постали дружні вузли приязного почуття, що його дає співпраця для спільної цілі — для добра організації. Скільки разів мені доводиться брати до рук кожне свіже число "Жіночого Світу", я завжди згадую ті часи моєї співпраці з Катериною Кандибою і з Ніною Синявською, як загалом милий слід у моїх спогадах залишили всі інші членки ОУК, що з ними доводилося мені співпрацювати в Центральній Управі.

В 1949 році приїхала до Вінніпегу п-і Р. Дж. Маршал, голова "Національної Жіночої Ради Канади" на Річні Загальні Збори "Жіночої Ради" Вінніпегу. Було це якраз у великодній час і ми постановили використати ту нагоду й запросити до себе в гостину п-ю Маршал, щоб увібїти з нею у ближчі взаємини і водночас поінформувати її докладніше про українське життя. Гостина ця відбулася в моїй хаті, крім п-і Маршал запрошено теж п-і А. В. Демпсей, голову "Жіночої Ради" міста Вінніпегу. З нашої Організації взяли участь членки Анна Вах, Степанія Маденко, Ольга Семака, Євгенія Ситник, Ольга Стебницька й Анна Копичанська, а від "Союзу Українок Канади" представниця цієї організації в особах Ольги Войценко, А. Дж. Павлик, Е. Симчич, В. Сарчук і Д. Гавришшини.

В дружній товаришській атмосфері швидко проминула ця приємна зустріч і ми, спільно з членами СУК, обдарували обидві англійські наші гості писанками, вияснивши їх походження і мистецьке розмалювання. Це була добра нагода познайомити їх з українським народним мистецтвом, а при тому поговорити і про інші українські справи. Я певна, що того вечора українські жінки Канади знамали для себе нові дві щирі приятельки.

В 1953 році "Національна Жіноча Рада Канади" святкувала 60-літній ювілей своєї діяльності в Канаді. В тому святі, що відбувалося в Вінніпегу, від нашої Організації я взяла участь, як делегатка, і здавала там звіт про діяльність Центральної Управи ОУК. При тій нагоді відновилися давні і нав'язалися нові контакти з прихильним нашої справі англомономним жіноцтвом Канади.

В цьому короткому моєму спогаді хотіла я головню підкреслити діянку співпраці з "Національною Жіночою Радою Канади". Одначе мушу зазначити, що бувши кілька років головою Центральної Управи ОУК я вважала свою працю цікавою, присмною і корисною для мене. Я мала нагоду стрічатися з багато нашими членами з усіх сторін Канади, пізнавати людей, співпрацювати з іншими організаціями і все те було для мене дуже повчальне, збільшувало мій життєвий та організаційний досвід. Чи то на з'їзді в Едмонтоні чи на провінційних нарадах у Торонто я почувала себе в гурті щирих друзів, спільно перейнятих охотою праці для добра нашої Організації.

Праці в ОУК, так у місцевому Відділі як і в Центральній Управі, збагатила моє знання, придбала нових знайомих і приятелів і згадка про них останеться на все життя приємним спомином для мене.

СОФІЯ ЛЕМІШКА

ДО СПОМИНІВ З ЖИТТЯ ОУК У САСКАТУНІ

Моє знайомство з членами ОУК у Саскатуні і з працею Відділу тої Організації датується від осені 1949 року, коли я вступила в її члени. Було це на вечорі вишивання. Майже всі українки, що в тому часі свіжо приїхали з Європи, вступили до ОУК.

Вечорі вишивання відбувалися кожного візтірка в домівці Відділу. Членки і прихильниці приходили з полотном і з нитками та при мнїлій гутірці вишивали. Деякі приносили з собою обідняні візтірці і давали до відшїття. Взаємно радялися, які краски підібрати, як можна б змодифікувати якийсь візтір, нераз навіть спорили над найбільш доцільним пристосуванням якогось узору, а між тим розказували собі взаємно недавні свої переживання й обмірковували, що робити

дальше, як улаштуватися, де дістати найвідповіднішу роботу. Були це в цілості жінки освічені, що на рідних землях фізично не працювали, хіба в хаті і то за служництвою при боці. Правда, життя на селянщині з усією його злидненістю облегчило їм перехід до фізичної праці. Отже тепер, коли знайшлися вони на порозі нового життя в Канаді, кожна брала до роботи, що далося.

Найбільш досвідченими і zarazом пильними вишивачками були членки: Васараб, О. Волчук і Силешкович. Постійними гостями були Ірина Ропак, тодішня секретарка, Софія Волчук, Галина Дершико, І. Шидловська, обі пані Жеребечькі — свекра й невістка — Пришляк, Градовська, Будз, господиня Відділу Валько, Найчук та інші. Головою Відділу ОУК в Саскатуні була тоді бл. п. Анастасія Павличенко, що також приходила на ті вечорі, хоч здебільша не вишивала.

Наша домівка була — і досі є — привітно заставлена. Між вікнами при одній стіні стоїть софа, побіч два фотелі, на середині стіл, по під стіни крісла, дзеркало з консолею, шафа з бібліотекою, гарні заслонки на вікнах і дві ясні лампи. Коли вже досить мали ми вишивання, приносили з кухні каву й перекуску, якесь солодке печиво і так кінчався вечір. Такі вечорі дуже зацікають приязні товариські зв'язки між членками, а передусім дозволяють поширювати зацікавлення і любов до вишивок.

Не один приймний вечір провела я в домівці Відділу ОУК у Саскатуні, не тільки при вишиванні. Один з них дуже виразно залишився мені в пам'яті.

Надворі стояло тепле, майове передвечір'я, з запахом свіжої трави, легеньким вітерцем і голосним співом птахів на деревах побіч Українського Національного Дому, що так дивно відбивався на тлі гамору міста з гудками пробігаючих авт.

В одній з менших залів Українського Національного Дому саскатунський Відділ ОУК улаштував "Свято Матері", що проходило під кличем: "Наші діти своїм матерям!" Імпреза була подумана тільки для своїх членів і найближчих прихильників нашої Організації, відбувалася неначе в родинному колі.

В програмі виступали діти з "Рідної Школи" і з дошки УНО, а вчителькою "Рідної Школи" була тоді Софія Волчук. Завдяки їй і також тодішній Управі Відділу ОУК свято випало дуже гарно і з моральним успіхом для присутніх. Почалася програма, привіти й декламації чергувалися з танками і співами. Дитячі личка ясніли, серденька билися сильно, очі шукали на землі свої матусі і гляділи з запитом про призначення. Во їм констувало це труду їм підготуватися до свята!

Матері захоплені своїми "потіхами" ясно оплескували кожний виступ. А на сцені з дитячих уст лунали такі милі, такі гарні своїм змістом слова: про любов і пошану для Матері Вожої, про любов і досмертну вдячність рідній неньці.

Діти говорили гарною і чистою українською мовою. Тільки двома дівчаткам приходилося це тяжко, видно було, що вони це переживали, бо побіч напруги на їх личках малювався жаль, що не дорівнюють своїм товаришам.

По концертній частині подано чай і присутні почали між собою ділитися своїми враженнями. Виринуло питання про обов'язки мате-

рів супроти дітей. Одні підносили запити в зв'язку з вихованнями, другі подавали зауваження на підставі власного досвіду. Гутірка ставала щораз цікавіша і почальна своїм заходом, загальний настрій був дуже приємний. Добрим закінченням цієї імпрези було приречення присутніх батьків говорити з дітьми тільки рідною українською мовою. Чужої мови час буде вчитися дітям аж тоді, коли вони цілком опанують свою рідну.

Та чи всі батьки пам'ятають про свою обідницю і чи всі її дотримують?

МАРІЯ ЧАЙКІВСЬКА

ПЕРШЕ ВРАЖЕННЯ

Коли перед двадцятьчотирьома роками постало жіноче Товариство в Монреалі, що прийняло пізніше назву Відділу "Організації Українок Канади ім. Ольги Бесараб", всіх нас, перших його членок, огорнула неначе якась гарячка до праці. Кожен день, проведений без якогось організаційного діла, здавався нам утрачений, і ми постановили якнайскоріше виявити себе перед українською громадою міста Монреалу, щоб у той спосіб неначе виправдати в суспільності потребу нашого заіснування.

Тому, що йшла весна, на перший наш виступ узяли ми собі "Свято Матері". Випало це свято дуже вдачно і це нас зачехотило до дальшої роботи. Зараз же взялися ми за підготову великого концерту-академії на честь великої нашої поетеси й письменниці — Лесі Українки.

Цей вечір лишиється мені в пам'яті на все моє життя. Перший раз у Канаді була я на такому святі, в великій залі, щире наповненій глядачами, де відразу при вході обвіяла нас патріотична атмосфера зібрання. На сцені красувався прикрашений рушниками портрет Лесі Українки, а під ним — китиця веселих квітів-конвалій, що нав'язувала до першої поезії "Конвалії", яку Лесья Українка написала, маючи дванадцять літ. Все було добре й дбайливо підготоване завдяки голові Ірині Михалонич-Дячун і секретарці — Розі Древник-Ковальській.

Після короткого вступного слова голови виголосила реферат Роза Ковальська. Говорила з пам'яті три чверті години, а час так швидко летів, що коли кінчила, кожному жалко було, всі хотіли б слухати й слухати. Ніхто б не повірив, що таку доповідь прекрасною чистою українською мовою могла уложити й виголосити тут народжена й вихована українка.

Було кілька деклямацій, Анастасія Білик декльмувала "Контра спем сперо", виступала і я з віршем "Хотіла б я вийти у чисте поле", а також два малесенькі хлонтчики — Е. Шалаган і З. Марцінюк —

дістали гучні оплески від зібраної публіки. Маленькі хлоп'ятка — одному чотирьох і другому п'ять років — витиснули сльози радості на очах слухачів, чудово декламуючи свої віршини.

Ніколи перед тим не була я на святі Лесі Українки. В моєму рідному селі в Україні могли ми давати концерти тільки на честь Тараса Шевченка. Скільки разів пробували ми підготувати вечірку в пам'ять його письменника — польська влада заборонила під тим чи іншим предлогом, тільки проти Шевченкових роковин не наважувалися виступати. Тим більше враження зробило на мене, коли я чула в доповіді сміливі й гарячі слова Лесі Українки, що вільно лунали в залі, вільно говорилися й вільно слухалися. Чогось подібного ніколи не могла б я пережити під польською окупацією вдома...

Цей наш виступ з'єднав нас великої симпатії в Монреалі. Я бачила, як різні громадяни підходили до наших бесідниць і gratулювали їм за їхні виступи і за це прегарне свято, що його наше жіноче Товариство владило для монреальської української громади. Людей було так багато, що хотілося б мені завжди бачити наші доміжки так заповненими в часі всіх імпрез, що їх дають національні українські організації.

На концертах і академіях Лесі Українки бувала я пізніше не раз і не два. Можливо, що перше враження в людині найсильніше, і кожне пізніше є тільки відблиском пережитого давніше — бо я кожен раз порівнювала їх з тим нашим першим святом і завжди в душі давала йому перевагу над іншими.

Д. ЕНДЕРСОН

ДО ПОЧАТКІВ ОУК В САСКАТУНІ

Спершу жінки й дівчата збиралися на спільних сходинах в Відділі "Української Стрілецької Громади" в Саскатуні. Звичайно такі сходини відбувалися в "Народнім Домі", туди вложили ми багато праці й труду, даючи концерти й улаштовуючи театральні вистави. Потім жінки забажали працювати в своєму окремому товаристві і тоді постав Відділ ОУК. Відбулися перші наші Загальні Збори 8 червня 1932 року і мені припала честь бути першою головою "Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб", перезваного пізніше на Відділ ОУК. Кожний раз, як лише згадаю про ті часи, огортає мене зворушення. Бо були це часи нелегкі, якраз економічна депресія прикрутила людей і кому хотілося б тоді думати про організаційні справи, кожен займався власною бідною. А все ж таки знайшлися люди, що загальні справи поставили перед особистими.

Ми станули перед потребою будувати власну домівку, а засобів на те майже не було, бо всі прибутки з різних підприємств віддавалися на допомогу українським воєнним інвалідам і на визвольний фонд. Та хоч як гірко нераз жилося — сильний дух переломав усі перешкоди, ми розбудували наше організаційне життя і поставили гарну домівку — першу в УНО в цілій Канаді.

До того дуже багато причинилися жінки, головлю тим способом, що харчували робітників. Їсти варили ми спершу кожна в себе в хаті, а потім поставили кухню в тимчасовому приміщенні. А коли вже перебралися ми "до своєї хати" — куди жвавіше поточилася наша робота, в скорому часі придбали ми все, чого нам було потрібно в нашому організаційному господарстві.

Вже й двадцять-ятиліття діждалися, а все ж ті перші роки, хоч і як нераз прикрі воєни були, згадуються тепер з приємністю — клялися тоді основи під велике діло, з якого наслідків користати будуть пізніші покоління.

АННА ЛАЩУК

З МОЄЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З самого початку після приїзду до Канади була я членкою "Марійського Товариства" при греко-католицькій церкві в Саскатуні, але при тому брала я участь у різних збірках на народні цілі, а головню на українських воєнних інвалідів і на політичних в'язнів. Цими збірками в Саскатуні заміалося Товариство "Українська Стрілецька Громада".

Почавши від 1930 року аж до зорганізування Відділу ОУК у Саскатуні, займалася я розпродажем "Сурми", органу "Української Військової Організації", і також співала в хорі на всіх наших концертах, що їх давала "Українська Стрілецька Громада". Пізніше, вже в ОУК, мала я честь бути п'ять літ головою, три роки секретаркою, два роки скарбничкою, один рік за'язною "Українського Золотого Хреста", один рік за'язною "Українського Визвольного (Одноцентового) Фонду" й один рік у Рідношкільному Комітеті. Незалежно від того весь час належала я до театрального гуртка і співала в спільному хорі УНО й ОУК.

Від тоді минуло багато літ, може деякі колишні членики збайдужіли вже до тієї національної праці, що її колись з таким запалом присвячувалися. Така вже химерна людська вдача, що одні люблять, а друге покидає, але я думаю, що хто своє молоде життя провів на організаційній роботі, той повинен зтримати в ній до кінця. Тимто і я не думаю відпочивати і скільки мені ще Господь дозволить сил — дальше буду віддавати їх на добро нашого народу.

ДАВНІМИ СЛІДАМИ

Коли покидала я рідну стріху, вижджачучи до Канади, працював мене батько, що дуже ледаро випускав мене здому, і сьогодні ще, по стільки роках, бринять мені в вухах його слова. "Ідь з Богом, коли хочеш, непокірна дитино. Відриваєшся від родиня, як віндя від стада, коли ж опинишся само на чужині, пам'ятай на мою науку: молись Богу, живи чесно і вважай, щоб не пропасти в морі чужого народу". Спомини тих слів, як донір і пересторога, скрізь ішов за мною, зокрема тяжко пригнітав мене в перших днях після приїзду.

Іхала я через провінцію Онтаріо до Вінніпегу, куди приїждів мене іміграційний уряд, гляділа я крізь вікна залізничного вагону — скрізь дикі камініні гори, кудюю здавалося — ще нога людська не ступала, подьсудли лише акриті сухими стовбурами дерев, наче обпаленими свічами. На душу лягав сум і жаль за рідною землею смоктав серце.

В Вінніпегу призначено мене до праці на фермі. Тут за рідними і близькими в Україні важким каменем лягала на груди і від того й так тяжко фермерська праця ще тяжкою стала. Розраду приносив мені вечір, коли я, по цілоденній праці виходила надвір і звертала свої очі на зоряний віз, що ген високо меректів на темно-оксамитному небі. Там десь, по другім боці землі, глядять цей віз на рідний мій край, там десь моє оселя і мій милий батенько... Розмовляла я з ними на самоті й гірко плакала, а потім наче со сну прокидалася і сама себе батьковими словами картала, здавалося мені, що батько дивиться здалеку на мої сльози. Сиділа я в задумі, доки легкий доторк руки моєї господині не нагадував мені, що вже пора спати.

Поползі почала я привикати до Канади. В 1928 році переїхала я до міста Вінніпегу і життя тут показалося багато цікавіше. Діставши працю в українській гостинниці мала я нагоду познайомитися з різними людьми, час до часу ходила я то на концерт то на театральну виставу, що в той час давалися в "Інституті Просвіти". Під впливом тих зустрічей відливалася в мені охота до життя, я прислухувалася розмовам і почала цікавитися громадським життям.

Познайомилася я з Ганею Музиною — тепер вона одружена Мота — і довідалася від неї, що є в Вінніпегу Товариство "Українська Стрілецька Громада", куди належать колишні українські воїни, а при ньому організувалася Дівочий Відділ — там і вона членкою. Згадка про січових стрільців знову повнесла мене думкою в рідний край. Перед очима стали мені рідні села Красівці і Дячиди, що так близько коло себе лежать, тільки річкою Гнізною розмежовані... Там під кінець наших визвольних змагань, одного ясного літнього дня поляг український старшина від большевської кулі, поховали його наоспіх, без військових почесей. Я добре пам'ятала це і в душі плела йому ві-

нок героїської слави, то ж коли тепер Ганя пригадала мені своїм оповіданням людей, що працюють у Канаді для тієї самої ідеї, за яку поляг молодий український старшина майже на моїх очах, я не потребувала багато пояснень, серце підказувало мені, що там моє місце, туди і я приїду.

Доля не пішла назустріч моїм бажанням. Були це роки тяжкої депресії, що й мене захопила своїм крилом — я втратила свій дотеперішній заробіток і заради прожитку мусіла взяти працю нечірними годинами, що майже відтяло мене від зв'язку з новими моїми знайомими. Тільки вранці-годи могла я з Ганею стрічатися і з захопленням слухала розповіді про дівочий гурток і його працю.

В таких невідрадних умовах провела я кілька років і щойно 1933 рік дав мені змогу пристати до жіночої організації, хоч ніколи не переставала я нею цікавитися, але розклад моєї праці й вільного часу не давав мені можливості самій прикласти до неї рук. Сталося це в маленькій домівці при вулиці Мефм. Дівочий Відділ при УСГ називався тоді вже "Жіночим Товариством ім. Ольги Басараб". Так "Дівочий Відділ при УСГ", як і "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" притягали мене тому, бо я бачила там працю під знаком об'єднання всіх українців під кличами допомоги визвольним змаганням України, під тими кличами, що зверталися до всіх людей доброї волі, в кого лише б'ється українське серце, щоб забули вони на свої незгоди, на різниці між собою, щоб на перше місце в своєму житті поставили любов до України і щоб стала їм вона молитвою в щоденному житті.

Вписавшись в члени жіночого Товариства була я свідомо, що стала маленьким коліщатком у великій машині, а та машина повною парою працює для визволення мого народу і моєї батьківщини, накладає на мене нові обов'язки, від яких не смію відступити.

На перших разів же сходинах привітали мене мої знайомі: Ганя Мота, Ганя Вишньовська, Стоділка, Відочна й другі, а почувала я себе між лави, як між рідними сестрами. Всі ми були молоді й здорові, сповнені радістю життя й охотою до праці, вважали себе в нашій організаційній роботі неначе вождями на стійці, що змагає від нас беззастановно напрути і пильної уваги. Головою в нас тоді була відома пізніше ділячка Євгенія Ситник.

Праця в Організації неперинно пливе, день за днем приносить нові завдання на різних ділянках, одні речі висуваються наперед, другі відходять на задній план, одні справи сильніше сидять у пам'яті, другі забуваються. Мали ми тоді гарний спільний хор ОУК, УНО й УСГ, ходила і я туди співати майже кожного вечора, приготувалися ми до великого концерту на свято Тараса Шевченка. Пісня виливалася крізь вікна домівки, за тісно було їй у чотирьох стінах нашої залі, сильні молоді груди хотіли затягнути її так, щоб дійшла вона до вух кожного українця в місті, а хто з них спить національно — того збудити до нового життя.

В 1934 році наші "Жіночі Товариства ім. Ольги Басараб", розкидані вже по цілій Канаді, дістали свою Централю в Саскатуні. Від неї діставали ми різні вказівки й поради і хоч до того часу не дармували, та від тепер пішло життя ще жвавіше — відчувался один провід, одна воля, один напрям праці.

Глибоко зарисувався в моїй пам'яті 1938 рік. Тоді вбито полковника Євгена Кововальця, Голову Проводу Українських Націоналістів, а скоро після того збудилася Карпатська Україна до державного життя. Ще сильніше спалахнув тоді вогонь любови до України, що жеврів у серцях кожної нашої членки. Вже до того часу збирали ми гроші на інвалідів, на політичних в'язнів і на інші цілі, що стояли в зв'язку з визвольною боротьбою українського народу, а тепер під впливом цих двох подій — однієї трагічної, а другої повної нових надій — з подвійною енергією кинулися організувати допомогу Україні.

Ще глибше пізнала я вагу й силу нашої Організації в 1939 році. Дося я працювала тільки в нашому Відділі ОУК у Вінніпегу, а про те, що діялося в решті Організації, знала тільки з дописів у пресі. В тому році вперше мене обрало головою Відділу ОУК у Вінніпегу, а коли в липні відбувалася Крайова Конференція ОУК у Саскатуні — поїхала я туди як делегатка від нашого Відділу.

Вийжджали ми під вечір, сонце лягало вже на спочинок і неначе благословило нас на дорогу останнім своїм промінням. Замовлено спеціальний автобус — їдуть ним усі членки делегації Вінніпегу від усіх чотирьох Вратніх Організацій, понад тридцять осіб садовняться в автобусі і під радісні вигуки друзів, що прийшли вираджати нас у дорогу — виїжджаємо. Весело нам, співаємо по дорозі, але при тому свідомі ми, що їдемо не на забаву, ані для приємності, тільки як вибранці Організації, що мають радити над її завданнями, встановлювати для неї нові шляхи.

Автобус сплинявся і перед нашими очима стакула гордість Організації, "Український Національний Дім ім. Біласа й Данилишина" в Саскатуні, перший в УНО з цілої Канади.

З V. Крайової Конференції в Саскатуні 1939 р. 1-ий ряд: А. Стойко, М. Рурик, О. Семіла; за ними: М. Герич, К. Хам.

Було нас чотири жінки з Вінніпегу — крім мене ще Ксеня Хам, Марія Герич і покійна Анна Стойко. Ми познайомилися з членками Центральної Управи, куди належали тоді А. Павличенко, Е. Погорецька, С. Бубизок, А. Вожок, Романів, Рурик і другі. Перший раз у житті була я на такому великому й поважному зборі і зробив він на мене дуже сильне враження — мене просто приголомшував тягар тих величезних громадських завдань, що до їх вирішення і я тепер мала долучити свій голос. Вийшла я з Саскатуну членкою Ц. У. ОУК і повна нових вражень вернулася додому.

Восени роки 1939—1945 ще більше прибавили праці нашому жіноцтву, що тепер узялося за допомогу "Кан. Червоному Хрестові" — ми брали участь у його збірках, з-під рук наших членок вийшло велике число пошитого одіяня й вишитених панчіх. І досі не поривається в нас зв'язок із Червоним Хрестом, затиснений у тих бурхливих воєнних роках.

Рівнобіжно з тим йшла наша діяльність на користь "Українського Золотого Хреста". Попри збирання фондів на різних імпрезах, членки нашого Відділу оподаткували себе на ту ціль одним центом щодня впродовж кількох років. Курс доповідей про першу допомогу виголо-сили в нас кваліфікована медична сестра Марця Сенницька.

На всі боки — куди не глянути — потрібно було праці нашого жіноцтва: констести на здобуття фондів для будови "Українського На-ціонального Дому" в Вікінегу, на розбудову видавництва "Нового Шляху" й місячника ОУК "Жіночий Світ", опіка над учасницями "Ви-щих Освітніх Курсів", що кожного року відбувалися в Вікінегу. А в останніх роках робота наша в першій мірі спрямована була на допо-могу рідним на скитанні в Європі — багато листів з подяками від них зберігається в архівах нашого Відділу.

Думка за думкою снується, як павутиння, спогад за спогадом на-визується як намисто на нитку... А все те залишило по собі велике здо-волення з пережитого в рядах Організації часу і виконаної для неї праці.

Та на тому наша праця не повинна кінчатися, ще великі завдан-ня лежать перед нами і перед нашою Організацією. На Сибірі, в Казах-стані і в Воркуті караються на заслання наші сестри й матері — невже ж ми тут, у вільному світі і в безпеці та в вигоді можемо сидіти згорнувши руки? Ні, ми не сміємо заколисувати себе в відпочинку, відпочнемо аж колись, коли настане вільна соборна Україна, чого дай Боже всім нам! дійдатися.

**УКРАЇНЬСЬКА ХАТА
ПІД ЧАС ВІЗАРУ
ОУК У СОДВУРН
1940 РОКУ**

**А. Стецькович —
мелодист, М. Ворон-
чик-Позовчук — сте-
пів, К. Матейко — спі-
дить.**

ГОЛОВИ ЦЕНТРАЛЬНИХ УПРАВ ОРГАНІЗАЦІЇ
УКРАЇНОК КАНАДИ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ
В РОКАХ 1934 — 1955.

Marie Gush
голова в рр.: 1937, 1940,
1943, 1944, 1945, 1946.

Anastasia Palkychenko
голова в рр.: 1934, 1935,
1936, 1938, 1939.

Serenka Sytkin
голова в р. 1941/2.

Anna Terkovec
голова в рр.: 1947, 1948,
1949, 1952, 1953.

Ольга Стебаниук
голова в р. 1950/51.

Степанія Савчук
голова в р. 1954/55.

IX.

Документи й матеріяли

"ЦЕНТРАЛЯ ЖИНОЧИХ ТОВАРИСТВ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАВ"

створена на Першому Крайовому З'їзді УНО в Саскатуні 28 липня 1934 р.

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Анастасія Українець — Едмонтон
Секретарка: Степанія Бубиш — Саскатун
Заступниця секретарки: Анна Романів — Саскатун
Скарбнича: Ф. Коссар — Саскатун

Провірна Комісія:

Анастасія Бомок — Саскатун
Марія Григорович — Саскатун

Іванна Пуцентало — Едмонтон

Судова Комісія:

Анна Йонкер — Вінніпег
Софія Романюк — Едмонтон

О. Слюсаренко — Едмонтон

Організаторки:

Софія Романюк — на Алберту
Анна Басараба — на Саскачеван
Євгенія Ситник — на Манітобу

Степанія Савчук — на Онтаріо
Рома Ковальська — на Квебек.

* * *

І. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК ДНЯ 13 ЛИПНЯ 1935 РОКУ В САСКАТУНІ, В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ІМ. ВІЛАСА Я ДАНИЛИШИНА

Обрана Центральна Управа:

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Теофілія Іванців — Едмонтон
І. Секретарка: Степанія Бубиш — Саскатун
ІІ. Секретарка: Анна Зелена — Саскатун
Скарбнича: Емілія Погорецька — Саскатун

Провірна Комісія:

Анастасія Бомок — Саскатун
Марія Романів — Саскатун

Іванна Пуцентало — Едмонтон

Організаторки:

Теофілія Іванців — на Алберту
Марія Джумага — на Саскачеван
і Манітобу

Степанія Савчук — на Онтаріо
Рома Ковальська — на Квебек

Редакційна Колегія сторінки ОУК в "Новому Шляху":

Теофілія Іванців, Анастасія Павличенко, Євгенія Ситник, Марія Гукій,
Рома Ковальська. (Пор. світлину на стор. 45).

**II. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 4 ДО 6 ЛИПНЯ 1936 РОКУ
В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ІМ. ВІЛАСА Я ДАНИЛИШИНА
В САСКАТУНІ**

Обрана Центральна Управа:

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Степанія Вубіжон — Саскатун
Секретарка: Марія Гухай — Саскатун
Фінансова секретарка: Анастасія Бомок — Саскатун
Скарбнича: Анна Зелена — Саскатун

Прозірна Комісія:

Емілія Погорецька — Саскатун	Катерина Дуда — Едмонтон
Марія Романів — Саскатун	Ольга Корпусь — Реджайна
Бронислава Боднарчук — Саскатун	

Організаторки:

Софія Романюк — на Альберту	Рома Ковальська — на Онтаріо
Марія Гухай — на Саскатун	і Квебек
Євгенія Ситюк — на Манітобу	

Редакційна Колегія:

Рома Ковальська — Монреаль	Марія Гухай — Саскатун
Степанія Савчук — Торонто	С. Спосарецько — Едмонтон.

* * *

**III. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК ДНЯ 28 ЧЕРВНЯ 1937 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ІМ. ВІЛАСА Я ДАНИЛИШИНА
В САСКАТУНІ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Гухай — Саскатун
Заступниця голови — Рома Ковальська — Монреаль
Секретарка — Степанія Вубіжон — Саскатун
Заступниця секретарки — Марія Рурик — Саскатун
Скарбнича — Анна Зелена — Саскатун

Прозірна Комісія:

Анастасія Павличенко — Саскатун	П. Байрак — Едмонтон
Емілія Погорецька — Саскатун	Анна Василишини — Вінніпег
Анастасія Бомок — Саскатун	

Редакційна Колегія:

Голова:	Євгенія Ситюк — Вінніпег
Рома Ковальська — Монреаль	А. Вояківська — Калгарі
Члени:	Ольга Зайць — Седбури
Анастасія Павличенко — Саскатун	О. Ішю — Монреаль.

* * *

**IV. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 22 ДО 25 ЛИПНЯ 1938 РОКУ
В ТОРОНТО**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови — Анастасія Бомок — Саскатун
Секретарка — Степанія Вубіжон — Саскатун
Скарбнича — Марія Рурик — Саскатун
Членка Управи — Марія Григорович — Саскатун

Провірка Комісія:

Марія Гухай — Саскатун
Марія Романів — Саскатун
Ольга Заць — Седбурн

Анастасія Вілія — Монреаль
Софія Проція — Торонто.

* * *

V. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 28 ДО 31 ЛИПНЯ 1939 РОКУ
В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" Ім. ВІЛАСА Я ДАНІЛИШИНА

Голова — Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступники голови — Марія Гухай — Саскатун
Секретарка — Степанія Вубіюк — Саскатун
Скарбниця — Емілія Погорецька — Саскатун
Членка Управи — Марія Романів — Саскатун

Провірка Комісія:

Членки:
Анастасія Вомок — Саскатун
Марія Григорович — Саскатун
Ольга Корпусь — Реджайна

Заступники:
Е. Онїцук — Едмонтон
Ксеня Хам — Ст. Боніфас
Ольга Самала — Вінніпег

Редакційна Комісія:

Голова:
Марія Гухай — Саскатун
Членки:
М. Новосад — Квебек

Анна Зелена — Октеріо
Євгенія Ситник — Міннітоба
Марія Рурик — Саскачеван
Е. Онїцук — Алберта.

* * *

VI. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 27 ДО 29 ГРУДНЯ 1940 РОКУ
В ВІННІПЕГУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Гухай — Саскатун
Заступники голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Степанія Вубіюк — Саскатун
Скарбниця — Марія Романів — Саскатун
Членка Управи — Анастасія Вомок — Саскатун

Провірка Комісія:

Емілія Погорецька — Саскатун
Ольга Гладун — Едмонтон
Євгенія Ситник — Вінніпег

Ольга Стебницька — Ст. Боніфас
А. Гнатів — Форт Віліям.

* * *

VII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 28 ДО 30
СЕРПНЯ 1941 РОКУ В ВІННІПЕГУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Євгенія Ситник — Вінніпег
Заступники голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Перша секретарка — Марія Гухай — Саскатун
Друга секретарка — Степанія Вубіюк — Саскатун
Скарбниця — Степанія Вомк — Саскатун
Членка Управи — Ольга Самала — Вінніпег

Провірка Комісія:

Ольга Гладун — Едмонтон
Ольга Корпусь — Реджайна
Ксеня Хам — Ст. Боніфас

Катерина Гладун — Форт Віліям
Марія Геріч — Вінніпег.

**VIII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 15 ДО 17 СІЧНЯ 1943 РОКУ
В ВІННІПЕГУ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Гудай — Вінніпег
Заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпег
Снарядниця — Ольга Семала — Вінніпег
Членика Управи — Анастасія Божок — Саскатун

Провірна Комісія:

Ольга Стебницька — Ст. Вінніфред	Ольга Корпусь — Реджайна
Степанія Вояк — Саскатун	Е. Петруняк — Форт Віліям
Софія Проців — Торонто	

Організатори:

На Схід Канади:	На Захід Канади:
Степанія Савчук — Торонто	Е. Овинух — Едмонтон
Ольга Заяць — Седбурн	Ольга Корпусь — Реджайна.

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОУК ОБРАНА НА К. К. В ЛІПНІ 1932 Р. У ВІННІПЕГУ.
З ліва до права сидять: Ольга Заяць (орг. реф.), Євгенія Ситник (гол. проз. ком.), Анастасія Павличенко (3-тя заст. гол.), Степанія Савчук (1-ша заст. гол.), Аліна Тарновецька голова; Ольга Стебницька (бузаша голова), Ольга Семала (8-та заст. гол.), Степанія Вубижок (ред. "Жіночого Світу"). Другий ряд: Косма Хам (чл. Управи), Любомира Чайковська (чл. Проз. Ком.), Галина Шулуга (орг. псих. реф.), Марія Магера (снарядниця), Аліна Вах (секретарка), Катерина Джигичак (культ.-осв. реф.), Ольга Корпусь (чл. Проз. Ком.), Анастасія Божок (чл. Проз. Ком.), Аліна Курилів (допом. реф.), Бранка Розалії Пшун (чл. Проз. Ком.) [Пор. список на стор. 462 і 3].

**IX. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 26 ДО 28 СІЧНЯ 1945 РОКУ
В ВІННІПЕГУ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Гунай — *Vinliner*
Заступниця голови — Анастасія Павличенко — *Saskatoon*
Секретарка — Євгенія Ситник — *Vinliner*
Скарбнича — Ольга Семала — *Vinliner*
Членка Управи — Ольга Стебизька — *St. Bonifas*

Провірна Комісія:

Анна Васюкиши — <i>Vinliner</i>	Ксюся Хам — <i>St. Bonifas</i>
Анастасія Вомон — <i>Vinliner</i>	Степанія Бубиш — <i>Saskatoon</i>
Емілія Погорицка — <i>Vinliner</i>	

* * *

**X. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 25 ДО 27 СІЧНЯ 1946 РОКУ
В ВІННІПЕГУ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Гунай — *Vinliner*
Заступниця голови — Анна Тарновецька — *Vinliner*
Секретарка — Євгенія Ситник — *Vinliner*
Скарбнича — Ольга Семала — *Vinliner*

Провірна Комісія:

Степанія Бубиш — <i>Saskatoon</i>	А. Ламір — <i>Монреал</i>
Степанія Маденко — <i>Vinliner</i>	

* * *

**XI. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 1 ДО 3 СЕРПНЯ 1947 РОКУ
В ВІННІПЕГУ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анна Тарновецька — *Vinliner*
Заступниця голови — Ольга Стебизька — *St. Bonifas*
Секретарка — Євгенія Ситник — *Vinliner*
Скарбнича — Ольга Семала — *Vinliner*
Членка Управи — Анна Васюкиши — *Vinliner*

Провірна Комісія:

Степанія Савчук — <i>Торонто</i>	Степанія Маденко — <i>Vinliner</i>
Юлія К. Кворська — <i>Виндоор</i>	Катерина Кутка — <i>Vinliner</i>
Каліна Гладун — <i>Форт Вініпег</i>	

* * *

**XII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 1 ДО 3 ЛИПНЯ 1949 РОКУ
В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕГУ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анна Тарновецька — *Vinliner*
Заступниця Голови — Ольга Стебизька — *St. Bonifas*
Друга заступниця голови — Степанія Савчук — *Торонто*
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — *Saskatoon*
Секретарка — Анна Вах — *Vinliner*
Скарбнича — Ольга Семала — *Vinliner*
Членка Управи — Галі Данило — *Vinliner*

Провірна Комісія:

Голова:
Анна Мота — Ст. Катерини
Члени:
Марія Кличчин — Едмонтон

Каліна Гладун — Форт Віліям
Юлія К. Яворська — Вінніпег
Евдокія Іванюк — Седбури.

* * *

XIII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК ДНЯ 30 ГРУДНЯ 1950 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕГІ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Заступниця голови — Анна Вах — Вінніпег
Друга заступниця голови — Степанія Савчук — Торонто
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Буваха голова — Анна Терновська — Вінніпег
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпег
Скарбнича — Ольга Семала — Вінніпег
Орг. планувальна референтка — Галина Данич — Вінніпег
Культурно-освітня референтка — Євдокія Стахова — Вінніпег
Допомогова референтка — Анна Васильшина — Вінніпег
Пресова референтка — Катерина Лазор — Вінніпег

Провірна Комісія:

Голова:
Марія Магера — Вінніпег
Члени:
Зоя Негич — Ст. Бонифас

Ірина Дачун — Монреаль
Анна Курізія — Седбури
Марія Зячківська — Саскатун.

* * *

XIV. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІ 20 І 21 ЖОВТНЯ 1951 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ТОРОНТО

Це була Надзвичайна Крайова Конференція, скликана з спеціальних, головних фінансових справ, разом з Крайовою Конференцією інших Вкраїнських Організацій у тій самій цілі. На ній не вибрано нікого з керівних органів Організації.

* * *

XV. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІ ВІД 28 ЧЕРНЯ ДО 1 ЛИПНЯ 1952 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕГІ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анна Терновська — Вінніпег
Перша заступниця голови — Степанія Савчук — Торонто
Друга заступниця голови — Ольга Семала — Вінніпег
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Буваха голова — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Секретарка — Анна Вах — Вінніпег
Скарбнича — Марія Магера — Вінніпег
Орг. планувальні референтки — Ольга Зячківська — Торонто
Галина Шумська — Седбури
Культ.-освітня референтка — Катерина Дачунчак — Вінніпег
Допомогова референтка — Анна Курізія — Седбури
Членка Управи — Ксенія Хам — Ст. Бонифас

Провірна Комісія:

Голова:	Ольга Корпусь — Реджайна
Євгенія Ситник — Вінніпег	Любомира Чайковська — Саскатун
Члени:	Розалія Піуш — Вінніпег.
Анастасія Вомон — Гемптон	

* * *

**XVI. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 1 ДО 3 ЛИПНЯ 1954 РОКУ
В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕГУ**

Обрана Центральна Управа:

Голова — Степанія Савчук — Торонто
 Буша голова — Анна Тарасовича — Вінніпег
 Перша заступниця голови — Степанія Вубизон — Вінніпег
 Друга заступниця голови — Анна Вах — Вінніпег
 Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
 Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпег
 Скарбничка — Ольга Семала — Вінніпег
 Членка Управи — Йосифина Климків — Вінніпег
 Організаційна Референтка — Ольга Залць — Торонто
 Культ.-освітня референтка — Ярослав Зарич — Торонто
 Допомогова референтка — Анна Курків — Солбурн
 Референтка молоді — Степанія Мащико — Вінніпег
 Ювілейна референтка — Софія Проція — Торонто

Провірна Комісія:

Голова:	Анна Залєва — Віндзор
Марія Магера — Вінніпег	Анна Охлова — Гемптон
Члени:	Розалія Піуш — Вінніпег.
Ірина Суховерська — Едмонтон. (Пор. світки на стор. 467 і 478).	

* * *

XVII. (ЮВІЛЕЙНА) КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНІХ ВІД 20 ДО 22 ТРАВНЯ 1955 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ТОРОНТО

Обрана Центральна Управа:

Голова — Степанія Савчук — Торонто
 Перша заступниця голови — Євгенія Ситник — Вінніпег
 Друга заступниця голови — Юлія К. Яворська — Віндзор
 Третя заступниця голови — Ірина Суховерська — Едмонтон
 Секретарка до української мови — Ярослава Зарич — Торонто
 Секретарка до англійської мови — Анна Мазуряк — Торонто
 Скарбничка — Єлизавета Даняк — Західне Торонто
 Членка Управи — Софія Проція — Торонто
 Організаційна референтка — Ольга Залць — Торонто
 Культурно-освітня референтка — Ярослава Ребрик — Торонто
 Референтка молоді — Анна Вах — Вінніпег
 Допомогова референтка — Анна Курків — Солбурн
 Пресова референтка — Степанія Вубизон — Вінніпег

Провірна Комісія:

Олена Залізник — Монреаль	Анна Охлова — Гемптон
Марія Дуноць — Торонто	Ірина Дачук — Монреаль.
А. Гнатюк — Саскатун	

РЕЗОЛЮЦІЇ

I. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ О.У.К. ДНЯ 13 ЛИПНЯ 1935 В САСКАТУНІ

1. Визнаючи важку долю жінок в житті української нації, Конференція підносить особливу вагу її освідومлення та організаційного об'єднання на ґрунті націоналізму і тому закликає все українське жіноцтво вступати в ради О.У.К., як першої і єдиної української жіночої організації, що ідеологічно й організаційно стоїть на засадах українського націоналізму та активної визвольної боротьби.

2. Крайова Конференція Організації Українок Канади з обуренням п'ятує уряд Польщі за недопущення делегаток Союзу Українок з земель, окупованих Польщею, на Міжнародній Жіночій Конгрес у Царгороді.

Конференція звалає цей чинком доказом некультурності і насильства, на якому Польща базує своє панування над поневоленим українським народом.

3. Крайова Конференція поручає Централі О.У.К. наладити зв'язки з відповідними неукраїнськими жіночими організаціями в Канаді, з метою виснаження й інформації їх про українську справу.

4. Крайова Конференція признає потребу видавання й поширювання української націоналістичної жіночої і дитячої літератури та поручає Центральній Управі О.У.К. поробити можливі заходи для переведення того в життя.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

II. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ О.У.К. В ДНЯХ 4-6 ЛИПНЯ 1936 РОКУ В САСКАТУНІ

1. З'їзд делегаток Відділів О.У.К. стверджує послідовну працю і поступ усіх Відділів під проводом і за владицями Центральної Управи О.У.К. і висловлює признання всім членкам, що до того причинилися.

З'їзд уважає, що є великі можливості для розгорнення ще більшої праці в місцевостях зме існуючим Відділів, а також в інших місцевостях Канади. Тому З'їзд доручає Центральній Управі О.У.К. опрацювати докладний план формування нових Відділів О.У.К. і приєднування якнайбільшого числа свідомого українського жіноцтва в ради організації О.У.К.

Рівночасно З'їзд доручає всім існуючим Відділам та зобов'язує їх роздобути потрібні матеріальні засоби для уможовленення Центральної Управи О.У.К. виснаження відповідних організаторок для виконання того завдання, у-повномовляючи Центральну Управу встановити для того потрібний бюджет.

2. З'їзд делегаток О.У.К. висловлює подив і адячність засудженням у вершавському процесі членкам О.У.Н. Гнатківській і Зарицькій і другим за їх подивувідне самовідречення, посвату і героїзм, що їх вони показали в обороні святої ідеї визволення українського народу і прав на вільну українську державу. З'їзд делегаток О.У.К. з адячністю приймає їх героїзм, як приклад для всього українського жіноцтва і вважає їх гордістю української нації. З'їзд доручає Центральній Управі зібрати зверх матеріал і видати його впродовж біжучого року окремою брошурою в двох мовах, українській і англійській, щоб все українське жіноцтво і жіноцтво других народів могло познакомитися з героїчною боротьбою за життяві права української нації та негідними зарварськими зазіханнями ворогів.

3. З'їзд делегаток О.У.К. апелює до всього українського жіноцтва, як до тієї частини української нації, що глибше відчуває несправедливість і знущання ворогів, до жіноцтва, що завжди в цілій історії виказало більше зро-

зміни до ідеалізму, щоб українське міноцтво рішуче й одним фронтом стануло в обороні покривджених сестер на рідних землях і осудило разом з нами всі ті адеморалізовані шари української суспільності, що схилині до угодовства, або навіть впади так низько, що виступають і поборюють націоналістичний рух і героїчну боротьбу його активістів за самозрозумілі і примітивні права української нації. З'їзд делегатів визнає всіх членів і прихильників ідеї визволення України завжди гостро осуджувати всіх тих, що виступають проти націоналістичного руху, як виразників визвольної ідеї української нації, бо тим вони допомагають займачам гнобити український нарід і продовжувати поневолення українських земель.

4. З'їзд делегатом О.У.К. висловлює признання всім Відділам О.У.К. за їхню жертвенність і працю для зібрання фонду на визвольну боротьбу в минулому році та визнає їх до ще більшої активності надалі в тому напрямі, бо матеріальна допомога визвольній боротьбі сьогодні найбільш konieczна і нашим найбільшим обов'язком. Хай буде для кожного Відділу і для кожного членки національним наказом найбільша праця для моральної і матеріальної допомоги визвольному рухові.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

ІІІ. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК 3 ДНЯ 22 ЧЕРВНЯ 1937 В САСКАТУНІ

1. Крайова Конференція ОУК констатує, що Організація України Канади зросла на нових 6 Відділах та що існуючі вже Відділи скупились новими членами, що зросла активність та організаційна дисципліна. Також поважно зросло число прихильників нашої Організації серед українського міноцтва. Тому Конференція ОУК з задоволенням висловлює признання так Центральній Управі ОУК за виконання керівної функції, як і Управам Відділів та членам, що причинились до тих успіхів.

2. Здобуття міжнародної праці в порівнянні до великих завдань захоплюють до ще більш активної праці на майбутнє, в якому Крайова Конференція ставить наступні завдання:

а. Подвоїти працю в напрямі візьмісного й морального зросту існуючих Відділів ОУК шляхом націоналістичного виховання і передбачання нових членів. Скуплення активності, що повинна йти впері з загальною організаційною справою.

б. Посилення праці на нових теренах через заангажування і вислання в поїзду сталі організатори для голошення визвольної ідеї поміж широкі кола українського міноцтва з метою закладати нові Відділи ОУК. Тільки організована праця українського міноцтва в Відділах ОУК під проводом Центральної Управи ОУК може дати ті успіхи, що їх вимагають від нас поставлені перед нами завдання.

в. Скупити збірковою акцією на Визвольний Фонд, як найважливіше завдання українського міноцтва в Канаді під цю пору. На інші крайові цілі збирають також другі українські організації в Канаді, а на Визвольний Фонд з міночких організацій збирає тільки ОУК і це мусить зрозуміти кожна членка нашої Організації.

г. Завернути увагу на зв'язки з міночними організаціями інших народів з ціллю познайомлення їх з українською культурою, мистецтвом, а передусім з визвольними змаганнями українського народу.

3. ІІІ. Крайова Конференція ОУК доручає всім Відділам ОУК створити при них Відділи УЧХ з метою:

а. Перевести книжки "Першої Допомоги".

б. Співпрацювати з другими організаціями УЧХ, як у ЗДА і в Європі, (У.Ч.Х. має свою централю в Брюсселі в Бельгії).

з. Творити "Залізний Фонд У. Ч. Х."

4. Крайова Конференція визнає всіх членів більш уважно зайнятися справою поширення націоналістичної літератури і преси, зокрема "Нового Шляху" поміж українським міноцтвом Канади та зобов'язує кожного члена приєднати впродовж року бодай одну нову передплату (на). Свідоме міноцтво стає цінністю для нації, а свідомість треба набувати присвоєнням думок з націоналістичної літератури і преси.

5. Крайова Конференція ОУК визнає всіх членів присвятити якнайбільше уваги зв'язкам українського міноцтва поза ОУК і познайомити їх з визвольною ідеєю українських націоналістів. Зате Крайова Конференція рішуче осуджує наз'язування зв'язків з противними організаціями, яких проводить свідомо виступають і поборюють визвольну боротьбу та націоналістичне виховання і шлюють тим українському народові та припізнають час його визволення.

6. Крайова Конференція підкреслює, що до найважливіших завдань української націоналістики належить виховання молодого покоління на свідоме і горде з своєї національної приналежності, з відразою до рабського наставлення покоління, що зросли в неволі і погодилися з нею, та готове до самопожертви за велику ідею визволення українського народу. Це завдання слід виконувати здома при вихованні своїх власних дітей і гуртою по "Рідних Школах". Комітети Відділів ОУК створюють у тій цілі окрему референтуру, а при Централі буде також референтка виховання дорослості, що, засілена відповідною літературою, подбає про відповідні статті на сторінці ОУК дискусійного й інформативного характеру.

Крайова Конференція доручає Центральній Управі ОУК поробити всі заходи для підготовки дитячої сторінки або місячника — додатку в "Новому Шляху".

7. Крайова Конференція зобов'язує всі Відділи прийти з допомогою Центральної Управи ОУК перебранням бюджету, схваленого на Крайовій Конференції. Для правильного ведення праці такий бюджет необхідний, бо забезпечить безперерйну працю канцелярії Центральної Управи, організаторки й референтки сторінки ОУК.

8. Крайова Конференція ОУК з пошаною підносить відданість, посвяту й жертву українського націоналістичного міноцтва на всіх українських землях та їх готовість з самовідреченням стрігати ханю всенациональної української революції і визнає всіх членів ОУК бути готовими також з своєї сторони прийти з усією потрібною моральною і матеріальною допомогою в нашому спільному святому ділі!

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

IV. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНІХ 22-25 ЛИПНЯ 1938 В ТОРОНТО

1. Зібрані на IV. Крайовій Конференції Організації України Канади ім. Олжги Васараб українські націоналісти хлонять голови над свіжою могилкою Воєди Національної Революції, с. п. Євгена Кошовця, та висловлюють своє співчуття його вдові-дружині й родині. Клануться над його могилкою віддано служити тій великій ідеї, що її очолював Великий Покійний, по всій своїй силі і в порозумінні з Проводом Українських Націоналістів з адвеною енергією працювати для здійснення ідеї самостійної соборної української держави.

2. Крайова Конференція ОУК з задоволенням стверджує, що Відділи ОУК скрипили свою працю і жертвенність на Визвольний Фонд у порівнянні з попередніми роками. Водночас Крайова Конференція підкреслює, що надалі

треба ще збільшити наші збірки на ту ціля, щоб дати змогу ПУН вести визвольну боротьбу аж до перемоги.

3. Крайова Конференція підкреслює konieczність поширення Організації двома способами, а саме приєднуванням нових членок до вже існуючих Відділів, як тем організуванням нових Відділів з метою приготуватися до переходу в масову організацію. Тільки така масова організація зможе виконати вповні намічені цілі, розраховані на добро цілого українського народу. В тій цілі Крайова Конференція зобов'язує всі дотеперішні Відділи дати змогу Центральній Управі ОУК заангажувати постійну організаторку.

4. Крайова Конференція ОУК одобрює план закладати Підвідділи УЧХ при Відділах ОУК та при їх допомозі доповнити працю українських націоналісток Канади і приготуватися до виконання завдань українського жіноцтва в часі української національної революції.

5. Крайова Конференція ОУК планує черговий злочинний наступ проти українського жіноцтва со стороны польського окупаційного уряду, знавчий роз'язненням жіночої організації на Західно-Українських Землях, "Союзу України", та відібраним українського городу у Львові.

6. Крайова Конференція ОУК накладає на Відділи і на окремих членок обов'язок планово поширювати українську визвольну літературу й пресу, зокрема "Новий Шлях", як чинника надзвичайно великої ваги для поглиблення розуміння визвольної ідеї.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

V. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНІХ 22-31 ЛИПНЯ 1939 В САСКАТУНІ

1. З уваги на konieczну можливість радикальної перебудови Європи, П'ята Конференція ОУК закликає українське жіноцтво со свого боку приєдинатися до того, щоб у тому моменті доля України була вирішена в дусі ідеалів українського націоналізму.

ЧЛЕНКИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ УПРАВИ ОБРАНОЇ НА XVI. КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ВІННІПЕГУ 1934 Р.

Від ліва до права, знизу I. ряд: Анна Куркіна (допомог. реф.), Ольга Семіла (скарбничка), Євгенія Ситиш (секретарка), Степанія Бубінок (1-ша заступниця голови), Анна Тарновецька (бутища голова), Анастасія Павличенко (3-тя заступниця голови), Ольга Залар (організ. реф.); 2-ий ряд: Анна Вах (2-га заступниця голови), Розалія Піш (чл. Контр. Ком.), Йосифина Климків (чл. Ц. У.), Ірина Суховерська (чл. Контр. Ком.), Марія Магера (голова Контр. Ком.).

Повний склад Ц. У. поданий у списку на стор. 463.

2. Крайова Конференція оцінює вагу навіть короткотривалого існування Карпатської України для української соборницької ідеї та зазначає, що її упадок не становить остаточної прогрі її майбутності, навпаки, є яскравим доказом що і ця частинка української землі аступила на шлях дійсної боротьби за соборну українську державу.

3. Крайова Конференція ОУК з нетиском підкреслює важність для централічних і місцевих органів ОУК:

а. Найтіснішої співпраці з Крайовою Екзекутивною УНО і Філіями УНО та Відділами інших Братніх Організацій на місцях.

б. Всім матерям ставиться за обов'язок подбати, щоб їхні діти належали до МУН і Dorostu МУН, щоб вони обов'язково покінчили Рідні Школи і набували киянйвищу загальну освіту.

в. Всьому членству Організації ставиться до уваги, що Організація вимагає від них високого розуміння організаційної жарности, почуття обов'язків та виключної важности добра національного руху, що перед ним завжди мусять відступитися особисті інтереси.

г. Відділи ОУК мусять розуміти вагу націоналістичної преси і разом помагати "Новому Шляхові" стати масовим органом у Канаді. Заохочувати могодь до читання й поширювання українського журналу з англійській мові "Трайдайт" і дитячої літератури з Рідної Краю.

г. Всіляко причиноватися до збірок на Визвольний Фонд, а зокрема приєднувати нових жертводаців на Одноцентовий Фонд.

д. Поробити всі заходи, щоб там, де вже існують Підвідділи УЗХ поширити їхню діяльність у напрямі дальшого звичюлу членом у цій ділянці, а там, де тих Підвідділів ще нема, зорганізувати їх апродовж наступного року.

е. Відділи ОУК постараться надіслати, наскільки це буде можливо, предмети різного мистецтва до Українського Національного Музею в Саскатуні, що його офіційно відкрито на цьогорічній Крайовій Конференції.

е. Піддається під увагу Відділів ОУК важність зв'язків з неукраїнськими жіночими організаціями, за винятком тих, що ворожі до України.

4. П'ята Крайова Конференція ОУК вислаує своє глибоке признання Центральній Управі та Відділам ОУК за їх щирю та жертвенну працю в минулому році.

5. П'ята Крайова Конференція ОУК підкреслює наші віжності в маках Бритійської Імперії та свєточю заявляє про глибоку доляжність до їх Величєства, які в цьому році відвідали Канаду.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

VI. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК З 27 - 29 ГРУДНЯ 1940 В ВІННІПЕГУ

1. Ми, українські націоналісти, зібрані на Шостій Крайовій Конференції ОУК, з глибокою пошаною кланемо своїм голови перед тілкими героями канадійської і бритійської армії, що славно полягли в обороні волі всіх народів.

2. Висловлюємо своє глибоке співчуття всім українським героям і мученикам, що за волю України терплять страшні муки по в'язницях і на засланних під червоною Москвою.

3. Висловлюємо своє щирє співчуття всім, а зокрема жінкам і дітям, що десь і ніч переживають нечувані страхіння повітряного бомбардування, а водпочас рішучє і гостро осуджуємо ганєбну агресію.

4. Крайова Конференція ОУК заявляє свою вєщїлу поміч воєнним зв'язанням Канади. І тому заявляє своє членство та взагалі українське жіноцтво піти назустріч у всій праці Канадійського Червоного Хрєста.

5. Тому, що жінка-мати являється першим і найважливішим чинником у вихованні дітей, Крайова Конференція ОУК закликає все українське жіноцтво звернути всю свою увагу на національне виховання своїх дітей вдома.

6. Крайова Конференція ОУК закликає українське жіноцтво по всіх своїх силах підтримувати морально й матеріально свій одиникий національний орган, "Новий Шлях".

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

VII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНІХ 28-30 СЕРПНЯ 1941 РОКУ В ВІННИПЕГУ

1. Крайова Конференція ОУК з великою пошаною і глибоким співчуттям хлосить голови перед полеглими жертвами воєнного виховиття Канади й України.

2. Крайова Конференція ОУК підкреслює доцільність праці ОУК для Канадійського Червоного Хреста і других воєнних установ Канади та визнає Центральну Управу в черговому році пошкрити й погнибити працю в цій ділянці.

3. Крайова Конференція ОУК в імені свого членства запевняє, що організоване в рядах ОУК українське жіноцтво не лишиться позаду в ділянці воєнних змагань, яку виконує британське жіноцтво.

4. Крайова Конференція ОУК, беручи до уваги знищення українських земель, мільйони сиріт і рабених, уважає обов'язком українців, що живуть поза межами українських земель, вже сьогодні приступити до акції збирання потрібних фондів для рятівання жертв серед української людности на українських землях. В тій цілі визнає свої Відділи скріпити акцією Визвольного Фонду.

5. Крайова Конференція ОУК підносить вагу Рідної Шляхи та визнає українське жіноцтво доложити всіх зусиль для її поширення й піднесення на вищий рівень.

6. Крайова Конференція ОУК висловлює признання й подяку нашому часописові "Новому Шляхові", якого сторінками послуговувалася наша Організація та визнає все членство прийти з допомогою цієї преси в теперішньому тяжкому для неї положенні, так формою Ювілейного Фонду, як і поширенням його почтливості.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

VIII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК з 15-16-17 СІЧНЯ 1943 РОКУ В ВІННИПЕГУ

1. Крайова Конференція ОУК висловлює признання своїм Відділам за осадку і ширю працю і повну співпрацю з Центральною Управою ОУК.

2. Крайова Конференція з великим задоволенням глядить на працю нашого членства в користь Канадійського Червоного Хреста та інших воєнних змагань, а також для Українського Золотого Хреста. Рівночасно визнає всі Відділи та членство ще більше посилювати працю в тому напрямі.

3. Зокрема Крайова Конференція ОУК прикладає увагу справі підтримки моралі українських воєнів за морем і тому визнає Відділи посилювати фонд на дарунки для воєнів.

4. Крайова Конференція ОУК звертає увагу Відділів на презамну справу опіки над українською молоддю, зокрема над дітьми, що виїхали працювати з заходу на схід, і, не маючи материнської та батьківської опіки, наре-

жани на всі небезпек морального упадку, що в часі війни стало виступають у великих міських індустріальних центрах.

5. Крайова Конференція ОУК накладає на всі Відділи обов'язок присвятити якнайбільше уваги вихованню дітей і доросту в українському дусі вдома і в Організації.

6. Крайова Конференція ОУК кладе за організаційний обов'язок кожній членці присвятити якнайбільше членом в ради ОУК.

7. Крайова Конференція ОУК накладає на всі Відділи обов'язок всім можливими способами поширювати "Жіночий Світ" і придбувати йому читачок, а там і "Дитячому Кутинкові" в "Новому Шляху".

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ ІХ. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 24, 27 І 28 СІЧНЯ 1945 РОКУ В ВІННІПЕГУ

1. ІХ. Крайова Конференція ОУК стверджує, що головним завданням нашої Організації є працювати над поглибленням розуміння в членом і українського міноцтва взаємі своїх обов'язків супроти України й Канади і визнає Відділи ОУК звертати пильну увагу на цю справу в усіх аспектах їхньої діяльності.

2. ІХ. Крайова Конференція ОУК уявляє, що в цьому воєнному часі жінки повинні віддати весь свій час для добродійної праці і тим допомогти зменшити терпіння в тих, що постраждали або можуть пострадати через війну.

3. ІХ. Крайова Конференція ОУК закликає Відділи ОУК:

а. скріпити дотеперішню допомогу "Канадійському Червоному Хрестові",

б. посилити акцію "Українського Золотого Хреста" для допомоги українцям на рідних землях,

в. ще більше старань докласти до дарункової акції ОУК українським воїнам канадійської армії за морем,

4. ІХ. Крайова Конференція ОУК приймає до відома та одобряє рішення Центральної Управи ОУК приступити до спільної праці разом з іншими українськими національними міноцними організаціями в Канаді для несення кращої допомоги тим воїнам зусиллям Канади, як і українському народові на його землях через "Комітет України Канади".

5. ІХ. Крайова Конференція ОУК визнає Відділи й усе членство ОУК якнайбільшу увагу присвятити справі національного виховання української молоді в Канаді, бо від неї залежить усе майбутнє канадійських українців.

6. ІХ. Крайова Конференція ОУК висловлює своє здоволення з приводу сталої появи "Жіночого Світу" й "Дитячого Кутинка" і закликає Відділи і членство поширювати ково їх читачок та підтримувати їх своїми пожертвами.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ Х. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 23, 24 І 25 СІЧНЯ 1944 РОКУ В ВІННІПЕГУ

1. Крайова Конференція ОУК висловлює радість з приводу перемоги, яку віднесли в цій війні Канада, Велика Британія і Злучені Держави Америки. Одне рівночасно боліс доволі наших сестер і братів на українських землях, що дальше терплять під жорстоким режимом Сометів, і жаль, що не судилося українському народові здобути вічного життя, за яке він боровся і поніс якнайбільше жертв так у майні, як і в житті.

2. Крайова Конференція ОУК осуджує наклепницьку пропаганду тоталітарних прихильників у Канаді проти українців, що опинилися на смиталь-

щині. Тому, що ці нещасні скитальці не можуть себе боронити, Крайова Конференція ОУК ухвалює обов'язком кожного чесного українця протидіяти цим зловиним навапам і визнає все українське жіноцтво представленим справу скитальців нашим співгромадянам у правдивому світі.

3. Крайова Конференція ОУК висловлює подяку "Канадійському Червоному Хрестові" за його ласкаву поміч також українським скитальцям і визнає Відділи ОУК та все українське жіноцтво до повної підтримки цієї гуманітарної інституції.

4. Крайова Конференція ОУК висловлює задоволення членству ОУК і громадянству за мертом на "Український Золотий Хрест" і визнає наше членство і громадянство до дальшої підтримки і мертова на фонд "Українського Золотого Хреста", щоб у наступному році можна було дати якнайбільшу поміч українським скитальцям у грошах і в пакушках.

5. Крайова Конференція ОУК закликає членів і все українське жіноцтво до звернення якнайбільшої уваги на українську молодь. Обов'язком кожної матері є дати своїм дітям добре виховання вдома і подбати, щоб їхні діти набули знання про Україну в "Рідкій Школі", а опісля на "Випитих Освітніх Курсах". В той спосіб українська молодь приспособиться до організованого життя і стане добрими українцями та добрими канадійцями.

6. Крайова Конференція ОУК визнає все членство ОУК ознайомити українське жіноцтво про цілі й працю "Організації України Канади ім. Ольги Бесараб" і про її завдання, а охочих приєднувати в ради ОУК.

7. Крайова Конференція ОУК визнає членів ОУК, щоб давали належну допомогу "Новому Шляхові" приєднуючи йому нових передплатників і збираючи на його пресописи фонди.

8. Крайова Конференція ОУК висловлює Центральній Управі ОУК і редакціям "Жіночого Світу" та "Дитячого Кутника" признання за змількі провід, а членам Відділів ОУК за віддану працю, що її вони вложили через Організацію на добро українського народу в Канаді.

* * *

ВІДЗНАЧЕНІ ГОЛОВИ І ЧЛЕНКИ ВІДДІЛІВ У ВІСНОВІГІ І СТ. ВОНІФАС НА 25-РІЧНОМУ ЮБІЛЕї ОУК У ВІСНОВІГІ

З ліва до права, з верху: К. Хам, О. Стебизька, О. Семана, Е. Ситник, С. Савчука — голова Ц. У. ОУК, К. Дакучак; 2-й ряд: П. Нагорник, Н. Вожен, Н. Кобзар, А. Степан, А. Вах, А. Кончанська, С. Шеремета, Я. Киккіді.

РЕЗОЛЮЦІЇ XII КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 1, 2 І 3 СЕРПНЯ 1947 РОКУ В ВІННІПЕГУ

1. Одинадцята Крайова Конференція ОУК глибоко оцінює героїську боротьбу наших братів і сестер на українських землях, що в час найбільш несприятливих обставин підняли її проти всіх наїздників та підтвердили волю цілого українського народу бути повним господарем на своїй українській землі.

2. Крайова Конференція ОУК висловлює глибоке співчуття матерям і родинам, яких сини й дочка віддали своє життя в обороні слуханих прав українського народу на самостійну особливу українську державу.

3. Конференція висловлює глибоке співчуття тим сотням тисяч українських матерів, що опинилися по чужих краях і таборах скитальців і визнає членом та українську громадськість далі сприяти їм з моральною і матеріальною допомогою, як там опілює тим, яким пощастить прибути до Канади.

3. Зважаючи на велику потребу матеріальних засобів для несинь допомоги передусім українським дітям і матерям по таборах скитальців, З'їзд визнає членом посилити збір на Український Золотий Хрест, з фондів якого можна б цю поміч дати.

5. З уваги на важливу добу, що в ній живемо, та з уваги на збільшення наших завдань, Конференція визнає всіх членом до посилення організаційної праці та скріплення Організації призначенням нових членом.

6. З уваги на теперішню новосенну добу, в якій діють різні руйнівні течії, Конференція визнає своїх членом посилити опіку в першу чергу над своїми дітьми, а далі загальною над українською молоддю, щоб зберегти цю молодь здоровою на душі й тілі та щоб ця молодь була корисна для своїх родин, для свого народу та для Канади.

7. З уваги на значення рідної преси для поширення здорових думок, а рівночасно для побороваження київських думок і впливів, Конференція визнає всіх членом до праці для поширення "Нового Шляху" і для видатної матеріальної допомоги йому.

8. Конференція висловлює признання всім активним членам за їхню ідейну та вихватну дотеперішню працю і визнає до активності в цій праці далі в теперішню важку хвилину для добра своїх власних родин, свого українського народу і для добра Канади.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

XII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ ВІП 30 ЧЕРВНЯ ПО 3 ЛЮТНЯ 1949 РОКУ, В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕГУ

Зібрані делегати В'їдців "Організації Українок Канади ім. Ольги Бесараб" і членки Центральної Управи на XII Крайовій Конференції ОУК, що відбулася в днях 30 червня — 3 липня 1949 року в місті Вінніпегу, схвалюють такі резолюції:

I. Загальні.

1. Важкий і відповідальний момент, що його переживає сьогодні український народ на Рідних Землях, вимагає від українського міноцтва взагалі, а від членом ОУК спеціально, виву якнайбільшої енергії в праці на всіх ділянках громадського життя. Зокрема важкі завдання, що стоять перед ОУК, вимагають повної консолідації сил усіх членом ОУК, єдності і скріплення внутрішньої дисципліни.

2. XII. Крайова Конференція належно оцінює героїську боротьбу проти комунізму наших братів і сестер на Рідних Землях, заявляє їм свою підтримку і висловлює свою пошану героїській УПА.

3. Крайова Конференція висловлює своє глибоке співчуття матерям і родинам, яких сини й дочки віддали своє життя в боротьбі за слушні права українського народу — за Самостійну Соборну Державу.

4. Крайова Конференція, доцільноючи заглу доброї преси, закликає всіх членов підпомагати "Новий Шлях" присиднанням нових передплатників, збиранням на пресовий фонд і над фонд купця власного дому.

5. XII. Крайова Конференція ОУК з великою радістю вітає вступлення Центральної Управи до Національної Жіночої Ради, а також закликає і наші Відділи вступати в ради Місцевих Жіночих Рад, для праці в загально жіночих справах.

6. XII. Крайова Конференція закликає Відділи ОУК поширити працю для "Українського Золотого Хреста" і закликає членов ОУК вступати в ради жіночого руху споживачів, який бореться проти надумиття в продажу і домагається контролі ціи і якості товарів.

7. XII. Крайова Конференція уважає невикстатальним видавання "Жіночої Сторінки" що два тижні і схвалює видавати "Жіночу Сторінку" щотижня для кращого освідомлення нашого жіноцтва.

8. XII. Крайова Конференція закликає Відділи ОУК збільшити експонати музею ОУК, тимбільше, що є нагода набувати відповідні експонати чи то від новопрібутих чи в таборах схвталців в Європі.

9. XII. Крайова Конференція закликає все наше жіноцтво відноситися зо шкрістю, вітчимістю, пошаною і любов'ю до наших новопрібутих сестер, давати їм завжди в потреби поміч і пораду та вітати їх радо і з сестринною сердечністю в наших радах.

II. Виковані.

10. XII. Крайова Конференція ОУК, ствердизши велику виковну ролю жінок і велике значення родин для українського народу в його загрозливому положенні, закликає всю українську громадськість давати підтримку українській родині й допомагати жінці в виконанні її важливої ролі в сім'ї.

11. Крайова Конференція закликає всіх членов посижити опіку над молоддю, виковувати її в пошані віри батьків, в любові до рідного народу, планати рідну мову, культуру, традицію, щоб молодь була корисна для своїх родин, свого народу і для Канади.

III. Гуманітарні.

12. Крайова Конференція висловлює своє глибоке співчуття тим сотням тисяч українських схвталців, що в наслідок другої світової війни були змушені залишити рідні землі і сьогодні знаходяться в чужих краях у таборах, і закликає всю українську громадськість у Канаді, а спеціально членов ОУК, опішити їм з моральною й матеріальною допомогою.

13. Крайова Конференція стверджує вичетність і негайну потребу несеки даваної допомоги вдовам і сиротам і тому закликає членов посижити збірку на Золотий Хрест.

IV. Суспільно-організаційні.

14. В переконанні про велику ролю, яка припадає ОУК в змаганнях української нації і творенні національної культури тут у Канаді. Крайова Конференція доручає Центральної Управі стояти на сторожі прав, які належать українській жінці серед власної громадськості.

15. Крайова Конференція вважає найважливішим завданням в організаційній діяльності на черговий рік поглиблення організаційної сітки:

- а) через скріплення зв'язків між Відділами й Центральною Управою ОУК.
- б) через присиднання нових членов і включення їх у працю Відділів,
- в) через Провінційні З'їзди для обміну думок про методи організаційної праці.

14. З нагоди п'ятнадцятиліття scentралізування наших Відділів, Конференція висловлює велике признання Відділам ОУК за їхні довголітні труди і припоручає діяти признання заслуженим довголітнім членам, які не менше як п'ятнадцять років стоять твердо й непохитно та до сьогодні трудяться в рядах ОУК.

17. З нагоди п'ятнадцятиліття scentралізування наших Відділів, Конференція схвалює видати Альманах, в яким намагається представити довголітню працю Центральної Управи ОУК і Відділів у цілій Канаді.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

ХІІІ. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК, В ДНІХ 30 І 31 ГРУДНЯ 1956 РОКУ, В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В МІННІПЕГУ

1. Вважаючи національне виховання української молоді в Канаді зводною справою, від якої залежить майбутнє українців у Канаді, Крайова Конференція ОУК звертає увагу Відділів і членства на konieczність посилити опіку над молоддю, зокрема над дошкільною, дорослою МУН і МУН, а різночасно оточити своєю опікою дитячі садки і "Рідні Шапки", де вона вже існують, коли ж їх нема — там їх завладати.

2. В розуміння потреби поглиблення культурно-освітньої діяльності серед членів і прихильників ОУК, Крайова Конференція визнає скріпити цю діяльність курсами, доповідями, уроками академіями, національними святами і пленарним народним мистецтвом.

3. Крайова Конференція визнає Відділи і членство ОУК продовжувати працю над збільшенням фонду "Українського Золотого Хреста", якого діяльність і завдання даламо ще не закінчилися, напика, стоять перед потребою безпаставного дізнання на користь потребуючих сестер і братів у Європі.

4. З уваги на потребу підтримки й розбудови власної організаційної преси, Крайова Конференція висловлює надію, що всі членки поспішать з допомогою нашому журналові "Жіночий Світ", що саме вступає в другий рік свого існування.

5. Для доброго й успішного виконання завдань ОУК необхідно дбати про приплив до Організації нового членства. Тому Крайова Конференція допоруває зміцнити намагання приєднування нових членів, розглядатися за можливостями творення нових Відділів у місцевостях, де існують на те дані, і скріплення зв'язку між Відділами й Центральною Управою через виїзд у терен організаторки.

6. Зокрема звертає Крайова Конференція ОУК увагу Відділів і членів на konieczність активізації в рядах ОУК тих моводиків жінок, що виростають уже з віку МУН. Необхідно втримувати з ними приязні зв'язки, заохочувати їх аспікувати в ради ОУК, створювати їм умовини, щоб заохочували б до праці, ставитися з повним зрозумінням до їхнього виховання й поваги громадської праці й у той спосіб позолі впроваджувати їх на шляхи організаційної, громадської й національної праці власної Організації.

7. Крайова Конференція ОУК підкреслює потребу акадмічній спілпраці з іншими жіночими організаціями Канади, українськими й англосовітськими і висказує своє адоволення з участі Центральної Управи в СФУЖО.

8. Цей загрозливий час для мира й безпеки вільного світу зобов'язує всіх до чужности й готовости сповнати всі свої обов'язки супроти Канади, яких вона може вимагати від своїх громадян. Крайова Конференція визнає Відділи й членів мати це на увазі й бути готовими кожної хвили до всіх громадських обов'язків, що їх від нас вимагала б Канада.

9. Кожна членка ОУК є повнате представником свого народу перед англійським світом, то ж повинна діяти в усіх напрямках, щоб бути корисною

для українського народу на його рідних землях, з'єднувати прихильність до визвольних змагань України і помагати їй у змаганні за визволення з-під польовицького ярма.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

ХІV. (НАДЗВИЧАЙНОЇ КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНІ 20 І 21 ЖОВТНЯ 1951 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ТОРОНТО

Заслухавши звітів Центральної Управи про стан Організації і доповідей про її найближчі завдання, ХІV. (Надзвичайна) Крайова Конференція ОУК схвалила:

1. Розбудовувати організаційне й національне життя в Канаді на протязі вісімнадцяти років, "Організація України Канади" мусить далі продовжувати свою працю й поширювати свої організаційні зв'язки й ідеї. В тієї цілі треба скріпити Організацію новим членством через поведіння плянної кампанії за приєднанням якнайбільшого числа українських жінок у ряди ОУК. Особливу увагу звернути на новоприбуле міщанство, яке може і повинно посилити Організацію як кількісно так і якісно — своїм знанням, досвідом і новими ідеями. "Організація України Канади" дала свого часу велику поміч нашим скитальцям і тепер ще з більшою радістю повітає їх у своїх рядах до спільної праці для одної мети.

2. Заінтересуватися молодими жінками, зокрема тими, що роджені в Канаді, і через створення відосвідних умови в Відділах ОУК витягти їх у ряди Організації.

3. Звернути пильну увагу на нашу молодь, яка денационалізується і заграчується в чужому середовищі. В тієї цілі подбати про існування дитячих садків і "Рідних Шкіл". Давати постійну допомогу Відділам "Молодих Українських Націоналістів" (МУН) та дорослої МУН. Подбати, щоб учениці "Рідних Шкіл" вели серед них позашикільну освітньо-виховну працю. Впливати на молодь, щоб вона вступала на Вищі Освітні Курси, які ведуться "Осередком Української Кухні та Освіти".

4. Посилити фонд "Українського Золотого Хреста" для більшої допомоги хворим, інвалідам і тим українцям поза залізною заспоною, що потребують допомоги і на неї заслуговують.

5. Продовжувати друж і розбудову журналу "Жіночий Світ" через кампанію приєднування нових передплатників, збирання оголошень і пресфолду, переведення контексту, вибір референток "Жіночого Світу", з'єднання нових співробітниць і співробітників та започаткування нових ділянок у журналі.

ГРУПА ДЕЛЕГАТОК З ПРОВ. З'їЗДУ В ТОРОНТО 1944 Р.

З ліва до права: Л. Романюк, В. Мочернюк, А. Тербуш, С. Савчук, А. Ковальчук, О. Запоро, С. Проція, А. Мочнюк, М. Охиско.

4. Для розгорнення ширшої діяльності ОУК вибрати Провінційні Управи ОУК на найближчих Провінційних З'їздах УНО і Врательних Організацій.

7. Вдєржувати зв'язок і дальше співпрацювати з "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій", "Національною Жіночою Радою Канади" та іншими українськими й англійськими жіночими організаціями.

8. Взяти чинну участь у "Кампанії Єдності", започаткованій "Національною Жіночою Радою Канади".

9. Видати Альманах з нагоди двадцятиліття існування "Організації Українок Канади ім. Ольги Бесареб".

10. Звернути більшу увагу на розвиток українських кредитових спілок, бо розбудовуючи їх своїми єдностями, скріпимо рівночасно своє життя в Канаді.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

ХV. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК, В ДНІА ВІД 28 ЧЕРВНЯ ДО 1 ЛИПНЯ 1952 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В МІННІПЕГІ

1. ХV. Крайова Конференція ОУК висказує своє задоволення з дотеперішньої прикладної співпраці з Врательними Організаціями і висловлює надію, що на майбутнє та співпраця зятисниться ще більше на спільне добро всіх Врательних Організацій.

2. Крайова Конференція підкреслює потребу дальшої співпраці з "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій" і з "Національною Жіночою Радою Канади" та іншими українськими й англійськими жіночими організаціями.

3. "Організація Українок Канади ім. Ольги Бесареб" від зарання своїх початків підтримувала визвольну боротьбу українського народу. Конференція закликає Відділи і членство ОУК і надалі давати свою активну моральну й фінансову допомогу справі визволення України.

4. Конференція пригадує членству ОУК про konieczність брати жваву участь у громадському житті Канади, бо в цей спосіб здобуваються впливи в канадійському житті, що їх можна і треба використовувати для добра української національної спільноти в Канаді і для авторизування настроїв прихильності справі визволення України.

5. Крайова Конференція ОУК звертає увагу Відділів на потребу дбати про те, щоб у шпиталях і санаторіях місць осідку Відділів заіснували українські бібліотеки, де хворі українці, що ними опікується ОУК, могли б користати з українських книжок і часописів.

6. Справа приєднування молодих жінок до ОУК і надалі висувается на одне з перших завдань нашої Організації в діяльності її розбудови й закріплення. Крайова Конференція визнає Відділи і членство ОУК продовжувати свої зусилля в цьому напрямі, бо від того залежатиме дальший ріст нашої Організації.

7. Фонд "Українського Золотого Хреста" виконав у минулому велику роботу допомогти потребуючим українцям. Зокрема адатна була його допомога українським сиротам в Європі в недавню минулих роках. Завдання його ще й далі важкі, потреба продовжувати діяльність "Українського Золотого Хреста" існує далі, тому Крайова Конференція апелує до членів, щоб вони не вступали з-під своєї уваги цієї справи і надалі пильно дбали про збільшення фонду "Золотого Хреста".

8. В розумінні потреби опіки над українською молоддю в Канаді, Крайова Конференція визнає Відділи й членство ОУК докладати старань до закладання й удєржування "Рідних Шкіл", дитячих садочків, дитячих осей

і дитячих лікарнозбірних. Зокрема слід більше уваги звернути на МУН і на Доріст МУН.

9. Крайова Конференція з задоволенням стверджує корисну працю журналу "Жіночий Світ", що вже третій рік видається нашою Організацією, визнає все членство до підтримки журналу передбаченим передплатником, збірками на пресовий фонд і співпрацю на його сторінках.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ

XVI. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНІ 1, 2 І 3 ЛИПНЯ 1954 РОКУ В КІННІПЕГУ

Загальні.

1. XVI Крайова Конференція ОУК вітає українське міноцтво Канади, що своєю участю в громадському житті дає доказ любови Рідного Краю.

2. XVI Крайова Конференція ОУК вітає весь український нарід, що по-неволіній тероромом Москвою бореться проти її насилих.

3. XVI Крайова Конференція ОУК кляне гогову перед героїською боротьбою асього українського народу та шле гаряче привітання матерам в Україні, що серед важкого терору й злиднів змагається в боротьбі за незалежність душі української дитини.

4. XVI Крайова Конференція ОУК висловлює своє глибоке переконання, що великі завдання українського міноцтва в вільному світі можуть бути належно виконані лише спільним плановим діям і спільним об'єднаним силами, тому Крайова Конференція визнає українські міночі організації включатись у "Комітет України Канади" та в "Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій".

5. XVI Крайова Конференція ОУК в сімдесятиліття невтомної праці вітає сенаторку українського міночого руху й учасницю перших міночих зборів у Західній Україні, Голову СФУЖО Олану Кисілевську і кляне гогову перед великою українською громадянкою.

6. XVI Крайова Конференція ОУК вітає "Українську Національну Рад" як виразники української державности і висловлює побажання, щоб до УНРади ввійшла представниця українського зорганізованого міноцтва.

7. XVI Крайова Конференція ОУК радіє заісненням праці з "Українським Золотим Хрестом" Америки вислідом спільного з'їзду-нарад у Торонто, що відбулися з початком січня 1954 року.

8. XVI Крайова Конференція ОУК вітає "Українську Стрілецьку Громаду" в її 25-ліття, дяючи їй велике признание за її працю і за постійну моральну й матеріальну допомогу визвольним змаганням України.

9. XVI Крайова Конференція ОУК вітає братню Організацію МУН в її 20-ліття і закликає українську молодь ставати в ради молодечих організацій, щоб могла належно підготуватись до перебрання керми українського національно-культурного й політичного життя.

10. XVI Крайова Конференція ОУК вітає Провід і членство Організації Українських Націоналістів в 25-ліття творчої визвольної її дії.

Організаційні.

1. XVI Крайова Конференція ОУК висловлює признание і подяку всім членам Відділів ОУК за велику працю, яку вони аломки через Організацію для добра українського народу й Канади та кляче їх далі до посиленої праці і співпраці з Братніми Організаціями, до активної розбудови наших Відділів і організування в радах ОУК нових міночих кадрів.

ЧАСТИНА УЧАСНИЦЬ XVI КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК У МІННІПЕГУ В ЛІПНІ 1954 РОКУ

З ліва до права I ряд з насту: Я. Кимська, М. Матера, О. Семан, А. Бак, І. Павлюк, Є. Сетке, С. Бурбик, А. Турковська, О. Залц, А. Павличенко, І. Суконьська, С. Пресід, П. ред: А. Шеремета, Г. Марушак, А. Кончаласка, А. Стойко, К. Демчук, М. Тихтер, К. Кутшар, А. Омелько, О. Колопа, В. Ворон-Кобилівська, III ряд: М. Кимет, М. Сорос, О. Пурам, А. Пашук, А. Курал, А. Юрковська, Е. Нещар, IV, ред: Т. Грай, А. Зацерковна, Л. Чайковська, Р. Шут, А. Васильчик, С. Волхут.

2. XVI Крайова Конференція ОУК закликає Відділи активно включатися в "П'ятилітній Жіночий Різд" і тим шляхом вести пропагандивно-інформативну працю серед англійського світу.

Гуманітарні справи (супільна справа).

1. XVI Крайова Конференція ОУК зкликає свої Відділи продовжувати акцію допомоги залишенцям в Європі: сиротам, старцям, хворим і немічним, як також морально і матеріально опікуватися виховними інституціями для залишенців в Європі, як школами і садками.

2. XVI Крайова Конференція ОУК зкликає всі Відділи оживити жертвенність українського населення в Канаді на Фонд Допомоги і на фонд "Українського Золотого Хреста".

Культурно-освітні й мистецькі.

1. XVI Крайова Конференція стверджує, що проблема виховання молоді це одна з найважливіших проблем нашого національного життя, званає необхідною вимогою присвятити цій справі більше уваги. Конференція ОУК вкладає тверду постанову уважно цікавитися і допомагати в реалізуванні виховних програм у всіх пов'язаних до того клітинах при нашій Організації.

2. XVI Крайова Конференція ОУК закликає всі Відділи ОУК організувати по своїх осередках дитячі садки, а де нема можливості цього робити — закладати дитячі світлиці.

3. XVI Крайова Конференція кличе всіх молодих хлопців і дівчат, що вступаючи на подружній шлях життя залишають у забутті свою Організацію і губляться на нових дорогах життя, вернутися до радів своєї Організації.

4. XVI Крайова Конференція ОУК прохає своє членство не забувати про "Осередок Української Культури й Освіти", як твердило збереження наших культурно-мистецьких надбань.

5. XVI Крайова Конференція ОУК закликає всі жіночі організації давати підтримку українським вихованцям для дітей, а всі Відділи ОУК закликає до постійної допомоги пресовим органам нашої Організації, "Жіночому Світові" і "Новому Шляху".

Економічно-господарські справи.

1. XVI Крайова Конференція ОУК висловлює задоволення з-присходу розбудови й успіхів нашого економічного й господарського життя як приватної власності, однак при цьому прохає не забувати про наші загальні економічно-господарські інституції, зокрема про кредитові спілки й забезпеченні товариства.

* * *

КАТЯ ПОДОЛЬСЬКА

УКРАЇНО

Україно наша мила,
Чом Ти тако несласна?
Кди Тебе зруйнували
І в кайдани закували...

Україно, Ти закута
У залізи, такий пута...
Жаль нам Тебе, Немало Рідна,
Що Ти стала тако бідна.

Лютый ворог зуби гострить,
Щоб погристи Твої кості,
Крива Твоя і напиться,
Твоїм тілом насититься.

Та Твої сини знають
Не дадуть Тебе померти
А не сини, то їх діти
Не дадуть Тобі терпіти...

Як не діти, то онуки
Ворнуть Тебе з гори й мук
І засвяти Ти в свободу
У світ вільних народів.

(Новий Шлях, 17. V. 1932).

ПРОМОВА

Анастасії Павличенко на Першій Крайовій Конференції ОУК дня 18 липня 1935 року в Українському Національному Домі ім. Білоса й Данишинна в Саскатуні.

Шановні Делегати Організації Українок Канади!

В імені Центральної Управи нашої Організації я щаслива вітати Вас, як перших піонерок організаційного націоналістичного руху українського жіноцтва. Підкриваючи цей перший конституційний збір репрезентанток цього руху, я підкреслюю ту велику честь, що припадає нам, як його основоположницям серед нашого жіноцтва, а zarazom і ту велику місію та відповідальність, що її ми перебрали на себе за ведення його в належному напрямі з належною посвятою та потрібним авторитетом.

Всі великі рухи в історії людства започатковувалися в найтяжчих добах життя народів.

Християнство постало в добу найбільшої моральної і фізичної розпущеності розпущеннях у роках і оп'янінях з перемогою римлян і в часах, коли достойники християнської держави з духовних провідників свого народу перетворювалися в церковних "бізнесменів" типу первосвященників Амині і Каєфи. Християнство було релігією на моральний упадок тих чорних часів. Христа переслідували й розпинали, християн мучили й катували, але блиск і велич нової Пракди мави до себе людей з близькою силою, як сила мук, якими їх хотіли відганяти від неї жорстокі мудреці і правителі законне-

рної неморальності. І християнство перемогло.

В історії України, козачина постада з найвищих верств української народної маси в часі, коли вона була заанімана без промоду в чужинській неволі і, здавалося, що загинула.

Активний націоналістичний рух на Рідних Землях також зродився в найбільш трагічну добу живої історії. Українська нація висмижена в світовій війні та остаточно знесилена в революційних змиланнях за власну деркалу, а врешті розчарована гусидим, здавалося, лежала безрадна й безсилу, як безсловесна жертва ворога. Саме в що пору загрозили мисники — постало УВО. Воно, як містичне чудовище, росло і помножалося, аж доки не створило кадрів ОУН, ОУНР, узасаднило, оформило і скерувало націоналістичний рух на всі простори світу де лише живуть українці, і воно творить чудо. Прозірають національно свілі, нагортаються національні відступники, перероджуються раби і заростає горда, себелюба і жертьвенна Нація, готова на все для здобуття своїх прав і на вічне життя.

Ми є учасницями цього великого і переможного всенародного руху. Ми зійшлися тут, щоб винийти кращий спосіб допомогти цьому місієному рухові. Так нам, Боже, допоможі!

(Новий Шлях, 23. VII. 1935 р.)

* * *

ПРОМОВА

Анастасії Павличенко, голови Центральної Управи ОУК на II. Крайовій Конференції ОУК дня 4 липня 1936 року в Українському Національному Домі ім. Білоса й Данишинна в Саскатуні.

Дорогі Націоналістки!

Великою є Українська Нація, але мало зрозуміюваною і тому вона і неволі. Багато менші народи вже давно визволилися, мають свої держави і живуть вічним людським життям. Ми ж боремося безслідно, бо не зовсім розуміємо, що ємоє а саме в організаційній праці, в адміністративному підпорядкуванні одному провідові і в сумлінному, точному й солідному виконанні наложених обов'язків.

Цяк приємно мусимо вчити часів нашої нації з дитинства, а не тоді коли вона відпадує сильним чужим авансом. Це одне з найважливіших завдань жіно-

чої націоналістичної організації. Не бують теркати при цій нагоді інших поважних завдань української жіночі й матері, які має на увазі наша Організація, але підкреслюю, що ми перші в Канаді, що стали парадно на ґрунт українського націоналізму і мусимо його вчити і завдання перекласти в родину і поширити в суспільність.

Ця друга Крайова Конференція нашої Організації має спричинитися до організованого й успішного переведення цих далекосяжних завдань. Відкриваючи цим словом другу Конференцію ОУК, я бажаю їй найкращих успіхів у її конструктивній праці.

(Новий Шлях, 14. VII. 1936 р.)

МОЇ ВРАЖЕННЯ З ПОДОРОЖІ ДО ГАЛИЧИНИ І З ПОБУТУ НА МІЖНАРОДНІМ ЖІНОЧІМ КОНГРЕСІ У ВІДНІ*)

I

У Відні, в товаристві визначних українок

Прибувши до Відня маля в адресі англичанки українки, які поділяла мені п. секретарка О. Кисілевська, між ін. й адресу до голови Союзу Українок у Відні в селі п. Левинської і секретарки п. Жук. Уважала я отже за свій обов'язок в першу чергу виділитися з ними та обговорити з ними деяку візю щодо української справи. Згадані пані прийшли моїм назначенням і зустрілися як рівнож ще більше зближились з цим, що українки Канади добулися на такі старання візю щодо прийняття українки в членів Міжнародної Жіночої Ради. Нарозділись ми спільно, що добре було б заважати посольку Мілану Рудницьку та проф. Софію Русоку, щоб вони гласнім парад конгресу були присутніми, та як були делегатки українського жіноцтва, могли нас вічас конгресу інформувати в цій справі, котру ми хочемо візнати.

Знаючи тяжкі обставини серед яких тепер жоньється нашим українцям, я вислала телеграфічно їм гроші на покриття подорожі, щоб бути певними їх приїзду. Одержавши мою телеграму, надали делегатки пробути. Зараз ми всі разом ринили, щоб виготовити від українки матеріал в різних мовах а домагаємся, щоб нас українки поновно прийняли в членів Міжнародної Жіночої Ради. Рішення виконано і такий меморіал виготовлено та роздано його в різних мовах делегаткам, щоб їх ще перед конгресом обличати докладали в українською справу. Перед конгресом Союзу Українок ухвалював ще на призначення нам гостину, на котру запросив також і литовських делегаток. Яке море і дороге враження зробило на мене це, що на гостину прибуло багато студентської молоді, котра, вітаючи нас, раділа та зі словами в очі висказувала свою радість, що й українці за морем не забули ще того, що вони належать до української нації, та що доля українців під окуляцією поропів — ажить їм на серці. А складаючи мені при-

віт сказали: "Ми з великою приємністю та гордістю вітаємо Вас, як членкиню нашого народу, котра перебула аж з Нового Світу, зацікавувати світ українською справою..."

II

Як старання пороблено в справі прийняття українки поновно в членів Міжнародної Жіночої Ради

1. Видруковано меморіал в різних мовах та роздано його ще перед конгресом між делегаток.

2. Пані С. Русока пропонує Лейді Абердін, що є головою Міжнародної Жіночої Ради, бажання українки, після чого Лейді Абердін звернулася до мене а такийм словами:

"Дітино, скажи, котрих а вас українки прийняли? Чи тих, що в Канаді, чи тих, що в Чехословаччині і т. д. Ви всі дуже порозуміли і не зорганізовані. Зорганізуйтеся ви всі а усіх закуток в одне тіло та виберіть всі разом свою Національну Жіночу Раду, тоді вийдете до нас делегаток а нашим домагаємся, а в цю справу піднесу і доложу зі своїм сторонам всіх старань, щоб нас прийняли поновно в членів".

По розмові з Лейді Абердін араз таки обговорено, що треба зорганізуватися, зробити з'їзд українки, на котрий запросити делегаток а усього зорганізованого українського жіноцтва та створити спілку Українську Жіночу Раду.

3. Як перед конгресом так і підчас подорожі, та у Відні підчас самого конгресу п. Мензіс обговорювала справу прийняття українки а делегатками 42-ох держав, крім делегатки з Польщі. Всім роз'яснювала п. Мензіс українське питання — та показувала всім матеріали доручені їй в українській справі. А це було велике значення, бо п. Мензіс — представниця нещазу українського народу, якої він завжди від своїх ворогів, злобував цим велику симпатію серед делегаток різних держав дан українців. Словом, будучи завжди разом а п. Мензіс, я предствлялась та слухала за тим, як вона інтересувалась українським питанням та обговорювала його на кожній кроці а делегатками. Може сміло сказати, що не помилувалась та не завелась українки, котрі поїздили зі українською справою на конгресі, бо дійсно вибрані ширі і завзяту обороняючи українських прав.

4. Дуже велике зацікавлення українками викликала німецька делегатка п. д-р Ліді Союмов, президентка Національної

*) Передруковується з часопису "Канадійський Фармер" а пропуском перших розділів про підготовку до виїзду, старання делегатки Н. Ж. Р. Канади, Мензіс — в Оттаві перед урядовими чиновниками в справі протестів українських жіночих віч у Канаді до Ліги Нейбі, подорож на кораблі, відвідини Англії, Бельгії, Угорщини... В тексті перекладено деякі стилістичні й правописні зміни.

Жіночої Ради в Німеччині. Вона віднеслася дуже з дуже співчутливо до української справи та приобіцяла зробити все, що є можливе від себе для підтримання радянськ українців.

5. Віднеслася також дуже прихильно до нашої справи голова голландської Національної Жіночої Ради, котру я мала нагоду пізнати та поговорити з нею ще на гостині в Угорщині.

6. Говорила я також з п. Корбет Ежбі, котра є головною суффражисткою в Лондоні. Вона казала, що про українців їй дуже інтересно почути, та з великою повагою відноситься до них, бо в своїм клубі вона їм велике місце й вони викладаються великою користю та спільною товариською працею.

Говорили ми ще з багатьма другими представницями. Всі вони вислухали нас дуже уважно і зі співчуттям та всі приобіцяли цій Міжнародній Жіночій Раді несправедливо виключала українців із членства. Казали, що не стануть під впливом Німечки, однак всі як одна приобіцяли підтримати справу новонабрання українців в члени Міжнародної Жіночої Ради.

7. Коли всю справу обговорено з делегатами всіх держав та все підготовлено як слід, тоді п. Менніс вручила свою статтю про українську справу комітетові "Мир і Свобода" (розмову), а саме п. Д. Радфурі. Вона прочитавши її, заявила свою готовність підтримати українську справу, а одночасно просила, щоб дана їй ще більше інформації, котрі вона пропонує на засідання виконавчого Міжнародної Жіночої Ради, яке відбувається в Лондоні, в місяці жовтні 1931 р.

8. Крім цього, п. Менніс справу прийняття українців в члени М. Ж. Р. порушувала на засіданні виконавчого Конгресу, бо вона була членом цієї виконавчої, та мала нагоду це зробити. Також і там порушувала вона справу висланих революцій і з двох українських протестаційних жіночих віт. За старанням п. Менніс рішення:

а) Щоби справу прийняття українців в члени Міжнародної Жіночої Ради повністю обговорено в Лондоні, та визначено до цього особу комісії.

б) Щоб до Ліги Націй надати писемно з доповідню, аби Ліга Націй висловила, яке становище вона займала відносно резолюцій з українського жіночого протестаційного віта.

З вище сказаного Німечкої Членкині "Анна Фішер" можуть бачити, що дійсно пороблено всіма можливими стараннями в справі прийняття українців в члени Міжнародної Жіночої Ради та є надія, що недалека вже будучина покаже нам на скільки наші молоді луски поведуть справу вперед. (К. Ф., 4 II 1931 р.)

III.

Перебіг Конгресу

На конгресі взяло участь 800 делегаток із 43 держав цілого світу. Всі поприїїли до Відня змінюючи в готелі і там усіх зареєстровано. Конгрес відбувся в залі Марії Терези. — Підчас конгресних нарад делегати кожної держави стояли своїми групами, а біля них на табличках був напис з якої держави дані делегати походять. Народи конгресу відбувались рано і по полудні і тривали від 26 години до 7-ї черни.

На конгресі, як вже згадувано, були порушували справи політичні, економічні, культурні і т. ін. Промови англоскини мить мить, а саме дві англійки, швейцарська, а на кімні говорила полька «Шебелка». Вона говорила в французькій мові й їй переривано кілька разів домагаючись, щоб вона говорила по німечки, але вона ніяк не могла добре німечкою мовити і говорила далі по французьки. Публика переривала її даліше, а особливо переривали німки. Промова представниці польського жіноцтва німцям не впадала, що дуже здивувало нас українців і німців. Між іншими п. Шебелка сказала в своїй промові, що ми повинні входити в положення національних меншин, але не маємо нічого про те, як Польща відноситься до своїх національних меншин.

В день відбування конгресних нарад, в понеділок австрійське правительство урештувало всіх делегаток багатьма прикриттями. А котрим закінчили їх зі своїми лабубками та культурою, кожна така гостиня відбувалась в іншій будинку. Підчас таких прийняттям і всі були приборні дуже гарно жовтими квітами, а столи аж гулялися від сміхливих австрійських страм. Одно з великих прийняття зробив майор Рідлі в дуже гарній залі, де мігали нас достойні представники Австрії.

На всіх таких прийняттях я мала нагоду бути разом з усіма делегатами, та закінчилися і говорили з різними представницями Австрії. Цяні Виссон, як голова Національної Жіночої Ради Канади представила мене разом зі своїми делегатами Канади і завжди представляла мене як українську репрезентатку з Канади. І так будучи на одній з найкращих ділок, як устроїли нам майор Відня, де було багато достойних мужів Австрії, а Виссон представляючи поодинокі кожну свою делегатуку представляла і мене як українську репрезентатку з Канади. Не до смачу це було польський представниці Шебелі й вона одна з поміж усіх заздрісно прикидалась мені та прислухувалась, коли я передала привіт Жіночому Уставові від Українок Канади, на що Лейді Абердан дуже вдовольно відповіла

В 11 РОКОВИНИ СМЕРТІ ОЛЬГИ БАСАРАБ

Голову клоним перед Тобою,
думкою линею ген поза море —
туди, де Твої моги і могили —
туди, де муки, мисла, горе...

Туди... де праху непрадку боре —
де в підземеллі кується Воля,
Воля народу, за яку муки
і смерть понесла Ти, Сестро Моя!

Без монументу Твоє могила,
Ген там у Лясові, на Богданацькій...
За те ми творим ОУК для Тебе —
Живий монумент, тут на чужині...

ОУК — це квітці Твоєго духа...
Твоє ідеї в мій жаром дим...
ОУК — це Твоє сильне прощання,
Що вирок смерті всіх катим лине...

ОУК — це Твої бойові лави,
Що не уступають із поля бою
і борються будуть аж до побіди,
аж Україна дозине Боги.

* * *

...За кров, за муки і за руїну
— Як то писала Ольга катим —
У 688 кривавий за Україну
Ідемі всі разом, і тут і там!

Хай нас не здержуть ворожі муки,
ні утюдощів подлості-обман!
Богнем-малом здобудем Волю —
так всі говорять дух Ольги нам...

Р річницю смерті Твоєї, Ольго,
Ми присягнем, що не спічнем
Зжиганим Кремлі і Вельведери,
а на руїнах, на знак побіди
Прикріпим тризуб — тризуб з мечем!

(Н. Ш., 5 лютого, 1935)

* * *

ІВАННА ПУЦЕНТЕЛО

НАШИМ ЧЛЕНКАМ ПІД УВАГУ

Прийшли довгі зимові вечори. Більшість членок наших відділів, два три рази в тиждень на проби снігу не вистав та раз чи два в місяць значайні ділові склади, майже не спіраються більше, хіба що час від часу урядять чайний вечір чи щось подібного. Членки не живляються з часом плітці і не знають одні одних.

Треба більше сходиться та спілкуватися. Не можна весь час віддати організації треба ж і собі оставити децю часу, схилити. Праця наша, конечно треба, бо кожна має дім і мусять бути в йому господаркою, матір'ю, жінкою, азагалі, як каже пословиця, "мусять держати три вугли хати". Та моя думка ось така: Щоб якраз вечори призначені для себе, якщо не всі, то хоч раз в тиждень провадили членки і прихильники спілку.

Де в своє, глядячи спілку з брешніми організаціями, домика — то в домиці, де немає, хай кожна по черзі поводити збиратися у класній хаті на один такий вечір.

Важке перекозювання таких вечорів. Є жінки, що люблять вишивати (хрестиком), інші плести вишивні речі, треті мережити чи галузувати, а ще інші люблять читати та шити жіночі суконки, блузки і проче. Є і такі жінки, чи дівчата, що

не з класної вишив, але через обставини не знають багато а значення робіт, а на таких сходинах навчались би.

Сходиться жінки, кожна з відповідною роботою, і тут одні других учать, допомагають, радять і заохочують. Сильно користі може дістати жіноцтво з таких вечорів, покляже будучість, бо вірю, що відділи посприятимуть про ведення таких вечорів бодай в зимових місяцях.

В міжчасі, щоб не було акучно сидіти над роботою, можна розводити дискусії на різні домашньо-господарські теми як варення, печення, консервування сьом'я і таке інше. Також час від часу повинні членки виступувати реферати або прочитати відповідну статтю з часопису чи добру книжку і знов дискусія; час пролодити і користь буде. Скориставшись самі членки, бо поширять свій світогляд на всі ділянки, скориставшись організація, бо приєднає більше членок; жіноцтво одразу буде вступати до організації, а не крім того, що допоможе визвольній війні, зможе навчаться багато корисного і практичного. А більше членок — більша сила, більше інтенсивно можна повести організаційну працю, краще перевести збиркову акцію, чи щонебудь друге.

Жіноцтво сходиться частіше буде

більше змагатися, більше змагатися, розуміти одна одну, поширювати своє мислення та обшарпаними ширшай українській мовою і другі мови з мовою культури та мистецтва.

Щоб такої мови був ладною переведеною і добре мислюваною, хочемий з на кожній з них вибрати одну господарно-мислю, яка змала б порядок, розумово-мислювала б з присутньою кожною ново-

ірибуду жінку; взагалі була б, як то казуть на вечерницях "березою".

Ану жінки, починаймо вже зараз та даймося змаганню про свої зобов'язки до сторони ОУК. Коли б потрібні були якісь поради, читайте на сторінці, а в ірво, що мислять Центральна ОУК, Відділи, чи і подовжні членки порадиють по своїх змогах. Не відкладаймо, але берімося до праці вже сьогодні!

(Новий Шлях, 11. II. 1936 р.)

* * *

МАРІЯ ГУЛЯЯ

СВІТОВИЙ ЖІНОЧИЙ РУХ І НАШЕ ЖІНОЦТВО

З усіх згаданих, що сьогодні ведуться на широкій світі, найважливішою для професора Верни Дайсона є змагання за рівність між двома шлами — жінкою і чоловіком. Він навіть, передсказує, що за сотку дні ця боротьба стане чи не найтривалішою з змагань соціальних сил. Тоді жвава сила може й вийде в жіночий рух, розуміється, з певними змінами в соціальному устрою.

Змагання жіночого руху у так звані особисті права поширюються на всі ділянки життя — економічній, соціальній і політичній і стало модерним явищем, яке чимало адвентує до настрів Джайна Ерксона і інших оборонців чоловічої несправедливості. Жінки сучасної доби аж надто буквально стали розуміти послання, що "рука, що керує аляскою, керує і світом".

Словом, емансипація вірвала жіноцтво голяного краю і цей феміністичний гін за місце-становище і силу жме жінок вперше. Силами інститутів вже намагаються тілі відкритою жіночою управою, як друкарні, банки і торговельні підприємства. Маємо жінок посолками, засідають вони в сенатах. Можливо, що в майбутньому жінка стане і президентом Західних Дерев Америки.

Туркції, що недавно вирвалася з турецьких гиремів, хвалять вступили повизражати свої дла, а вже сьогодні займають місце в парламенті. В Китаю жінки переступили високу порогів демократичної відокремленості, поскидали заміші чобітки, та ще й постригли волосся, гей би наперекір всім старинним законам. Японки також — хоч досить скромно вступили — лежачи своїх праць та лабораторій глибоко неморальної торквали дівчатками. Фінки, домагаються права власності і голосу. Словом в кожну культуру краю вже залаята боротьба не лише за рівність, але навіть за вольність. Провідники цієї боротьби старуються довести нам, чиме

проф. Верни Дайсон, що в старовині був час, коли діти йшли по лінії матері. Жінка тоді була сторожем релігійних і соціальних традицій, вони була головною родини, навіть і володарем. Тоді мав бути на світі добробут. Та коли чоловіки перабрали керує в свої руки, слови агресивності, жвавістю, проти-соціальним тенденціям та захланню довели скоро до війни, знищення культур. Жінки сьогодні дозволяють собі доказувати, що ми чоловіки не слабкий пол, поклонюючись їм лікарські досліди д-ра І. Мебо, який твердить у своїх медичних відкриттях, що жінки більше відпорні на хвороби від чоловіків, що ослабили свою систему алягодем, нікотинною та нерезулярним спанням і їзою. Що ж нам робити, питає проф. Дайсон. Може відважитися, застерігти або перешкодити цьому змаганню? Ану спробуйте!

Спілку проф. Дайсон.

Ми, жінки-українки ладимо жіноцвом однієюм також стали на рівні з чоловіком. А зрештою українська жінка від відданих часів була трактована на рівні з чоловіком. Вже саме слово **дружина** вказує, що українці дивилися на жінку як на свого друга, як на товаришу життя. Українці не знали яких ребузд обсяжень, праць жінки чи то в приватному житті. В давнині жінки а нас відрізнявалися думе великою повагою, чого доказом добує книжки Ольга, Марта Бодешка, мата Мазепа та інші. Обсяження праць жінки на Україні завжди окупати, що й досі старяться уживати їх на нашу армату. Та ми не маємо найвищого сукупну, що з хислою створення жвавої Української Деревки, їх не стане.

На нашу думку неперевиклими в діяльність на рівні чоловічого і жіночого поля, як на боротьбу жінки з чоловіком. Рівні права мають ті, що несуть рівні тягарі та обов'язки. Факт, що українська жінка ніколи не відступалася від несе-

на тих різних любов'язнях, мабуть, треба докдакувати цьому, що чоловіки укладали жінку за собою рівного подруга. Жінка зм своєї сторони не злинувалась ярші, але поза хатинкою пришею помагала своєму чоловікові знайти працювати в полі. Навес жінка, почувачеюсь на рині у праві, брала на себе і рівні любов'язнина. Шкож жіночого було причиною, що в українській літературі після 1917-21 рр. з'явилась українка, як Олена Степанівна, Софія Галаченко і другі не погодили нести татар бій? Або вже сьогодні? Чи ж не відома нам цим та дівка Ольга Босарибоної, Віри Бабенко, Гнатівської, Заринської і других. Їхність української жінки знайти в боротьбі з ворогом стало доказом що українські жінки несуть даліше татарі і обо-ляки нарівні з чоловіками.

Однак не всі жінки в того погляду, не всі почувачеюсь рівними з чоловіками і не всі готові брати на себе рівні обов'язки. Не все тут за рівність знають різних полів, що є співрозуміння, але хотіть за саме особічне встановлення повної частини українських жінок. Мабуть, що від впливом догматичного повновладства, догматичної пашини і тих численних диктатів, що їх український народ перетерпів, частина українських жі-

нок втратила почуття візної і рівної лю-люви. Сьогодні можна часто ще почути від жінок, що їм не до політики або їм не до громадських справ. Вони не хочуть читати ні думати про певні громадські чи політичні справи. Це жінке є ним дуже і ми жінки мусимо всіми за-гобати поборювати його. Коли б ми, українки, обмежились лише до плесання дітей, кухай та пралін, то це стало б тра-гедією не лише української жінки, але й українського народу. Не вистачить ви-плекати дитину, а треба її виховати. Щоб виховати дитину, як слід, ми найперше мусимо зрозуміти, що виховання дітей є те жінке важким обов'язком, як хоч би й активна участь в боротьбі за вітчизну.

І тому беручись за це діло, беріться го цього з повним знанням і свідомістю нашого завдання. Нашим дитинку любимо своє, не зрадити свого. Даючи дитині таку ціл, остержемо її перед злом. Визнаймо їх так, щоб ми не потребували в будучині боятись за свої громадські права. Зараз ми не маємо часу втрачу-вати на змирення з чоловіками за вичність, а на будуче, як що ми правнимо їх виховуємо, не потребуємо турбуватись за нести боротьбу за відновлення становища, яких ми будемо гідні.

(Новий Шлях, 10. XI 1936 р.)

* * *

ОЛЬГА ЗАЯЦЬ

СЛОВО ДО МАТЕРЕЙ-УКРАЇНОК

Наша Нанія розмилуванна сьогодні чотирьома ворожими кордонами, несе на своїй спині тяжке вороже ярмо, а най-кращі сини й дочки Наші коротляють своє життя в брудних тюремних камерах, а то й гинуть на ворожих шпінелках. Защо ж вони коротляють свій най-кращий вік в голоді і холоді по брудних ворожих тюрмах? За що віддають свою найрацію весну життя? Чи за який великий скорби для себе? Неймовірно, щоб хтось сказав: дайте мені скорби, а я йду на смерть. Ні! Такої людини не знайдеться на світі. А чийже є одинок, що вдасть на смерть за муки не за скорби для себе, а за скорби для всієї Української Нанії, за ідею виховання Українського Народу від ворожого ярма та за створення незалежної Самостійної Соборної Української Держави!

Коли Ти, Мати-Україно, подумавши про цю боротьбу, що сьогодні ведеться на всіх Українських Землях, повнезволеним нашим відділенням ворогом, то побачивши, ми перед Тобою є невелика національна людина, Твоїм обов'язком є виховати моєго виховання в такому дусі, щоб во-

но могло продовжувати ту боротьбу, яку Нанія несе зараз за своє виховання, за своє існування. Щоб це моєго по-можіння могло заступити тих наших ге-ройських борців, що їх ворог зарпо-рив на довгі роки в тюрми.

Наука каже, що на характер людини впливають явна три головні чинники, а це: спадковий, виховання й оточення. Однак ми, матері-націоналістки маємо і му-симо звернути нашу увагу на вихован-ня наших дітей. Бо лише та мати може сподіватись світлої будучини, що має добре виховану, характерну маюль. Бо їд характеру одинок залежить характер Нанії. Якщо ми є борцями за будучність Нанії, то мусимо виховати в тому напрям-ку і наших дітей.

Раби завжди виховують своїх дітей на раба, а борці на борця. Миж нами не слід бути таких матерей, що вчили б своїх дітей пашинізму, що заборонили б їм навчатись боротись себе й свою На-цію. Пашинізм ширить пошкі повновла-дство українським народом російськ, яких, чихи й румун, бо легко пашувати над

українцями, що не хочуть і не вміють боронити себе. Ті українські матері, що не хочуть щоб їх діти наважалися до померлої жінки і щоб були іншими рабів, повинні заохочувати своїх дітей значитися боронитися. Обов'язком українських матерей є ставити своїм дітям за приклад українських націоналістів, що ведуть боротьбу з ворогами українського народу. Вони повинні влітати своїх дітей до МУН, щоб пізнали героїчеські діла українських націоналістів і навчилися, які завдання і які обов'язки має молодь в Канаді сучасної Рідного Краю.

Молодь повинна бути гордою, що її припадає та велика честь вести боротьбу за визволення своєї нації з-під ворожого ярма. Коли матері самі зрозуміють це завдання, святу ідею і будуть в тому дусі виховувати своїх дітей, то перемога буде бути по нашій стороні. Час недалеким і в своїй алегоричності, як у великому кляді. Ми не знаємо, що зможе принести нам завтрашній день. Ми не знаємо, чи колись не зміниться географічна карта Європи, де між іншими будуть виділені великі слова: "Вільна Українська Держава".

(Новий Шлях, 6. X. 1936 р.)

* * *

СОФІЯ ЛІСА

СУМ УКРАЇНИ

Україно, Мати Рідна,
Чого так сумуєш?
Чого плачеш, чого тужиш?
За чим так горюєш?

— Плачу-тужу я над тиною,
що за мене в бою
З ворогами із дитини
ділає головию.

І за тиною, що ще вишій
по тюрмах за волю
єри проклятий лопотить вості,
не дав сповню.

Друже плачу я над тиною,
що ми не кохали,
як вороги мене рідну
вони розпинають.

Сид, невідати ті діти,
не знають, що діють:
Свою матір забувають,
з чужою влівають.

І тому я плачу-тужу
та Господа молю,
щоби вони сльозинами
і здобули Волю.

(Новий Шлях, 24. XI. 1936 р.)

* * *

МАРІЯ ЗОЛІТУХА

ШЛЯХ НАЦІОНАЛІСТКИ

Українська націоналістка, як жінка і мати-вихованка, має великі завдання в національно-визвольній боротьбі. На ній лежить тягар цієї боротьби на рівні з чоловіком-націоналістом. Скорше чи пізніше вирішальна боротьба української нації за свою волю в державу прийде. Така боротьба вимагає бойовості, а що найважливіше — загального бойового духа, загального саможертвенного патріотизму, героїчного запалу й заперечення стати сльозною жінкою.

Молода жінка в визвольній боротьбі принесла новий жанр невідату, програму, нове й більше ніж політично-національне ядро. Ніхто не заперечить що та програма наступила передусім унаслідок браку в нашому народі воєнних згаданок приклад. У нас може бути багато зброї й ба-

гато воєнних бойовиків, одначе як не буде повноцінних прикладів — на перемогу виступи неможливо, немає ністан.

Ось, тому й думала, підготувати праця до вирішальної боротьби в адійсності націоналістичною справою. Головному уяву на це звертає Організація Українських Націоналістів, а її показує в цьому ділі підготовки Українське Національне Об'єднання (УНО), якого частинною відомістю і ми, Організація Українок Канади (ОУК).

Ми всі знаємо, а як не знаємо, то повинні пізнати, всі засоби, якими ОУН, УНО й другі націоналістичні організації послуговуються в тій своїй роботі підготовки. А наша роль, роль організованих українко-націоналісток у тій роботі велика.

Закладами українсько-націоналістички завжди однакові — чи нова в Східних чи Західних Українських Землях чи на європейській, азійській чи американській еміґрації. Поклади українсько-націоналістички має дбати про націоналістичне виховання молодого покоління й про те, щоб новина жінка-українка була в українському націоналістичному ряді й виконувала завдання українського націоналізму. Для українсько-націоналістички завдання плекати українське народне домашнє мистецтво, завдання плекати народні традиції, бо не ми не творить бойового, саможертвенного, націоналістичного духа; воно завдання для підготовки Української Національної Революції і для завоювання їй успіху!

В першій чері ми самі, українсько-націоналістички, мусимо плекати наші український націоналізм, мусимо просити нас, як глибок водно, а тоді виплакатиме його

з других жінок, у молоді, у дітей своїх. Завдання а нас робити спільні сходино-вечірки, щоб спільно-васело забавлялись. Нам також треба сходино-випиток, де ми спільно читали б націоналістичну пресу, літературу, дискутували над нещучими справами нашої організації й інші та планували різні можливі способи моральної й матеріальної підтримки визвольного руху нації.

Ми мусимо бути зразком під кожним оглядом, щоб мати успіх у нашої роботи. Ми мусимо бути зразком власною любові, невротизму, жертвенності, моральності, активізму! Ми ідеал, ідеал українського націоналістичного жіноцтва — чесний, терпеливий, але єдино-правдивий з точки бачення волі й слави української нації! Плем нас прямо і відм завзято, безупинно!

(Новий Шлях, 16. III. 1937)

* * *

ЄМІЛЯ ПОГОРЕЛЬКА

ВИЗВОЛЕННЯ ЖІНКИ ЧИ ВИЗВОЛЕННЯ НАЦІ?

Коли поставити таке питання українському жіноцтву, напевно відповість буде одностайно: **визволення нації!** В дійсності не все наше жіноцтво прихильне до цієї визволення нації, як не всі наші чоловіки, що займаються за визволення України й створенням самостійної та соборної української держави, працюють для здійснення цієї праці.

Позитивний опортунізм з УНДО є за визволенням України, за самостійністю й соборністю, адже в своїй політичній діяльності стремить до верховної, незалежної автономії українців від Польщі, то так зв. "польсько-українського співжиття" і т. д.

Провід "Союзу Українок" від Польщі, хоч визнає потребу визволення нації, ідею самостійності й соборності України — на ділі висуває наперед зовсім перекладну в цей час ідею "визволення жінки", ідею інтернаціоналістичного жіноцтва суфажаків, емісепіалів. Це варіант соціалістичної ідеї "Союзу Українок", що відбувся у Львові. Коли українське націоналістичне жіноцтво усталим своїм відстанням (Голова, Кронік, Гасик, Шпирок, Бонімакін) різко осудило феміністичну, соціалістичну, інтернаціоналістичну лінійку провідів "С.У." і домігалося, щоб це жіноче організація та її преса ("Жінка") прийняли націоналістичний світогляд і прихилила для визволення нації, проміжний "С.У." інститував це йже справне домігання й "С.У." далі "визволенням" жінку, жіноцтво "цілого світу" слід вилізти... чоловіка.

Ця "жіночість" ледь, беручи під увагу теперішню дійсність нашої нації, рівня як громадянства — вона швидко, дуже швидко. Бо не час кося всі українці — чоловіки й жінки, молодь і літнорі — коженні стануть одним фронтом на волі свою за волю України — повний відморозувати всі свої сили, здібності, справу, інтереси, ділянки нафінансову, надбавочному плекати "Польський Націоналізм" Бо це час астероїдного удару за життя цілої нації! Хто в цю пору змагається за що інше, хоч би й навіть не має в своїй суті, цей швидко інтереси нації!

Нащо ціла нація повинна в неволі, перед загрозою фізичної смерті з рук ворогів. Чи правдиво в такому положенні провідницями нашої великої національної організації стануть перед собою змагання за різне право жінки, в світовому чи національному масштабі? Чи може бути мова про повенсення, чи неурізнооріансовані українські жінки українським чоловіком від цю волю, волі ніяк, як і нова, є в неволі й під терором займання? Чи він і нова не є одностайно обмежуватися націоналізмом на Українській Землі? Чи наскільки справа добути доступ для жінки до всіх ділянок праці чоловіка від справи солідного націоналістичного виховання такої дітей?

Ні! Зовсім не на часі й зовсім перекладна тепер для нашого жіноцтва справа "визволення жінки". Емісепіалією можуть займатися тепер тільки такі а полік нас, що божають уникнути всіх тих важких обов'язків, які наклали на нас

у цей гірший час наша Нация! Ми, націоналістки, мусимо твердо стояти на засаді незалежності Нациї й для того незалежності продовжати. Ми, матері-націоналістки, мусимо в першій мірі виконувати нашу найважчий, найбільш важкий обов'язок — виконувати своїх дітей на українсько-націоналістичні. Зосібна націоналістично важкий цей обов'язок матері-націоналістки у Канаді, де всякі чинники діють з великою силою для асиміляції наших дітей. Можемо мати тут дуже сильну, велику жіночу організацію, одначе всі її старання й змагання будуть безуспішні, як безнадійно виховання дитворя, при чому їм ми не допомогли добре zorganizована й поставлена на належній педагогічній рівень Рідна Школа. Емансипатка не викладає націоналістичної дитворі-молоді, тому що вона значиміше уникла свого найбільшого природного й націоналістичного обов'язку — родити діти. Коли ж і родитиме, то замість виконувати їх, боротись з вітряними в онді "визволення

жінки". Це виразно показується на Зах. Українських Землях, особливо тепер у Галичині. Коли розкладаємо тамтешню жіночу літературу, то навіть вона є на службі нереальної тепер в нас ідеї "визволення жінки". Білі круки між чорними "емансипатками" тайноборством — той неслухняний турок посток і письменниць, що творять таку літературу, яка може творити з жінки чи молоді бійця за незалежність Нациї.

Ми за незалежності Нациї цієї засади не можемо притримуватися, не тільки на словах, а й на ділі, націоналістки! Всякі відходження від цієї мусимо безпощадно поборювати. Та не лише це: Ми мусимо в своїй способі поглядати нашим сестрам-націоналісткам на Зах. Українських Землях у їхньому змаганні за націоналістичний дух "Союзу Українок", за націоналістичний світогляд всього українського жіноцтва, бо від того залежить всяка наша молоді й наймолодшої генерації — будучини України!

(Новий Шлях, 28. XII. 1937)

* * *

МАРІЯ ДУНІШЬ

ДИТЯЧІ САДКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ В КАНАДІ

(Дискусійна стаття)

Вироків в Канаді таких дитячих садків не бракує, але всі вони англійські і дітей виховують в англійському дусі. Може на увазі ці садки, куди приймають дітей на день, тому що родичі є зайняті працюю в свою дитину не можуть опікати в дома при кімсі, бо не багато є людей, які хочуть чи можуть зайнятися чужою дитиною. Отже родичі йдучи рано чи пізно, дають свої діти в англійський садок, платять за дитину, що перебуває день і певні, що дитина має належний догляд, йдуть спокійно до праці.

Дитина перебувши день, завоює собі повагу не все, що там її учать. Безперечно там української дитини не учать в українському дусі, лише в англійському.

Довгий час така дитина не знає нічого про українство, бо родичі не мають часу, а то часом і самі мало що знають. Дитина росте... Школа, товариство, вулиця довершує і так вже змалку почути англізмів. Коли дитина виростає, має 16 чи більше років, спробується признатися до своїх, не хоче говорити по українськи, що зрештою там знаємо краще ніж з родиною.

Нарікаємо тоді на дітей, так а так, се показують нас, не слухають, роблять, що хочуть. Не нарікаймо! Це наша вина! Даймо своїм дітям національне виховання змалку. Будуймо дитячі садки для своїх дітей, поспиймо в українську школу, вимагаймо від них, щоб ходили в першу, організацію, щоб були членами молодіжних Відділів Молодих Українських Націоналістів і щоб самі творили такі Відділи, якщо їх немає. Але значиміше робити це з самого зарання. Творімо дитячі садки, від легко створити, коли того хочемо!

В першу чергу, що треба?

Треба підняти до цього діла відповідних людей (можуть бути такі, які добровільно хотіли б там зайнятися). Коли вже є такі люди, то само собою зрозуміле, потрібно грошей, які на таку справу певно знайдуться. Вимагати дім по можливості з близькими подіями, або близько сарку, купити потрібні до хати речі і поінформувати працювати.

До ширшої дискусії на цю тему викликаю Жіночі Відділи ОУК й поодинокі особи, що зацікавлені цією справою.

(Новий Шлях, 2. II. 1937)

В ДІНЬ МАТЕРІ

Не жалійте квіток,
Ні ніжних пелюсток,
Головки їх складіть їй від нощі!
Куди Матінка йде
З цією квіткою злининою
Змече терня усе їй з дороги!

За заслуги віків,
не жалійте квітів
Нашій матині рідній!
Нехай горе, печаль,
всі турботи й жалі
втонуть в хвилині веселій, свободній!

Не ж вона від віків
стала сірим,
що вилася сльоза з кров'ю на герці,
а за зрадників всіх
і рабів всіх віків
материнське зрадилося серце.

І за сором дікат,
що згушався ворог-кат —
материнська гордість ривалась...
ти не впада вона,
хоч зрабита була,
бо в грудях музика-шеста виривалась.

Все моя Феїка встає
материнська душа...
Пі вбиті не має злобів...

Своїх дітей учить, для України ростить,
непоборних Вішнів і Герців.

А наш анклавианний рух?
Не ж її сильний дух
за Герців виконує сили...
Ката стрічок не страх,
воля в наших грудях
кликне їм "Ще не вмерла України!"

Пі дочка нова
в покійні ніння —
з матері сила-воля виступає,
ї за сестер, що згадують,
за братів, що убили,
твердий вимов катом може кидат.

Ворог байдє, дрижить,
Підземелля гримить...
Йде сонний день слави Народу!
Рідна матінка йде,
своє серце кладе
за востір за України свободу.

Не жалійте квіток,
і ніжних пелюсток!
Зкрасить ними мамин дороги!
Білих біл у душі,
з серці рани жай,
лай не топляться матерні ноги!

(Юрій Шиях, 4 травня, 1937)

* * *

ЧИМ ПРИСКОРИМО ВИЗВОЛЕННЯ

Від самого початку людства панує в його житті одна певна і незмінна закон: Закон жертви. За кожного одержане в житті добро ми мусимо платити якоюсь жертвою зо своєї сторони. Усталела в людському житті цей закон рука, що створила світ і володіє ним від самого початку. Зокладає ми з тим законом так, що вже й не помічаємо, коли виконуємо його. Найвищий він у думку людства, а його вірування-релігії й провадяться у різних формах вирожджє всіх віків. Що великий Володар світу кожнаго промі-жєртєй від людства, не можна їм уже в смій природі чоловіка, який без труду не може осмігнути навіть найбільших неохідностей в житті, а всякий злочинєць супроти цього закону, який захотів би незаслужено, без труду присвоїти собі якийсь добро в житті, не може ніколи заслуженої кари за цей свій злочин, яка приходить незгадєтно, несподєвано, та прикладати немилує. Цей закон жєр-

тєй й завжди, виявляється так у подріб-тах життєвих справах, як і в більших, згальних.

Найбільшою справою, кожного чесно-го члена Української Нації під цю пору, вважається анклавианна справа України. Для цього немає більшого шастя як шастє На-ції. Нємає більшої ідеї, як Вільна Собор-на Україна. Якимі мілкими найинимі виявляється розумування тих, які вірає, що це найбільше добро, найинше шастє хло-сєдє Український Нарід для себе без бор-тєйби, без жєртє — лише вигідним без-свідомим власної шкурї й життєм по-свідомим для зберігання куска хлїба, ви-кутого кємбудь. Очевидно, що згідно з законом життє такі розумування й по-слєдки не лише не дали б ніякому наро-дєві його бажаної волї, але стягнули б на нього кару строїтої руки, яка зміла б з дєня землі цю вигідну расу пласунів — обернула б її в червика під нїжною скля-ного. Бо задлячим має Український На-

їдд не лише через свій труд і жертви стати паном на своїй землі, але він му- сить стати також такою страшною карою для експлуататора за непрайно присвоєння собі чуже добро.

Це зрозуміла жінка, чинна частина У- країнської Нації й спалахнула величною Ідеєю Українського Націоналізму. Ідеєю, що вчить власними силами й жертвами добувати собі свої права від ворога. До- волом тієї Ідеї з'єдналися кадри людсь- чини й жертви, які розуміють, що це найбільша між усіма наша справа — Ідея Визволення України вимагає найбільших зусиль, найбільших жертв. І ці жертви без вагання вони віддають і віддавати- муть аж до тієї слушної хвили, в якій здобудуть Волю й Державність України.

Вослід чинності, боротьби й геро- їських жертв нашого Народу ми бачили вже в нашій історії, коли то кілька ро- ків щастило нам здобути й мати свою славу Державу, а з другої сторони брах жертвенності, бойовістю до справи та ставлення особистих інтересів на першо- му місці завжди доводили нашу державу до упадку, а наш народ до неволі.

Україні в цілому світі під цю пору навіть лише два табори до вибору: акти- вного Українського Націоналізму, щоб трудом, самодирчеванням жертвою ста- ристись здобути Волю й Державність Ук- раїні, та — старого партійництва, що ут-

ворює, влаштує перед ворогом, ставленням інтересів шукати на першому місці, змінює прокладку неволі над на- шим народом і віддалює день його ви- зволєння.

Членка ОУК ім. О. Богарбової, ста- нула на становищі Українського Наці- оналізму, щоб разом з усіма з чоловіками й жіноцтвом, але певним шляхом до добути Волю й Державності своїмму Народові. За найвищий азир праці, бо- ротьби й жертви мають Українські На- ционалісти покровительству своїй органі- зації, яка крім'я своєю й своїм життям схиляється Ідеєю Визволення України та спалює ніж шлях, який маємо йти до остаточного здійснення тієї Ідеї. Дух тієї безсмертної Героїної нитворни нашій організації кадри та життя наше жіноцтво до дальшої праці й жертви для найбіль- шої справи. Працями Українських Наці- оналістів не лише віддають тієї справі свою працю, знання, жертву сили, але зобов'язком своїм мусять уникати з'єдну- вання доволу своєї Ідеї також тих се- ктер-українок, які до цього часу стоять поза рамками нашої організації, бо му- симо зрозуміти, що лише коли найбільша частина нашого суспільства, а головним жіноцтва зрозуміє й перейметься Ідео- логією Українських Націоналістів, зможемо досягнути нашу найвищу мету, нашу Віс- ту Державу.

(Новий Шлях, 23. II. 1937)

* * *

КАЛІНА ГЛАДУН

ВРАЖЕННЯ З ВІДЧИТІВ ОРГАНІЗАТОРКИ ОУК

Організація Українок Канади ім. О. Богарбової має дуже здібну організа- торку в особі г-ки Р. Ковальської з Мон- трєалу. Ми, членки ОУК, можемо слушно гордитись, що маємо в своїх рядах ще молодшу націоналістку, яка насправду є сполестом-піонером українського наці- оналізму серед нашого жіноцтва в Канаді. Заслуговані відчуття г-ки Ковальської в Фест-Форт-Вейм і Порт-Артур (Корент-Гевен), а також українське жіноцтво всю- ді, де загостить увагу, організаторка, не оминуть ніколи й арийти послухати її відчуттів. Чи Вам не цікаво довідатись, що робила, робить і може робити укра- їнська жінка — Ви, Шановні Громадянки — для Української Нації? Чи Вам не цікаво почути, яку роль може, як слухом, відіграти наше жіноцтво в сучасній ви- годній боротьбі нашого народу? Це все є темою відчуттів орг. Ковальської. Вона говорить зрозуміло, річково й переко- нливо. Я вперше мала нагоду перекона- тись, що між нашим жіноцтвом можуть

бути такі незвичайно здібні народні пра- цівниці. Надзвичайно скромна в поведін- ці, високодейна, дивлять й незлічима в своїй народній роботі — це тип цієї на- ціоналістки.

Незвичайно цікаво наша бесідація ви- тислає всі важливі моменти з історії У- країни, де виявляється роль нашого жі- ноцтва в народній діяльності. Фактами з давньої й недавньої минушини та тепе- ршності вона доводить, що українська жінка може виконувати таку ж саму від- повідальну роботу, що чоловік, а навіть й боротьбі Української Нації.

Реферати г-ки Ковальської відносять на душі жінок, хвилюють до дальшої на- родньої праці, витворюють гордість у- країнської жінки за свої національний громадянський. Я вірю, що всюди, де були організаторка виголосила свої від- чуття, наше жіноцтво змінить свою на- родню діяльність і збільшить ряди своєї націоналістичної організації ОУК.

(Новий Шлях, I. VI. 1937).

І Я ХОТІЛА Б...

Заплакав український Ломів,
Як кат під шибеницю він
Героїв, що життя давали
За волю рідної Держави.

В усіх церквах суєно трали
З дзвіниць двори у той час
Як замучені зістали
Давидиним і Білас.

І я за Край свій і за Нарід
Хотіла б життя дати;
Іти у бій, як йшли вони,
Пі ужерю — не зламатись.

(Новий Шлях, 5. 1. 1937)

* * *

ПРОМОВА

Марії Гулай, заступниці голови Центральної Управи ОУК, на VI Крайовій Конференції ОУК в дні 27-29 грудня 1940 року в Відені.

Україно!

Перший раз в історії існування нашої Організації ця мова з черги Крайова Конференція ОУК ім. Олександра Бодаря відбувається в часі війни. Почуваємось дуже вдячні, що навіть у такому часі, як війна, можемо користуватися демократичними правами британської конституції.

З самого початку війни наша Організація вийшла назустріч усім воєнним вимогам. Сьогодні, збираючись відбутися до Крайової Конференції, нашою першою дією хай буде викинути, а описи виконати все, чого буде від нас вимагати наша прибрана батьківщина, Канада.

Ми, українські жінки, дуже добре розуміємо страшне положення жінок-матерей у сьогоднішній війні, де нема міжна-

родніх прав і де боєвий фронт переноситься на їх власний дім, а жертвою по-сторонніх нападів стають їх дрібні діти.

На цьому місці, ми, українські жінки, зібрані на Шостій Крайовій Конференції ОУК, з глибоким жалем хлимо свої голви перед тінню, що на домашньому фронті впала жертвою німецького нападу.

З великим чуттям ми глибоко співчуємо страшний долі української жіноцтва, що більш як у жодій небудь війні терпить під червоною більшовицькою Москвою.

Хай усі наші наради, а описи діял служать для перемоги Британської імперії над агресорами і для здобуття волі України!

* * *

АННА ПРУСЬКА-ПОДОЛЯНКА

ТУТА

Де поділась тії цвіти,
Що я їх любила?
Де поділась тая річка,
Що бистренько плыла?

Я з цвіточка німця взяла,
Над річку сідала,
Свою долю проти води
Щодня виглядала.

Виглядала, не діждалась,
Мабуть утопилась —
Безталанна я на світі,
Без долі лишилась.

Виглядала, не діждалась,
А літа минють,
Серце в'ине, слізьми злються
І брови динють.

Подняли чорні брови,
Кодись горді були.
Проминули дні веселі,
Вже більш їх не буде.

Пливе річка, так як плыла,
Подлюсують хвилі
Давні цвіти процвітають,
Лиш мені немілі.

(Новий Шлях, 16. 8. 1947)

ЛІТНІ ТАБОРИ ДЛЯ НАШОЇ МОЛОДІ

(Дискусійна справа)

Мабуть всі національності, що живуть у Канаді, щороку каантвонують табори, де їхня молодь проводить літні ферї. Мають тут такі табори англії, французи, німці, італійці, жиди. Має такі літні табори подекуди й наша молодь на Українських Землях. Та хоч нас тут у Канаді злиж мімізіянона, з чого половину творить наша дітворя й молодь, на жалі, не маємо тут своїх літніх таборів. Ще гірше, здається, що наше місцеве суспільство цією справою зовсім не заітересоване, бо ніколи не чути, щоб про не де говорено чи писано. Очевидно не доіціняється цієї справи, хоч вона, можна сказати, одна з найважливіших справ, що торкаються нашого молодого покоління.

Важкість літніх таборів надто ясна й наглядна, щоб над ним довше зупинятися. Для нас і нашої молоді ця важкість дідчі білизна, як для молоді інших національностей, що тут живуть.

Із-за матеріальних неісточ, які наізад серед нашого місцевого суспільства більші, як серед імімізіянональних

суспільств, а також із-за усяких інтомних обставин нашого життя в Канаді, як змисний, так і літній спорт серед нашої молоді дуже нерозквінений. Це дуже відомо впливає на її фізичне й духовне здоров'я й грезить виродженням під кожним оглядом.

Що парта все, коли наш цвіт занідіе, здоітернується? А до цього йде, хоч і може повііливо й не дуже помііно.

Можуть бути різні біліші трудності й ускладніня для відповідного зорганізування різних родів спорту для нашої молоді. Тому цю справу можемо виконувати повііливо й ступінено. Одначе справу зорганізування літніх таборів для молоді можна дуже легко і дуже скоро налаіпати. Треба тільки трохи доброї волі, а найіуться й фазові особи до того діла й заісоба. Чи ж не сором не для нас, що мімізіянона українців у Канаді не мають відповідного літнього табору для своїх дітей?

Думаймо, пробуймо й створім користеі для нашої молоді — літні табори!

(Новий Шлях, 1 червня 1937)

* * *

РОЗАНІЯ ТУРУС

НОВІ ГЕРОІ

Про молодість співають,
про шістьа діні неіня,
що вже давно мінува,
й не вернутися вони.

Сіваймо про країну,
де праділі жиди,
й за її праіду й волю
все голови клаіи.

Роки-імі мінува,
як праділі в гробах,
А правіуки їх ходять,
чи муля у ярах.

В кіітх зжик-катюів
Кривавіться країна,
З баіццтв землі й народу
Зосталася руїна...

Міна так рік за роком...
коряться слаібодухи...
та з гущі, з підземелля
несуться поміи звуки...

На праділівських могілах
зборються герої
і свято присягають
боротися за волю...

"Нехай нас смерть постигне
так, як Вас — у бою,
та ярма і безчестя
не знесем над собою..."

"Хай нас постигне доля
Калінінів й Іліїчаіів,
та не підем слііаи
Лезицьких і Порайіаіа.

"Життя чи смерть — однако!
Ми йдем у бій за Волю,
бо краще згинути в бою,
як терііти неволю..."

Дудііть у підземелля...
Трусуться труси яводи...
У бій за волю людю
Стають нові герої...

(Новий Шлях, 16. IV. 1935)

ЧИ ТРЕБА НАМ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА?

Такі й подібні питання снуються в голові не одної з нас. Щоб відповісти собі як слід на таке питання, треба собі добре згадати, що не таке У. З. Х. Створений він у нас у Канаді недавно при жіночому Відділі Ін. Освіт. Бюро, як Відділ У. З. Х. Проти і між Північчів зостає не менше жінки, як проти і закладів Відділу ОУК. Проти депо жінки, але між її дуже жінки.

Заклади УЗХ — придбати якнайбільше грошей на Західний Фонд Залізний Фонд — це жінки, що буде неварушена, доки не буде рваніти доля української держави, коли прийде слушний час, час громи української нації до збройної боротьби за українську державу. Тоді треба буде грошей на воєні речовинам, адодам і спортам тих, що будуть віддавати здоров'я і життя за волю України.

Друга прора при УЗХ — це курси з. як Першої Помогі для жінок і дітям, до тих закладів ми, українські жінки, не повинні бути байдужі. Мусимо золоту нагоду використати свободу країни, де жінки. Нехто нам не ставить перепон працювати в організації для нашої власної справи, для відбудови української держави. Проти в наших організаціях не тільки в руках чоловіків, велика її частка складе на нас, жінки. Бо до нас, жінок, належить не лише працювати, але також підтримувати на душі байдужих і знеохочених. То ж тримаймося, жінки!

Бо, як сказав Іван Франко про дітину:
Важко ти крім очей і слона давнього
Не даш йому в житті нічого,
В бій не загрієш і ран не загояш,
Вір — і сама ти добоєм не стоїш".

Як бачимо, для нас, жінок, є ще щось більше, як працювати, бо ще треба і других залучити до праці для української нації. Отже працюймо і заграймо свого грощика тих, що борються серед страшних обставин на місцях по широкому світі... Нам може трудно уявити собі таке тяжке життя, але вони жовуть і борються з надією в душі, і вірять, що є люди, які про них пам'ятають і їм поможуть. Пам'ятає про них повний ми, що ще може найбільше маємо нагоди поможти українській національній справі... Не забуваймо, що на нас, жіночську емігранцію, покладають багато надій...

Отже до праці, жінки! Проти в наших жіночих товариствах теж крок на час, то ж не легкомислямо її собі. Бо надодати час, коли кожна з нас мусить стати істинно до своєї праці для відбудови української держави. Час зближається грошей і страшний, але кінець переможемо, бо терпіння українського народу перебере мир і незлобиво вибухне воєном, що зламає всіх наших ворогів. Ми віримо в людську вірність, що не колись, але незлобиво мусить постати відома українська держава.

(Новий Шлях, 3. IV. 1941 р.)

МАРУСЯ КОНЦЕЗЛЯ

ВЕСНА В ТЮРМІ

(Подруччям в'язниці)

Коли з весною все зазеленіє
Пі чаром укривається світу широчина,
Я думаю дину до тюремних мурів,
Де бачу, друзі, йому сумну тінь.

Де весна зі сонця ніколи не має,
Тільки мовно колій нурт трупом тьме,
Де молодість вашу старість приспіває,
Лине дух Ваш героїстичний на волю ся рве.

Де всі коротають Сина України,
Що провідником став як Мойсей
Пі мов скали величчя стали в обороні
Честі, Свободи і сонця Ізид.

О, Весно Воє, як довго ще ждати
Що тебе ми ждем? Чому ж ти не йдеш?
Том лавище руїн, тернина й мук,
Ти гострої зброї в тюрем не носеш?

Ти мов би не чуєш тюремних тих стонів,
Що року припадає, як мрець на цей світ
І лавище, промінь, хрест, чару свого,
Ті хмарою хрест для них небозвід.

О, Весно, — голубко, а тебе багатьох!
Прийди й хвильки нас з квітами і овами,
Розбий сумні мрії і похмурі снаги,
І шпелек між нами братську добу.

Щоб разом до бою ми всі дружно стали,
Коли нас настане ти хвиля важка
І з пісень Воє Тебе зустрічав,
Коли Україна настане відома.

За жертви, руїни, каторги і муки,
Що порог справляв всім нашим борцям,
Зай з гроном весняним нам присуд
І крок'ю за крок хай відлазить катин.

(Новий Шлях, 29. III. 1938)

THE UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATION OF CANADA

(Résumé)

In celebrating the 25th Jubilee of the Ukrainian Women's Organization of Canada, an anniversary of great achievement in cultural, educational and organizational fields, let us meander into less greener fields and humbly view our beginnings, giving thanks to the Almighty for His guiding hand through the years.

It was the staunch pioneering spirit of our first members that launched us toward a goal of self-sacrifice, patriotism and the strong belief in a free and independent Ukraine.

When, after World War I, the first contingent of young Ukrainian women immigrants arrived in Canada, for them it was indeed a struggle. Alone in a strange country, with no material resources to fall back on, can handicap even the bravest. Yet, through a strong belief in their duties and responsibilities, the first group of young women organized into an Auxiliary affiliated with the Ukrainian War Veterans in Winnipeg in 1930.

The '30s were years of hardship and forbearance for the Ukraine, entire banishment by the Polish Government of Ukrainian nationalistic and independent tendencies, and the murderous genocidal starvation policy of the Russian Communist horde in Moscow. This only intensified the work of the Ukrainian Women's Organization, and in 1934 it became established as an Affiliate with the Ukrainian National Federation, a broader organization embodying also the Ukrainian War Veterans and the Ukrainian National Youth Federation. (In 1950, the Ukrainian National Federation and its Affiliates were incorporated by an Act of Parliament).

The aims of the Ukrainian Women's Organization were: to give financial assistance to Ukrainian invalids, schools, newspapers, to preserve Ukrainian culture and traditions, and to promote good citizenship in this country of their adoption, Canada.

Its members took part in the social and welfare activities of the community — and during World War II manifested their loyalty to Canada, with many contributions to the Canadian war effort. (1) Many of our mother were bereaved of sons who gave their lives for Canada. (2) Free time was generously given to the Canadian Red Cross campaigns, War Bond drives; food and clothes parcels were distributed among our Armed Forces.

As an aftermath of the Second World War, many Displaced Persons were forced to abandon their land of birth — and assistance was given to these refugees in the form of clothing, medicine, food and other necessities. Then, when Canadian immigration restrictions were lifted, these people were financially and morally encouraged in making their homes and planting their roots in Canada, thus establishing themselves as potential citizens of this great country.

In the cultural field, members of the Ukrainian Women's Organization have through the years taken part in theatrical and choral groups, and through their frequent demonstrations of beautiful handicrafts, such as embroidery, ceramics and the "pysanka" or Easter egg, have contributed considerably to Canadian culture. It can boast of the only Ukrainian Women's Journal "The Woman's World" in Canada, in its sixth year of publication, with subscribers in Canada, U.S.A. and other parts of the world. Besides this monthly magazine, the Organization also publishes works of Ukrainian literature, including several booklets for children.

In the Educational field, the Ukrainian Women's Organization has endeavoured to further the cause for recognition of Ukraine as an independent nation, and to propagate the belief in the freedom of all people. At the present time, this Organization is supporting four Ukrainian nursery schools in Europe, and also giving financial aid to invalids, orphans and needy families.

Wholehearted support also is given to evening schools for Ukrainian children, where religion, history and literature are taught together with the true concepts of the democratic way of life such as is enjoyed here in Canada. The Ukrainian Women's Organization has contributed greatly to the success of the numerous libraries found in the Community Centres of the Ukrainian National Federation, and takes great pride in the assistance it has given of the Museum of the Ukrainian Cultural Educational Centre in Winnipeg.

Integrating its activities and interest into Canadian affairs, the Ukrainian Women's Organization of Canada is a Federated Organization affiliated with the National Council of Women of Canada, and its numerous representatives to the Local Councils of Women participate in various committees and projects.

The Ukrainian Women's Organization works in co-operation with the Ukrainian Canadian Women's Committee (a section of the Ukrainian Canadian Committee), with the Ukrainian Gold Cross of America, and is a member of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations.

Numerous branches of the Ukrainian Women's Organization from Vancouver to Montreal, in celebrating their 25th Silver Jubilee, leave behind them a quarter century of great work, intrinsic pride in their Ukrainian heritage and ideals, and a love and loyalty for Canada.

Anna Mazurenko

Secretary C. E. of Ukrainian
Women's Organization of Canada.

З М І С Т

	Стор.
Портрет Ольги Васараб	5
Вступне слово голови Центральної Управи ОУК, Степанії Савчук	7—8
Від Редакторки, Ірени Книш	9—10
I. На зов Рідного Краю	
Євдокія Стахова: Ольга Васараб — Патронка ОУК	11—15
Ірена Книш: "Українська Стрілецька Громада" та українське жіноцтво в Канаді	16—21
Євгенія Ситник: Пам'ятне жіноче віче в Вінніпегу в 1930 році	21—24
Ірена Книш: Ростуть нові кадри	24—33
II. Під проводом ОУК	
Степанія Савчук: Ідейні прагнення ОУК	35—43
Ірена Книш: Центральна Управа ОУК	44—51
Степанія Звоник: Духові провідниці в самоосвітній праці ОУК	52—59
Ірена Книш: По всій Канаді (поїздки організаторок ОУК)	60—68
Ольга Заяць: На допомогу Україні	69—80
III. На зустріч подіям	
Софія Проція: Український Золотий Хрест	81—90
Стофанія Вубинок: Карпатська Україна й ОУК	91—94
Ірена Книш: Допомога ОУК воєнним зусиллям Канади	94—101
Ольга Стебницька: Допомога ОУК українським воїнам у канадійській армії	102—110
Євгенія Ситник: Допомога рідним на євтанії	110—126
IV. Під стягом об'єднання	
Василь Гультай: Роль ОУК в Українському Національному Об'єднанні Канади	127—134
Анна Вах: Діти й молодь у діяльності ОУК	134—152
Ірена Книш: Сторінка ОУК в "Новому Шляху"	152—157
Степанія Вубинок: "Жіночий Світ" — орган ОУК	158—166

V. В дружній співпраці

Степанія Савчук: ОУК і другі жіночі організації	167—178
Ганна Мазуренко: Національна Жіноча Рада Канади	179—183
Марія Гулій: Комітет Українок Канади	183—188
Павлина Різник: Український Золотий Хрест у ЗДА	188—193
Лідія Бурачківська: Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)	194—198

VI. Відділи говорять

Марія Іваночко: Відділ ОУК в Айтуна - Ведфордділ	199—201
Марія Смолий: Відділ ОУК у Вал д'Ор	202—207
Олена Ляницька: Відділ ОУК у Ванкувер	208—212
Юлія К. Яворська: Відділ ОУК у Висконсор	213—229
Євгенія Ситник: Відділ ОУК у Вінніпегу	230—242
Анна Вах: Молодечий Відділ ОУК у Вінніпегу	243—246
Відділ ОУК у Гемілтоні	247—250
Катерина Юник-Піттел: Відділ ОУК в Едмонтоні	251—264
Ярослава Гладун: Молодечий Відділ ОУК в Едмонтоні	264—265
Ольга Грицишин: Відділ ОУК у Кіркленд Лейк	266—271
Анна Варна: Відділ ОУК у Ліннінгтон	272—274
Відділ ОУК у Монреалі	274—282
Відділ ОУК в Ошаві	282—288
Відділ ОУК у Порт Артур	288—291
Анна Кардаш: Відділ ОУК у Принц Алберт	292—296
Параскевія Браташ: Відділ ОУК у Реджайні	296—303
Відділ ОУК у Руан	303—306
Люба Чайковська: Відділ ОУК у Саскатуні	306—312
Ольга Стебницька: Відділ ОУК у Ст. Воніфас	313—324
Зиновія Мельник: Відділ ОУК у Ст. Катеринс	325—334
Анна Курилів: Відділ ОУК у Содбури	335—345
Марія Стефура: Молодечий Відділ ОУК у Содбури	346—348
Ярослава Зорич: Відділ ОУК у Торонто	348—370
Тетяна Грай: Відділ ОУК у Західному Торонто	371—382
Степанія Петришин: Відділ ОУК у Форт Віліям	383—386

VII. З ювілейних днів

Олена Кисілевська: Чверть століття громадської праці	387—388
Інтерв'ю з головою Ц. У. ОУК, Степанією Савчук	389—391
Програма Ювілейної Крайової Конференції	391—394
Промова Степанії Савчук при посвяченні організаційного прапора	395—397

	Стор.
Привітання Євгенії Ситник від ЮКК ОУК в Україні	397—398
З промови Василя Гульця	399
Промова Павлини Різник	399—401
З промови сотн. Богдана Панчука	401—402
З вступного слова Ольги Заяць	402—403
З письмових привітань	403—411
Інші привіти	411—412
Резолюції Ювілейної Конференції ОУК	412—413
З репортажу Анатолія Курдидика в "Українському Робітничому"	413
Центральна Управа й Контрольна Комісія ОУК, вибрані на Ю. К. К.	414—415
Світлина Центральної Управи ОУК в роках 1950—1951	416

VIII. Минуле й сьогочасне

Анастасія Павличенко: Як ми починали й працювали в "Ор- ганізації Українок Канади"	417—419
Галина Дершко: Невогасна в пам'яті постать (Спогад про Анастасію Павличенко)	420—424
Юлія Казимира Яворська: Спільною лавою зо стрільцями	424—426
Ольга Стебницька: Моя перша організаційна подія	426—428
Ірина Михалович-Дячу: Було молись... ..	429—431
Наталія Грещук-Кобляницька: Спомини емігрантки	431—432
Софія Проців: Коли кинути думкою назад	433—434
Ольга Заяць: На крилах спогадів	434—438
Анна Заболотна-Курилів: Погляд у минуле	438—441
Марія Дунець: Галичанка Марійна за океаном	441—444
Анна Тарновецька: Картина з моїх організаційних спогадів	445—447
Софія Лемішка: До споминів з життя ОУК у Саскатуні	447—449
Марія Чайківська: Перше враження	449—450
Докія Ендерсон: До початків ОУК в Саскатуні	450—451
Анна Лапчук: З моєї організаційної діяльності	451
Ольга Семака: Давніми слідами	452—455
Голови Центральних Управ ОУК в роках 1934—1955	456

IX. З документів і матеріалів

Особливий склад Центральних Управ і Контрольних Комісій ОУК від 1934 р. до 1955 р.	457—463
Резолюції Крайових Конференцій ОУК від 1935 р. до 1954 р.	464—479
Катря Подольська: Україно	479
Промова Анастасії Павличенко на I. КК ОУК в 1935 р.	480

	Стор.
Промова Анастасії Павличенко на II КК ОУК в 1936 р.	480
Анна Йонкер: Мої враження з подорожі до Галичини й з по- буту на міжнародньому жіночому конгресі в Відні	481—483
Теофіла Іванців: В 11-ті роковини смерті Ольги Басараб	484
Іванна Пуцентело: Нашим членкам під увагу	484—485
Марія Гуляй: Слово до матерів-українок	485—486
Ольга Заяць: Спітовий жіночий рух і наше жіноцтво	486—487
Софія Лиса: Сум України	487
Марія Золотуха: Шлях націоналістики	487—488
Емілія Погорецька: Визволення жінки чи визволення нації?	488—489
Марія Дунець: Дитячі садки для українських дітей в Канаді	489
Рожка Древняк-Ковальська: В день матері	490
Рожка Древняк-Ковальська: Чим прискоримо визволення	490—491
Калина Гладун: Враження зідчиті організаторки ОУК	491
Анна Крамар: І я хотіла б... ..	492
Промова Марії Гуляй на VI КК.	492
Анна Пруська-Подольніса: Туга	492
Марія Дунець: Літні табори для нашої молоді	493
Розалія Турус: Нові герої	493
Анна Курилів: Чи треба нам Українського Золотого Хреста?	494
Маруся Кондзеля: Весна в тюрмі	494
Ганна Мазуренко: "Résumé" в англійській мові	495—496
Зміст	497—500

